

Arch Bible:

ADPARATVS TTERARIVS

VBI

RI PARTIM ANTIQVI PARTIM RARI RECENSENTVR

COLLECTVS

A

RIDER. GOTTHILF FREYTAG

I. C.

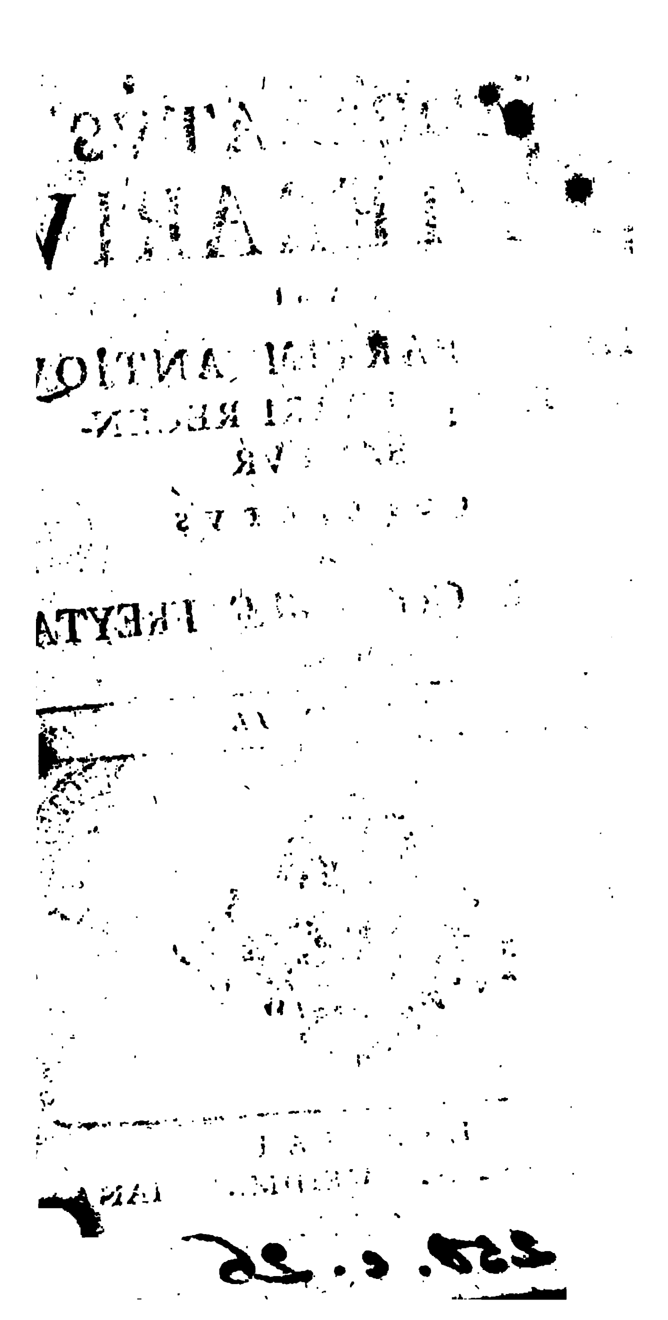
TOMVS II.

LIPSIAE

EX *OFFICINA WEIDMANNIANA*

1753.

LVSTRI. ATQVE. EXCELLENTISSIMO

DOMINO

ANNI. IACOBO

a. BRAWE

OTENTISSIMI. POLONIARVM. REGIS

ET. SERENISSIMI. SAXONIAE

PRINCIPIS. ELECTORIS

IN. CVRIA. SANCTIORE. RERVM. CAME-

RALIVM. ET. METALLICARVM

CONSILIARIO

HVNC. LIBRVM

L. M. Q.

DEDICAT

SIMVLQVE

PATRONO. VENERANDO

E A

QVA. DECET. ANIMI. OBSERVANTIA

SE. COMMENDATVM. ESSE

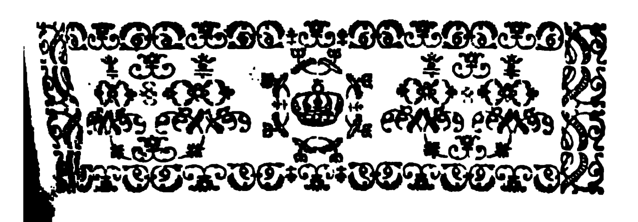
CVPIT

SALVTEM LECTORI

Paucis TE volumus B. L. quoniam praeter ea, quae Tomo primo praefati sumus, fere nihil est, quod dicere possimus. Indicem prioris Tomi, desiderarunt nonnulli viri docti, quorum admo-

nitionibus, vt morem gereremu
indices vtriusque voluminis, prae
senti Tomo adiecimus. Obstricto
autem nos iis profitemur, qui, v
suum nobis indicarent fauorem, sua
miserunt symbolas, quarum men
tionem honoris caussa, in hoc Tom
fecimus. Ita vero TVO L. B
fauori, quem adhuc experti sumus
nos etiam atque etiam commen

I.

BIBLIA integra: ſummata: diſtincta: ſuperemendata: vtriusque teſtamenti concordantiis illuſtrata. in 8. folior. 491.

Editio, litteris gothicis minutiſſimis & nitidiſſimis exſcripta eſt, & verſionem ſic dictam *vulgatam* complectitur. Initio reperiuntur, *ad diuinarum litterarum verarumque diuitiarum amatores exhortatio*, & *ſummarium*, ſiue diſpoſitio BIBLIE, quae omnia, & aliis BIBLIORVM editionibus, ſeculo XV. & XVI. impreſſis, praemitti conſpeximus. *Adhortatio* inchoatur verbis: *Qui terrenis opibus diuites fieri volunt: incidunt in temptationem & in laqueum diaboli* &c. In *Adhortationis* fine, legitur

1) *In ſummarium BIBLIE ad lectorem Tetraſtichon*

*Qui memor eſſe cupit librorum*Bibliothece:*
Diſcat opus preſens: ſi retinere velit
Maxima de minimis: ex partibus accipe totum
Inuenies quod amas: ſi ſtudioſus eris.

2) *In ordinem librorum diſtichon ad eundem.*

Perſpice nunc lector: quis debitus ordo librorum
BIBLIA quos ſociat: ordinat atque probat.

3) *Librorum ordo.* Vndecim ſunt verſiculi memoriales, quibus omnes BIBLIORVM libri continentur. Hos & in multis aliis editionibus inuenimus, v. c. in editione *lugdunenſi* 1512. in fol. e qua eorum initium

descripsimus Tom. I. *Adparat. litterar.* p. 142.
versiculis in hac editione, hoc subscribitur distiche

Sit benedictus Deus & homo de virgine natus
Credentes verbis sacris: saluare paratus.

Cuilibet libro biblico, in capita quidem, sed no
in versiculos distincto, *prologus* praemittitur S. H
nymi, & breue *argumentum*. Liber Nehemiae, E
secundus est, quem *tertius* & *quartus* liber sequi
Acta, siue vt heic vocantur *actus Apostolorum*, i
Epistolae ad Hebraeos, locum inuenerunt. Ea e
vnt septem *epistolae canonicae*, & *apocalypsis*, cui
graphus haec coronidis loco adscripsit:

Fontibus ex grecis hebreorum *quoque libris*
Emendata satis & decorata simul
BIBLIA *sum presens superos ego testor & ast*
Est impressa nec in orbe mihi similis
Singula queque loca cum concordantibus extan
Orthographia simul quam bene pressa manet.

Explicita est BIBLIA *presens.* Basilee *summa*
bratione per Johannem froben de Hammell
Anno nonagesimo primo supra millesimum qua
centesimum (1491) *die vero vicesima septima*

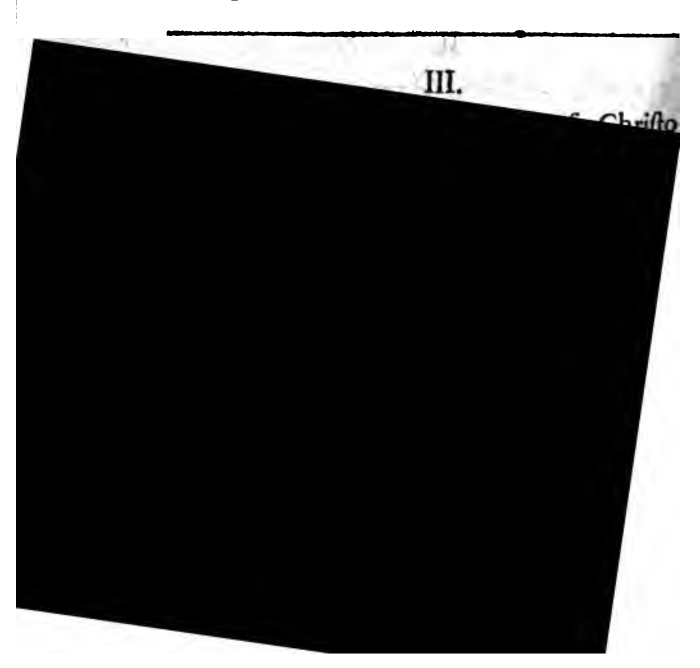
Annal. typogr. Tom. I. Amstelod. 1733. p. 530. a Jacobo le Long in Bibliotheca sacra, Paris. 1723. in fol. p. 353. a Joan. Georg. Hagemanno in Nachricht von den fürnehmsten Übersetzungen der Heil. Schrift in andern Sprachen nebst deren ersten und fürnehmsten Ausgaben, Quedlinb. 1747. in 8. p. 91. vbi Jacob. Frider. Reimmanni Catalog. Biblioth. theologic. Tom. I. p. 205. testem producit. Euoluimus locum ab Hagemanno citatum, & omnia alia deprehendimus. Describitur quidem BIBLIORVM editio basileensis an. 1491. sed illa non a Joan. Frobenio in 8. sed impensis & singulari cura spectabilis viri Nicolai Keslers, ciuis basiliensis, in folio, excusa dicitur.

II.

Τῆς καινῆς διαθήκης ἅπαντα. NOVVM JESV CHRISTI TESTAMENTVM, Graece, Collatis non paucis veнerandae fidei exemplaribus accuratissima nunc lima editum. Basileae apud Nicolaum Brylingerum, Anno MDLVIII. (1558.) 8. pp. 690.

Plus vna vice, NOVVM TESTAMENTVM ex recognitione Desiderii Erasmi, editum fuit ex typographia Brylingeriana. Exstat editio, ad tertiam editionem Erasmi vulgata 1533. in 8. Vid. Jo. Alb. Fabric. Biblioth. graec. L. IIII. Cap. V. p. 185. Jacob le Long Biblioth. sacr. Tom. I. p. 205. Anno 1542 ex eadem officina typographica, teste Jacobo le Long l. cit. p. 206. prodiit graece & latine. Editio anni 1548. memoratur a Jacobo le Long l. cit. p. 207. & in Nachrichten von einer hallischen Bibliothek Tom. IIII. p. 191. De editione graeco-latina anni 1549. vid Viri S. R. Sigismund. Jacobi Baumgarten Nachrichten von merkwürdigen Büchern Tom. II. p. 4. sqq. Editionis graeco-la-

tinae an. 1553. mentio facta fuit a Jacobo le L
cit. p. 210. Editionis *graecolatinae* an. 1556 re
nem legimus in den *Nachrichten von einer* hall
Biblioth. Tom. IIII. p. 192. De editione anni
graeco-latina vid. Jacob. le Long l. cit. p. 310.
cuius titulum adscripsimus, & quae solum textun
cum, non quidem nitide expressum, necdum i
siculos distinctum, ob oculos ponit, Jacobo le
incognita fuisse videtur, nisi ipsa illa est, qua
versione latina anno 1558. prodiisse existimauit.
destituitur praefatione & cum *Euangelio* Mattha
tim inchoatur. De aliis recentioribus editio
brylingerianis, vid. Jacobi le Long *Bibliothec
cra*, passim.

III.

Petri & Joannis, vt S. R. Auctor der *Nachrichten von einer hallischen Bibliothek* Tom. I. p. 91. adnotauit, desideretur, quamuis in Elencho eorum, *quae hoc codice comprehenduntur*, num. V. & VII. earum *dedicationes* disertis verbis mentio facta fuerit. Jacobus praeterea le Long errare conspicitur, cum in *Bibliotheca sacra* Tom. I. p. 104. post primam totius operis paginam, haecce legi verba scribit: Viennae Austriae *excudebat* Michael Zymmermann *anno MDLXII.* Exemplum enim, quo vtimur, nihil tale refert. Spectauit id olim ad Bibliothecam Nicolai Selnecceri, cui, a Daniele Luntzero, senatore viennensi, hoc adscripto elogio, transmissum fuerat: *Reuerendo atque clarissimo Viro Dno* Nicolao Selneccero *S. Sanctae Theologiae Doctori & Professori Eximio, Ecclesiae* Lipsensis *Pastori vigilantissimo, eiusdem vicinarumque Superintendenti generali &c.* Daniel Luntzer *Senator* viennensis *Donomittit.* Insunt codici, figurae variae hieroglyphicae, in honorem Ferdinandi Romanor. Regis effictae, & ligno eleganter incisae. Finis codici imponitur, Carmine Joan. Albert. Widmanstadii, *ad Dn.* Philippum Gundelium *Jurisc. & Senatorem regium, Affinem charis. cur hic liber fine, a* Latinis, *diuerso claudatur.*

Phoebus *vt exoritur dextra occiduasque per oras*
Laeua petit mundi, vt magis est penetrabile telum
Dextra sinistrorsum quod agit sic gens recutita,
Sicque patres Syrii *& calamo inglomerante figuras*
Mollis Arabs *scribit dextra ad laeuam, vltima coeli*
Machina ceu torquet radiantia lumina primo
Motu: At Cadmus Agenorides, *&* Euandria *mater*
(Ni modo, Jane *sacer* (Janus pro Noacho) *meritum*
hunc tibi sumis honorem)
Contra, Graiugenum, *proceres, Latiumque vetustum*
Scribere in auersam partem docuere elementa:
Sic, vti ab Hesperio *nituntur cardine stellae*
Septem ad Memnoniam *genitricem: quis neget inde?*
Caeruleos axeis legem hanc statuisse orienti
Infusis populis, & quis gelido aere Vesper

 Vmbri-

Vmbrifer incumbit: diuiso vt in orbe tabellas
Conscribant calami diuerso calle, nitentes.
Recte igitur Syrus *haec diuina volumina* Christi
Explicat, vt laeua scytales duo cornua verset,
Vmblicis geminis picta, exuuiisque relictis
Chartarum ad dextram, cui principium datur. An
Haec tibi sufficiunt Gundeli, *an plura requiris?*
Caetera si desint, a te ipso sumere pergas.

Philippus Gundelius *Jurisc. respondit* tali carmine:

Fernandi *regis magni, quod munere rursus*
Sol oriens sacrum suscipit eloquium:
Conuersasque notas conuerso tramite gentes
Agnoscunt, debent pulchra Vienna *tibi*
Austriaca, Assyrias *quae promis ab arte figuras*
Et reddis matri quod dedit illa prior.
Tantum Lucreti *doctissime praestitit orbi*
Ingenium, varia quod colis arte, tuum.

De editore Jo. Albert. Widmanstadio vid. quae in *Ac lectis litterariis* l. cit. & p. 557. dixinus.

IIII.

Dat NYE TESTAMENT IHESV CHRIST

[illegible] haec leguntur: *Dewyle dann nicht allene bil-*
lich, sunder ock *christlick vnde Gödtlick, dat ein yder*
[illegible], yn *den Saken de Godes ehre, vnde des Nechs-*
ten [illegible] *belangen, willich vnde vlytich sich ertöge.*
[illegible] ick *dat NYE TESTAMENT, vnses Heren*
JHESV CHRISTI *nicht allene, mit grothen lit-*
tern, sunder ock *mit nyen vnde korten Summarien. Ock*
mit opgesochten *vnd wolnoerordneten Concordantien, de*
[illegible] yn *nenen* Sassischen *TESTAMENTEN,*
[illegible], *upt truwlikeste drücken lathen, de thouorsicht,*
[illegible] myn vlyte *werde velen framen Christen dinstlick*
vnde wolgefellich *syn*. Praeter Lutheri *praefationes*, in NOVI TESTAMENTI libros, *summaria*, & *loca parallela*, in margine adnotata, inueniuntur etiam Lutheri *glossae*, in hoc codice, dialecto, superius memorata expositae. Figurae ligno incisae, artificem non ineptum produnt. Jacobus le Long in *Bibliotheca sacra*, nullam codicis satis rari, mentionem fecit. Locus I. Joan. I. v. 6. 7. 8. fol. 467. hac ratione mutilatus legitur: *Desse yssit, de dar kumpt, mit water vnd blode, JHESVS CHRISTVS, nicht mit water allene, sunder mit water vnde blode. Vnde de Geist ysset, de dar tüget, dat de Geist warheit ys. Wenthe dre synt, de dar tüchenisse geuen vp Erden, de Geist vnde dat water, vnde dat Blodt, vnde de dre synt by einander.*

V.

Psalmorum Dauidis aliquot metaphrasis Graeca, JOANNIS SERRANI. Adjuncta e regione paraphrasi Latina G. Buchanani. Precationes Eiusdem Graecolatinae, quae ad singulorum Psalmorum argumentum sunt accommodatae. *Anno M. D. LXXV.* (1575) *Excudebat Henr. Stephanus.* in 12. pp. 157. exceptis 14. foliis prioribus.

Caussam, qua permotus fuit JOANNES SERRANVS, vt in quosdam dauidicos *Psalmos*, *metaphrasin* conscriberet *graecam*, ipsis illius verbis exponemus, quae legitur in epistola dedicatoria, ad Hieronymum Manuelem, reipubl. bernensis quaestorem, scripta Laufannae Kal. aug. 1575. *Quum superioribus*, inquit, *annis ad acerbissimae calamitatis primordia, deliniendus esset animus: non aliunde meliora peti poterant remedia, quam ex sacrorum librorum lectione*, Psalmorum *maxime: quos animis nostris veluti medicandis atque curandis, spiritus sanctus destinato composuisse, nobisque ad illum vsum videtur tribuisse. Animorum enim nostrorum vt hic mira quaedam multiplexque anatome perspicitur, ita & copiosissimum omnium remediorum veluti pharmacopoeum explicatur. Dum* psalmos *igitur ego studiosius lego, accidit vt &* Buchanani paraphrasin, *aliquando adhiberem: &* Buchanani *etiam auspiciis & quasi vestigiis inhaerens, eos quoque* Psalmos, *qui exulcerato animo meo videbantur accommodatiores conarer* graeco *idiomate interpretari. Adiunxi quoque singulis* psalmis precationes *breues, quae* Psalmi *argumentum repraesentarent: vt mihi illius lectionis fructus certius constaret. Habes scriptiunculae istius incunabula, ornatissime vir: quae fortasse melius a me fuisset suppressa, vt potius culpa carerem, quam culpam deprecarer.* Non autem omnes *Psalmi* graeca ciuitate a JOANNE SERRANO donati fuerunt, sed illi tantummodo, quos *luctuosos* nominare SERRANO placuit. Sunt illi *Psalmus* XI. XII. XIII. XVI. XIIX. XXII. XXX. XXXI. XLIII. XLVIIII. LXII. LXXVIIII. LXXXIIII. LXXXV. LXXXVI. LXXXIIX. XC. XCI. XCII. XCIIII. XCVII. CIII. CXLI. VI. Quod *Psalmum* XIIX. inter *luctuosos* etiam retulerit, ideo factum esse scribit, vt exstaret aliquod monumentum non solum grauissimorum, quibus ille vixerit temporum, sed spei etiam, quam de rebus Gallorum, & inprimis sic dictorum Hugonotarum, quibus ipse addictus erat, instaurandis conceperit. Cuilibet *Psalmo*, e regione, *paraphrasis*

[illegible] latina Buchanani adposita, in fine autem *preca-tio*, cuius in epistola dedicatoria fecit mentionem, pro-[illegible] *graeca* & *latina* subiecta est. Cum paginae ali-[illegible] in libello vacuae essent; initio voluminis, *duo* [illegible], ex Danielis *precatione, quae exstat Cap. VIIII.* [illegible] Esaiae *Cap. LXVIIII. repraesentata, &* Psalmo-[illegible] *argumento plane adcommodata* adtulit. Illa exci-[illegible] carmina encomiastica, graeca & latina ab Hen-[illegible] Stephano, Francisco Porto, Bonauentura Vulca-[illegible], Blasio Marcuardo, Simone Goulardo, Joan. An-[illegible] Saraceno, & Vrbano Caluetone composita. In [illegible] conspicitur *Canticum* Simeonis Luc. II, 29 sqq. [illegible] *religionis descriptio*, gr. & lat. Posteriorem in [illegible] gratiam heic adscribimus:

Quaenam age tam lacero vestita incedis amictu?
Religio, summi vera Patris soboles.
Cur vestis tam vilis? Opes contemno caducas.
Quis liber hic? Patris lex veneranda mei.
Cur nudum pectus? Decet hoc candoris amicam.
Cur innixa cruci? Crux mihi grata quies.
Cur alata? Homines doceo super astra volare.
Cur radians? Mentis discutio tenebras.
Quid docet hoc fraenum? Mentis cohibere furores.
Cur tibi mors premitur? Mors quia mortis ego.

* * *

[illegible] σὺ τίς τελέθεις πενιχρὸν ῥάκος ἀμφιεσθεῖσα.
Θρήσκει, ἀψευδὴς ἀθανάτου γενεά.
[illegible] πέπλος λιτός; Θνητῶν γάνος ἐξονοτάζω.
Τίς βίβλος ἥδε; Πατρὸς θεσμὰ σεβαστὰ φίλου.
Τίπτε γυμνὸν στῆθος; Φιλοκάλῳ τοῦτο προσήκει.
Τίφθ' ἴστα σταυρῷ; Σταυρὸς ἐμοὶ τάσιμος.
Τίπτε πτερωτός; Ἄγω θνητοὺς ὑπὲρ ἄστρα πετᾶσθαι.
Τί στίλβουσα; Νόου τὸ δνοφερὸν δονέω.
Ἡνία τίπτε; Βροτῶν δάμνω κρατερόφρονα λύσσαν.
Τίπτε μόρον πατέεις; Εἰμὶ μόροιο μόρος.

 Cum

Cum libellus nunquam recusus esset, Niceron enim i
Memoires Tom. IIII. p. 323. & Jacobus le Long i
Bibliotheca sacr. Tom. II. p. 959. praeter hanc *Ste*
phanianam, non aliam adducunt editionem, illius ra
ritatem nemo facile in dubium vocauerit, cui praeter
ea non incognitum est, quanti nostra aetate *edition*
librorum *Stephanianae* aestimentur. Adtulit Nicero
in Catalogo operum JOANNIS SERRANI l. cit. p
331. *Praecationes graeco-latinas, quae ad singulorum*
psalmorum argumentum sunt adcommodatae. Apud
Henricum Stephanum in 18. Num diuersae sint *pre*
cationes ab illis, quae in libro, a nobis descripto, cui
libet *Psalmo* subiectae sunt, aut earum tantummodo
repetita fuerit editio, aliis indagandum relinquimus
quibus vtrumque conferendi libellum, potestas con
cessa fuerit.

Omnia, quae nostra aetate, de JOANNE SERRA
NO, siue DE SERRES, viuariensi, (*Vivarais*) Seculo
XVI. in Gallia celebri, nouimus, tot tantisque diffi
cultatibus obnoxia sunt, vt nihil prorsus certi de illo
pronunciare sustineamus. Cum sic dictorum Reforma
torum fidem profiteretur, saluti suae hac ratione con
sulere statuit, vt post lanienam parisiensem anno 1573
Lausonium concederet, quo in secessu, *Psalmorum*
paraphrases composuit, & in lucem edidit. Sunt qui

Tom. I. *Amsterd.* 1729. in 12. Lettr. XCVII. p. 352 sqq. Jacqu. Spon *Histoire de la ville & d'état de Geneve* Tom. II. *Lyon* 1682. in 12. p. 129. Adr. Baillet *Jugemens des Savans* Tom. II. P. III. p. 73 sqq.

Retulit auctor *lexici eruditorum* Tom. IIII. col. 37. inter JOANNIS SERRANI scripta, *Remontrances au Roi sur les pernicieux discours contenus au livre de la republique de* Jean Bodin, *Paris chés Federic Morel* 1579. in 8. & ea in re Jacobum le Long & Niceronum, auctores sequitur. Si vero posterioris Tom. X. P. I. p. 151. conferre illi placuisset, id, quod in Tom. IIII. p. 324. irrepserat παρόραμα emendatum, &, non JOANNEM SERRANUM, sed Michaelem de la Serre, nobilem quemdam prouinciae gallicae, auctorem libelli esse conspexisset. Conf. Bernardi de la Monnoye *Remarques, sur les Jugemens des Savans* d'Adrien Baillet l. cit.

VI.

NICOLAI *de Lyra* Postille super quatuor euangelistas. in fol. form. maior. folior. 209.

Editio rarissima, & nisi plane fallimur, omnium prima est. Charactere litterarum gothico, admodum rudi & inconcinno, chartis, quae, si crassitiem spectaueris, membranae pergamenae referunt similitudinem, impressa est. Omni, anni, loci, & typographi indicio destituitur, & praeter punctum, nullo alio distinctionis signo instructa est. Litterae initiales, siue florentes, in exemplari, quo vtimur, minio & caeruleo colore adpictae sunt, inter quas nonnullae eminent, variis coloribus & figuris distinctae, quibus nonnunquam aurum leuigatum interniteт. Eadem sine dubio editio est, cuius Michael Maittaire Tom. I *Annal typogr.* p. 759. mentionem fecit. In nostro exemplari, primo folio, cha-

ractere

ractere gothico, hi rhythmi leonini, manu adscript sunt:

Heccine multorum: fuit Hermannus *monachorum*
De bilueld *natus:* molner *sic cognominatus.*
Ipse monarcha pius: restaurator bene primus
Martiris assati: claustri (*) *&* *per hunc renouati*
Centum sexagenas: pater istic pondere plenas
Pluribus adiunctis: donauit prodige multis
Nonnas is omnem: legis docuitque rigorem
Amsleue *restruxit: sub norma debite duxit*
Abbatem sistens: cum fratribus his benedicens
Munifica vola: sua prestans sedule dona
Pasow *pastorem: fratres misitque priorem*
Qui legis hic ritum: tunc instituere peritum
Zelum seruantes & plurima sic reparantes
Fautor precipuus: fidissimus hic fuit huius
Istum cristifere *librum sic contulit eue*
Bursfeld *prelatum: dedit omnibus vtique gratum*
Hildsleff *inuicti: vere norme* benedicti
Conuertit monachos: illecebris conueteratos
Abbatis precibus: poscentis tribuit eius
Internos fratres: adiutoresque sagaces
Nonnis Nonnarum: curam gerens animarum
Et mendicorum: fratrum jubarum bene morum

Octauo solis: & quater de virgine prolis
Ignetis festo: tumulatus tunc memor esto
Hunc cari plorent: fratres suppliciter orent
Et vos gementes: moniales denique flentes
Vt perpes cernat: regem qui cuncta gubernat.

Cum sequioribus temporibus biblia, cum postillis NICOLAI de Lyra, saepissime imprimerentur, ab vberiore recensione nos abstinemus, & lectores ad Michael. Henrici Reinhardi *Obseruationem de* NICOLAO lyrano, in *nou-antiquis* an. 1720. p. 231 sqq. vbi & variae editiones recensentur, ablegamus. Conf. Jo. Alb. Fabricii *Biblioth. med. & inf. Latinit.* L. XIII. p. 352 sq. Theophili Sinceri *Nachrichten von lauter alten und raren Büchern* P. V. p. 259. sqq. die *Merkwürdigkeiten der Königl. Biblioth. zu* Dresden Tom. I. p. 501 sqq.

Habemus duas bibliorum editiones, cum NICOLAI lyrani *postillis*, Paulli burgensis *additionibus*, & Matthiae Doringi *replicis*. Vtraque IIII. Tomis in fol. literis gothicis exscripta, figuris rudioribus, ligno incisis ornata, satis rara est. In alterius exemplaris, & quidem in N. T. fine, hæc leguntur verba: *Exactum est* Nuremberge *insignie* (insigne) *hoc ac inusitatum opus* biblie, *vna cum postillis venerandi viri ordinis Minorum fratris* NICOLAI de Lyra: *cumque additionibus per venerabilem episcopum* Paulum burgensem *editis: ac replicis Magistri* Mathie dorinck *eiusdem ordinis Minorum fratris & theologi optimi: charactere vero impressum habes iucundissimo: impensisque* Anthonii Kobergers *prefate ciuitatis incolam:* (incolæ) *Anno incarnate deitatis M. CCCC. LXXXV.* (1485) *Sabbato post Johannis ante portam latinam: & in hunc finem vsque perductum. De quo honor inuictissime Trinitati nec non intemerate virgini Marie Jhesu Xpi gerule. Amen.* Michaeli Maittaire, Mich. Henrico Reinhardo, Jo. Albert. Fabricio, multisque aliis, quos euoluimus, scriptoribus hæc editio incognita fuit. Alterum exem-

exemplar haecce in fine N. T prae se fert verba: *actum est* Argentine *insigne hoc ac inusitatum opu* *blie vna cum postillis venerandi viri ordinis min* *fratris* NICOLAI de lyra: *cumque additionibus* *venerabilem episcopum* Paulum burgensem *editis* *plicis Magistri* Mathie dorinck *eiusdem ordinis* *rum fratris & theologi optimi charactere vero im* *sum habes iucundissimo. expletum denique Anno* *nate Deitatis M. CCCCLXXXXII* (1492) *die vero* *narum Nouembrium. De quo honor inuictissime T* *tati nec non intemerate virgini Marie Jesu Xpi* *rule, Amen. Item prologorum biblie expositiones* *hoc totali opere ab impressoribus inserte recepte sun* *tractatu* britonis *de expositionibus prologorum in* *tuor euangelistas que sunt ipsius* NICOLAI de *qui in secunda prefatione ante initium postille* *testamenti. posita excusat se de huiusmodi exposi* *prologorum.* Et haec editio Reinhardo & Fabricio innotuit, memoratur tamen e Jacobi le Long *Bi* *theca sacra* Tom. I. p. 253. a Michael. Maittai *Annal. typogr.* Tom. I. p. 543. Editio *argentin* hoc praecipuum habet, quod illi in fine II. libri Ma baeorum adiiciatur *libellus editus per Magistrum* COLAVM de Lyra *ordinis minorum theologie pro*

VII.

Moralia super totam bibliam *fratris* NICOLAI *de lira, de ordine fratrum minorum sacre theologie venerabilis doctoris.* in fol. form. maior. maior. 224.

Quamuis hic codex, charactere, qui ad romanum proxime accedit, excusus, paullo recentior, libro superiore videtur, illi tamen, si raritatem spectaueris, omnino par est. Nulla littera initialis, nullus foliorum numerus, inuenitur. Typographi praeterea, loci & anni, quo in lucem protrusus fuit, indicium frustra in illo quaesieris. Liber inchoatur *prologo* his verbis: *Incipiunt Moralia super totam bibliam fratris* NICOLAI de Lira *de ordine fratrum minorum sacre theologie venerabilis doctoris.* Finis illi imponitur eiusmodi clausula: *Expliciunt postille morales seu mistice super omnes libros sacre scripture. exceptis aliquibus qui non videbantur tali expositione indigere. Igitur ego frater* NICOLAVS de Lyra *de ordine fratrum minorum deo gratias ago qui dedit mihi gratiam hoc opus incipiendi & perficiendi anno dni. M. CCC. XXXIX.* (1339) *in die sancti georii* (Georgii) *martiris. Rogo etiam eos qui studuerint in hoc opere quatenus deum pro me deprecentur qui actor est omnis boni.* In exemplari, quod e bibliotheca portensi nobiscum communicatum fuit, *explicatio moralis* librorum *apocryphorum*, nimirum Tobiae, Judith, primi denique & secundi Machabaeorum libri, post Joannis *apocalypsin* locum inuenit. Non omnibus bibliorum editionibus, quae cum NICOLAI de Lyra commentariis, siue *postillis*, in lucem exierunt, hic *commentarius moralis*, siue *mysticus* additus fuit. In iis saltem editionibus, quas supra nominauimus, *norimbergensi* scilicet & *argentinensi*, *commentarius* tantummodo NICOLAI de Lyra, vt vocatur *litteralis*, omissis *moralibus* locum inuenit. Libri autem sacrae scripturae, in quos NICOLAVS de Lyra

moralia

moralia non scripsit, sunt *prouerbia* Salomonis, *Eccl*
siastes, *canticum canticorum*, *Sapientia* Salomonis,
libri apocryphi omnes, si illi excipiuntur, quos sup
nominauimus, & omnes *apostolorum epistolae*.

Fuit NICOLAVS, Normannus, Lyrae (*Lire*) i
dioecesi ebroicensi (*Evreux*) natus, quod epitaphii do
cent versiculi:

Lyra *breuis vicus* normanna *in gente celebris*
Prima mihi vitae ianua sorsque fuit.

Vid. Jean Mabillon *Traité des etudes monastiques*, *Bru*
xel. 1692. in 8. p. 673. & Jo. Alb. Fabricii *Biblioth*
med. & infim. Latinit. L. XIII. p. 350 sqq. vbi genui
num & integrum eius epitaphium legitur. Conf. Ri
chard Simon *Lettres choisies* Tom. IIII. *Amsterd.* 173c
in 8. Lettr. XXVIIII. p. 211 sqq. Sunt inter viro
doctos, & inter illos in primis Robertus Bellarminus
Sixtus senensis, Henricus Wharton, Jacobus Basna
gius (in *Histoire des Juifs* Tom. V. *Rotterd.* 1716. i
12. L. VII. Cap. XIIX. §. XV. p. 189), Carol. Jo
seph. Imbonatus, Jo Henr. Hottingerus, Hermannu
von der Hardt, aliique plures, qui iudaicis illum pro
gnatum parentibus, ex Judaeo, Christianum fuisse fa
ctum existimant. Sed argumentis, hoc eorum com

Scribenten Tom. VII. in Jobo P. II. p. 292 sqq. Henrici Scharbau *Judaismus detectus, in quo vindicantur & restituuntur, qui vel iniuste inter* Judaeos, *alii, vel ex* Judaeorum *numero immerito exclusi fuerunt, Rostoch.* 1722. in 8. p. 80 sqq. Jo. Christophor. Wolfii *Bibliotheca hebraea* P. I. p. 912 sqq. Monachis franciscanis adscriptus, primum in Normannorum coenobio vernoliensi (*Verneuil*), deinde Lutetiae Parisiorum theologiam docuit, & *doctoris plani & vtilis* elogium retulit. Judaeorum in primis acerrimus exstitit aduersarius, & omne fere vitae suae tempus, in euoluendis eorum scriptis, & componendis *sacrae scripturae commentariis*, qui etiam a protestantium doctoribus, & ab ipso Luthero, in pretio habiti fuerunt, consumsit, tandemque aetate grandis, Lutetiae Parisiorum anno 1340. e vita discessit. Multi quidem memoriam illius ad posteros transmittere studuerunt, sed prae ceteris Michael Henric. Reinhardus & Jo. Alb. Fabricius ll. citt. legi merentur. Conf. Jo. Franc. Buddei *Isagoge Historico-theologic.* Tom. II. p. 1645 sqq.

VIII.

PAVLLI *burgensis* Scrutinium scripturarum. in fol. form. minor. siue 4. form. maior. folior.

§. PAVLLVS parentibus genitus iudaicis, SALOMONIS LEVI gessit nomen. Cum vero anno Chr. 1390, cum vxore, & tribus filiis, Christianorum amplexus esset sacra, PAVLLI DE SANCTA MARIA nomen adeptus est. Episcopus primum carthaginiensis, deinde burgensis, & regis Castellae & Legionis archicancellarius factus; nonnunquam PAVLLVS de Carthagena, plerumque autem PAVLLVS burgensis a scriptoribus adpellatur. Diem obiisse dicitur supremum

premum anno 1435. die XXIIX. Augusti, cum
admodum prouectus esset. Inter opera, quae
scripsit, eminent *additiones notabiles, ad postill*
colai de Lyra, *in totam scripturam*, in quibus
tos Nicolai lyrani errores detexit, & refelle
gressus est, omnique studio *Talmudis* figment
daeorumque placita, oppugnauit, nimio tamen
tradicendi studio, in deuia ipse abreptus fuit.
xit contra illum, calamum, & Nicolai lyrani,
vis haud adeo felici successu, in se suscepit def
nem Matthias Doringus, Saxo, ex oppido Ma
prignitiae, Kyritz oriundus, monachus, ordin
regulam S. Francisci sequitur, adscriptus. R
illius, *aduersus* PAVLLVM burgensem, saepe
ro cum *bibliis*, quae Nicolai lyrani *postillas*, & P
LI burgensis *additiones* complectuntur, editae
runt. Vid. de Matthia Doringo, praeter alios
mir. Oudinus in *Commentario de Scriptoribus &*
ptis ecclesiasticis Tom. III. col. 2451 sqq. Nic
tonius in *Bibliotheca* hispana *veter*. Tom. II.
Cap. V. p. 157. Michael Henricus Reinhard
Obseruatione de Matthia Doringo, in *Nou-antiq*
1720. p. 549. Richard. Simon in *Historia criti*
teris Testam. L. III. Cap. XI. p. 415.

nem magistrum, & discipulum, cui Joannes res quasdam dubias & obscuras enucleat. Quilibet liber in distinctiones, & quaelibet distinctio in capita diuisa est. ... dialogus distinctiones X. ob oculos ponit, quarum argumenta haec sunt:

I. *de his qui saluandi vel redimendi erant per* Christum *in lege promissum*, capit. 4.

II. *de vocatione gentium ad* israeliticam *dignitatem*, cap. 4.

III. *de tempore aduentus* Christi *an sit praeteritum vel futurum?* cap. 4.

IIII. *de congregatione* Judaeorum *per* Christum *seu* Messiam, cap. 4.

V. *de redemtione & de modo redemtionis* Israelitarum *per* Christum *seu* Messiam, cap. 11.

VI. *de extensione redemtionis seu salutis per* Christum ..., *an illa scilicet comprehendit contemporaneos tantum sibi & posteros, vel etiam se extendit ad patres & ... fideles, qui ab antiquo praecesserunt*, cap. 6.

VII. *de regno* Christi, *an scilicet sit illud, de quo re... fuit* Danieli, *quod esset excellentius quatuor ... praecedentibus, & quod illa quatuor regna de... an non?* cap. 13.

VIII. *de nouatione legis, tempore* Messiae, cap. 16.

VIIII. *de sacro mysterio sacrae Trinitatis*, cap. 17.

X. *de mysterio diuinitatis* Christi, cap. 9.

... secundus VI. absoluitur *distinctionibus*, quarum ...menta talia sunt:

I. *de incarnatione & deitate* Christi, cap. 6.

II. *de excellentia virginis gloriosae*, cap. 12.

III. *de quibusdam, quae ad sacrosanctum sacramen... altaris pertinent, quibus fidelium deuotio, ad ipsius ...rationem excitari debet*, cap. 16.

IIII. *de differentia inter modum viuendi patrum anti...rum seu sanctorum patriarcharum, & aliorum sub*

 antiquo

antiquo testamento viuentium ante aduentum Christi, *inter patres seu sanctos, qui post* Christi *aduentum* *erunt*, cap. 9.

V. *de iis, quae in libro* Job *continentur, declaran* *mentem ipsius* Job *&* *sociorum, similiter &* Heliu, *quibus expositores* Hebraeorum *manifeste errauerun* cap. 13.

VI. *de iis, quae* Judaeis *in sua perniciosa perfid* *post mortem* Christi *pertinaciter existentibus euenerun* *& aliis, ad haec pertinentibus*, cap. 14.

Plures huius libri exstant editiones, inter quas, lam, quam recensuimus, e prioribus esse, nisi-for omnium prima est, existimamus. Omnia sane ind cia, librorum, qui post inuentam typographiam, lucem exierunt, prae se fert. Litteris exscripta got cis rudioribus, nullo foliorum numero, nulla initia littera, nullis signaturis, nullis reclamantibus, & punctum exceperis, nullo alio distinctionis signo i structa est. Annus praeterea & locus editionis, cu typographi nomine omissus fuit. Litterae initial omnes, variis coloribus, variisque florum & anim lium figuris exornatae & adpictae sunt, scripturaeq compendia, codicem lectu difficilem reddunt.

1591. & 1596. ex recensione Christophori a Sancto Tyrsiue Santo-Tis, burgensis eremitarum, ordinis [illegible]iani vicarii generalis, & S. Theologiae magi-[illegible] in lucem prodierunt. Hic sane praeter *praelu-[illegible]*, & *dissertationem de origine haereticorum*, *vitam* [illegible] burgensis praemisit, in qua inter alia nar-[illegible], multa millia Judaeorum & Maurorum, ab illo, [illegible] Christianorum fidem amplectendam, esse perducta. [illegible]mouit autem Judaeorum animos, edito *scriptu-[illegible] scrutinio* PAVLLVS burgensis. Moses numi-[illegible] gerundensis, Hispanus, Judaeus, qui Seculo XV. [illegible]e vixit, calamum strinxit, & *disceptatorium* con-[illegible] illum euulgauit. Vid. Joan. Christophor. Wolfii [illegible] *hebraea* Tom. I. p. 817. & p. 963.

De PAVLLO burgensi, vid. *Prologus* ad Alphonsum, [illegible] doctorem, decanum compostellanum, & Paulli, [illegible] legitimo matrimonio filium, quem praemisit *Ad-[illegible]* suis *ad postillam* Magistri Nicolai de Lyra, [illegible] multa leguntur, quae ad illius vitam, & in pri-[illegible] ad historiam de conuersione eius spectant. Joan. [illegible] Fabricii *Biblioth. med. & infim. Latinit.* L. XV. [illegible] *sqq.* & qui ibidem citantur scriptores, quibus-[illegible] *conf.* etiam Henr. Wharton *Appendix ad* Guil. [illegible] *Histor. litterar. scriptor. ecclesiasticor.* p. 92. An-[illegible] Posseuini *Adparatus sacer* Tom. II. p. 23. Joan. [illegible]icii *historia Bibliothecae* fabricianae Tom. I. p. [illegible]. Michael. Henr. Reinhardi *Obseruatio de* PAVL-[illegible] burgensi, in *Non-antiquis* an. 1720. p. 378 sqq. [illegible] Franc. Buddei *Isagoge historico-theologic.* Tom. II. [illegible]1647. Paul. Colomesii Hispania *orientalis*, *Hamb.* [illegible] in 4. p. 212 sqq. Die *Merkwürdigk. der kö-[illegible] Biblioth. zu* Dresden Tom. I. p. 352.

VIIII.

De duplici copia verborum DES. ERASMI Ro-
terodami, commentarii Duo. *Lutetiae. E*
officina Roberti Stephani Typographi regii MDXLV.
(1546) in 8. pp. 332. excepto indice.

Libelli, in gratiam ſtudioſae iuuentutis, ſæpiſſime re-
cuſi, editio eſt rariſſima. Vltima manus illi impoſi-
ta fuit *XIII. Cal. Julii*, quae verba in fine adpoſita
conſpiciuntur. Conf. Michael. Maittaire *Annal. ty-
pogr.* Tom. II. p. 394.

Multi ERASMI roterodami, viri de republica lit-
teraria, in Germania praeclare meriti, vitam litteri
conſignarunt, eumque elogiis ornarunt decentibus
Catalogum eorum ſatis copioſum concinnauit Joan-
nes Albert. Fabricius, in *exercitat. critica*, *de religio-
ne* ERASMI, p. 379 ſqq. in *Sylloge Opuſculorum hiſto-
rico-crit. litterariorum*, *Hamburg.* 1703. in 4. Prae
ceteris legi merentur *Magni* DESID. ERASMI
roterodami *Vita*, *partim ab ipſomet* ERASMO, *par-
tim ab amicis aequalibus*, *fideliter deſcripta.* *Accedunt*
epiſtolae illuſtres plus quam ſeptuaginta, quas aetate iam

titata a M. Barthol. Calkreuter, crossensi, *cum decernentur gradus magisterii, aliquot honestis & doctis viris* Anno 1557. *Wittebergae* in 8. fol. 20. Reperitur etiam in Philippi Melanchthonis, vt vulgo nominantur *Declamationibus*, Tomo IIII. *Seruestae* 1586. in 8. p. 705 sqq. Georgius Pfluegerus illam adiecit Collectioni vitarum hoc titulo editae: *Vita* Nicod. Frischlini, balingensis, *Comitis Palatini caesarei, poetae laureati, viri clarissimi*, (auctore ipso Pfluegero) *adhaerescunt Vitae* Rudolph. Agricolae, Jo. Campionis, & ERASMI roterodami, (auctoribus Jo. Sasone, Holsato, Phil. Melanchthone, & quem nominauimus Bartholomaeo Calkreuter) *recensente* Georg. Pfluegero *Argentorat.* 1605. in 8. Mr. de la Bizardiere *Histoire d'*ERASME, *sa vie, ses moeurs, sa mort, & sa religion. A Paris* 1721. in 8. f. 12. form. mai. Jean le Clerc *Abregé de la vie d'*ERASME *tiré de ses lettres*, in *Bibliotheque choisie* Tom. I. p. 380 sqq. Tom. V. p. 145 sqq. Tom. VI. p. 7 sqq. Tom. IIX. p. 229 sqq. Tom. XII. p. 1 sqq. Samuel Knight's *Life of* ERASMVS *more particularly that part of it, which he spent in* England; *wherein an account is given of his learned friends, and the state of religion and learning, at that Time in both our Vniversities. With an Appendix containing several Original Papers. Cambridge* 1726. in 8. form. mai. In teutonicum sermonem [illegible] conuertit vitam Theodorus Arnoldus & edidit [illegible] 1736. in 8. Conf. Melchior. Adami *vitae Philosophor.* p. 40 sqq. qui dedit *vitam* ERASMI, ex eius *epistola secretissima ad* M. Conr. Goclenium, & *aliis collectam*, Paull. Freheri *Theatr. viror. eruditione clarer.* p. 1443. Jo. Fabricii *Historia Bibliothecae suae* Tom. I. p. 359. Conrad. Samuel. Schurzfleisch *Introductio in Notitiam Scriptorum* P. I. p. 236 sqq. Jo. Franc. Buddei *Icon* DESIDERII ERASMI roterodamensis in *select. Obseruat.* halensibus Tom. IIII. Obseru. XXI. p. 440 sqq. P. Baile *Dictionaire* Tom. II. p. 1091 sqq. Adr. Baillet *Jugemens des Savans*

Tom. II. P. I. p. 10 sqq. Tom. II. P. II. p. 1 sqq. Tom. II. P. III. p. 79. *Epicedion* ERASMI rotero-dami, *&* *apotheosin eiusdem*, carmine conscripsi elegiaco, *ad generosum atque illustrem* Ludouicum *Comitem a* Stollberg *&* Konigstein, Melchior Acontius. Editio, quam possidemus, prodiit *Lipsiae apud Mich. Wolrab* 1540. in 8. folior. 12. Merita ERASMI in linguam latinam exposuit Jacob. Burkhardus, in *Commentar. de linguae latinae in* Germania *fatis* P. I p. 310 sqq. Sententias ERASMI, cum iis, quae in scriptis doctorum, ecclesiae romano-catholicae, re-periuntur, in articulis controuersis, conformes, ex eius operibus collegit J. Richard Prieur de Beaulieu St. Avoye, & edidit hoc titulo *Sentimens d'*ERASMI *de* Rotterdam *conformes à ceux de l'eglise catholique sur tous les points controversez. Dediées au Roy de la* grande Bretagne. *Auris audiens beatificabat me, & oculus videns testimonium reddebat mihi. Eo quod liberassem pauperem vociferantem, & pupillam cui non esset adiutor.* Job. 29. 11. *A Cologne chez Adrian le Jeune* 1688. in 8. pp. 415. Apologiam pro ERASMO scripsit Jacobus Marsollier, qui edidit: *Apologie ou iustification d'* ERASME *à Paris* 1713. in 12. M. Marsollier *entreprend*, inquit Niceron in *Memoire*

n 12. & in *Memoires de* Trevoux Mars 1723. p. 507 sqq. Defendit Jacobum Marsollier, contra Anony-mi ... ctiones, P. le Courrayer 1) in *Reponse à la* ... *tion de l'Apologie d'* ERASME, quae exstat in *... ires litteraires* l. cit. p. 355 sqq. & 2) in *Repli-que sur la Refutation de l'Apologie d'* ERASME, quae ... inuenit in *Journal litteraire*, Tom. VI. P. II. 374 sqq. Conf. de hac controuersia Niceron *Me-moires* l. cit. & Tom. X. P. I. p. 175.

X.

Absolutissimus de octo orationis partium con-structione libellus, nec minus eruditione pu-eris vtilis futurus, quam compendio & perspicui-tate commodus ac iucundus, nuperrime vigilan-tissima cura recognitus, & in nostra officina sum-ma diligentia excusus. *Basileae. Jo. Frob.* in 4. fo-lior. 24.

Cum D. Joan. Coletus, Decanus S. Paulli londi-nensis, Theologus, inter Anglos eximius, scholam Paullinam, anno 1510. condidisset, de libris in primis sollicitus fuit, qui erudiendae iuuentuti inseruire ... Ipse itaque libellum composuit, *de constru-ctione octo orationis partium*, quem Guil. Lilio, pri-mo nouae scholae moderatori, tradidit, vt illi li-... intenderet, & siquid desideraretur, adderet. ... it quidem ea Lilius, quae a Coleto illi commis-sa erant, sed vt libellus, eo perfectior atque emacula-tior in lucem exiret, publicam, amico suo ERASMO Roterodamo illum tradidit, imo vt ipse ERASMVS ait, *emendandum obtrusit*. Quoniam autem illum sic emendauerat ERASMVS, vt pleraque mutauerit, Li-lius librum, suo vulgari nomine non passus est, nec

ipse ERASMVS iudicauit sui esse candoris, id sil vsurpare, in quo quidquam esset alienum. Quai accidit, vt liber ἀνονύμως, Coleti duntaxat *praefatiun cula*, ad Guil. Lilium 1513. scripta, & ERASMI *a lectorem epistola* Basil. III. Kal. August. 1515. scripti ornatus, in lucem *Basileae* exiret. Ista, quae narr vimus, exposuit ipse ERASMVS, in *epistola* citati quacum conf. meretur Sam. Knight's *Life of D* John Colet, *Dean of* S. Paul's, *in the Reigns of* Hen ry VII. *and* Henry IIX. *and Founder of* S. Paul *School*, *with an Appendix containing some Account o the Masters and more eminent Scholars of that founda tion, and several original papers relating to the sai Life. London* 1724. in 8. & quidem in versione teu tonica, quam accepimus a Theodoro Arnoldo *Lip* 1735. in 8. p. 140 sqq. DESIDER. ERASMI, ro terodami *vita* Joan. Coleti, quae exstat in Joan. Fi chardi *vitis viror. illustr.* fol. 106 sqq. Georgii Lilii Guilielmi filii, *elogia virorum aliquot in* Britanni *eruditione & doctrina clarorum* in Paull. Jouii *Descri ptionibus, quotquot extant, regionum atque locorum* p 89 edit. *Basil.* 1571. in 8. vbi patri suo Guilielmo libellum vindicat, cum ait: *Extat eius* (Guil. Lilii *syntaxis inscriptione libellus, latini sermonis constructio*

[illegible] teutonicae. In fine istius editionis, haec [illegible] verba: Basileae *in officina* Frobeniana *Mense* [illegible] *An. M. D. XV.* (1515) quibus insigne typo[illegible]icum Joan. Frobenii subiicitur. Versamus [illegible] libelli editionem manibus, eodem anno impres[illegible], cui talis praefigitur titulus: ERASMI Rotero[illegible] *Libellus De constructione octo partium orationis ex* [illegible]nnia *nuper huc perlatus: vt ex eo pueri bonis in lit*[illegible] *optimo compendio bonum profectum faciant. De* [illegible]*structionis figuris* Joannes Sulpitius.

Joannes Murmellius *puero litterarum studioso.*

Haec edisce libens, haec sunt compendia vera
Judicio in manibus semper habenda meo.
Caetera quae nostro faciunt tibi nomine fucum,
Reiice, ne titulis decipiare, caue.
Quae compilauit variis cornicula libris
Grammatices quaeso quis studiosus amet?
Plena superuacuis auersor opuscula nugis
Saepe recocta mihi nulla brassica sapit.

[illegible] *patrem introducens admonentem filium: ne an*[illegible] [illegible]*ralem: vel naturalem philosophiam aggredia*[illegible] [illegible] *solida grammatices fundamenta iecerit.*

Si loca celsa potes firmato scandere gressu
Maxima foelicis gloria patris erit
[illegible] *puer infirmis volitans super aethera pennis*
Flebilis aequoreis piscibus esca fuit
[illegible]*ruit inualido fundatum robore tectum*
Non sunt ante suos alta petenda dies.

[illegible] folior. 12. Litteris exscripta est gothicis, & hoc [illegible] fine exhibet epigramma:

Hermannus Tulichius *studioso litterarum puero.*

Si breuitate placet, simul vtilitate libellus
Hoc breuius nihil est vtiliusque puer.
Non paulum tenero quibus instituaris ab aeuo
Nec paulum refert qua ratione puer.

Optima

Optima pro captu rudibus perdisce sub annis
In quibus erroris constat inesse nihil.
Aetatis grauis est, iacturaque temporis ingens
Discere, quae melius non didicisse foret.
Caetera quae sterili vel fertilitate redundant,
Vel tenebris squalent, diffuge quaeso puer.
Diffuge quaeso puer, spreta ne grandior aeuo
Te sero damnes commoditate puer.
Nunc locus est aptus studio componere mentem
Integra res minime est quom tibi barba riget.

Ex officina Melchioris Lottheri, *Anno domini M CCCCC. XV.* (1515). Vtraque editio Michaeli Mait taire incognita fuisse videtur. Posterior autem edi tio, quam etiam Jo. Henr. Leichius, in suo, *de origi ne & incrementis typographiae* lipsiensis, libro, no adtulit, luculentum est testimonium, quod Melchio Lotterus, non tantum in vernaculis libris, characteri bus gothicis vsus fuerit, &, quemadmodum idem Lei chius p. 27. adfirmare sustinuit, in excudendis libri latinis, romanos semper adhibuerit characteres. Ti tulus enim tantummodo, si duas lineas, prio[illegible] exce peris, & epigramma in fine adpositum, charactere ty porum romano exscriptum est.

nis litteris transferuntur. Quonammodo phthongi graece ad latinos venere. Abbreuiamina frequentarie graecanicarum litterarum, in 4. lit. 8.

Elementa haec linguae graecae, prima, sine dubio fuerunt, quae post inuentam typographiam, litteris in Germania exscripta fuerunt. In eorum fine, haec leguntur verba: *Expressum* Erphordiae *per* Lupambulum (Wolfgang) οινοχοον *alias* Schencken. . *Anno Christi M. CCCCC. I.* (1501) *ad XXV. Calendas Octobres.* Quis ea conscripserit, non constat. Initio oculis hi se obiiciunt versiculi:

Καταλογος των γραμματων ελληνων

Quattuor bis nunc versiculis perpende magister
Tres in personis vnum in Deitate potentem
Alpha patrem signat quoniam caput esse videtur α.
Vita patris genitum aeterna ratione figurat β.
Gamma simul certe depingit πνευμα *beatum* γ.
Delta trium personarum communicat agmen δ.
Epsilon mundi custos miserator & orbis ε.
Zeta αντροπις *iustis concesserat almam* ζ.
Ita quidem vitas socias tres iungit & aptat η.
Thita gerit signum mortis quo vita triumphat ϑ.
Iota quod est Christus legis qui conditor extat. ι.
Lambda ter & decaden summis gestare probatur λ.
My κοσμο *horrendum* καταχλυσμον *fudit* αφειδο μ.
Ni summa annorum iubilei format amati ν.
Xi que gradum viduae moderatur rite secundum ξ.
O propria coeli determinat orbe figuram ο.
Pi fidei atque operis speciem confirmat ανωϑεν π.
Rho dextra contum meminit laeuamque refutat ρ.
Sigma notat σωτηρ *saluat qui cuncta creata* σ.
Taf crucis est σημειον *quo credimus esse redempti* τ.
Y tribus ambiguam notulis vitam manifestat υ.
Phi genus humanum φυλασσων κρισματις *auctor* φ.
Chrismate perfusum mereatur regna polorum χ.

Psi

Psi geminos apices ego littera sola rependo
O finis perfecta ligans & cuncta resoluens

Kappa in hisce versiculis, nescimus quam ob caussam locum non inuenit. Figurae litterarum graecarum admodum inconcinnae sunt, nullusque accentus aut spiritus adpositus est vocibus. In secunda tituli pagina, haec leguntur: *Vale Lector: Inclinationes graecorum vocum breui visurus.* An Auctor anonymus promissis steterit, ignoramus. Michaeli Maittair hic libellus, qui sola se commendat raritate, incognitus fuit.

XII.

GEORGII AGRICOLAE De ortu & caussis subterraneorum Lib. V. De natura eorum quae effluunt ex terra Lib. IIII. De natura fossilium Lib. X. De veteribus & nouis metallis Lib. II Bermannus siue de re metallica Dialogus Lib. I Interpretatio Germanica vocum rei metallicae, addito duplici indice, altero rerum, altero locorum. Omnia ab ipso authore cum haud poeni

...ta collectio, neque omnia AGRICOLAE opera continet, neque in *Catalogo Bibliothecae* weidmannianae, P. I. p. 161. neque in platnerianae *bibliothecae catalogi* P. I. p. 203. neque in aliis *catalogis*, vbi titulus editionis adlatus est, tale quidpiam relatum legatur. Editio anni 1558. quae ante oculos versatur, ...ria est, & in *Bibliothecae* weidmannianae auctione ...a 6. thaler. pretio vendita fuit. Praemittitur GEORG. AGRICOLAE *epistola* dedicatoria, *ad Duces & Electorem* Saxoniae, Augustum, scripta Kempnicii Hermundurorum siue Misenorum XIIII. Kal. April. 1555. Illam sequitur Adami Siberi *Elegia*, *ad* Valentinum Hertelium, *de libris* GEORG. AGRICOLAE. *Libros quinque de ortu & caussis subterraneorum*, inscripsit AGRICOLA nomine Mauricii Saxoniae *Ducis* Kempnic. Cal. Mart. 1544. In Hetruscorum linguam vernaculam conuersos & hoc titulo editos esse: *della generatione di quelle cose che sotto la terra sono, e delle cause de' loro effetti, e nature di* GIORGIO AGRICOLA. *In Venezia per Michel Tramezino* 1550. in 8. ...nos docet Nicol. Haym in *Notizia de' libri rari nella lingua italiana* p. 260. Conf. Cl. Dauid Clement *Bibliotheque historique & critique* Tom. I. p. 77.

Eidem Mauricio dicati sunt *L. IIII. de natura eorum, quae effluunt e terra* & *libri X. de natura fossilium.* In opere admodum raro, quod hoc inscribitur ...: *De Balneis Omnia quae extant apud* Graecos, ...os, *&* Arabas, *tam medicos quam quoscunque caeterarum artium probatos scriptores: qui vel integris libris, vel quoquo alio modo hanc materiam tractauerunt: ... hinc inde accurate conquisita & excerpta, atque ... tandem hoc volumen redacta. In quo aquarum ac thermarum omnium, quae in toto fere orbe terrarum sunt, Metallorum item, & reliquorum mineralium naturae, vires atque vsus exquisitissime explicantur: indicibus quatuor appositis, quorum Primus Auctores omnes, qui in hoc volumine habentur: Secundus ...eorum nomina: Tertius capita cuiuscunque libri:*

Quar-

Quartus mirabiles curationes in his libris contenta quae vi ac beneficio balneorum factae fuerunt, comp. ctuntur. Opus nostra hac aetate, in qua tam freque est Thermarum vsus, medicis quidem necessarium, ca teris vero omnibus, tum summopere vtile, tum etia periucundum. Cum priuilegio summi Pontificis Sen. tusque Veneti. *Venetiis apud Juntas* 1553. in fol. *bri de natura eorum quae effluunt ex terra*, locum i venerunt p. 273 sqq.

Libri II. de veteribus & nouis metallis, sub auspici Georgii Commerstadii *V. J. Doctoris & consiliarii* Di cis Mauricii, prodierunt primum anno 1546.

In *dialogo*, qui inscribitur *Bermannus*, nomine sin dubio, a Laurentio Bermanno, ciue ioachimsthalens rei metallicae admodum perito, depromto, tres co loquuntur de re metallica personae. Tribuit AGRI COLA Bermanno metallici personam, huius artis pe ritissimi, quippe qui miles olim multas regiones pe agrauerit, in quibus res metallicas obseruauerat. Cu illo disputant duo doctissimi & clarissimi medici, Ni colaus Ancon, & Joannes Naeuius, quorum alter i medicina, quam docuerunt, viri Arabas sequuti, ve satus est, & doctus praeterea e disciplina Peripateti corum; alter vero tum litteris latinis & graecis, tu

XIII.

GEORGII AGRICOLAE, de menſuris & ponderibus Romanorum atque Graecorum Lib. V. De externis menſuris & ponderibus Lib. II. Ad ea, quae Andreas Alciatus denuo diſputauit de menſuris & ponderibus breuis defenſio Lib. I. De menſuris, quibus interualla metimur, Lib. I. De reſtituendis ponderibus atque menſuris Lib. I. De precio metallorum & monetis Lib. III. *Baſileae Froben. M. D. L.* (1550). *Cum priuilegio Imp. Maieſtatis ad quinquennium* in fol. pp. 340. ſi praemiſſa & indices folior. 12. non fuerint numerati.

Titulus hic integer eſt collectionis, quae a raritate commendatur, in *Catalog. Biblioth.* lehmannianae *Lipſ.* 1740. in 8. p. 269. & in Cl. Dav. Clement *Bibliotheque hiſtorique & critique* Tom. I. p. 76.

Libros quinque priores, *de menſuris & ponderibus*, quorum 1. *agit* de menſuris romanis. 2. de menſuris graecis. 3. de rerum, quas metimur pondere, 4. de ponderibus romanis, 5. de ponderibus graecis, dicauit Mauritio, *Electori* Saxoniae, eiusque *fratri* Auguſto, Kempnic. VI. Id. Mart. 1549.

Libri duo de externis menſuris & ponderibus, nuncupati fuerunt Erneſto a Miltһiz, *Electoris* Saxon. Mauricii, *conſiliario* XV. Kal. April. 1549. Cum autem in hiſce libris, GEORGIVS AGRICOLA, a Guilielm. Budaei, Leonardi Portii, & Andreae Alciati diſcederet ſententia, quam editis libris, *de aſſe & eius partibus*, de veterum Romanorum menſuris & ponderibus protulerant, id in primis aegre tulit poſterior, in libro praeſertim VIIII. *Parergon ſeu obiter dictorum Lugdun.* 1539. in 8. Capite XXV. AGRICOLAE libros impugnauit, qui hac re permotus fuit, vt

Defensionem breuem, *ad ea quae* Andreas Alci *denuo disputauit de mensuris & ponderibus*, *ad* G giutn Fabricium scriberet. *Epistola* praemissa scr est IIX. Cal. Maii 1549. Conf. quae supra Tor p. 379. diximus, cum Guil. Budaei *de Asse & pari tibus*, descripsimus opus.

Librum de mensuris, *quibus interualla metimur*, secrauit Christophoro Carolouicio, Saxon. *Elect.* Mauricii *Consiliario*, III. Nou. Mai. 1549.

Liber de restituendis ponderibus atque mensuris, ronymi Kieswetteri, *vtriusque iuris Doctoris, &* vi Augusti *Cancellarii* nomine, ornatus prodiit Kal. Jul. 1549. Vltimum in collectione occu locum.

Libri tres de pretio metallorum, *& monetis*, *de dere & temperatura monetarum*, *de pretio veterum netarum*. GEORGIVS AGRICOLA illos inscr nomine Georg. Commerstadii *V. J. Doctoris*, *&* *filiar.* Saxon. *Ducis & Electoris*, Mauricii, XVI. Septembr. 1549. In fine libri III. inuenitur *Inte tatio* latina *eorum*, *quae de* graecis *&* hebraicis AG COLA *non conuertit*: *Numerorum notae*, *quibus fuit*, *e* Valerio Probo; *quarumdam mensurarum ponderum nomina* germanica; *index* latinus, *in l*

ges, suis locis insertas, adiunctis latinis, germanicisque Appellationibus ita ob oculos ponuntur, ...darius tradi non possint. Eiusdem de animan... subterraneis liber, ab Autore recognitus: ... indicibus diuersis, quicquid in opere tracta... est, pulchre demonstrantibus, atque omnibus ... iterum ad archetypum diligenter restitutis & ...gatis. *Basileae Froben. M. DLXI.* (1561). *Cum ...ilegio Imperatoris in annos V. & Galliarum Re... ad Sexennium.* in fol. pp. 502. sine praemissis & ...cibus folior. 41.

... Cl. David Clement, de hac editione oppido rara, ... *Bibliotheque historique & critique* l. cit. p. 77. scri...: *Cette edition est très-belle, soit pour le caractére, soit pour les figures, qui sont nettes & bien gravées* (ligno incisae). Opus esse posthumum nos docet Pe...rus Albinus in der Meissnischen *Berg-Chronica, Dres...* 1590. in fol. Tit. I. p. 5. vbi refert: *Endlich ist dieser deudsche* Plinius *vnd* Albertus Magnus (*wie er ... denen Gelerten genennet wird*) *vber solcher seiner ...beit gestorben, das nach seinem Tode sein fürnemb... Bergbuch* (*welchs er in 12 Bücher getheilet*, de re ...tallica, id est, instrumentis, machinis, ac omnibus ...ique ad metallicam spectantibus, *das ist darinne ... die Bergempter, Instrument, Künste vnd alles was ... Bergwerck dienet, vnd gehörig beschrieben*) *aller...erst ausgangen, Nemlichen im Jar 1556. vmb die rech...ung Crucis, welches er doch zuuor im 1550 Jar meistes theils verfertigt hatte, vnd von diesen stadtlichen werck, welches die* Italiener *auch neben allen andern seinen ...scriptis, hochachten, vnd zum theil viel daraus in ire Bücher vnd Schrifften, bisweilen auch mit verschwiegenem Namen, nach ihrem Brauch, welches denn nicht zu ...ben, transscribiren* &c. *Epistola* dedicatoria ad Mauritium *Electorem*, eiusque *fratrem* Augustum Georgium,

Quartus mirabiles curationes in his libris c quae vi ac beneficio balneorum factae fuerunt ctuntur. Opus nostra hac aetate, in qua tam est Thermarum vsus, medicis quidem necessari teris vero omnibus, tum summopere vtile, tu periucundum. Cum priuilegio summi Pont fi tusque Veneti. *Venetiis apud Juntas* 1553. i *bri de natura eorum quae effluunt ex terra*, l venerunt p. 273 sqq.

Libri II. de veteribus & nouis metallis, sub Georgii Commerstadii *V. J. Doctoris & consil* cis Mauricii, prodierunt primum anno 1546.

In *dialogo*, qui inscribitur *Bermannus*, nom dubio, a Laurentio Bermanno, ciue ioachim rei metallicae admodum perito, depromto, loquuntur de re metallica personae. Tribui COLA Bermanno metallici personam, huius ritissimi, quippe qui miles olim multas regio agrauerit, in quibus res metallicas obseruauer illo disputant duo doctissimi & clarissimi me colaus Ancon, & Joannes Naeuius, quorum medicina, quam docuerunt, viri Arabas sequ satus est, & doctus praeterea e disciplina Pe corum; alter vero tum litteris latinis & grae maxime vetere medicina eruditus est. Pr opusculum *epistola* Erasmi roterodami, Fribu Cal. Mart. 1529. *ad fratres* Andream & Chr rum a Conritz, & *epistola* Petri Plateani *ad* H a Conritz, *Praefectum* Vallis ioachimicae, in opusculi exarata. *Interpretatio* germanica *vo metallicae ad* Volfgangum Meurerum Kemp Cal. April. 1546. scripta est. *Index*, quem promittit, *duplex*, in nostro exemplari non ex

...suadente Georgio Commerstadio, annuum eidem stipendium decerneret.

Libellus *de animantibus subterraneis*, gerit in frontispicio epistolam, ad Georg. Fabricium Kempnic. III. Id. ... anno 1548. scriptam.

Index I. ponit ob oculos *rei metallicae nomina*, latina & graeca, germanice *reddita*, *& ex ordine*, *quo quodque primum occurrit*, *collocata*. *Index II.* continet eadem *rei metallicae nomina*, latina, graeca*que*, germanice *reddita*, *secundum alphabeti ordinem digesta*. *Index III. rerum ac verborum* est. IIII. *catalogum* sistit *...orum omnium*, *quae in libris XII. de re metallica ...antur*. V. *animantium nomina*, latina, & graeca, germanice *reddita*, *quorum auctor in libello de subterraneis animantibus meminit*, & VI. *nomina animantium* graeca & latina, *ad alphabeti ordinem dispositi*, complectitur. Typographus in fine haec adposuit verba: Basileae *in officina* Frobeniana, *per* Hier. Frobenium, & Nicol. Episcopium, *Mense Martio an. ...* Reperita istius operis, adiectis opusculis, quae in collectione, primo loco, a nobis recensita, reperimus, fuit editio *Basileae*, *sumtibus & typis Emanuelis König* 1657. in fol. pp. 708. Titulum integrum vid. in Cl. Dauid. Clement *Bibliotheque historique & critique* l. cit. p. 76. sed ad nitorem editionis, quam ...simus, nulla prorsus ratione accedit. Philippus ...s, Professor logices & medicinae, basileensis, *de re metallica libros XII.* in teutonicum transtulit sermonem, cuius versionis editiones *Basil.* 1621. & 1657. memorantur a Dauid. Clement l. cit. Opusculum de *animalibus*, nec non omnia fere primae & secundae, quam descripsimus, collectionis opuscula, seorsum antea in lucem prodierunt, quorum editiones diuersas, recenset Christophor. Hendreichius in *pandect.* brandenburg. p. 64. Errat vero Hendreichius, cum *Bermanno* titulum tribuit, quo *libri XII. de re metallica* inscribuntur.

Natus fuit GEORGIVS BAVER, siue vt nominari maluit, AGRICOLA, Glauchae, Hermundurorum in oppido, quod hoc tempore Comitum schoenburgicorum ditioni subiacet, anno 1494. Studiis scholasticis & academicis, rite in Germania finitis, in Italiam profectus, Nicolai Anconis, & Joannis Naevii, Medicorum, quos supra nominauimus, frequentauit scholas. In patriam redux factus, ad Sudetes montes, in tota Europa argenti feracissimos, & denique in vallem ioachimicam se contulit, & medicinae professionem, cum rei metallicae studio, coniunxit, tantumque in posteriore profecit, vt ex Joannis Bodini sententia, Aristoteles ac Plinius, in eo genere nihil intellexisse videantur. Ex valle ioachimica tandem Chemnicium commigrauit, & in bello germanico, cum Mauricius & Augustus, Saxoniae Duces Imperatoris per Bohemiam sequerentur exercitum, iis se adcinxit, & sub eorum auspiciis, iam senex militauit. Diem obiit supremum Chemnicii anno 1555. aetatis anno LXI. De denegato illi, ob religionem, quam profitebatur, pontificiam, sepulchro, vid. Petri Albini meifsnische *Land-Chronica* Tit. XXV. p. 355. P. Baile *Dictionaire* Tom. I. p. 100. not. C. & quae ad hunc P. Baile locum scripsit Joan. Christophor.

XV.

Sibenhundert vnd funffzig Deutscher Sprichwörter, ernewert, vnd gebessert, Durch Johan Agricola. Mit vielen schönen lustigen vnd nützlichen Historien vnd Exempeln erkleret, ausgelegt. 1592. *Wittenberg, Gedruckt bey M.* [illegible] *Krafft.* in 8. fol. 350.

Etiamsi plures istius libri exstant editiones, quarum nonnullae recensentur a Cl. Dau. Clement in *Bibliotheque historique & critique* Tom. I. p. 77 sqq. omnes tamen raro hodie occurrunt; Editio quam adduximus, e praestantioribus est, & a Jo. Alb. Fabricio in *Biblioth. graec.* L. IIII. Cap. VIIII. p. 296. citatur. Titulus quidem 750 promittit prouerbia, sed liber tantummodo 749. complectitur. Vnum tantummodo in hisce prouerbiis exstare locum, quo Agricola Vlrici Ducis würtenbergici sibi conflauit odium, hisce innuit verbis Mr. Clement l. cit. p. 78. not. 69. *Mr. Bayle a fait un article, sur la vie de notre auteur, & y remarque en passant, après* Seckendorf, *que* Jean Agricola *maltraita beaucoup,* Vlric *Duc de* Wirtemberg *dans ce livre des* Proverbes. *Voici tout ce qu'* Agricola *en a dit, au 51. Proverbe,* Gut macht Mut. Herzog Vlrich von Wirtenberg trotzte auf seinen Anhang und Schweytzer und ward darob des Landes verjagt. *Ces paroles échapées à notre Auteur, lui attirèrent beaucoup d'afaires, & le Duc ne les lui pardonna jamais.* Locum autem in nostra editione inuenimus multo vehementiorem *prouerb.* 115. Wenn Gott ein Land segnet, so giebt er im ein klugen Fürsten, der Fride helt. Wiederumb, wen Gott ein Land straffen vnd plagen will, so giebt er im einen Tyrannen vnd wütrich, der es alles on rath mit der faust wil ausrichten. fol. 53. — *Vnd eben wie alle wol stunden bey Herzog* Eberhards (quem modo laudauerat)

zeiten, *alſo giengen mit ſeinem leben alle ding unte*
denn nach ſeinen Abſterben wurden die leut beſchwert
da ward das land vnruhig, *da ſtunde auf der arm*
Küntz, *vnnd finge ſich alle jammer an*, *vnd iſt das lan*
durch ſolche Tyrannen jetz vnd alſo hart beſchwere
das die leut daſelbs weder an leib noch ſeelen frey ſein
Man wehret ihnen das ſie Gottes wort nicht hören mü
ſen, *auch legt man auf ſie ein ſchatzung*, *vber die a*
der, *das ja dis Spruchwort war ſey*, Gott ſegne e
land durch einen fromen Fürſten, vnd ſtrafe es durc
einen Tyrannen. Quod vero his verbis in Vlricu
inuectus fuerit AGRICOLA, verba eius docere p
terunt *prouerb.* 284. wer ein ſtein nicht allein erhebe
kann, der ſol ihn auch ſelbander ligen laſſen. fol. 14
b. ſqq. *Mein liber freund* Philippus Melanchtho
ſagt mir, *das zur Zeit der arme* Cüntz *Anno MD13. i*
lande Wirtenberg *ſich erreget hat*, *ein Mann zu* Stu
gart *geweſen ſey*, *welcher durch newe auffſetze vnnd b*
ſchwerung verurſacht wurde, *dem lande zugut*, *wie*
ſich bedüncken lies das pfund neben andern in den ba
zu werffen, *wie droben vermeldet iſt im Sprüchwort*
Wenn Gott ein land ſegnet. &c. *Da nun Herzog* V
rich *durch hülffe ſeiner herren*, *vnd freunde der Lan*
ſaſſen mechtig ward, *kam dieſer zu* Stutgarten, *au*

etiam suadente Georgio Commerstadio, annuum eidem stipendium decerneret.

Libellus *de animantibus subterraneis*, gerit in fronte *epistolam*, ad Georg. Fabricium Kempnic. III. Id. Aug. anno 1548. scriptam.

Index I. ponit ob oculos *rei metallicae nomina*, latina & graeca, germanice *reddita*, & *ex ordine*, *quo quo- que primum occurrit*, *collocata*. *Index II.* continet eadem *rei metallicae nomina*, latina, graecaque, germanice *reddita*, *secundum alphabeti ordinem digesta*. *Index III. rerum ac verborum* est. IIII. *catalogum* sistit *fodinarum omnium*, *quae in libris XII. de re metallica numerantur*. V. *animantium nomina*, latina, & graeca, germanice *reddita*, *quorum auctor in libello de subterraneis animantibus meminit*, & VI. *nomina animantium* graeca & latina, *ad alphabeti ordinem dispositu*, complectitur. Typographus in fine haec adposuit verba: Basileae *in officina* Frobeniana, *per* Hier. Frobenium, & Nicol. Episcopium, *Mense Martio an.* 1561. Repetita istius operis, adiectis opusculis, quae in collectione, primo loco, a nobis recensita, reperiuntur, fuit editio *Basileae*, *sumtibus & typis Emanuelis König* 1657. in fol. pp. 708. Titulum integrum vid. in Cl. Dauid. Clement *Bibliotheque historique & critique* l. cit. p. 76. sed ad nitorem editionis, quam recensuimus, nulla prorsus ratione accedit. Philippus Bechius, Professor logices & medicinae, basileensis, *de re metallica libros XII.* in teutonicum transtulit sermonem, cuius versionis editiones *Basil.* 1621. & 1657. memorantur a Dauid. Clement l. cit. Opusculum *de animalibus*, nec non omnia fere primae & secundae, quam descripsimus, collectionis opuscula, seorsim antea in lucem prodierunt, quorum editiones diuersas, recenset Christophor. Hendreichius in *pandect.* brandenburg. p. 64. Errat vero Hendreichius, cum *Bermanno* titulum tribuit, quo *libri XII. de re metallica* inscribuntur.

 Natus

Juris in illustri academia Lugd. Bat. Antece
Lugduni Batavor. apud Fredericum Haaring 1
in 8. pp. 559. excepta dedicatione, syllabo ep
larum, & indice folior. 20. & dimid.

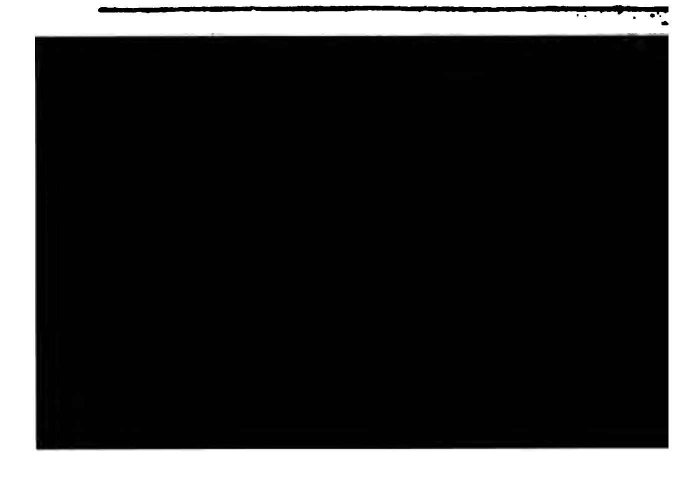
Raritatis testem habemus *Catalogum Bibliot*
Chr. Frid. Schmidii p. 350. *Biblioth.* Daniel. Sa
nii *Catalog.* p. 371. ANDREAE ALCIATI *epi*
vel si mavis, dissertatio, *contra vitam monasti*
scripta dicitur, spatio quatuor dierum die VII.
1553. id autem hoc anno falsum esse, facile pr
poterit, cum omnes fere scriptores, si vnum exc
ris Joannem Imperialem, qui in *Museo historico V*
1640. in 4. p. 51. annum 1559. ALCIATO
emortualem, perhibet, illum iam anno 1550. pri
Januar. e vita discessisse confirmant. Si coniect
locus fuerit, ante annum 1520. haec *epistola* scri
& eadem est, cuius in *epistola* ad Franciscum Cal
eodem anno 1520. d. XXVI. Sept. scripta, hisce
bis mentionem fecit: *quod vt facias te quoque*
oro: nec minus vt de vnguibus Erasmi *reglutines*
tionem *illam meam, ad* Matthiam, Minoritam, *cu*
quaeso, ne si in cinerariorum istorum manus incid

XV.

Sibenhundert vnd funfftzig Deutscher Spruchwörter, ernewert, vnd gebessert, Durch JOHAN. AGRICOLA. Mit vielen schönen lustigen vnd nützlichen Historien vnd Exempeln erkleret, vnd ausgelegt. 1592. *Wittenberg, Gedruckt bey M. Johan. Krafft.* in 8. fol. 350.

Etiamsi plures istius libri exstant editiones, quarum nonnullae recensentur a Cl. Dau. Clement in *Bibliotheque historique & critique* Tom. I. p. 77 sqq. omnes tamen raro hodie occurrunt; Editio quam adduximus, e praestantioribus est, & a Jo. Alb. Fabricio in *Biblioth. graec.* L. IIII. Cap. VIIII. p. 296. citatur. Titulus quidem 750 promittit prouerbia, sed liber tantummodo 749. complectitur. Vnum tantummodo in hisce prouerbiis exstare locum, quo AGRICOLA Vlrici Ducis würtenbergici sibi conflauit odium, hisce innuit verbis Mr. Clement l. cit. p. 78. not. 69. „*Mr.* Bayle *a fait un article, sur la vie de notre auteur, & y a remarqué en passant, après* Seckendorf, *que* JEAN AGRICOLA *maltraita beaucoup,* Vlric *Duc de* Wirtemberg *dans ce livre des* Proverbes. *Voici tout ce qu'* AGRICOLA *en a dit, au 51. Proverbe,* Gut macht mut. Herzog Vlrich von Wirtenberg trotzte auf seinen Anhang und Schweytzer und ward darob des Landes verjagt. *Ces paroles échapées à notre Auteur, lui atirérent beaucoup d'afaires, & le Duc ne les lui pardonna jamais.* Locum autem in nostra editione inuenimus multo vehementiorem *prouerb.* 115. Wenn Gott ein Land segnet, so giebt er im ein klugen Fürsten, der Fride helt. Wiederumb wen Gott ein Land straffen vnd plagen will, so giebt er im einen Tyrannen vnd wütrich, der es alles on rath mit der faust wil ausrichten, fol. 53. — *Vnd eben wie alle wol stunden bey Herzog* Eberhards (quem modo laudauerat)

Plures in exponenda ANDREAE ALCIATI, Iu consulti mediolanensis celeberrimi, vita, operam c locarunt haud superuacuam. Inter illos digni s in primis qui legantur, Guidus Panzirolus *de cla legum interpretibus* Lib. II. Cap. CLXVIIII. p. 2 sqq. P. Baile in *Dictionaire* Tom. I. p. 136 s Alexander Grimaldi in *oratione in funere* ANDR. A CIATI habita, Ticini, in aede cathedrali, ad XII Cal. Febr. MDL. *Papiae* 1550. in 4. Hierony Cardanus, in *vita* ANDR. ALCIATI, quae legitur calce Tom. VIIII. *Operum* Hier. Cardani, a Iacol Sponio 1663. euulgatorum. Joan. Boukius in *Or tione de vita* ANDREAE ALCIATI, habita an. 155 *Rostoch.* 1560. in 4. Conf. Niceron *Memoires* To XXXII. p. 312 sqq. Jo. Dauid. Koehlers *historis Münz-Belustigungen* Tom. XVI. p. 217 sqq. Pau Freheri *Theatr. viror. eruditione claror.* p. 826. Co rad. Samuel. Schurzfleischii *introductio in Notitia Scriptor.* P. I. p. 321 sqq. Georg. Richteri *Oratio*, ANDREA ALCIATO, *male*, *transfuga iuris*, *a no nullis dicto*, exstat in Richteri *Orationibus* Decad. I *Norimb.* 1644. in 8.

'itam JOANNIS AGRICOLAE, islebiensis, Anti-
orum Antesignani, data descripserunt opera, Mel-
r Adami, in *vitis Theologorum* germanor. p. 195.
ll. Freherus in *Theatro viror. eruditione claror.* p.
. Wolfgang Krüger in *Catalogo & Historologia
e virorum Gente & mente, arte & marte, genio at-
ingenio illustrium. Erfurt.* 1616. in 4. fol. 154.
laile in *Dictionaire* Tom. I. p. 100 sqq. Jo. Go-
ed. Vngerus in *Dissertat. de* JOANNE AGRI-
LA, *antesignano Antinomorum contra* Melodium
. 1732. in 4. Conf. Jo. Francisc. Buddei *Isagoge
orico-theologica* Tom. II. Lipf. 1727. in 4. p. 1195.
i summe Reu. Joh. Georg. Walchii *Einleitung in
Religions-Streitigkeiten der evangelisch-*lutherischen
chen P. II. Jen. 1730. in 8. Cap. II. §. X. p. 109
. §. XI. p. 121 sqq. Godofred. Arnold *Kirchen-
Ketzerhistorie* P. II. Lib. XVI. Cap. XXV. p. 340
. *Nou-antiqua* an. 1734. p. 16 sqq.

XVI.

*ri Consultissimi Quem Cultissimum vocat Gaspar
Scioppius de Stil. hist. p.* 124. ANDREAE AL-
ti Jurisconsulti mediolanensis contra Vitam
cam, ad Collegam olim suum, qui transie-
ancifcanos, Bernardum Martium, Episto-
cedit Sylloge Epistolarum Giphanii, Vul-
, Tychonis Brahe, Scriuerii, Pontani, Vossii,
adi, Siccami, Gronouii, Boxhornii: aliorum-
virorum clarissimorum, quae variam doctri-
continent. Accedunt alia adhuc quaedam,
t vetera aliquot Testamenta, Seculo XIII. &
o sequentis scripta. Primus omnia in lucem
alit, adiectis passim notis Antonius Matthaeus,

 Juris

Redingero, & Martino Schillingo, patriciis v
viensibus, Francof. VII. Id. April. 1590. Ob
illi Joannes Franciscus Pinellus, *viri cuiusdam*
mi, cuius nomen silentio tegit, *interpretationem*
xeos APOLLONII *latinam*, & *commentarium*: c
tem eodem fere tempore, Theodorus Sebastius
cisci Porti, in eumdem auctorem *lucubrationes*,
to moriente, sibi legatas, ad Sylburgium deferr
posterioris *lucubrationes*, prioris auctoris labor
tulit, & APOLLONIVM, ad codicem Michae
phiani, ab Andrea Dudithio acceptum, & codic
latinum, qui vero capita tantummodo XXI. pr
bri I. complectebatur, emendauit. *Epistolam*
toriam excipit *epistola* Francisci Porti, creten
Theodor. Sebastium scripta anno 1580. Prisci
praefat. ad Julianum, p. I. edit. *colonienf.* I
fol. APOLLONII *scrupulosis quaestionibus nil*
cleatius inueniri posse, ait, & Gerard. Jo. Vossiu
de arte grammatica Cap. IIII. p. 14. edit. *Am*
1635. in 4. APOLLONII *opus* μετὰ πάσης
scriptum, & ad poetas intelligendos maxime necess
esse confirmat. Conf. Anton. Posseuini *Biblioth.*
Tom. II. L. XII. Tract. III. Cap. XIIII. p. 41
Colon. 1607. in fol. Adr. Baillet *Jugemens d*

Tom. I. p. 139. not. N. Niceron *Memoires* Tom. XXXII. p. 330. Maximopere in vitam monasticam, & mores monachorum, inuehitur, ALCIATVS, cuius rei haec potissimum caussa esse dicitur. Bernardus Mattius, siue Matthias, vir eruditus, ALCIATI amicus, & olim Collega, relictis amicis, & domesticis, matre in primis vetula, & in re parum lauta versante, posthabita, in coenobium Jacobi anno aetatis XL. se contulerat, & in Minoritarum familiam transierat. Id aegre ferens ALCIATVS, *epistolam* hanc ad eum perscripsit, in qua, monasticae vitae, vt quidem illa tunc temporis comparata erat, peruersitatem, disertis verbis ob oculos posuit, & amicum, rationibus, precibus denique, a proposita vitae mutatione retrahere, conatus est. Ab vberiore nos abstinemus recensione, cum non solum istius *epistolae*, sed & reliquarum, quibus & philologiae, & historiae litterariae lux adfunditur, recensio satis exacta exhibetur, in *Actis Erudítor.* lipsiens. an. 1696. p. 290 sqq. Ne autem plane ἀσύμβολοι simus, lepidam *de balece tabellam*, a Laurentio quodam medico, versibus leoninis conscriptam, & *e coenaculo* Caroli, Gelriae *quondam Ducis depromtam*, quam adtulit Antonius Matthaeus p. 459 sqq. hic adiiciemus:

Halec salsatum, crassum, blancum, graue, latum,
Illud dorsatum, scissum, peruentrificatum,
Huic caput ablatum, sic pellibus excoriatum,
Intus mundatum, crudum, vel igne crematum,
Illi coepe datum, per panem rusticatum,
Hoc si coenatum, dum transis nocte cubatum,
Id theriacatum, velut antidotum preciatum,
Quod parit optatum potamen largifluatum,
Dans de mane ratum guttur rebisondo paratum
Haustum, prostratum; reparat, mediatque palatum
Et caput & pectus desiccat phlegmatisatum,
Dans vrinatum cito, mox deinde cacatum
Dirigit inflatum, penetrando cibum veteratum
Hic medicamentum fert Laurens *versificatum.*

Plures

Cum vero dimidia parte, haec vita manca esset, ill
ex Marquardi Gudii codice descriptam, suppleuit, cu
versione & notis, & elencho scriptorum Procli, edi
separatim Jo. Alb. Fabricius, *Hamb.* 1700. in 4. H
bemus editionem nitidam & satis raram, hoc titu
insignitam: Procli *Philosophi* Platonici *Vita*, *Scripta*
Marino Neapolitano: *Quam altera parte De Virtu-*
bus Procli *theoreticis ac theurgicis*, *auctiorem*, *& nu*
demum integram, *primus edidit*, *Versionem*, *breues n*
tas, *atque Elenchum scriptorum* Procli *adiecit* Jo. A
bertus Fabricius *SS. Theol. Doct. & Philosophiae M*
ralis atque Eloquentiae Professor Publ. Praemissa su
Prolegomena de Marino, *de aetate*, *gente*, *Magistris*,
Successoribus Procli, *tum de septem generibus siue gr*
dibus virtutum, *quas in praeceptore suo celebrat* Ma
nus. *Londini Excudit T. Hodgkin*, *pro T. Leigh & I*
Midwinter, *ad Insigne rosae coronatae in Coemeterio*
Pauli 1703. in 8. form. maior. pp. 94. except. pra
miss. pp. 28. Conf. Jo. Alb. Fabricii *Biblioth. gra*
L. V. Cap. XXVI. p. 455 sqq. 465 sqq.

Anomaliae grammaticae, *in* APOLLONIO *confi*
notatae, a Friderico Sylburgio, ad Dauid. Hoesch
lium scriptae sunt.

gio m. s. exemplaris collatione passim emendata, suppleta, notationibus aucta. His accessere quatuor inuentaria, verborum, rerum, auctorum, tum anomaliarum grammaticarum breuis adnotatio: opera & studio Fr. Sylburgii. *Francofurti apud Andreae Wecheli heredes, Claudium Marnium, & Joan. Aubrium MDXC.* (1590). *Cum S. Caesareae Maiestatis priuilegio.* in 4. pp. 446. praemiss. fol. 4. except.

Librum esse rarum testatur Cl. Dauid Clement in *Biblioth. historique & critique* Tom. I. p. 415. qui titulum autem in compendium valde redegit. APOLLONIVS DYSCOLVS, alexandrinus, Mnesithei & *Ariadnes filius*, grammaticus, temporibus Hadriani & Antonini pii Impp. rom. fuit celeberrimus, qui vixisse & sepultus esse dicitur, in famigeratissimo illo Πυρουχείῳ alexandrino. Vid. *vita* illius ab anonymo *graece* conscripta, quae editionibus plerumque praefigi solet. Catalogum opusculorum, quae conscripsisse creditur, exhibet Suidas Tom. I. p. 284. edit. Ludolph. Küsteri, & Jo. Alb. Fabricius L. V. *Biblioth. gr.* Cap. VII. p. 3 sqq. sed omnia, si hos *Syntaxeos libros*, & librum περὶ κατεψευσμένης ἱστορίας, a Xylandro, *cum* aliis *scriptoribus mythicis, graece & latine, Basil.* 1568. in 8. & a Jo. Meursio *Lugd. Batau.* 1620. in 4. edito, temporum iniuria perierunt. *Syntaxeos L. IIII.* iam ante Sylburgium, & omnium primum ab Aldo Manutio, cum *grammatica* Gazae, & *de mensibus, & tractatu* Herodiani περὶ ἀριθμῶν *Venet. IIX. Cal. Januar.* 1495. in fol. editi fuerunt. Sed omnes, quae Sylburgianam praecesserunt, editiones, e codicibus exscriptae mutilae, admodum imperfectae sunt. Adrianus igitur Baillet Sylburgii editionem *l'estimée & la plus exacte* adpellat Tom. II. des *Jugemens des Savans* P. III. p. 19. Dicauit illam Fridericus Sylburgius, Nicolao

Redin-

imponitur *Epigrammate* F. Mymeri leomontani, q
adhortationem ad studium JVVENALIS *Satyrogra*
rum principis, ob oculos ponit:

Censorem eximium lector morum & vitiorum
Hunc manibus versa, nocte dieque vigil.
Hinc vitam poteris nullus quoque fingere mores,
Vitare & crimen, hoc duce disce frequens
Non tam perfecte Venerem *formauit* Apelles
Non Zeusis *botros, & vitia ille aperit*
Hinc latiam *phrasim disces, & cognitionem*
Rerum multarum, cum metricisque modis.

Typographus haec adscripsit verba: *Excussum* Cr
viae *per* Mathiam Scharffenbergk, *expensis honesti*
Marci Scharffenbergk *bibliopolae ibidem anno ab h*
num genere restituto M. D. XXVIIII. (1529) *X*
Maii.

Praeter scriptores iam nominatos, & variorum
ctorum vitas, quae variis JVVENALIS editioni
praefixae sunt, legi poterunt Nicolai Rigaltii *Disse*
tio de Satira JVVENALIS, quae praemissa est JV
NALIS editioni *per Robert. Stephanum, Paris.* 1
in 12. euulgatae, & illi, quam Henr. Christ. Henni

conuerterat Andreas Schottus, iuuenis, Tarracone, accepto vnico, eoque recentioris aeui exemplari, e Bibliotheca Antonii Augustini, archiepiscopi tarraconensis. Sed iam in Hispania, Andream Schottum editionem euulgasse, colligimus e Friderici Sylburgii *epistola*, ad Schottum scripta, vbi ait: *vt Procli* χρηστομάθειαν, *quam* graece *ac* latine *in* Hispania *editam*, ἐν προσθήκης μέρει *ad me*, *cum ceteris mittebas*, *per has citeriores regiones diffunderetur*, *commodiorem locum ei non inueniri posse iudicaui*, *quam si* APOLLONIO, *quem eodem tempore prae manibus habebam*, *annexa*, *cum eodem in lucem exiret*. Contulit Sylburgius Schotti editionem, cum exemplo, quod ex Henrici Stephani bibliotheca descripserat; Multo sane id perfectius & emendatius Schotti editione deprehenderat, cum Henr. Stephanus, ad duos codices vetustos, id contulisset. Per *istam* igitur exemplarium ἀντιπαράθεσιν, quae, in Schotti editione deerant, suppleuit. Ipse quidem Sylburgius, vt ad APOLLONII *Syntaxin* fecerat, in Procli *chrestomathiam*, *notationes quasdam* adiecit, sed Schotti & Petri Joannis Nunnesii *notas* prolixiores plane omisit. Reperiuntur illae in alia editione, quae hoc titulo: Procli *chrestomathia poetica*, *Interprete & Scholiaste* Andrea Schotto Antuerp. *Accessere & notae* Petri Joann. Nunnesii, Valentini. *Item Fragmentum Scriptoris incerti*, *antea* Censorino *tributum*, *& cum eius de die natali libro continenter impressum*. *Nunc correctius & aliquot capitibus*, *ex veteri libro additis*, *auctius editum a* Lud. Carrione, Brugensi, *Cum notis eiusdem* Nunnesii, adiicitur Andreae Schotti *Obseruationum humanarum libris V. Hanou.* 1615. in 4. editis. Conf. *Analecta* nostra *litteraria* p. 827.

De Proclo Diadocho, Lycio, philosopho platonico, vid. Marini, neapolitani, *de vita* Procli, *& felicitate liber*, qui *graece* cum incerti auctoris *interpretatione latina*, praemittitur Procli *libris VI. in* Platonis *theologiam*, ab Aemilio Porto, *Hamb.* 1618. in fol. editis.

Cum

esset: quum tamen nec in illo, nec in altero vllo Cho-
phoras, *totam reperire potuerimus, quare affirmare a*
sim, eam partem huius tragoediae, ex hoc nostro exem-
plari manasse, vnde sane descripta fuerit. postquam
incommodum, quod narraui, acceptum est, quare mu-
lata capite atque initio suo in manus venit. Quod ve-
ad Agamemnonem *pertinet: ne quicquam omitterem*
quod ad eius restitutionem faceret quum audissemus R
mae *in bibliotheca* Alexandri Farnesii, *summi antistit*
atque omni re, nobili ac splendido homine digna, instr
ctissimi, AESCHYLI *volumen inueniri, in quo haec f*
bula legeretur: conferendam eam, a nobis descripta
curauimus cum eo exemplari, in quo nobis operam su
fidelem atque eruditam praebuit Gulielmus Sirletus,
cuncta diligenter notaret, quae aliter illic legerent
Nos autem postea varietatibus illis diligenter ponder
tis, in eam opinionem venimus, vt nostrum librum n
deteriorem illo putaremus; ac magnam partem eorum
quae variata in eo offenduntur, immutatam ab alig
crederemus, qui in suos quosdam versus restituere cho
cantus voluerit. saepe enim addita aut dempta il
quaedam cognouimus, quae consilium ipsius adiuuare
Laudat praeterea Bartholomaeum Barbadorum, que
comitem huius magni & ardui laboris habuerit. Se

Quo magis hunc moneo librum nunc esse legendum
Quod careat mendis & niteat scholiis
Est tibi praeterea tanto hic magis autor amandus
Quanto plus aliis anteferendus erit.
M. Benedictus faciebat.

Cracouiae 1529. in 8. folior. 90.

Libros initio seculi XVI. in Polonia litteris exscriptos, esse rarissimos, multis adlatis exemplis passim confirmauit Joannes Daniel Janozki in der *Nachricht von denen in der* zaluskischen *Bibliothec sich befindenden raren* polnischen *Büchern*, P. I. & II. Hunc sane caussae tribuendum esse censemus, quamobrem haec JVVENALIS editio, Michaeli Maittaire, Jo. Alb. Fabricio, Nicol. Funccio, aliisque scriptoribus, qui auctorum veterum, & editionum, quae exstant, dederunt notitiam, incognita fuit. Nos sane nullum inuenimus librum, aut bibliothecae catalogum, vbi illius *mentio facta* fuerit. Litteris impressa est romanis, *quas currentes* siue *cursiuas* typothetae nominare consueuerunt, &, vt in *aldinis* poetarum veterum *editionibus* factum est, litteris initialibus, a reliquo textu, paullo remotis. Primo loco habetur breuis *vitae* JVVENALIS *descriptio*, litteris gothicis excusa, cui [illegible]*menta sexdecim satyrarum*, totidem versibus hexa[illegible] concepta, subiiciuntur. Cuilibet *satyrae* adpo[illegible] sunt Coelii Secundi Curionis *scholia*. In fine *Sa*[illegible] *XVI.* leguntur duo *epigrammata*, *in satyras* JVVENALIS, alterum Josephi Struthii, posnaniensis, ar[illegible], Sigismundi Augusti regis, celeberrimi, de quo [illegible] praeter alios, Nicolai Comneni Papadopoli *Hi*[illegible] *gymnasii* patauini Tom. II. L. II. Cap. XXIII. [illegible] 100. p. 218. alterum Michael. Wrantii Dal. Ea[illegible] *Erratorum*, *per humanam incuriam*, *commis*[illegible] *index*, satis quidem copiosus. Editioni finis

Museo philologico Lugd. Bat. 1699. in 8. cum Tho-
Stanleio in *vita* AESCHYLI, edition. AESCHYL
quam curauit praefixa, cum Jo. Alb. Fabricio L. I.
Biblioth. graec. Cap. XVI. p. 602. multisque alii.
AESCHYLVM athenienſem, ex oppido atticae regi
nis Eleuſine, anno, priusquam ſeruator naſceretur, 52
poſtremo Olympiadis LXIII. Euphorione patre, pr
gnatum eſſe ſtatuunt. Non ſolum *tragoediis* conſc
bendis, quas ipſe, pro modeſtia ſua, *exiguas portion*
ampliſſimarum Homeri *coenarum* adpellauit, nomen
famam conſequutus eſt, ſed in ſago etiam inclaruit,
caſtra ſequutus, tribus praeliis inſignibus, marathoni
nauali, apud Salaminam, & plataeenſi interfuit,
fortis intrepidique animi edidit ſigna, & partae vict
riae, ſocius particepsque factus eſt. Veterum auct
rum, qui id teſtantur teſtimonia, vid. in Joan. Bu
chard. & Friderici Ottonis Menckeniorum patris
filii *Bibliotheca virorum militia aeque ac ſcriptis ill*
ſtrium, *Lipſ.* 1734. in 8. p. 19 ſqq. De *Tragoedi*
AESCHYLI praeter alios, bene meritus eſt, que
iam nominauimus, Guil. Canterus, quem tam
Thomas Stanleius, Canteri opera vſus, praeterit
temporibus ſuperauit, omniumque optimam AE
SCHYLI editionem, hoc titulo publicae luci exp

bonelli, A. Turnebi, H. Stephani, & G. Canteri. Curante Joanne Cornelio de Pauw, *Cuius notae accedunt. Hagae Comitum apud Petrum Gosse, Filium & Socios anno 1745.* II. Tom. in 4. form. maior. pp. 1138. Describitur editio splendidissima, vt alia iam eruditorum iudicia taceamus, satis adcurate, in *zuverlässigen Nachrichten von dem gegenwärtigen Zustande, Veränderung und Wachsthum der Wissenschaften* P. LXXVI. p. 237 sq. Conf. die *Merkwürdigk. der königl. Biblioth. zu Dresden* l. cit. p. 459. Id autem singulare Jo. Cornelius de Pauw, in graecis suis notis adfectauit, vt accentus vocibus graecis non sint adpicti: *alii illis vtantur*, voce quasi dictatoria edicit, *per me licet; ego a friuolis & ineptiis semper abhorrui.* Conf. de AESCHYLO, & *Tragoediarum* editionibus, praeter scriptores nominatos, Olai Borrichii *Dissertatio de poetis* II. p. 29. edit. *Francof.* 1683. in 4. Adr. Baillet *Jugemens des Savans* Tom. III. P. II. p. 334 sqq. P. Bayle *Dictionaire* Tom. II. p. 1106 sqq. Jo. Meursii AESCHYLVS, Sophocles, Euripides, *siue de eorum Tragoediis Libri III. Lugd. Bat.* 1619. in 4. Librum ex Auctoris autographo auctum, inseruit Jacob. Gronouius *Thesauro antiquit.* graec. Tom. X. col. 398 sqq. Congessit etiam Francisc. Dionys. Camusatus in *Obseruationibus* ad Alphons. Ciaconii *Bibliothecam, Paris.* 1731. in fol. omnia, quae de AESCHYLO, eius scriptis, eorumque editionibus, dici potuerunt.

De Petro Victorio, nobili florentino, qui non modo Hetruriam, sed omnem Italiam, eruditionis gloria illustrauit, magnisque ingenii dotibus ornatus, exteros etiam adduxit, vt amore eum & admiratione prosequerentur, vid. Jos. Simleri *Bibliotheca* p. 568. Ant. Benivieni *Vita di* Piero Vettori, *l'antico gentilhuomo* fiorentino, *in Fiorenza nella Stamperia de' Giunti* 1583. in 4. Eiusdem *elogium* adiectum est Petri Victorii & Jo. Caselii *epistolis Francof.* 1597. in 8. p. 137 sqq. In Tom. III. della *raccolta di Prose* fiorentine, *Firenze* 1719. in 8. legitur p. 81 sqq. Lionardi Salviati *Ora-*

zione delle lode di Piero Vettori. Conf. Thom. Pop. Blount *Censura celebrium auctor.* p. 673. Paull. Fi heri *Theatr. viror. eruditione claror.* p. 1378. Co rad. Samuel. Schurzfleischii *Introductio in Notitia scriptorum* P. III. p. 219 sqq. Adr. Baillet *Jugemt des Savans* Tom. II. P. II. p. 96 sqq. Tom. II. P. I. p. 385 sqq. Joannes Caselius in *epistola* XVII. qua ad Albertum Clampium scripsit, in Collect. *epistol.* caselianarum Justi a Dransfeld *Francof.* 1687. in p. 855. illum bono litterarum ac virtutis natum, quasi aliquem in montibus hetruscis fuisse Chiron scribit. Iis vero viribus corporis animique fuit, annum iam agens XXCVI. meditaretur adhuc, doceret & scriberet. Diem obiit supremum anno 1585.

XX.

Σοφοκλεους αι ἑπτὰ τραγωδίαι. SOPHOCLI Tragoediae septem vna cum omnibus graec scholiis, & cum latinis Joach. Camerarii. Annot tiones Henrici Stephani in SOPHOCLEM & Eu pidem, seorsum excusae simul prodeunt. *An M. D. LXVIII.* Eiusdem Henrici Stephani

tiones recenſentur a Joan. Alb. Fabricio, in *Biblio-thec. graec.* L. II. Cap. XVII. p. 632 ſqq. Inter edi-tiones, quae raro noſtra aetate reperiuntur, haec ab Henrico Stephano, nitide exſcripta, non vltimum ſibi vindicat locum, & a Joan. Alb. Fabricio l. cit. p. 634. *praeſtantiſſima facile earum, quae exſtant & emendatis-ſima* adpellatur. Initio conſpicitur Henrici Stephani *epiſtola, ad lectorem* φιλοσοφοκλέα, e quo adparet, quod Henricus Stephanus in excudendo SOPHOCLE, ma-xima ex parte Adriani Turnebi ſequutus fuerit edi-tionem, quam *Pariſiis, typis regiis*, e codice Aemari Ranconeti, *cum ſcholiis graecis* 1553. in 4. exſcripſe-rat. Sed neque Ranconeti codicem emendatum, ne-que Turnebi editionem omnibus fuiſſe numeris abſo-lutam, perhibet Stephanus, quippe quae illi multum laboris reliquerit, id quod *Adnotationes*, quas in hunc poetam conſcripſit, quemlibet docere queant. *Epi-ſtolam* Stephani ſequuntur quatuor Simonidis, Erycii, & Dioſcoridis *epigrammata* graeca, ex *anthologia graeca* depromta, vno cum SOPHOCLIS *vita* grae-ca, ab auctore anonymo conſcripta, & graeco, ex Suida, de SOPHOCLE excerpto. Textus SOPHO-CLIS *graecus*, ſeorſum excuſus eſt a pag. 1—431. Cuilibet paginae, adpoſita ſunt *ſcholia* graeca, a duo-bus auctoribus, conſcripta. Alia ab auctore anony-mo profecta ipſa illa ſunt, quorum ſupra Petri Victo-rii verbis, ex *praefatione* in Aeſchylum, excerptis, fe-cimus mentionem, primumque *Romae* 1518. ſeorſum edita fuerunt. Alia Demetrius Triclinius compo-ſuiſſe dicitur, quae ex Ranconeti codice Turnebus iam deſcripſerat, Henricus autem Stephanus, multo emendatiora edidit, & adiecit, quae περὶ σχημάτων idem Demetrius adnotauerat. SOPHOCLIS *tragoediis graecis* ſubiungitur 1) Δημητρίου τοῦ Τρικλινίου περὶ μέτρων οἷς ἐχρήσατο Σοφοκλῆς p. 435-461.

e Demetrium Triclinium, Maximo Planuda eſſe iu-niorem probauit Jo. Alb. Fabricius l. cit. p. 634.

2) *Commentatio explicationum omnium* tragoedia[rum] SOPHOCLIS, *autore* Joachimo Camerario, Pabe[r]gensi p. 1.-- 142. Seorsum istae *explicationes* pr[odi]erant *Basileae ex officina oporiniana* 1556. in 8. fo[rm.] maior. quam editionem, cum iam Tom. I. p. 392 descripsimus, verbum heic non addimus amplius[,] primis cum haec posterior editio, priorem in om[ni]bus adcurate refert. Quae in SOPHOCLIS ti[tulo] promittuntur Henrici Stephani *Adnotationes*, *in* S[O]PHOCLEM *&* Euripidem, in exemplari, biblioth[ecae] portensis, quo vtimur, non exstant. Seorsum il[lae] prodierunt hoc titulo: Henrici Stephani *Annotati[ones] in* SOPHOCLEM *&* Euripidem, *quibus variae lec[tio]nes examinantur, & pro mendosis emendatae substitu[un]tur. Eiusdem tractatus de orthographia quorunda[m] vocabulorum*, SOPHOCLI, *cum caeteris tragicis c[om]munium. Eiusd. Dissertatio de* sophoclea *imitat[ione]* Homeri. *ap. Henr. Stephanum* 1568. in 8. Om[nes] postea accesserunt editioni, quam dedit Paull. Ste[pha]nus 1603. in 4. Habemus ipsi editionem SOPH[O]CLIS, quae recentissima & omnium, quas vidim[us] nitidissima est. Titulus talis est: SOPHOCLIS T[ra]goediae septem, tribus voluminibus comprehensae, [la]t. *versione donatae, Scholiis veteribus* (*tam antehac q*[…]

bert. Fabricium, Olai Borrichii *Dissertat. de poetis* secundum p. 29 sqq. Adrien Baillet *Jugemens des Savans* Tom. III. P. II. p. 348 sqq. Jo. Meursii SOPHOCLES Lugd. Bat. 1619. in 4. & in Jacob. Gronouii *Thesauro antiquit.* graecar. Tom. X. col. 418 sqq. De expeditionibus SOPHOCLIS bellicis vid. Joan. Burchardi & Frider. Ottonis Menckeniorum *Bibliotheca virorum, militia aeque ac scriptis illustrium* p. 431 sqq. Naturae debitum reddidit, cum XC. aetatis annum expleuisset, vid. Lucianus in *Macrobiis* Tom. III. p. 226. edit. Joan. Frederic. Reitzii, *Amstelod.* 1743. in 4. Quo autem mortis perierit genere, non satis constat. Quidam obiisse eum scribunt, cum Antigonen recitaret, & longiorem periodum spiritu vno absoluere vellet, alii, quod victor coronatus, gaudium ferre non posset. Vua passa illum suffocatum fuisse, Lucianus l. cit. & *epigrammata* Simonidis, quae Henricus Stephanus ex *Antholog.* L. III. Cap. XXV. excerpsit, & vti iam dictum est, suae editioni praefixit, produnt.

XXI.

Epigrammata selectiora e Graecis scriptoribus. Epigrammatum Centuriae duae. *Tiguri Apud Frosch.* (Froschouerum) *MDXLIIX.* (1548) in 8. pp. 95.

Etsi haec collectio, singulari insignita est titulo, illam tamen adpendicem esse libri, quem Joannes Frisius, tigurinus, hoc emisit titulo: Hesiodi Ascraei *poema inscriptum* Ἔργα καὶ Ἡμέραι, *id est, opera & dies. Accedunt in idem breuia scholia a* Jacobo Ceporino *primum conscripta, nunc vero per* Joannem Frisium Tigurinum, *insigniter aucta, in quibus dictiones & sententiae quaedam obscuriores, atque obiter* Graecorum

corum *carminum ratio declarantur. Item sele*
quot Graecorum *epigrammata, quibus propter*
que linguae studiosos latinam *translationem ad*
in 8. pp. 119. non solum verba in titulo co
produnt, sed id etiam disertis prodidit verbis
phus Gualtherus, tigurinus in *epistola* ad *optim*
& indolis adolescentem, Georgium Cellarium,
cium tigurinum, *affinem & filium suum dilectun*
grammatibus selectis, praemissa, vbi ait: *Ita eni*
amicus singularis, Joannes Frisius, *in* tigurinae
tutis gratiam, Hesiodi *vetustissimi poetae aedi*
adornaret, facile vidit, plurimum vtilitatis, iu
studiis accessurum, si & selecta aliquot Graecoru
grammata adiiceret .... *Quamobrem non potu*
probare Frisii *mei consilium, licet illud maiori*
meorum studiorum commodo improbari licuisse
enim hoc mihi tam arridere vidit mox pro suo i
gare coepit, vt selectiora *quaedam ex* Epigram
libris *in suos ordines seu titulos disponerem, si*
ex latinis *eorundem interpretationibus* (*quae in*
plures erant) *eas quae germanae magis viderentu*
iicerem: & si quae infoeliciores aut obscuriores
rentur ipse noui aliquid parturire auderem. E
licet hoc tam exulcerato saeculo multa alia agen

tiones recenſentur a Joan. Alb. Fabricio, in *Bibliothec. graec.* L. II. Cap. XVII. p. 632 ſqq. Inter editiones, quae raro noſtra aetate reperiuntur, haec ab Henrico Stephano, nitide exſcripta, non vltimum ſibi vindicat locum, & a Joan. Alb. Fabricio l. cit. p. 634. *praeſtantiſſima facile earum, quae exſtant & emendatiſſima* adpellatur. Initio conſpicitur Henrici Stephani *epiſtola, ad lectorem* φιλοσοφοκλέα, e quo adparet, quod Henricus Stephanus in excudendo SOPHOCLE, maxima ex parte Adriani Turnebi ſequutus fuerit editionem, quam *Pariſiis, typis regiis*, e codice Aemari Ranconeti, *cum ſcholiis graecis* 1553. in 4. exſcripſerat. Sed neque Ranconeti codicem emendatum, neque Turnebi editionem omnibus fuiſſe numeris abſolutam, perhibet Stephanus, quippe quae illi multum laboris reliquerit, id quod *Adnotationes*, quas in hunc poetam conſcripſit, quemlibet docere queant. *Epiſtolam* Stephani ſequuntur quatuor Simonidis, Erycii, & Dioſcoridis *epigrammata* graeca, ex *anthologia graeca* depromta, vno cum SOPHOCLIS *vita* graeca, ab auctore anonymo conſcripta, & graeco, ex Suida, de SOPHOCLE excerpto. Textus SOPHOCLIS graecus, ſeorſum excuſus eſt a pag. 1—431. Cuilibet paginae, adpoſita ſunt *ſcholia* graeca, a duobus auctoribus, conſcripta. Alia ab auctore anonymo profecta ipſa illa ſunt, quorum ſupra Petri Victorii verbis, ex *praefatione* in Aeſchylum, excerptis, fecimus mentionem, primumque *Romae* 1518. ſeorſum impreſſa fuerunt. Alia Demetrius Triclinius compoſuiſſe dicitur, quae ex Ranconeti codice Turnebus iam deſcripſerat, Henricus autem Stephanus, multo emendatiora edidit, & adiecit, quae περὶ σχημάτων idem Demetrius adnotauerat. SOPHOCLIS *tragoediis graecis* ſubiungitur 1) Δημητρίου τοῦ Τρικλινίου περὶ μέτρων οἷς ἐχρήσατο Σοφοκλῆς p. 435-461.

Demetrium Triclinium, Maximo Planuda eſſe iuniorem probauit Jo. Alb. Fabricius l. cit. p. 634.

 2) *Com-*

mourrut en 1563. comme Sainte Marthe *l'assure, on a faussement marqué son âge à* Sigismond Gelenius, *ne lui donne en 1540. que* vintneuf *ans, & qui fi sur cela un nouveau renfort d'eloges.* Varia viro doctissimorum elogia, quibus Jo. Brodaeum ob *mentarium* in *Epigrammata* graeca conscriptum, o runt collegit, & omnium conspectui exposuit. Tho Pope-Blount in *Censura celebrium auctorum* p. Paullus Colomesius in Gallia *orientali* p. 28 sqq. sqq. edit. Hag. Com. 1665. in 4. & Adrien Baill *Jugemens des Savans* Tom. II. P. II. p. 57 sqq. iuriosus autem in illum fuit Anonymus, qui exem ri editionis, quod habuit Michael. Maittaire, in f te haec adscripserat verba: *hae adnotationes, si ta recte coniicio, olent* Jacobi Tussani, *regii* Parisiis, g cae *linguae professoris, quo post* Budaeum, Gallia *habuit* graeci *sermonis peritiorem, lucernam, quid tandem male feriatus* Brodaeus *sibi adscribat.* *Annales typograph.* Tom. II. p. 357. Conf. Tom p. 580. Sigismundi Gelenii *epistolam* dedicat ordine excipit *Authorum qui in hisce libris* Epig mata *conscripserunt, catalogus*, quem graeca *epigr mata* ipsa, subiecto Brodaei illustrata *commentari* quuntur. In fine eorum adpositus est *index*, in

bert. Fabricium, Olai Borrichii *Dissertat. de poetis* secunda p. 29 sqq. Adrien Baillet *Jugemens des Savans* Tom. III. P. II. p. 348 sqq. Jo. Meursii SOPHOCLES *Lugd. Bat.* 1619. in 4. & in Jacob. Gronouii *Thesauro antiquit.* graecar. Tom. X. col. 418 sqq. De expeditionibus SOPHOCLIS bellicis vid. Joan. Burchardi & Frider. Ottonis Menckeniorum *Bibliotheca virorum, militia aeque ac scriptis illustrium* p. 431 sqq. Naturae debitum reddidit, cum XC. aetatis annum expleuisset, vid. Lucianus in *Macrobiis* Tom. III. p. 226. edit. Joan. Frederic. Reitzii, *Amstelod.* 1743. in 4. Quo autem mortis perierit genere, non satis constat. Quidam obiisse eum scribunt, cum Antigonen recitaret, & longiorem periodum spiritu vno absoluere vellet, alii, quod victor coronatus, gaudium ferre non posset. Vua passa illum suffocatum fuisse, Lucianus l. cit. & *epigrammata* Simonidis, quae Henricus Stephanus ex *Antholog.* L. III. Cap. XXV. excerpsit, & vti iam dictum est, suae editioni praefixit, produnt.

XXI.

Epigrammata selectiora e Graecis scriptoribus. Epigrammatum Centuriae duae. *Tiguri Apud Ch.* (Froschouerum) *MDXLIIX.* (1548) in 8. pp. 95.

Etsi haec collectio, singulari insignita est titulo, illam tamen adpendicem esse libri, quem Joannes Frisius, tigurinus, hoc emisit titulo: Hesiodi Ascraei *poema inscriptum* Ἔργα καὶ Ἡμέραι, *id est, opera & dies. Accedunt in idem breuia scholia a* Jacobo Ceporino *primum conscripta, nunc vero per* Joannem Frisium Tigurinum, *insigniter aucta, in quibus dictiones & sententiae quaedam obscuriores, atque obiter* Graecorum

eorum *carminum ratio declarantur. Item selecta aliquot* Graecorum *epigrammata, quibus propter vtriusque linguae studiosos* latinam *translationem adiecimus.* in 8. pp. 119. non solum verba in titulo conspicua produnt, sed id etiam disertis prodidit verbis Rodolphus Gualtherus, tigurinus in *epistola* ad *optimae spei & indolis adolescentem*, Georgium Cellarium, *Patricium* tigurinum, *affinem & filium suum dilectum, epigrammatibus selectis*, praemissa, vbi ait: *Ita enim cum amicus singularis*, Joannes Frisius, *in* tigurinae *iuuentutis gratiam*, Hesiodi *vetustissimi poetae aeditionem adornaret, facile vidit, plurimum vtilitatis, iuniorum studiis accessurum, si & selecta aliquot* Graecorum *Epigrammata adiiceret* .... *Quamobrem non potui non probare* Frisii *mei consilium, licet illud maiori fortassis meorum studiorum commodo improbari licuisset. Vt enim hoc mihi tam arridere vidit mox pro suo iure rogare coepit, vt* selectiora *quaedam ex* Epigrammatum libris *in suos ordines seu titulos disponerem, simulque ex* latinis *eorundem interpretationibus* (*quae interdum plures erant*) *eas quae germanae magis viderentur, subiicerem: & si quae infoeliciores aut obscuriores haberentur ipse noui aliquid parturire auderem. Et sane, licet hoc tam exulcerato saeculo multa alia agenda restarent, parui tamen partim amici rogatu motus, partim veteris circa poeticam studii illecebris & consuetudine illectus: & quantum paucissimorum dierum iactura fieri potuit, duas hasce* epigrammatum *centurias cum paucis aliis congessi potius quam digessi* &c. Jo. Alb. Fabricius istam collectionem graecam, inter *Anthologiae* editiones & compendia, non memorauit.

Vid. de Rudolph. Gualthero, Theologo tigurino anno 1519. nato & 1586. mortuo, Joan. Jacob. Hu drici, Gualtherus *rediuiuus siue de vita & morte eiusdem oratio*, in *Bibliotheca* bremensi, Class. IIX. Fasc. IIII. p. 660 sqq. Conf. Jos. Simleri *Bibliothec.* 610. Melchior. Adami *vitae theologor.* german. p. 28

tamen qui in ipso libro est non respondeat: quum multa epigrammata sub eodem titulo de iisdem rebus & personis in eundem sensum scripta diuulsa sint: quum libro tertio, sub titulo in celebrium poetarum, Orpheus, Musaeus, aliique multi celeberrimi, & vetustissimi poetae positi sint: quum alicubi ad particularem titulum epigrammata diuersa tanquam ad generale referantur: quum ibi carmina multa quae separari debent, coniuncta sint, contra quae coniungi vnoque tenore continuari debent, interrupta sint: quum interdum positum sit nomen τοῦ ἐπιγράψαντος pro eius nomine οὗ ἐπιγέγραπται, & vice versa, quum ἄδηλον aliquoties ponatur, vbi author non ignoratur, quum non pauca etiam ψευδεπίγραφα sint: quae his ego aliisque multis vitiis remedia adhibuerim, ex huius editionis cum aliis collatione quam ex meis verbis intelligi malo. At titulis qui ordine alphabetico collocati non erant, sedem suam mutare, aut epigrammata ex titulo vno in alium cui magis conuenire videbantur transferre nequaquam ausus fui. Sed & nomina eorundem ἐπιγραμματοποιῶν vt varie scripta inueni, ita etiam varie scripta reliqui, dum quid certius de illis comperissem. Sed nec in illis nominibus quae modo cum adiunctione, modo sine illa scripta sunt, quicquam immutaui. Sunt & alia fortasse (imo vero quin sint non dubito) a me hac in editione praestita: sed re quam verbis maiora mea esse volo. Venio igitur ad epigrammata quae addidi. Veterum heroum epitaphia epigrammata, quibus primum locum dedi, me olim Florentiae ex veteri quodam Mediceae bibliothecae codice descripsisse antea indicaui: e quibus quae transtulisse Ausonium dixi, ea in posterioribus duntaxat eius poematum editionibus quaerenda esse moneo. Illa quoque ἐπιγραφὴν pag. 535. ex vetere codice epigrammatum descripsi, quod Louanii habebat Johannes Clemens Anglus. Caetera omnia quibus nomen scriptoris, vnde sumpta sunt, non adscripsi, ex Herodoto, Pausania, Strabone, Sotione, Athenaeo, Stephano, Diogene Laertio, Suida, Eustathio descripta esse scito &c. Reprehendit

hendit praeterea, editionis, quae *Venetiis* prodiit, a
ctorem, quod non erubuerit, *pro magna epigramm*
tum accessione, quam in titulo pollicitus fuerat,
ptem aut octo versiculos Anacreontis dare, qui praet
quam, quod nihil cum *epigrammatibus* commune
beant, etiam deprauatissimi sint. Jam vero ad
nec alia re, quam multis mendorum millibus, locuple
ta esse conspicitur illa editio, quam tamen superiorib
longe castigatiorem praedicare nihil eum puduit.
quis pudorem in perfrictae frontis hominibus quaer
His sine dubio verbis perstrinxit editionem *venet*
quae vt titulus habet, *cum nonnullis epigrammatis,*
cens inuentis, reiectis ad calcem, apud Aldi liberos 15
vel vt Michael Maittaire in *Annal. typogr.* Tom.
p. 604. adfirmat, 1551 in 8. prodiit. Extulit Hen
cus Stephanus postremum distichon *Epigramma*
graeci L. VI. Cap. VI. *Anthologiae*, quod inchoat
verbis σὸς πόσις Αγχίσης, in *Adnotationibus in Anthol*
quinquaginta, & in *selectis Epigrammatibus* an. 157
euulgatis, centum & quatuor distichis latinis. S
reprehenditur hoc Henrici Stephani studium a Fra
cisco Vauassore in Libro *de Epigrammate, Paris.* 16
in 8. Cap. XVII. p. 202. cum scribit: *Quod si es*
oratione soluta Henric. Stephanus *eiusmodi, qualem*

quodam suo non careat; cetera in plerisque absona & incondita, si recte attendimus, reperiantur? Quare merito ipsam illam futilem redundantiam, neglectam videmus fuisse & repudiatam ab eo, qui Stephani tamen notas, dum anthologiam rursus ederet, retinendas putauit. Conf. Jo. Alb. Fabricii *Bibliotheca graeca* L. cit. p. 698 sqq. Michael. Maittaire Stephanorum *historia, Londin.* 1708. in 8. p. 280. Eiusd. *Annal. typogr.* Tom. III. p. 737.

XXIIII.

Ἀνθολογία διαφόρων ἐπιγραμμάτων παλαιῶν εἰς ἑπτὰ βιβλία διῃρημένη. Florilegium Hoc Est Veterum Graecorum Poetarum Epigrammata comprehensa libris septem. Interprete Eilhardo Lubino. *In Bibliopolio Commeliniano. Anno MDCIV* (1604), in 4. pp. 1011. exceptis 4. foliis prioribus.

Jam seculo praeterito, hanc editionem fuisse infrequentem verba testantur Andr. Riuini, in *praefat. Anthologiae* fol. 3. vbi se raritate *Anthologiae*, quam Lubinus ediderat, adductum esse scribit, vt nouum adornaret *Anthologiae compendium*. Illam praeterea raram esse disertis pronunciauit verbis Cl. Dauid Clement p. 364. Eilhardus autem Lubinus, academiae rostochiensis tunc temporis Rector, & poeseos Professor publicus cum *epigrammatum* pleraque, vel propter abstrusiores fabulas, euentus & historias, vel ob occultiores adlusiones, vel denique ob ingeniosam breuitatem obscuriora esse, & ideo paucos lectores inuenire, cerneret, id sibi datum esse negotium existimauit, vt illa κατὰ λέξιν, verbum, vt aiunt, verbo explicaret, & e regione graeca, graecis opposita, in graecanicae sapientiae & venustatis studiorum gratiam

 publi-

publici iuris faceret, vt hac ratione plurimi ad h
Graecorum delicias deguſtandas inuitarentur.
id teſtatur in *epiſtola* dedicatoria, ad doctiſſimum
aetatis Principem Mauricium Haſſiae Lantgraui
Conf. Jo. Alb. Fabricii *Biblioth. graec.* l. cit. Pr
quam autem hoc opus in lucem emitteret, prodr
inſtar euulgauit *Epigrammatum librum primum*,
interpretatione eodem carminis genere expreſſa, *vt*
ſus verſui, *& verbum verbo paene reſpondeat.* *Roſt*
1600. in 8. Inſcripſerat libellum nomine Ac
lis belgici, Mauricii, Principis auriaci, Comitis
ſouienſis.

Vid. de Eilhardo Lubino, Henning. Wittenii
mor. Theologor. Decur. III. p. 305. vbi *programm*
eius funere, academiae roſtochienſis nomine pub
an. 1621. propoſitum, legitur, Paull. Freheri *The*
viror. eruditione claror. p. 410 ſqq. P. Baile *Di*
naire Tom. II. p. 1794. Adr. Baillet *Jugemens*
Savans Tom. II. P. II. p. 217. Tom. VI. P. I. p.
& 319 ſqq. vbi de controuerſia quam ob *Phoſphor*
de prima cauſſa & natura mali Tractatum Hyper
phyſicum, ſibi contraxerat, agitur. Conf. Gottfr.
nolds *Kirchen-und Ketzerhiſtorie* P. II. L. XVII. C.
§. 35. p. 468.

…& Superioribus Retro seculis CCCXXX.
Nationum Latinis Poëtis famigeratissimis
praetextaq; Romana donatorum, & car-
totidem Latinorum translatorum; prae-
a cuiq; Epigrammati secundum literam
erbum prosaica, in bibliopoliis hactenus de-
Eliae Cuchleri, aut Eil. Lubini versione,
rerum, auctorum & interpretum Indici-
Cura studio atque opera, ut & collectione,
tione & impensis An. Riuini, Halis-Saxonis,
f. & Med. D. C. P. Caesarei, Poeticaeq; P.
llegii Principis Subsen. & Acad. Lips. Xuiri.
Nou-antiquum, cum propter miram argu-
ti varietatem & festiuitatem, jucundissimum
admirandum, tum ob reconditam eruditionem
sententiarum & exemplorum, quibus vniuer-
fere de moribus philosophiam complectitur,
non nulli non hominum generi apprime utile
necessarium, ut & exercitiis studiosae juuentae
simum. *Gothae Prelo Reyheriano excudit Joh.*
Schall, Aera Dionys. MDCLI. (1651). Ve-
Lipsiae ab Editore. in 8. pp. 1600. si folia 16.
excepta fuerint.

…nc collectionem, quam a raritate laudauit Da-
Clement l. cit. p. 365. cum omnibus, quas jam
ipsimus editionibus, ipsi possidemus. Cum ve-
satis superque a Jo. Alb. Fabricio, in *Biblio-*
graeca p. 700 sqq. descripta fuerit, verbum non
…us amplius, sed lectores nostros ad … …able-
… *Trium* quidem *Chiliadum centurias* edere
tuerat Riuinus, sed *primum millenarium* tantum
…em perduxit, & in lucem emisit. Conf. *Nouer li-*

 brer.

bror. rarior. collectio Hal. Magd. 1709. in 8. in p
fat. p. 35.

Vitam Andreae Riuini, Medici, Philosophi &
tici lipsiensis, pluribus verbis exposuit Hieron. I
mayer in *Programmate in eius funere*, Academiae
siensis nomine, publice proposito an. 1656. in
quod Henning. Wittenius inseruit *Memor. philosop*
Decur. VI. p. 251 sqq. Conf. Niceron *Mem*
Tom. XXXIII. p. 172. *Analecta* nostra *litterari*
libris rar. p. 783.

XXVI.

Epigrammata Graeca Veterum Elegantissi
Eademque Latina ab vtriusque linguae
doctissimis versa, atque in rem studiosorum
versis autoribus per Joannem Soterem collect

Αναγνωστη τα ἐπιγράμματα.

Τυτθ' ἔξεις ἐσμὲν καὶ παῦρ' ἐπιγράμμα
πικρα

Ἄμμιν ὅμως ἢ κέντρ', ἤτ' ου λάρις ἐστ

rem suo non careat; cetera in plerisque absona & inta, si recte attendimus, reperiantur? Quare meritam illam futilem redundantiam, neglectam videfuisse & repudiatam ab eo, qui Stephani *tamen* ., *dum* anthologiam *rursus ederet*, *retinendas pu*-. Conf. Jo. Alb. Fabricii *Bibliotheca graeca* L.). 698 sqq. Michael. Maittaire Stephanorum *ia*, *Londin*. 1708. in 8. p. 280. Eiusd. *Annal. r.* Tom. III. p. 737.

XXIIII.

Ἀνθολογία διαφόρων ἐπιγραμμάτων παλαιῶν εἰς ἑπτὰ βιβλία διῃρημένη. Florilegium *st* Veterum Graecorum Poetarum Epigram-comprehensa libris septem. Interprete Eil-Lubino. *In Bibliopolio Commeliniano. Anno V* (1604), in 4. pp. 1011. exceptis 4. foliis ibus.

um seculo praeterito, hanc editionem fuisse infre-tem verba testantur Andr. Riuini, in *praefat. ologiae* fol. 3. vbi se raritate *Anthologiae*, quam nus ediderat, adductum esse scribit, vt nouum aret *Anthologiae compendium*. Illam praeterea i esse disertis pronunciauit verbis Cl. Dauid Cle-p. 364. Eilhardus autem Lubinus, academiae chiensis tunc temporis Rector, & poeseos Pro-r publicus cum *epigrammatum* pleraque, vel pro-abstrusiores fabulas, euentus & historias, vel ob itiores adlusiones, vel denique ob ingeniosam iratem obscuriora esse, & ideo paucos lectores nire, cerneret, id sibi datum esse negotium existi-it, vt illa κατὰ λέξιν, verbum, vt aiunt, verbo ex-ret, & e regione graeca, graecis opposita, in tanicae sapientiae & venustatis studiorum gratiam

 publi-

digestus, alter *capitum latinorum epigrammatum*, ter *Sententiarum Monostichorum ex* Menandro, *fe* adiectus est.

XXIIX.

Anthologia Epigrammatum Graecorum Selec & ab omni obscoenitate vindicata. Cu Latina interpretatione κατὰ λέξιν. *Flexiae Ap Ludouicum Hebert Typographum, sub signo Nomin Jesu prope Collegium M. DC. XXIV.* (1624) in 8. p 446. si 4. folia priora non computata fuerint.

Admodum infrequens, haec, in vsum studiosorum Societate Jesu Collegii flexiensis, concinnata, est ed tio. In secunda tituli pagina, hoc legitur distichon:

Ὡς ἀπὸ τῆς βίβλου.

Ἀνθοδίαι τε μέλισσα, ἐπεὶ ὅλη ἄνθος ἐτύχθην
Παντοδαπὸν, ποίει δεῦρ' ἀπ' ἐμοῦ τὸ μέλι.

Editor anonymus librum dicauit *nobilissimis regii fl* xiensis *Collegii conuictoribus*. Praemittuntur *anth*

...τι Πετ·βιου ἐκ τῆς τοῦ Ἰησοῦ ἑταιρείας εἰς τὸ σωτήριον
Ἰησοῦ ὄνομα.

...' ἱερὸν καθαροῦ σέλας ἤματος, ᾧ ἐνὶ Χριστὸς,
Ἀνθρώποις βιότου λαμπρὸν ἀνέσχε φάος.
... ἀπαστράπτον σωτήριον οὔνομ' ἐ..εκτο
Τήμερον, οὐλομένης ἀντίδοτον σκοτίης.
...τ' ἄγετ' ἄνθρωποι δειλὸν γένος, οἷς φρένα πυκνὴ
Ἀχλὺς ἔχει, κακίης κύμασι βρασσομένοις·
...τ', οὐ γὰρ τοῦτό γ' ἐτώσιον οὔνομα κεῖται,
Οὕτοι σωτῆρος σωζέμεν ἀλλότριον.

...f. Jo. Alb. Fabricii *Biblioth. graec.* l. cit. p. 700.

XXVIIII.

...IOGENES LAERCIVS. in fol. form. minor. folior. 96.

DIOGENIS LAERTII codex litteris romanis, satis luculentis & nitidis exſcriptus, verſionem latinam refert, quam Ambroſius camaldulenſis compoſuit, & *Benedictus* Brognolus recognouit. Prima vice haec verſio prodierat *Venetiis*, *impreſſa per Nicolaum Jenſon*, *gallicum anno domini* 1475 *die* 14. *Auguſti*, in 4. mai. vid. Mich. Maittaire *Annal. typogr.* Tom. I. p. 348. die *Merkwürdigk. der königl. Biblioth. zu* Dresden Tom. II. p. 362. vbi etiam noſtra editio memoratur. Praemittitur Benedicti Brognoli *epiſtola*, *generoſis Patriciis* venetis Laurentio Georgio, Jacobo*que* Baduario dicata. Inter alia ſcribit, quod epigrammata & verſus quosdam, quos frater Ambroſius praetermiſerit, in ſua verſione, componendos curauerit, illique addiderit. Scripta eſt Brognoli epiſtola, Venetiis *pridie Idus Auguſti MCCCCLXXV.* (1475). Sequitur illam *Fratris* Ambroſii, *in* DIOGENIS LAERTII *opus*, *ad* Coſmam Medicem *epiſtola*. In libri fine haec typographi leguntur verba: *Impreſſum* Venetiis

 per

per Philippum Pinzi. *Sumptibus domini* Bened Fontana: *Anno dni. M. CCCCXCVII.* (1497) *die X* *Junii.* His verbis subiecta est *tabula operis*, cuius fine conspicitur figura putei, e cuius medio pro net arbor, ramis truncata, e quorum truncis aqua fluit, adscriptis litteris B. F. quae Benedictum F tana, qui libro imprimendo sumtus fecerat, signant.

Cum Ambrosius Trauersarius, monachus camal lensis, DIOGENEM LAERTIVM e graeco in l num sermonem conuerteret, rogauerat Philelfum graecos versus, qui in LAERTIO reperiuntur, v bus exprimeret latinis, id quod etiam promiserat A brosio Philelphus: sed cum promissis non staret, Ambrosius hac de re conquereretur, ille ita exacer tus fuit, vt *satyram* scriberet, in Ambrosium, reperitur Decad. II. hecatostich. 7. vbi inter alia leguntur:

> Ambrosius *queritur Monachus. quod legis ami*
> *Officium*, Manette, *nihil, nec nomina curem.*
> *Fallitur* Ambrosius: *nam, si scrutabere verum,*
> *Nomen amicitiae sanctum mihi, sanctus & vsus.*
> *Sed fugit* Ambrosium *vis tanti muneris, atque*

i expendens trutina, sic ducit vtrique
sse satis, duce si LAERTIVS vno
in Latium; ne si, velut Iris, amictus
in Latium, moueat nouus histrio risum.
longa quidem, tot me traducere versus,
Graium vitas describens ille virorum,
interpres. Si reddere quaeque latina
Ambrosius, cur non quoque versibus ornat
suis? Nescit metrum &c.

ad Donatum Actiolum (Acciaiolum) quam
acobus Gaddius Tom. II. de Scriptor. non
p. 256. Philelphus, hoc de Ambrosii ver-
iudicium: ego DIOGENEM LAERTIVM
me attentus legerem, quae ille traduxit, inue-
prope infinita, adeo vt nihil esse ineptius, ni-
otius audeam adfirmare, carebam enim graeco
oinde vtebar eo latino, in praesentiarum vero
nactus graecum. Si quis vero velit rediscere,
luctiones Ambrosii camaldulensis. Aegidius
lenagius in Obseruationib. in DIOGENEM
IVM Tom. II. p. 2. edit. Amstelod. 1692. in
icentia, Ambrosium, in DIOGENIS libris
vsum esse, scribit, vt scriptorem potius hi-
iam historici interpretem dixeris. Conf. Ni-
moires Tom. XVIIII. p. 15 sqq. Adrien
gemens des Savans Tom. II. P. III. p. 310
Paulli Iouii, & Petri Daniel. Huetii, de hac
iudicia exponuntur. Vid. etiam Augustini
florentini L. III. Historiarum camaldulen-
rent. 1575. in 4. cap. VI. Joan. Alb. Fa-
ibliotheca graeca L. IIII. Cap. XVIIII. p.

ictus Brognolus siue Brugnolus leniacensis
) vir fuit litteris probe excultus, & gram-
aetatis suae excellentissimus, quod inter alia
monumenta, Prisciani de octo partibus oratio-
, quos emendauit, testantur. Julium Caesa-

rem

rem Scaligerum habuisse *discipulum*, refert quidem Aegidius Menagius in *Obseruationibus* in DIOGENEM LAERTIVM l. cit. p. 3. illiusque rei teste producit Josephum Scaligerum, filium, in *epistol*. quam de patris vita, ad Janum Dousam scripsit. N illam euoluimus, sed nihil tale potuimus inuenire, tantummodo refert Josephus Scaliger p. 48. edi *Lugd. Batauor.* 1594. in 4. quod Benedictum Brugnolum, iam mortuum, & sibi nunquam visum, pater Julius Caesar, per somnium viderit. En, ipsa Joseph verba: *Cum* heroum *suorum* opus (quod prodiit *Lugduni apud Sebast. Gryphium* 1539. in 4. pp. 24) *contexens ad multum noctis lucubrasset, absoluto libro, po caenulam quiete compositus imaginatus est, in aede* Mariae *antiquae* veronensis, *vbi sunt monimenta genti nostrae, hominem procerum, ac grauem sibi obuiam factum secum expostulare, quod se inter* heroas *suos non collocasset. orare igitur, vt hoc faceret: se* Benedictum Brugnolum *esse, domo* Leniaco. *qui patrem* Benedictum *ac patruos literas primas docuisset: ipsum quoque puerulum aliquando inter vlnas gestasset.* Venetiis *se vltimum diem obiisse, ibique sepultum esse. Experrectus somnium elegia elegantissima expressit, quae calci* heroum *addita est; Ipse vero nunquam sciuit, quis esset* Brugnolus *ille, neque quid portenderet somnium. Et profecto*

gatur. Inscripsit illam Scaliger hoc titulo: *Somnium non fictum de re tamen penitus ignota mibi:*

Ista canam: vos vera Deae spirate canenti:
Et date nectareos in mea verba modos.
Fnierant heroos *multa de nocte labores;*
Praebuit inde leuem sobria mensa cibum.
Vmbra sibi hybernas bissex exegerat horas:
Membra quies molli blanda refecit ope.
Visus eram, Augusti *sancta in penetralia templi*
Audacem a primo limine ferre pedem.
Laetus ibi tumulos, tumulisque imposta trophaea,
Martia*que armata corpora stare manu,*
Qualia Scaligero *sunt conspicienda sacello,*
Quod nostra, Antiqui nomine, signa capit.
Dum *miror: celso vox est mihi reddita muro.*
Si memini, murum hunc marmora pura tegunt:
Sum Benedictus *ego:* Brugnolum *secula dicunt*
Ipse tuum docui prima elementa patrem:
Et patrem, & patruos, totamque ab origine gentem
In quam sum accitus Norica *terra fuit.*
Noricus *huc a* Leniaco *me Caesar adegit:*
Cui genitor pacis nomina ferre dedit.
Primus eo latias *adduxi candidus arteis,*
Graeca*que non noto tunc elementa sono.*
Te quoque vix natum tremulis gestauimus vlnis:
Profuit & siquid; vota precesque tuli.
Heu quod non licuit, raram tibi texere laurum;
Dum decus hoc aliis fata parare volunt:
Nec noctes vigilare tibi, nec condere luces.
Sors famae ad cumulum defuit illa mibi.
Dura pater, patruique simul sunt arma sequuti.
Me veneta *externo puluere terra tegit*
At tu, per generis monumenta insignia vestri,
Quaeque tibi a magnis gloria venit auis;
Eripe me ingratis o nunquam ingrate tenebris:
Et nouus heroo nomine surgat honor
Ista simul, simul ecce caui de fornice muri
Exilit ingentis maxima forma viri.

Et

Et porrecta meo circundans brachia collo,
Hoc toliam, inquit ego summa sub astra caput.
Magnus ego & celso surrectus corpore: verum
Pectore tum toto grandior ille fuit.
Nunc quoque cum scribo, trepidos rigor occupat artus
Et stupida a facie lumina splendor habet.
Parcite Brugnoli, *mihi iam noua Numina, manes*
Nulla aures tetigit nominis aura meas.
Cum pater exactos memoraret sedulus annos;
Posse reor nomen forsan habere tuum.
Te tamen, vt iussisti, habeo pro numine vero
Siue opus est sacro carmine, siue focis.
Sancte vale: patremque meum, patruosque saluta
Teque precor similem saepe redire mibi.

Quae Niceroni, de Brugnoli cura, quam in emendanda Ambrosii versione adhibuit, sententia fue[rit], lectores haec eius verba, quae exstant in *Mem[oires]* Tom. XVIIII. p. 14. docere poterunt: *Jusques les Vers grecs n'avoient été rendus qu'en prose;* B[ru]gnoli *en procura une traduction en vers latins*, [que] *bien des gens*, Erasme *entr' autres, ont pris* p[our] *être d'*Ambroise. *Mais quelque bonne opinion* [que] Brugnoli *ait eu de son travail, il est aise de recon[noître]*

Aequali expendens trutina, sic ducit vtrique
Se fecisse satis, duce si LAERTIVS *vno*
Venerit in Latium; *ne si, velut* Iris, *amictus*
Venerit in Latium, *moueat nouus histrio risum.*
Cantio longa quidem, tot me traducere versus,
Quot, Graium *vitas describens ille virorum*,
Rettulit interpres. Si reddere quaeque latina
Nititur. Ambrosius, *cur non quoque versibus ornat*
Scripta suis? Nescit metrum &c.

In *epistola* ad Donatum Actiolum (Acciaiolum) quam protulit Jacobus Gaddius Tom. II. *de Scriptor. non ecclesiastic.* p. 256. Philelphus, hoc de Ambrosii versione tulit iudicium: *ego* DIOGENEM LAERTIVM *cum proxime attentius legerem, quae ille traduxit, inueni errata prope infinita, adeo vt nihil esse ineptius, nihil corruptius audeam adfirmare, carebam enim* graeco *codice, proinde vtebar eo* latino, *in praesentiarum vero etiam sum nactus* graecum. *Si quis vero velit rediscere, legat traductiones* Ambrosii camaldulensis. Aegidius autem Menagius in *Obseruationib.* in DIOGENEM LAERTIVM Tom. II. p. 2. edit. *Amstelod.* 1692. in 4. tanta licentia, Ambrosium, in DIOGENIS libris vertendis, vsum esse, scribit, *vt scriptorem potius historiae, quam historici interpretem dixeris.* Conf. Niceron *Memoires* Tom. XVIIII. p. 15 sqq. Adrien Baillet *Jugemens des Savans* Tom. II. P. III. p. 310 sqq. vbi Paulli Jouii, & Petri Daniel. Huetii, de hac versione iudicia exponuntur. Vid. etiam Augustini Fortunii florentini L. III. *Historiarum* camaldulensium, *Florent.* 1575. in 4. cap. VI. Joan. Alb. Fabricii *Bibliotheca* graeca L. IIII. Cap. XVIIII. p. 603 sqq.

Benedictus Brognolus siue Brugnolus leniacensis (*Legnano*) vir fuit litteris probe excultus, & grammaticus aetatis suae excellentissimus, quod inter alia ingenii monumenta, Prisciani *de octo partibus orationis* libri, quos emendauit, testantur. Julium Caesarem

Metapontini, Hipparchi, Archytae Tarentini, T
gis, Metopi Metapontini, Cliniae Tarentini, Cri
Aegei, & Poli Lucani, in quibus argumenta qua
ad moralem philosophiam spectantia pertracta
Primum e Stobaeo, vbi leguntur, descripsit, &
versione latina edidit Guil. Canterus 1566. in 4.
lis adiunxit Henricus Stephanus Ἀνωνύμου τινὸς δια
Δωρικῇ διαλέκτῳ, περὶ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, περὶ το
λοῦ καὶ τοῦ αἰσχροῦ, περὶ τοῦ δικαιοῦ καὶ τοῦ ἀδίκου,
τοῦ ψεύδους καὶ τῆς ἀληθείας, περὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς
τῆς, εἰ διδακτόν. Vnde descripserit Henricus Ste
nus hasce *quinque* διαλέξεις, nullum exstat indic
Subiecit illis Lysidis, Theanus, Melissae & Myiae
stolas graecas.

In *Adnotationibus*, quae post textum DIOGE
graecum, & pythagoricorum *fragmenta* p. 1 – 39
cum inuenerunt, id Henricus Stephanus potissi
agit, vt diuersas quorumdam locorum lectiones,
ter multas, quae in textum receptae fuerunt, ad
deque nonnullis etiam differat, nonnunquam etia
quorumdam locorum interpretatione exponat.

Latina *versio*, quae nouo paginarum numero i
atur, ipsa illa est, quae ab Ambrosio, camaldulensi
facta, & a Benedicto Brugnolo recognita di

loci ipsum nonnulli scribunt, nimirum cum ι & ο *titulum habente. Quamuis porro talia menda, non ab interprete sed a male exemplar eius legentibus (vti dixi) commissa manifestum esset, tantum abest tamen, vt ii qui sibi se in hac interpretatione restituisse iactarunt, id praestiterint, vt ne haec ipsa quidem emendauerint.*

Fragmenta pythagoricorum p. 389—412. conspicua, Gulielmo Cantero interprete, in latinum sermonem conuersa, sed neque Anonymi διαλέξεις, neque quas supra memorauimus *epistolae*, simul translatae fuerunt. Edidit autem illas recentioribus temporibus, *cum versione* latina *& notis* Jo. North, & reliquis pythagoricorum *fragmentis* Thom. Gale in *opusculis mythologicis, physicis & ethicis, Amstelaed.* 1688. in 8. form. mai. p. 657 sqq. *Feminarum* pythagoricarum *epistolae*, leguntur etiam *cum versione* latina, in *Mulierum graecarum, quae oratione prosa vsae sunt fragmentis*, quae curauit Jo. Christian. Wolfius *Londini* (Hamburg.) 1739. in 4. p. 130 sqq. & p. 224 sqq. Conf. Jo. Christ. Wolfii *Adnotat.* 237. p. 131. vbi plures collectiones nominantur, quibus istae *epistolae* insertae fuerunt. Res, quae ad istarum *feminarum* vitas spectant, expositae fuerunt, in Jo. Christ. Wolfii *Catalogo feminarum sapientia, artibus scriptisue, apud* Graecos, Romanos, *aliasque gentes olim illustrium*, qui libro citato adiicitur, p. 399 sqq. p. 402 sqq. & p. 646 sqq. Vid. etiam Aegidii Menagii *Historia mulierum philosopharum* Tom. II. DIOGENIS LAERTII edit. *Amstelod.* 1692. in 4. p 500. 501. 505. Jo. Alb. Fabricii *Biblioth. graeca* L. II. Cap. XIII. p. 527 sq. De pythagoricorum *fragmentis* idem Fabricius l. cit. p. 529 sqq.

Index H. Stephani, in DIOGENIS *libros*, cum ipso volumine p. 432. finitur. Repetita fuit Henrici Stephani editio, ab ipso Henrico an. 1594. in 8. quae more melior censeri poterit, quod nonsolum cum plus *castigationibus & recognitionis* brugnolianae *re-*

 censione,

censione, pythagoricorumque *fragmentis*, *&*
Ambrosii, *e regione posita*, in lucem prodierit,
tissimum, quod Isaaci Casauboni, in DIOGEN
ERTIVM, *notas*, quas primum adscito Isaaci
boni nomine, separatim, *Morgiis* 1583. in 8.
verat, *hac secunda editione auctiores*, *&* *emen*
adiunctas habeat. Conf. de vtraque editione
Fabricii *Biblioth. gr.* L. IIII. Cap. XVIIII. p. 6
Prior quam descripsimus editio, *Lutetiae*, ab
Stephano vulgata dicitur, in *Catalogo editionum*
TII, qui editioni *Amstelodamensi* praefigitur.

XXXI.

Λαεϱτιου Διογενους πεϱι βιων δογματων κα
φθεγματων των εν φιλοσοφια ευδοκιμη
βιβλια ι. LAERTII DIOGENIS de Vitis D
tis & Apophthegmatis Eorum qui in philo
claruerunt; Libri X. Thoma Aldobrandino
prete, cum Annotationibus eiusdem. Qui
cesserunt Annotationes H. Stephani, & vtr

mae Aldobrandini *versione* latina, e regione posita, ad editionem *romanam, apud Aloysium Lanettum* 1594. in fol. quam mortuo iam Thoma Aldobrandino, patruelis eius Petrus Aldobrandinus, romanae Ecclesiae Cardinalis, curauerat, exscriptus est. Illi subiicitur

1) Olympiodori, Aegyptii, alexandrini, qui sub Theodosio II. vixisse creditur, *vita* Platonis, ex eius *praelectionum*, *in* Alcibiadem, hactenus ineditarum, *praxi* siue *lectione prima* excerpta, & e graeco conuersa, atque *adnotatiunculis aliquot obiter illustrata* a Iacobo Windet, Medicinae Doctore, Anglo.

2) Hieronymi Frobenii, & Nicolai Episcopii *epistola*, *ad studiosos*, quae editioni *basileensi* graecae 1533. in 4. praemissa est.

3) Henrici Stephani *Adnotationes in* DIOGENEM LAERTIVM, praemissis ex editione 1570. in 8. *epistolis*, ad Ioan. Cratonem, & *lectorem*, subiectisque ex editione 1594. *epistolis*, ad Wolfgang. Zundelinum, & *lectionis* DIOGENIS LAERTII *studiosos*.

4) Isaaci Casauboni *Notae*, *ad* DIOGENEM LAERTIVM ex Henrici Stephani *editione auctiore & emendatiore*, cum Casauboni *epistola* dedicatoria, ad Arnaldum *patrem*, & succincta DIOGENIS LAERTII *vita*.

5) Thomae Aldobrandini *in* DIOGENEM LAERTIVM *Annotationes*. Praemittitur illis Petri Aldobrandini, ad Philippum Hispaniarum Principem *epistola* dedicatoria, scripta Romae *X. Cal. Maii* 1594. Praefatiuncula *ad Lectorem*, & Antonii Quaerengi ad Clement. IIX. Pont. Max. *carmen* versibus hexametris. *Adnotationes* ad librum vsque decimum, in quem nullae exstant, pertingunt.

6) Aegidii Menagii *in* DIOGENEM LAERTIVM *obseruationes*, *& emendationes*. Conscripserat Aegidius Menagius, in vrbe parisiensi, *ingentes in* DIOGE-

NEM LAERTIVM *commentarios*, in quibu
philosophorum sectas omnes, explanare,
vitas illustrare constituerat. Sed cum in gr
eumque diuturnum morbum incidisset, n
iussu; natale solum vrbem andegauensem
repetere, & ad mansuetiora studia, se conu
actus, *commentarios* illos philosophicos sepo
rum postea maxima pars, amanuensis incuri
gentia periit. Cum autem in Anglia rumo
buisset, de *commentariis amplissimis*, a Me
DIOGENEM LAERTIVM conscriptis, C
Pulleynus, repetitis litteris illum commoui
num denuo admoueret telae, quam texere
& *obseruationes*, & *emendationes in* DIC
LAERTIVM scriberet, quae, vt in Anglia
ederentur, ipsius sumtu *Parisiis apud Eadmun*
tinum typis 1662. in 8. exscriptae, & ad
Pearsonium missae fuerunt. Conf. Nicero
res Tom. I. p. 323. Contulit hac occasion
gius ipse, DIOGENEM LAERTIVM cum
dicibus mss. Bibliothecae regiae, & variis l
vsus est, quas e codicibus romano, & floren
scripserat in itinere italico, & ad Menagiu
Emericus Bigotius, cui postea Menagius C

11) *Index auctorum, qui in doctissimis obseruationibus* Aegidii Menagii, *laudantur, notantur, illustrantur, emendantur*, quem Gul. Kings, suadente Octauiano Pulleyno confecit.

Inter editiones, haec olim principem obtinuit locum, sed deturbata quasi illo gradu fuit, ab editione omnium optima, & splendidissima, quae hoc in lucem exiit titulo, & iam nostra aetate rarescere coepit: DIOGENIS LAERTII *de Vitis, Dogmatibus & Apophthegmatibus Clarorum Philosophorum Libri X.* Graece & Latine. *Cum subiunctis integris Annotationibus* Is. Casauboni, Th. Aldobrandini & Mer. Casauboni. Latinam Ambrosii *versionem compleuit & emendauit* Marcus Meibomius. *Seorsum excusas* Aeg. Menagii *in* DIOGENEM *Obseruationes auctiores habet Volumen II. vt & eiusdem Syntagma de mulieribus philosophis; &* Joachimi Kühnii *ad* DIOGENEM *notas. Additae denique sunt priorum editionum Praefationes, & Indices locupletissimi Amstelaedami apud Henricum Wetstenium MDCVIIIC.* (1692) II. Tom. in 4. form. maior. Vt ornatior prodiret haec DIOGENIS splendidissima editio, imagines philosophorum, quorum mentionem facit DIOGENES, aere haud ineleganter expressae, illi insertae fuerunt. Recensio vid. in *Actis eruditorum* lipf. ann. 1692. p. 315 sqq. in Jo. Alb. Fabricii *Biblioth. graec.* l. cit. p. 608. Conf. Jo. Fabricii *Historia Biblioth.* fabric. Tom. III. p. 444 seqq. Jacob. Bruckeri *Historia critica philosophiae* Tom. II. p. 622 sqq. die *Merkwürdigkeiten der königl. Bibliothek zu* Dresden Tom. II. p. 364 sqq.

De DIOGENE, quem a patria Laërte, Ciliciae oppido, LAERTII cognomen accepisse, & circa tempora Imperatoris Seueri, vixisse existimant viri docti, vid. praeter illa, quae Isaac. Casaubonus & Jo. Alb. Fabricius de illo scripserunt, Aegidii Menagii *Obseruatio ad* DIOGENEM LAERTIVM Tom. II. p. 1 sqq. edit. *amstelod.* Paull. Daniel. Longolii *praefatio*,

fatio, editioni LAERTII, quam *Curiae Nariſci*
in 8. form. maior. in vulgus edidit, praemiſſ

Thomas Aldobrandini, vir, vt ab Aegidi
gio vocatur, doctiſſimus, & linguae latinae
mus fuit, quare etiam accidit, vt eius verſio
NIS LAERTII, ſatis adcurata, prae ceteris
doctis aeſtimari ſoleat, in primis cum illam
vetuſtiſſimorum codicum, & praecipue fa
optimae notae, & mirae vetuſtatis diligente
dauerit. Illum Seculo XVI. celebrem fuiſſ
omnem dubitationem poſitum eſt, ſed quo
e vita deceſſerit, non conſtat. Anno quider
illum vixiſſe, cum Koenigio perhibet *lexici
rum* auctor Tom. I. col. 239. ſed id falſum
eo patet, quod editio DIOGENIS LAERT
iam dudum mortuo, anno 1594. a patruele
tro Aldobrandino, R. E. Cardinale, Epiſcopo
ſi, & Archiepiſcopo rauennate, de quo vid.
ni Oldoini *Athenaeum* romanum p. 529 ſq
fuerit. Is ſane in praefatiuncula ad lectorem
TII translationem, *triginta abhinc annis eo
plius*, a patruo ſuo relictam eſſe ſcribit. Con
ci Caſauboni *Notae in* DIOGEN. LAERT. p.
londinenſ. & Tom. II. p. 578. edit. *amſtelod.*

mae Aldobrandini *versione* latina, e regione posita, ad editionem *romanam*, *apud Aloysium Zanettum* 1594. in fol. quam mortuo iam Thoma Aldobrandino, patruelis eius Petrus Aldobrandinus, romanae Ecclesiae Cardinalis, curauerat, exscriptus est. Illi subiicitur

1) Olympiodori, Aegyptii, alexandrini, qui sub Theodosio II. vixisse creditur, *vita* Platonis, ex eius *praelectionum*, *in* Alcibiadem, hactenus ineditarum, *praxi* siue *lectione prima* excerpta, & e graeco conversa, atque *adnotatiunculis aliquot obiter illustrata* a Jacobo Windet, Medicinae Doctore, Anglo.

2) Hieronymi Frobenii, & Nicolai Episcopii *epistola*, *ad studiosos*, quae editioni *basileensi* graecae 1533. in 4. praemissa est.

3) *Henrici* Stephani *Adnotationes in* DIOGENEM LAERTIVM, praemissis ex editione 1570. in 8. *epistolis*, ad Joan. Cratonem, & *lectorem*, subiectisque ex editione 1594. *epistolis*, ad Wolfgang. Zundelinum, & *lectionis* DIOGENIS LAERTII *studiosos*.

4) *Isaaci* Casauboni *Notae*, *ad* DIOGENEM LAERTIVM ex Henrici Stephani *editione auctiore & emendatiore*, cum Casauboni *epistola* dedicatoria, ad Arnaldum *patrem*, & succincta DIOGENIS LAERTII *vita*.

5) Thomae Aldobrandini *in* DIOGENEM LAERTIVM *Annotationes*. Praemittitur illis Petri Aldobrandini, ad Philippum Hispaniarum Principem *epistola* dedicatoria, scripta Romae *X. Cal. Maii* 1594. Praefatiuncula *ad Lectorem*, & Antonii Quaerengi ad Clement. IIX. Pont. Max. *carmen* versibus hexametris. *Adnotationes* ad librum vsque decimum, in quem nullae exstant, pertingunt.

6) Aegidii Menagii *in* DIOGENEM LAERTIVM *Obseruationes*, *&* *emendationes*. Conscripserat Aegidius Menagius, in vrbe parisiensi, *ingentes in* DIOGE-

Joan. Henr. Leich *Annal. typogr.* lipſ. p. 80. & (
Schoettgenii *Continuat. Biblioth.* fabric. *med. &*
Latinit. L. XX. p. 839. Dicauit librum aucto
ſtudioſis, & in maiori collegio liptzenſis *gymnaſii*
morantibus dominis ſtudentibus, atque diſcipulis
ſaepius atque ſaepe ſuis illum defatigarunt adho
nibus, vt aliorum more, per dies aeſtiuos, canicu
ſiue vacantiarum aliquot in vnum ſermologur
compendiolum redigeret problemata artibus ap
da liberalibus, inſuper & quaedam iucundā,
quotidianis vſibus opportuna, ex diuerſorum auc
editionibus compendioſe coaceruaret. Etſi q
initio haeſitabundus in ſua officinula deliteſcet
diu ſilebundus, a prouincia ſcribendi abſtinebat
quorumdam acerrimam cenſorum emendationis
maturam, & nonnullorum maleuolorum expaue
mordacitatem, ſuique ingenioli animaduerteret
litatem & paruitatem, hiſce tamen rogatibus c
ſus, nonſolum fructuoſum *problematum* Ariſtot
brum ad manus legendo accepit, verum etiam a
& antiquorum philoſophorum libros atque c
imo venerandorum praeceptorum ſuorum
lipſienſis, collectoria, editiones, commentariolos
rando curſimque perluſtrauit, & pro ſuarum

parte eligentis: *in rhetorica* 7. species generum caus-
sarum, 7. partes orationis oratoriae; *in arithmetica* 7.
numerorum regulae computandi; *in musica* 7. litteras, a
quibus clauium ordo initium sumit, 7. *in musica or-
ganica* 7. chordas principaliores, & 7. partes harmo-
niae; *in astronomia* 7. planetas; *in geometria* 7. cli-
mata; *in philosophia naturali* 7. colorum nomina, 7.
saporum nomina, 7. metallorum genera, 7. in genitu-
ra hominis mutationes; *in philosophia morali* 7. docu-
menta seruanda inter virum & vxorem, 7. commuta-
tiones inuoluntarias occultas, 7 modos voluntariarum
commutationum, 7. circumstantias moralium actuum;
in politica 7. principatus; *in poetica* 7. poetices in-
strumenta; *in historicorum facultate* 7. nomina sapien-
tum graecorum, 7. nomina regum romanorum, 7.
nomina collium vrbis; *in medicorum facultate* 7. ge-
nera morborum ex humore superfluo, 7. cellas matri-
cis; *in iurisperitorum facultate* 7. horas canonicas sa-
cerdotum, 7 modos probationum, 7. poenarum gene-
ra; *in theologorum facultate* 7. ecclesiae sacramenta,
7. ecclesiae ordines sacros, 7. dona Spiritus sancti, 7.
nomina fratrum & martyrum, 7. nomina dormientium,
7. species luxuriae; *Artes mechanicas septem*, lanifi-
cium, armaturam, agriculturam, venationem, nauiga-
tionem, medicinam, & theatricam; *Septem artes in-
terdictas & prohibitas* Pyromantiam, aeromantiam, hy-
dromantiam, geomantiam, chiromantiam, necroman-
tiam, & nigromantiam; *Septem in chiromantia* manus
quantitatem, qualitatem, colorem, tactum, neruos &
venas, pilos, planetarum characteres, & lineas; *Se-
ptem in arte maleficarum; septem* tandem *artes libera-
les* inueniri, multis verbis, multisque adlatis exem-
plis, & auctorum testimoniis pronunciat. Subiecit
vltimo sermoni, *quaestionem*, quam ipse *impertinen-
tem* vocat: *vtrum septenarius mendacii potius, quam
veritatis dicatur numerus.* Prius multis argumentis
refellit.

II. Sermo *septem problemata, septem artibus adcom-*

modata liberalibus. Cum descriptionibus & di nibus problematum, aliis plerisque cum annexis, ob los ponit

III. *Septem laudatiunculas artium liberalium, generalissimis earundem descriptionibus, cum multis rum artium appendiciis.*

IIII. *Septem auctoritates* in medium profert *se rationes, septemque argumenta, quibus topice saltem, mae humanae declaratur immortalitas.*

In V. occurrunt *septem considerationes generalis circa astronomiam & astrologiam occurrentes, se cum argumentis.*

VI. *Septem capitulis*, exponit Aristotelis, *ma philosophi, originem, vitam, studium, fortunam, cor formam, famam atque mortem, cum septem argu tis, & duabus quaestionibus* 1) *vtrum* Socrates, Pl Aristoteles, *ac consimiles philosophi, vnius dei cul bonis moribus instituti, ante* Christi *natiuitatem d cti, in naturali disciplina, cum lege* mosaica *vita re non fuerunt astricti, inferos poterant vitare, & ad peros vt saluati transferri.* Cum auctor id adfirm rit, illius argumenta, haec integra adscribemus.

Conclusio prima.

& opus legis scriptum in cordibus eorum, quos ostendit.

Conclusio secunda.

Multae virtuosae gentes in disciplina naturali, per naturae ita bene ad statum salutis se disponere sunt. Sicut filii Israel singularem recipientes legem, secundum quam agere vitam soli obligati sunt.

Correlarium primum.

Quo nostri philosophi tantam & veram naturalium moralium morum habuerunt cognitionem creditur eos recepisse scientiam per diuini luminis impressionem & illustrationem.

Correlarium secundum.

Hoc lumen diuinitus impressum philosophis quod lex naturae dicitur. Nulla poterat delere concupiscentia, iniquitas, praecipue quia ipsi fuerunt suarum passionum moderatores, in eisque relucebat summa agendi rationis perspicacitas.

Conclusio tertia.

Omnes secundum intellectum & rationem operantes, curam habentes, Deo amicissimi dicuntur, quia illum hanc operationem deiformes affirmantur. &

Correlarium primum.

Quo Socrates, Plato, Aristoteles maxime operati secundum intellectum unde & amici Dei sunt, uti potuerunt sic euadere inferos, & instar aliorum amicorum Dei consequi optimam felicitatem ut beati.

Correlarium finale

Moderamen est totius positionis.

Quae contra eiusmodi argumenta protulit Gisbertus Voëtius in Dissertationibus tribus *de gentilismo* *vocatione gentium* P. II. *Selectar. disputat. theolog.* *Vltraiect.* 1655. in 4. p. 579 sqq. Conf. *Analecta litteraria de libris rarioribus* p. 844 sqq. vbi alios nomi-

nominauimus auctores, qui eamdem, cum VIRG WELLENDORFER de salute philosophorum corum, libris scriptis defenderunt sententiam.

Quaestio 2) *impertinens attamen communis magistri artium, atque alii non graduati, libros ce nentes, ex se vel aliis scripturis comportantes, su mina his debeant praeponere propria?*

Sermo VII. ostendit *septem dubia, circa nomen gisterii obuiantia, septem paedagogorum defectus, s praeceptorum conditiones, septem Studentum def septem iuuenum proprietates, septem studiorum im menta, septem scolarium conditiones, cum multis variis accessoriis.* Capiti *de septem praeceptorum ditionibus* subiicitur *quaestio sub venerabili viro* H co Greue de Gottingen *Artium magistro &c. & libetario, in studio* Liptzensi *Anno M. CCCC.* X *determinata, atque mota, ad honorem magistrorum cipaliter effigiata: vtrum artium liberalium pr docens actualiter triuium, ab onere tutelae & cur cusatus, & priuilegiatus, sit dignitate maior m Theologiae, Jurium, & Medicinae licentiato. No stante eo, quod adsumto magisterio realiter non e mutatus.* Sermoni VII. omnique *Heptalogio*, eiu

lex. & opus legis scriptum in cordibus eorum apte ostenderunt.

Conclusio secunda.

Multae virtuosae gentes in disciplina naturali. per lumen naturae ita bene ad statum salutis se disponere potuerunt. Sicut filii Israel *singularem recipientes a Deo legem, secundum quam agere vitam soli obligati fuerunt.*

Correlarium primum.

Ex quo nostri philosophi tantam & rerum naturalium & bonorum morum habuerunt cognitionem creditur hanc eos recepisse scientiam per diuini luminis impressionem & illustrationem.

Correlarium secundum.

Hoc lumen diuinitus impressum philosophis quod lex naturae dicitur. Nulla poterat delere concupiscentia. & iniquitas. praecipue quia ipsi fuerunt suarum passionum moderatores. in eisque relucebat summa agendi rationis perspicacitas.

Conclusio tertia.

Homines secundum intellectum & rationem operantes. & eius curam habentes. Deo amicissimi dicuntur. quia secundum hanc operationem deiformes affirmantur. &

Correlarium primum.

Ex quo Socrates. Plato. Aristoteles *maxime operati sunt secundum intellectum vnde & amici Dei sunt constituti potuerunt sic euadere inferos. & instar aliorum amicorum Dei consequi optimam felicitatem vt perspicaciter beati.*

Correlarium finale

Moderamen est totius positionis.

Vid. quae contra eiusmodi argumenta protulit Gisbert. Voëtius in Dissertationibus tribus *de gentilismo & vocatione gentium* P. II. *Selectar. disputat. theologicar. Vltraiect.* 1655. in 4. p. 579 sqq. Conf. *Analecta litteraria de libris rarioribus* p. 844 sqq. vbi alios nomi-

XXXIII.

In hoc opuſculo tractatur de his quibus vtit in menſa De naturis rerum videlicet cibi potus De queſtionibus menſalibus variis ac iuc dis quibus in menſa recreamur deque conditio bus eorum quibus in menſa conuerſamur. P loſophice hilariterque proceditur. Quare l opus merito appellatur Menſa Philoſophica. in folior. 52.

Nondum inter viros doctos conuenit, cuinam au ri, iſta *menſa philoſophica* ſit tribuenda MICHAI SCOTO, dunelmenſi, Anglo, Mathematico celebe mo, & philoſopho, qui in magiae ſuſpicionem ve rat, illam tribuunt Joan. Albert. Fabricius in *Bibli med. & infim. Latinit.* L. XII. p. 233. Joan. Go fred. Olearius, in *epiſtola*, quam teſte Vincentio Pl cio in *Theatr. Anonymor.* p 322. ſcripſit d. XIII. M 1680. Hala Saxonum, & ipſe Vincent. Placcius L. Jacob. Boileau in *Hiſtoria flagellantium* p. 229. rolus Du Fresne Dominus Du Cange in *Gloſſar. & infim. Latinit.* Tom. III. col. 1529. Exſtant e nonnullae editiones in primis recentiores, e. g.

med. & infim. Latinit. L. XVIIII. p. 622. vbi *Mensam philosophicam*, ab THEOBALDO ANGVILBERTO, Hiberno, artium, & medicinae Doctore, euulgatum esse scribunt, & editionem *parisiensem apud Franc. Regnault.* 1507. in 8. & 1517. in 8. sub eius nomine lucem exiisse confirmant. Conf. Vincent. Placcii *Theatr. anonymor.* l. cit. Michael. Maittaire *Annal. typogr.* Tom. II. p. 182. Tom. I. *Annal. typogr.* p. 720. adducitur editio, hoc insignita titulo: *Mensa philosophica edente* THEOBALDO ANGVILBERTO Hybernien. *Artium & Medicine Doctore: Venundatur Parisiis a* Johanne Petit *sub intersignio lilii aurei; Parisii impress. anno ab orbe redempto quingentesimo supra millesimum* (1500) *pridie Idus Apriles.* in 12.

Editio, quam ad manus habemus, nullum auctoris nomen praefixum habet, & litteris gothicis impressa, in libris rarioribus collocari meretur. Tituli verbis, quae adtulimus, subiicitur Mariae virginis imago, lunae falcatae insistentis, dextraque paruulum Jesum gestantis, ligno incisa. Libro, qui in quatuor dispescitur partes, praemittitur *Tabula titulorum*, & *probemium.* Epistola autem dedicatoria, e qua particulam Bernardus de la Monnoye in *Menagianis* protulit l. cit. in nostra editione non exstat. In *probemio* memorato, auctor de suo opere hac ratione differit: *Videtur omnino expediens vt sermo mensalis vel sit de natura rerum quibus vescimur & potamus. vel de questionibus mensalibus quibus in mensa exercitamur vel de his & illorum moribus & conditionibus, quibus in mensa sociamur. vel de his iocis & solaciis honestis quibus in mensa recreamur. Ideo presens opusculum* mensam philosophicam *intitulare decreui. & in* quattuor tractatus *partiales distinxi.* Primus *erit de harum rerum natura, quas per modum cibi vel potus in mensa sumimus.* Secundus *erit de natura & moribus eorum cum quibus in mensa sumus, vt in verbis mense eorum moribus honeste & vtiliter conformemur.* Tercius *de que-*

stionibus

ſtionibus menſalibus, quibus in menſa phil
citamur. Quartus *de honeſtis iocis & ſ*
in menſa hilariter iocundamur. In ed
haec leguntur verba: *Preſens liber,* (q
philoſophicam *vocant*) *vnicuique perutili*
pertractans. in primis quid in conuiuiis pr
tibus ſumendum eſt. deinde qui ſermones i
dum exigentiam perſonarum habendi ſunt
ſtiones diſcutiende que inſuper facecie ſiue
rendi feliciter explicit. *Impreſſus* Colon
dicatores. *Per me* Cornelium de Zyr
vniuerſitatis Colonien. *ſuppoſitum Anno*
M. CCCCC. VIII. (1508) *Menſis vero Ma*
Circumfertur & alius liber ſeculo XV. ir
inſcribitur *Menſa philoſophica & Reſpon*
ſorum. In folio litteris gothicis fol. 13
eſt & in fine haec refert verba: *Expl*
menſe philoſophice & Reſponſorii Curioſ
impreſſus Anno Dni M. CCCC. LXXVI. (
ctor illius CONRADVS *de Media ciuit*
berſtadienſis Ordinis Praedicatorum mona
ſeculo XIIII. exeunte & initio ſeculi XV
citur. Opus ab illo, quod deſcripſimus
diuerſum, haec, quemlibet, auctoris ve

Biblioth. marianae p. 293. *Theologum praestantissimum & in diuinis scripturis vsque adeo eruditum* adpellat, *vt vniuersum V. ac N. Testamentum memoria teneret*, legerentur Jacob. Echardi *Scriptores ord. Praedicat.* Tom. I. p. 466 sqq. 630. 632. Tom. II. p. 820. Casimir. Oudini *Commentar. de Scriptor. & scriptis eccles.* Tom. III. col. 1023 sqq. Jo Andr. Schmidii *Dissertatio de Triumuiris* halberstadiensibus Clemente II. *Pont.* rom. Joanne Semeca *Praeposito maiore* & Conrado de Halberstad, *Ordin.* Domin. *Helmstad.* 1715. in 4. Jo. Henr. a Seelen *Selecta litteraria* p. 589 sqq. Jo. Alb. Fabricii *Biblioth. med. & infim. Latinitat.* L. III. p. 1158 sqq.

XXXIIII.

Scala celi, in fol. form. minor. folior. 168.

Omni titulo codex oppido rarus, charactere litterarum gothico exaratus, destituitur. Non en auctoris, in prologo inuenitur, qui hac ratione inchoatur. *Incipit Prologus in* Scala celi. *Venerabili ac carissimo in Xpo. patri* Hugoni de coluberiis *sancte* aquensis *ecclesie preposito.* Frater JOHANNES JVNIOR *ordinis fratrum predicatorum filius vester humilis scripsum cum recommendatione humili & deuota.* Integrum prologum adtulit Joannes Henricus a Seelen in *Selectis literariis Lubecae* 1726. in 8. p. 586 sqq. In adducendo auctoris nomine, scriptores, qui huius libri fecerunt mentionem, mirifice discrepant. Josias Simlerus in *Bibliotheca* p. 357. Antonius Possevinus in *Apparat. sacr.* Tom. II. p. 161. Mich. Maittaire in *Annal. typogr.* Tom. I. p. 414. illum JOANNEM COLVMBERIVM nominant, sed sine dubio errorem adsciscunt, qui ex verbis *prologi* initialibus, haud intellectis, originem duxit. Pellegrino Antonio Orlandi,

stionibus mensalibus, quibus in mensa philosophice exer-citamur. Quartus *de honestis iocis & solaciis quibus in mensa hilariter iocundamur.* In editionis calce haec leguntur verba: *Presens liber,* (*quem* mensam philosophicam *vocant*) *vnicuique perutilis compendiose pertractans. in primis quid in conuiuiis pro cibis & po-tibus sumendum est. deinde qui sermones in illis secun-dum exigentiam personarum habendi sunt & que que-stiones discutiende que insuper facecie siue ioci interse-rendi feliciter explicit. Impressus* Colonie *apud pre-dicatores. Per me* Cornelium de Zyryckzee. *alme vniuersitatis* Colonien. *suppositum Anno salutis nostre M. CCCCC VIII.* (1508) *Mensis vero Martii die XVI.*
Circumfertur & alius liber seculo XV. impressus, qui inscribitur *Mensa philosophica & Responsorium curio-sorum.* In folio litteris gothicis fol. 132. impressus est & in fine haec refert verba: *Explicit tractatus mense philosophice & Responsorii Curiosorum.* Lubecae *impressus Anno Dni M. CCCC. LXXVI.* (1476). Au-ctor illius CONRADVS *de Media ciuitate* siue *Hal-berstadiensis* Ordinis Praedicatorum monachus est, qui seculo XIIII. exeunte & initio seculi XV. vixisse di-citur. Opus ab illo, quod descripsimus, plane esse diuersum, haec, quemlibet, auctoris verba, docere poterunt, quae leguntur in *prologo: Presens opuscu-lum quod de raris, & curiosis questionibus, ex di... breuiter compilaui,* Responsorium Curiosorum no-*naui. Quia breues in eo responsiones ad huius... quaestiones ordinaui, sicut ex auctoritatibus aut... melius & aptius potui inuenire. Et istum librum* quatuor *libros partiales distinxi.* Primus *est de cor-ribus supercelestibus, siue elementis simplicibus & ali... bus mixtis scilicet mineralibus & vegetabilibus.* Se-cundus *est de animalibus in generali & eorum mem-... & partibus.* Tertius *de homine in speciali.* Quartus *de animalibus in speciali* &c. Prae ceteris de CON-RADO halberstadiensi, (ex quo vno, nonnulli, duo vel tres faciunt), quem Hippolyt. Maraccius P. I. B... *... II.*

Michael Maittaire ll. citt. exhibuerunt, illos etiam ... pater, qui cum Cornelio a Beughem in *incuna-* ... *typograph.* p. 164. Pellegr. Anton. Orlandi l. cit. ... & Jacobo Quetif l. cit. p. 164. editionem *lu-* ... ad annum 1477. reiiciunt.

... tio, quae manibus nostris versatur, adlata fuit a ... a Simlero, Antonio Posseuino, & Michael. Mait- ... ll. citt. Eius in fine, haec typographi leguntur ...: *Anno millesimo quadringentesimo octuagesimo* ...) *Liber iste vocatus* Scala celi. Vlme *impressus* ... Johannem Zainer *Explicit feliciter.* Quae Jo. ... ici a Seelen de hoc opere fuerit sententia, haec verba p. 589. lectores docere poterunt: *Pertra-* ... *in hoc summae barbariei monumento, serie lit-* ..., *varia argumenta sacra & moralia* e. c. Ab- ... tia, Accidia, Adulacio, Adulterium, *&c. sed in-* ... *tot ridiculis fabellis, quisquiliis ac superstitio-* ..., *ut male rebus suis consulat, qui huius* scalae *ope* ... caelum *velit adscendere. Copiosissimum huius libri* ... *quo consideratur virgo Dei genitrix* fol. ... 179. (edit. lubecens. nostrae fol. 110-123.) Ma- ... *ostendit plane stupendam. Ob titulum de* ... *rectissime etiam notatur haec* scala *in perexi-* ... Nicolai Grysenii *libro* Spegel des Antichristischen ... doms *fol. V. iii.* Vt hisce viri clarissimi dictis ... confirmetur, vnum alterumue florem, ex hoc ro- ... excerpemus. Fol. 37. sub voce *Clericus*, haec oc- ... narratio: *Legitur quod Clericus quidam pauper* ... *militis hospitatus requiritur: quid* parisius *di-* .... *Qui respondit* scientiam naturalem & diuini- .... *Tunc dominus habens anserem, & voluit quod* ... *dideret eum secundum* scientiam naturalem. ... *renuens. sed coactus ita diuisit. caput dedit domi-* ...: *collum & alas filiabus, pedes famulis, crura filiis.* ... *ait* mihi clerico debetur ecclesia. *Tunc in crastino* ... *a domino Cum in prandio quinque haberet per-* ... *voluit vt secundum* scientiam diuinitatis *eos diui-*

G 2 *deret.*

in *origine e progressi della stampa e notizie delle Opere stampate da 1457. sino al 1500.* p. 177. Lucas Waddingus; de *Scriptor. ordinis Minorum* p. 149. Henricus Wharton in *Appendice ad* Guilielmi Caue *Histor. literar. scriptor. ecclesiasticor.* p. 73. Casimir. Oudinus Tom. III. *Commentar. de Scriptor. & scriptis eccles.* col. 2226. Christianus Schoettgenius in *Continuat. Biblioth.* fabric. *med. & infim. Latinit.* L. XXI. p. 914. *Lexicon Eruditorum* Tom. IIII. col. 2110. *Scalam caeli* a FRANCISCO EXIMENEZ siue XIMENIO, gerundensi, Hispano, Episcopo elnensi, & Patriarcha hierosolymitano, qui circa annum 1400. vixisse dicitur, compositam esse, & editionem illius *Barcinone* 1501. prodiisse memorant. Sed forte JOANNIS JVNIORIS & FRANCISCI XIMENII *Scalae caeli* opera sunt plane diuersa, quod aliis indagandum relinquimus. Veritati propius accedere videtur eorum sententia, qui cum Jacobo Quetif in *Scriptor. ordinis Praedicator.* Tom. I. p. 633. JOANNEM GOBIVM, ordinis Praedicatorum monachum, qui circa annum 1350. vixerit, & *Junior* dictus fuerit vt distinguatur a *Seniore*, eodem nomine gauiso, qui circa annum 1314. mortuus est, *Scalae caeli* nominant auctorem. Conf. Jo. Alb. Fabricii *Biblioth. med. & infim. Latinit.* L. VIIII. p. 228. Jo. Henr. a Seelen *Selecta litteraria* l. cit. Omnium primam libri vocat editionem Michael Maittaire in *Annal. typogr.* Tom. I. p. 414. not. 2. quae teste Joann. Halleruord. in *Bibliotheca curiosa* p. 366. Valentino Ernesto Loeschero in *Stromateo* p. 242. & Jo. Henrico a Seelen l. cit. *Lubecae* anno 1476. in fol. foliis 242. euulgata dicitur. Conf. *Annal. typographic.* Tom. I. p. 363. not. 1. Typographus quidem isti editioni nomen suum non adposuit, sed Pellegrino Anton. Orlandi l. cit. p. 433. Michael Maittaire l. cit. p. 3[illegible] & Jo. Henr. a Seelen l. cit. p. 589. opus a Luca Brandis de Schafs excusum esse perhibent. Ex adcurata istius operis recensione, quam Jo. Henr. a See[illegible]

XXXV.

Ortulus animae cum oraciunculis aliquibus superadditis, que tamen in prioribus libris non habentur. in 12. folior. 237. si *calendarium* praemissum folior. 20. non numeraueris.

Quinque editiones istius libri, *argentinensem* per Jo. Knoblauch 1509. in 12. *lugdunensem* impensis Joan. Koberger, arte & industria Joan. Clein 1516. in 8. *moguntinam* per Joan. Scheffer 1516. *lugdunensem* per Jo. Clein 1517. in 12. & *nurenbergensem* per Federicum Peypus 1519. in 8. a raritate commendauit Cl. David Clement in *Bibliotheque historique & critique des livres qui sont difficiles à trouver* Tom. I. p. 349 sqq. quibus nostram tum ob antiquitatem, tum ob raritatem longe praeferendam esse censemus. Aetatem illius haec, in fine conspicua, verba produnt: *Elaboratum per prouidum virum Magistrum* Johannem Grüninger *in insigni ac libera ciuitate* Argentina. *Anno incarnationis 1. 500. Pridie vero kalendas februarii.* Hisce *verbis* typographi insigne rubro colore decoratum adponitur. Michael Maittaire nullam prorsus illius notitiam habuisse videtur. Litteris gothicis partim rubris, partim nigris, vt nostra aetate fasti, siue *calendaria* exscribi solent, variisque sanctorum, sanctarumque imaginibus, satis nitide ligno incisis, subinde ornata est. *Calendarium* praemissum, sequitur *registrum* libelli; Ipse libellus his inchoatur versiculis:

Ortulus anime.

Ortulus *exiguus varias vt sepe salubres*
Herbas producit, quas medicina probat
Ortulus *hic* anime (*quem lumine cervis aperto*)
Proferet en iustum quod pietatis opus.
Hinc flores anime: poteris decerpere sancte
Plures: & mentis pharmaca multa sacre.

Folio IIdo. incipit *officium, siue cursus beate* Marie *ginis. iuxta statutum* Vrbani *pape secundi. editum concilio, apud* Clarum montem *celebrato.* Comp quidem in hac etiam editione *quindecim oration passione dni. reuelate sancte* Brigitte, *regine* Suecie *votissime mulieri;* at vero non vltimum in illa occu locum, sed sequitur illas, *Accessus altaris prout magister* Wilhelmus (Durandus) *in* rationali diuin *parte IIII. Rubrica* celebraturus. qua particula li imponitur finis. Cum isti libelli ad ritualia eccl stica pontificiorum pertinent, illos omnes inter s crepare, & pro diuersitate locorum & paroeciaru quibus adhibebantur, diuersas eorum esse edit suspicamur. Locus enim, quem Cl. Clement L p. 349. *orationibus* S. Brigittae, & quidem ex ed ne *lugdunensi* 1517. in 12. adtulit, in nostra edit hac ratione legitur: *Sequuntur nunc quindecim* or *nes de passione domini reuelate* S. Brigitte *regine* S *deuotissime mulieri. Cum esset* Rome *reclusa* apu *ctum* Paulum. *Cum enim diu scire desiderasset* nu *rum vulnerum domini* Jhesu. *Quadam die* app *ei dominus dicens.* Corporis mei vulnera tot e scilicet quinque millia quadringenta & octoginta si veneratione aliqua prosequi volueris XV. pate

XXXVI.

... HERMOLAY BARBARI *laureati poete* ... federicum & maximilianum principes ...atulatione LVDOVICI BRVNI *laureati* ... regis romanorum coronatione. in 4. fo- ...14.

...m Maximilianus, Friderici III. Imperatoris Ro- ...rum princeps filius, & Austriae Archidux, com- ...Electorum & Principum Germaniae adsensu, ...ligeretur Romanorum, respublica Venetorum, ...ndi caussa, in aulam Imperatoris, quae tunc ...oris Brugis in Belgio commorabatur, legatos mi- ...ERMOLAVM BARBARVM, & Dominicum Tri- ...m. Primus ex iis HERMOLAVS BARBARVS ...quius titulum adscripsimus, *orationem* recitauit ...toriam, non quidem talem vti legitur, sed in ...pendium quasi redactam. Caussam istius rei in ...la ad Joannem Carandeletum, Romanorum Regis ...llarium, *orationi* in nostra editione, subiecta, his ...is exponit: — *Tu docte vir obsecro ne mirere ...us in hoc libello que tunc dicta non fuerunt. nec ...ddidi nunc ea. Sed detraxi tunc. admonitus ab ...templo quam limen attigi ne longus essem. am- ...eciderem. optima queque dicerem. patientissimis ... sed occupatissimis tamen principibus parcerem ...i subito consilio multa. quamquam quod potest ...m fuisse si subitum. ea que tunc resecui modo ...nnexa. vtcunque veterum exemplo facimus quos ...o* Quintiliano *teste constat longe aliter scripsisse ...s egissent.* ---- *Verum non dubito quin nisi amor te ...t. vt audiendo tunc. ita legendo non parum multa ...displicitura sint. Sed aequum queso te nobis & co- ...orem & iudicem prebe. considerans hoc & existi- ...s quod sesquihoram antequam principes adirem ...ificatum nobis fuerit non duas orationes seorsum vt ...itabamus & parauerams. sed vnam duabus iunctim*

 haben-

habendam & recitandam esse. Plena difficultatis [
discriminis res erat. Tota mihi ratio dicendi p
temporis immutanda fuit. orationis filum vniuerso :
xui, atque vt breui rem complectar & cutis & f
ipsa prorsus interpolata est. &c. Perorauit *oratic*
III. Non. Augusti, *ad* Brugas *siue* Gesoriacum :
1486. non 1488. vt per typothetarum errorem in
ceroni *Memoires* Tom. XIIII. p. 25. legitur. Res
dit ad illius *orationem*, nomine Imperatoris & Rc
norum Regis, ex tempore, Antonius Abbas adn
tensis, quae *responsio extemporanea*, etiam, in hac
vtimur, editione locum inuenit. Idibus autem A
sti HERMOLAVS BARBARVS, vna cum collega
Triuisano, a Rege Romanorum Maximiliano, Fri
ci Imperatoris iussu, Brugis, *eques auratus* creatus
aurea veste, vt in nostra legitur editione, *donatus*
Etiamsi haec *oratio*, plus vice simplici, exscripta,
riisque collectionibus inserta fuit, raro tamen n
aetate, seorsum excusae editiones in conspectum
niunt. Haec editio, curante Petro Danhi
Nüenbergensi, *arcium magistro*, monente in primis
cundo doctoque vate Joanne Beckenhaub, litteris
thicis impressa fuit. Annus & locus impressionis
dem non adscriptus est, sed id *Norimbergae* anno I

re contigit, quia, caussam ob quam nescimus, a Marquardo Frehero, aliisque *rerum* germanicarum *scriptorum* collectoribus omissa fuit. . Initium illius hoc est:

Sancta per eternum petra fundata tonantem
Christicolum classis magnum protensa per orbem
Tempus adest. iam leta deo da carmine grates
Huncque diem iubeas memores celebrare nepotes
Ornentur iam templa nouis hinc frondibus. inde
Floribus. auleisque & gratos turis odores
Vndique percipiant altaria. lumina micant
Cerea phoebeam *missamque per ethera lucem*
Atque sacerdotes solennia sancta canentes
Relliquias & sacra ferant diuina per vrbes
Atque suburbanos populos. Comitentur ad vnam
Quisquis adest. purusque puer mundeque puelle
Plebeiue chori cuncti gratentur ouantes
Namque est ille dies memorabilis omne per euum
Quo generi humano Christus *pietate superna*
Contulit optanti quo nil potuisset haberi
Maius. quod recto delectum Maximilianum
Iudicio heroum iubet ante vocari
Nunc romanorum *sacri tum deinde parentis*
Sufficere imperio. primamque hinc referre coronam
Inde aliam atque aliam patrum de more vetusto
O deus omnipotens quis dignas reddere grates
Officii tanti valeat mortalis. habere
Ni capias. clemens pio reddere. sume precamur
Sume igitur grates imo de pectore nostras
Et pietate tua presentia gaudia firma
Vt sint perpetua. ac fatis illesa futuris
Gaudeat vt Cesar nato imposuisse coronam
Imperii primam natus sumpsisse labores
Atque graues senio curas. quo publica possit
Auspiciis res nostra regi felicibus. atque
Sancta fides Christi *toto dominarier orbe.* &c.

Prima sine dubio *orationis* editio est, quam Mi
Maittaire anno 1486. prodiisse memorat in *Anna*
pogr. Tom. I. p. 476. Forte eadem est, qu
Thom. Hyde *Catalog. Biblioth.* bodleianae Tom.
63. *eodem anno Brugis* in 4. vulgata dicitur. Ni
l. cit. editionem adducit, sine loci & temporis in
in 4. emissam. Anno 1520. prodierunt *panegyri*
teres, & aliqui recentiores, cum praefatione Beati
nani *Basil. per Joan. Frobenium* in 4. pp. 569. vb
oratio etiam locum inuenit, vid. Niceron l. cit
Merkwürdigk. der königl. Biblioth. zu Dresden
III. p. 403. In *orationibus clarorum hominum, v*
noris officiique caussa, ad Principes vel in funere d
tutibus eorum habitis, in Academia veneta 1559.
haec *oratio* etiam reperitur. Exstat quoque in
tionibus gratulatoriis, in electione, coronatione, n
tate, triumphis, nuptiis &c. pontificum, imperat
regum, principum &c. habitis, a legatis, virisu
aetatis doctissimis, Hanouiae 1613. in 8. p. 85
Adiecta est Libro XII. *Epistolarum* Angeli Politia
quidem in editione *Operum* Politiani omnium l
an. 1498. in fol. vid. quae supra Tom. I. p. 669.
mus. Marquardus Freherus illam inseruit To
Scriptor. rer. germanicar. p. 185 sqq. edit. *Fr*

lenis, & *diserti eloquio*, ornauit, qui vtroque genere scribendi, multa praeclara ediderit opuscula, quorum vero nihil ad suas peruenerit manus, quam *carmen de* *coronatione* Maximiliani supra memoratum. Conf. Jos. Simleri *Biblioth.* p. 461. Jo. Alb. Fabricii *Bibliothec. med. & infim. Latinit.* L. XI. p. 854. Quod in aula Maximiliani Imperatoris diu vixerit, patet ex Jacobi Wimphelingi *epistola ad* Jacobum Spiegel, *nepotem*, *iurecons.* in Marquardi Freheri *Scriptor. rer.* German. Tom. II. p. 767. edit. Struuii, vbi illum *eloquentissimum* & sibi *familiarissimum* nominat.

XXXVII.

Vniuersalis *doctoris* ALANI de planctu nature liber.

Epitaphium sepulchro ALANI inscriptum

ALANVM breuis hora breui tumulo sepeliuit
Qui duo: qui septem: qui totum scibile sciuit.

in 4. folior. 60.

Praeter rem, hoc opusculum Josias Simlerus in *Bibliotheca* p. 15. ALANO cuidam, quem fingit Siculum, poetam & clarum oratorem, tribuit. Illud sane ab ALANO AB INSVLIS fuisse compositum, nemo dubitat. Inter *opera* igitur eius, cura Caroli de Visch, iunctim *Antuerpiae* 1654. in fol. edita illud opusculum, quo in sodomiae crimen inuehitur, ab editore p. 279 sqq. relatum fuit. Qua tituli diuersitate, illud ab auctoribus citari soleat, iam exposuit Polycarpus Leyserus, in *historia poetarum & poematum medii aeui* p. 1043 sqq. vbi etiam carmina, siue vt vocantur *metra*, libro inserta, trium codicum manuscriptorum ope, emendata leguntur. Christophor. Hendreichio, Casimiro Oudino, Polycarp. Leysero, Jo.

Alberto

Alberto Fabricio, aliisque, editio, cuius adscripſ
titulum, incognita fuit, neque aliam adducunt, ꞁ
ter Caroli de Viſch editionem, id quod huius ed
nis inſignem raritatem confirmat. Memorati
Joan. Gebhardo, in *vita* ALANI AB INSVI
quam praemiſit eius *parabolis* ab Andrea Senftle
notis philologicis, illuſtratis, *Lipſ.* 1663. in 8. p.
& a Jo. Henric. Leichio in *Annal. typogr.* lipſ
p. 68. Litteris exſcripta eſt gothicis, oppido l
lentis & nitidis, & in fine haec refert verba: *E*
cit ALANVS *de planctu nature feliciter. Impr*
Lyptzk *per* Arnoldum Colonienſem. *Anno gratie*
CCCC. XCIIII. (1494).

Quod ad *epitaphium*, in libri titulo conſpic
adtinet, illud non integrum eſt, ſed verſu deſtitu
qui talis fuiſſe dicitur:

Scire ſuum moriens, dare vel retinere nequiuit.

Hoc enim elogio, eius ſepulchrum marmoreum
natum fuiſſe, quod Ciſtercii, in clauſtri parte la
templum ingredientibus, olim conſpiciebatur,
tendit Caſimir. Oudinus in *Commentar. de Scri*
& ſcriptis eccleſ. Tom. II. p. 1390. Habemus
quo mox dicemus, ALANI *doctrinale altum*, comm

IVM breuis hora breui tumulo sepeliuit
qui septem, qui totum scibile sciuit
is seculi, contemtis rebus egens fit.
conuersus, gregibus commissus alendis
ducenteno, nonageno quoque quarto
deuotus mortales exuit artus.

ii quatuor versus, recens additi, controuer- anno ALANI emortuali, occasionem dede- asimirus Oudinus autem l. cit. firmissimis tis, multisque scriptorum testimoniis de- iit, versuum auctorem errasse, & ALANVM 1294. sed iam anno 1203. mortuum esse.

XXXIIX.

ale altum, seu liber parabolarum ALA- etrice descriptus, cum sententiis & me- positionibus vtilis valde ad bonorum structionem. in 4. folior. 25.

uidem liber ipse adeo rarus est, qui semel, e, & saepius editus fuit, sed editiones tan- o inter libros rariores sibi vindicant locum, primum artis typographicae seculum referri . Varias editiones recenset Christophor. ch in *Pandect.* brandenb. p. 76. Guil. Caue r. *litterar. Scriptor. eccles.* p. 709. Casimir. s l. cit. col 1406. Jo. Alb. Fabricius in *Bi- med. & infim. Latinit.* L. I. p. 92. Polycarp. s l. cit. p. 1063 sqq. vbi integer liber insertus Inter recentiores editiones non vltimum dicat locum, quae hoc insignitur titulo: ALA- INSVLIS *parabolae, & ad easdem* Andreae bii, *JCti*, vratisl. *Notae philologicae. Opus post- . Wratislauiae sumtibus Esaiae Fellgibelii Bi- Lipsiae Typis Colerianis* 1663. in 8. pp. 184.
Edi-

Editionis curam mortuo Senftlebio, in se suscepi
Joannes Gebhardus, Prof. Conr. & Bibliothecarius
sabethanus vratislauiensis.

Haec, quam manibus iam tenemus editio, charac
re typorum gothico impressa est, & haec in fine,
oculos ponit verba: *Doctrinale altum parabolarum*
LANI, *cum glosa finit feliciter. Impressum* Colo
per Henricum Quentell. Anni indicium non comp
ret. *Glossae*, siue *commentarii* auctor non nominatu
sed sine dubio Matthaeus ille Bonhomme monach
cisterciensis est, quem *commentarium in parab*
ALANI, composuisse perhibet Caesar Egassius Bul
l. supra cit. Casimir. Oudinus l. cit. col. 1390.
que plures. Absurda enim de ALANO narratio, qu
ex eius *Commentario* auctores citati retulerunt, ip
iis, in nostro exemplari verbis legitur. Non solum a
tem haec narratio, sed omnis etiam *commentarius*,
auctore inepto profectus est, quare valde miram
quod Oudinus l. cit. col. 1406. *commentarios eru*
tos vocauerit. In Caroli Vischii, Dunarum Prior
ordinis cisterciensis collectione, *Operum* ALANI, l
bellus insertus inuenitur, p. 421 sqq. Plura de libr
vid. apud Auctores supra cit. Versio sine dubio gall
ca est, quam Michael Maittaire Tom. I. *Annal.*

...am relinquimus defendendam, & vnum ALANVM ...INSVLIS, ex ciuitate infulana, Flandriae gallicae ...opoli oriundum, doctorem parifinum, Ripatorii ...tem, antiffiodorenfem Epifcopum, atque tandem ...chum Ordinis cifterciensis fuiffe, & apud Cifter... anno 1203. mortuum effe exiftimamus, quod ...m fingulari *differtatione* probauit Cafimir. Oudinus ...t. col. 1389 fqq. Conf. Jo. Alb. Fabricii *Biblioth.* ... *& infim. Latinit.* L. I. p. 89 fqq.

XXXVIIII.

...lum naturalis coeleftis & propheticae vi...onis: omnium calamitatum tribulationum & ...: quae fuper omnes Status: Stirpes & ... chriftianae reipublicae praefertim quae ... & feptimo climati fubiecte funt: proxi... temporibus venture funt. in fol. folior. 18. ... figuris ligno incifis.

Infignem libri raritatem, ex eo colligere licet, quod ... bibliothecae nobis fe obtulerit catalogus, qui ...is, & libri fanatici fecerit mentionem. Librum ... vernacula lingua exfcriptum exftare, legimus in ... *eruditorum* Tom. II. col. 1216. vbi illius titu... his verbis adfertur: *Spiegel natürlicher himmli... vnd prophetifcher Sehungen. Nürnberg* 1508. in ... & Jacobus Bruckerus in *Originibus typographi... ...uftanae, hiftorico filo deductis*, quae leguntur in ...*fco* heluetico Tom. VI. Part. XXIII. *Turici* 1752. in 8. §. XIIX. p. 385. librum vernacula lingua editum, & a Joanne Schoenspergero *Auguftae Vindelicorum* 1522. prelo fubiectum fuiffe, e *Catalogo Bibliothecae* ebnerianae Millenar. III. num. 198. p. 21. memorat. Auctoris nomen in libri fronte quidem non compareret, fed a JOSEPHO GRÜNPECKH *presbytero*

tero indigno, illum esse compositum, patet ex e
illius dedicatoria, *ad reuerendissimum in* Christ
trem & dominum, dominum Bernhardinum: *san*
manae *ecclesiae, titulique sanctae Crucis Card*
legatum. &c. Quo tempore vixerit, definire no
tinemus. Libro enim haecce typographi, ir
subiecta sunt verba: *Impressum* Nurnberge p
Georgium Stuchs *ciuem* Nurnbergen. *Anno*
VIII. (1508) *Septimo Kalendas Nouembris:* E
autem ad Bernhardinum, scripta dicitur *Ratisbo*
periali vrbe tercio idus Augusti. Anno a nataliciis
sti diebus octauo supra millesimum atque quadrin
simum (1408). Si coniecturae locum dare lic
per typothetarum errorem, annum *quadring*
mum, pro *quingentesimo*, in exemplari nostro, fe
cile nobis persuaderemus. Queritur auctor de
bus, qui in ecclesiam romanam irrepserant. Il
abusus e medio tollantur, vltima imminere fata
bus potissimum e fontibus, *ex coniecturis rerum*
stianarum, astrorum scientia, & prophetarum,
mis, aeternae veritatis testimoniis dicit, quapr
cum hic liber ante Lutheri reformationem, in
prodierit, Matthias Flacius Illyricus in *Catalog*
stium veritatis Tom. II. p. 900 sqq. edit. Simon.

rum colluuionem iaculata sunt calamitatum spicula: quae fatorum ex officinis pendentia: & corporibus & animabus nostris (si non vel summe prouidentie armis: vel deuotissimarum ad Deum supplicationum machinis arcerimus) minitantur internitiem. Quibus quidem his & sedulo animaduersis: facile poteris aliquorum cataplasmata consiliorum & remediorum adhibere: quibus imperii vlcera & inde vulnera totius christianae reipublicae ex toto sanentur, nisi fortasse istud meum speculum offenderis inculti sermonis scabritie: scolasticaeque latinitatis rubigine obscurum: nec scripturarum auctoritate & grauitate satis politum & perspicuum. Admoue precor doctas manus tuas: & pauxillulum effunde mellifluae doctrinae fauoris & beniuolentiae: & reddetur tersissimum, hii denique principes, quibus hanc meam lucubrationem exhortationis loco dedico: tanto libentius capessent: bonamque in partem interpretabuntur: quanto licentius & emendatius: ac etiam liberaliori ex animo tanti patroni processit &c. Eadem fere longa orationis repetit serie, in *praefatione ad reuerendissimos in* Christo *patres & dominos, dominos* N. Moguntinen. Colonien. Treueren. *ecclesiarum Archiepiscopos, sacri* Romani *imperii electores. ceteros omnes maiorum ecclesiarum moderatores Episcopos, Abbates, Prelatos & omnes ecclesiasticos ceteros,* in qua illos hortatur, vt tandem aliquando euigilent, e negligentiae somno, animorumque confusionis tenebris, in debiti officii, diligentiae, & celeritatis lucem. Liber in duodecim diuisus est *capita*, quorum cuilibet figura ligno incisa, si temporis genium spectauerimus, haud inelegans praemittitur. Capitum argumenta haec sunt:

I. *De mutatione status christianae reipublicae: quae ex manifestis signis caeli depromi potest, & liquido probari.*

II. *De confirmatione praedictorum, per vatidicos sermones: cuiusdam sancti vatis & preconis* Jesu Christi,

qui iam per omnia ecclesiae limina: instar Jone p
te discurrens, christicolas exhortatur ad poenite
Illud caput hac ratione inchoatur: *Expergiscim*
viri christiani, e graui scelerum somno: atraque
caligine: auriumque & omnium sensuum vest
corda rescindentes verba mea intentissime per
Quia legem domini dei nostri in latrinam, & omn
diuinos sermones in obliuionis & contemptus cloac
iecistis: coepistis virtutum in exercitatione prorsu
rare: in malicia sapere & prudentissimi esse: o
equitatem & iusticiam subuertere: pupillorum &
rum sudore inebriari: patrimonium Christi *scor*
deliciis dissipare: ac etiam efferatam libidinem v
stupris: adulteriis: incoestu: & omni illicito co
tu, inexplebilem vero habendi voracitatem furtis
crilegiis explere. denique dei templum per scel
summam iniquitatem vestram constitutum est lupa
domus furum atque latronum, in quo non celebr
mni: sed blasphemiae caelestis principis reson
pterea extant adhuc pauci dies: & vniuersa e
katholica corruit, vsque ad fundamentum. Indi
tur vos saccis poenitentiae & contritionis. & a
vsque ad minorem occurrite domino lachrymis: tu
serebitur vestri, sicut niniuitarum *misertus est*

[illegible] alium habere auctorem, cuius modo vestigiis ipse insistat. Ita enim scribit: —*hinc effluxit ille rumor cleri, ecclesiaeque conturbatione. cuius quidem auctor est vir iustus, recti cordis: sincere conscientiae & flagrantissimi in Deum amoris: qui tali ex corru[illegible]: aliisque prescienci modis: expiscatus est ista futura mala; que vbiuis locorum modo predicto per [illegible] hominum volitant. ea certe cum vel amoris vel [illegible] causa: in propatulum enunciauit: coepit mox [illegible], (ceu omni volucri velocius efferri solet) de hac [illegible] longe lateque diffundi. huius profecto sancti viri au[illegible]ritati & diuinandi generibus innixus calamitatum [illegible] quae christianam super rempublicam his temporibus peculiariter venture sunt: ita vestris sensibus subiiciam: ac si illo temporis momento: saeuitiae sue grandines in terram iacularentur* &c.

IIII. *de reipublicae christianae conturbatione: quae ex coniecturis prauis & corruptis christianorum moribus confirmari potest.*

V. *de secunda confirmatione fluctuationis christianae reipublicae, ex solis & lune obtenebrationibus: [illegible] erraticorum siderum congressibus.*

VI. *de tercia predictorum approbatione, ex certissimis prophetarum & aeterne veritatis testimoniis.*

VII. *de primo* Esaie *prophetae testimonio: quo pro[illegible] reipublicae christianae incommoda sub forma [illegible] quae cum bonos fructus ferre debebat, labruscas [illegible].*

IIX. *de secundo* Ezechielis *prophetae testimonio [illegible] declarantur ecclesiae discrimina, propter horribiles idololatrias: quas sub forma templi* Salomonis *[illegible]idit.*

VIIII. *de tercio* Ezechielis *prophetae testimonio, [illegible] exhibentur poene & afflictiones vtriusque status [illegible] ecclesiasticorum & secularium: sub forma duarum sororum turpiter fornicantium: & in primis laicorum.*

X. *de quarto* Ezechielis *prophetae testimonio enumerantur calamitates spiritualium sub forn roris minoris.*

XI. *de quinto* Ezechielis *prophaete testimonio: patefiunt generalis status christianae reipublicae siones: eiusque calamitates: sub forma mulieris perrime nate: & a magno viro educate: atque tandem matrimonialiter desponsate; quae omnium ingrata beneficiorum exponit se omnin dulterio.*

XII. *de enumeratarum calamitatum rerumq mnium conclusione: cum adiectione quorundam culorum concordantium astronomicam certitu cum theologica veritate: liberantiumque autoris ab erroris decipulis.* Septem tantummodo in me profert *articulos*, reliquos CXIII. quos in prom buit, in tertium *mutationis mundi* librum, tra dem libri ita, qui, vt ait, *incude adhuc pend* inscripti fuerunt, retulit. Vtrum eiusmodi tra lucem viderint, ignoramus. In conclusione *naturalis*, *caelestis*, *& propheticae visionis*, barb & hispidum scribendi genus, & figuras, quas cu libro praemisit, excusat. Descripsit librum, & e

PECK, Joan. Carionis, *Der* Sibyllen *vnd anderer.* Inueniuntur in hoc libro fol. 97 -- 100. M. JOSEPHI GRÜNPECK *von Reformation der Christenheit vnd der Kirchen.* Num excerptum ex *Speculo naturalis coelestis, & propheticae visionis*, aut opusculum per se sit diuersum, dicere non possumus, cum nobis tam felicibus esse non licuit, vt librum euoluere potuissemus. Illius nobis suppeditauit notitiam M. C. H. *Bericht von* Johan Liechtenbergers *Weissagungen* 1689. in 4. p. 8 sqq. Sine dubio eiusdem libri teutonici, repetita est editio, quae in *Catalogo Bibliothecae* Vockerodtianae p. 222. an. 1620. in 4. prodiisse dicitur. Conf. Wilh. Ernst Tenzelii *monatliche Vnterredungen* an. 1689. p. 979. vbi editio memoratur an. 1549. & p. 852.

Non confundendus est JOSEPHVS GRÜNPECKH presbyter, cum eiusdem nominis, *medico*, burghusano, Bauaro, qui seculo XV. ad finem vergente vixit, & Augustae Vindelicorum medicinam exercuit, & inter primos fuit, qui de *mentulagra* seu *morbo gallico* scripserunt. Liber eius non facta anni & loci mentione in lucem exiit hoc titulo: *Tractatus de pestilentiali scorra sive mala de* francos, *originem remediaque eiusdem continens*, *compilatus a venerando viro Magistro Josepho* Grunpeck *de* Burckhausen *super carmina quaedam* Sebastiani Brant, *vtriusque iuris doctoris* in 4 plagg. 12. vid. Jos. Simleri *Bibliotheca* p. 432. Friderici Boerneri *Bibliothecae librorum variorum physico-medicorum, historico-criticae Specimen I.* Helmstad. 1751. in 4. num. XIIII. p. 29 sqq.

XXXX.

P. FAVSTI ANDRELINI *Foroliuiensis P*[...] *laureati atq. Oratoris clarissimi* Epistolae [...] verbiales & morales longe lepidissimae nec m[...] sententiosae. in 4. folior. 14.

PVBLII FAVSTI ANDRELINI *epistolas pr*[...] *biales* raras esse, praeter Jacobum Burckhardu[...] *Commentario de linguae latinae in* Germania *per* [...] *Secula amplius fatis* Tom. I. *Hanouer.* 1713. in [...] 467. not. (q), Jo. Ludolph. Bünemannum in *Ca*[...] *libror. rariss.* p. 80. & Theophil. Sincerum in [...] *rum nonnisi rariorum notitia* Tom. I. p. 24. nos d[...] Cl. Dau. Clement in *Bibliotheque historique & cr*[...] Tom. I. p. 323. Sed vehementer miramur, quo[...] mo eorum, qui *epistolas* hasce recensent, & in [...] posterior, qui septem diuersas produxit editiones [...] strae editionis fecerit mentionem, cuius in fine [...] leguntur verba: *Finis nouem epistolarum adagi*[...] P. FAVSTI ANDRELINI *iuxta musarum vi*[...] *numerum & trium (quot Charites sunt) epigramm*[...] *ex aedibus* Matthiae Schürerii Selestatini, *Kalen.* *Anno post dominicum natalem M. D. X.* (1510).

[...]*beat cum* Iliade *palmam.* IIII. *Non esse antiquatis obliteratisque verbis vtendum.* V. *Non habendum esse cum femina commercium.* VI. *Temporis iactura nihil [...]que perniciosius neque detestabilius.* VII. *Quod [...] ab optimo praeceptore, candidis, tum litteris, tum [...]ibus sint imbuendi.* IIX. *Labores otio anteponendos.* VIIII. *Quod ideo epistolas scribat, adagiis scatentes, [...] paucis magna & moralia complectuntur.* His *epistolis* subiiciuntur tria *epigrammata* 1) *in obitum* Guidonis Rupefortis, Franciae *Cancellarii, nunquam satis laudati,* P. FAVSTI ANDRELINI epigramma. 2) *Eiusdem de eodem* epigramma, 3) *eiusd.* epigramma, *de* Joanne Ganeo, Guidonis Rupefortis, *quam diligentissimo successore.* Insertae fuerunt P. FAVSTI ANDRELINI Epistolae *Farragini epistolarum laconicarum Basil. per Robert. Winter* 1565. P. II. p. 497 sqq. Conf. Silu. Jo. Arenhold *Conspect. Biblioth. epistolar.* p. 69. Specimen prouerbialis stili ex epistola VIIII. dedit Jacob. Burckhardus l. cit. Joannem Arboreum, laudunensem, Theologum parisiensem, in istas *epistolas* scripsisse *commentarium* testatur P. Baile in *Dictionaire* Tom. *I.* p. 230. & *Catalog. Biblioth.* bodleianae Tom. *I.* p. 38. & 245. Christ. Schoettgenius in *Continuat. Biblioth.* fabrician. *med. & infim. Latinit.* L. XVI. p. 58.

XXXXI.

P. FAVSTI ANDRELINI *Foroliuiensis, Poetae & Oratoris clarissimi*, de virtutibus cum moralibus tum intellectualibus, Carmen dignissimum. [...]*dem* elegiae quaedam castiores, sanctioresque. 4. folior. 23.

E rarioribus iste liber, P. FAVSTI ANDRELINI opusculis est, cum omnes fere, qui vitam illius expo-

fuerunt, & opera edita recensuere, scriptores, silent illum praetermiserunt. Editionem, qua vtimur, cu vit Beatus Rhenanus, & nomine Jacobi Fullonii, B nensium Rhetoris, inscripsit. FAVSTVM ANDREL NVM in *carmine*, quod DCV. absoluitur hexamet *pro Archetypo* habuisse scribit *Isagogen in Ethicon libros*, a Jacobo Fabro, stapulensi, concinnatam. S psit hoc *carmen panegyricum* P. FAVSTVS AND LINVS, regius poeta laureatus, *ad* Robertum Bri netum, *Archiepiscopum* remensem, *&* Franciae C cellarium, & *ad* Petrum Coardum, *primum Praesi* parrhisiensem. In *epistola* ad posteriorem, *carmen* excogitasse ait, cum saeuiente tum febre, tum cro, mirum in modum discruciaretur. Caeterum ripateticos hac in re, potissimum sequendos cens quod illi non e quatuor tantum, vt stoici, sed e d decim fontibus, omne honestum decorumque der ri contenderint. *Elegiae nouem*, carmini philoso co adiectae, sine dubio ex *elegiarum libris III. Pa* 1494. editis, excerptae a Beato Rhenano fuerunt primis cum ille, in *epistola* ad Fullonium, se *ele* tantummodo *castiores* adiunxisse *molles* autem, *vt* rae aetatulae perniciosas, reiecisse confirmat. In editionis, haec typographi leguntur verba: P. FAVS ANDRELINI *de virtutibus carmen atque eiusdem*

ninentiss. R. E. Cardinalis Melchioris de Poli-
ilucretio, *Lips.* 1748. in 8. praemisit.

XXXXII.

ctor nouarum rerum studiose, Hic ha-
tur de Fortuna Francisci Marchionis
F. BAPTISTAE MANTVANI Cramen
elegantissimum. Videbis in eo carmine;
leberrimus poeta inuictissimum Caesarem
num faciat, quid de Rege Francorum
, ac Venetis sentiat. Epistola elegiaca
ANDRELINI, qua Anna Franciae regi-
cum Franciae regem maritum suum,
os Venetos, ad se reuocat. ANTO-
VIOLI *Parisiensis* chilias, de triumphali at-
Christianissimi Francorum regis Ludo-
ci in Venetos victoria. PETRI DE
ensis Caeci, de abitu & reditu pacis
Sunt in eo multa ad Maximiliani Cae-
rgaritae Maximiliani filiae laudem per-
Domini ZACHARIAE *Abbatis* ad Vene-
de dominio eorum breui diruendo, &
reuertantur. in 4. folior. 39.

lectionem istorum opusculorum poeticorum, in
misit Beatus Rhenanus, & Thomae Aucupa-
erae laureato dicauit, *ex vrbe seleftatina, bona-
terarum nutrice quinto idus Janias an. 1510.*

num locum F. BAPTISTAE MANTVANI *car-
in* quo, vt Beatus Rhenanus scribit, *Principis*
ani, magmedici *tyranni*, *sacratissimique Impera-*
aximiliani, *ac* Ludouici aurelianensis, Franco-

 rum

ac dno. Georgio Ambasiano, *summe authoritatis* ..., *incolumitate* Mediolani.

De PETRO DE PONTE caeco, brugensi, infra ... dicemus, cum editionem Lucani rarissimam, il... adnotationibus instructam, recensebimus. Hoc ... *ad circumspectissimum dominum* Robertum du ... coqueriticeae *porticus moderatorem* perscripsit.

De ZACHARIA Ferrar. Vicentino, Abbate sub... ensi nihil compertum habemus. In Antonii Posse... ni *Apparat. sacro* Tom. III. p. 378. & 379. tres Za... ariae inueniuntur, qui iisdem fere temporibus vi... erunt. Nimirum Zacharias Ferrerius, Vicentinus, ...piscopus gardiensis, qui *hymnos* composuisse dicitur, ...acharias Lilius, Vicentinus, quem *de gloria & laudi... bus beatorum* scripsisse perhibet, & Zacharias, Vicen... tinus, cartusianus, quem Maximiliani I. Caesaris tem... pore vixisse, & *ordinis sui originem carmine* (vid. quae de hoc carmine eiusque auctore Zacharia Benedicto, Vicentino, Tom. I. p. 309. a nobis prolata fuerunt) heroico, *& quidem fuse* cecinisse memorat. Sine omni dubio aut prior, aut posterior, *carminis*, quod in col... lectione reperitur, auctor est. In fine illius haec le... guntur typographi verba: Argentorati, *in* Schüreria... nis *aedibus Ecclesiae* Julio II. Maximiliano *imperii* Deo Opt. Max. *Totius machine rectore. M. D. X.* (1510) ...nii *XX.* A Michaele Maittaire nulla, in *annalibus typographicis* editionis mentio facta fuit.

XXXXIII.

...ONHARDI (BRVNI) *Aretini* de Studiis & litteris ad illustrem dominam Baptistam de ...testa Tractatulus in 4. folior. *6*.

Haec editio admodum rara, litteris gothicis excusa, Jo. Alb. Fabricio, Joanni Petro Niceron, Viro Cl.

Lau-

Laurentio Mehus, & aliis, incognita fuit, qui
nem non antiquiorem, quam *argentinensem*
1521. ab Alexandro Brassicano, editam in 8.
rant. Eadem forte est, quam Joan. Henric. L
in *Annal. typogr.* lipsiens. p. 79. adtulit.
enim, quae nota 5) leguntur, typothetarum err
saepius in hoc libro, factum esse conspeximus,
posita, & ad alium spectare librum credimus
non credibile sit, vno eodemque anno, ex eade
cina typographica, duplicem libelli editionem,
cem exiisse. In fine exemplaris, quod ad mar
bemus, haec leguntur verba: *Impressum* Lipt
Baccalarium Martinum Lantzberg Herbipo
Anno Xpr. 1501. Transscripsit vero & impresso
didit hunc *tractatulum* Georgius Arnoldi Kem
sis, *artium magister*, & consecrauit praemissa
Liptzk, *pridie kalendas Maias 1501.* scripta, N
Bachmann *Plebano* kemnitzensi Teste Ni
Tom. XXV. p. 286. idem libellus a Gabriele
daeo editus fuit hoc titulo: LEONARDVS A
de studiis & litteris, *ad* Isabellam Malatestam,
bliotheca Gabriel. Naudaei, *cum eiusdem* N
praefatione ad Lucretiam Barberinam, *lectissim*
bilissimamque puellam, *Parisiis apud viduam* G

p. 508. Barthol. Facius *de viris illustribus* p.
Jannotius Manettus in *Oratione in funere* LE-
ONARDI BRVNI arretini recitata, quam Laurentius
etruscae academiae cortonensis, socius prae-
LEONARDI BRVNI, arretini *epistolis*, quas hoc
in lucem emisit: LEONARDI BRVNI Arre-
epistolarum Libri VIII. Ad Fidem Codd. Mss. sup-
& castigati. Et plus quam XXXVI. Epistolis,
editione quoque Fabriciana *deerant, locupletati*
Laurentio Mehus Etruscae *Academiae* Cor-
Socio, Qui LEONARDI *vitam scripsit*, Manet-
Poggii Orationes praemisit, Indices, Animaduer-
Praefationemque adiecit, Librumque Nonum, ac
in lucem protulit. Accessere Eiusdem Episto-
Florentini *nomine scriptae nunc primum ex*
Mss. in lucem erutae. Florentiae 1741. Ex Ty-
Bernardi Paperinii. Sumptibus Josephi Ri-
Superiorum permissu. Pars I. pp. 128 & 142.
ad Eminentiss. ac Reuerendiss. Principem AN-
MARIAM, R. E. Cardinalem Presbyterum
VM, Sedis apostolicae Bibliothecarium, Epi-
brixiensem cc. *epistola* dedicatoria folior. 4.
pp. 24. & 256. Conf. etiam merentur quae
ONARDO BRVNO leguntur in Jo. Georg.
nii *Amoenitat. litterar.* Tom. III. p. 225 sqq.
kungen zu des Hrn. von Voltaire übersetzten
einer Abhandlung von der epischen Dicht-
in Hamburgischen *Magazin* Tom. IIX. p. 375
in Jacobi Lenfant *Poggianis* Tom. I. P. I. p. II
in Giovambatista Recanati *Osservazioni critiche,*
apologetiche sopra il libro del Sigr Jacopo Lenfant
intitulato Poggiana p. 30 sqq. in Jacques George de
Chaufepié *Dictionaire historique & critique* Tom. I.
p. 442 sqq. in Adr. Baillet *Jugemens des Savans* Tom.
II. P. I. p. 337 sqq. & Tom. II. P. III. p. 287 sqq. in
David Clement *Bibliotheque historique & critique des*
livres qui sont difficiles à trouver Tom. II. p. 26 sqq.

XXXXIII

Laurentio Mehus, & aliis, incognita fuit, qui editio-
nem non antiquiorem, quam *argentinensem* anno
1521. ab Alexandro Braſſicano, editam in 8. memo-
rant. Eadem forte eſt, quam Joan. Henric. Leich
in *Annal. typogr.* lipſienſ. p. 79. adtulit. Ver-
enim, quae nota 5) leguntur, typothetarum errore,
ſaepius in hoc libro, factum eſſe conſpeximus, tra-
poſita, & ad alium ſpectare librum credimus,
non credibile ſit, vno eodemque anno, ex eadem
cina typographica, duplicem libelli editionem, in
cem exiiſſe. In fine exemplaris, quod ad manus
bemus, haec leguntur verba: *Impreſſum* Liptzk
Baccalarium Martinum Lantzberg Herbipolen-
Anno Xpr. 1501. Transſcripſit vero & impreſſori
didit hunc *tractatulum* Georgius Arnoldi Kemnit-
ſis, *artium magiſter*, & conſecrauit praemiſſa *epi-*
Liptzk, *pridie kalendas Maias 1501.* ſcripta, Nic
Bachmann *Plebano* kemnitzenſi Teſte Nicer-
Tom. XXV. p. 286. idem libellus a Gabriele N
daeo editus fuit hoc titulo: LEONARDVS Aret
de ſtudiis & litteris, *ad* Iſabellam Malateſtam, *ex*
bliotheca Gabriel. Naudaei, *cum eiusdem* Naud
praefatione ad Lucretiam Barberinam, *lectisſimam*
bilisſimamque puellam, *Pariſiis apud viduam Guilie*
Pelé 1642. in 8. Conf. Tom. VIIII. *Memoires* p. 9
Catalogus omnium operum Gabriel. Naudaei, pariſi
Cardinalis Mazarini *Bibliothecarii*, qui adiicitur *Na-*
daeanis, *Amſterd.* 1703. in 12. p 249. Inſertum etiam
eſſe opuſculum Hugonis Grotii, *& aliorum diſſerta-*
tionibus de ſtudiis inſtituendis, *Amſtelod.* 1645. in 12.
p. 414 ſqq. & *variorum Auctorum conſiliis & ſtudio-*
rum methodis, *collectis a* Thom. Crenio, *Roterodami*
1692. in 4. Tom. I. Num. X. teſtatur idem Nicero-
nus in *Memoires* Tom. XXV. l. cit.

De LEONARDO BRVNO, arretino, vid. praeter
ſcriptores, in *Analectis* noſtris *litterariis* p. 37 ſqq.
citatos Gerard. Joan. Voſſius *de Hiſtoricis latinis* L. III.
Cap.

nner 1504. in 4. Cl. Dauid Clement in *Bi-e historique & critique* Tom. II. p. 486. edi-ine loco & anno impressionis, vulgatam hoc itulit: *Magni* BASILII Cesarie Capadocie *nepotes, quo pacto gentilium libros legere Chri-porteat, per* Leonardum Aretinum *traductus*, admodum raram esse dixit, hoc addito elo-*te version merite l'attention des curieux parce-l de* Leonard Aretin, *& tres peu connuë.* De tionibus vid. Joan. Albert. Fabricii *Biblioth.* . V. Cap. XVIIII. p. 74 sqq. qui Leonardi n *disertam* & *elegantem* nominat. Niceron

, qua, dum haec scribimus, vtimur, characte-rarum gothico, non addito indicio anni, per um de Colonia excusa fuit, vnde adparet, quod natales acceptos referat. Id sine dubio, secu-d finem, properante factum esse, ex eo coniici-od nulla adhuc littera initialis opusculo addi-t. Dicauit Leonardus Brunus versionem suam Salutato.

runt autem praeter Leonardum Brunum, in ndo in latinam linguam BASILII λόγῳ πρὸς ς, ὅπως ἂν ἐξ ἑλληνικῶν ὠφελοῖντο, operam suam Maffeus volaterranus, Janus Cornarius, Justi-oblerus, Franciscus Craneueldius, Martinus cius & Hugo Grotius. Varias istarum ver-editiones recensuit Joan. Alb. Fabricius l. cit. ris versio, cum textu BASILII graeco, & Plu-ibro *de audiendis poetis*, hoc titulo nitidissime n edita fuit: Πλουτάρχου Χαιρωνέως βιβλίον πῶς δεῖ ποιημάτων ἀκούειν. καὶ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Μεγάλου ὁμι-ς νέους ὅπως ἂν ἐξ Ἑλληνικῶν ὠφελοῖντο λόγων. *terpretatione* Hugonis Grotii. *Variantes lectio-notas adiecit* Joannes Potter A. B. Ἐκ Θεάτρου Ἔτει θεογονίας 1694. in 8. form. maior. Re-aec *potterlana* editio, vna cum nouis Jo. Henr. Maii,

Maii, filii, *adnotationibus* & adiecta in calce Bruni *versione* fuit *Francof.* 1714. in 4.

Scriptores varios veteres, & recentiores, ponenda BASILII magni, Neocaesareae cir Chr. CCCXVI. nati, & anno CCCLXXIX. octo annos, ecclesiae caesareensi Episcopus set, mortui, vita versati sunt, longa serie Joan. Alb. Fabricius l. cit. p. 61 sqq. quibus terit Apollinare Agresta *vita del Protopa* BASILIO magno *In Messina, nella stamperia zo d'Amico* 1681. in 4. Casimir. Oudini *tar. de Scriptor. & scriptis eccles.* Tom. I. sqq. Joan. Georg. Werenberg *Dissertatio tia* BASILII magni in *refutandis haereticis*, *L* in 4.

XXXXV.

De laudibus liberalium disciplinarum Luculentissima complurium ex eis Authores continens: in Auspicatu studii habita. in 4. folior. 12.

scriptores & bibliothecarum catalogos, quos euoluimus, neque illius, neque libri ab ipso editionem factam fuisse inuenimus, ex quo opuscul nostri insignem colligimus raritatem. In altera pagina, haec leguntur epigrammata:

Jo. Baptistae adueduti *hexastichon.*

malum virus procul hinc quicunque sororum
Munera sacra cupis nec secus accipies.
neque cum niteant moneant te dogmata flacci:
proprium feriant taela retorta caput.
benigne legens paucis arcana mineruae
rius digne sancta labore feres.

DOMINICVS *ad lectorem.*

quis ad ingenuas totum sese applicat artes:
Hunc legat: hic laudes: fructus: & author inest.
quis ab ingenuis studiis discessit amatis:
Haec legat: haec reuocant ad studium iuuenes.
tamen ipse legas ciliis oculisque retortis:
: tabie liuida frons abeat.
si qua forent reprehensu digna: benigne
eas: monitis ipse fauebo tuis.
est peccasse: meo ter quinque sub aeuo
super: tauri lumina sol rapuit.
nisi consiliis multis parere putarem:
prolata palam haec inuidiosa forent.
is Antaea *rabie lacerare maligne;*
feris esse meis viribus herculeam.
ne fallimur, verba:

meo ter quinque sub aeuo
Bisque super: tauri lumina sol rapuit.

INICVM PICCOLOMINEVM, ante XVII. aeannum, mense Februario, luminibus fuisse orba-, & illum ideo in *catalogis eruditorum caecorum*, obtinere demonstrant. In *oratione* laudantur matica, dialectica, rhetorica ac eloquentia, poetistoria, arithmetica, geometria, musica, astronomia,

mia, philosophia, medicina, quibus legum adii
encomion. Omnia veterum auctorum testim
& exemplis, ex sacra & profana historia depromti
lustrantur.

XXXXVI.

Habes in hoc volumine lector optime. diu
LACTANTII FIRMIANI opera nuper
Janum Parrhasium accuratissime castigata: gr
co integro adiuncto: quod in aliis cum manc
tum corruptum inuenitur. In hoc vero emen
tissimum inuenies. Eiusdem epitome. Carm
de Phoenice. Carmen de Resur. Dni. Habes eti
Joan. Chry. de Eucha. quandam expositionem.
in eandem materiam Lau. Vall. Sermonem. ha
Phi. adhortationem ad Theodo. & aduersus g
tes Tertul. Apologeticon: habesque tabulam
viter impressam. *Cum gratia & priuilegio:*
fol. folior. 160. & 22. si titulum, operis ei

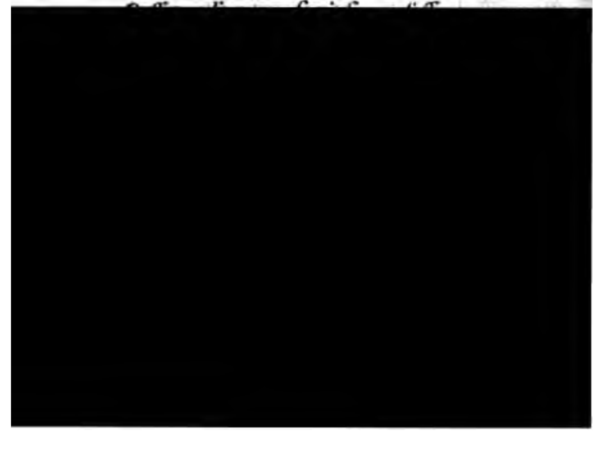
adduxit Tom. III. *Biblioth. lat.* L. IIII. Cap. III. p. 397. & Nicolaus Lenglet Dufresnoy in *Catalogo variarum editionum* LACTANTII, edit. *Lutet. Paris.* 1748. II. Tom. in 4. praemisso p. XXXVIII. sed illam ipse non vidit. Michaeli Maittaire incognita fuisse videtur. In fronte comparet imago S. Joannis Baptistae ligno incisa, manu vexillum tenentis, cum his verbis: *Ecce agnus Dei*, qui etiam pedibus adpositus cernitur. In altera tituli pagina legitur *epistola* Joannis Tacuini *ad Reuerendiss. in* Christo *patrem & Dominum* D. Marcum S. Mariae in porticu, *Diaconum Cardinalem* Cornelium, scripta *Venetiis anno M. CCCCC. X.* (1510) *quinto decimo Kalendas Januarias.* Haec sine dubio *epistola* est, quam Bünemannus l. cit. Parrhasii adpellat *praefationem*, praeter illam enim non alia in nostro exemplari reperitur. In fine *adhortationis* Philippi *ad quemdam* Theodosium *Judaeum*, vt Christi religionem, relicta Judaeorum superstitione coleret, ex Suida, haec Joan. Petri Valeriani bellunensis *ad pios lectores* exarata est *epistola*, quam omissis scribendi compendiis heic adscribimus:

Nequid christianae pietatis amatori desit impresso iam elegantissimo LACTANTII FIRMIANI *opere: In quo ea, quae ad Deum & Trinitatem spectant luculenter admodum elucubrauit, visum est cum iis* Tertulliani *dissertationem, qua deliram haereticorum opinionem reprobat, diluit, ac refellit, & aliquid de eucharistia subiungere: quod mysterium a* LACTANTIO *aut intactum: aut incuria temporum deperiisse constabat. Quare praeclaram* Joan. Chrysostomi *viri & sanctitate & eruditione clarissimi enarrationem, in diui* Pauli *ad* Corinthios *particulam quae legitur in coena domini ab* Hieronymo Donato P. V. *viro vndecunque laudatissimo latinitate donatam, addere collibuit. neque non facerrimam* Laurentii vallensis *in eandem materiam oratiunculam, ac in* Judaicam *perfidiam manifestarium ex* Suda (*Suida*) *testimonium, ex quo deprehenditur,*

 quod

quod ipsi quoque Jesum Christum *Sotera nostru filium esse non inficiuntur. quae omnia benigne le vsui & oblectamento futura christicolis omnibus bamur. Vale.*

Huic *epistolae* talia typographus adscripsit *Diuina opera* LACTANTII FIRMIANI *& a supradictorum Impressa* Venetiis *mira arte & d tia* Joannis de tridino *cognomento* Tacuini *finiu CCCCC. IX.* (1509) *die III. Januarii dominante principe* Leonardo Lauredano. Tertulliani ver *logetico* haec subiecta sunt verba: Quinti Sep. T liani *apologeticus aduersus gentes cum sermone p rimo de aeterna vita explicit. Quod opus arte pensis* Joannis Tacuini *fuit impressum* Venetii *Domini M. D. IX.* (1509) *die nono Nouembris: nante* Leonardo Lauredano *principe illustris.* R quae in hac editione digna memoratu sunt, e iam fuere in *Merkwürdigkeiten der königl. Bibli* Dresd. Tom. II. p. 227 sqq. quorsum lectores n ablegamus. Id autem addendum existimamus, fol. 164. in fine carminis *de Phoenice*, praeter culam ex Ouidii *Metamorphos.* L. XV. vbi de nice agitur, Dantis quoque legantur versus;

509. ex officina Joannis de Tridino, prodiisse
it, non diuersam esse ab illa quae an. 1510. pro-
ficitur, esse suspicamur, quoniam *epistolis* typo-
editioni, quam descripsimus, praemissa, annum
m diximus 1510. prae se fert. Vtrum editio
1521. in den *Merkwürdigkeiten der königl. Bi-*
zu Dresden, & a Nicol. Lenglet Dufresnoy ll.
emorata, ex eadem Joan. Tacuini de Tridino
ta fuerit officina, pro certo adfirmare non fus-
s, cum typographi nomen ll. citt. adpositum
gitur.

nium prima & rarissima LACTANTII est edi-
ius in calce haec leguntur verba: LACTAN-
IRMIANI *de diuinis institutionibus aduersus*
libri septem, nec non eiusdem ad Donatum *de*
i liber vnus, vna cum libro de opificio hominis,
sub anno Domini MCCCCLXV. (1465). *Ponti-*
Pauli *Papae secundi anno eius secundo, Indi-*
XIII. die vero antepenultima Mensis Octobris.
erabili Monasterio Sublacensi. *Deo gratias.* Vid.
Michael. Maittaire in *Annal. typogr.* Tom. I.
bi Opus romano charactere cusum, & *ea artis*
ad amussim exactum fuisse scribit, *vt nemo qui*
nomen Typographi abesse non indignetur. Ab
ius germanis, qui artem typographicam ex
nia primum in vrbem transtulerunt romanam,
em excusam esse existimat eminentissimus
os ANGEL. MARIA R. E. Cardinalis QVIRI-
vindiciis, quas Paulli II. Veneti Pontif. Max.
er Michaelem canensium Episcopum castren-
nscriptae & ex codice angelicae bibliothecae,
Romae 1740. in 4. form. mai. praemisit Cap.
V. cum ad sublacense monasterium, ob hospi-
m monachorum teutonicorum, quos eo tem-
onasterium illud incoluisse, deprehendit emi-
imus Princeps, diuerterent, priusquam Romam
lerent. Conf. *Appendix qua comprobatur* Paul-

I 3 li

li II. *pontificatus felicitati deberi optimorum rum editiones, quae* Romae *primum prodierunt vinum Typographiae inuentum, a* germanis *opif eam vrbem aduectum*, quae ab eminentiss. Qv eidem Paulli II. *vitae* subiecta est, §. I. p. vbi etiam aliae LACTANTII editiones vetus rariores, ita quidem adcurate, vt nihil poss describuntur. Legi etiam meretur de prima ne sublacensi, quam Bernardus de Montfa *Diario* italico, *Paris*. 1702. in 4. Cap. XXII. minus recte ad annum 1461. retulit, Joan. L Bünemanni *praefatio*, editioni LACTANT 1739. in 8. form. mai. praefixa, num. I. & Lenglet Dufresnoy *Catalog. variar. edition* CTANTII, p. XXXVII. vbi variae nominantu thecae, in quibus rarissimus codex adseruatur.

XXXXVII.

L. COELII LACTANTII FIRMIANI rum institutionum Libri VII. De ira ber I. De opificio Dei Liber I. Epitome in suos liber acephalos. Phoenix. Carmen

...e paginarum,, variae lectiones paucissimae adscri... fuerunt. Prima, praeterea, omnium haec est ..., quae *carmen de passione domini* additam habet, ... *in vetustis exemplaribus inuentum* esse scribit edi... Praeter Hieronymi succinctam LACTANTII ..., initio voluminis conspicitur, *Annotatio* siue in... *capitum in libros* LACTANTII. In fine autem legi... *Interpretatio dictionum graecarum, quae in* LA...TIO *reperiuntur, de verbo ad verbum facta, id... rudium tyrocinio consulatur, recensente emen...* Marco Musuro. Jo. Ludolphus Büneman... in indice editionum LACTANTII, quem in ... exhibet, hanc editionem num. 22) re..., & hoc elogio ornauit: *Est haec correcta sane ... quae varias lectiones, sed minus multas in mar... ... indicare. Plerumque cum ed.* Aldina 1515. ... Sandius *in* Nucleo Hist. Eccles. *teste* Jo. Fa...... Hist. suae biblioth. *Part. I. p. 176. hanc edi... praefert editioni* Betuleii. *Est quidem nitidior ...; sed* Betuleii *editio, non paucas lectiones ... meliores nobis dedit.* Repetita fuit in *officina ... Cratandri. Basil.* 1524. in 4. vid. Jo. Ludolph. ... l. cit. num. 23). Nicol. Lenglet Dufres... *Catalogus* p. XXVIIII.

XXXXIIX.

...ELII LACTANTII FIRMIANI Diuina... institutionum Libri VII. De ira Dei Li... De opificio Dei Liber I. Epitome in li... ..., liber acephalos. Phoenix. Carmen de ...nica resurrectione. Carmen de passione Do... Praeterea, eorum quae in toto hoc opere ... digniora visa sunt, index copiosissimus. ..., *apud Andream Cratandrum, & Jo. Bebe-lium,*

lium, menſe Januario, Anno M. D. XXXII. in fol. folior. 149. non numeratis 10. fo ribus.

Sine omni praefatione, editio ſatis nitida, & rara, in lucem prodiit, quae Michaeli plane incognita fuit, & Joanni Ludolpho Bün ex aliorum tantummodo relatione, nota fuiſſe Conf. Nicol. Lenglet Dufresnoy *Catalogus* p. XXXIIX. Ea potiſſimum, cum ederet L. TIVM, vſus fuit editor cantabrigienſis. In illa occupat locum, excerptum *de* LACTANTIO ronymo *de viris illuſtribus*, & *index eorum* LACTANTII *operibus*, *praecipua habentur.* repoſita fuit *Interpretatio dictionum graecarum* LACTANTIO *reperiuntur, de verbo ad verbu idque vt rudium tyrocinio conſuleretur, recenſe danteque* Marco Muſuro.

XXXXVIIII.

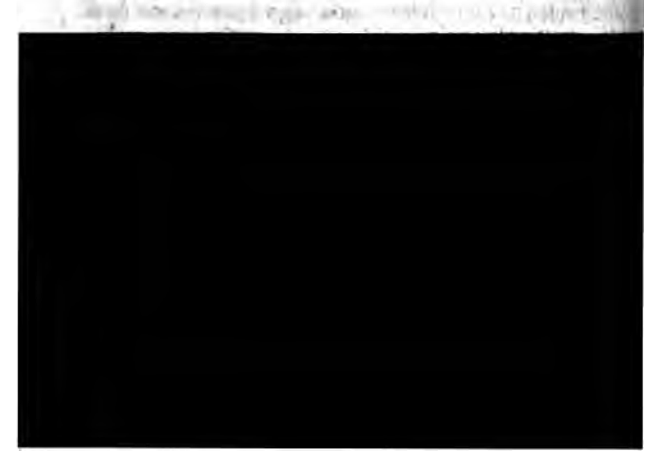
L. COELII LACTANTII FIRMIANI quae quidem extant, omnia: videlic

ntario illustratus, a filio Emanuele Betuleio,
Dei, Sulzbergae, in Brisgoia, ministro anno
n lucem ederetur. Dicauit illum editor, par-
, partim vniuersi betuleiani generis nomine,
Baptistae, *reipublicae* augustanae *Consuli*, &
Heinzelliis *fratribus germanis*. Epistolam de-
iam quinque foliorum sequitur Xysti Betuleii
io, scripta *mense Augusto* 1545, in qua disputa-
tra Lactantiomastigas, vtrum Lactantiana scri-
te in scholis iuuentuti praelegi, & enarrari
iat; id quod variis argumentis confirmatur, si-
ostenditur, quod recte LACTANTIVS, in
augustanam fuerit receptus, & institutis in
Betuleio, praelectionibus illustratus. Suo id
obare dubitauit adsensu Richardus Simon, qui
res choisies Tom. II. *Amsterd.* 1730. in 8. Lettr.
p. 178. *Cette edition*, ait, *n'est recommandable*
le Commentaire de cet Auteur (Betuleius) *&*
preface où il agite cette question, s'il est utile de
s les écoles aux jeunes gens les livres de LA-
CE. Betuleius *prend l'affirmative contre quel-*
iceroniens qui associoient à Ciceron, Terence,
Saluste, *&* Tite Live. *Il veut qu'on y ajoûte*
ANCE: cur igitur non ego LACTANTIVM
Pour moi je ne suis pas de ce sentiment: car
ANCE *avec toute son élegance est bien éloigné de*
té du langage de ces anciens Ecrivains. Sub-
est praefationi *vita* Xysti Betuleii, a Joanne
conscripta, quam breue eiusdem Nysaei, ad
elem Betuleium praecedit *carmen*. Libris LA-
TII ipsis, praemissa est LACTANTII *vita*, a
Hieronymo descripta, cum Sophronii graeca ver-
Cuilibet capiti subiungitur Betuleii *commen-*
, quem auditoribus suis, in schola augustana, in
m dictauerat. Quod autem ipse Betuleius ho-
mmentarios, non in lucem emiserit, factum esse,
anuel filius, ob difficilia & funesta bella, qui-
iuersa fere Germania, tunc temporis oppressa

 fuit,

fuit, & mors Betuleii, quae postea interuenit. Q[...]
le pretium, viri docti, huic editioni, & Betuleii [...]
mentariis statuerint, vid. in Jo. Ludolph. Bunem[...]
praefat. in LACTANTIVM num. 34. Cum in [...]
tione *aldina* an. 1535. textus LACTANTII, non[...]
lis additionibus, quae tamen, ne lectoribus fraud[...]
facerent, duobus asteriscis notatae fuerunt, auctus [...]
set, Xystus Betuleius nonnullas ex istis addition[...]
in suam editionem recepit, & pro genuino LACT[...]
TII textu omnino habendas esse contendit. Id v[...]
menter displicuit, Michaeli Thomasio, de cuius [...]
tione, mox plura nobis dicenda erunt, qui istas [...]
tiones *ab haereticorum manu potius, quam a Codi[...]
fide* obuenisse existimat, & in *praefatione* dictat[...]
quasi voce edicit, se LACTANTII textum a m[...]
erroribus liberasse, *qui eius libris dolo, & fraude* [...]
rum haereticorum additi fuerant. Conf. eminen[...]
ANGELI MARIAE Cardinal. Bibliothecar. QVI[...]
NI *Adpendix* cit. *ad vitam* Paulli II. p. 111. In [...]
editioni betuleianae, additus fuit *index rerum & v*[...]
borum, in LACTANTIO praecipue memorabilium.

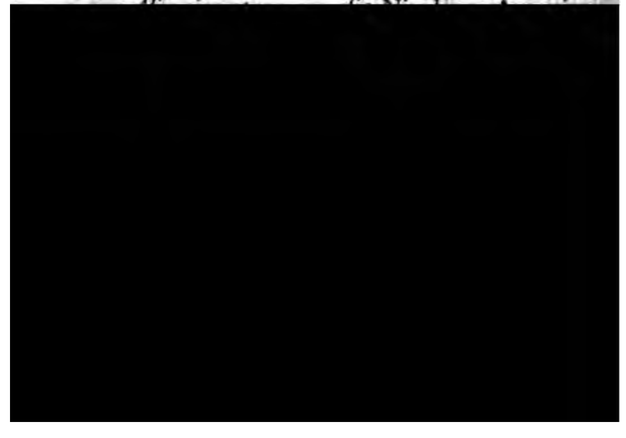
De Xysto Betuleio, vid. quae supra Tom. I. p. 1[...]
adnotauimus.

vocum latina interpretatio. Index in LA-
TIVM amplissimus. *Antuerpiae ex officina*
phori Plantini M. D. LXX. (1570) in 8. pp.
ea, quae praemittuntur, & editioni adiiciun-
lior. 52. non computata fuerint.

Michael Thomasius Taxaquetius, ex insula Balea-
maioricensi oriundus fuit. Studia, in academia
densi, & bononiensi, tanta tractauit sollertia, vt iu-
canonici Doctor, & an. 1556. regis Hispaniae Con-
rius, & Secretarius, tandemque Episcopus ilerden-
retur. Quae eius fuerit in negotiis publicis
tractandis dexteritas, quae eruditio, ex eo coniice-
licet, quod nonsolum ad concilium tridentinum miss-
sed etiam a Gregorio XIII. iis adiunctus fuerit,
decreti Gratiani, emendatio commissa fuerat.
eius edita, atque inedita recensentur ab Anto-
Posseuino Tom. II. *Adparat. sacri* p. 446. a Ni-
Antonio in *Bibliotheca* Hispan. *noua* Tom. II.
117. Controuersiae hoc loco ὡς ἐν παρόδῳ mentio-
facere liceat, quae inter Jo. Ludolph. Büneman-
& Christoph. August. Heumannum agitata fuit.
rior nimirum in *praefatione* sui LACTANTII
(b) Richardum Simon, Jo. Alb. Fabricium & Jo.
Bünemannum, recte quidem incusauerat erro-
quod Josephum Isaeum, Caesenatem, sequuti, ex
viro duos fecerint, & Michael. Thomasium, a
haele Thoma Taxaquetio distinxerint. Hoc ae-
ferens Bünemannus suam defendere sententiam,
Isaei potissimum auctoritate, comprobare studuit in
praefat. sui LACTANTII num. 15) codic. mss. Tho-
masium & Taxaquetium, homines omnino fuisse di-
uersos, quod profecto minime scribere sustinuisset, si
Nicolai Antonii l. cit. euoluerit, vbi haec leguntur:
Michael Thomasius Taxaquet Balearis majoricensis
Caesareo ac pontificio iuri operam nauauit, cum Iler-
dae apud Catalanos, *tum* Bononiae *in* Italia. *Prae-*
claram

claram eius doctrinam eruditionemque scripta prae
ferunt; scilicet LACTANTII FIRMIANI *opera*
mendauit & notulas addidit Antuerpiae ex offi
Plantiniana 1570. Sententiae tamen suae fautor
nactus est Bünemannus, eminentissimum QVIRINI
qui in *Adpendice ad* Paulli II. *vitam*, semel, item
que, & saepius cit. Michaelem Thomasium, a Mic
ele Thoma Taxaquetio, distinguere omnino vide
Conf. Nicolai Lenglet Dufresnoy *Elenchus manus*
ptorum codicum LACTANTII, qui p. XXXI. men
suam de ista controuersia, hac ratione exposuit:
ror saepissime a doctis appellari codicem MS. Taxa
tii, *cum* Taxaquetius *non sit alius a* Michaele Tho
sio LACTANTII *editore*, *qui* Balearo-Maioric
erat. Is Medio seculo XVI. Bononiae *Juri Ponti*
ac Ciuili, *cum, vt ait ipse*. (in epistola ad Granuell
Cardin. LACTANTIO anni 1570. praefixa), *oper*
daret, vidit, non antiquissimum modo codicem LACTA
TII *saepius decantatum*, *sed etiam aliud exempl*
eadem Bibliotheca S. Saluatoris Bononiensis, *mi*
equidem antiquum, at non impar illi antiquissimo. N
colaus Antonius Bibliothecae hispan. nouae *Tom.*
in fol. Rom. *1672. pag. 117. hanc controuersiunculam*
rimit. Sic enim ait, (vid. verba quae iam excerpsim

lactantianae Epitomes *scripta sunt.* Emendationi huic primam adhibui manum Romae 1558. tertio Cal. Junii. *Hinc procul dubio ansam arripuerunt* Heumannus, *aliique viri eruditi, secernendi* Michaelem Thomam Taxaquetium *a* Michaele Thomasio, LACTANTII *editore. At error ab vno semel patratus, facile ad plures dimanauit. Non igitur culpandus erat* Heumannus, *quod* Michaelem Thomasium, *a* Michaele Thoma Taxaquetio *non distinxerit aut separauerit. Si ergo doctis occasio euenit eruditorum errata reprehendendi, id sobrie, id modeste fiat, velim, nec illos vnquam inciuiliter exagitent.*

LACTANTII editionem, iussu Pii V. Pontificis romani adornatam, inscripsit nomine Antonii Perenoti Cardinalis. Rom. *IIII. Non. Januar.* 1569. Vsus fuit codice manuscripto, litteris maiusculis, ante octingentos, vt ille quidem existimauit, aut mille annos, ante Gothorum in Italiam irruptionem, exarato, qui in bibliotheca S. Saluatoris bononiensi adseruabatur. Describitur iste codex a Bernardo de Montfaucon in Diario italico p. 409. a Nicolao le Nourry Tom. II. *Apparat. ad Biblioth. SS. Patrum* p. 646. a Nicol. Lenglet Dufresnoy in *Elencho MS. codicum* LACTANTII p. XXVII. cui 900. annorum aetatem superare videtur, cum litterae non sint quadratae nec capitales. Contulit illum codicem Thomasius cum alio eiusdem Bibliothecae codice, satis vetusto, & septem optimis, Bibliothecae vaticanae exemplaribus, editisque codicibus, & discrimen lectionis, quod in sexcentis & amplius locis, deprehendit, *notis* editioni adiectis, exposuit, praecipuasque variantes marginibus adscripsit. *Carmina,* quae in libris impressis, LACTANTIO tribuuntur, in nullo antiquo codice inuenit, illa tamen & suae editioni adiecit. Accessit praeter ea illi, *index in* LACTANTIVM *per capita; interpretatio dictionum graecarum, quae in* LACTANTIO *reperiuntur, de verbo ad verbum, facta, idque vt rudium*

Tiro-

Tirocinio consulatur, recensente emendanteque Ma
Musuro; *index nominum & rerum in* LACTANTI

Quod pretium editioni, hodie satis rarae statu
dum fuerit, perspici poterit ex Jo. Ludolph. Bünem
ni *Praefatione* num. 35), ex Nicol. Lenglet. Duf
noy *Catalogo variar. edition.* LACTANTII.
XXXVIIII. Conf. *Lettres choisies* de Mr. Simon T
II. p. 172. vbi editio vocatur *la plus éstimée de*
tes. Etsi quidem Caspar. Barthius ad Statii *Theb*
V. p. 161. Thomasium ob hanc editionem, *bon*
optimi auctoris vocauit *vindicem* & Petrus Faber L
Semestrium Cap. XVI. p. 237. illum *diligentissimi*
eruditissimi Scholiastae, & a veterum librorum co
instructissimi, elogio ornauerit, inter viros tamen,
centioribus temporibus, doctos fuere, quibus Thom
sii labor, non omnibus, vt aiunt, numeris absolu
videretur. Sic v. c. eius editio Gronouio minus
cuit, nec omnino placuit Isaeo, qui obseruat Thom
sium nonnullis quidem Lactantii vulneribus op
tulisse, verum pleraque intacta, ac prope innum
remansisse, se vero sublatis mendis plus minus tre
tis meliores lectiones ex optimis exemplaribus, &
ctissimis scriptoribus restituisse. Nicolaus etiam I

Il est donc à craindre, *que* Thomasius *n'ait suivi trop exactement les regles prescrites par* Pie V. *Je conviens qu'il cite pour garans de ses corrections d'anciens Exemplaires MSs. & qu'il marque même les bibliotheques d'où il les a tirez. Mais quelque antiquité qu'ayent ces Manuscrits, ils n'en sont pas plus vrais. Il y a un long tems que les Reviseurs des MSs. sur tout dans les monasteres, ont pris la liberté d'en ôter ou au moins de retoucher les endroits où il y avoit des erreurs contre la foi* &c. in eo Thomasio iniuriam fecisse Richardum Simon, iam obseruauit Jo. Ludolph. Bünemannus l. c. cum ille loca tantum quaedam proscripserit probatiora, a Codicibus Mss. antiquis aliena, maxime Manichaeismum redolentia, de quibus Christophorus Matthaeus Pfaffius, doctissime egit in *dissertat. praeliminari* ad *epitomen diuinarum institutionum*, quam integram, e codice mille annorum taurinensi, *Paris.* 1712. in 8. in lucem edidit. Conf. Christophor. Aug. Heumanni *praefatio* LACTANTII. Recusa fuit editio Michaelis Thomasii Taxaquetii *Antuerp. apud Plantinum* 1587. in 8. nihil tamen in ea fuit immutatum.

LI.

L. COELII LACTANTII FIRMIANI opera, quae extant omnia, videlicet Diuinarum Institutionum aduersus gentes libri septem. Earundem Institutionum Epitome ἀκέφαλος. De Ira Dei Liber vnus. A Josepho Isaeo, Caesenate, o[...] Diui Petri de Vrbe Canonico, Cambettolae, [...]chi &c. Comite, summa diligentia recognita, non modo ex antiquissimis MSS. codicibus, ac probatioribus impressis, sed etiam ex Doctissimis Scriptoribus emendata, & Notis illustrata. *Romae*

ex typographia Mascardi, Anno Jubileo M
(1650) *sumtibus Blasii Diuersini, & Zenobii* M
in fol. pp. 380. except. praemissis.

Edidit Josephus Isaeus, LACTANTII *oper*
senae, ex typographia Nerii, 1646. in fol. cui e
Bibliopolae romani, vt fucum emtoribus fac
nouum praefixerunt titulum. Omne discrimen
inter vtrumque librum intercedit, positum est i
lo, & in *dedicatione.* Editio sic dicta prior *ce*
tensis dicata est a Sigismundo Isaeo, Josephi p
le, *Sacri Senatus Apostolici iubari praefulgido,* D
inocciduo, Hieronymo Verospio, *Vere pio, Vero* E
ti Virtutum, Vero Hosti Vitiorum. Secundae *e*
nae praefigitur dedicatio ad Theodorum *Prin*
Triuultium, *Cath. Regis ad* Innocentium X. *P.* M
tra ordinem Oratorem. Editionem Isaei rariss
esse, nos docuit nota marginalis msf. Jo. Georg.
vii ad *Catalog. Biblioth.* heinsianae p. 8. Jo.
dolph. Bünemanni *praefat.* num. 43) & 44.), die
würdigkeiten der königl. Bibliothek zu Dresden
II. p. 230. Vberiore recensione iam superse de
cum illa editio, satis superque a Bünemanno,
auctore der *Merkwürdigkeiten der königl. Biblio*

...plius MSs. Codices, editosque XL. collata & emenda-...ta, atque notis vberioribus illustrata; Cui manum pri-...mam Adhibuit Joannes-Baptista le Brun, Rothoma-...gensis; *Extremam Imposuit* Nicolaus Lenglet Dufres-...noy, *Presbyter ac Theologus* Parisiensis. *Lutetiae Pa-...risiorum, Apud Joannem de Bure, Bibliopolam, ad Ri-...pam Augustinienfium. MDCCXLVIII.* (1748). *Cum Ap-...probatione & priuilegio Regis.* in 4. Tom. I. pp. 750. ...ceptis praemissis pp. CLII. Tom. II. pp. 827. non ...numeratis praemiss. pp. LXXXII. exspectationi, quam ...opere conceperant viri docti, minime ab editore ...esse satisfactum, passim innotuit.

LII.

L. CELII LACTANTII FIRMIANI *christia-...norum eloquentissimi* de opificio dei vel for-...matione hominis liber per viginti vnum capita dis-...tributus cum eloquentia tum eruditione praecla-...rus, in 4. folior. 22.

...ditio litteris gothicis impressa, Michaeli Maittai-...re, Jo. Ludolph. Bünemanno, & Nicolao Lenglet Du-...fresnoy minus cognita fuisse videtur, id quod rarita-...tem eius satis superque prodit. In fine haec oculis se ...offerunt verba: LACTANTII FIRMIANI *viri ...docti & eloquentis Liber de formatione hominis. ...ad* Demetrianum *auditorem suum felici atq. castigatis-...sime componitur exitu.* Colonie *in officina* Quentell. *...Anno supra sesquimillesimum sexto* (1506) *ad festum ...Gregorii pape eruditissimi diem.*

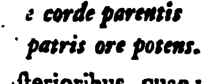
ex typographia M
(1650) *sumtibus B*
in fol. pp. 380. exc

Edidit Josephus
senae, ex typograph
Bibliopolae romani
nouum praefixerun
inter vtrumque libr
lo, & in *dedication*
tensis dicata est a S
le, *Sacri Senatus A*
inocciduo, Hierony
ti Virtutum, *Ver*
nae praefigitur d
Triuultium, *Cath*
tra ordinem Orat
esse, nos docuit n
vii ad *Catalog.* I
dolph. Bünemann
würdigkeiten der
II. p. 230. Vb
cum illa editio
auctore der *M*

l in principio poematis, vt
o sane in loco esse debet:
·l resurrectione Christi di-
propriis naturae suae bo-
·ro facta est mentio resur-
Salue festa dies &c. Di-

·ant virgulta susurro
;more canit,
sextum est & hac ratione

nant virgulta susurro

e corde parentis
· patris ore potens.
›sterioribus, quae vaticano ex
.ius addiderat, in hac editione

, non a LACTANTIO esse
ANTII HONORII CLEMEN-
·I, Italiae presbyteri, qui seculo
·e, adfirmat idem Thomasius in no-
V M. In codice fane vaticano, in
ta huius VENANTII FORTVNA-
uiensis fuit episcopus, hoc carmen
elicem quemdam, ex primis Saxo-
scripsit, quod inter alia quinque di-
.e Thomasius ex codice vaticano ad-
t:

:iis agrestia corda colendo,
.licis de vepre nata seges.
Saxo, viuens quasi more ferino,
;ante sacer, bellua reddit ouem.

 Cen-

claram eius doctrinam eruditionemque scripta pr
ferunt; *scilicet* LACTANTII FIRMIANI ope
mendauit & notulas addidit Antuerpiae ex o
Plantiniana 1570. Sententiae tamen suae faut
nactus est Bünemannus, eminentissimum QVIRI
qui in *Adpendice ad* Paulli II. *vitam*, semel, ite
que, & saepius cit. Michaelem Thomasium, a M
ele Thoma Taxaquetio, distinguere omnino vid
Conf. Nicolai Lenglet Dufresnoy *Elenchus man*
ptorum codicum LACTANTII, qui p. XXXI. me
suam de ista controuersia, hac ratione exposuit:
ror saepissime a doctis appellari codicem MS. Tax
tii, *cum* Taxaquetius *non sit alius a* Michaele Th
sio LACTANTII *editore*, *qui* Balearo-Maioric
erat. Is Medio seculo XVI. Bononiae *Juri Pont*
ac Ciuili, *cum*, *vt ait ipse*, (in epistola ad Granue
Cardin. LACTANTIO anni 1570. praefixa) *op*
daret, *vidit*, *non antiquissimum modo codicem* LAC
TII *saepius decantatum*, *sed etiam aliud exem*
eadem Bibliotheca S. Saluatoris Bononiensis,
equidem antiquum, *at non impar illi antiquissimo.*
colaus Antonius Bibliothecae hispan. nouae *Tom*
in fol. Rom. 1672. *pag.* 117. *hanc controuersiunculam*
rimit. Sic enim ait, (vid. verba quae iam excerpsi

ctantianae Epitomes *scripta sunt.* Emendationi huic primam adhibui manum Romae 1558. tertio Cal. Junii. *Hinc procul dubio ansam arripuerunt* ...*aliique viri eruditi, secernendi* Michaelem Thomam Taxaquetium *a* Michaele Thomasio, LACTANtii *editore. At error ab vno semel patratus, facile ad plures dimanauit. Non igitur culpandus erat* Heumannus, *quod* Michaelem Thomasium, *a* Michaele Thoma Taxaquetio *non distinxerit aut separauerit. Si ergo doctis occasio euenit eruditorum errata reprehendendi, id sobrie, id modeste fiat, velim, nec illos vnquam inciuiliter exagitent.*

LACTANTII editionem, iussu Pii V. Pontificis romani adornatam, inscripsit nomine Antonii Perenoti Cardinalis Rom. *IIII. Non. Januar.* 1569. Vsus fuit codice manuscripto, litteris maiusculis, ante octingentos, vt ille quidem existimauit, aut mille annos, ante Gothorum in Italiam irruptionem, exarato, qui in bibliotheca S. Saluatoris bononiensi adseruabatur. Describitur iste codex a Bernardo de Montfaucon in *diario* italico p. 409. a Nicolao le Nourry Tom. II. *Apparat. ad Biblioth. SS. Patrum* p. 646. a Nicol. Lenglet Dufresnoy in *Elencho MS. codicum* LACTANtii p. XXVII. cui 900. annorum aetatem superare non videtur, cum litterae non sint quadratae nec capitales. Contulit illum codicem Thomasius cum alio eiusdem Bibliothecae codice, satis vetusto, & septem optimis, Bibliothecae vaticanae exemplaribus, editisque codicibus, & discrimen lectionis, quod in sexcentis & amplius locis, deprehendit, *notis* editioni adiectis, exposuit, praecipuasque variantes marginibus adscripsit. *Carmina,* quae in libris impressis, LACTANtio tribuuntur, in nullo antiquo codice inuenit, illa tamen & suae editioni adiecit. Accessit praeter ea illi, *index in* LACTANTIVM *per capita; interpretatio dictionum graecarum, quae in* LACTANTIO *repe*riuntur*, de verbo ad verbum, facta, idque vt rudium*

Tiro-

Tirocinio consulatur, *recensente emendanteque* M. Musuro; *index nominum & rerum in* LACTANTI

Quod pretium editioni, hodie satis rarae stat dum fuerit, perspici poterit ex Jo. Ludolph. Bünem ni *Praefatione* num. 35), ex Nicol. Lenglet. Du noy *Catalogo variar. edition.* LACTANTII XXXVIIII. Conf. *Lettres choisies* de Mr. Simon T II. p. 172. vbi editio vocatur *la plus éstimée de tes.* Etsi quidem Caspar. Barthius ad Statii *Theb* V. p. 161. Thomasium ob hanc editionem, *la optimi auctoris* vocauit *vindicem* & Petrus Faber I *Semestrium* Cap. XVI. p. 237. illum *diligentissimi eruditissimi Scholiastae*, *& a veterum librorum instructissimi*, elogio ornauerit, inter viros tamen, centioribus temporibus, doctos fuere, quibus Tho sii labor, non omnibus, vt aiunt, numeris absol videretur. Sic v. c. eius editio Gronouio minus cuit, nec omnino placuit Isaeo, qui obseruat Tho sium nonnullis quidem Lactantii vulneribus o tulisse, verum pleraque intacta, ac prope innum remansisse, se vero sublatis mendis plus minus tre tis meliores lectiones ex optimis exemplaribus, & ctissimis scriptoribus restituisse. Nicolaus etiam

Il est donc à craindre, que Thomasius *n'ait suivi trop* *[fid]element les regles prescrites par* Pie V. *Je conviens* *[qu'il c]ite pour garans de ses corrections d'anciens Ex[em]plaires MSs. & qu'il marque même les bibliotheques* *[d']où il les a tirez. Mais quelque antiquité qu'ayent [ce]s Manuscrits, ils n'en sont pas plus vrais. Il y a [tr]ès-long tems que les Reviseurs des MSs. sur tout dans les monasteres, ont pris la liberté d'en ôter ou au moins de retoucher les endroits où il y avoit des erreurs contre la foi* &c. in eo Thomasio iniuriam fecisse Richardum Simon, iam obseruauit Jo. Ludolph. Bünemannus l. cit. cum ille loca tantum quaedam proscripserit pro[f]lixiora, a Codicibus Mss. antiquis aliena, maxime Manichaeismum redolentia, de quibus Christophorus Matthaeus Pfaffius, doctissime egit in *dissertat. praeliminari ad epitomen diuinarum institutionum,* quam integram, e codice mille annorum taurinensi, *Paris.* 1712. in 8. in lucem edidit. Conf. Christophor. Aug. Heumanni *praefatio* LACTANTII. Recusa fuit editio Michaelis Thomasii Taxaquetii *Antuerp. apud Plantinum* 1587. in 8. nihil tamen in ea fuit immutatum.

LI.

L. COELII LACTANTII FIRMIANI opera, quae extant omnia, videlicet Diuinarum In[sti]tutionum aduersus gentes libri septem. Earun[d]em Institutionum Epitome ἀκέφαλος. De Ira Dei Liber vnus. A Josepho Isaeo, Caesenate, o[li]m Diui Petri de Vrbe Canonico, Cambettolae, [R]uschi &c. Comite, summa diligentia recognita, non modo ex antiquissimis MSS. codicibus, ac [pro]batioribus impressis, sed etiam ex Doctissimis [Scri]ptoribus emendata, & Notis illustrata. *Romae*

ex

ipsius Hugonis libris *de anima*, quae heic reperi-tur, excerpta repugnare videntur. Thomas de Aqui-no in *quaestione vnica de Anima*, artic. XII. ad I. Ano-nymo cuidam ordinis cisterciensis illud adscribit. E-am igitur splendidissimae *Operum* AVGVSTINI -tionis collectores Thomas Blancpain & Petr. Co-stant, ordinis Benedictinorum e congregatione -Mauri monachi, inducti fuere sententiam, vt ALC-RVM monachum clareuallensem, qui seculo XII. -eunte inclaruit, proderent auctorem. Argument-quibus haec eorum sententia nititur, vid. in *Admoni-tione vel censura* eorum, ad hoc opusculum in To-VI. Adpendice *Paris.* 1685. in fol. Conf. Casimir. O-dini *Commentar. de Scriptor. & Script. ecclesiast.* To-I. col. 964 sqq.

Tertium opusculum *de sobrietate & castitate* (pe-peram heic legitur *ebrietate*) monachi benedictini nulli certo auctori tribuere sustinuerunt. Exstat i-Tom. VI. Adpend. col. 227 sqq.

Libellum *de vita christiana*, quem Benedictini cit. col. 183 sqq. inseruerunt, iam Gennadius mass-liensis vero suo auctori vindicauerat FASTIDI-BRITONI, circa annum 420. claro, in libr. *de Scr-*

us *de contritione cordis*, reperitur in editione
ina l. cit. col. 313. Notarunt collectores, in
loca, quae libelli compilator, e variis *medi-
s* atque *orationibus*, quae sub diui Anselmi
circumferuntur, ex libris *de modo orandi*, &
animae, qui Hugoni a S. Victore tribuuntur,
heri modo memorato opusculo *de spiritu &*
bi reddidit propria, ex quibus tandem conii-
pusculi compilatorem, quisquis ille demum
uodecimo post Christum natum seculo, non
tiquiorem, libellumque AVGVSTINI no-
peram in fronte gerere. Conf. Casimir. Ou-
dinus. *de Scriptor. & scriptis eccles.* l. cit.

LVII.

pistolarum *beati* AVGVSTINI *episcopi
ensis ecclesie*. in fol. folior. 296.

ittitur editioni, litteris romanis excusae ra-
e CCVII. AVGVSTINI *epistolas* complecti-
t epistolarum, qui his inchoatur verbis: *Epi-
dini* AVRELII AVGVSTINI Hipponensis
: *Eximiique Ecclesiae Doctoris Elegantissimo
epistarum Breuis Annotatio: Singularum Initia
s atque Ordinem exponens.* Tempus editio-
typographi ob oculos ponit subscriptio: *Di-*
RELII AVGVSTINI Hipponensis *episcopi:
pistolarum: vigilanti accuratissimoque studio
rum & impressarum: Argumentorum quoque
prae notatione succincte & dilucide expositarum:
ra magistri* Johannis de Amerbach *ciuis* Basi-
fectarum: Anno domini &c. XCIII. (1493)
explicit. Conf. Joan. Ludolph. Bünemanni
libror. rariss. p. 23. sqq. vbi haec editio IIX.

 tha-

thalerorum pretio aestimatur, Michael. Maitt
nales typographici Tom. I. p. 563. Cl. Da
ment *Bibliotheque historique & critique des li*
sont difficiles à trouver Tom. II. p. 264. In
operum AVGVSTINI, *parisiensi* benedictina,
leguntur Tom. II. qui anno 1679. in lucem

LIIX.

Principalium sententiarum in explanatior
Psalmorum *diui* AVGVSTINI Annot
fol. folior. 426.

Opus in tres diuisum est partes, quarum q
quinquagenam Psalmorum AVGVSTINI *Adm*
bus illustratam, ob oculos ponit. Illis prae
sententiarum principalium index satis copiosus
45. & dimid. alphabeti ordine dispositus.
operis, talia oculis se offerunt verba: *Post exa*
ligentemque emendationem (*auctore Deo*) *profe*
insigne atque preclarum hoc opus explanationis
rum. diui ac magni doctoris AVGVSTINI.

. *iur.* Argentorati, p. 14. In editione *operum* AVGV-
. STINI omnium, monachorum benedictinor. *parisien-
si*, *Commentarius in Psalmum*, Tomum IIII. an. 1681.
vulgatum, constituit. Duplex autem *prologus*, quo-
rum alter ab auctore quodam recentiore profectus
est, alter ipsa est S. Basilii *praefatio*, *ad commentatio-
nem* suam *in Psalmos*, *ex* interpretatione Rufini pres-
byteri, aquileiensis, ab editoribus benedictinis reie-
ctus fuit, *ne*, vt in prolegomenis huius Tomi scri-
bunt, *alicui deinceps incauto fucum faceret*, *neue* AV-
GVSTINI *esse putaretur*.

LVIIII.

Speculum peccatoris. in fol. form. minor. fo-
lior. 5.

Editio vetustissima, ne addito quidem loci, typo-
graphi, & anni indicio, in lucem prodiit, sed nullum
est dubium, quin ex Gintheri Zaineri, ex Reutlingen,
typographi *augustani* officina fuerit prolata, cum ty-
porum character gothicus paullo crassior & rudior, illi
omni ex parte similis est, quo Zainerus alios libros
exscripsit. Nondum constat quis auctor sit *Speculi
peccatoris*. Plerumque AVGVSTINI, Episcopi hip-
ponensis, nomine adscripto euulgari solet, & in *ope-
rum* Augustini collectionibus v. c. in *parisiensi* Tom.
VI. 1685. in Adpendice col. 155 sqq. exstat, sed edi-
tores, ordinis benedictini, e congregatione S. Mauri,
monachi doctissimi, demonstrarunt ab auctore opu-
sculum esse compositum, cuius aetas in seculum a Chri-
sto nato XII. inciderit. Verba enim Cap. VII. (fol.
5. a. nostrae edit.) conspicua: *si venenosus serpens
diabolus ausus fuit cum furore impetum facere in san-
ctissimam animam beati* Martini *qui erat gemma sacer-
dotum, quam; angelis presentibus euntem in celum cu-
rabat*

rabat impedire, timendum est tibi &c. certissime n
ciunt ad laudes B. Martini turonensis quae a S. C
ne cluniacensi Seculo X. conscripte dicuntur.
guntur *Opera* S. Odonis in *Bibliotheca* cluniac
collecta a D. Martino Marrier, *monacho, & A*
Quercetano, *Paris. ex officina Niuelliana* 1614. in
p. 65 sqq. & in *Bibliotheca maxima patrum* T
XVII. *Lugdun.* 1677. p. 250 sqq. *Praebendae* prae
ea vocabulum, quod ante seculi X. tempora, pro
neficio ecclesiastico, Casimiro Oudino teste To
Commentar. de Scriptor. & scriptis eccles. col.
nondum vsurpatum fuit, & alia plura, satis super
declarant, Opusculi auctorem, AVGVSTINO quin
fere seculis esse iuniorem.

Inter Auctores, qui vitam AVRELII AVGVST
Episcopi hipponensis, data, quod aiunt, opera de
pserunt, prae ceteris nominari merentur Corne
Lancilottus, Eremita augustinianus, mechlinien
cuius *vita* S. AVREL. AVGVSTINI hipponens.
scopi, Antuerp. ex officina plantiniana ap. Viduam
filios Jo. Moreti 1616. in 8. prodiit. Joannes
vius, monachus augustinianus, & doctor theolo
louaniensis, regens studii & Prior leodiensis, ord

I sqq. vbi plures nominantur scriptores, qui S. AVGVSTINVM spectantes, editis libris exunt. (Editiones *operum* variorum S. AVGV-, quae in librorum rariorum veniunt censum, untur ab eminentissimo Principe A. M. Cardi- VIRINO in *Adpendice* ad *vitam* Paulli II. *Pon*-n. §. III. p. 127 sqq. a Viro clariss. Dauid. Cle-n *Bibliotheque curieuse historique & critique des* *ui sont difficiles à trouver*, Tom. II. p. 260 sqq.

LX.

NARDI, *Abbatis clareuallensis*, Epistolae. in formae maioris, folior. 89.

tio rarissima, non omnes *epistolas* S. BERNAR-nplectitur, quae in aliis collectionibus inueni- *Epistolas* tantummodo CCXCVI. ob oculos & litteris exscripta gothicis, nulla anni, loci, graphi mentione facta, in lucem exiit. Prae-nulla adparet littera initialis, quae minio pictae id quod numeris adponendis etiam factum est. *as* antecedit *tabula* folior. 3. quae *argumenta*, *pistolis* praemissa, complectitur. *Prima epistola*, bertum, *nepotem suum*, qui de ordine Cister-um, ad Cluniacenses transierat, a BERNARDO a est. Cum in *argumento* miraculum narratur, um hac *epistola* contigit, illud heic adscribimus: Robertus, *sancti viri* BERNARDI *monachus &* *lum carnem propinquus, in adolescentia sua. quo-m persuasione deceptus* Cluniacum *se contulerat.* *bilis autem pater posteaquam dissimulauit, eun-ratrem statuit per epistolam reuocare. Quo di-*, *Venerabilis*. Guil. Rieual. (rieuallensis, de quo . Alb. Fabricii *Biblioth. med. & infim. Lat.* L. . 484) *postea monasterii primus Abbas in mem-scribens eandem excipiebat epistolam. Erant au-*

tem

tem ambo pariter sub diuo sedentes. Ad dictan
quippe secrecius septa monasterii egressi sunt fu
(vnum e duobus verbis posterioribus *sunt, fuerant*
pothetarum errore additum fuit) *Subito autem i*
natus ymber erupit. & ipse qui scribebat sic ipso
rente didicimus cartam reponere voluit. Ad quem
ter sanctus. Opus inquit dei, est scribere ne ti
Scripsit ergo epistolam in medio ymbre sine ymbre.
enim vndique plueret. cartam expositam virtus op
caritatis. Et qui dictabat epistolam. cedulam
perite consuebat. Et hec quidem epistola ob tam g
de miraculum in codice epistolarum eius a fratrib
in merito prima ordinata est. Epistolis in hac ed
ne adiicitur 1) *Tractatus* B. BERNARDI *de miser*
breuitate huius vite & de vera scientia, 2) *de tem*
cionibus & ocio, 3) *de bona & mala voluntate*,
super emendatione vite hominis religiosi, 5) *liber*
gratia & libero arbitrio, 6) *Apologia ad* Cluni
ses *de concordia ordinum siue excusatio eius*
eosdem.

LXI.

1719. II. Vol. in fol. in lucem emitteret. Ponit opuscula *LVII.* ob oculos, quibus praemittitur ...hei monachi, *de vita & moribus diui* BERNARDI Abbatis Clareuallis: *congregationis* cisterciensis: ...*ne Btissimi* (beatissimi) *patris* Benedicti *carmen* ...*iasticon*, quod Joannes Mabillon inseruit Tom. ...p. 1310 sqq. edit. *Paris.* 1719. Hugo autem ...no, ordinis cisterciensis monachus, in sermonem ...rtit hetruscum & edidit *Cremae* 1720. in 8. vid. ...Alb. Fabricii *Biblioth. med. & infim. Latinit.* L. ...p. 870. In fine voluminis typographus, coroni-...loco, haec adposuit verba: *Impensis & opera pro-...viri* Petri Drach. *ciuis* Spirensis. *libellus iste. opu-...rum diui* BERNARDI Clareuallensis *Abbatis. plu-...us prius non impressis opusculis. doctoris eiusdem. di-...enti castigatione prebabita. iunctis atque connexis. ...feliciter attigit. Anno a natali Xpi millesimo ...quingentesimo primo* (1501) *tertio nonas decembris.* ...Hanc collectionem non paucis spuriis, & BERNARDO falso tributis opusculis refertam esse, adfirmat Casimir. Oudinus Tom. II. *Commentar. de Scriptor. & ...ptis ecclesiast.* col. 1233.

LXII.

...us seu libri decem sententiarum excerpti, ex operibus & scriptis S. BERNARDI Auctore ...mo. in fol. folior. 150.

Auctorem anonymum, qui opus compilauit, ignora-...s. Editio typis gothicis impressa, titulo, & litte-...initialibus, quas florentes vocare consueuerunt, ...nibus destituitur. Illius initio collocata est *Rela-...de B.* BERNARDO, *abbate*, cuius in calce hi rhyth-...i, in operis commendationem, subiecti conspi-...iuntur:

Pax

Pax est in verbis id odoriferis opus herbis
Nempe gerit flores BERNARDI *nobiliores.*

Prologus, qui hisce verbis initium ducit: *Cum n*
sem alicui exercitio magnopere occupatus: placui
vt opuscula viri illustrissimi beati BERNARDI *(*
abbatis Clareuallensis *diligenter inspiciendo per*
rem &c. operis, quod in X. libros diuisum est e
conspectum.

I. Liber *tractat de Deo patre, filio, & spiriti*
cto. Cap. XXVIIII.

II. *de homine & anima.* Cap. XXIIX.

III. *de Praelatis, praedicatoribus verbi dei, pon*
bus, episcopis &c. Cap. XXX.

IIII. *de Clericis & monachis.* Cap. XXIIII.

V. *de virtutibus.* Cap. XXXXIIX.

VI. *de vitiis.* Cap. XXXIIII.

VII. IIX. VIIII. & X. *varias proponit distincti*
varia vtilia complexas.

Libro X. Adpendicis loco adiicitur: *de quibu*
sermonibus venerabilis patris BERNARDI *In q*
continentur verba quaedam melliflua de beatissima
genitrice Maria. De dignitate & excellentia beate

fi, in quo, eadem ratione, error typographicus, o anno 82. emendatus fuerit, testatur Jo. Nieislinger, in *Catalogo libror. impressor.* istius *Bi-te* p. 32. In editione omnium *operum* D. RDI, *parisiensi* Tom. IIII. p. 1527. exstant *lores ex operibus* BERNARDI excerpti, illos libro quem descripsimus diuersos esse, inistatur, quod l. cit. tale est: *periclitatur castitas iis, humilitas in diuitiis, pietas in negotiis, ve- multiloquio, caritas in hoc nequam seculo* &c. o autem codice liber I. hisce verbis inchoa- *uid est Deus Qui est. Merito quidem nil com- s eternitati. quam est Deus* &c.

fit quidam Matthaeus Andebertus *flores Ope-* BERNARDI *decem libris*, quos *Lugduni* im- r Benedictus Rigaudus & Joannes Sangrinus id. Jos. Simleri *Bibliotheca* p. 490. Jo. Alb. *Biblioth. med. & infim. Latinit.* L. II. p. 619. oni *operum antuerpiensi* 1575. in fol. inserti r. Num iste Matthaeus Andebertus *florum* r, aut, nouam tantummodo curauerit editio- ut liber, ab illo, quem recensuimus, plane sit , ii viderint, quibus vtrumque conferendi fue- estas. In Anton. Possevini *Adparat. sacr.* I. p. 417. in Christophor. Hendreich *Pandect.* p. 325. & in *lexico eruditor.* Tom. I. col. 625 ibi vocatur Audebertus.

BERNARDO & rebus ad eum spectantibus, Guillielmi, Abbatis S. Theodorici, Arnoldi, bonaeuallensis, Gaufridi, clareuallensis, & Episcopi antissiodorensis *vitas* D. BERNARDI, thei *carmen*, quae omnia a Joanne Mabillo- *rum* D. BERNARDI Tom. VI. p. 737 sqq. & p. 26 sqq. edit. *parisiens.* 1667. in 8. inserta , legi merentur Filippo di S. Gio. Battista dei ila d'Asti *Vita del divoto & mellifluo Dottore* RDO *Abbate di* Chiaravalle, *Napoli nella*

Stamperia di Gio. Dom. Montanaro & Giac. Ga
1634. in 4. Theophili Raynaud *Trias fortium* I
1. Robertus de Arbrisello, *fundator* fontebral
2. S. BERNARDVS *apis* gallica, Claraeuallensiu
ter 3. *Homo Dei*, Caesar de Bus, *Auctor congreg*
nis doctrinae christianae, *Lugduni ex typogr.* J
Canier. 1657. in 4. & in *Operibus* Theoph. Ray
Tom. VIIII. Petri Francisci Chifletii, S. BER
DI *genus illustre adsertum*. *Accedunt* Odoni
Diogilo, Joannis Eremitae, Herberti *Turrium* S
niae *Archiep.* & *aliorum scriptorum opuscula*
XII. *Historiam ecclesiasticam spectantia*, *Diuione*
Phil. Chauance 1660. in 4. Anonymi *la Vie*
BERNARD *premier Abbé de* Clairvaux, *divisée*
livres, dont les trois premiers sont traduits du La
trois celebres Abbez de son tems, & *contiennent*
stoire de sa vie, & *les trois derniers sont tirez*
ouvrages, & *representent son Esprit* & *sa con*
Istius libri *quinta editio* prodiit *à Paris chez A*
Dezallier 1684. in 8. mai. Conf. praeter scrip
alios multos Casimir. Oudini *Commentar. de Scr*
& *scriptis eccles.* Tom. II. col. 1233 sqq. Jo.
Fabricii *Biblioth. med.* & *infim. Latinit.* L. II. p
sqq. P. Baile *Dictionaire historique* & *critique* T

ment *Bibliotheque historique & critique qui sont difficiles à trouver* Tom. III. p. 191 sqq.

LXIII.

Declamatio lepidissima Ebriosi: Scortatoris: Aleatoris: de vitiositate disceptantium. Condita a PHILIPPO BEROALDO. in 4. folior. 15.

Reperitur haec *declamatio*, in *variis* PHILIPPI BEROALDI *opusculis*, quorum diuersae exstant editiones, vid. *Analecta litterar. de libris rarior.* p. 89. Cl. Dauid Clement *Bibliotheque historique & critique* Tom. III. p. 226 sqq. In editione *parisiensi ascensiana* 1513. in 4. legitur fol. 61 sqq. Antecedit illam PH. BEROALDI *epistola ad venerabilem & eruditum* Sigismundum Gossingerum *ecclesiae* vratislauiensis *Canonicum*, quam sequitur *orationis argumentum* his verbis conceptum: *Pater qui tres filios habebat, vnum* scortatorem, *alterum* aleatorem, *tertium* ebriosum, *moriens in testamento ita scripsit.* Ex filiis caeteris turpior, vitiosiorque exhaeres esto. *Post mortem patris contendunt fratres quisnam exhaeredatus esse dicatur. Res agitur apud iudices per quandam quasi anticategoriam: hoc est mutuam accusationem: quam quidam concertatiuam nuncupant. In plerisque controversiis prisci declamatores, vti consueuerunt persona aduocati propter aliquam ipsius, qui caussam dicit deformitatem, & vitii turpitudinem. Hic quamquam fratrum personae inhonestae sint & turpes: vt illis pro se loqui nefas esse debuerit, ego tamen existimaui totam caussam planius explicari: & vehementius agi posse: si ipsi semet mutuis criminationibus pulsarent, quam si per aduocatum res ageretur. Primas partes* ebrioso *dedi: vt contra duos vnus dicat: vt mox vnus a duobus vexetur. Conditio huiusce caussae illa est, vt pro sua*

 quis-

quisque salute sollicitus nihil de proximo cogitet. *...ctor attende laetaberis.* Declamationis editionem, ...ius titulum adscripsimus, curauit Maternus pistori...sis, qui illam dicauit Andreae *Archego* deliciensi ...*psodorum eruditissimo humanissimoque.* In *epistola* dicatoria *Erphordiae ad Sextum Calen Octobr.* 15... scripta inter alia haec leguntur: --- *quom iandiu* ...roaldinam *declamationem dudum mihi visam de* ...*paris fere sortis filiolis supra modum lepidam des...rassem: Litterisque totiens ab Elementario meo* ...*caeptore maiusculis forte negotiis occupato: nequic...expostulassem: qui paucis ante diebus* Bononia *tam* ...*terarum quam librorum diues in* Tribotum *metrop...* Argentinam *residendi: vt vocant: gratia concessit* ...*sperato tuus in me noster* Lupambulus οἰνοχόος (Wol...gangus Schenck) *sodalis lepidus singulari Dei Opt.* ...*prouidentia: pro auro: quod conquisitum in vestr...dinis montanis exierat: nobis tandem detulit* &c. ...fine typographus, sua adposuit scuta, his additis ...bis: *Impressum* Erphordiae *ab* Lupambulo Pocill...te *alias* Schenck *diligenter & emendate. Anno sal... millesimo quingentesimo primo:* (1501) *dum Bac... munera Passim Mortales Lecturirent.* De aliis *de...mationis* editionibus, quae seorsum prodierunt, ...

Distichon ad Lectorem.

Dulcis ephaebe tibi placeat labor hic BEROALDI
Nec te corrumpant ocia: vina: Venus.

Impress. per industrium Johannem priiss ciuem argentinen. Tredecimo Kalendas Januarii. Anno 1501. in 4. Legitur etiam in Hilarii Drudonis *practica artis amandi, ad praxin huius seculi potissimum adcommodata, Vrsellis* 1606. in 12. p. 110 sqq. & in Caspar. Dornauii *Amphitheatro sapientiae socraticae ioco-seriae, Francof* 1670. in fol. Tom. II. p. 57 sqq. Duplex exstat gallica versio, admodum rara, altera, sermone soluto, auctore Calvy de la Fontaine composita, hoc instructa est titulo: *Trois Declamations, èsquelles l'Yvrogne, le Putier, & le Joüeur des Dez, freres, débatent, lequel d'eux trois, comme le plus vicieux, sera privé de la succession de leur pere. Invention latine de* PHILIPPE BEROALDE, *poursuivie & amplifiée par le Traducteur. Avec un Dialogue de* Lucian, *intitulé:* Mercure *&* *Vertu. Paris Vincent. Sertenas* 1556. in 16. Altera sermone ligato edita titulo: *Procès des trois freres, à Lyon* 1558. in 8. auctorem habet Gilbertum d'Amalis. vid. Niceron l. cit. p. 385 sqq. Bernard de la Monnoye *Remarques* sur *les Jugemens des Savans* d'Adrien Baillet Tom. VI. P. II. p. 178 sqq.

LXIIII.

PHILIPPI BEROALDI opusculum eruditum Quo continetur Declamatio Phi: Medici. Oratoris. De excellentia disceptantium. in 4. folior. 9.

Haec quoque BEROALDI *declamatio opusculis* eius *variis* inserta fuit. In editione *parisiensi* 1513. in 4. exstat fol. 55 sqq. Scripta est *ad clarissimum* Paullum Sidlouitium, *Scholasticum* Polonum. *Argumentum* tale est: *Pater qui tres liberos habebat* Philoso-

 phum

phum, medicum, oratorem, *moriens testamento ei haeredem fecit qui esset vtilissimus ciuitati. post m[...] tem patris contendunt tres fratres, cui haereditas pa[...] na cedere debeat.* In fine *orationis pro oratore*, c[...] dibile esse, ait BEROALDVS, post peroratam a tri[...] fratribus controuersiam, iudices ipsos concordi c[...] sensu, omnibus sententiis pronunciasse *pro orat[...]* illique adiudicasse paternam haereditatem. Quo te[...] pore editio, litteris romanis exscripta, in lucem pr[...] trusa fuerit, non constat. Omni enim loci, anni, typographi indicio destituta est, illam tamen, [...] omnia nos plane fallunt, *Erphordiae* apud eund[...] Wolfgangum Schenck, qui praecedentem *declamat[...] nem* typis exscripsit, impressam esse existiman[...] Alias editiones recenset Niceron l. cit. p. 383. &[...] Dauid Clement l. cit. p. 228 sqq. Editionem p[...] mam esse censemus, quae hoc inscribitur titulo: PH[...] LIPPI BEROALDI *opusculum eruditum: Quo con[...] nentur Declamatio Philosophi medici oratoris de exc[...] lentia disceptantium & libellus de optimo statu & pri[...] cipe.* In fine voluminis haec leguntur verba: *I[...] pressum* Bononiae *per* Benedictum Hectoris *Biblio[...] lam* Bon. *anno dni. M. IID.* (1497) *Eid. Decemb.* [...] Bentiuolo *feliciter regnante.* in 4. folior. 10. & dim[...]

LXV.

Mithica historia JOANNIS BOCCATII *poete laureati* de Tito romano Gisippoque Athe- niensi philosophie tironibus ac commilitonibus amicitie vim elucidans nuper per PHILIPPVM BEROALDVM ex italico in latinum transuersa.

Tetrastichon dicolon magistri Balthasar
Kittel pirnen.

Noscere qui cupies vim quantam federa quanta
Laudesque optaris noscere amicitie
Hanc disce historiam cuius BOCCATIVS auctor
Que laudes varias nectit amicitie.

in 4. folior. 10.

Charactere litterarum gothico excusa editio rara, non facta anni loci & typographi mentione in lucem prodiit, & sine dubio *Lipsiae*, prioribus seculi XVI. annis lucem vidit. Editor Balthasar Kittel illam sub auspiciis Eberhardi Beyer de Lor, *artium baccalaurei*, prodire iussit. *Historiam* quam BOCCACIVS, sermone hetrusco, in *nouella* quadam libri, qui inscribitur il *Decamerone*, narrauit, Romae, eo tempore accidisse memorat, quo Octauius Caesar, in triumuiratu romanum regebat imperium. PHILIPPVS BEROALDVS illam, ex hetrusco sermone, exercendi ingenii caussa, in latinum sermonem, hac quidem ratione transtulit, vt ne verbum e verbo sed sensum exprimeret de sensu, quaedam praetermitteret, nonnulla adderet, eatenus, vt decorem in translatione pro virili parte conseruaret. Ipse BEROALDVS id docet, in *epistola ad* Minum Roscium, *senatorem* bononiensem, quae in editione, cuius lectori exhibuimus titulum, omissa in *Operum* vero PHILIPPI BEROALDI collectionibus, v. c. in editione *parisiensi ascensiana.* 1513. P. I. fol. 35. b. *mythicae historiae* praemissa fuit. Conf. Ni-

ceron *Memoires* Tom. XXV. p. 388. Dauid Clem
Bibliotheque historique & critique Tom. III. p. 221
Ex latino PHILIPPI BEROALDI, idiomate, *histori*
cum aliis opusculis, quae ille ex hetrusco sermone
soluta & ligata oratione latina conuerterat, gallica
nauit ciuitate Franciscus Habert d'Yssoudun, opus
suum, hoc in vulgus edidit titulo: *L'histoire de* T
& Gisippus, *traduite du Latin de* PHILIPPE BER
ALDE. *L'histoire de* Tancredus *Roi de* Salerne,
tenant les pitoyables amours de Guichard *& de* Gism
de *fille du dict* Tancredus, *invention du même* BER
ALDE (errat versionis auctor, BEROALDVS enim
storiam ex BOCCACII *Decamerone* conuertit) *L'h*
me prudent du dit BEROALDE. *Le tout en vers* Fr
çois, Paris 1551. in 8. Diuersa omnino est ve
quae exstat in libro, qui hunc praefixum habet t
lum: *Le petit Oeuvre d'Amour, & Gaige d'Ami*
contenant plusieurs dits amoureux, traduits du Grec
latin en rime Françoise; & sur la fin est décrite
prose l'histoire de Titus *&* Gisippus. *Paris Jean B*
bedorge 1537. in 8. Hic etiam ὡς ἐν παρόδῳ ver
nis latinae mentionem facere licebit, quam post B
ROALDVM composuit Matthaeus Bandellus, ex C
stro nouo (Castelnuovo) dioecefeos tortonensis

606. & quod miramur, ipse Petr. Baile in Di- ... historique & critique Tom. I. p. 435. Au- ... ici eruditorum Tom. I. col. 756. aliique plures, ... facti fuerunt. Conf. de Matthaeo Bandel- ... osii de Altamura Bibliotheca dominicana Rom. ... in fol. p. 234. Andr. Rouettae de Brixia Bi- ... illustrium virorum prouinciae Lombardiae fa- ... is Praedicator, Bonon. 1691. in fol. p. 98. Quetif & Jacob. Echardi Scriptor. ordinis Prae- ... Tom. II. p. 155.

... ANNE BOCCACIO vid. quae in Analectis ... de libris rarioribus p. 134. & in Apparat. lit- ... Tom. I. p. 441. diximus.

... res, qui res ad PHILIPPVM BEROAL- ... iorem, pertinentes, exposuerunt, nominaui- ... I. p. 255 sqq. Inter illos, principem fa- ... locum Joannes Pinus, Tolosanus, BERO- ... discipulus, vir, vt Symphorianus Champerius ... illustribus nec non praeclaris totius Galliae scri- ... L. III. Trophei Gallorum fol. 125. scribit, ... iuris doctissimus, litterarum humanarum ... , carmine exercitatus & prosa.

... tore Balthasar. Kittel, pirnensi, artium ma- ... eter hunc libellum, nihil notis innotuit.

LXVI.

... ENEE SILVII de duobus amantibus. ... remedio amoris. cum epistola retracta- ... em PII secundi ad quendam Karolum. ... r, 23.

... uli, quod in den Nachrichten von einer halli- ... ibliothek Tom. II. p. 181. a raritate commen- ... oppido rara haec est editio, litteris gothicis, ad- ... nitidis exscripta, cui typographus, quae se-

 quun-

ein grosser Han were! dann du. Darumm sy ...
nichtz daselbs gehandelt syn! treffenlichs in ...
vnd liebe, dir vnwissend. Vmb das bitte ich du ...
dise nachfolgend history lesen, vñ besehen: ob ich
warheit geschriben habe. Vnd schem dich nit ...
cken, ob dir etwenn deszglychen widerfaren ...
dann du bist gewesen ein mensch: vnd wer nie ...
den hat das füre der libe, der musz syn ein steyn ...
ein vnvernünftig thiere: Wyle doch der fürinflam...
liebe ouch (als der poet schriebt) durchgangen hat
marck der göttin. Vale. Praemittitur praeter *ep*...
lam illam, opusculo *prologus* siue praefatio, ad M...
num Sozinum, qui in nostra editione Zosinus ad...
latur, Jureconsultum senensem, vbi illius Sozini ...
stinctu, se iam quadragenarium, hanc *historiam* co...
posuisse scribit. Particulam *epistolae* ad Cas...
Schlick, quae insigne & lepidum Mariani Sozini co...
plectitur elogium, heic adscribimus, in primis ...
nonsolum hoc opusculum, raro inueniatur, sed et ...
epistolarum & *operum* AENEAE SYLVII edition...
quibus insertum est, non facile in conspectum, no...
aetate prodeant. *Nihil ei*, ait, *praeter formam n*...
ra inuidit. Homuncio est, nasci ex mea familia deb...
cui paruorum hominum (Piccolomini) *est cogno*...

mortales. Nullum adhuc noui cui pauciora quam huic defuerint. Quid quod etiam minutissima didicit, quasi alter Apelles *sic pingit. Nihil emendatius est, nihil* [illegible] *quam sua manu scripti codices. Sculpit vt* Praxiteles, *nec medicinae ignarus est. Adde virtutes* [illegible] *quae alios regunt ducuntque. Noui meis diebus plerosque studiis litterarum deditos, disciplinis, qui* [illegible] *abundabant, sed hi nihil ciuilitatis habebant nec rempublicam nec domesticam regere norant. Stupuit* Paglarensis *& furti villicum accusauit, qui suem* [illegible] *vndecim porcellos, asinam vnum duntaxat* [illegible] *pullum retulerat.* Gomicius, mediolanensis, *grauidum se putauit, diuque partum veritus est, quia se vxor ascendit: hi tamen iuris maximum lumen habiti sunt. In aliis praeterea vel fastum vel auaritiam inuenies, hic perliberalis est, plena illi semper est domus bonis his hospitibus. Nulli aduersus est, populos tuetur, aegros solatur, pauperibus subuenit, viduas iuuat, nulli indigenti deest. Vultus eius quasi* Socraticus, *semper est idem. In aduersis fortem animum praebet. Nulla fortuna inflatur, versutias non vt exerceat, sed vt caueat quaslibet nouit. Ciuibus dilectus est, peregrinis amatur, Nulli odiosus est, nulli grauis.* In editione *operum* AENEAE SYLVII *basileensi henric-petrina* 1551. in fol. legitur *historia de* Eurialo *&* Lucretia p. 621-644. In Hilarii Drudonis *practica artis amandi* primum occupat locum. De aliis editionibus & versionibus teutonicis vid. Michael. Maittaire *Annales,* passim. die *Merkwürdigkeiten der königl. Biblioth.* zu Dresden Tom. I. p. 113 sqq. & p. 133. die *Nachrichten von einer* hallischen *Biblioth.* l. cit. Siluester Joan. Arenhold *Conspectus bibliothecae epistolar.* p. 92. Plagium commisit recentioribus temporibus anonymus auctor, & epistolas amatorias, quae sub nomine Caroli Ludouici, Electoris palatini, & Louisae Degenfeldiae baronissae circumferuntur, & a Jo. Christian. Lünigio, vt alios iam libros taceamus, vbi leguntur, *Litteris Procerum* Europae *Lipsiae* 1712. in 8.

Tom.

Tom. I. p. 699 sqq. insertae fuerunt, ex hoc AE
SYLVII opusculo, fere ad verbum exscripsit.
ad oculos demonstrauit J. G. Schelhornius in A
tat. litterar. Tom. I. Obseruat. VIIII. p. 262

Epistola ENEE SILVII *poete laureati, siue* P
pe II. *ad* Ypolitum *de remedio amoris*, in colle
Operum basileensi CVI. est, & p. 607 sqq. ad Nic
wartenburgensem scripta dicitur, qui *nec virgine*
nuptam, nec viduam, sed mulierem quamuis pulc
meretricem tamen quibuslibet viris precii caus
substernentem deperibat. Mulierem inter alia, i
stola satis prolixa, hac ratione describit: *Quid e*
lier nisi iuuentutis expilatrix? virorum rapina?
mors? patrimonii deuoratrix? honoris pernicies?
lum diaboli? ianua mortis? inferni supplem
Remedium & consilium, quod amico suo, in *ep*
fine praescribit, tale est: *Cura ea est, ut menti*
persuadeas, malum esse amorem. Postbaec,
amicae sermonem: otium fugias, in negotio semper
ros bonos qui te instruant sequaris, nulli ludo, nulli
intersis. Siquid largita est amica, abs te abiicias:
penes te sit quod illius fuerit, puta illam nuncium
diaboli qui te perdere velit. Sint in memoria C

PII *pontificis maximi ad* Karolum cypriacum *epistola nuncatoria, de amoris remedio*, composita est, cum illum poeniteret, olim composuisse *historiam de duobus amantibus* Eurialo & Lucretia. In editione *operum basileensi* p. 869 sqq. loco CCCXCV. reposita est. Auctor der *Merkwürdigkeiten der königl. Biblioth. zu Dresden* l. cit. Carolum, quem AENEAS SYLVIUS, *virum magnum soli* cypriaci adpellat, eumdem esse putat, qui titulo domini de Chiti, ex principum Galilaeae, & stirpe lusignana, quae a regibus Cypri originem ducebat, oriundi, inclaruit.

LXVII.

ΔΙΟΣΚΟΡΙΔΗΣ. DIOSCORIDES. *Aldus*, in 8. mai. folior. 246.

Secunda DIOSCORIDIS editio haec est, quae ex *aldina officina*, in lucem exiit. Prima iam prodierat cum Nicandri *Theriacis* an. 1499. in fol. vid. Michael. Maittaire *Annal. typogr.* Tom. I. p. 687. In secundae editionis fine haec legimus verba: Venetiis: *in aedibus* Aldi & Andreae *Soceri Mense Junio M. D. XVIII.* (1518). Cum Aldus Manucius iam mortuus esset, eam Hieronymo Roscio, patauino, philosopho & medico dicauit Andreas Asulanus, Aldi socer. Complectitur editio tantummodo graeca

I. PEDACII DIOSCORIDIS περὶ ὕλης ἰατρικῆς *de materia medica* Libros VI. ad Areum, medicum asclepiadeum. ex quibus quinque tantummodo ad DIOSCORIDEN pertinere iam demonstrauit Jo. Alb. Fabricius in *Biblioth. gr.* L. IIII. Cap. III. p. 94. Sextus est περὶ φαρμάκων ὅσα τε ἐστι τῶν δηλητηρίων, καὶ ὅσα τῶν ἀλεξικάκων.

II. Περὶ τῶν ἰοβόλων ζώων, καὶ τῆς τῶν ἀπ' αὐτῶν πληγῶν σημειώσεως καὶ θεραπείας. *de venenatis animalibus*

libros

libros II. *quibus canis rabidi signa & curatio* ... *continetur*, *quibus venenata animalia morsum de*... *runt.* Hi duo libri in editione *operum* DIOSCO... DIS constituunt IIX. & VIIII. de VII. qui etiam ... meratur, nihil praeter verba βιβλίον ἕβδομον compa...

III. *Indicem* graecum *omnium plantarum, animali*... *metallorum quorum vtilitatem author* DIOSCORID... *presenti in libro docet.* Variae istae ac multipli... plantarum, animalium, metallorum adpellationes & ... mina in *aldina* editione, *priore* graeca, singulis ca... tibus adiecta fuerant, cum vero Hieronymus Rosci... animaduerteret, omnes veteres codices ita scripti... esse, vt tantis illis nominibus, quae fere in princi... pio cuiusque capitis reperiebantur, careant, illa veli... ti minus genuina, a textu DIOSCORIDIS, in hac re... petita editione separauit, & ne illis litterarum grae... carum, & rei medicae studiosi plane priuarentur, s... orsum heic in calce librorum DIOSCORIDIS adp... suit. Conf. Jo. Albert. Fabricii *Biblioth. gr.* l. cit. 95. §. IIII.

IIII. *Carmina de virtute, siue facultate quarunda*... *plantarum* (de viribus herbarum Deorum alicui ... crarum) *in antiquis reperta exemplaribus.* Quamu... hoc *carmen* poetae ethnici antiqui anonymi iam an...

oppido rara, die *Merkwürdigkeiten der königl. Biblioth.* zu Dresden Tom. II. p. 427 sqq. Jo. Alb. Fabricii *Biblioth. graec.* L. IIII. Cap. III. p. 96. Michael Maittaire *Annal. typogr.* Tom. II. p. 313.

LXIIX.

ΔΙΟΣΚΟΡΙΔΗΣ DIOSCORIDES.

Ἰανου του κωρναριου εις ΔΙΟΣΚΟΡΙΔΑΩΝ.

Φυτῶν καὶ ζώων τὰ μέρη, τά τε εἴδεα πάντα
Οσσ' ἐσ ἀκεστορίην συμφορὰ τὴν δύναμιν.
Γῆς ἔτι τ' ἔντερα πάντα ὁμοῦ βυθοῦ τε θαλάσσης
Σμικρὰ βίβλος δέχεται, Φημὶ ΔΙΟΣΚΟΡΙΔΟΥ.

Basileae, ex aedibus Joan. Bebelii, Anno M. D. XXIX. (1529) *mense Aug.* in 4. pp. 446. exceptis 11. foliis prioribus.

Quamuis & haec editio, textum tantummodo referat graecum, inter libros tamen sibi vindicat locum, qui non adeo frequenter occurrunt in bibliothecis. Recudendam curauit illam Janus Cornarius, Zuiccauiensis, qui epistolam praemisit, ad *natalitium*, vt vocat, suum *principem* Joannem Friderichum Saxoniae *Ducem, prouincialem* Thuringiae *Comitem* &c. *Basileae idibus Augusti* 1529. scriptam. Commendat in primis in epistola illa, Hippocratis & Galeni scripta, lectoribus legenda. *Vere,* ait, *videntur mihi sapere homines, qui hos autores religiose adeunt, quum vbique Dii, in istorum scriptis, sedilia posuisse cognoscantur, id quod magno fastu, libris suis ausus fuit inscribere* Heracletus, *philosophus* Ephesius, *&* *quum alias etiam*

nulla humanarum artium, ad diuinam naturam pr accedat, quam ipsa ars medendi. Scribit praeter Hippocratem, sua lingua loquentem, in lucem prolaturum, quod *Basileae* 1538. *apud Hieronym. benium*, in fol. factum postea esse nouimus. Vid Alb. Fabricii *Biblioth. gr.* L. II. Cap. XXIIII. p. Quod ad DIOSCORIDIS editionem adtinet, m graecum auctorem emendatiorem, ac maiori dili cia excusum, in Germania, prodiisse adfirmat Co rius, sua quidem animaduersione, cui accesserit plius Bebelii typographi adcurata industria. Ea on quae a graecitate abhorrere visa sint, in DIOSCO DIS libris, & cum vera medendi ratione pugnent posita conspiciuntur a Cornario p. 401-446. Vt faceret commouit Cornarium, in primis *fragmen* quoddam, *religiose plane scriptum*, ipsius DIOSCO DIS, in quo eiusmodi nulla, in contextu legeba & in aliquibus locis, margini inscripta erant ali quae vt suspicatur, in aliis postea exemplaribus, in nuinum libri ordinem fuerunt relata. Sunt a ipsa illa, quae iam ab Hieronymo Roscio medico tauino, ad calcem editionis *aldinae*, reiecta fuisse morauimus, & quae tamquam spuria separatim e edidit in editione DIOSCORIDIS graeco-latina F

piluli adiecta. DIOSCORIDAE *de Bestiis venenum eiaculantibus, & letalibus medicamentis libri II. eodem* Cornario *interprete.* *Eiusdem* Jani Cornarii, *in eosdem libros, Expositionum Libri II. Adiunctis in fine tribus indicibus locupletissimis, quibus omnia quae toto tractantur opere, indicantur. Basileae per Hieron. Frobenium & Nicol. Episcopium M. D. LVII.* (1557). *Cum priuilegio Imp. in annos V.* in fol. pp. 560. non numeratis praemissis & indicibus folior. 34. Omnium autem nostra aetate, *operum* DIOSCORIDIS censetur editio optima, quae prodiit *graece & latine, ex noua interpretatione* Jani Antonii Saraceni. *Addita sunt ad calcem, eiusdem interpretis Scholia, in quibus variae codicum variorum lectiones examinantur, diuersae de Medica materia, seu priscorum, seu etiam recentiorum sententiae proponuntur ac interdum conciliantur: ipsius denique Autoris corruptiora, obscuriora, difficilioraque loca restituuntur, illustrantur, & explicantur. Sumtibus haeredum Andreae Wecheli, Claudii Marnii, & Jo. Aubrii M. D. XCVIII.* (1598) in fol. Tom. I. pp. 479. Tom. II. pp. 135. Notae Saraceni & Jo. Sambuci pp. 144. Editionis oppido rarae recensio vid. in den *Merkwurdigkeiten der königl. Biblioth. zu* Dresden Tom. II. p. 429.

De DIOSCORIDE PEDANIO Anazarbeo, summi nominis medico, qui temporibus C. Jul. Caesaris & Octauii Augusti inclaruit, eius libris, eorum editionibus & versionibus, vid. Jo. Alb. Fabricii *Biblioth. gr.* L. IIII. Cap. III. p. 88 sqq. Estevan de Villa *vida de* DIOSCORIDES in *Vidas de doze Principes de la Medicina por* Estevan de Villa, *Burgos* 1647. in 8. Cap. VI.

Jani Cornarii, siue vt patrio vocabatur nomine Joannis Hanbut siue Hagenbut, siue Haynpol, medici, sua aetate celeberrimi, qui varios auctores graecos, versionibus ornauit non contemnendis, suisque illustrauit animaduersionibus, vitam, pluribus verbis, ex-

 posuit·

posuit Melchior Adami in *vitis* germanor. *medic*
p. 37. Jacobus Brucker in *Ehrentempel der deutsch*
Gelehrsamkeit Decur. IIII. p. 141 sqq. Natu
Zuiccauiae anno 1500. Litterarum studiis in sc
patria, & academia vitebergensi, omni animi cur
que industria tractatis, magister, & medicinae I
tiatus, renunciatus, ad Liuones, Rutenos, & in p
cipum Meklenburgicorum ditionem concessit,
posteriorum aula, aliquot annis, medicinam exer
Belgarum póstea, Anglorum, & Gallorum perag
regiones. In patriam reducem, Hieronymi Frob
singularis amicitia atque familiaritas, qua illum exc
cum Basileam transiret, per vnum annum, in ista
detinuit. Relicta Basilea, ciuitatis northusanae,
Francofurti ad Moenum, deinde Zuiccauiae, p
cus, & medicus constitutus fuit. Artem etiam
publice professus est in academia marpurgensi, &
dem in ienensem academiam euocatus, primus
exstitit facultatis medicae decanus. Mortuus est
plexia correptus Jenae, anno 1558. Magna illi
tercessit, dum viueret, controuersia cum Leon
Fuchsio, wembdingensi palatino, medico insigni,
contra illum in lucem emiserat Cornarium *fur*
Basil. 1545. in 8. Si Nicerono in *Memoires* T

cofurtani, *fuique architecti*, *calumnias*, *refponfio*; *Bafileae ex officina Erasmi Xylotecti* 1545. in 8. Haec funt quidem fcripta eriftica, quae nobis innotuerunt, fed nullum eft dubium, quin in hac controuerfia, tanta animorum contentione agitata, & alia euulgata fuerint, quae noftram inquifitionem & adfpectum effugerunt. Conf. de Jano Cornario, Jofiae Simleri *Bibliotheca* p. 327. & 451. Paull. Freheri *Theatr. viror. eruditione claror.* p. 1241. Petri Albini Meifsnifche *Landchronica Dresd.* 1589. in fol. Titul. XXV. p. 346 fqq. Antoine Teiffier *Eloges des hommes favans tirés de l'hiftoire de Mr.* de Thou, *Leide* 1715. in 8. Tom. I. p. 298. Adrien Baillet *Jugemens des Savans* Tom. II. P. III. p. 344 fqq. Nicol. Reusneri *Icones fiue imagines viror. litteris illuftrium*, *Argentorat.* 1590. in 8. p. 217 fqq. Nicol. Antonii *Bibliotheca hifpana noua* Tom. I. p. 60. vbi alius nominatur Jani Cornarii aduerfarius Andreas Lacuna, fegobienfis, Hifpanus, medicus. Infigne heic filentio neutiquam tranfire poffumus, compilatoris des *vniuerfal Regifters der* leipziger *gelehrten Zeitungen*, erratum, quod admifit, cum P. I. p. 287. Janum Cornarium nominaret *einen gelehrten Italiener*.

LXVIIII.

Τοῦ Σοφωτάτου ΦΙΛΗ Στίχοι Ἰαμβικοὶ περὶ ζώων ἰδιότητος. μετὰ προσθήκης Ἰωαχείμου τοῦ Καμεραρίου. PHILE *Sapientiffimi* verfus Iambici, de Animalium proprietate, Cum Auctario Joachimi Camerarii. Expofita nunc primum eodem metro verfuum latinorum a Gregorio Berfmanno annaebergenfi. *Lipfiae cum priuilegio.* in 8. m. max. pp. 191.

Librum, praesertim si Gregorii Bersmanni *ep*
lam, ad Augustum Saxoniae ducem spectaueris,
dissime impressum heic adferimus. Docet in *ep*
dedicatoria Bersmannus, Arsenium, Monembasiae
chiepiscopum, primum fuisse, qui, vnum PHIL
quod exstabat, exemplar, protritum iam atque di
tum collegerit, atque consarcinauerit, primusque
lucem ediderit, nuncupatum Carolo V. Rom. Imp
augustiss. Illud factum esse nouimus *Venetiis* ἐτῶ
χιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ, τριακοστῷ τρίτῳ 1533. in 8.
1530. vt per typothetarum errorem legitur, in
Alb. Fabricii *Biblioth. gr.* L. V. Cap. XVI. p. 6
Deplorat praeterea Bersmannus in *epistola* sua,
tum Joachimi Camerarii, praeceptoris sui, qui a
anne Oporino, PHILAE opusculum, conuertend
acceperat, morbi autem grauitate impeditus, id n
tium Bersmanno mandauerat. Michael Barthius,
naebergensis, philosophiae & medicinae doctor,
Professor publicus, in Bersmanni honorem, hoc
lectorem praemisit epigramma:

Collegerat graecos PHILES *ceu flosculos*
Ex Aeliani Aristotelis*que siluulis*,
Pererrat omne quas genus animantium
Bersmannus *hos miscens latinis floribus*,

quae aliis nocentia sunt animantibus, rubeta, leo, leaena, torpedo, & alia quaedam, canis indicus, manticbora, monoceros, onager cum suo cornu, cynocephali, indica quaedam animalcula idonea ad tincturam, onocentauri, lupi, vrsa, hyaena terrestris & marina, thos, piscis ..., bos, capra, pellis ouis a lupo lacerata & lapis, quem canis morsu impetiit, tarandus, animalia quaedam, quae per somni quietem oculis cernunt, lepores, chamaeleon, lacertus, echinus aquatilis, erinacius terrestris, & lyncurius, Hippocampi venter, mus araneus, crocodilus, dracones aethiopici & aliae diuersi generis bestiae, araneae, muscae indicae, boues retrouersus pascentes, vipera, quidam magni pisces, delphinus cum insertione de leone, trocta, scari, capito, glaucus, canis, melanurus, spongia, draco, physalus, crocodilus & trochilus auis, ichneumon, merulae, bos, surgus, polypus, lupus, muraena, sepia, pastinacae, vulpes, iulidae & lepores, perseus, pinna, mus, apuis mugil, mullus, echeneis. Joachimi Camerarii auctarium graeco-latinum, quod Gregorius Bersmannus adiecit p. 164 – 189. agit de cicadis, de formicis, de muscis, de auibus hominum loquelam imitantibus, de alcyone, de anthia, de ranis, de sciuris, de elephantis, & leonibus, de delphinis, de equis & canibus, de gallinis, de pulice, de ceruis, de anseribus & suibus, de pugna vrsi & suis siluestris. Qua ratione vero PHILAE liber, e manuscriptis codicibus augeri & emendari queat, ostendit adlatis speciminibus Jo. Alb. Fabricius l. cit. p. 697 sqq. Repetita Gregorii Bersmanni editio fuit, Heidelbergae in officina commeliniana 1596. in 8. Inserta quoque sunt PHILAE carmina Tomo II. poetarum graecorum veterum, qui Coloniae Allobrogum, typis Petri de la Rouiere 1624. in fol. editi fuerunt. Recentissima iam ... editio, quae ex prima editione Arsenii, & libro oxoniensi restituta, a Joan. Cornel. de Pauw, cum eiusd. animaduersionibus, & versione latina Gregor. Bersmanni, & accedentibus ex eodem libro oxoniensi, non ...cis hactenus ineditis, euulgata fuit Traiecti ad Rhenum

Rhenum ap. Guil. Stoup. 1730. in 4. Eiusdem PHI-
LAE περὶ Ναυτίλου *carmen* e codice bibliothecae Bo-
leianae graece cum versione latina Joan. Cornel.
Pauw, cui adiuncta est anonymi ἐξέτασις *in idem scri-
ptum*, in *Obseruationibus miscellaneis in auctores ve-
res & recentiores*, Vol. II. Tom. III. *Amstelod.* 17
in 8. mai. p. 385 sqq. & p. 425 sqq. recusum fuit.
iisdem *Obseruationibus miscellaneis* Vol. VI. *Amste*
1735. Tom. I. p. 157 sqq. & Tom. II. p. 452 sq
leguntur personati cuiusdam Philetae *obseruati*
ad PHILEN, in quibus nonnulla ex editione Jo. Co
nel. de Pauw, curatiori examini subiiciuntur, & ad
dicum manuscriptorum fidem restituuntur.

MANVELEM PHILEN, Ephesium, floruisse
Andronico Palaeologo, Joanne Cantacuzeno & Mi-
chaele Palaeologo, cuius nomine *iambos* suos, *de a-
malium proprietate* inscripsit, intra annum MCC
XV. & MCCCLXXXXV. eumque recentiorem, fere
dimidio seculi, fuisse Planuda, monacho, argumentis
firmissimis demonstrauit Anonymus in Ἐξετ. l. cit. p.
428 sqq. Conf. Jo. Alb. Fabricii *Biblioth. graec.* L. cit.
p. 695 sqq. vbi & alii memorantur, qui PHILAE no-
mine, insignes fuerunt.

oeseos adiit professionem; Cum autem anno 1575. oachimus Camerarius moreretur, eius professionem graecae latinaeque linguae, & ethices adeptus est. Quia vero *formulae concordiae* Bersmannus subscribere recusaret, & hanc potissimum ob caussam inter eum & Nicolaum Selneccerum grauissima orirentur dissidia, dimissus Seruestam se contulit, & anno 1581. a Principe Joachimo Ernesto, gymnasio recens condito, Rector praefectus fuit, quod munus per triginta annos gessit. Diem obiit ibidem supremum febri, & doloribus nephriticis correptus, anno 1611. aetatis anno LXXIII. Illum, ad cryptocaluinismum animo fuisse valde propensum, nonnulla ex eius carminibus satis & abunde testantur. Memoriam illius, *oratione panegyrica* celebrauit Joannes Coppenius *Heidelbergae* 1612. d. I. Februar. qui etiam vitam eius hoc breui carmine fol. 24 sqq. complexus est.

Scire cupis, qualis fuerim hac sub mole quiescens,
Siste gradum, verba & perpende sequentia: Vitam
Annaeberga *dedit, dedit & mihi semina prima*
In studiis. Puerum docuit schola misnica *linguas:*
Lipsia *me varia doctrina & honoribus auxit.*
Gallia *post iuuenem vidit me. tresque per annos*
Lustraui Italiam, *redeunti sceptra regenda*
Ludi portensis *mihi sunt commissa fidelis.*
Inde Professoris Witebergae *munere fungor.*
Lipsia *me audiuit, sed post expellor eadem,*
Quod pietatis eram custos, Seruesta *recepit,*
Gymnasio illustri quoque me praefecit, & ossa
Post varios casus tandem, multosque labores,
Contumulauit humo: Tenet ast Germania *famam,*
Astra *animam,* libri *ingenium, laudemq.* iuuentus.

Jo. Coppenii *oratione*, in narranda Bersmanni vita, usus est Melchior Adami in *vitis philosophor.* germanor. p. 234 sqq. Conf. Paull. Freheri *Theatrum viror. eruditione claror.* p. 1506. Christophor. Hendreich *Pandectae* brandeb. p. 532. Paul. Jenisii, Annaeber-

gae, Misniae *vrbis historia, Dresd.* 1605. in 4. Cap. XXIIII. fol. 73. Habemus Jenisii *historiam* naebergae, e sermone latino, a Georgio W (*Bürgern, Churf.* Sächs. *Berck- Screibern und der len Inspectorem zu* Annenberg) in teutonicam lin conuersam, ineditam, in fol. in qua de Bersman gitur narratio, fol. 202. Legi etiam merentur ni Bertuchii *Chronicon* portense P. II. p. 104. edi Martin. Schamelii *Lips.* 1739. in 4. vbi vero, si in Adami *vitis*, in *lexico eruditorum* Tom. I. col. minus adcurate *Georgius* adpellatur. Jo. Petr. chii *Bibliotheca poetica* P. III. p. 103 sqq. Jo. D rici Dissert. *de* Annaeberga, *& claris viris indi dis*, Lips. 1702. in 4. Jo. Christoph. Beckman *storie des Fürstenthums* Anhalt P. VII. Cap. III. p sqq. Jo. Andr. Gleichii *Reformations-vnd Hof ger-Historie* P. I. *Dresd.* 1730. in 4. p. 109. & p. Jacob. Buckhardi *Commentarius de linguae lati* Germania *fatis* P. I. Cap. VI. p. 496 sqq.

LXX.

PVB. VEGETII *Viri Illustris* Mulomedicina.

...nsi typographo, communicauerat, vt illum a ...is quibus scatebat, doctissimorum virorum auxi... ...rgarent & in lucem ederent. Beatus autem ...s aliis & grauioribus negotiis districtus, id ...m detrectauit, quo facto Joannes Faber, ite... ...ndem Comitis Nuenarii precibus commotus ...t hunc librum euulgaret, & Ferdinandi regis ...iae & Bohemiae nomine inscriberet, quod ...s & validos ille haberet equos, inter quos ...perirentur, quos heic auctor & a peste prae... ...i, & iam aegrotantes sanari, non incommode do... ... Exiit haec editio in lucem, hoc instructa ti... ...EGETII RENATI *artis Veterinariae, siue Medicinae Libri quatuor, iam primum typis in ...diti. Opus sane in rebus medicis minime asper... Basileae excudebat Joannes Faber Emmeus ...sis MDXXVIII.* (1528) in 4. folior. 72. Cum ...m, ex mutilo & corrupto codice exscripta, plu... ...infecta esset mendis, VEGETII opus, titulo, ...adscripsimus, euulgauit Joannes Sambucus, pan... ...& dedicatione ornauit:

...EROSO AC MAGNIFICO D. RO-
...LPHO KHVEN DE VELASII, DOMINO
... LICHTENBERG ET GANDEGG, LIBE-
...O BARONI IN LENGPACH, MAXIMIL.
... IMP. A CONSILIIS, CVBICVLARIO, AC SV-
...REMO EIVSDEM AGASONVM STABV-
...LIQVE MAGISTRO, REVERENDISS. AR-
...CHIEPISCOPI SALTZBVRGEN. FRATRI
...GERMANO, MVSARVM LITERARVMQVE
PATROCINIO
JO. SAMBVCVS PANNONIVS HOC P. VEG.
DE VETERIN. MEDICINA OPVS ANTE
ANNOS L. MVTILVM CORRVPTEQVE
EDITVM, NVNC VERO A SE EX VV. CC.
PLVRIMIS IN LOCIS EMENDATVM AC
RESTITVTVM. D. D.
VIENNAE IPSIS KAL. QVINCTIL.
M. D. LXXIV.

Huic

Huic dedicationi subiicitur Joannis Fabri E
stola dedicatoria ad Regem Ferdinandum scr
1528. *elenchus titulorum*, quibus librorum I
inscribuntur. Variantes e tribus codicibus
bus Joannes Sambucus vsus est, oris pagin
scriptae sunt. Omnium autem optima & a
ma, nostra aetate est editio, quam Jo. Mat
nerus, adiutore Zacharia Platnero vsus, ad
codicem corbeiensem conlatam, & aliquot c
& adnotationibus instructam, subiecit *Scrip*
rusticae veteribus latinis Lips. 1735. II. T
editis, Tom. II. p. 1033 sqq. In teutonicum
lum conuersum sermonem, hoc prodiit tit
rechter vnd wahrhaffter Kunst der Artzney
Kranckheit vnd Schäden der Thier, als Pfe
Ochsen, Maulthier, sie seien auswendig oder
mit Tranck, Salbung, Bremmen, Lassen, vnd
heylen &c. Auch wie man deren Vrsprung v
erkennen soll, Erstlich durch den hochverstend
VIVM VEGETIVM RENATVM *in Latein*
ben &c. Jetzund von newen durchsehen vn
gentlichen Contrafacturen an Tag gegeben, d
nicht ist gedruckt worden. Franckfurt am I
Martin Lechler, in Verlegung Siegmund Fe

... locos singulos, quorum alter alterius ope indiget, ... se conferret, atque ita ante oculos statueret, vt VEGETII primum verba, tum Columellae, quemadmodum edita sunt, deinde vtriusque, quomodo alterum ex altero emendandum existimauit, vno obtutu ... possent. Factum id fuit in *epistola ad* Julium Pontederam *quarta*, Pataui *prid. Kal. April.* ...3. scripta, quae inserta fuit a Jo. Matth. Gesnero *scriptoribus rei rusticae* Tom. II. p. 1232 sqq.

Joannes Sambucus, Tirnauiae in Hungaria anno ...XXXI. natus, medici elegantis, poetae eruditi, historici insignis, & antiquarii paene incomparabilis elogium ...eptus est. Bibliothecae vindobonensi praefectus, Maximiliani II. & Rudolphi II. Impp. Consiliarius, & Historicus constitutus, anno 1584. Viennae apoplexia correptus mortuus est. Thuanus L. LXXX. *Histor.* Tom. III. p. 973. edit. *Francof.* 1614. in 8. illum aliena, quam sua industria clariorem, & eam illius in veteribus libris colligendis fuisse scribit diligentiam, liberalitatem in publicandis, vt principibus viris, qui hac re laudem consequuti sunt, quamuis in dispari fortuna aequari debeat. Conf. de illo, praeter scriptores, in *lexico eruditorum* Tom. IIII. col. 90. citatos Jos. Simleri *Bibliotheca* p. 412. Jo. Petri Lotichii *Bibliotheca poetica* P. IIII. p. 73 sqq. Conrad. Samuel. Schurzfleisch *Introductio in notitiam Scriptorum* P. III. p. 63 sqq. Joan. Fabricii *Historia bibliotheca fabrician.* Tom. III. p. 465. Adrien Baillet *Jugemens des Savans* Tom. II. P. II. p. 92 sqq. Paull. Freheri *Theatrum viror. eruditione claror.* p. 1282. vbi sepulchro eius tale elogium inscriptum esse retulit:

SAMBVCVS LINGVAS COLVIT QVI DOCTVS ET ARTES
CVI NATALE FVIT PANNONIS ORA SOLVM;
CAESARIS HISTORICVS PRAEMISSI TEMPORIS ACTA

ET

ET DIGNOS SCRIPSIT COGNITI
BROS.
AONIOS INTER MERVIT QVOQVE
OLORES,
CARMINE IVCVNDVM QVI CE
MELOS.
ANTE DIEM QVAMVIS MVSIS PLO
BVS IPSVM
E MEDIO TVLERIT MORTIS AVA
NVS.
IPSE TAMEN SVPEREST, MELIORI
SVPERSTES,
IN CAELIS ANIMA, NOMINE
HVMO.
NIL IN SOLERTES MVSARVM IVRI
MNOS
MORS HABET: A MVSIS DOCTVS
NEQVIT.

OBIIT IDIB. JVNII MDX.

LXXI.

EVDOXI PHILALETHIS Aduerſus Ca

ae vsum probauerat. Illustris autem cuiusdam instinctu, suam ille sententiam scriptis mandauit, e cum solidis fundamentis inniteretur, suadenti- amicis duobus libris *Brixiae* 1569. & 1571. typis t excusa. Eodem tempore Hieronymus Donzelli- a Valdanio interrogatus, quid de ea controuersia tiret, missa ad illum longiore epistola, quam postea titulo euulgauit: Hier. Donzellini *epistola ad* Jo- hum Valdanium, *de natura, caussis & legitima cu- ione febris pestilentis, in qua etiam de Theriacae na- a ac viribus latius disputatur, Venetiis apud Borgo- rios fratres* 1571. in 4. eius iudicium probauit, tisque rationibus confirmauit. Cum autem Vin- tius Calzaveglia, qui etiam Brixiae medicinam ex- ebat, hos videret libellos, suae plane aduersos sen- tiae, contra Valdanium tractatum emisit *de Theria- abusu in febribus pestilentibus, Brixiae apud Vin- tium Sabiensem,* an. 1570. in 4. Ita vero non con- tus, post paucos dies, litteras misit ad Donzelli- m, in quibus omnia eius dicta ad limam vocauit, & ltis dicteriis atque conuiciis illum lacessiuit. Ad- to igitur EVDOXII PHILALETHIS nomine, onzellinus illi respondit, quo accepto Calzaveglia androphilactis sub persona se defendit aduersus EV- XIVM PHILALETHEN, & nonsolum illum ho- nem personatum, sed Donzellinum ipsum, nouis iciis, calumniis & maledictis atrocissimis petiit. modum aegre ferens Hieron. Donzellinus, eam diximus, in lucem prodire iussit *Apologiam*, in aduersarium suum mirifice depexum dedit. Mi- e quidem nos fugit quod doctissimus Italorum rchio Scipio Maffei, Josephum Valdanium, sub DOXII PHILALETHIS persona, in scenam pro- isse, & *apologiam* scripsisse prodiderit, in Verona *il- strata, Verona* 1732. in fol. Tom. II. p. 201. vbi t: *Suo* (scil. del Valdagno) *e scritto non meno in pria difesa, che de* Donzellini, *è il libro intitolato;* DOXI PHILALETHIS Apologia. Veronae 1573.

Sed

Sed obstat hisce Maffei verbis Leonardi Cozzan ctoritas, qui in *Libraria* Bresciana, *Brescia* in 8. P. I. p. 134. de Hieronymo Donzellino ha notauit, quae cum liber paullo sit rarior, hei scribimus:

„Girolamo Donzellina, *nato negli* orci no
„*Dottore dell arti, e filosofo bravi, & eccelente M*
„*qualche tempo in* Brescia, *ma venuto in dispari*
„*Medico* Vicenzo Calzaveglia *Dottor di Colleg*
„*che difendeva l'opinione di* Giosesse Valdagno
„*dico* Veronese *in* Brescia, *riprovata con un lib*
„*stampa dal* Calzaveglia, *e di nuovo confirmata*
„Donzellina, *che scrisse contro il* Calzaveglia *à*
„*del* Valdagno, *vna* terribile Apologia, *furone*
„*due necessitati vscir della città di* Brescia. *Il*
„gno *à* Verona *sua patria, il* Donzellina *à* V
„*portossi, ove medico con gran sua fortuna, felic*
„*applauso. scrisse un Trattato;* Remedium fe
„rum iniuriarum, siue de compescenda ira Ven.
„*so* Franc. Ziletto 1586. (in 4. & Altorph.
„Nicol. Cnorium 1587. in 8). *In oltre;* de n
„caussis & legitima curatione febris pestilentis a
„sephum Valdamium Veronensem Brixiae med

... una lettera latina pur del Calmoeglia, al ... llina, in 4. Scrisse in oltre il Donzellino Me... linguae graecae quatuor libris, cum breuissi... grammaticae compendio."

... Adr. Baillet *Jugemens des Savans* Tom. VI. ... 174. Vincent. Placcii *Theatr. Pseudonymor.*

Duodecim vero EVDOXI PHILALETHIS ..., complectitur *disputationes*, quibus persona... ...or, satis prolixam praemisit introductionem, ... in primis, quae Donzellinus Venetiis ex... ...erat, exponuntur.

... habuit Hieronymus Donzellinus Bonamen... ...ellinum, veronensem, qui ob bellicos tu... Verona profugus, in oppidum se contulit, ...uscorum lingua vocatur *Orci novi*. Hic ...re, ex honesta familia, multos liberos pro..., e quibus filios, qui ad litterarum studia pro... videbantur, Petrum ac Hieronymum Bri... ...gauit, qui tandem cum integrum annum ibi ... essent, suadentibus amicis Patauium con... vbi alter Jureconsultus, alter Medicus fa... Hieronymum autem *veronensem* patria di... PHILALETHES hac potissimum ratione ... nititur, quod non tantum antiquo maio... ...m iure Verona sit oriundus, cum patrem, ... proauum habuerit veronensem, sed etiam ... iure renouato, in eam vrbem ceu postli... ...ptus fuerit. Id vero factum esse ait, cum ... vocatus, Veronam venit, & ab eo in fi... ...atus, veronensis ciuis factus est. Vt dictis ... constet, hoc publicum adfert testimonium:

...chamus Forcatura Veronae *Reccpraetor*, & ... Becellus, *publicum in ciuitate magistratum* ...; *nec non* Thomas Forestus, *Nobilissimi Ta...* veronensium *Collegii Praefectus; testantur* ...mum Donzellinum, *ex arrogatione a* Fran-

 cisco

cifco *patruo facta*, veronenfem *ciuem esse*: *ex* Bonamente *ciue* veronenfi *nato*: *cuius* ; *fuit* Petrus, Hieronymi *auus*. *Horum quoqu iores, per multas aetates, Honoratos Ciues, ac tua quadam successione Tabelliones, ac in maior tatis censu fuisse, ex actis & commentariis ci constare, fidem faciunt.*

Cauffam vero, ob quam Hieronymus Donzellin nominauerit in libris editis *brixianum*, talem e tulit: *Nunc cupio ex te* (aduerfarium fuum hifc bis compellat) *intelligere Vir solertissime, cur m* Donzellino, *geminam patriam concedas? cum i sit* natus, *in altera* exceptus; *praesertim cum ei ter, ac maiores omnes, fuerint ciues* veronenfes. *diu fane extra vtranque patriam fuit*, Brixianum *cauit. Testes sunt multi libri ab eo editi in quibu per se* Brixianum *fecit. Vbi vero a patruo suo v* Veronam *venit, & ab eo in filium adoptatus*, ve fis *ciuis est factus*; *& patrimonio satis amplo*, *k tatus; & in nobilissimum medicorum collegium l fice exceptus; & ex patritio ordine ducta vxore primariis huius ciuitatis familiis affinitates quam mas contraxit; adde quod & prolem suscepit, v ciuitatis ius posteritati suae sit transmissurus:*

...nta. *Nonne inter reliqua, hoc etiam carmen* ...:

...io qua natale solum dulcedine cunctos
...icit & immemores non sinit esse sui.

...iam *inter* epistolas *illustris Comitis* Ludouici ...lae, *viri in omni linguarum, & doctrinarum* ...ruditissimi, *Exemplum earum literarum, quas* ...i *misit ad* Donzellinum, *cum illic tunc ageret;* ...*vehementer cum eo expostulat, quod in editis a* ... *semper se* brixianum *vocet; cum reuera sit* ...is, *prodierant enim tum in lucem elegantissimae* ...ii *Peripatetici* orationes, *a* Donzellino *in lati-* ...nem *conuersae; quas ille* veronensi *potius,* ...iano *nomine volebat insigniri* &c. His sane ...ducimur, vt credamus, quod hic Hieronymus ...nus, eius quoque libri, qui inscribitur *de com-* ...*ire*, sit auctor, quem Petr. Baile in *Dictionaire* ... 1016. & *lexici eruditorum* auctor, Tom. II. col. ... alii, & a nostro diuerso tribuunt auctori, ... titulo *veronensem* se adpellauit. Confirmant ... nostram ipsa Leonardi Cozzandi verba, ... adscripsimus. Quod ad aduersam spectat ... quam Venetiis expertus est Hier. Donzel- ...ILALETHES illam, ob inuidiam, qua illum ...ntur, nonnulli vrbis venetae medici, exor- ... luculentis probat indiciis. Omnis autem ...d haec duo potissimum redit capita, alte- ... libros legibus vetitos legerit, alterum quod ...nibus, quorum dubia esset religio, fuerit ... Cum vero Donzellinus, iudices suae caus- ... fauere conspiceret, adeo vt in summum dis- ... omnis eius fortuna adduceretur, senatorum ... consilio atque hortatu, fuga sibi consuluit, ne ...modа sustinere cogeretur, quae intra parie- ...s, ac sui corporis libertate destitutis, necessa- ... perferenda. Relicta igitur veneta vrbe, cum ... comitia, Augustae Vindelicorum celebrari au-

 diret,

diret, ad regem Ferdinandum se contu
ea inimici eius, reditum illius veriti,
sollicitarunt, vt ab eo tandem, desert
beretur. Reliqua, quae in hac causs
ipsis PHILALETHIS verbis exponem
mitia Augustae *celebrari audiuit; at*
loco sedere serenissimum Regem Ferdi
quem sciebat, Reuerendissimum tum Epi
sem, *qui nunc illustrissimus est* Delfi
Pontificis Legatum esse. Illum itaque i
dum esse sibi censuit. Atque haec vera,
in Germaniam *profectionis caussa fu*
Augustae *certior factus esset, Pontifici*
aliter suscipere caussam posse, nisi ea illi
fice prouincia mandaretur; clementissin
temporis, per supplicem libellum inter
sibi a pontifice beneficium impetraret;
andrini, *ac* Stephani Laurei *opera*, *ac*
ille tamquam familiaribus medicis v
Donzellino *ad ipsum aditus fuit.*
eximiam Sereniss. Regis in se benignit
tiam expertus est; litteras enim & f
scriptas, & sigillo munitas, ad Paulun
eius caussa dedit: graui addita
Pontifice ro

[illegible]atis ad sereniss. Venetiarum Principem, [illegible] fidem sibi publicam impetrarent; donec apud iudices, eius caussa discuteretur. Verum pa[illegible] consilio vsus id fecit. Cum enim eius Rei[illegible] sit institutum, vt non cuiuis Principi, sed [illegible] id beneficii concedant, ac gratificentur, li[illegible] illi quidem ampliss. Antistites, Donzellino, dederunt; sed quae nullum ei fructum attule[illegible] [illegible] infortunii admonitus, a Clariss. veneto [illegible] Leonardo Mocenico, ad Sereniss. Regis Fer[illegible] clientelam, ac fidem se conuertit, eique se tra[illegible] Iam enim Donzellini nomen illi erat notum; [illegible]llo IIII. Pontifici, eum antea per litteras com[illegible] & in Sereniss. filiae, Poloniae Reginae Me[illegible] postulasset; quare facilis illi ad Regem adi[illegible] Hic paucis exposita caussa, propositisque po[illegible] [illegible] in manus principis clementiss. supplici [illegible] ab eo verba Donzellinus audiuit: Iusta [illegible]esta nobis haec videtur petitio; cui ex of[illegible] volumus, nec possumus deesse. Litteras [illegible] officii plenas, ad Principem Venetiarum de[illegible] [illegible]dat, in quibus, grauissimis verbis hanc illi commendat; ac fidem publicam pro reditu, [illegible] decerni postulat. Contigit tum forte for[illegible] Venetus orator, Leonardus Mocenicus, obita [illegible] patriam rediret: Huic igitur a Rege, lit[illegible] [illegible]tur; additis etiam humanissimis verbis, [illegible] illi negotium vehementer commendabat. Ha[illegible] [illegible] exemplum ad finem huius libelli reieci[illegible] [illegible] sunt ex Augusta Vindelicorum die XX. [illegible] VIIII.) ne narrationis ordo impediretur; vt [illegible] rerum veritate perspecta, certius de illis [illegible] possit. Mocenicus vbi Venetiis fuit, Regis [illegible] fideliter est executus; Fides igitur publica ex [illegible]sulto illi fuit decreta; qua accepta, statim se [illegible]nus Venetias contulit; Vbi vt magistratui, qui [illegible] caussis cognoscendis praeest, se sisteret, prima [illegible] cura. Harum omnium rerum, non tantum spe[illegible]

ctatores, sed fere etiam Actores fuerunt, amplissimi [...] *natores ac Equites duo; ille, quem paullo ante nomi*[...] Leonardus Mocenicus, & Paullus Theupolus; [...] *tum apud Caesarem sereniss. Senatus* veneti *fu*[...] *oratores; cuius etiam rei caussa eos hic testes appe*[...] *dos censui. Cum vero post multos dies, sacro illi s*[...] *tui placuit vt eius caussa discuteretur, ac iam in praesentem ventum esset; quale nam & quam* [...] *crimen, illi obiectum fuit? Te nunc appello* Euan[...]philax, *qui animi tui impetum sequutus, quam pl*[...] *falso comminisci voluisti. Omnis accusationis, duo*[...]*tum capita fuerunt, alterum quod libros legibus ve*[...]*legerit; alterum quod cum hominibus, quorum dub*[...]*set fides, fuerit versatus. Tandem, cum diligente*[...]*ploratus, atque excussus ab his, quibus fidei censu*[...] *mandata est; ab orthodoxa doctrina, ne latum* [...] *vnguem discessisse fuisset deprachensus; tantum o*[...] *illa paullo antedicta capita, in suspicionem incidisse iudicatus, ac dimissus; cum summam iudicum be*[...]*lentiam perpetuo expertus esset* &c. Quae igitur ita sint, quomodo fieri potuerit, vt Hieronymus [...]zellinus, anno 1560. e decreto Senatus veneti, sit suffocatus, vt P. Baile quidem & Auctor *lexici* [...]*ditorum* ll. citt. produnt, nulla prorsus ratione co[...]

oppido raram, quam Leonard. Cozzandus l. cit. *terribilem* nominat, vrbe Brixia excedere iussi fuerint, & ille Veronam, hic vero Venetias se contulerit, praeter Cozzandum adnotauit P. Baile l. cit. Exemplum *Apologiae*, quo vtimur, hoc singulare habet, quod acerbiora conuicia, quae in Calzavegliam iecit PHILALETHES, a quodam, forte ab auctore ipso, atramento sint obducta & expuncta. Qua ratione id factum fuerit, hic lectores docere poterit locus, qui fol. 30. b. legitur: *Tu tamen, haec omnia, (rabiosa) quadam loquacitate, (& Theonino dente petulantissime) excogitas; (& tanquam vna ex Arpiis) contaminas, foedas, ac commaculas; calumniisque ac falsis criminationibus, (& verbis ementitis) in deteriorem partem rapis, ac peruerse interpretaris.* &c. verba enim, quae vncis inclusa sunt, atramento obducta fuerunt, quod etiam in pluribus aliis locis factum fuit.

LXXII.

Incipit *Excellentissimi Medici, magistri* PETRI DE ABANO prologus in libellum de venenis mineralibus vehitabilibus (vegetabilibus) animalibus quolibet ente sub solari globo ceptis, per venerabilem virum Wilhelmum Haldenhoff. de Thorn ... um & Medicine doctorem Magni magistri ... zie. Diui ordinis Theutonicorum Phisicum ... endatum. in 4. folior. 24.

Inter varias editiones libri, a Christophoro Hendreich in *Pandectis* brandeb. p. 2. & a Nicerono in *Memoires* Tom. XXVI. p. 314. memoratas, haec paullo rarior, litteris gothicis expressa, locum non inuenit. Legitur in fine eiusmodi epilogus: *Hoc opus toxicorum* PETRI DE ABANO *Beatissime Pater N. tuo nomine*

mini inscriptum habes Quod etsi breue sit vtilitam men breuitatem ipsam longe compensat. Per tuam salutem tueri Vitamque custodire potes quod datum est per Wilhelmum Haldenhoff *Ere preme que curauit Quod arte sua* Jacobus Thanner Her len. *In Opido* Liptzensi *perfecit. XIIII. Julii Ann mini M. CCCC. LXXXXVIII.* (1498). His verbi pographus insignia sua adposuit. Memoratur e editio a Mich. Maittaire in *Annal. typogr.* Tom. 672. a Joan. Henr. Leichio in *Annal. typogr.* lip p. 74. Repetitam fuisse editionem, in eadem off typographica anno 1500. in 4. plagg. 20. intellig e Friderici Boerneri *Specimine I. Bibliothecae libr rariorum physico-medicorum, historico-criticae*, F *stad.* 1751. in 4. p. 30. vbi autem editorem W mum Huldenhoff vocari conspeximus, qui in editione Wilh. Haldenhoff adpellatur. Pontife ximus, cui PETRVS DE ABANO hoc opus suum dicauit, non quidem nominatur, sed fine Honorius IIII. aut Joannes XXII. est, quorum is, Patauii, medicinam docuit, quibusque adm carus fuit. In sex potissimum *diuisiones*, & LXXXII. opusculum suum distinxit. I. *de ven genere agitur.* II. *de vnoquoque veneno in specie*

[illegible] autem tantummodo quaestionis solutio ab il[illegible] fuit, quae caput LXXXII. constituit, postea autem silentio plane transiit. Hac igitur re [illegible]Carrarius siue Carrerius, montesilicensis (Monte [illegible] Italus, medicus, qui Pataui anno 1506. mor[illegible]itur, permotus fuit, vt opusculum sine quae[illegible] de venenis ad terminum, conscriberet, quod [illegible] recentioribus editionibus, libri PETRI APO[illegible], additum fuit, v. c. editioni, quae cum aliis [illegible], hoc prodiit titulo: Conciliator controuersia[illegible] inter philosophos & medicos versantur, PE[illegible]BANO Patauino, Philosopho ac Medico clarissi[illegible]. Libellus de venenis eodem auctore. Petri [illegible] quaestio, de venenis ad terminum. Symphoria[illegible]perii lugdunensis in Conciliatorem cribratio[illegible] omnia nuperrime a viro doctissimo accura[illegible] recognita, variisque annotationibus, ac indi[illegible]iori illustrata. Venetiis apud Iunctas 1548. in [illegible]. 289. Conf. de aliis & recentioribus edi[illegible], libri, quem PETRVS DE ABANO de vene[illegible] posuit, Christophor. Hendreich & Niceron ll. [illegible] Io. Alb. Fabricii Biblioth. med. & infim. Lati[illegible] XV. p. 716. Cl. David Clement Bibliotheque [illegible] & critique des livres qui sont difficiles à trou[illegible]. I. p. 4 sqq.

[illegible] DE ABANO, siue DE APONO, siue [illegible]ENSIS, cognomen a patria Apono, vico, haud [illegible] Patauio, obtinuit. Natus dicitur circa an[illegible]0. & cum in Graecia, tum & Constantino[illegible] Parisiis, tanto ardore ad linguae graecae, ma[illegible], philosophiae, & medicinae studium incubuit, [illegible] fere in hisce artibus, sua aetate haberet [illegible]. In academia patauina omnium primus, me[illegible] professor constitutus, insigni adplausu & audi[illegible] concursu docuit. Ab aemulatoribus nomen [illegible] ob magiae suspicionem, apud haereticae [illegible] inquisitores delatum fuerat, sed caussa non-

 dum

dum peracta, mortuus, in effigie publice combu[...]
fuit. Conf. Gabriel Naudé *Apologie pour tous [les]*
grands personnages qui ont été faussement soupçonnez [de]
Magie Chap. XIIII. p. 380 sqq. edit. *Paris*. 1625. in [...]
Peruulgata quidem virorum doctorum est opinio, [PE-]
TRVM APONENSEM anno 1316. aetatis anno LXX[...]
diem obiisse supremum, sed illum anno 1319. ad[huc]
in viuis fuisse refert John Freind in *Histoire de la M[é-]*
decine Tom. III. versionis gallicae, quam dedit Etie[n-]
ne Coulet *à Leide* 1727. in 12. p. 70. vbi *la plûpar[t]*
ait, *des auteurs placent sa mort en 1316.* Conringi[us]
seulement & Mr. Naudé *la mètent en 1305. Mais apr[ès]*
avoir meurement examiné le fait, je crois que les uns e[t]
les autres se trompent. Car il dédia l'Ouvrage (Co[n-]
ciliatorem) *dont j'ai parlé ci-dessus, au Pape* Jean *c[om-]*
munément apelé XXII*ème qui ètoit son ami particulier*
& Homme lui-même d'une très grande Literature
Mais comme ce Pape ne fut élevé sur la Chaire de Ro-
me *qu' en 1316. on doit plutôt-s' arreter à ce que dit* A-
quilinus (Chiromant. c. 5.) *qui parle de notre Auteu[r]*
comme ètant au plus haut dégré de sa Réputation e[n]
1319. Conf. praeter Scriptores iam nominatos, Jo[.]
Trithemius *de Scriptor. eccles.* Cap. DLVI. p. 135.
Josias Simlerus in *Bibliothec.* p. 552. Paull. Frehe-

Rich. Angelo Zorzi, *in Padoua* 1726. in 4. p. 20 sqq. *Analecta* nostra *litterar*. p. 32.

De Wilhelmo Haldenhof, apud omnes scriptores altum est silentium.

LXXIII.

Passio sancti Mauricii, & sociorum eius carmine heroico edita per *fratrem* ARNOLDVM GOEDINVM *Flutterium. vite communis apud Hildopolin fraterem.*

Ad candidum lectorem.

Thebee legionis amor si lector honestat
  Pectus & ad coeli culmina voluis iter
Si tibi complures celo cupis esse patronos
  Criminibus veniam si obtinuisse placet.
Aut si nosse fides vt sumpta morte triumphet
  Viribus exertis. tentet vt astra poli
Si tibi placatum sanctorum sanguine numen
  Esse voles. precibus sideris orbe locum
Conciliare placet sophie si lumen adesto
  Sedulus huic operi. candida scripta legens
Omnia nempe dabit breuis iste libellus. opesque
  Suggeret eternas. vena salutis hic est.
Multa figurarum species variusque loquendi
  Hic modus innuitur. margine clausa patent.

12. vel si mauis 8. formae minimae folior. 24.

Libellum esse rarissimum, ex Scriptorum & catalogorum, quos euoluimus, silentio colligimus. Nullum enim inuenimus qui nomen huius auctoris adtulerit, ipsum-

ipſumque *eruditorum lexicon* illum ſilentio tranſ
Litteris gothicis, vt verba, in fine adſcripta, produ
illum Erphordie *excudit* Mattheus Maler. *Anno*
1533. In *epiſtola* dedicatoria ſatis longa, ad *honora*
lem & egregie eruditum virum, dominum Albertu
Vecheldum, *eccleſie* Hildopolitane *canonicum, ac ſa*
cti Blaſii *apud* Brunopolim *Scholaſticum,* ſcripta *Hild*
poli, e conuentu fratrum vite communis decimoquin
kalendarum aprilium. Anno ſalutis humane MD
ARNOLDVS GOERINVS, *paſſionem ſacratiſſim*
thebaeorum *militum legionis,* eius nomini, dedicand
ideo exiſtimauit, vt non modo ſtudiis eius, caelo de
ſtinatis fomenti cuiusdam rationem ſuggereret, ſe
etiam deuotiſſimae erga Dei ſanctos eius menti, tan
tam patronorum multitudinem conciliaret. *Etenim*
ait, *ſi vnius ſancti interceſſione (vt ſepe non incertis do-*
cumentis probatum eſt) legimus homines vel voto fuiſſe
potitos, vel lauatos (leuatos) *morbo. quis dubitabit ſi*
tante multitudinis patrocinio non poſſe conſequi que po
ſtularit. quam fides inuicta deo commendauit. quam re
ligio honorabilem. quam venerabilem deuotio. quam ipſa de
nique paſſio celis ipſis meritis conſpicuam reddidit. S
impoſſibile eſt multorum preces non exaudiri quomod
tanti exercitus ſibi chariſſimi vota non exaudiet deus i

ter ineptos, & vltimae, vt vocant, caueae poetas, minime referendum esse, initium, quo carmen suum orditur, quemlibet docere poterit:

Arma fides inter radiantia firma triumphat
Thebeae *legionis amor dum diuus haberet*
Pectora. stelligeris iam nunc addicta coronis
Per tormenta necis per & ora nefanda volucrem
Librauere pedem. celo spectante. tulerunt
Premia leta deo miserante crucemque tyrannum
Derisere ferunt constanti pectore penas
Principe dum mundi victo peperere salutem
Sanguine rorati celos subiere. canoris
Vocibus vtque leuat cetus modulantis olympi
Religionis amor rudibus me nempe camenis
Christigene generosa iubet voluisse virorum
Facta. viam facilem celi sator alme parato
Absque tuo nutu gratum nihil ipse probasti
Aut factu facile cuiquam inscriptibile lumen
O modo pro me pater vati virtutis origo
Omnigene. quidquid sancti potuere fatendum est
Munere nempe tuo totum datur. ipsa voluntas
Inter dona boni tua nam numeratur. honesti
Tocius vnde fluit facies. opus vnde salutis
Principium sumit. cuncti veneremur oportet
Maiestatis opes tante quas nulla cupido
Extenuare potest hominum. numerusque nec vllus
Has vicisse valet. superant celestia dona
Vota virum. crescunt heredibus ecce coactis
Semper opes supere. siue quis sit pauper inopsque
Omne genus. miserumque feres qui fontis honorem
Nesciit istius. sed inertia pectora vatum
Sunt penitus. languetque manus calamique stuporem
Arentis miratur homo. dum sentit inanem
Fontis inexhausti donis se. sancta coronis
Vnde didisse fauet legio deuota. supernis
Laudibus accingor quorum te presula vates
Admouisse manum. rege. nunc exorsa leuantur.
Numine propitio calamum. mentemque rigato. &c.

Si

Si recte posuimus calculum, omne carmen 886. he
metris absoluitur. Figuras rhetoricas & poetic
quas auctor exornando carmini adhibuit, in marg
notauit, quod vltimum distichon in titulo con
cuum, iam indicauit. Historia, vel potius fabu
quam carmine exposuit, notior est, quam vt ill
multis verbis heic repetamus. Euoluat qui plura
S. Mauricio, & legione thebaica, cuius dux fuisse
citur, legere cupit, scriptores historiae ecclesiasti
in primis Caesar. Baronii *Annales* ad annum Chr. 2
num. I. sqq. Tom. II. edit. *moguntinens.* 1601, c
867 sqq. Antonii Pagi *Critica historico-chronolog
in vniuersos Annales* Baronii Tom. I. *Colon. Allob*
1705. p. 317. Samuel. Basnagii *Annales* Tom.
Roterodam. 1706. p. 578 sqq. Circumfertur *Hist
passionis* S. Mauricii, *& sociorum* augaunensium *m
tyrum legionis* Felicis Thebeae, quae ab Eucherio, E
scopo lugdunensi, anno Chr. 286. composita dici
Variae illius exstant editiones, quarum nonnullae
codicibus interpolatis exscriptae fuerunt. Talis e
est, quam dedit Petrus Steuartius hoc titulo: D. M
ricius Thebaeae *legionis Dux & signifer, olim a* S. E
cherio lugdun. *nunc iterum a* Petro Steuartio *pro
ctus, Ingolstad.* 1617. in 4. *Acta* autem ista incorru

[..]gio anno 1691. Taurinum veniens, is edidit
[..]e italico redux factus *Dissertation historique*
[..]ue sur le martyre de la legion Thebeenne.
1705. in 12. in qua non solum Eucherii
[..]n versione gallica exhibuit, sed rem omnem,
[..]i esse, demonstrauit. *Carmine* epico, satis
[..]rosam Eucherii complexus est Marbodus siue
[..]us, rhedonensis, quod *carmen* ex editione
[..]edonensi, anni 1524. & ex duobus mss. emen-
[..]m aliis eiusdem Marbodi *opusculis* rhyth-
[..]alcem *operum* Hildeberti cenomanensis, a
[..]o Beaugendre *Paris.* 1708. in fol. repeti-
[..] F. Rudolphus Abbas *Acta* composuit
[..]ris, militis e legione Thebaea an. 1121. quae
[..]as Martene inseruit *Veterum Scriptorum &*
[..]torum historicorum, dogmaticorum, mora-
[..]ctioni amplissimae Tom. VI. *Paris.* 1729. in
[..]015 sqq. Sed redeamus iam ex hoc diuerti-
[..]libellum nostrum. Nomina ducum, qui vna
[..]auricio, legioni thebaicae interfuisse dicun-
[..]e versibus complexus est auctor:

[..]ibi comperta sunt nomina sola beate.
[..]itius *victor legionis candidus atque*
[..]s *iunctus quibus* in (*que*) nocentius *absit*
[..] (*deinde*) rius *coeat* Florentius *istis*
[..]s *pariter sit* Cassius *ordine iunctus*
[..]tre duces sacre legionis honesti
[..]nos sacri latuere vocabula caetus.

[..]nis imponitur, narratione duorum miracu-
[..]ibus reliquiae istorum martyrum confirma-
[..]unt:

[..]ma sanctorum multis labentibus annis
[..]s ipsorum veniunt diuinitus hora
[..]cem faciente deo. Theodorus *ibi tum*
[..]lis offitium. magna cum laude gerebat
[..]uit ille domum sacram templumque beatis
[..]ribus. que tum miranda fuere retexam

Gesta

Gesta satis. quidam fabrorum accitus inani
Nomine gentilis. fidei virtutis & expers
Prestitit iste die solis (labor omnibus) vnus.
Religione fuit quando & surgentis honore
Morte dei geniti vetitus. tum mente laborem
Integrare studet vesana. cumque silerent
Omnia. festa dies. alios ex more sodales
Intermisso opere in requiem misisset amicam
Festo. hic solus adest operi. tumidaque recusat
Mente. dei precepta facessere. vita decusque
Vnde fluit iustis & certa redemptio semper
Accedit. verum iste sacris non templo diebus
Vlla amens subiit. diuinis rebus honorem
Detulit haud vllum. clara huic luce beati
Apparuere viri sacre legionis & idem
Mox agitur scelerum reus & mox pendere penas
Vrgetur. reprehensus item cur solus iniquo
Presumptu temerarit opus. calcarit olympi
Festa rogant scelerare manu quo iure fabrili
Hos edis sacre muros. capitella. columnas
Ausus pollutis fuerit contingere palmis
Cum fidei dono penitus sit inanis & exors
Detulerit festis non relligione diebus
Legittima. precibus deuote mentis honores.

Ad legionis iter sacre templa ardua celum
Aspiciens propere obsequium famulique parentes
Id patiente viro famulis gestantibus actum
Postquam rite fuit. celestis gratia votis
Affuit ecce piis. diua legione iuuante
Debilibus membris rediit medicina salutis
Mox pedibus nixus propriis remeauit in edem
Que manibus perlata fuit paulo ante alienis
Plurima nempe forent mihi nunc recinenda beatis
Martiribus patrata super. que signa saibanum
Corporibus populi dederint pellendo. aliisque
Pestibus obsessos. hi qua virtute leuarint
Pagine presenti fuerit satis ista secutum
Esse sed adiiciam merito hoc patientibus vnum
Musis candidalis. vndis qua lege ministris
Annorum tandem numerosa volumina post. In
(*inque*) nocenti *orbi tua pignora & ossa superni*
Arbitris in lucem iussu properata marinis
Occultata diu venistis fluctibus. vtque
Dicere fert animus tenebris quo iure relictis
Inuenere diem sanctissima membra beati
Martyris istius. pignusque innotuit orbi
Nobile. musa refer missis ambagibus alma
Texit arena diu rodani *lambentibus vndis*
Corpus & ossa viri. calamo assignante notati
Iam dudum. tegit vrna verox (ferox) *prope gurgitis oram*
Aluit vnda solum sensim mordaxque procella
Vicit mite leui lapsu proprioris arene
Pondus. & ad tumulum sancti dedit oscula dulci
Impulsu retegendo locum commonstrat honestam
Iure sepulturam templi intra septa parari
Martyribus reliquis iunctam. deus auctor olympi
Hec in re innocuam tactu voluisse sacrare
Creditur en rodani *speciosi corporis vndam*
Credulitate sibi populis fidentibus inde
Surgeret in laudem domini medicina salutis
Presulibus tribus inde loco sunt pignora sancti

Martyris data gennensibus *vnus et alter*
Augustane *vrbi presedit. tercius isti*
Affuit ecce loco Antistes quo rite coluntur
Relligione pia christo *regnante per euum.*
Gloria viuenti cui sit decus atque potestas.

Adpendicis loco, carmini accedit *elegia* distich
ab eodem ARNOLDO GOERINO, ad Albertu
cheldium, cui libellum suum, vti iam diximus
cauit, scripta.

LXXIIII.

HOMERI *grecorum poetarum clarissimi* yli
opus per PINDARVM *thebanum*: e gr
latinum traductum.

Quisquis in nostros faciles amores
Quos Venus regina Gnidi coercet
Siue ludorum varias figuras
Carmine postis

Falleris: luctus celebrare Clio

...inam, & magnos referam triumphos
q. virtutis meritum sub alta
... extollat: varias domando
Corpore vires.

...ior. 34.

...nis haec homericae *iliados* epitome, versibus
...roicis conscripta, vice plus simplici cum HO-
...Darete phrygio, & Josepho Iscano edita fue-
... tamen, cuius adtulimus titulum, cum e pri-
... prioritate se commendat. Quis illam in lu-
...dire iusserit, quo tempore, &, qua in vrbe,
...erit, disertis quidem verbis non proditum
... tamen *per Martinum herbipolensem* im-
..., scutum istius typographi, in fine adposi-
... superque demonstrat. Vid. Jo. Henr. Lei-
...*typograph*. lipsiens. p. 100. In praefatiun-
...emissa, de auctore poematis haec leguntur:
...vs Troye *seu* ylii *captiuitatem iuxta nume-*
...*rum litterarum XXIIII. libros Heroicis ver-*
...*scripsit hunc librum* PINDARVS Thebanus
...*us & poeta: qui tempore* superbi tarquinii
...*graeco: in latinum transtulit: qui nunc pre*
... Quod haec cum veritate minus con-
...tra omnem iam dubitationem, nostra aeta-
...m est, cum multis indiciis probatum fuerit,
... sic dictae mediae aetatis, auctorem poema-
...sse. Quis autem ille fuerit, nemo huc vsque
...to adfirmare sustinuit. Caspar Barthius in *Ad-*
L. LIIX. Cap. XIIII. col. 2749. haec de illo
Non postremus est inter auctores non omnino an-
...uos tamen censui eorum aliquo modo adscribere
qui de bello troiano *versibus compendium, quod-*
...scripsit, PINDARI Thebani *nomine; quem*
...dem, more seculorum latius recedentium, ab eru-
...prisca, ad conciliandam libro auctoritatem an-
...i poetae potissimum titulo vsum fuisse existimo;

 secu-

secturum interim quid isti conueniret, quem
qualium suorum paucissimis vel nomine solo
se. Eadem ratione Daretis *nomen adscitum*
pho Iscanio Deuonio, *quem nescio an non*
compendii censerem scriptorem, nisi quod PIN
hunc fictitium illo videam longo interuallo cast
& melioris iudicii esse; vitantem vitia, quae
adfectat, acuminum videlicet a verborum soni
tium & collusionum inter paria vocabula, pa
nis litteras; quae pessumdederunt bono ingeni
bona eruditione munitam poesin etiam sequiorum
rum: Quod si vno verbo res edicenda sit, sane non
dabor dicere, huic scriptori me tantum tribuere
vix vlli alii, qui tale quid media illa barbarie aus
ob phrasin, tum ob eruditionem; tum vero pra
temperiem & cautionem illam modo dictam, n
tota regnantium vitiorum. Conf. L. LVIII.
col. 2768 sqq. Cap. XV. col. 2806. Eiusd.
vers. ad Papinii Statii *Thebaid.* L. VI. v. 12
III. p. 392 sqq. Gerard. Joan. Vossii *de Hi*
tinis L. III. Cap. XI. p. 746. Joan. Alb. Fa
bliotb. latin. L. I. Cap. VI. p. 72. vbi a Laure
la, iste PSEVDOPINDARVS ipsi Virgilio, s
antelatus dicitur. Eiusd. *Biblioth. med.*

LXXV.

[C]armen de laude caluorum, cuius singulae di-
ctiones a C. littera incipiunt.

Vdalrici Carinthi in Caluorum Eulogium
Distichon.

[C]oncedant cuncta cantorum carmina caluis
Caluos conficiunt carmina conspicuos.

Georgii Symler Wimpinensis in Caluorum
Camoenam.

Compositam cynico caluorum carmine caussam
Conspice conceptam carmine caluiciem.

Eiusdem ad idem.

Si te delectat caluorum gloria: si laus
Perlege quod cernis carmen vtrumque dabit.

Joannis Hiltebrant Indide distichon.

Caluule si criticus conuicia forte pararet
Hoc rogo perpulcrum subiiciens speculum.

[In] folior. 4.

Editio, litteris romanis excusa, satis vetusta, sine
[lo]co, vt aiunt, & consule, in lucem exiit. Tribuitur il-
[lu]d carmen HVCBALDO, siue vt ab aliis scribitur
HVGBALDO, HVABALDO, siue HVBALDO, mona-
[cho] S. Amandi elnonensis, in Hannonia, ad fluuium
Elnonem, in dioecesi tornacensi, ordinis Benedictinorum,
quem tempore Caroli calui vixisse, & idem *carmen*, ad
eumdem Imperatorem scripsisse perhibent. Obiisse
dicitur anno 930. VII. Kal. Jul. & sepultus ad S. A-
mandum fuit, vbi hoc eius epitaphium:

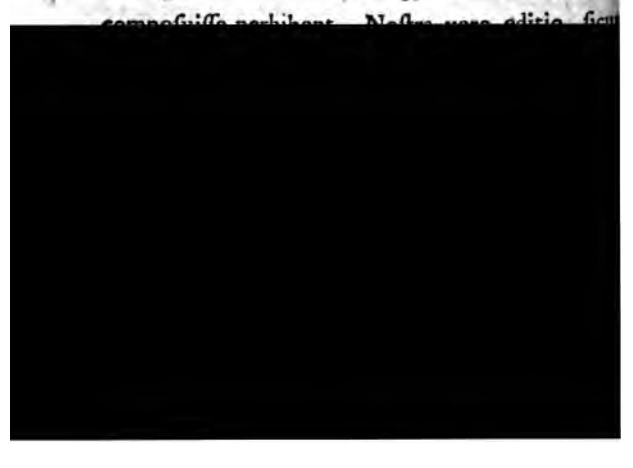
Dormit in hac tumba simplex sine felle columba
Doctor, flos, & honos tam Cleri, quam monachorum

HVCBALDVS, *famam cuius per climata mund*
Edita sanctorum modulamina, gestaque clamant.
Hic Cirici (S. Quirici) *membra pretiosa re*
Niuernis
Nostris inuexitoris, scripsitque triumphum.

exstare, scribunt Casimir. Oudinus in *Commentar* *Scriptor. & scriptis eccles.* Tom. II. col. 418. & Alb. Fabricius in *Bibliotb. med. & infim. Latin* 840 *Vitas* multorum *sanctorum* scripsit, vt ait bertus gemblacensis *de Scriptor. eccles.* Cap. CV 105. edit Joan. Alb. Fabricii, quarum editiones morantur a Casimir. Oudino & Jo. Alb. Fa ll. citt.

Omnes fere scriptores illum *carmen de laudib* *vorum*, versuum trecentorum, quorum singula littera C. incipiunt v. c.

Carmina clarisonae caluis cantate camoenae
Comere condigno conabor carmine caluos
Contra cirrosi crines confundere colli.
Cantica concelebrent callentes clarae camoenae
Collaudent caluos, collatrent crimine claros
Carpere conantes caluos, crispante cachinno &c.

Crucifero Christo *clari conamina Cleri.*
Clausa camoena capit cum Caesare *congrua curam.*
Cuncta corona caue, cum Caesare *condita caluo*
Caroleos *comunt celebrantia carmina caluos.*
Christe *caput caluum cum comto contueare,*
Crux cuius cuncti condonat crimina caluis.

Integrum *carmen* inseruit Caspar Barthius variis in locis emendatum Libr. XLVI. *Aduersariorum* Cap. XXII. col. 2175 sqq. Nostrae editioni praefigitur narratio de HVGBALDO Ex libro *de ecclesiasticis Scriptoribus* Joannis de Trittenheim spanhemensis *Abbatis ordinis sancti* Benedicti. Exstat illa Cap. CCLXXXIIII. p. 75 sqq. edit. fabrician. Initio *carminis* haec leguntur verba: *Incipit aegloga domi.* HVGBALDI. *mo.* Elno. *Ordi.* S. Benedicti. *ad* Caro. caluum. *Imp.* In XII. dispescitur capita, si prooemium & clausulam *carminis* exceperis. Hic modo adscribimus argumenta.

Cap. I. *quod caluicies in quodam praesagio futurorum quibusque prouenire videatur.*

II. *Caluos cantores, abbates, doctores, & episcopos esse atque sacerdotes.*

III. *Quod calui reges sint & Imperatores Consules quoque legislatores & iudices.*

IIII. *Quod calui sint duces exercitus ipsi etiam bellatores docti atque robusti.*

V. *Laus caluorum in experientia artis medicinae tam pharmaciae quam chirurgiae.*

VI. *Inuectio increpantis: aduersus cauillatorem caluos conuicianten.*

VII. *Item aduersus eundem, & laus caluorum de humilitate, charitate & castitate.*

IIX. *Exprobratio carminis eius de paradigma, de* Heliseo *propheta & pueris insultantibus.*

VIIII. *De egregio Caluo* Paullo *apostolo, qui a* (
vocatus caecatussit: raptus in tercium caelum.

X. *Quod factus sit ex persecutore praedicator, &*
comam nutrire & turp m vetarit proferre sern

XI. *Alloquitur camoenas poeta de cauillatore in*
eum caiui regis iudicio, caecatum.

XII. *Epitboma laudis caluorum a corporis situ e*
ebritudine, & quod caluus sit microcosmus.

In fine *carminis* haec verba leguntur: *Explicit* (
HVGBALDI *monachi ad* Carolum: *de laude ca*
τέλος. Memorantur istius carminis editiones *b*
sis per Nicolaum Lamparter 1516. in 4. vid.
Maittaire *Annal. typogr.* Tom. II. p. 291. *ba*
1546. & *louaniensis apud Hieron. Wellaeum* 156
spar Dornauius illud inseruit *Amphitheatro sap*
Socraticae *ioco seriae* Tom. I. p. 290 sqq. quae
nes omnes CXXXVI. tantummodo versus ex
Casimir. Oudinus l. cit. varias nominat biblio
vbi codices *carminis* inueniuntur mss. Conf.
scriptores iam citat. Jos. Simleri *Bibliotheca*
& 305. Lil. Greg. Gyraldi *de poetarum histori*
log. V. Tom. II. *Oper. Basil.* 1580. in fol.
Anton. Posseuini *Adparat. sac.* Tom. II. p. 60.
vbi HVBALDVM ab HVGBALDO siue HVGB

memorant, fuiſſe compoſitum ſcriptores, ſed,
i dictum eſt, noſtrae aetatis editiones verſus
referunt CXXXVI. quos Barthius XV. verſi-
codice bohemico reddidit auctiores. Legi
e HVGBALDO & eius *carmine* poterunt Poly-
cyſeri *hiſtoria poetarum & poematum medii ae-*
vi. die *Merkwürdigkeiten der königl. Biblioth.*
sden Tom. III. p. 20. vbi editio ſine loco &
i 4. excuſa memoratur, quae forte per typothe-
errorem 130. verſus continere dicitur.

modi carminibus, quae latini *paromoea*, *pareo-*
teralia aequidica, galli autem *vers lettrisez* ſiue
rammes, vocare ſolent, recentioribus tempori-
ıeter alios innotuerunt, Chriſtianus Pierius co-
is, & Petrus Placentius, quem Seigneur des Ac-
n *Bigarrures*, *à Rouen* 1620. in 12. Chap. XIIII.
). Germanum vocat. Ille edidit *Maximilianeida*
n Maximiliano *multipotenti mancipatam*. Mo-
r Chriſtiano Pierio *Tubing*. 1570. in 4. quo in
e omnes voces littera M. inchoantur. Exſtat
n *Carmen cothurniatum*, *cataſtrophicumque*. *cru-*
hriſti *cunctorum credentium conſeruatoris*, *cru-*
caedemque cruentam contumelioſamque continens,
furti apud haeredes Chriſtiani Egenolphi 1576.
quo vocabulorum ſingulorum prima C. eſt lit-
Conf. Joſ. Simleri *Bibliotheca* p. 120. Nicol.
Collectio omnium in vnum corpus librorum, *qui*
dinis Francofurtenſibus *ab anno 1564. vsque ad*
as auctumnales 1592. venales extiterunt. P. I.

conſcripſit adſcito nomine Publii Porcii, poe-
pugna Porcorum, *poema* cuius ſingulae voces
P. initium ducunt. v. c.

udite porcelli porcorum pigra propago
greditur, *plures porci pinguedine pleni.*
nantes purgent, *pecudum pars prodigioſa*
turbat pede potroſas plerumque plateas.

Pars portentosa populorum prata profanat
Pars pungit populando potens, pars plurima plagi
Praetendit punire pares, prosternere paruos &c.

Petrum Placentium poetam fuisse pauperem, testat posterior versus, in *carmine* quod addidit *poemati* su *ad potentissimum, pientissimum, prudentissimumque Prin cipem, Patrem purpuratum, praesentem Pontificem,*

Pensa pauperiem, princeps praeclare poetae.

Poematis *de pugna porcorum* variae exstant edition Vetustissima, quae nobis innotuit, est *parisiensis ap Hieronymum Gormont* 1539. in 8. *Basileae* 1542. in editum esse hoc *poema*, per litteras nuper amicus cuit. Editio qua vtimur, dum haec scribimus, adi e est *Nugis venalibus siue Thesauro ridendi & iocan anno* 1689. in 12. p. 237 sqq. Illi talis praefigit titulus: *Pugna porcorum per* P. Porcium *poetam. P raclesis pro Potore*

Perlege porcorum pulcherrima proelia, potor
Potando poteris placidam proferre poësin.

Niuerstadii apud Gasparum Myrrheum, Melchiore Thureum, & Balthasarem Aureum 1689. Varia libe lo praemittuntur epigrammata, inter quae vnum l gitur, quo poeta nomen suum prodidit:

ſij, a S. Joanne Euangeliſta, Fratrum ordinis,
: virginis de Monte Carmelo, Obſer. ſtrict. in
ſio ciuitatis imperialis rauenſpurganae, nec non
iae in Tyroli quondam humaniorum littera-
·ofeſſoris, *Poeſis artificioſa Herbipoli* 1674. in
V. §. XXXXVI. p. 119. Chriſtophor. Kleſchii
*palma ſub palma ſeu manuductio ad palmeti
Delicias*, *Erfurt.* 1700. in 8. p. 127 ſqq. vbi
·di carmina minora exhibentur.

LXXVI.

:umata ARESTOTELIS determinantia mul-
queſtiones de variis corporum humano-
›oſitionibus valde audientibus ſuaues Cum
ARESTOTELIS vita & morte metrice
a Subiunctis metrorum cum interlinea-
ſententionalibus expoſitionibus. in 4. fo-

·

› tempore editio antiquiſſima & rariſſima libelli
lum inepti prodierit, dicere non poſſumus, cum
:i nec vola nec veſtigium, per omnem librum
Seculo decimo quinto illum in lucem eſſe
ſum, ex eo coniicimus, quod litterae florentes,
nem codicem, litteris gothicis exſcriptum, &
ſcribendi compendiis refertum, omiſſae fue-
Tituli verbis, ſubiecta eſt figura ligno inciſa,
octorem menſae adſidentem, libroque aperto
tum refert. Pedibus adſident duo diſcipuli.
doctoris circumdatum eſt nimbo, quo ſancto-
nagines ornari ſolent. Ad ſiniſtram ſedentis
is, hic legitur verſus:

ipies tanti doctoris dogmata ſancti.

gura ARISTOTELEM deſignari, in propatulo
eſt.

est. Quod autem insignem huic codici pr... conciliat, est Anonymi *carmen de vita* ARISTOTELIS, rhythmis leoninis conscriptum, quod, inter vna cum particula *commentarii*, vbi auctor ARISTOTELEM caelitibus adcensere non dubitat, ill... Christi *praecursorem in naturalibus* fuisse pe... *sicut fuerit* Joannes baptista *praecursor Christi praeparandum ipsi plebem perfectam in gratuitis* ... fuit Christophor. Augustus Heumannus *Acta ... phorum* P. XV. p. 345 sqq. Nostram autem ... nem, ab illa, qua vsus est Heumannus, diuersa... patet e foliorum numero. Heumanni enim ex... XXXII. tandummodo foliis absoluebatur, n... vero folia complectitur XXXXIIX. Theologis ... niensibus librum tribuere videtur Henricus Co... Agrippa ab Nettesheim in *Declamatione de inc... dine & vanitate scientiarum atque artium* cap. ... Tom. II. *Operum*, *Lugduni per Beringos fratres* in 8. p. 93. cum scribit: *Dignissimus* (ARISTOTELES) *profecto hodie latinorum gymnasiorum doc... quem* colonienses *mei Theologi etiam diuis adn... runt, librumque sub praelo euulgatum ederent, c... lum facerent* de salute ARISTOTELIS (vid. *A... litteraria de libris rarior.* p. 845.) *sed & alium & metro* de vita & morte ARISTOTELIS, *theologica insuper* glossa *illustrarunt*, *in cuius co... cludunt*, ARISTOTELEM *sic fuisse* Christi *pr... sorem in naturalibus*, *quemadmodum* Joannes b... *in gratuitis*. Reliqua, quae de libro dici potu... adlata iam fuerunt a Christoph. Aug. Heumann... Conf. Cl. Dauid Clement *Bibliotheque histori... critique, des livres qui sont difficiles à trouver* T... p. 104. cui nostra editio non innotuisse videtur.

LXXVII.

Regimen sanitatis. in 4. folior. 80.

Librum proferimus, qui nemini inter Aesculapii filios incognitus esse poterit, cum saepissime, iam titulo *scholae* salernitanae *de tuenda valetudine;* iam *floris medicinae* &c. in omnibus fere linguis vsitatioribus editus fuit. Editio paullo antiquior & rarior efflagitat, vt etiam illius heic faciamus mentionem. Charactere litterarum gothico impressa est, & in fine haecce refert verba: *Tractatus qui de regimine sanitatis nuncupatur Finit feliciter: Impressus* Argen. *Anno dni. M. CCCC. XCI.* (1491). *In die sancti Thome cantuariensis.* In Michaelis Maittaire *Annal. typograph.* illam frustra quaesiuimus. Ad exemplar, illa exscripta fuit, per medicos Montis pessulani anno 1480. recognitum atque emendatum. Testis illius rei, initium est, eiusmodi verbis conceptum: *Incipit regimen sanitatis* salernitanum *excellentissimum pro conseruatione sanitatis totius humani generis perutilissimum. nec non a magistro* Arnaldo de villa noua cathalano *omnium medicorum viuentium gemma vtiliter ac secundum omnium antiquorum medicorum doctrinam veraciter expositum. nouiter correctum ac emendatum per egregissimos ac medicine artis peritissimos doctores* montispessulani *regentes. Anno M. CCCC. LXXX. predicto loco actu moram trahentes.* Scholae salernitanae praecepta ipsa, versibus leoninis esse conscripta, neminem fugere poterit. Initium illorum tale est:

Anglorum *regi scripsit scola tota* salerni
Si vis incolumem. si vis te reddere sanum
Curas tolle graues irasci crede prophanum
Parce mero. cenato parum. non sit tibi vanum
Surgere post epulas. somnum fuge meridianum
Non mictum retine. nec comprime fortiter anum.
Hec bene si serues. tu longo tempore viues. &c.

Regem

Regem Angliae, qui heic nominatur, Robertum dicunt Normanniae ducem, Guilielmi I. Conq ris, Regis Angliae, filium, qui Regis Angliae g titulum, propterea quod regiam Angliae digni sibi vindicabat, contra Guilielmum rufum fra Illum autem e bello sacro reducem, consuluisse morant scriptores, scholam medicorum salernit: tunc temporis celebratissimam, de vulnere gangr so, quod brachio illius dextro, in obsidione hi lymitana, telo venenato, inflictum erat. Com scholae salernitanae medicorum consilio, qui erant temporis JOANNES DE MEDIOLANO annes de S. Paullo Platearius, Saladinus de E Guilielmus Placentinus, Hieronymus Balduinus neuenutus Graphaeus de Jerusalem, Franciscus A nus, Rogerius, Joannes, & Gualtherus salernitan opus circa annum 1100. conscriptum esse dicitu ctore quem primo loco nominauimus JOANNE MEDIOLANO, quem & Joannem Platearium a latum fuisse contendit Renatus Moreau in *proleg ad praecepta scholae* salernitanae *de tuenda valet* & Hermann. Conringius in *Antiquitat. academici* sert. III. §. XXII. p. 105. edit. Christophor. Heumanni *Goettingae* 1739. in 4. sed Joan. Al bricius in *Bibliothec. med. & infim. Latinit.* L. X 888. aliique scriptores, Joannem de S. Paullo tearium, virum, a JOANNE DE MEDIOL fuisse diuersum, omnino statuere videntur. commouerit Philippum Picinellum, vt in *Atene letterati* milanesi *Milano* 1670. in 4. *praecept scholae* salernitanae auctorem nominauerit Joan Ferrarium, quem maxima scriptorum pars JOAN DE MEDIOLANO adpellat, ignoramus. Conf. F Colomesii *Recueil de particularitez*, in *opusculis V iect.* 1669. in 12. p. 107. Thom. Bartholini *D de medicis poetis* p. 128. Lionardo Nicodemo *A zioni alla biblioteca* napoletana *del Dottor* Nic Toppi, *Napoli* 1673. in fol. p. 228. Joan. Dec

toribus adespotis p. 339. Vincent. Placcii *Anonymor.* p. 252 sqq. Jo. Albert. Fabricii *ca latina* L. IIII. Cap. XII. p. 871 sqq. & Tom. 82 sqq. John Freind *Histoire de la medecine* . 12 sqq. vbi haec, de hoc libro legimus: *Peu après* (post tempus, quo floruit Constantinus s) *cela environ l'an 1100 on compila ce fameux intitulé* schola salernitana, *qui fit alors beau-bruit; qui en a fait pour le moins autant dans t suivans; & auquel* Arnold de Villeneuve *fit de le commenter. Il fut rassemblé, & reduit , par* JEAN DE MILAN, *& dedié au Nom la faculté à* Robert *Duc de* Normandie, *qui de notre Roi* Guillaume le Conquerant, *& retour de la guerre sainte, s'arêta quelque vs la* Pouille *parmi ses Compatriotes les* Guis-*ri s'y ètoient établis depuis peu. Il avoit été bras, & il consulta les mèdecins de* Salerne *moyens de guèrir sa playe. Cet ouvrage con-principaus Préceptes qu'on doit observer pour vation de sa Santé; & il traite des six choses rèles. Il est composé tout en vers* Leonins; *vent par une Civilité particulière pour leur Pro-cète sorte de poèsie ètant alors extrèmement du* Normans. *Nous aprenons ausſi que ce fut par motif, qu'ils ajoutèrent un Chapitre entier qui de la fistule, parce que c'ètoit le cas où se trou-Prince: la playe qu'il avoit reçue, & qui avoit avec une flèche empoisonée, s'ètant changée en te d'ulcère* &c.

mentarius, qui huic editioni adiectus est, aucto-bet Arnaldum de Villa noua, medicum Secu-. & initio Seculi XIIII. clarissimum, de cuius Hispani quidem & Galli contendunt, sed illum in Hispania, neque in Gallia, sed in Italia, Me-prognatum fuisse, contendit John Freind l. cit. qq. & id ipsius Arnaldi testimonio confirmat. Vitam

Vitam illius, data opera conſcripſit Mr. de
Gallus, qui ſub perſona Petri Joſephi (Pierre
dedit *la vie d'* Arnaud de Villeneuve *à Aix*
12. Conf. Symphoriani Champerii *vita* Arna
nouani, quae *operibus* Arnaldi de Villa noua
1532. editis praefigitur. Petri Caſtellani *vi*
corum illuſtrium, qui toto orbe ad haec vsque
floruerunt, *Antuerp.* 1618. in 8. p. 152. Pa
meſii Gallia *orientalis* p. 2. edit. *Hag.* Com
Nicol. Antonii *Bibliotheca* hiſpana *vetus* To
VIIII. Cap. I. p. 74 ſqq. Eſtevan de Villa
Arnaldo de Villanova, in *las vidas de doze*
de la Medicina, *Burgos* 1647. in 8. Caſimir. Ou
mentar. de Scriptor. & ſcriptis eccleſ. Tom.
616 ſqq. Niceron *Memoires* Tom. XXXIII
ſqq. Jaques George de Chaufepié *Nouveau*
naire hiſtorique & critique Tom. I. Litt. A. p.
A magiae ſuſpicione illum liberare ſtuduit
Naudé in *Apologie pour tous les grands perſon*
ont été fauſſement ſoupçonnez de Magie, Cha
p. 376 ſqq Conf. *Menagiana* Tom. IIII.
1716. p. 390. vbi error emendatur, quem
Gabr. Naudé l. cit. p. 378. & in *Naudaeanis*,
1703. in 12. p. 129. De controuerſia, quae

hoc est, de valetudine tuenda opus, noua methodo instructum, infinitis versibus auctum, Commentariis Arnoldi Villanouani, Joan. Curionis, Jacob. Crellii, Constantini illustratum. Accedunt Animaduersiones nouae & copiosae Renati Moreau, Lutet. Paris. 1672. in 8. Editio haec posthuma est, prior euulgata fuerat ab ipso Renato Moreau, Paris 1625. in 8. Vid. Niceron Memoires Tom. XXXIIII. p. 298. De aliis editionibus & versionibus scholae salernitanae vid. Thom. Hyde Catalog. Biblioth. bodleian. Tom. II. p. 128. Georg. Abrah. Mercklini Lindenius renouatus, Norimb. 1686. in 4. L. I. p. 638 sqq. Anno 1650. prodiit Parisiis l'Escole de Salerne en Vers burlesques. & poema macaronicum de bello huguenotico par L. M. P. (L. Martin) in 4. form. mai. Diuersum sine dubio opusculum est ab illo, de quo Joan. Deckherrus de Adespo. l. cit. scribit: scholam salernitanam versibus macaronicis gallicis, quos burlesques vocant, nuper Parisiis diuulgauit Joh. Cochart summo Guidoni Patino dedicatis, quorum versuum Patinus ipse auctor creditur.

LXXIIX.

...is BAPTISTE MANTVANI Carmelite Theologi de morte contemnenda carmen elegiacum excentis locis ab authore suo castigatum. in ...ior. 9.

Opuscula JOANNIS BAPTISTAE SPAGNOLI, Mantuani, poetae sui seculi celeberrimi, exeunte quidem seculo XV. & initio seculi XVI saepius seorsum ...sa fuerunt, sed omnia hodie raro inueniuntur, & abditis monasteriorum & bibliothecarum loculis delitescunt. Hanc igitur ob caussam, quae ex illis in manus nostras inciderunt, paullo adcuratius describemus. Editio, cuius titulum adscripsimus, litteris go-

 thicis

thicis paullo craſſioribus impreſſa, non addi:
temporis, & anni indicio in lucem exiit.

LXXVIIII.

C*elebrandi patris* BAPTISTE MAN*Carmelite Theologi* Parthenices prim
primus In quo & vita & mores intemerate
nis Marie dei genitricis caſtiſſime conti
Cuius quotiens per veſtigia ibimus totiens
rabimus. in 4. folior. 68.

Sine conſule & die, haec editio, litteris goth
ſcripta, in lucem exiit, litterarum autem char
illam *Martini herbipolenſis*, officinae *lipſienſi*,
debere teſtantur. Scripſit *libros tres partheni*
mae B. MANTVANVS duorum annorum ſpatio
que inchoauit, tempore dirae peſtilentiae, quae
ſterium, in quo MANTVANVS commorabat
tempore inuaſerat. Patet id ex *epiſtola* dedi
ad Ludouicum Fuſcararium, & Joannem Baptiſ
frigerium, *ciues* bononienſes, quae noſtrae edit

XXC.

[I]. BAPTISTE MANTVANI Bucolica seu adolescentia in decem aeglogas diuisa. Ab Jo[do]co Badio Ascensio familiariter exposita cum in[dic]e dictionum. Carmen eiusdem de S. Joanne [Bap]tista. Carmen Saphicum Hermanni Buschii [de] contemnendo mundo. Et alia multa non floc[ci] pendenda. in 4. folior. 93.

[Edi]tionis curam] susceperunt Joannes Gallinarius [B]udorinus, & Jacobus Wimpfelingus, Sletstatinus, id quod ex illius *epistola* dedicatoria, ad Conradum Carolum *diuae aedis* petri *Junioris* Argen. *Canonicum & [S]colasticum, Rectoremque parochialis ecclesiae in* Slettstatt, & ex *epistola* Thomae Wolfii iunioris, ad Wimpfelingum, & huius *responsione* ad Wolfium, editioni praemissa, satis dilucide adparet. Annum editionis typographus his verbis, designauit: *Impressum* Argentinae *Impensis honesti* Johannis Prüsz *X. Kal. April.* [An]no *M. D. III.* (1503). In Michael. Maittaire *Annal. typograph.* editio omissa fuit. *Epistolas* memoratas praecedit *Inuentarium seu tabula operis praesentis.* [In] fine *epistolae* Gallinarii legitur *in Aeglogas* MAN[TV]ANI *Decatostichon, omnium earum argumenta com[plectens]*, Joannis Gallinarii, budorini. Illud epigram[ma] titulo postea adscriptum fuit editionis mox me[mor]andae. *In aeglogas* F. BAPTISTE MANTVANI [Ele]*giacum* Thomae Aucuparii, argen. & *Dysthicon* eius[de]m. Thom. Wolphius Junior, in *epistola* ad Jacobum Wimphelingum, *Sa. pa. licentiatum*, scripta Argentini. VI. Kal. Mart. an. 1503. nunciat illi quod ipse, BAPTISTA MANTVANO quaesiuerit, quis ille sit [V]mber, in cuius laudibus, in *eclogis* esset tam frequens [&] adsiduus, quodque MANTVANVS illi responderit, per Vmbrum a se notari Gregorium Tiphernatem praeceptorem suum. Particulam *epistolae*, qua statu-

ram

ram & formam B. MANTVANI describit W(
heic cum lectoribus nostris communicamus:
Scire desideras, qua statura & forma sit ipse MA
NVS BAPTISTA. *Memoria repeto de ea re*
nobis olim fuisse dicta, ideoque breuiter tibi nu
faciam. Scias id rectissime posse de BAPTIS
quod Homerus *& ceteri vates de* Vlysse, *retule*
corpore paruus & forma indecorus, sed ingeni
mus, & animo speciosissimus fuisse perhibetur.
est illud poeticum:

Non vni dat cuncta Deus, formosus vt idem
Sit simul & prudens ac multa laude disertus
Qui specie caruit, deus hunc venerabilis orn
Viribus eloquii, quo fit mirentur vt vnum."

Jacobi Wimpfelingi *responsionem* sequitur

1) *in* Thomam Volfium *Juniorem decretorum*
rem, & Albertum *de* Ratsamhusen germanic
citia coniunctissimos Tetrasthycon BAPT
MANTVANI.

2) *Versiculus* BAPTISTAE MANTVANI, *apud*
mentum eucharistiae Mantuae *incisus.*

Flecte genu: lapis hic venerabilis hospite Chr

3) *Tetrasthycum* BAPTISTAE MANTVANI,

I. *Ecloga* inſcribitur Fauſtus, & agit *de honeſto amore & felici eius exitu.*

II. Fortunatus, *de amoris inſania.*

III. Amyntas, *de inſani amoris, exitu infelici.*

IIII. Alphus, *de natura mulierum.*

V. Candidus, *de conſuetudine diuitum erga poetas.*

VI. Cornix, *de diſceptatione ruſticorum & ciuium.*

VII. Pollux, *de conuerſione iuuenum ad religionem.*

IIX. Religio, *de ruſticorum religione.*

VIIII. Falco, *de moribus curiae* romanae.

X. Bembus, *de fratrum obſeruantium & non obſeruantium controuerſia.*

7) BAPT. MANTVANI *Carmen, in laudem* Joannis Baptiſtae, *pro natali eius.*

8) *Ad adoleſcentem ne vxorem ducturus decipiatur, per illud C. inter op. de Spon. & matri. quamplerumque ſunt ſteriles & etiam a ſacerdotio praemortuae impediunt Tetraſtichon* Joannis Immolarii, nemetenſis.

9) *Contra tentationem carnis, Archilochicum* Petri Bolandi, laudenburgenſis.

10) Hermanni Buſchii *Ode ſapphica de contemnendo mundo, & amanda ſola virtute & ſcientia.*

11) P. Bolandi *Diſtichon Amatores mundi contempto Deo, adulteris, & oui pereunti ſimiles eſſe.*

12) Eiusdem *Diſtichon de ambicioſis, vt inferioribus, & miſerioribus cohabitent.*

13 & 14) Duo *Diſticha* Codri.

15) *Diſtichon* Jacobi vimpfelingi *ad* Petrum Sturm, *bonae indolis nobilem puerum, de vera nobilitate.*

16) Joan. Alphonſi *Diſtichon.*

17 & 18) *in coniurationem* ſotulariam *aut* ſculponiam *duo diſticha* Jacobi Vimpfelingii.

Ocia, ſcorta, merum, ludus mihi damna tulere
Hinc clerum & ciues me ſpoliare iuuat.

Ocia, scorta, merum, ludus, simul aes alienum
In clerum & ciues, nos coniurasse coegit.

19) *In* Jacobum Dracontium, *sacerdotem musis &* Christo *sacrum, epitaphion conditum a* Joanne Gallinario.

20) *Epithaphium* M. Cratonis Vtenhemii, Sletstatinae *iuuentutis, praeceptoris*, ab eodem.

21) *Disthycon* Ja. Vimpfe. *ad omnes morituros.*

XXCI.

BAPTISTE MANTVANI Bucolica seu adolescentia, in decem aeglogas diuisa: Ab Jodoco Badio Ascensio familiariter exposita: cum indice dictionum. Dialogus eiusdem de vita beata. Carmen eiusdem de sancto Joanne Baptista. Hermanni Buschii oda de contemnendo mundo & amanda sola virtute & scientia.

In Aeglogas MANTVANI decatostichon omnium earum argumenta complectens Gallinarii Budorini.

Perlege Mantoi ruralia carmina vatis
Perlege pastoreos, lector amice iocos.
Non hic lasciuum Corydonis laudat Alexim
Pagina nocturnos nec docet ista dolos
Foemineas artes, Faustus conuicia, fraudes
Exprobrat, & Paphiae furta facesque deae
Quam tenuis sanctae sit honos & cura poesis
Et scurras gratos regibus esse dolet.

In

Increpat vrbanos vario discrimine mores
Caetera de sacra relligione canunt.

14. folior. 98. si omnia numeraueris.

Haec editio, ad illam exscripta est, cuius modo demus recensionem, quamuis alia mutata, alia omissa, alia de nouo addita fuerint. Typographus in calce haec coronidis loco adposuit: Joannes Prusz *iunior*, *ciuis* Argentinens. *impressit anno M. D. XIII.* (1513). Initium facit

1) *index*, sequitur

2) *in* Thomam Wolphium *iuniorem*, *decretorum Doctorem*, *&* Albertum de Ratsamhausen, germanicos *amicitia coniunctissimos Tetrastichon* BAPTISTAE MANTVANI.

3) *Versiculus* BAPT. MANTVANI, *apud sacramentum eucharistiae*, Mantuae *incisus.*

4) *Tetrastichon* BAPT. MANTVANI *in apostatam de se ipso loquentem.*

5) *In* Thom. Wolphium *iuniorem D. Doctorem*, *qui habebat* basiliscum *mortuum*, *iocus* B. MANTVANI.

6) BAPT. MANTVANI, *carmelitae*, *ad* Paridem Ceresarium *epistola.*

7) BAPTISTAE MANTVANI *Eclogae X.*

8) B. MANTVANI *Carmen*, *in laudem* S. Joan. Baptistae.

9) *Fratr*. B. MANTVANI *Ordinis Carmeli*, *Professoris*, *de vita beata dialogus*, inter Adrianum & Gigonem, ad Petrum Spagnolum patrem, cuius in fine exstat breuis historia de origine Carmelitarum, & narratio de nece Thomae Connecti, rhedonensis, (Rennes) Galli, Congregationis Carmelitarum mantuanae auctoris. Verba eius haec sunt: *dum bene beateque viueret, a quibusdam inuidis apud summum Pontificem, captus accersitur*, *&* *post carcerem*, *post tormenta*, *post cruciatus*, *tandem quum nihil damnabile*

 repe-

reperissent, grauius inuestigatur, quod iure no erunt, iniuria perficere fortiter accinguntur, & burendum scelerato rogo commiserunt. Id Romae anno 1434. Vid. Matth. Flacii, illyr *talog. Testium veritatis* Tom. II. Libr. XVI 869. edit. lugdun. 1597. P. Baile *Dictiona storique & critique* Tom. I. p. 917 sqq. *I des Ordres monastiques* Tom. I. p. 327.

10) Herm. Buschii, *Ode Sapphica, de contemnend do, & amanda sola virtute & scientia.*

11) Thom. Wolphii, *iunioris*, *ad* Jacobum Wi lingum, *sacrae paginae licentiatum epistola.*

12) Jacob. Wimphelingi, *ad* Thom. Wolphium *rem responsoria*, scripta *ex Heremitorio diui* lermi *Kalend. Martii 1503.*

Aliae *Eclogarum* editiones recensentur a Mi Maittaire in *Annal. typograph.* passim, a Nicer *Memoires* Tom. XXVII. p. 112. Omnium rec ma nisi fallimur est editio, quae *cum notis* prod *lon.* titulo *Operum poeticorum*, *ex officina Mey* 1688. in 8. vid. Henrici Basnage de Beauval *I des Ouvrages des Savans* 1688. Octobr. p. 19 Collectione omnium *Operum*, quae cum Comr

Lotrian & Denis Janot 1530. in 4. litteris go-
, vid. Niceron Tom. XXXIII. p. 334. *Eclogam* I.
I. IIII. & VI. ciuitate etiam gallica donauit Lau-
us de la Graviere hoc titulo: *Les premiere, se-*
!, troisiesme, quatriesme & sixiesme Eclogue de
BAPTISTE MANTVAN, *de l'Ordre des*
es. La premiere traictant de l'honneste amour
ureuse yssue d'icelui. La seconde de l'amour
& enragée, la troisiesme de la malheureuse
de l'Amour folle, la quatriesme de la nature des
es, & la sixiesme de la difference d'entre les rusti-
& les citoyens. Lyon, Jean Temporal 1558. in 8.
Niceron in *Memoires* Tom. XXVII. p. 113.
e, virorum doctissimorum, de BAPTISTAE
ITVANI operibus poeticis, fuerit sententia, ex-
it Adr. Baillet in *Jugemens des Savans* Tom. IIII.
p. 102 sqq.

XXCII.

TISTE MANTVANI *Carmelite* de patien-
aurei libri tres. 1499. Nihil sine causa:
4. folior. 118.

Olpe in titulo conspicua, designat editorem &
phum libri, Joannem Bergmannum de Olpe,
diaconum grandisuallensem, & typographum
ensem. Editio litteris romanis, oppido luculen-
scripta, profertur a Michaele Maittaire Tom. I.
typogr. p. 693. not. 1. Dicauit Editor opus
mmaro de Ercklens, aquensis *ecclesiae Decano, ma-*
praeceptorique suo, cui, vt scribit, Sebastiani
t carmina siue potius fragmenta, quae Editor lit-
rio scomate comportauerat, & inuito domino
exarauerat, dedicauit. Scripta est *epistola* de-
toria *ex* Basilea *XVI. Kal. Septembr. 1499.* In
editionis haec leguntur verba: *Impressum* Basileae

opera Johannis Bergmann de Olpe *XVI. Kal. septe bres Anno salutis MCCCCLXXXXIX. principante d* Maximiliano *cui salus & victoria Amen.*

Dno. suo wymmaro de ercklens aquensi *decano* Seba stianus Brant. *salutem & gaudium :*

Sume Bianorei *vatis* wymmare *libellum.*
Quo fieri patiens qui volet : esse potest.
BAPTISTAM *hunc relegas quem* Mantua *docta po tam*
Protulit : & voluit Virgilio *esse parem.*
At nunc musarum figmenta : artesque relinquens
Hoc plane effinxit. & sine carmine opus.
Cunque leges : nostri memorabere : nosque vetusto
Dilige amore velim : perpetuoque Vale.

Versus inconditi atque inconcinni, Sebastianum Bra inter Meuios sui temporis omnino referendum es produnt. Conscripsit JO. BAPTISTA MANTV NVS, *libros, de patientia tres*, ad Carolum Antoni Fantucium, Patricium bononiensem, podagrae dolo bus laborantem, anno 1497. non 1498. vt Niceron *Memoires* Tom. XXVII. p. 123. scripsit. Cum er MANTVANVS L. III. Cap. XXVIIII. in illos in ctus fuit, qui e principiis astrologiae iudiciariae, fa

m, contra Plinium *& quod vita humana non sit ta*, L. III. Cap. X. *de errore* Auicennae *& alio- qui dicunt omnia miracula fieri naturaliter* &c. t. Cap. XIII. eiusdem libri, argumenta propo- sputationis, quam cum Georgio nouariensi in- , qui anno 1493. ob blasphemias, quas in Chri- effuderat, Bononiae combustus fuit. Antiquis- quam reperire potuimus, est editio, quae *Brixiae rnardinum de Misintis, papiensem III. Kal. Jan. CCLXXXXVII.* (1497) in 4. excusa fuit. vid. Mich. taire *Annal. typogr* Tom. I. p. 655. Illam ex- *lugdunens.* 1498. in 4 vid. Niceron *Memoires* l. *nstra*, & *veneta, per Jacobum de Leuco, die septem- VI. MCCCCLXXXXIX.* (1499). in 4. vid. Mich. taire l. cit. p. 693. In *Operum* MANTVANI edi- e, *antuerpiensi*, legitur Tom. IIII.

OANNES BAPTISTA, MANTVANVS, Petri ioli siue Hispanioli e pellice filius fuit, natus an- 1448. d. XII. April. Praeter Paul. Jouium in *doctor. viror.* p. 142. edit. *basileens.* 1571. in 8. MANTVANVS, in epistola dedicatoria libro *de ta*, praemissa Petrum Spagnolum *patrem suum it.* Contradixit autem Jouio, illumque e legi- matrimonio procreatum esse contendit Petrus in *Bibliotheca carmelitana*, & Laurentius Cu- in *epistola* dedicatoria MANTVANI *operibus antuerpiens.* praemissa. Anno 1513. generalis, tur, totius ordinis carmelitani, in congregatio- erali Romae constitutus fuit, cui vero dignita- e anno 1515. renunciauit, & litterarum studiis se consecrauit. Quo tempore diem obierit aum, non satis constat. Sunt enim nonnulli, um Mantuae anno 1518. mortuum esse conten- sed exstant alii, qui annum Seculi XVI. deci- sextum, illi fuisse emortualem, cum Thom. sio in *epistola ad* Christian. Daumium VII. p. 20 V. p. 51. & Ludouico Ellies du Pin, in *Biblio- theque*

theque des Auteurs ecclesiastiques Tom. XIIII.
existimant. Sepulchrum eius, nullo elegio o
cernitur in *Cappella della Madonna* templi Car
rum Mantuae, vid. Jo. Georg. Keyslers *neueste*
P. II. Epist. LXVIII. p. 589. Conf. de MAI
NO Jos. Simleri *Bibliotheca* p. 84. Jo. Trith
Scriptor. eccles. Cap. CMXII. p. 218. Lil. (
Gyraldi *de poetis sui temporis* Dialog. I. Tom.
perum p. 388. Gerard. Jo. Vossii *de Historici*
L. III. Cap. XI. p. 595 sqq. Anton. Possevini
rat. sacer Tom. I. p. 177 sqq. Balthasar. Bo
Historia ludicra L. XV. Cap. III. p. 586 sqq. e
netae 1652. in 4. Henrici Wharton *Adpen*
Guil. Caue *Histor. litterar. Scriptor. eccles.* p. 15
Niceron *Memoires* Tom. XXVII. p. 104 sqq.
Alb. Fabricii *Biblioth. med. & infim. Latinit.* L
451 sqq. Ipse JO. BAPTISTA MANTVAN
tae suae scripsit *Epitomen ad posteritatem* c
elegiaco, quae legitur in *Operib. antuerpiens.* T
p. 387 sqq. & in Nicolai Reusneri *Iconibus siue*
nibus viuis literis Cl. Virorum ex typis valdkir
in lucem productis, pl. k. 7 sqq. Ibidem k. 6.
Myrtei legitur epigramma, quod in JOAN. BAP
MANTVANVM scripsit:

De mathesi & superslitiosis artibus & so. contr.
De sacro septenario & sol. contrar.
De beatitudinibus octo & sol. contrar.
De symbolo fidei solubilibusque contrar.
De typo gloriose virginis & virgine gloriosa.
De theopolios *speciositate & sanctorum requie.*

Liminis loco Libri II. adscribimus Sectionem XII. XIIII. & XVI. cum poetarum, illae, tunc temviuentium historiam quamdam litterariam comtur, ab auctore, more suo, multis absurdis vrin quibus vixerunt, denominationibus obscu-

De vatibus cristianis.

... caballino lautis citharistria lusit
...lactenus. alludat vatibus amne sacro.
...pi cornix donato garrula cedat.
Cedat alexandro *in grammatica arte strepens.*
...ctior ambrosio *sacer* augustine *sacrato*
Sidereo vati iheronimo damasus.
... gregori fabiano *papa beato*
...ctus. seruorum serue beate dei.
...rido insignis solemergius *intima tangens*
Architreniaca est cosmographia ferax.
...relius symacho *& doctis* fulgencius apher
Diuina prosper *prosperitate scatens.*
...rescens mira virtute boetius. *exul*
...s & elphe *vxor hymnisonando* cephe.
...s & apostolicas perarans pede diuus arator
Grata coetaneis bibliotheca petri.
Sedulius *dape pascali.* lactancius *albo*
Lacte. paraclitus *in spe veniaque iuuans*
Nature plangens morum plantator alanus
Scibile septenis artibus omne sciens.
Sospite debebas vita gamfrede richardo.
Et constantino *multa* iuuence *pio*
Zographus *in bissex modulans animalibus autor*
(Theobaldus)

Theo-

Theodulus placido carmine pseustin agens.
Matheus metrifex thuronensi bartholomeo est.
Debens discipulus O benedicte tibi.
Rabano albinus. garino helinandus. helias
Francisco. helye sicque radulphus huic.
Percelebris celebri tu didaco dominicus
Et reginaldus est dominice pater.
Ludwico maurus. Sigismundo vir eneas
Cribratis patribus docte petrarcha tuis.
Pre se fert speculum indignis brunellus honore
Nobilis & prestans in racione bona.

De modernis poetis.

Vite superstitibus arridet apollo poetis
Ex Elicone suo laurea cuique datur
Mathie andreas guratislauianus alumno
Martis belligeri & palladis armisone.
Justam ob adulterium robertus Karole causam
Aut potuit canere mentagran esse malam
Celteus non hic inglorius induperanti
Fridrico alludens lauriger ymmo decus
Illustri vates philomusus maxmiliano &
Tedigena at priamus saxonie dominis.
Stoicus ornato de monte patens tilomoni
Brunonie dominis Si populo es placidus.
Bauarie domino rheni comitique philippo
Tuque philippee iacobe prolis amor.
Guilhelmo lepidus noster mucianus herili.
Guilhelmi patruo langius arte linus.
Terremontano & musis & theographia
Flexilis hinricus noxariensis honos.
Trithemio alludens herbenus bethauiens
Cultori aonidum par parilique suo.
Lipczeę cantor vrbis gvimpine iohanne
Musis gwardaicus vir faber arte vire
Heroi debet aquilonipolensis & heros
Absque manu firmans oppida castra

Quod poete non sunt ab vrbibus iussu platonis pellendi.

Sponte recessuros si vult plato *ab vrbe poetas*
Insontes pellat thesiphonea cohors.
Occulto plaudit erffordia *clara poete*
Theopolis *nitida patria* alherde *tibi.*
Bella aquilonipolis petroclo. *Tum* theodrico
Riuipolis *rorans ceruisione mero*
Amphitritoniaco *ciui* amphitritonia *pugnax*
Propolis olbero *&* *porta* theopoleos.
Vt pangeapolis conrado *florida nostro*
Gaudeat hinrico thaureapontapolis.
Semipolis semice *sed* gosaniana *volucrum vrbs*
Regine. O tibi sit vpupa spurca cabos.
Digna ducum sedes celebria brunonia xistho *&*
Bernhardo. *vatum parti. animique mei.*
Nomine thuringo panethica phebipolensi
Johanni *vrbs. digna laudis. opima sale*
Thobingo *pariter* hinrico *denique nostro*
Johannis *nostri rite* venustapolis.
Non minus *&* iacobo *prudenti burgimagistro*
Phebipolis *mons pons fons sua cui bona dant*
Concors bennonia parthis *reuiricior ipsis*
Ipsi floriste *consona canonico*
Hugoni ascania Gnasoni bercka *diserto*
Debet lindauia lindauiane *tibi*
In cerere *&* *bacho* theodosia *regia diues*
Hinrico *adiunctis* fabricio*que* ihona.
Johanni artito neoburgensi neoburgum
Cis salam *bromio* *&* *ceruisione fluens.*
Marschalco *rutila* frislaria. *&* *hospita vatum*
Lipczis *mi* iacobe *docta* barine *tua*
Remigio hammonia *piscosa.* dauantria zinthi
Stilbonthea. *calens merce. maligna malis.*
Neioforum *scribe* coruino neioforensi.
Delis *&* andree delia *honesta viro.*
Argentina *meo* iacobo *facunda* scholoni.
Scis monomontapolis *quo oculata colas.*

Cum numero quorum est laus magmentanda
Dinumerare omnes nostra thalya nequit.

A quibus vrbibus vates recedere dicantur.

Siluis musa placet vrbs vatibus est inimica
Est vbi leuca leo. & vpupa vbi est aquila
Nummus vbi est iudex. lis. lex. fuga pugna di
Prepositus rechaab. *mortuus omnipotens*
Illic non oculis cernit non audit & auris
Pinguntur nares olfaciendo nichil
Illic abesse solet veri sapor inque baratrum
Absorbet nabal *vina. venena vomit*
Illic cum canibus mutis crebrescit in vsum
Resphe *plebs. plebis crimen edit* phinees.

Omni carmine hoc epigrammate finis imponit

A sophie cithara noster contraria ludus
Solum in voce nec in mente sed vna ferens
Ad fidei merita. ad virtutum premia. ad alta
Theopolim *recto tramite querat iter*
Spersurus rorem quem nobis appluit almus
In vitam eternam fons. salientis aque
Nos qui pro nostra non posse libidine lector
Omnia nos omnes scis fer amice. Vale.

& disertus eloquio, iurium non imperitus. Scri-
laudem & decorem academiae wittenbergensis,
tatem legentium & carmine & prosa praeclara
t, quae impressa circumferuntur, videlicet: So-
am *lib. I.* (vid. *Analecta litteraria* l. cit.), de
laudibus S. Augustini metrice *lib. I.* Epigram-
lib. I. Viuit vsque hodie varia conscribens, anno
Joannes autem Trithemius *de Scriptor. eccles.*
MXLVII. p. 228. illum hoc elogio ornauit:
ICVS NORTHEYMENSIS *natione* Teuto-
vir in secularibus litteris studiosus, & eruditus,
varum scripturarum non ignarus, ingenio subti-
disertus eloquio, metro excellens & prosa, scripsit
non spernendae lectionis opuscula. quibus no-
posteritati cum gloria commendauit. E qui-
vidi duntaxat, opus illud praeclarum, quod me-
prosa conscripsit ad Fredericum *Marchionem*
ac ducem Saxoniae, Dimetromachiam *praeno-*
de virtutum & vitiorum conflictu lib. I. Tu
trigeros *&c. De caeteris quae composuit, nihil*
tiam meum peruenit. Viuit vsque hodie varia
ens, sub Maximiliano romanorum *rege illu-*
& summo pontifice Alexandro sexto. *Anno*
MCDXCIV. Emendatione indigent in *lexico*
Tom. II. col. 1500. quod HENRICVS
gae natus, & *Sophilogium* Sophologia) sermo-
fuisse conscriptum dicatur.

XXCIIII.

phus Veneris HENRICII BEBELII *poetae*
ati cum Commentario Joannis Altenstaig
imensis. in 4. folior. 120.

ium primam hanc editionem esse censemus,
um Joannis Altenstaig *commentario*, in lucem

exiit. Reperitur quidem in *Catalogo Biblio*
kielmannseggianae p. 494. editio *argentinensis*
in 4. sed eiusmodi editionem non exstare, ex
coniicimus Joannis Altenstaig, in *praefatione*,
anno demum 1510. hunc composuisse *commenta*
disertis verbis prodidit. Errori sine dubio occ
nem dederunt verba, quibus HENRICVS BEBEL
se ab Imperatore Maximiliano, anno 1501. laurea
tica ornatum innuit. Coronidis loco, illa vlti
operis paginae adposita sunt:

Laus & victoria Maximiliano *Augusto.*
Romulidum *Caesar dedit haec insignia nobis*
Moecenas fuerat Langius *auxilio.*
M. D. I.

His verbis insignia subiecta sunt bebeliana, cum e
graphe H. BEBELIVS Justingensis *Poeta Laurea*
& humanarum literarum Doctor Tubinge. Eadem
signia, etiam in libri fronte, sub tituli verbis, exp
fuerunt. Editionis autem annus fol. CXVIII. b.
verbis designatur: Argentinae *IX. Calend. Sep*
Anno a Christo. M. D. XV. (1515). Quod *Triumph*
ille Veneris, in collectione *operum* HENRICI BE
LII, quae hoc prodiit titulo: *Opera* Bebeliana *se*

..ſſentia Imperii. De laude, antiquitate, imperio, ..iis, rebusque geſtis veterum Germanorum. Phor-*..in aedibus* Thomae Anshelmi Badenſis 1509. *Auguſto.* in 4. pp. 219. primo loco repoſitus fue-..m diximus in *Analectis litterariis de libris rarior.* ſed Hieronymi Altenſtaig *Commentarius*, eo-..empore nondum compoſitus, illi non addi po-.. Dicauit ille *Commentarium* ſuum Joanni Zinn-.. *Canonicorum regularium beati* Auguſtini *Prae-..in* Pollingen. In *epiſtola* dedicatoria, inter alia ..eguntur: *pro tua itaque in me perſpectiſſima be-..tia (quae me inuitat & hortatur vt te amem & ..m) enarrationes meas (quas ſesqui menſe abſolui)* ..umphum Veneris BEBELII *noſtri poetae lau-..tuae praeſtantiae peculiariter dedicare ſtatui, qui ..ſcommate omne mortale genus carpit, quod a ..deſciuit & defecit, & ad caſtra* Veneris, *vir-..licta & ſpreta (quam pauci colunt inter quos te ..eſſe cognoſco) propter quod Deus, multa mala ..ibus mittit, quae legere volueris hortor, cum tibi ..m licuerit, inuenies enim quae animum tuum de-..t* &c. Omne poema ſatyricum eſt, & in pri-..BELIVS in Cleri romani vitia vehementiſſime ..tur, in primis libro III. qui inſcribitur *Papa ..cerdotibus.* Quamdam huius rei excuſationem ..praefatione vbi ait: *quod ſi quis dixerit, me ..temerarium, qui etiam ſummos pontifices taxa-.. in caelum (vt ipſi dicunt) ponere audeam, huic ..ſummos pontifices maximis honoribus, atque ..reuerentia venerandos, eorum tamen aliquos a ..ate ad laſciuiam, ſuperbiam, ambitionem, atque ..tia declinaſſe, non eſſe obſcurum ex hiſtoriis* Pla-..*quae palam leguntur, nec velim tam impius eſſe, ..tam vicarium* Chriſti *& veritatis, tam ſuperbum ..qui nolit de ſe audire veritatem* &c. Specimina ..lla, ex *Triumpho* Veneris ipſo excerpſit Cl. Da-..lement in *Bibliotheque hiſtorique & critique* ..III. p. 11. Adſignauit HENRICO BEBELIO

 ob

ob hunc librum, locum inter teftes veritatis, Joan
Conradus Dietericus in *Auctario Catalogi Teftium*
ritatis Matth. Flacii, *Cattopoli* (Gieffae) 1667. in
p. 262. Conf. Joan. Vogtii *Catalog. libror. rar.*
77. Samuel. Engel *Bibliotheca felectiffima* P. I. p.
Jo. Chriftophori Mylii *Memorabilia Bibliothecae*
nenfis p. 229. qui omnes librum valde rarum effe,
quafi ore confirmant. Editio *Triumphi* Veneris, qu
pofterior, fine loco anno 1690. prodiiffe memor
Wolfgango Theodoro Wendel cum *reftrictione* glo
graphica euulgata fuit.

Joannes Altenftaig, mindelheimenfis, Sueuus, The
logiae, & Academiae tubingenfis, vt Martinus Cr
fius in *Annalibus* fueuicis Dodec. III. Libr. VII.
Cap. XVI. p. 533. teftis eft, Profeffor, initio Sec
XVI. variis fcriptis, quae maxima ex parte ad lingu
latinae culturam fpectant, editis inclaruit. Ti
eorum videri poffunt in Jof. Simleri *Bibliotheca*
336. & in Chriftophor. Hendreich *pandect.* bran
burg. p. 128. Joannes Zingiffer monafterii pol
genfis Antiftes circa annum 1511. illum arceffiue
eique praeceperat, vt quaedam *de latinitate praec*
confcriberet, quibus Ordinis Auguftini Canonico

t. Fabricius in *Bibliotheca med. & infim. Latinit.* III. p. 130 sqq.

XXCV.

hymnorum in metra nouiter redactorum: ologia & defensio poetice ac oratorie ma- Breuis expositio difficilium terminorum iis ab aliis parum probe & erudite forsan tatorum per HENRICVM BEBELIVM *Ju- m* edita *poeticam & humaniores Litteras profitentem in gymnasio Thübingensi.* An- tes eiusdem in quasdam vocabulorum in- tiones Mammetracti. in 4. folior. 67.

mit collectionem *hymnorum*, satis raram HEN- S BEBELIVS, iustingensis Sueuus, orator & , suae aetatis celeberrimus, *iis adnumerandus*, vt ndr. Quenstedt *de patriis illustrium doctrina & r virorum, Viteb.* 1691. in 4. p. 161. ait, *qui ro- eloquii vsum, temporum iniuria, pariterque bo- s incuria neglectum reducere & genuino nitori re- conati sunt.* Neque Iosias Simlerus, neque phorus Hendreich, nec Ioan. Albert. Fabri- c alii, qui *opusculorum* bebelianorum, exhi- dicem, huius collectionis cognitionem habuis- entur. Praemittitur

HENRICI BEBELII *epistola ad* Federicum au- sium *Praesulem comitem de* Zollern, in qua illi em nobilem Henricum de Steffel; vtroque pa- orbatum commendat. Adiicitur *epistolae*

Sapphicum carmen H. BEBELII *ad eumdem* Fe- um augustensium *praesulem pro commendatione* de Steffel *Baronis impuberis generosi & no- bi.*

c) *Apologiam* & *defensionem poetices ad iuuent*[illegible]
germanam praecedit

d) *Tractatio de auctoribus & metris hymnorum. A*[illegible]
logiae additur

e) *de laude & vtilitate poetices, & secularium* [illegible]
rarum contra inductos quosdam elegia H. B. J. [illegible]
excipiunt

f) *CLVIIII. hymni* in SS. Trinitatis laudem, [illegible]
ctorum, & Sanctarum, quibus eccl. R. singularem [illegible]
tum exhibet, honorem, a diuersis auctoribus, di[illegible]
metri genere compositi. Sequitur

g) HENR. BEBELII *elegia, ad iuuentutem,*
discat tempore iuuente & floride etatis. Illi [illegible]
ciuntur

h) *versiculi quidam* H. BEBELII, iustingensis, [illegible]
gias sententias in se continentes. Ex illis non[illegible]
heic adscribimus:

Hec quattuor peruertunt omnia iudicia.

Pinguia dona: odium: fauor & timor exitio [illegible]
Judiciis: per que iudex corrumpitur omnis.

Gelt gunst forcht vnd nyd send
die recht werffend an ein glink end.

Den schrybend die alte wysz vnnd clug
der vil biechen gelesen hat vnd lender genug
erfaren darzu menchen man
der vil alte geschichten waist vnd kan.

Hec sunt que maxime homines decipere solent.

Decipiunt multis, (vt nos docuere priores)
Et fauor haud durans principis atque ducum
Et muliebris amor, nec non aprile serenum
Labile vel folium quod rosa pulcra geris
Nisus & accipiter multo discrimine equusque
Tractatur: sepe & tessera vota negat.
Herren gunst vnd aberellen wetter
frowen lieb vnd rose bletter
rosz: würffel vnd federspill.
betriegen manchen der esz geloben wil.

i) *Annotatiunculas & expositiones quarundam dictionum, que in hymnis sunt minus probe vel luculenter interpretate*, praecedit

k) *Epistola* H. B. J. *ad* Joannem Nauclerum *alias* Vergenhans, *iuris pontificii*, *& omnis litterarie discipline antistitem & patronum.* Thübingensis *ecclesie collegiate prepositum. ac gymnasii cancellarium celeberrimum.* In fine *Adnotationum* haec

l) HENRICI BEBELII reperiuntur carmina

1. *Eucharisticon ad reuerendum in* Christo *patrem* Joannem Abbatem *monasterii* bebenhusen.
2. *Epitaphium doctoris* Martini Vranii Prennynger *vtriusque iuris monarche.*
3. *Tetrastichicon de eodem.*
4. *De obitu eiusdem & fragilitate humana. Ad reverendum in* Christo *patrem* Joannem *Abbatem monasterii* bebenhusen. *epigramma.*
5. *Elegia extemporalis. In mortem nobilis & prestantissimi viri* Hartmanni de eptingen *Canonici* Basiliensis 15001. (1501).
6. *Epitaphium eiusdem* Hartmanni.

m) *Annotationes in* Mammetractum prae
grammate & epistola, dicauit HENRICV
LIVS *Magnifico & generoso* Francisco *Comi*
lern *Adolescenti & nobilissimo & doctissi*
tempore haec. *opusculorum* bebelianorum
litteris gothicis exscripta, in lucem prodie
non possumus, cum neque loci, neque an
typographi indicium illi additum fuerit. Si
rae fuerit locus, illam *Phorcae in aedibu*
Anshelmi, badensis, anno circiter seculi X
aut secundo impressam crediderimus. In c
opusculorum HENRICI BEBELII, quae ho
exiit titulo: *Commentaria epistolarum confi*
HENRICI BEBELII Justingensis *Poetae*
poeticam & oratoriam publice profitentis in
bingensi. *Contra epistolandi modos* Pontii
Contra epistolas Caroli. *Commentaria de ab*
guae latinae apud germanos *& de proprietat*
Vocabularius optimarum dictionum Haec om
emendata sunt. Annotationes & lima in M
ctum cum nouis additionibus. Annotationes
lingua latina. De magistratibus romanorum
positione terminorum. Nomina latina artific
mina morborum corporis humani latine & gr

...ſet Cl. Dauid Clement in *Bibliotheque hiſtorique critique* Tom. III. p. 4 ſqq.

XXCVI.

...c libro continentur Haec Bebeliana opuſcu-
...oua. Epiſtola ad Cancellarium de laudi-
... philoſophia veterum Germanorum. Epi-
...d Jacobum Petri Arlunenſem de laudibus &
...bus facetiarum. Libri facetiarum iucun-
... atque fabulae admodum ridendae. Pro-
...ermanica in latinitatem reducta. Mitho-
...oc eſt fabula contra hoſtem poetarum.
...n obitum doctoris Henrici Starrenwadel
...torum vaticinatoris. Elegia hecatoſticha
...tione vitae BEBELII dum peſtis Tubin-
...retur M. D. II. Elegia ad Appoloniam
... pulcherrimam de meditatione venturae
... & ſenectutis. Ad Thomam Wolphium
...m de laude doctorum & poeticae. Eglo-
...a vituperatores poetarum. Epitaphium
...di ad Joannem Streler Vlmenſem. Can-
...acula. Laus muſicae. Apologia poetae
...e ſua. Elegia Cimonis ſtulti qui ex amo-
...us eſt prudentiſſimus. in 4. folior. 101.

Quae in hac collectione *opuſculorum* bebeliano-
...m, maxima ex parte poeticorum, ſatis rara repe-
...ntur, titulus lectores, ſatis & abunde docere pote-
...it. *Cantio vernacula*, minime verbis teutonicis com-
poſita, ſed e vernaculo ſermone in latinum ſermonem
transducta eſt. Initium teutonicae cantionis tale
fuit: *Ich ſtand an einem morgen gar haimlich an ain
ort*.

ort. Praeter nonnulla epigrammata, istis o
passim inspersa, *Elegiae* Cimonis, haec subii
carmina I. HENRICI BEBELII iustingensi
Laureati, Carmen in Pestem, pro Agnete Reth
virgine pulcherrima Tubingen. 2. *Epitaphium e*
3. HENRICI BEBELII *poetae laureati, pro*
iusta soluentis Epigramma. Editionis tempus
tur, hisce verbis, in calce volumini adpositis:
tine *Impressit* Joannes grüninger *Anno. M. L*
(1508). Editionem exstare, cuius in fine haec
tur: Argentine Joannes Grüninger *imprimeb*
Adelpho *castigatore. Anno seculi huius M.*
(1509) *Pasche,* testatur Cl. Dauid Clement in
theque historique & critique Tom. III. p. 7.
tior & auctior editio *nouo libro facetiarum, pro*
seu practica vtili & vera vsque ad finem mundi.
minibus de miseria humanae conditionis. de Inu
Baccho. *Contra Simoniacos. de philomela. V*
rebus laetis & iucundis. euulgata fuit Argento
nuo ex aedibus Matthiae Schurerii. *Mense*
anno 1514. *Regnante Imp. Caes.* Maximilian
Aug. in 4. vid. Die *Merckwürdigk. der köni*
blioth. zu Dresden Tom. III. p. 511. vbi *facet*
BELII *rus & stiuam olere* dicuntur, Cl. Dau. Cl
Bibliotheque historique & critique l. cit. qui var
cetiarum editiones recenset & specimina no
quibus BEBELIVS seculi sui barbariem & ig
tiam depinxit, adfert. Priores editiones, libr
tummodo duos ob oculos ponunt, recentiores
tertio auctae fuerunt. Anno 1506. *facetias* p
exiisse in lucem colligimus, ex hisce Martini
verbis, qui in *Annalib.* sueuic. Dodec. III. Lib.
Cap. XIIII. p. 528. scribit: *Dedicauit hoc anno*
BEBELIVS *suum libellum Facetiarum* Petro
arlunensi *Jurisc. Praeposito* Backnangensi, *Ca*
Stutgardiano, *Ducali Senatori. Quales interdu*
temporibus fuerint curatores animarum: vel bin
gi potest: quod 1506. in die resurrectionis domini,

quidam ordinis Praedicatorum, (ficut ante facerdos quidam waiblingenfis) mandauit incipiendum triumphale carmen Chrifti, Chrift ift erftanden, illi viro, qui domi fuae imperium teneret, non vxor, vbi cum nemo virorum inciperet, mulieribus iuffit, quae imperarent domi. Ibi ftatim omnes cecinerunt. Conf. Melchior. Adami vitae philofophor. germanorum, p. 12. vbi fimili ratione facetiarum librum anno 1506. primum effe editum commemorat. Verfionis teutonicae titulus: HENR. BEBELII facetiae, in 3. Büchern. mit einer ordentl. Abwechfelung vnd Einmifchung der Apologen Bernhardini Ochini, fampt einer angehenckten Practiken, was bifz auff den Jüngften tag gemein feyn werde, verteutfcht. Franckfurt bey Nicolao Baffeo 1589. in 8. adlatus confpicitur in Nicol. Baffaei Collectione omnium in vnum corpus librorum &c. P. II. p. 295. & Catalogus Biblioth. weidmann. P. I. p. 72.

De HENRICO BEBELIO & opufculis ab ipfo editis vid. praeter fcriptores fupra citat. ipfius BEBELII epiftola de operibus a fe editis, atque aemulis, quae prodiit cum eiusd. Commentar. de conficiendis epiftolis, & aliis opufculis, Argentorat. 1513. in 4. fol. 140 fqq. Martini Crufii Annal. fueuic. paffim, inprimis Dodec. II. L. VIIII. Cap. X. p. 516. Jof. Simleri Bibliothe. p. 272. Chriftoph. Hendreich Pandectae brandenburg. p. 466 fqq. Gerard. Jo. Voffii de Hiftoricis latinis Lib. III. Cap. X. p. 583. Martin. Hanckii de romanar. rer. Scriptoribus P. I. Cap. L. & L. II. P. II. Cap. L. p. 209. Henr. Wharton Adpendix ad Guil. Caue Hiftor. litter. fcriptor. ecclef. p. 177. Jacobi Burckhardi Commentar. de fatis linguae latinae in Germania P. II. Cap. IIII. p. 317–358. Jo. Alb. Fabricii Biblioth. med. & infim. Latinit. L. II. p. 491 fqq. Jacob. Bruckeri Ehrentempel der deutfchen Gelehrfamkeit Decur. X. p. 169. not. (n).

XXCVII.

XXCVII.

Literarii ſodalitii Apud Marpurgum ali chinni ſuper quodam duorum Lyp Poetarum in Lutherum ſcripto Libello, e D. XXVIII. (1528) in 8. folior. 8.

Ex quo tempore Martinus Lutherus, Catl Bora, matrimonio ſibi iunxerat vndique Ecc laei, Emſeri, Wulferi, Dietenbergeri, Koell gersheimii, Lemnii, aliique contra illum inſ qui illum eiusque coniugem, ſcriptis ſatyrici ditis & inſicetis ſcommatibus, incredibile dic rent. Illis etiam ſe adſociauerant Joachimu Heiden, ſiue vt dici maluit, Miricianus, & Hafenbergius, Academiae lipſienſis magiſtri, ἐξοχὴν nominabantur lipſienſes *poetae.* Al eorum, Ambroſii libellum, *de lapſu virginis tae* in teutonicum conuerterat ſermonem, & ſtola teutonica ad Lutheri coniugem dedic nonnullis inconditis verſiculis & teutonicis bis euulgauerat. Editio, qua vtimur, anno I ta videtur, & hunc titulum ob oculos pc *Sentbrief,* Kethen von Bhore, Luthers *vermey*

Anno 1525. in das Evangelische Reformationwerck mit *ngefallen: Vnd was Gott die Hohe Maj. durch ihren* *zu sonders auszerwehlten Rüstzeug Doct.* Martinum Lutherum *dabey gethan vnd verrichtet. Auch sich* *usst, sint dem* Wormischen *Reichs- Tage an, Anno 21.* *2. 23. 24. vnd sonderlich 1525. in Geist vnd Weltlichen* *achen, in vnd auszerhalb Landes begeben vnd zugetra-* *gen. Aus* Luthero, Philippo, Schleidano; *vnd an-* *dern den fürnembsten Chronologis, fast auf alle Monat,* *Wochen vnd Tage auszträcklich specificirt: Vnd nicht* *in Comedien weise, sondern auch als ein richtiges* *vnd lustiges Compendium historicum Ordentlich verfas-* *set vnd zugerichtet. Vnd der ietzigen sichern Welt,* *zum nothwendigen Lehr- vnd Warnungs Spiegel Beym* *instehenden Seculo vor Augen gestellet Durch* M. Martinum Rinckhardum, *P. L. in Patria* Ileberga *Archidiaconum. Leiptzig, In Verlegum Eliae Rehfelds vnd Johann Grossen*, sine anno in 8. Act. V. Scen. X. *in qua pontificiorum de Coniugio pseudo- iudicia.* Alter Joannes Hasenbergius anno 1528. *epistolam ad* Lutherum *invectiuam, in illius matrimonium* in 8. teste *Catalogo Bibliothecae* tellerianae *Paris.* 1693. in fol. in lucem protulerat, & postea drama composuerat, hoc titulo instructum: *Ludus ludentem* Luderum *ludens quo* Joannes Hasenbergius Bohemus *in Bacchanalibus* Lypsiae *ibes ludificantem ludionem omnibus ludendum exhibuit Anno M. D. XXX.* in 4. vid. Recensio in Christ. Wilh. Franc. Walchii l. cit. in Addition. p. 311 sqq. Vterque autem iam antea symbolam suam ad *epithalamia* Lutheri, quae Lipsiae diuulgata fuerant, non inuitus contulerat. Disertis id praeter alios prodidit verbis Martinus Rinckhardus l. cit. vbi inter alia, Cochlaeum, hac ratione loquentem, in scenam prodire iussit:

Es sind zwey tapffer Helden Leut,
Hasenberg *vnd der* von der Heyd,
Leipzisch *vornehme Professorn,*
Die hab ich darzu auserkohrn:

Sie haben Hochzeit Carmina
Gemacht an Luthrs *vermeinte Frah,*
Ihr gleubt nicht mit was ſchön Gedichtn,
Sie ihr den Leyen Stand vernichtn.
Ich kann mich nicht ſatt leſn vor frewden &c.

Hac igitur re, amici Lutheri, viri doctiſſimi, permoti fuerunt, vt iure quaſi, retorſionis Miricianum in primis & Haſenbergium, poetas ineptos, mirifice depexos darent, & omnium ludibrio exponerent. Et ad id opuſculorum genus, haec, quam deſcribimus, collectiuncula rariſſima pertinet. Epigrammata illa complectitur ſatyrica XXIIX. a *litterario ſodalitio* apud Marburgum in Miricianum & Haſenbergium compoſita. Opuſculum in fine *excuſum* dicitur Marpurgi Anno M. D. XXVIII. (1528) *ſeptimo Calendas octobres.* Typographus anonymus eiusmodi praeire iuſſit praefatiunculam:

Typographus Lectori.

Cum hic nuper literarii ordinis aliquot ſodales, literati cuiusdam literato conuiuio exciperentur, commodum allatus eſt quidam e Lypſia, *neſcio quorum in* Lutherum *ſcribentium libellus. In eum illi, vt erat admodum ridiculus, cachinnabundi quadam certandi voluptate & tentandi ingenii gratia* συμβολικῶς *luſerunt aliquot epigrammatis. Quae dum a quodam harum rerum auido iaueni conſcripta nactus eſſem ſubita me eadiuulgandi cupido inceſſit, quod non minus elegantia ac erudita quam plauſibilia viderentur. Expreſſi itaque non vt aliquem infamari (quam enim infamiam liberales illi ioci concilient?) ſed quod nobilium ingeniorum non illaudata ſpecimina ſeruari voluerim. Tu id a me factum boni conſulens cachinnis iſtis fruere, & Vale optime Lector.*

Octo autem auctores, ad iſtam collectionem, ſymbolam ſuam contuliſſe dicuntur, qui fictis nominibus, & perſonati, in ſcenam prodierunt. Sunt illi Euſta-

ius Cornelius, Hadrianus Consus, Chalcondyles An-
ellius, Demetrius Marianus, Valentinus Lorichius,
ndrosthenes Buccacius, Anneus Barba, Faustulus Ca-
us. Omnem operam in detegendis eorum veris
minibus perdidimus. Vni tantummodo Eustathio
melio laruam detrahere potuimus, cum epigram-
ta illius XVI. in Euricii Cordi *poematibus*, de qui-
mox plura dicemus, reperiantur. E reliquorum
grammatibus, vnum, alterumue, paullo ceteris mo-
sius, heic transscribimus:

Hadriani Consi Symbolum.

Quae duo Lypsenses *nuper cecinere poetae*
Carmina non Clario *sunt referenda Deo.*
Non grauibus Musis, *doctae non apta* Mineruae
Non Charitum *blando munera digna choro.*
Non recitanda viris, quibus est cura vlla decori,
Inter limatos nec numeranda iocos.
Sed sunt ad foricas, calidumque locanda lupanar.
Hoc theatrum est illis scenaque digna iocis.

Demetrii Mariani symbolum.

Diuinus Plato *maximus Sophorum*
Magneti similes ait poetas
...us ille suas in omne fundit
...ctum, vt ratione mox eadem
...um ad se trahat, Id tulisse verum
...at, nam rabiosulos poetas
...antes rapimur pari furore
... simus similes eis poetae.

Valentini Lorichii Symbolum.

...nica Dardanium *regem demulsit* Elisa
Plisthenium Astimone *flexit amica ducem.*
Candida magnanimum coepit Briseis Achillem
Alcidae *imposuit* Deyanira *iugum.*
Lypsiaca *fractus musa iacet ecce* Lutherus
Quem tot bonorati non domuere patres.

 Debita

Debita redde tuis iam Lypsia *vota poetis*,
Fige & ouans altis parta tropboea tholis.

Faustulus Canens Myriciano & Hasenbergic

Si vos stultitia non insanire relicta
Vates potestis pessimi,
Imo si cultae vos non odisse Camenae
Balbutientes poterunt,
Vestra sequi poterit bonus hortamenta Luther
Iudiciumque perpeti.
Sed prius ad fuluos ibunt armenta leones
Saeuis voranda rictibus
Quam probet & faciet prudens consulta Luthe
Dementium versificum.
Quare si sapitis desistite ludere tantos
Paresque vobis quaerite.

Habemus alium, eiusdem commatis libellum, op
rarum, non addita temporis, loci & typographi n
in lucem editum, qui tali inscribitur titulo: *Ep*
Myriciani *poetae ad* D. Cochleum. *Epistola* D. C
lei *ad* Myricianum *&* Hasembergium, in 8. folic
Nisi omnia nos fallunt libellus *Vitebergae a Ni*
Schirlenz circa annum 1530. editus fuit. Ab vb
re recensione nos abstinemus, cum satis superq

XXCIIX.

EVRICII CORDI *Simesusii Germani, poetae lepidissimi*, opera poetica omnia, iam primum collecta, ac posteritati transmissa. Quorum catalogum versa pagella reperies.

Ad Lectorem.

Nullus in edendis modus est, finisque libellis
Vsque nouis aliis omnia plena scatent.
Vt non tot cerasis veniens Quintilis abundet
Plura nec Augustus sub cane pruna ferat.
Nec tot in apricis erucas frondibus vnquam
Aut Maio vermes videris in solo.
Si quotus est lector, tam multus debet & auctor
Esse, suum scribens dat quoque CORDVS opus.

8. folior. 295.

Laudatur editio *francofurtana* 1564. in 8. propter raritatem in *Catalogo Bibliothec.* Daniel. Salthenii p. 478. quam haec, quae sine die & consule in lucem emissa, & sine dubio, omnium prima est, superare videtur. Jo. Alb. Fabricio, Jo. Petr. Niceron, aliisque illa incognita fuit. Complectitur *Bucolicorum Eclogas* X. *Hymnum in natalem* Christi, Nicandri *Theriaca & Alexipharmaca* carmine hexametro, in latinum sermonem conuersa e graeco; *Threnodiam in mortem* Guilielmi Hassiae *Principis; Palinodiam* quod mortuum fuisse Erasmum scripserat. *Expiatorium* hessiacorum *fontium; Defensionem contra* Thiloninum Philymnum, quam *operibus* insertam esse ignorauit Niceron Tom. XXXVII. des *Memoires pour servir à l'histoire des hommes illustres de la republ. des lettres* p. 374. & *Epigrammatum libros XIII.* Multa in hisce *epigrammatibus* inueniuntur, quibus historia litteraria

R 2 istorum

istorum temporum, mirifice illustratur. Martin
theri aduersarii, & inter eos praecipue Cochl
Hasenbergius & Miricianus, in EVRICIO CO
inuenerunt antagonisten, qui multo illos sale p
cuit. Haec exemplo esse poterunt Libr. VIII
230. b.

Ad Hermannum Buschium.

Barbara dicta fuit cuidam olim Lipsia *vati*
Sed tunc non celebres protulit illa viros.
Nunc vero quantos eduxerit aspice Homeros,
Et lege, praeclarum, quem cecinere, librum.
Quid rides, strepero numeras quid carmina r
Quid miseros homines terque quaterque sona
Post adeo horrendos vultuque minisque Dare
Quos supera fudit mille Lutherus *ope,*
Ille triarius est, qui bellum finiet, ordo,
Et sua Belicolis ocia reddet haris.

Ad Lypsiam.

Quis non artifices tuos poetas
Foelix Lypsia *ciuitas stupescat?*
Qui quinta regione septimaque
Possunt hexametros parare versus,

Det sanum precor his aliquando pectus, vt olim
Stulticiam videant, illacbrymentque suam.

Aliud.

Incusatus Apollo, *quod duobus*
Istis Lypsiacis *fauens poetis*
Contra christicolam virum Lutherum
Hunc dictauerit impium libellum,
Irato grauis ore se negauit
Vllum noscere Lypsiae *poetam.*

Conf. Christ. Wilh. Franc. Walchii *wahrhaftige Geschichte der seel. Frau* Catharinae von Bora p. 170. Nouam *poematum* EVRICII CORDI dedit editionem Ioan. Henricus Meibomius, qui & *vitam* CORDI praefixit, & *notas* adiecit, *Helmstad.* 1616. in 8. recusam esse testatur Niceron in Memoires l. cit. *Lugdun. Batauor.* 1623. in 8. Maxima ex parte CORDI poemata inseruit Janus Gruterus *Deliciis poetarum* germanor. P. II. *Francof.* 1612. in 12. p. 638—935.

Vitam HENRICI VRBANI, siue vt dici maluit EVRICII CORDI, Simesusii (*Oberst Simsthausen*) Hassi, anno 1486. nati, poetae & medici celeberrimi, Bremae anno 1535. mortui, dederunt praeter scriptores iam nominatos Melchior Adami in *vitis* germanor. *medicorum* p. 10 sqq. Paull. Freherus in *Theatr. viror. eruditione claror.* p. 1224. Joan. Petr. Lotichius in *Biblioth. poetic.* P. III. p. 41 sqq. Henric. Pantaleon in *prosopograph.* Tom. II. p. 163. & qui omnium optime res ad CORDVM pertinentes exposuit Wigandus Kahlerus in *vita* D. EVRICII CORDI, *cum filio* Valerio *Reformatoris strenui, & poetae eximii*, *Rintelii* 1744. in 4. Conf. Joan. Alb. Fabricii *Biblioth. med. & infim. Latinit.* L. III. p. 1204. Jos. Simleri *Biblioth.* p. 190. Phil. Jul. Rehtmeyeri *Antiquitat. ecclesiasticae vrbis* Brunsuigae P. III. p. 34 sqq. *Zuverlässige Nachrichten von dem gegenwärtigen Zustande,*

Veraenderung vnd Wachsthum der Wissenschafften Tom. V. P. LIII. p. 328 sqq.

XXCVIIII.

GEORGII SIBVTI *Daripini Poete & orator laureati:* Siluula in Albiorim illustratam. 4. folior. 28.

In libri fronte oppido rari, & quod nos quide sciamus, nunquam recusi reperitur delineatio par superioris, templi, quod in arce vitebergensi exstr ctum est, ligno incisa. In altera tituli pagina hae leguntur: GEORGI SIBVTI Daripinii *poete & ora toris imperatoriis manibus laureati ordinarii lector humaniorum litterarum in famosissima academia* albic rena. *Siluula: in* Albiorim *illustratam: edita & m per coram illustrissimo* Friderico *Sa.* Ro. *Impe electo ostensa cum vndecim personis memoriter recitata: Va tes suadente musa sexcentos versus memoriter cecinit vna queque aliarum personarum duodecim. Perso fuerunt:* Mercurius: *Parasitus:* Calliope: *poeta:* A pollo: Siluanus: Bacchus: Diana: Neptunus: Chlo

Antra, feras, hortos, vberrima germina succo
Insita que sterili cortice prole tument.
Gramina purpurei spaciosaque iugera campi
Lilia verna, rosas, vmbriferumque nemus
Quod bibit irriguum (dum se diffuderit) Albim
Arida qui bifido gurgite rura lauant.
Is fugit eoo Phebi *radiantis ab antro*
Et caput occiduis labile condit aquis
Templaque marmoreis studio celata colossis
Que decus eximium laudis & artis habent
Organa disparibusque melos resonantia cannis
Carmina, que alterno pectora fessa leuant
Indigetum vultus picta sub imagine viuunt
Viuis & in sculpto robore nate Dei
Zeusis *eat cubitum, calamus dormitet* Apellis
Nec tua Praxiteles *hoc opus arma terent.*
Ista tibi cecinit diuina Minerua SIBVTI
Dum premit Albigenas *pestis amara lues*
Cui sacer inflexa praecinxit tempora lauro
Maxmilianus *habens regia sceptra manu*
Albiorim *primus dignatus ludere versu*
Menia, templa, nemus, pascua, rura, lacus
Sarmata *te* Schythia*que canent* garamantus *&* indus
Ad tua templa ferent annua vota preces
Ergo decent meritum largissima munera vatem
Qui canit heroo carmina docta pede.

Sequitur 4) Christiani Boioarii Lanckeimensis *Epigramma in siluulam* SIBVTI.

5) Eiusdem *Epigramma.*

6) *Ad eundem epigramma.*

7) Andree Grappi *epigramma.*

8) *Ad sapientissimum* Albiorene *vrbis senatum pro cognoscendo libro & pristina omnis fortune conualescentia* GEORGII SIBVTI *carmen.*

9) Eiusdem *ad* Dilonem Denum *eiusdem senatus Proconsulem primarium & sapientissimum carmen.*

 10) *Ar-*

10) *Argumentum in primum librum filuarum.* GE GII SIBVTI Daripini *poete imperatoriis man laureati.*

11) GEORGII SIBVTI Daripini *poete & orat laureati Siluarum liber primus.*

12) *Gratiarum actio ad Deum omnipotentem.*

13) *Gratiarum actio ad Dei genitricem.*

14) *Gratiarum actio ad illustrissimum Principem* Fri ricum *Sacri* Romani *imperii Electorem*, Saxonie *cem*, in qua poeta, hac ratione, de se loquitur:

Jam tibi me Princeps toto cum corpore vatem
Offero, committo, presento iugiter vnum
Sub te sum natus modica de stirpe creatus
Infans in pago vidi cunabula prima
Conradus *sacro lauit me flumine* Celtis
Induit & primam phebeo *murice vestem*
Post vbi me diuus cognouit Maxmilianus
Imposuit sacram regali pollice laurum
Carmina & in totum iussit me spargere mundum
Hoc tibi nunc lusi princeps doctissime carmen
Nil ego quero tuus: dici quam posse poeta
Et quam viuo diu geminus me nutriet albis.

15) *Gratiarum actio ad illustrissimum principem* J annem Saxonie *ducem:* Misne *Marchionem* T

24) Eiusdem *carmen ad generosum & illustrem* Fridericum de Rischer *vtriusque iuris doctorem & Consiliarium illustriss. ducum* Saxonie.

25) *Monostichon ad* Joh. Moenhouer *vtriusq. iuris doctorem consiliarium illustriss. ducum* Saxonie *& decanum cathedralis templi* albioreni.

26) *Ad religiosiss. sacrarum litterarum doctorem* Stuppiz.

27) *Ad* Wolfgang. Stelhin *vtriusq. iuris doctor. excellentem.*

28) *Ad* Iheronym. Schorff *vtriusqu. iuris doctorem & philosophum argutissimum.*

29) *Ad nobilem & generos.* Vdalricum Denstat. *vtriusq. reip. sapientiss. interpretem.*

30) *Ad illustrem & insignem* Anthon. Nimicum *fortiss. ducum* Saxonie *prefectum &* Albiorene *vrbis vigilantiss. custodem.*

31) *Ad nobilem & erudit. vtriusque iuris indagatorem* Fridericum de Leonroter *Canonicum* Austatn. *ecclesie bene meritum.*

32) *Ad illustr. & expectate eruditionis virum* Christofer. Gros *sapientem & doctum iurium interpretem.*

33) *Ad generosum & in primis eruditum* Heinric, de Teben.

34) *Ad* Joann. de Canniz *in* Treben.

35) *Ad fidelem & amandum* Thomam N. monasteriensem *iurium & medicine Baccalaureum in primis doctum & exerpertum.* Albioreni *Gymnasii notarium bene meritum.*

36) *Ad* Henricum *&* Theodoricum de Peulwitz *illustres fratres & adolescentes sub prima litterarum incude militantes fortissimorum ducum* Saxonie *Marschalci filios.*

37) *Ad* Henricum Gruber de sancto Gallo *rarum hominem, variarum virtutum praeditum.* Is Henricus Gruber, cuius elogium poeta coronidis loco adposuit, sine dubio, e satellitibus Heluetiis fuit, qui in principum arcibus, ante portas & ianuas, excubias agere solent. Ita vero SIBVTVS:

Ipse meos soleo tecum concludere libros
Forte mei potius gauderes ianitor esse
Libri: res vna est: pateat tibi ianua semper
Intus cum fueris: claudas: nec suscipe quemqu
Tu mihi solus eris cunctis bene gratus in horis
In libro nostro dabitur tibi tanta potestas.
Quanta tibi fuerat pestis dum seuit acerba
Magnificus Rector petiit dum balnea Sixtus
Illius officii fueras ad quattuor horas
Functus: dixisti: o fortunatissimus annus
Felix ille dies matris numerandus ab aluo
Felix illa dies niueo signanda lapillo.

Typographus huic *epigrammati*, adiectis scutis sui haec addidit verba: *Impressum* Lipcz *per Baccalaureu* Martinum lantzberg Herbipolitanus (Herbipolit num). Quo autem tempore, liber, charactere litter rum gothico, impressus, lucem viderit, non const Georgius Christophor. Kreysig in der *historischen* I *bliothek von Ober-* Sachsen Sect. V. Cap. IIII. p. 5 anno circiter 1508. id factum esse existimat, sed an librum antiquiorem, & sub Rectoratu Christoph Scheurli circa annum 1507. editum esse scribit Er stus Salomon Cyprianus in *Catalog. libror.* suorum *Li* 1733. in 8. p. 210. Confirmare videtur Cypriani se tentiam carmen num. 23) repositum.

De GEORGIO SIBVTO, daripinio, nihil ali compertum habemus, quam quod in academia vi bergensi, recens condita, e primis fuerit, qui ibi c cuerunt, professoribus; Joannes enim Matthesius der *Historien von des Ehrwirdigen in Gott seligen th ren Manns Gottes Doctoris* Martini Luthers, *anfan Lehre, leben, vnd sterben* fol. 198. edit. *Norimb.* 157 in 4. haec scribit: *Was aber von Anfang für Docto vnd Professorn allda* (zu Wittenberg) *gewesen, wi ietzmals zu lang zu erzelen. Doctor* Mellerstad *v* Staupitz *bekommen befelh, das sie nach guten leut trachten, bringen auch jr etliche zuwege, von* Deu

sch

schen vnnd Wallen, *in allerley Künsten, so gut sie desmals anzutreffen waren. Doctor* SEBVTVS *der Poet – lesen in freyen Künsten* &c. Illum artem etiam medicam exercuisse, & circa annum 1507. Professorem rhetorices, Coloniae fuisse, testatur *Lexicon eruditor.* Tom. IIII. col. 565. Sed sine dubio iam anno 1507. Professor fuit vitebergensis. Si coniecturae locus fuerit illum circa annum 1504 & 1505. Coloniae rhetoricam docuisse existimauerimus. Anno enim 1505. illius *ars memoratiua* de qua alio tempore dicemus, *ex officina Henrici Quentel Coloniae* in 4. edita fuit. Conf. Jos. Simleri *Bibliotheca* p. 232. vbi alia eius adducuntur opuscula, id vero, quod recensuimus, eo loco, & in *lexico eruditorum* l. cit. omittitur. *Bibliotheca* cyprianica l. cit. &. p. 206. 211. Jo. Henr. Leichii *Annal. typogr.* lipsiens. p. 101.

XC.

Ad Serenissimum Principem, & Dominum, Dominum Maximilianum, Dei gratia Regem Boemiae &c. Archiducem Austriae, Ducem Burgundiae &c. Dominum clementissimum. Libellus de Partibus Reipub. & Causis Mutationum Regnorum, Imperiorumq. in plerisque ad imitationem Aristotelis, scriptus Carmine per M. MARTINVM RAKOCIVM. Additum est praeter ea Encomium spectabilis & magnifici Domini Palatini Regni Hungariae &c. & Eiaculatio ad Magnificum Dominum Magistrum Curiae &c. *Viennae Austriae excudebat Raphael Hoffhalter Anno* 1560. in 4. folior. 23.

Hic MARTINI RAKOWZKI DE RAKOW, Camerae hungaricae Scribae libellus, ad eos omnino pertinet,

tinet, qui raro hodie conſpiciuntur. *Epiſtola* dedicatoria, ſcripta eſt Piſonii *Menſe Decembr.* *1559.* Conſtituit poeta cum Ariſtotele *Politicor* IIII. Cap. IIII. Octo reipublicae partes, quas verſibus complexus eſt:

Ruricolae pars eſt prima, Artificesque ſecunda,
Tertia quae tantum vendit, emitque foro.
Quarta dehinc, quiduis quae pro mercede labora
At quae propulſat proelia quinta ſubeſt.
Pars conſultores ſexta eſt, legumque periti,
Septima, Nummorum caetus, opumque potens.
Qui praeſint, proceres, operis, & publica curent,
Octaua illorum pars liquet eſſe tibi.

Exemplum omnium *pulcherrimae* reipublicae prop nit Caphernaum, formoſum nomine pagum, huiusq rei haſce adfert cauſſas:

Vrbis praeſes *erat,* Chriſto centurio *carus,*
Qui coluit vera relligione Deum.
Jayrus, *integra praeſtans pietate,* ſacerdos,
Dilectas, Chriſti *voce, trahebat oues.*
Filius, ipſe Dei, mundi ſaluator, Jeſus
Illa pergratus Ciuis *in vrbe fuit.*
Exemploque probans ciuilia munia, cenſum
Caeſare Didrachmon te, Tiberine, *dedit*
Paſtor amicus erat Chriſto, *Centurio* Chriſto,
Ac hoſpes Chriſtus *ſaepe vtriusque fuit.*
Huic ſanat famulum, natum reuocauit ab orco
Illius, & tantum pignus vterque tulit
Integer hic Joſeph *ſedit cum virgine ſancta,*
Atque fero melius milite tutus erat.
Hic habitata domus Petro, *dulcesque penates*
Suffecti, & Chriſti *munere ſana ſocrus.*
Sanctorumque chorus, Chriſtum *comitatus euntem*
Gratus, cum multis, non ſemel hoſpes erat.
Nec deerant matres ſanctae, caſtaeque puellae
Quarum ſaluificus pectore luxit Amor.
Qui fuerat lux, vita, ſalus, & tota bonorum

Copi

Copia, quo Caeli spiritus omnis ouat.
Cuius & alloquio promanant verba salutis,
Et feruens animis enthea flamma piis.
Illum viderunt, illum audiuere loquentem
Illius hi verbis conseruere sua
Quottidie docti sermone loquentis abibant,
Et sese ad verbum composuere Dei.
Et variis pressi morbis, varioque labore,
Diuina subito conualuere manu.
Daemone vexati, lunaticus atque soluti
Membra, & quos Christi *praeueniebat amor.*
Praefectus plebem Satrapes in pace regebat,
Iussa Dei imperio, non violanda sequens.
Quod didicit verbum. Christo *tradente, docebat*
Jairus, *& domini buccina vocis erat*
Nepthalis *exiliit, plausit* Zabulonidis *ora,*
In nocte, & mortis nube propago sedens.
Namque oriens illi, lumen de lumine luxit.
Et primae dixit iam resipisce, redi.
Felix, ac immortalis Republica certe,
Concessit facilis cui bona tanta Deus.

RAKOCIUM autem non solum inter poetas philosophos, sed etiam mathematicos sibi vindicare locum, lectores nostros, hoc specimen docere potest, quo secundum Platonem *numerum* inter caussas mutationum regnorum adfert.

— *Numerus placet altera caussa* Platoni
Qui duplici harmonia discrepet ipse sibi
Quando superficies Epitriti πεμπτάδι iuncta,
Auctaque ter germina dissona voce strepit
Cumanae *vatis quamuis oracula vincant*
Haec tenebris, breuiter sic tamen ista cape.
Dat natura bonos, & disciplina regentes,
Principio quorum florida regna vigent.
Postea degenerant, frenis paullisper omissis,
Quae disciplinae fecerat ante rigor.

Postri-

Postremo, veluti, vitiorum laesa senecta
Prorsus cum dominis praecipitata ruunt,
Vt tribus ascendit modulis symphonia dulcis,
Ante Deum quando musicus ordo canit,
Quos si transscendat, tollatque supra Diapasi
Horrendo strepitu concaua templa frement.
Nec iam cantus erit, sed erit vox illa, boatus
Et docta minime gratus in aure fragor.
Sic sit Epitritus $1\frac{1}{3}$ *cuius Diagrammate quin*
Sit radix, costas parte ab vtraque ligans
Haec tibi dulcisonas reddet symphonia voces
Per quartam docto suauiter ore sonans.

4. 3

Duc cubice costas 4. 3. *media duo pone* 48. 3 *quire*
Quos extrema 64. 27. *dabunt cum mediis pitus*
Dimidius ditonus tibi cum diapente patebit,
Qui modus est vnus non ita durus adhuc.
Surget ab extremis 64. 27. *Diapason, dimidi*
Dittonus, heu quantum iunctus vterque fren
Multiplica simul 64. 27. *veniet* 1728. *plus d pason*
Latrans, Tartareas vt canis ante fores.
Offensas feriet duris clamoribus aures,
Obruet inceptum vox vlulata melos.
Summa cadunt igitur sua post exordia prorsus
Hic fati numerus cum solidatus adest 1728.
At diatetradion clementer postea rursus
Cum vult post strepitus, incboat ipse Deus
Sic aetas olim pulchrum mutauit inane,
Aduersus Dominum flagitiosa patrans
Et rudis Israel *factus fatalibus annis*
Cum disciplina concidit ipse sua.
Nec procul a nostro situs est hic terminus aeuo
Nescio, terrigenis quid feret ille noui.

Incipiunt autem tractas sentire ruinas
Imperia, & fati deteriora sequi.
Anno 512. *qui diapente facit collatus ad illum*
Et-logon hunc 3⅜ *mensus, si trutinetur habet.*
Sed breuibus, non est, Elegis euoluere tanta
Latinagi longe res erat ista pedis.
Non bene magna capit, pelago ducenda profundo,
Et quae superent pondera, parua ratis.
...ite, fatales numeros, momentaque voluunt
Conscia, virtutem sydera passa Dei.

... autem caussae mutationum regnorum, ab au... vel *philosophicae*, vel *theologicae* esse dicuntur. ... referuntur: 1) *fata* cum

...ia sint vicibus dominisque obnoxia fatis.

...diximus *numerus.* 3) *Seditio populo male concordante coorta.*

Perfidia, regumque tyrannis. 5)
—— cum successor adit moderamen ineptus
Spernendusque capit regia sceptra puer.
... theologicae dicuntur 1) *domini secreta volun-*
populus
contemnens enthea iussa Dei

...fictilium semper vicina tyrannis
Cultibus, inclemens & sine iure manus.

...Rex falsa Dominum relligione colens.

...ni adiicitur *Encomium spectabilis & Magnifici ...i Comitis de* Nadasth *Palatini Regni* Hungariae, *...is* Comanorum, *ac terrae* Fogaras *perpetui, & ...itatus* Castriferrei *Comitis, Generalis Sacrae Im- ...ratoriae & Regiae Maiestatis Capitanei* carmine ...roico. 2) Elegia *ad Magnificum Dominum* Joan- ...em Desesi de Czerneck, *Magistrum curiae ac sacrae ...peratoriae regiaeque maiestatis camerae* hungaricae *...praefectum, & Consiliarium*, in eius insignia. 3) *Ad egre-*

egregium Dominum Ladislaum Mossoci S. C. *Reg*
que Maiestat. Camerae hungaricae *prouentuum Pa*
ptorem. 4) M. Georg. Purkircher *Epigramma a*
ctorem, in laudem RAKOCII. Libro coronidis
typographus Raphael Hoffhalter sua insignia adpo
In *lexico eruditorum* MARTINVS RAKOCIVS loc
non inuenit.

XCI.

De Principatu salutariter administrando Op
sculum, Cum Praeceptis politicis, tum exen
plis historicis maxime illustribus & memorabilib
refertum, inque quatuor libros, secundum virt
tes, vti vocant, Cardinales quatuor, distributur
Autore MARTINO PRAETORIO *Silesio. Argent*
rati Apud haeredes Bernhardi Jobini: *M.D.XCIII*
(1594). in 4. folior. 36.

MARTINI PRAETORII scripta omnia, sunt pau
lo rariora. Fuit is Suidnicii in Silesia anno 1557. na
tus, & adeo litteris humanioribus excelluit, vt no
solum studiis filiorum Marchionis brandeburgici, Jo
achimi Friderici, qui tunc Administrator erat prima
tus & archiepiscopatus magdeburgensis, per decem
annos praeficeretur, sed etiam ob egregia eius merita
cum philosophica & medica lauru, vt Nicolaus Hene
lius ab Hennenfeld, in *Silesiographia renouata* P. I.
Vratisl. & Lips. 1704. in 4. Cap. VII. p. 584. scribit,
Athenis heluetiis anno 1599. cohonestatus rediisset,
aureo torque, honoris caussa, publice donaretur. Ec
cles. ad D. Nicolai magdeburgens. Canonicus, diem
obiit anno 1615. aetatis anno LIIX. Vid. Georg. Go
thofred. Küsteri *Bibliotheca historica* brandenburgica,
Vratisl. 1743. in 8. L. IIII. Sect. I. Cap. VII. §. 6.

Joan.

mr. Cunradi Silesia *togata seu elogia* Silesio-
rina clarissimorum Lignic. 1716. in 4. Lib.
21. Frid. Lucae Schlesiens *curiöse Denkwür-*
Franckf. 1689. in 4. Tom. I. p. 611. Jo.
d. Johnii *Parnassi* silesiaci *siue Recensionis*
silesiacorum, *quotquot vel in patria vel in*
lingua musis litarunt Centuria I. Vratislau.
8. num. 85. p. 160 sqq. vbi ille MARTINVM
RIVM in heroicis in primis poetam felicis-
pellat, & opusculum *de principatu salutariter*
ando paullo altius adsurgere scribit. Joan.
nradus & Nicolaus Henelius ll. citt. de hoc
ratione sententiam suam exposuerunt. *Poë-*
dem arte (ne ceteras dotes commemorem) inter
aquam fuit postremus: qui cum probe gnarus
sim vix olim a quoquam cultam, quam vt do-
minus artem praestantissimam frustra actari,
ctum adsit elegans, quam filiam haberi pulcher-
male illam colloces, diuinam studium, quod ad
imi delicati voluptatem facere n. ulti nugantur,
onsecrauit; interque alia de Principatu salu-
ministrando (*quae vero nobilior materia eligi*
poetica scriptione periclitari coepit. Id quod
felieiter cessit. Exstant eius ea de re libri IIII.
m ac Musarum floribus & deliciis perspersi,
, quem dixi, filio primogenito (Joanni Sigis-
Marchioni brandeburgico) *cum* Anna, Borus-
nuptias celebrante; dedicati, tantique adeo, a
Viro habiti, vt deliciis inserendas censuerit poe-
ermanorum *editor* Gruterus (Part. V. p. 442
iber poematis heroici, I. agit *de Principis iu-*
de prudentia, III. *de fortitudine*, IIII. *de tem-*
. Os poetae magna sonaturum initio statim
se prodit, qui hac ratione inchoatur:

go siderei solio quae, Diua, Tonantis
ro, & vigili subiectas lumine terras
, fori custos, astris, Astraea, *relictis,*
leo terrarum postrema reuisere tractus,

Sicubi regnorum supremis fulcra ruinis
Subiicere, & mores hominum, corruptaque secla
In tanto liceat rerum emendare tumultu.
Prima ego terrigenas siluarum horrentibus vmbris
Eduxi, indomitosque animos & agrestia corda
Exuere, & placidos paulatim assumere mores,
Oppidaque exstruere, & tectis coniungere tecta
Et iussi magno coniunctos viuere caetu:
Hisque sacras leges dictaui & candida iura
Barbaraque informi detergens secula victu,
Rexi animos pariter populi, Regumque ducumque
Fida comes, dux fida, quibus respublica curae.
Ancipitem gestans gladium, libramque bilancem,
Sedula prospicio, ne fraus & iniqua nocentum
Improbitas regnet, turpi nec cedat honestum:
Jusque obseruanti bona, ius austera perosis,
Decerno reprobis poenas, & praemia iustis.
Me sine, ciuilis frigent commercia vitae:
Me sine, nulla domus, Respublica nulla senectam
Ferre, nec vlla diu possint consistere regna:
Inque Deum pietas, sine me, nulla, inque propinquos
Nulla fides: sine me, quanta est, prudentia regum
Stultitia est laruata, furorque, heroica virtus.
Me sine, mortales cultos dediscere mores,

usdem auctoris libello, raro occurrente, qui in-
ur *Marchiados Libri II. siue illustrissimi Principes
J. Electores & Marchiones* Brandenburgenses,
ine *duces ac Burggrafii* Norlbergenses, *sigillatim
ulle ferme omnes, quotquot lucem hanc aspexe-
carmine heroico comprehensi: Auctore* MARTI-
RAETORIO, Silesio. *Argentorati, excudebat
Ribelius Anno recuperatae Salutis clↄ IↄXCIV.*
) in 4. vid. Georg. Gothofr. Küsteri *Bibliotheca
and.* l. cit. Eiusd. *Notitia Scriptorum qui* Mar-
randeburgicae *historiam illustrarunt*, quam ad-
Nicol. Leutingeri *Operum* Tom. II. *Francof.*
in 4. p. 52. die *Nachrichten von einer* hallischen
bib. Tom. VI. p. 56 sqq. Jo. Henric. Cunrad
ol. Henelius ll. citt. illum etiam opus scripsisse
ent, medicum, *de animalibus*, quod in Typo-
io Francofurti ad Moenum, furto subreptum
it. *Varia* MARTINI PRAETORII *carmina*,
r in Jani Gruteri *deliciis poetarum* germanorum
V. p. 442. scribit Küsterus in *Notitia Scripto-
ri March.* brandeb. *histor. illustrar.* & Jo. Sigism.
s in *Parnasso* silesiaco ll citt. sed praeter poe-
principatu salutariter administrando, nihil car-
l. cit. inuenitur.

XCII.

ις. Χριστιανη παλαιστινης, ητοι αγιας ιστο-
ις. βιβλια εννεα. Poesis Christiana. Palae-
seu Historiae sacrae, Libri Nouem. Vbi
ibliis, Josepho, Historia ecclesiastica, &
continua serie recitantur praecipua, quae
stina, seu Terra sancta, ab vltima inde me-
ad hanc ferme aetatem vsque, Deus, S. Pa-
lices, Reges, Prophetae, Ethnarchae, Pon-

tifices, Macedones, Aſmonaei, Herodes, Chriſt
Apoſtoli, Romani, Agareni, Turcae, & Argo
tae noſtri, aliique interim geſſerunt. Ad v
ſcholaſticae iuuentutis Graecolatina poeſi ita c
cinnati, vt ab omnibus vbique Chriſtianis, bo
rum artium ſtudioſis, cum fructu & voluptate,
gi poſſint. *Autore* LAVRENTIO RHODOM
NO. *Francofurti apud Andreae Wecheli here*
Claudium Marnium, & Joan. Aubrium MDLXXX
(1589) in 4. pp. 322.

Satis rarum, praeſtantiſſimum hoc carmen eſſe, t
ſtatur Vir Cl. Joan. Ludolph. Bunemannus in *Catal*
go MStorum, & libror. impreſſor. rariſſ. p. 94. & C
talogus Biblioth. Daniel. Salthenii p. 175. Illo
cenſendo iam ſuperſedemus, cum viri clariſſ. Georg
Lizelius, in *Hiſtoria poetarum graecorum* German
a renatis litteris ad noſtra vsque tempora Francof.
Lipſ. 1730. in 8. p. 166 ſqq. & Carol. Henric. L
gius in LAVRENT. RHODOMANNI *vita*, quam e
dit *Lubecae* 1741. in 8. Cap. III. §. XVI. p. 321 ſq
iſtam nobis praeripuerint gloriam. Ne vero pla

Quae simul exornant Charites, Musaeque coronant,
Haec bona sunt cunctis anteferenda bonis.
Quid bona fortunae, si mens non integra? quid vis
Corporis, internae ni socientur opes?
Hae formant hominem, Diisque immortalibus aequant:
Hae dant, vt vere nobilis esse queas.
Hinc tibi non tantum decus & hinc alma voluptas
Sed fluit hinc aliis copia larga boni.
Macte vir ergo bonis, animique & corporis & quae
Sors fundit. Longum det Deus hisce frui.
Quod superest tenuis non adspernere poetae
Officium: vtque cliens sim tuus: oro: Vale

Generosae Praestantiae T.
officiose deditus

Georgii LAVRENT. RHODOMAN.
cIↃIↃXIC. *Scholae* Walcerod. *magister.*

Vitam LAVRENTII RHODOMANNI, graecae ...ae in Germania restauratoris, Saxouerfiae (Ober-...erben) haud procul Stolberga anno 1546. nati, ...bergae autem, anno 1606. aetatis anno LVIIII. ...tui, omnium optime, quem iam nominauimus, ...ripsit Carolus Henricus Langius, & hoc in lucem ... titulo: M. LAVRENTII RHODOMANNI ...*ae Linguae quondam in Academia* Jenensi, *& Historiarum in Academia* Vitebergensi, *Professoris longe celeberrimi, inter Poetas Graecos post renatas litteras Principis, Vita & in Graecas cum primis Literas Meritis ex ipsius* RHODOMANNI *scriptis, aliisque monumentis fide dignis recensuit.* M. Carolus Henr. Langius, *Gymn.* Lubecensis *Conrector, Societatum Teutonicae* Lipsiensis *& Latinae* Jenensis *Collega Honorarius. Lubecae Sumtibus Jonae Schmidt* 1741. in 8. pp. 382. Conf. *Manes* LAVRENTII RHODOMANNI *Viteberg.* 1608. in 4. Complectitur iste liber *orationes* panegyricas

gyricas Joannis Zezneri & Gaspar. Barthii, m
RHODOMANNI consecratas. *Programma in*
LAVRENTII RHODOMANNI *propositum*
Rectore Academiae Vitebergensis, Daniel. Senner
D. & Prof. Witteberg. 1606. in 4. Henning.
nius illud inseruit *Memoriis philosophorum* D
23 sqq. Legi praeterea merentur Joan. Conr
terici *Program. de propagatione graecar. litter*
poeseos per Germaniam *a Triumviris litterarii*
tin. Crusio, Mich. Neandro, LAVR. RHODOM
instituta, *Giessae* 1663. in 4. Paul. Freheri
viror. eruditione claror. p. 1501. Niceron *M*
Tom. XLII. p. 373 sqq. P. Baile *Dictionai*
rique & critique Tom. III. p. 2448 sqq. Adri
let *Jugemens des Savans* Tom. II. P. II. p. 16

XCIII.

CLAVDII ROILLETI *Belnensis* varia pc
Indicem sequens pagella continet. *I*
Apud Gulielmum Julianum, *sub insigni Am*
prope Collegium Cameracense. *Cum priuilegi*
in 12. folior. 150. si folia 8. priora non

scribuntur Philanira, Petrus, Aman, Catharina. ...gi siue *Eclogae quatuor* sequuntur, quarum tituli *Vinearia*, *Fortunae coniugium*, Diana *siue Satyri*, ...*ga in congratulationem Cardinalis* Lotharingi *ab* ...*a reducis*. Illas excipit *Epithalamion* Antonii ...olomaei, *patricii & ciuis* lucensis & Isabellae ...; & *varia epigrammata*. Poeseos specimen ...*pithalamio* adscribimus:

...sphore redde diem quid sic sperata moraris
Gaudia? purpureum Phosphore redde diem.
...dde diem, vt surgens cupidos mireris amantes,
Mireris Cypriae *parta trophaea nouae.*
... nouus ecce tibi quidam procedit Adonis,
Quo siue visa sibi nulla futura Venus.
Procedit, non qui Triuiae nemora alta Dianae
Dum petat obliquo vulnere figat aprum:
Sed qui ab Acidalio *descendens, monte, petitae*
Virginis in thalamos carmen & arma paret.
Phosphore redde diem quid sic sperata moraris
Gaudia? purpureum phosphore redde diem.
...lis vbi Delon *maternam tangit* Apollo
Cinctus odoratam fronte premente comam
...rediens, vultu fragrantes eflat odores
...s veris sacro spirat ab ore decus.
... Acidalio Veneris *de monte receptus*
...aecinctus multa tempora pulchra rosa.
...reditur spirans, costumque crocumque rubente
...pso etiam Clario *dum videt ora Deo*
Progreditur niueae vt florem decerpat amicae
Quo decerpto alio flore virescat humus
Phosphore redde diem &c.
Gaudia purpureum &c.
Vt Phoebus *aspicies claram sic luce* Dianam
Qua sua sit Triuiae forma futura pudor.
Adspicies ipsa sic tetricitate decoram
Vt comi arridens tetricitate iuuet.
Non pharetrata tamen neruoso prodit in arcu,
Vt possit solas figere casta feras.

Longe alias alio ex arcu pharetraque sagittas
Promens, vult aliam figere virgo feram.
Figere vult, caeco quam dum defixerit ictu,
Ictu se fixam sentiet esse pari
Phosphore redde diem &c.
Gaudia purpureum &c.
Ipsa Diana *tamen sola vt sua lumina nocte*
Difundit, tenebris sic sua tela iacit.
Sic sua tela iacit, iaciens sibi soluere cestum
Vult Veneris *casto quem capit ore virum.*
Purpureis pudibunda genis thalamique viriqu
Expers, ad tedas non nisi nocte venit.
Non nisi nocte venit trepidans, metuitque virili
Ne sit in ingressu succubuisse pudor.
Noctem amat & Veneris tedas, suus ignis in ign
Nocturno, abscondi vult sua furta Venus.
Phosphore conde diem, quid iam nocturna moran
Gaudia? purpureum Phosphore conde diem.
Auricomo in caelis exsurgens Hesperus igne,
Aurorae multo gratior igne micat.
Hic natam trepidae complexu auellere matris
Blandius vt pugnat blanda puella potest.
Et iuueni cupido castam sociare puellam,
Quae licet vt pugnet se cecidisse cupit.

[illegible] columbellae niueo splendore sorores
Quas idem certo tempore sperat Hymen.
[illegible] vincant Charites, Lucretia, Laura, Camilla
Quaeque illis soror est Julia *iuncta tribus.*
[illegible]cedit virgo diui iam pandite Pauli
Atria, quo sacer hic concelebretur hymen.
[illegible]itis aetherei vt superentur ab ignibus ignes
Cedat & humanae caelica teda faci?
[illegible]itisne ipso dignos Amphione *cantus?*
Auditis Clarii *plectra sonora dei?*
[illegible]itis vt quali coetu non prodiit olim
Diua Thetis Peleo *consocianda suo,*
[illegible]leat exsurgens caetu comitata virorum
Quos alios possit dicere terra deos?
[illegible]cedit virgo diui iam pandite Pauli
[illegible]ria, &c.
[illegible] verecundo suffundens ora rubore
Virgineos tardat solicitata gradus.
An fles? flere veto, nullum tibi nupta periclum
Ne surgat toto clarior Oceano.
[illegible] leuis sponsus te non contentus adulter
[illegible] Fiat, & alterius virginis ora petat.
[illegible]is vt arboribus iunctis sese implicat errans,
Amplexu implicitus sic erit ille tuo.
[illegible]s vt ille sibi, fueris sic sola, pudicus
[illegible]lixque vtraque est parte futurus hymen
[illegible] timere, nouo facilis iungare marito
[illegible] nouus est, veneris *sic noua miles eris.*
Qualis quae nudo vitis viduatur in aruo
Marcet, & agricolae nulla petita iacet
Quae si vlmo fuerit surgens coniuncta marito,
Agricolae fuerit multa petita suo:
Sic intacta manens virgo, atque inculta senescens
Arida amatori nulla petita iacet.
Connubio coniuncta pari, velut ipsa parenti
Grata, suo, grata est sic magis ipsa viro.
Vitis vt arboribus decori est, vt vitibus arbos,
Vir sponsae decori est, & sua sponsa viro.

 Mitte

Mitte timere &c.
Vt nouus est &c.
Desiit. ecce vides tua iam Ysabella *timere,*
Huic vt iungaris Bartholomee *veni.*
Auspice iam sacro iuncta est tibi, & oscula fige
Blanda, tibi niueam porrigit ipsa manum.
Porrigit ipsa manum pudibundaque dum premit
Se praedam tandem non negat esse tuam.
Eia age vicisti parta est tibi praeda, petitas
Spargito iam pueris Bartholomee *nuces*
Jam satis est nucibus lusisse, Thalassius *adsit*
Felix, speratam iam tibi frange nucem.
Dicite iam pueri, geminata dicite voce
O Hymenee Hymen, o Hymenee Hymen &c.

Nimium nonnunquam poeta indulget genio, m que castioribus improbus illudit. Inter *epigram* in primis nonnulla occurrunt, quae lasciua & obs na esse videntur. Ipse suam musam, ad id poema genus, fuisse procliuem, fatetur fol. 234. b. *epigr mate* ad Nicolaum Roillet fratrem, quod eius di est:

Vt mihi tecum eadem patria est data Belna, *pater*
Est idem, studium, sic mihi, frater, idem
Nil vt opes, magnos nil vt miraris honores,
Contentus modico, nil quoque miror ego.
Vt tibi nil fucus, nil fraus, sic nil mihi: grata
Vt tibi simplicitas, sic ea grata mihi.
Vt tua grata tibi, mea sic mihi grata poesis,
Vt tuus est tibi, sic gratus Apollo *mibi.*
Sic patria & genere, & vita qui iungor eadem,
Num verus studio sim tibi frater ego?
Dissimiles tamen hoc, quod quae est tibi tota poesis,
Vt superis sacra est, sic sacra sola canit
At mea lasciuit nonnunquam, *vtque haec tua pr dens*

Mat

Mature egreditur, praecipitata mea est.
Rursum hoc dissimiles rapto mihi quod patre veri
Fratris vt officium, sic quoque patris obis.

Ex omnibus CLAVDII ROILLETI *carminibus, quinque* tantummodo *epigrammata,* inseruit Janus Gruterus *Deliciis poetarum* Gallorum Tom. III. p. 686.

XCIIII.

RONSARDI ad pacem exhortatio latinis versibus de gallicis expressa a FRANCISCO THO-o *Bellione. Parisiis, apud Andream Wechelum, Pegaso, in vico Bellouaco. 1558. Cum priuilegio* gis in 4. folior. 8.

PETRVS ROVSSARTVS, siue, vt plerumque adpellari solet RONSARDVS, e Pannonia oriundus, apud Vindocinos (*Vendomois*) in castello, qoud Gallorum lingua *Château de la Poissonniere* nominatur, familia equestri, anno 1524. natus fuit. Tanta eius, apud omnes fere gentes cultiores, & in primis in patria ipsius, nominis fuit celebritas, .vt illum poetarum, quorum Gallia insignem tulit prouentum, Principem, omnium autem, qui, a prima mundi origine, in terrarum orbe exstiterunt, vatum, post Homerum & Virgilium adpellarent tertium. Quid? Joannes Passeratius, teste Aegidio Menagio, in *Observations sur les Poesies de* François de Malherbe *Paris* 1689. in 12. III. p. 295. aliisque, adeo RONSARDI carminibus, quasi fascinatus fuerat, vt *Oden*, quam ille ad Michaelem Cancellarium Hospitalium scripserat, ipsi ducatui mediolanensi praeferret. Sed in aliam plane abiit sententiam Joannes Ludouicus Guez de Balzac, qui in *Comparaison de* RONSARD *& de* Malherbe, quae legitur in *Entretiens de feu Monsieur* de Balzac, *à Am-*

à Amſterd. 1663. in 12. p. 315 ſqq. *ce poëte ſi celeb*
ait p. 317. *& ſi admiré a ſes defauts & ceux de ſ*
temps, comme j'ay dit autresfois d'un grand Perſonn
ge. Ce n'eſt pas un poëte bien entier, c'eſt le comme
cement & la matiere d'un poëte. On voit dans ſ
Oeuvres, des parties naiſſantes, & à demi-animées, d'
Corps qui ſe forme, & qui ſe fait, mais qui n'a ga
d'eſtre achevé. C'eſt une grande ſource, il le faut
voüer; mais c'eſt une ſource trouble & boüeuſe; u
ſource, où non ſeulement il y a moins d'eau que de
mon, mais où l'ordure empeſche de couler l'eau. L
naturel, de l'imagination, de la facilité, tant qu'
veut; mais peu d'ordre, peu d'Oeconomie, point
choix; ſoit pour les paroles ſoit pour les choſes; u
audace inſupportable à changer & à innover: une lice
ce prodigieuſe à former de mauvais mots & de ma
vaiſes locutions: à employer indifferemment tout ce
ſe preſentoit à luy; fuſt-il condamné par l'uſage; tr
naſt-il par les ruës, fuſt-il plus obſcur que la plus no
nuit de l'hyver; fuſt-ce de la roüille, & du fer g
La licence des poëtes Dithyrambiques, la licence meſ
du menu peuple, à la feſte des Bacchanales, *& aux a*
tres jours de debauche, eſtoit moindre que celle d
poëte licentieux: & ſi on ne dit pas abſolument que

Ce poëte orgueilleux trébuché de si haut,
Rendit plus retenus Desportes *&* Bertaut &c.

...doctissimus illius commentator, Mr. Brossette
... & ad *Satir.* III. v. 171. Tom. I. *Oeuvr.* p. 64.
...nit. Vid. etiam eiusdem Nicol. Boileau Des-
... *Reflexions critiques, sur quelques passages de*
...in Tom. III. *Oeuvr.* Reflex. VII. p. 226 sqq.
... Tom. IIII. p. 150. vbi Mr. Arnauld, Doctor
...cus ad Carolum Perrault scribit: ---- *ç a été*
...*nneur à la* France *d'avoir fait tant d'éstime*
...*bles poësies de* RONSARD. Menagiana Tom.
...*rd.* 1713. in 12. p. 68. Qui aliorum viro-
...*rum*, de PETRO RONSARDO, eiusque
...poëticis, vno quasi obtutu, iudicia, quibus il-
...tim ad sidera vsque extulerunt, partim ad ter-
...ue depresserunt, noscere cupit, euoluat Adr.
... *Jugemens des Savans* Tom. IIII. P. I. p. 322
... Magnam ille, & fere indelebilem, famae suae
... maculam, quod cum Prior S. Cosmae in Turo-
...burbio, (*Cosme les Tours*) constitutus esset, o-
...delitatis genere, in sic dictos Hugonotas de-
.... Mortuus est articulari morbo correptus
...585. cum sexagesimum aetatis annum nondum
...set. Sepulcrum eius in templo S. Cosmae tu-
..., hoc elogio ornatum, a Genebrardo L. IIII.
...*raph.* p. 795. dicitur: OSSA POETAE GAL-
... HIC FOVENT MVSAE, MORTEMQVE
... LVGENT. QVID STAS VIATOR! RECE-
...A LACRIMANTIBVS, PARCE VIRGINVM
...RI ET ABI. Forte idem epitaphium est, de
... Rodolph. Botereius, in *Commentar. de rebus in*
...*lia gestis*, L. XVI. p. 566. scribit, quod Joachimus
...rdius, marmoris alta strue, statua ad viuentis si-
...tudinem verissime expressa a Phidia lutetiano,
...nes RONSARDI donauerit *breui nota & elogio.*
...f. P. Baile *Dictionaire historique & critique* Tom.
... p. 2467. not. F. *Opera* PETRI RONSARDI poe-
tica.

tica, plus vice simplici, edita fuere. Inn
editiones *lugdunensis* 1592. Tom. V. in 1
II. Tom. in fol. & parisina 1629. II. Tom
tation pour la paix, cuius ante oculos ver
na, seorsim prodiit *Paris de l'imprimerie*
1558. in 4. Vid. de PETRO RONSARD
du Perron *Oraison funebre sur la mort de*
SARD, *prononcée l'an 1586. A Paris p*
vel 1586. in 8. Legitur etiam haec
in Jacques Davy du Perron *Oeuvres d*
nant plusieurs livres, Conferences, Discou
Lettres d'Etat & autres, Traductions,
tez tant d'Eloquence, Philosophie que T
core veus ni publiez, maintenant reimprim
emplaires revus, corrigez, & augment
Paris, par Antoine Etienne, 1622. in f
Claude Binet *Discours de la vie de* PIER
SARD, *avec une Eglogue representée e*
& les vers composez par RONSARD,
mort; ensemble son tombeau recueilli de
lens personnages, Paris chez Gabriel Buo
Inuenitur etiam in omnibus fere *Oper*
DI collectionibus, v. c. in *lugdunensi*, q
scribimus, vtimur, 1592. in 12. Tom.
Conf. Scaeuolae Sammarthani *elogia* Ga
p. 161 sqq. edit. *Isenac.* 1722. in 8.
Elogia, Paris. 1656. in 8. P. II. p. 283
Pasquier *Recherches de la* France 1663.
in primis L. VII. Chap. VII. p. 622
August. Thuani *Histor. sui temporis* L.
sqq. P. IIII. edit. *Francof.* 1621. in 8.
ctionaire historique & critique l. cit. An
en belle humeur, ou nouvelles conversati
Amsterd. 1694. in 12. Tom. II. p. 22
Liron *Bibliotheque generale des Auteurs*
vre premier, contenant la Bibliotheque Ch
Traité des Auteurs & des hommes illust
Diocése de Chartres, *qui ont laissé quelqu*

posterité, *ou qui ont excellé dans beaux arts* &c. *Pa-*
1719. in 4. p. 209 sqq. *Anecdotes litteraires, ou*
... de ce qui est arrivé de plus singulier, & de plus
...ant, aux Ecrivains François *depuis le renou-*
...ent des lettres sous François I. *jusqu'à nos jours*
... I. *Paris*. 1750. in 12. (cuius libri auctorem Ab-
... Rainal, esse dicunt) p. 38. sqq.

...NCISCI THORII, Bellionis, (*Bailleul*) Flan-
... mathematicos, medicos, & poetas Seculi
...men non incelebre fuit. P. RONSARDI *ad*
...exhortationi, latinis versibus, de gallicis ex-
...eiusmodi epigramma praefixit:

...Eximium Virum D. Florentinum
...nardum *Consiliarium regium.*
...Renarde *Tibi formosi corporis vmbram*
Mittimus: haec si non displicet vmbra, bene est.
...mina prototypi (fateor) sunt aurea, nostra
Plumbea de riuo pauperiore fluunt.
...tamen ignoscet diuini carminis author,
...(tua dum propero iussa Renarde *sequi)*
... minus compte, minus apte plurima reddo.
...allia *plus illi, quam mihi* Roma *fauet.*
... adeo illi omnis tum laus, tum gratia cedat.
...od mihi debetur, lector amice dabis.
...ibi nos vni debemus docte Renarde,
...stra quod haec audax non timet vmbra diem.

F. TH. Bellio.

...Ipsa hac ratione inchoatur:

..., bella veto: concordes viuite, & arma
...e Christigenae, *pietasque coerceat iram,*
...que in amicitiam cedat veterata simultas.
...rcite vestrorum foedare bastilia fratrum
Sanguine, quos Christus *caelesti sede relicta,*
In terris, precio non vili, sanguine fuso
Ipse suo asseruit; cunctos dignatus amore,
Nomine, lege, fide, ac doctrina iungere eadem:

Illud

Illud & in primis rediturus ad aethera man-
Alter vt alterius teneamur amore, nec iras
Crudeles animo foueamus, & impia bella &c

Libri FRANCISCI THORII omnes, raro n-
tate in conſpectum prodeunt. Praeter hanc
nem, edidit in lucem, Joannis Straſeelii, Pr
linguae graecae pariſini, anno 1509. mortui,
tionem in aurea carmina Pythagorae, illique,
lectu digniſſimam praemiſit. *Paris.* 1562. in
Jani Gruteri *Deliciis C. poetarum* belgicorum
ſuperiorisque aeui illuſtrium P. IIII. p. 393.
THORII leguntur carmina. Conf. Joſ. Simleri
theca p. 208.

XCV.

Agriculturae ſacrae Libri quinque, T
NAOGEORGO *Straubingenſi autore.*
ſcripto, Lector, non ſolum omnibus nume
ſoluti Theologi expreſſam imaginem es hab
verum etiam quibus inſtructum doctrinis,
ribus imbutum, ad omnem ſanctiſſimi hui

ie in vitam foradicam clericorum inuectus est,
rios tunc temporis simulabant, & bacchanalia
it. Testimonium illius rei, e libro II. proferi-
ai p. 39. hac ratione scribit:

dudum inuito magni mihi verberat aures
ica fama mali, faciesque miserrima rerum
m non absque pio spectamus vbique dolore.
se cunque Dei tulit & seruantis Iesu
nificum nomen, scortatorum omnia plena.
& adulteriis crebris, factisque pudendis
bita cuncta fremunt, foraque insanaeque tabernae
rum etiam Christi *populus nec nomina debet,*
nouisse ortum, nedum tolerare, sequique
iter & rebus tanquam arridere probatis.
tenet haec scelerum tantum sentina prophanos,
t & esse quibus, Domini incomperta voluntas:
o magis populi capita, agricolasque professos:
legem nouere dei, magnoque fatentur
supercilio per climata cuncta magistri.
ecus heu miserum, nullaque effabile lingua
icolae nunc Christe *tui, (si dicere iustum*
tuos, sacro qui nunc se nomine velant,
a ceu turpis generosi pelle leonis)
ibus Aufidii *viuunt &* Sardanapali,
*idaque atque*Nini *matrem,* Xerxem*que sequuntur.*
nam non in lege tua, verboque verendo,
remioque tuae sanctae castaeque cohortis
nutriti, Capreis *sed sede* Tiberi,
dicosque libros, spurcasque Elephantidos *artes*
ero biberint, Paphiae *teneantque nepotes*
regionem vsquam, notum qua nomen Iesu
agni fiunt violenta iura Papatus,
collegia, quas illic monstraueris vrbes,
vicum quoque, vbi meretricum amplexibus ipsi
icolae abstineant? vbi non exempla subando
pia designent? atque hoc impunius, ac si
rum tenuis violent mandata tribuni.
ores adeo peccant insigniter ipsi,

II. T Vt

Vt nullos possent reprehendere iure minores
Et tales ausint aliis proponere verbum
Corporeque atque animo polluti dia loquantur
Dogmata? num tales cuiquam sacra signa
strent?
Autolycum *quisnam ferat*, Autolyci*que parent*
Si Cacum *doceant*, Maſſamue *vafrumque* Vora
Non dandam furtis operam, cupidisque rapinis
Quis non confringat tabulas, & pulpita rump
Si recte fratres hortetur amare Cainus,
Legitimumque torum vesani mater Oreſtis?
Paſiphae*que pudicitiam, vel tradat* Ariſto?
Aut lassata viris modo, non satiata, marita
Caesaris, exibat quae fornicis vltima limen?
Ite pii procul, in Dominique requirite seruis
Mores doctrina dignos, vitamque pudicam:
Caelica ne spurcis capiatis munera palmis.
Sanior est puris longe de fontibus vnda,
Quam de coenosoque lacu, manibusque lutosis.
Ipse nec omnipotens verbum tractare scelestos,
Ferre potest: vetuitque loqui cacodaemonas olim
Testarique bonum. &c.

Librum ſuum THOMAS NAOGEORGVS ſacrum ſe voluit, magiſtratui & ſenatui bernenſi, & ideo ſtolam ad illum praemiſit dedicatoriam, ſcrip Campiduni *I. Martii* 1550. & per omnes V. lib initio, viros bernenſes adloquutus eſt. Quo l qua aetate, & quo tempore hoc poema compoſu clauſula libri V. prodidit:

Haec sacris super agricolis, ac arte colendi,
Casibus afflictus multis durisque canebam,
Carolus *imperii rector, quo tempore summus*
Rebus ad arbitrium positis, belloque peracto,
In quo captus erat Saxo, *&* *Mauortius* Heſſus
Ad patriam victor rediit comptosque Brabantos:
Atque inibi Hiſpanis *venientem excepit ab oris*
Gnatum, deliciasque suas, pectusque Philippum

Tum mihi sideri Regis decreta docenti,
Praebuit Hospitium sat gratum Algouia *tellus:*
Quum rari inciperent dispergi vertice cani
Bisque egissem vegetus quinquennia vitae.

e versibus, haec verba subiiciuntur, quibus editio-
nitus, ob oculos ponitur: *Laus Deo & Domino Christo.* 1550.

MAS NAOGEORGVS, siue KIRCHMAYR,
lii Neubauer vocant, & Tobias Schmidius in
cygneo P. I. p. 373. fundamento, nescimus
Thomam Hubelschmeiser adpellatum esse scri-
Straubingae in Bauaria inferiore anno 1511. na-
multisque, & maxime aduersis fatis agitatus fuit.
m in Thuringiae oppidulo, Sulza, ad Ilmam, &
anno 1541. Kahlae, ad Salam, in Thuringia,
bi diuini minister constitutus, Martinoque Luthe-
, & Philippo Melanchthoni, ob studia elegantiora,
cum theologia, & vitae integritate, coniunxerat,
carus fuit. Cum autem *vir*, vt Vitus Ludoui-
Seckendorf in *Commentar. de* Lutheranismo
f. & Lips. 1692. in fol. L. III. Sect. 37. §.
VII. num. 13. p. 665. ait, *concitatoris ingenii*
opiniones a puriori fide discedentes foueret,
alia, *ab electis non amitti Spiritum sanctum,*
manifesta crimina incidant, statueret, non solum
Lutherus, cum Joanne Pomerano, & Phi-
Melanchthone, illum, de hoc errore admonue-
& ediderunt *Deliberation vnd Bedenken der Theo-*
zu Wittenberg, *von den Sünden der Auserwähl-*
, *gestellet wider einen Pfarrherren in* Thüringen
1536. quae legitur in D. Martin Luthers *sämtli-*
Schriften Tom. X. *Halle* 1744. in 4. col. 1996.
sed cum nihilo minus in hoc errore perseuera-
, & in *explicatione in I. Epistol.* Joannis, quam te-
Jacob. le Long in *Bibliotheca sacr.* Tom. II. p. 875.
ncofurti ad Moenum 1544. in 8. euulgauerat, il-
n recoqueret, Vinariam, ad consistorium ecclesia-

ſticum citatus, ex prouincia, quod imperat
nollet, & coercitionem metueret, clam fu
duxit. Vid. Seckendorf. *Commentar. de* Luth
I. cit. & Lib. III. Sect. 15. §. XLVIIII. num.
Conf. praeter alios ſcriptores Chriſtian. S
ausführlichen Bericht von dem Leben vnd Tod
Aquilae *Leipz. vnd Frankf.* 1737. in 4. Sect.
318 ſqq. Jo. Georg. Walchii *Einleitung in d*
gions-Streitigkeiten vnſerer Kirche P. IIII. p.
Chriſtian. Henric. Loeberi *Hiſtoria eccleſiaſti*
ephoriam orlamundanam *deſcribit Jen.* 1702.
396 ſqq. Cum in exilio THOM. NAOGE
vitam ageret, variis in locis, v. c. Auguſtae
corum, Kaufbyrae, Campiduni, Stutgardiae,
muneribus eccleſiaſticis admotus fuit, donec
(*Wislocb*) in Palatinatu, anno 1563. diem o
premum. Vid. de illo, & ſcriptis eius, prae
ptores iam citatos, Joſ. Simleri *Bibliotheca*
ſqq. Henric. Pantaleonis *Proſopographia* P.
332. Olai Borrichii *Diſſertatio IIII. de poe*
p. 134. Adr. Baillet *Jugemens des Savans* T
P. I. p. 293 ſqq. P. Baile *Dictionaire hiſtori*
tique Tom. III. p. 2042. De inſigni libri
quem edidit titulo: *Regnum papiſticum, in quo*

XCVI.

[illegible]NNIS FABRICII *Montani* Poemata. Sylua-
[illegible]m liber vnus. De consulibus Tigurinis li-
[illegible]us. De Wilhelmo Thellio Elegia. Cum
[illegible]mio Joannis Alti Francobergensis. *Tiguri*
[illegible]sueros fratres in 8. pp. 76.

[illegible]NNES FABRICIVS, Heluetius, Montani no-
[illegible]umsit, a patria Berckema. Medicinae in pri-
[illegible]eram dedit, & amicus Petri Lotichii, poetae
[illegible]ximi fuit. Omnia eius scripta, hodie paullo
[illegible]iora, inter quae haec eius *poemata* non infi-
[illegible]bi vindicant locum. Quo tempore excusa fue-
[illegible]curate non constat. Illa circa annum 1556.
[illegible]uisse, putat Josias Simlerus in *Bibliotheca* p. 365.
[illegible] libro, haec reperiuntur carmina 1. *Ad*
[illegible]um Jesum. 2. *ad* Petrum Lotichium Secundum,
[illegible]. 3. *ad* Christum Jesum. 4. *de vita beata.* 5.
[illegible]am Simlerum. 6. *ad* Joannem Hylerum. 7. *de*
[illegible]ate. 8. *ad* Wigand. Happelium. 9. *Orion.* 10.
[illegible] Jacobi Fabricii, *parentis.* 11. *in funere* Ca-
[illegible] *filiae infantis.* 12. *in funere* Catharinae
[illegible]fantis, ex secunda coniuge. 13. *Epitaphium*
[illegible]hae *&* Regulae. 14. *Epitaphium* Felicis
[illegible]i: 15. *Epitaphium* Leodouici *comitis ab* Oet-
[illegible]ioris, qui obiit Tiguri *anno 1549.* 16. *in fu-*
[illegible]annis Collini. 17. *in funere* Regulae Lauaterae
[illegible] filiae. 18. *Epitaphium* Huldrici Hutteni, *poe-*
[illegible] equitis Franci, *qui in insula lacus* tigurini, Vfna-
[illegible]a, hodie a doctioribus Hutteni *insula nuncupa-*
[illegible]ltus est. 19. *ad* Hulderichum Spaan. 20. *in ima-*
[illegible] Joan. Frisii, tigurini. 21. *ad* Petrum Lotichium
[illegible]ndum, *poetam.* 22. Renato Birago. 23. *Ad eum-*
. 24. Theodori Collini *de itinere ad montem* Vt-
[illegible]um, *scripsit haec admodum adolescens anno 1551.*
Epigramma in Exequias Leonis Judae, Tiguri
[illegible]2. *19. Jun. mortui.* Libro primo, qui *de Consuli-*

bus tigurinis inſcribitur, poeta originem deſcribit
gnitatis conſularis tigurinae, & motus inde ex
commemorat, qui incidunt in annum 1336. vid.
Simleri *de Republ.* heluet. L. I. p. 58 ſqq. edit.
Conr. Fueslini *Tigur.* 1734. in 8. mai. Primus
conſul ſalutatus fuit, Brunonis nomen geſſit. S
tur *epithalamion de nuptiis* JOANNIS FABRI
Montani, *&* *honeſtiſſimae virginis* Catharinae St
Joanne Alto, Heſſo *auctore.* Praemiſit illi FA
CIVS epiſtolam, ſoluta oratione, ad Georgium A
& Joannem Altum, fratres, Tiguri *Calend.* M
an. 1556. ſcriptam, in qua nonnulla, de amicitia,
illi & Lotichio, cum fratre eorum interceſſerat,
nit, illumque Bononiae obiiſſe ſcribit. *Elegia*
Wilhelm. Thellio, libertatis helueticae vindice,
BRICIVS Conrado dedicauit Pellicano. In epi
praemiſſa, ſe illam *elegiam* conſcripſiſſe ait, cum in
dore & puluere ſcholaſtico verſaretur. Qualis
BRICIVS exſtiterit poeta, noſtri lectores ex
ſpeciminibus colligere poterunt:

Epitaphium Hulderici Hutteni.

Haec quicunque cita decurris ſtagna carina
Ponis & hoc noſtro littore forte pedem.

Ante sepulturae seruiret vt angulus iste,
Quam morerer sociis iussa suprema dedi.
Assiduis vbi me lugerent planctibus vndae
Et gemerent plenis stagna refusa vadis,
Sertaque vernarent tumulo natiua sub ipso,
Et querulae canerent flebile semper aues.
Vade, sed admonitu nostri, spes contrahe laxas:
Quo minime credis stant tua fata loco.

Alterum, quod adscribimus specimen, desumtum est *ex elegia de* Wilhelmo Thellio:

—— cum pressa malis virtus humana fatiscit,
Auxilio praesens tunc solet esse Deus.
Impia Grisleri *fugiunt quem facta tyranni*
(*Nam fuit* Heluetii *praeses & ipse soli*)
Arboris a viridi suspensum fronde galerum
A populo voluit praetereunte coli.
Jamque frequens illum vulgus, formidine poenae,
Fama refert flexo praeteriisse genu,
Thellius *vna Deo debetur gloria dixit;*
Pileus arcendis imbribus aptus erit.
Intumuit praeses, totusque in imagine poenae,
Perfidiae pretium filius (inquit) erit.
Dixerat: expediunt famuli mox iussa tyranni,
Proh scelus insanum non timuere nephas.
Ducitur hinc teneris vinctus post terga lacertis
Filius, & patrios sistitur ante pedes.
Praeses ait toto memorabile nomen in orbe
Arte sagittandi nuper adeptus habes,
Vtque puto gestas ferientes cuncta sagittas,
Figis & in iusso qualibet arte loco.
Siquid habent igitur vulgi praeconia veri,
Et potes: Eia age, nunc experiare licet.
Natus ab aduersi sistetur robore trunci,
(*Non procul in molli gramine truncus erat*)
Eius & in capitis ponetur vertice pomum
Quod feries telis ingeniose tuis.
Thellius *imperio stupuit non secius isto,*

Quam si membra sibi diripienda forent.
Nec mirum: sceleris mentem perstrinxit imago
Omnis & in nato cura paterna stetit.
Quid faceret? rigidum tentat mollire tyrannum
Paucaque pro nato verba rogantis ait.
Praeses ait contra, sic sic dabis improbe poenas.
Discet ab exemplo caetera turba tuo.
Nec mora, frondenti signatur limite meta,
Est & vterque suum iussus adire locum.
Digressurus erat, paruo prius oscula nato
Dat pater, & lachrimis immaduere genae.
Scena theatrali, densatur plurima circo:
Quisquis adest (tacito sed tamen ore) fauet.
Stat puer & largis humectat fletibus ora,
Impediunt teneras vincula dura manus.
Sed pater imperio quod erat parere necesse,
Promit de pharetra spicula bina sua.
Altera post tergum medio thorace recondit,
Allatura tibi saeue tyranne necem.
Temperat adducto missurus at altera neruo:
Jam spes in puero nulla salutis erat.
Haud mora, per medium malum pennata sagitta
Quaerit iter: patitur vulnera nulla puer
Scena fauet, nouitate rei commota, sed irae
Non posuit praeses fulmina saeua suae
Experiar dixit, quid & haec sibi tela secunda
(Viderat a tergo tela reposta) velint.
Ipse peremissem si natum, Thellius *inquit*
Exitio fuerant illa parata tuo &c.

Vid. de JOANNE FABRICIO, & reliquis eius scriptis, Jo. Petr. Lotichii *Bibliotheca poetica* P. III. 107 sqq. Jo. Alb. Fabricii *Centuria* Fabriciorum *scriptis clarorum, Hamb.* 1709. in 8. p. 51.

XCVII.

Vlularum Speculum Alias Triumphus Humanae Stultitiae, vel Tylus Saxo, nunc primum Latinitate donatus, ab JOANNE NEMIO. *Cum gratia & priuilegio ad decennium. Anno M. D. LXIII.* (1563) in 8. folior. 38.

Neminem quidem inter lectores nostros fore existimauerimus, cui Tyli Vlenspigelii, Saxonis, res scurriliter gestae, incognitae esse poterint, & si non ipse, *vitam* illius inficetam, & inconditam, in iuuentute legerit, vnam tamen alteramue ex illa fabellam, a nutricula sua audierit. In tanta enim liber vernaculo sermone conscriptus, celebritate est, vt raro, & inter infimae sortis homines, inueniatur quidam, cuius haec *historia*, bibliothecae non constituat partem. Sed pauci fortassis erunt, qui librum in latinum sermonem conuersum esse nouerint, nedum viderint. Attamen duplex exstat versio latina, vtraque ligato sermone conscripta, & vtraque oppido rara. Aliam dedit Aegidius Periander, bruxellensis, poeta non incelebris, titulo: *Noctuae speculum, complectens omnes res memorabiles, variasque & admirabiles* Tyli saxonici, *ex idiomate germanico, latino idiomate ligato donatum. Francof.* 1567. in 8. cum figuris ligno incisis. Vid. Cl. Joan. Vogtii *Catalog. libror. rarior.* p. 527. Aliam composuit JOANNES NEMIVS, syluaducensis, scholae initio neomagensis, postea amstelodamensis, & deinde patriae Rector. Carmine iambico trimetro expressa est ab auctore, medio seculi XVI. tempore, quod epistolae dedicatoriae, ad Simonem Pelegromium, *portae caelestis*, *apud* Syluam ducis *Praesidem*, *& sanctissimi ordinis* Guilielmi, *per* Germaniam Galliam*que prouincialem* docet subscriptio, quae talis est: *E regione vbi* παῖδες *imperium habent in* τοὺς γονεῖς. *Anno post Deum hominem sesqui millesimo quingentesimo*

mo (ſine dubio quinquageſimo) *octauo* (1558.) (
dis Decembris. Quo in loco, libellus typis fuer
ſcriptus, ignoramus. Forte illud eo tempore f
eſt, Amſtelodami, cum ſcholae in iſta vrbe eſſe
ctor. In calce enim libelli haec legitur Adprob
Viſus & approbatus eſt hic libellus a venerabil. I
Nicolao de Caſtro *Commiſſario Regio*, & M. Gu
mo Cinneſio, *paſtore* Amſtelredamo & *admiſſ*
Harmanno Borculo *imprimi. Et erat admiſſio*
gnata G. Scryvers. In titulo conſpicitur vlula,
inciſa, arboris trunco inſidens, quae vngula ſpec
geſtat, hiſce adſcriptis verbis:

VT SAPIENS FIAS, CVM VLVLIS VLVL
MEMENTO.

Secunda tituli pagina, ob oculos ponit tria epig
mata, in JOANNIS NEMII laudem conſcrip
quibus duo priora Petrum Apherdianum, poſt
Chriſtianum Schindelium auctorem habet. Q
tione NEMIVS, exemplar ſuum expreſſerit, pa
lectores docere poterit, qua Tyli Vlenſpigelii
buntur natales, & prima iuuentus:

Fuiſſe quondam dicitur apud Saxones
Exorta proles Nicolaq *patre* Tylo,
Quae plurimis dum viueret, miraculis,
Strophisque nulli incognitis innotuit
Vt capita rerum, quas patrauit, explicant.
Mos eſt in orbe chriſtiano tingere
Infantulos, ac deinde pergraecarier
Quod ſit ſatis Lucina *partibus tuis*
Factum, periculis procul fugitantibus.
Eſt itaque iuxta patriae ritum ſuae
Delatus infans a pia nutricula
(Et plurimis comitantibus mulierculis)
Ad ſacra baptiſteria, & nomen datum
Tyli, *parentem auumque vt exprimeret ſuum.*
At mox itum eſt in celebre diuerſorium,

Ib

Ibique potitatum vti mos exigit.
Sed pota quum nutricula repeteret domum
Passis ferens vlnis tenellum infantulum,
Iretque supra fossam aquis plenam nigris,
Illapsa mersit pusionem sordibus.
Egressaque inde tertium lauit Tylum
Domi, a supremo vertice ad pedum digitos,
Sic vt foret ter tinctus idem infantulus
Vno die, non absque diuum numine.
Nec ex hisce principiis & hisce fontibus
Quis ambigat, oritura foeda facinora.
Nam post relictam infantiam solus domi
Agens, rogatus vt equiti ostenderet iter,
Respondit equitandum qua eunt via anseres.
Eques mali nil suspicans, prouectus est,
Donec videret anseres, qui viso equo,
Fugere in vndas proximas celerrime.
Hos ille subsequens aquis demergitur.
Reuersus autem ad indicem viae puerum,
Conquestus est, fucum sibi factum improbe.
Nanque anseres deterriti petiere aquas
Et pene submersus fuit eques, ac equus,
Subiecit astutus puer, dixisse se,
Equitandum ea esse, qua anseres pedibus eunt,
Non qua natant via. Haec nebulonis indoles &c.

Quis *historiae* Tyli Vlenspigelii fuerit auctor, non constat, illam, in Germania, priscis iam temporibus, consarcinatam esse, nullum est dubium, quamuis Petr. Daniel Huetius in *Lettre à Mr.* Segrais *de l'origine des Romans*, p. LXXXI. edit. quae cum fabula romanensi Zayde dicta, *Amsterd.* 1715. in 12. prodiit, ea de re, dubitare videtur. Ad eam autem, recte quidem, librorum classem, illam retulit, *ausquels l'ignorance a donné la naissance, qui portent des marques de leur origine, & ne sont qu'un amas, de fictions grossiérement entassées les unes sur les autres* &c. Conf. Georg. Paschii *de variis modis moralia tradendi liber,*

Cap.

Cap. II. §. XXXIIX. p. 200. vbi ait: *Tantum abest scriptum de* Tiello Vlespiegelio, *fabulam romanen repraesentet, vt potius ex scurrilibus, & spurcissimis stis consarcinatum, ac centonis instar, fartum sit; q qui memoria repetit, aliisque recitat, laedit aures p cas, ex proprioque ore facit podicem.*

De JOANNE NEMIO, vid. praeter Valer. A dream & Joannem Sloeertium in *Bibliothec.* belgi Jos. Simleri *Bibliotheca* p. 399. vbi minus adcur Joannes Nenius adpellatur.

XCIIX.

NICOLAI PARTHENII GIANNETASII polit. *Soc. Jesu*, Halieutica. *Neapoli, ex off Jacobi Raillard. Anno MDCLXXXIX.* (1689 *periorum permissu.* in 8. pp. 245.

Insignem scriptis suis poeticis, inter patres Loi tas, nominis sibi parauit famam, NICOLAVS PA THENIVS GIANNETASIVS, natus Neapoli an 1648. mortuus autem Massae, anno, praesentis secu decimo quinto. *Opera* eius omnia poetica, quae s orsum olim prodierant, in vnum corpus collecta *Ne poli* 1715--1722. III. Tomis in 4. edita fuerunt. Se nonsolum haec collectio, in Germania, inuentu adm dum est difficilis, sed libri etiam seorsum excusi, rar sime in conspectum apud nos veniunt. *Halieutic* dicauit vates Carolo de Cardenas *Familiae Principi R. I. Principi Primo* Laini, *& Regni* Neapol. *Marchi ni*, *Comiti* Acerrarum, *Comiti Palatino*, *Alcaydo pe petuo vrbis* Plutiae *in regno* Siciliae, *Militum grau armaturae Praefecto* &c. Omne poema in X. libr diuisum, & quilibet liber figura ab H. Vincentio, a F. Solimene picturas, nitidissime, aere expressa orn tus est. Quod auctor pertractauerit in hoc poem

arg

argumentum, hisce verbis, quae Libri I. initio leguntur, exposuit:

Qui cursent vada squamiferi, quae laeta frequentent
Pascua, qui mores gentis, quae proelia, & ignes,
Nec non & variae quot sint piscantibus artes,
Siue hamos versent, seu retia: siue tridente
Monstra petant, vel fixa cauis conchylia saxis,
Aut duro ramosa legant corallia trunco,
Hinc canere: & coeptis aderit si musa, sub ortum
Gemmiferas Indo *quaesitum gurgite conchas*
Ibo alacer. Zephyris, vos o, mulcete serenis
Aequora, Nereides; *vestro sub numine quando*
Innumeri spumosa natant per caerula pisces,
Et fortunato concrescunt ostrea succo &c.

Quae autem singulis libris exposuerit, talia sunt.

Libro I. post argumentum quod adscripsimus, & praefationem ad Diuam virginem, Cardeniumque Ducem, Carminis patronum, piscium nomina, genera, & differentias explicat.

L. II. de coniugiis & amoribus piscium, & de industria in prole tuenda, prolixe agit.

L. III. bella & pugnas piscium exponit.

L. IIII. piscationem describit, & in primis quomodo ... capiantur pisces docet.

L. V. Piscationi, quae retibus peragitur, operam impendit poeta.

L. VI. piscationem ob oculos ponit, quae fuscinis & iaculis peragitur.

L. VII. Venationem balaenarum, phocarum, Manatis, seu bouis americani, & Crocodili depingit.

L. IIX. Ostrea & testacea quomodo capiantur exponit.

L. VIIII. Conchas purpuriferas & earum venationem, & Coralliorum ac succini piscationem edisserit.

L. X.

L. X. conchas margaritiferas, & qua ratione li narrat.

Pluribus verbis describitur liber in *Actor. E* lipsiens. *Supplement.* I. Sect. XI. p. 577 sqq. v men non tantum adcuratissime elaboratum sed stissimum insuper, & bonae frugis plenissimu dicitur, cum auctor ita argumento satis alias ste moratus fuerit, vt non tantum doceat, sed r etiam fabulis, & episodiis, singulis libris, inge me admistis delectet. Praeter *halieutica*, & al pta, quae heic silentio omittimus, idem auctor ne etiam celebrauit *piscatoria & nautica*, q *editio II. auctior* prodiit *Neapoli Typis regiis* 16 guris aere expressis ornata, in 8. Recensetur in *eruditor.* lipsiens. *Supplement.* I. Sect. I. p. 1 sq *lica* edidit *Neapoli apud Jacobum Raillard.* in 8.

XCVIIII.

NICOLAI PARTHENII GIANNETASII Autumni Surrentini. *Neapoli apud Jac. lard an.* 1698. in 8. pp. 272. exceptis fo prioribus.

In surrentino secessu, ac temporibus subcisiuis autumnos se elucubrasse ait auctor in epistola c toria, ad Thomam Aquinatem, Castilionis, Fe Sancti Mangi *ac S. R. I. Principem*, Mamerti *Comitem*, *vrbiumque* Neocastri, Mamerti *eas statuum dominum.* Opus soluto sermone consci tribus absoluitur libris, quibus varia passim ca inseruntur. Quilibet liber in sua diuiditur c quorum argumenta, ipsis auctoris verbis adscrib vt lectores quid in omni opusculo inueniatu gnoscant.

Libri I. Cap. I. eiusmodi praefixum habet argumentum: *Dum per hortum motandi corporis caussa deambulatur, carmen recitatum est, cui titulus*, Surrentina Tempe.

Cap. II. *Fit mentio* circaei Fani, *quod non longe a* Surrenti *pomaerio fuisse memoriae proditum est.*

Cap. III. *Quorumdam amicorum in* Surrentinum *adventus, a quibus de fodina ad* Nicatem *inventa, mentio habita: & quo aurum, argentumque modo eruatur, expositum. Atque hinc adrepta occasione, nihil admodum esse, quod in meridionali* Italiae *parte, non abunde proveniat, demonstratum.*

Cap. IIII. *Cum in* Surrentino *versaretur Cardinalis*, Capreas *profecti, cuncta* Tiberii *Caesaris monumenta, quae adhuc exstant, circum lustrauimus: deque* specu, *quem* Tiberii *adpellant.*

Cap. V. *Dum per Xystum deambulatur*, lusitanae *navis, ad ultimum* Africae *promontorium, fuse naufragium enarratur.*

Cap. VI. *Dum in hypaethra ad placidissimas Zephyri auras consedimus, interrupta ab hesterno die de* lusitanae *navis naufragio, fusa enarratio continuatur.*

Cap. VII. *Quid* Lusitanis *in itinere acciderit, ex quo* Bataviensés *reliquerunt, & ad* Batauorum *coloniam pervenerint, ducisq. ipsorum lacrymabilis casus enarratus: & quaedam alia quaesitu digna disputata.*

Libri secundi capita hac ratione inscribuntur. Cap. I. *Pluuia impendente iuxta aluearia consessum: quaesitumque quid esset mel, quid cera, & quaedam scitu digna commemorata.*

Cap. II. *Nonnulla de marinis vitulis, ac pelamydibus quaesita: deque pisce quodam vexillario.*

Cap. III. *Occasione cuiusdam pareliae ab auctore visae, quomodo fiat explicatum, & nonnulla cursim de Iride quaesita, & exposita.*

Cap.

Cap. IIII. *Amicissimi viri rus, & retia circumlustrantur, & sumta a venatione occasiuncula, multa scitu digna de ficedulis, & marinis coturnicibus notata.*

Cap. V. *Recitatur quaedam epistola ab amico data, vbi perridicula quaedam de pignoratitia sue fabula enarratur: vtque leones facibus, quas pertimescunt, capiantur.*

Cap. VI. *Post deambulationem sub quercu viridi, & amoena sessum est, ibique aliquot versiculi ex* III. *Nan*ricitati: *ex quibus dedita occasione, de ventorum procreatione fuse disputatum: deque auctoris pene naufragio mentio facta.*

Cap. VII. *Amoena semita describitur, in cuius mox crepidine sessum est, ibique reliqua, quae ad ventorum procreationem spectare videbantur, adcurata disputatione perquisita.*

Cap. IIX. *Quaesitum de aura serotina, quid esset? & cur illam nonnulli noxiam experiantur, alii vero non ita, cur item varia, variis in locis esset.*

Cap. VIIII. *De vita quieta, ac solitaria, quam felix sit, disputatum, mox occasione hospitum, de modo adornandi, condiendique quaedam edulia tractatum.*

Libri Tertii, argumenta capitum talia sunt.

Cap. I. *Dedita occasiuncula, perquam lepida aduenienti amico fabella narratur: mox eidem recitatum de pace carmen est.*

Cap. II. *Litterae ab amico transmissae recitantur: mox occasione arrepta ab* Homero *quaesitum, cur hic* Aethiopes inculpatos *vocet, & vnde niger in* Aethiopibus *color oriatur.*

Cap. III. *Amicis conuenientibus conuiuium adornatur, cuius occasione de quibusdam cibis praeparandis tractatur: mox inter conuiuandum de variis vini generibus disputatum: plurimaque scitu digna quaesita.*

Cap.

Cap. IIII. *A somnulo cucumis, & mulsa scite adorpta hospitibus data: mox multa de Camelis scitu digna quaesita, & disputata.*

Cap. V. *Cum mane reficiendi animi caussa orienta[...]* Surrenti *oram perlegerem, quaedam scitu digna observata.*

Cap. VI. Statii *quidam locus in* III. Syluarum *explicatus: cuius occasione quaesitum, quid essent illae fa[...]s in malorum verticibus videri solitae, quas* Tyndari[...]s *vocant.*

Cap. VII. C. Manlii *in* Surrentinum *aduentus, cu[...]s occasione, multa de piscibus condiendis strictim no[...]ta, mox occasiuncula a medicina dedita, quaesitum [q]uid esset manna, quid pix, quoque tempore, ac modo [u]traque conficiatur.*

Haec sunt, quae in libro per dialogi modum conscripto, inueniuntur. Edidit GIANNETASIVS & [a]lium librum, qui inscribitur: *Aestates* surrentinae, *Neapoli* 1696. in 8. Vid. de NICOLAO PARTHENIO GIANNETASIO, *vita* eius, partim ab ipso, partim ab amico eius conscripta, quae initio Tomi I. *Operum* eius *Neapoli* 1715. in 4. adposita fuit. Locum etiam inuenit; in *Giornale de' letterati d'*Italia Tom. XXXIIX. P. I. p. 270 sqq. Conf. *Elogium* il[...]s historicum, sermone gallico conscriptum, quod [leg]itur in *Memoires de* Trevoux 1723. *Juin*, p. 1100 [s]q. *Noua litteraria* lipsiens. an. 1725. p. 378. 1729. [p]. 386 sqq.

C.

Triumuiratus Sanctimoniae Societatis Jesu T
bus Epigrammatum Libris ad imitation
propositus. *Auctore* ANTONIO BARONE *ex*
dem Societate. Neapoli, M.DC.XCV. (1695). *Ap*
de Bonis Typographum Archiopiscep. Cum Super
rum Facultate. in 8. pp. 170.

Liber in nostris regionibus satis rarus & inf
quens, tres epigrammatum libros ob oculos pon
Primus elogia & miracula celebrat Francisci Xa
rii epigrammatibus CCXCVI. Secundus Franci
Borgiae epigrammatibus CLXX. Tertius Aloy
Gonzagae epigrammatibus XCI. Cuilibet libro, el
gium Sancti praemittitur prosaicum. Specimi
caussa, epigramma adscribimus Libri I. CLIIII. qu
p. 45. legitur:

Homines, multiplici pellicatu infames, admirabili n
rum, alloquiique suauitate, ad castimoniam tradu
(Franc. Xauerius) *Hos inter* Velosus: *e cuius s*
pellices septem paullatim auulsae.

Vrebant septem Velosi *pectus Erynnes:*

st sibi tam diu deprecatus (Franciscus Borgias) *vt xorauerit, eademque euanuerit.*

Septenos demissa dies medio Axe, pependit
Orantis supra gemmea Mitra Caput.
Luce oculos tenet illa: Ducem at plus omine terret:
Omen at hic lacrymis, suppliciisque fugat.
Quaeque aliis sunt vota, timet sibi. Borgius *ipsos*
Expauit superos, haec vbi dona ferant.
Nunc scio quid sit honos, Res anceps, plena pericli est
Vnde vnde adueniat, qui sapit, ille cauet.

...o III. Epigr. XXXXVIIII. p. 157. de Aloysio ...aga legitur, quod

...puellarem vmbram puer, ex ludo reus, nullo modo ... osculaturetur adduci potuerit, ludoque omisso, amisso... pignore abierit.

O Lodoice, *adeone leuem terreris ad vmbram?*
Mos pueris vmbras, nempe, pauere leues
Ludicrane vanae delibes oscula laruae;
Respuis ingenuo gaudia coepta ioco.
...ignaris, abisque, caues Fac vera puellae
Oscula, & os fuerint; plus rogo quid faceres?

...or in *lexico eruditorum* locum non inuenit. Edi... etiam *Triadem fortium* Dauid, *epigrammatibus ...sitam*, *Neapoli* 1695. in 8. Vid. *Catalog. Biblioth. ...anae* Tom. III. p. 475.

CI.

...ICHAELIS CAPELLARII Christinas, siue Christina Lustrata. *Venetiis, M. DCC.* (1700). *Typographia Andreae Poleti. Superiorum per-* in 4. form. mai. pp. 341. exceptis foliis 6. ...ribus.

Cum arctoa herois, Christina Sueciae regin
mae commoraretur, & anno 1658. litterariae so
poneret fundamenta, quae insequuturis tempori
pastorum arcadicorum nomine, non solum Rom
omnem fere Italiam illustrabat, & hodienum il
Abbas MICHAEL CAPELLARI, anno 1679. s
ritu, in eam receptus fuit. Vid. Giov. Mario de C
beni, *Vite degli* Arcadi *illustri* Parte I. *Rom.* 1
4. p. 209 sqq. Eiusd. *Commentarii intorno a*
Istoria della volgar poesia L. IIII. p. 235 sqq.
talogus pastorum Arcadicorum priorum, & eo
tae exhibentur. Belluni MICHAEL CAPE
natus, anno aetatis XXXIIX. Romam venit, i
que alacritate, rerumque vtilissimarum, quam
rauerat, cognitione effecit, vt variis statim mu
publicis, grauissimisque admoueretur. Mult
primis apud summos Europae principes valet
tia, & non solum ab Imperatore rom. Leopold
I. Baro, & a Ludouico rege Galliae XIIII. Equ
tus, sed etiam a Christina, in palatium arcessi
Secretarii dignitate ornatus fuit. Episcopat
trensem, & bellunensem, nec non munus pro
humaniorum litterarum, patauini, post Regina
tem recusauit, vitamque priuatam, in musaru

Fato prohiberi persuasa, & humanarum rerum fluxu, & pusillitate offensa, de Caelo cogitare incipit, Luthe-*[illegible]que fallacias, & imposturas deprehendit. In quatuor [illegible], perpatrato bello* Stokholmiam *reuertitur, seque [illegible]no abdicat, &* Romam *venit, atque ibi, haeresi abiu-[illegible], solemni lustratione, a Summo Pontifice expiatur.* [illegible]tulit auctor hoc opus suum Innocentio XII. Ponti-[illegible] rom. & praemissa epistola dedicatoria, sacrum illi [illegible] voluit. Cum liber paullo prolixius in *Actis Eru-[illegible].* lipsiens. an. 1701. p. 88 sqq. describitur, ab [illegible]iore recensione nos abstinemus, & vt poetae os [illegible]na sonaturum, innotescat, initium tantummodo [illegible]minis, & ingressum Christinae in vrbem Romam [illegible]ibro XII. poetae verbis describimus. Initium eius-[illegible] est:

[illegible]mineae laurus dextrae, Sexumque minorem
Transgressum virtute mares: terraque, marique
Victos marte Duces: Herebique hinc inde dolosi
Saepius elusas artes: susceptaque regna
Aucta manu, tandemque animo maiore relicta
(Magnum opus, & gratum superis, caeloque repen-
sum)
[illegible]diri, & saeclis amor est mandare futuris. &c.

[illegible]sus reginae describitur p. 330 sqq.

[illegible] vero accessus allapsa est fama propinqui:
[illegible]nis in occursum properauit sexus, & aetas,
[illegible]nis honos. Ipsi, quos vis defecerat aegra,
[illegible]erunt latebras, subitoque vigore refecti
Excessere thoris, ac suffecere labori,
Et non succiduis implerunt plausibus auras.
Hos genus, hos aetas, rapit hos flos aureus oris
Siderei, hos habitus, speciesque erecta serenae
Frontis, & alterna maiestas inclyta laude
Pacis, & armorum, circumfusumque virile
Foemineae robur formae, misturaque felix
Indolis, atque acres spirantia lumina flammas.
Diuersos diuersa magis dos implet: at omnes

Suspendit regale decus; nam vertice quamuis
Iret inornato vittis: Diademate frontem
Instruxit Numen trino, iussitque videri,
Quae fuerit terris, &, quae rutilabit in astris.
Quadriiuges cunctantur equi; compressaque turmis
Sustinet incessus, & se non explicat vnda.
Pulchrior o quanto visa est, haec pompa triumphis
Queis compsit se Roma *prior! quanto agminis ordo*
Lectior, & potior! Quod si consurgere curru
Laurigero optasset, seque ostentare cruentis
Exuuiis, lateque struem proferre superbam
Compita congeriem coepissent nulla. Phalanges,
Castra, Duces vincti, domitum mare, flumina, montes
Praesto aderant captaeque vrbes, gentesque subactae,
Praedaque victricem conuecta, & sparsa per Arcton.
Maior honos placuit. Niueo comitata sororum
Agmine praeibat Pietas, Astraea, Fides*que,*
Castaque Virginitas, *atque vna, & plurima* virtus.
Pone catenatae pestes Vis, luxus, *& exlex*
Aulai ambitio, *vetitoque incensa* libido
Fortunae in terris summae, commentaque Ditis
Saepius elusi, tandemque efferre coacta
Haeresis, *& veros populis ostendere vultus.*

Quid lipsienses de hoc opere pronunciauerint, haec eorum verba in *Actis eruditor.* l. cit. p. 95. quemlibet docere poterunt. *Opus inuentionis aeque ac augustae dictionis laudem apud omnes consequetur. Non mirabuntur vero euangelica sacra professi, vbi* religionem orthodoxam *vbique sub* Haereseos *nomine traduci & proscindi viderint: cum a viro pontificiae religioni addicto, & cui Heroinae suae laudes, vel maxime ex eo, quod fidem, pro qua asserenda Pater gloriose occubuerat, deseruisset, arcessendae erant, expectari alia non potuerint. Etsi mallemus inter alia*, Plutonem *sub* Gustaui *specie introductum non fuisse; quam fictionem* Christinam *ipsam, si superstes esset, magno applausu exceptu-ram fuisse, multi forte dubitabunt.*

Conf.

Conf. de MICHAELE CAPELLARI, & aliis eius libris editis, praeter Scriptores citat. *noua litteraria* Lipsiensia anni 1717. p. 790. & 1718. p. 114 sqq. Jo. Arckenholz *historische Merkwürdigkeiten der Königin Christina* P. II. *Leipz. vnd Amsterd.* 1752. in 4. p. 159 sqq. qui vero opus, quod descripsimus, non oculis conspexisse videtur, cum non solum l. cit. sed etiam in *Adpendice* p. 253. cum *lexici eruditorum* auctore Tom. I. col. 1638. id minus adcurate titulo: Christinae *illustratae* insignitum esse scripsit, cum a Christinae *lustratione*, Christina inscribitur *lustrata*.

CII.

De Litteris inuentis Libri sex. Ad illustrissimum Principem Thomam Herbertum, Pembrokiae Comitem, &c. *Auctore* GVLIELMO NILLS *A. M. Londini. Apud Henricum Clementem Bibliopolam, ad Insigne Lunae Falcatae, in Coemeterio Pauli*, *MDCCXI.* (1711) in 8. pp. 387. exceptis . 3. prioribus & vno errator.

Quamquam hic liber, qui Historiam litterariam ab . C. ad tempora, quibus auctor vixit, complectitur, carmine conscriptus est elegiaco, eo, quo viuimus saeculo, in lucem fuit emissus, inter eos tamen, iam nostris diebus, libros inuenit locum, qui non facile in eruditorum manus incidunt. Auctor librum suum, hoc epigrammate dicauit Amico suo, quem Herbertum Pembrokiae Comitem, cuius in titulo mentio facta est, esse censemus.

Ad amicum veterem.

Carmina quae quondam scripsi florentibus annis
Optime amicorum, iam tibi mitto senex:
(Nam dolor immensus subitae mihi caussa senectae
Extitit & canos attulit ante diem)

Accipe, & haec animo, quo tu mea cuncta legebas
Dum iucunda aetas esset vtrique, lege.

Eumdem comitem libro primo, haud procul ab i
p. 3. his compellat verbis:

Ardua qui tractas Herberti *negotia regni,*
O & militiae, grande decusque togae!
Temporibus dubiis qui rectus, & vsque saluti
Inuigilans patriae qui prope solus eras.
Pembrokiae *praeclare Comes, tua tempora si f*
Vt morer, exiguis si tibi adesse vacat.
Adsis, oro, meis, dum tot miracula pando,
Quae fieri libris litterulisque solent.

Argumenta librorum, ipse auctor hisce exposuit
sibus.

Lib. I.

Primus scribendi liber incunabula pandit
Et quos auctores hanc artem habuisse vetustas
Crediderit: multa huc spectantia promere tenta
Quae sint vtilia, & non iniucunda iuuentae.

II.

Hinc artis recitat miracula multa secundus,
Qua fragiles hominum peruadunt secula voces,
Stant artes, viget ingenium, sapientiaque omnis
Aeui mansuris retinetur picta tabellis.

III.

Tertius inuenti superantis cuncta reperta
Ingenio humano paulo maiora recenset
Munera, & hoc vno monstrat legesque manere,
(Vincula communis vitae,) famamque virorum.

IIII.

Quartus iura canit digito conscripta Tonantis,
Et data temporibus cuncta relegenda futuris.
Mentibus humanis portantia verba salutem,
Inde sacrae laudes Scripturae dicere tentat,
Et contra Romam *meritos defendit honores.*

V. (

V.

Commemorat libros cudendi commoda Quintus
Et studia hac vna docet arte renata per orbem:
Consecratque virorum aeterna nomina famae,
Qui instaurare, bonas artes, sacrasque Camoenas.

VI.

Vltimus inde scholas gestit celebrare Britannas.
Datque viri docti formam, laudesque recenset.

[illegible]er describitur in *Actis Erudit*or. lipsiensib. anni [1]712. p. 253 sqq. Cum auctor in *lexico eruditorum* [o]missus fuit, iis, ea heic adiicimus, quae poeta de se [ip]se carmine ad posteros transmisit. Illum Joannis [F]elli, Episcopi oxoniensis, & aedis Christi Decani, qui [an]no 1681. obiit, disciplina innutritum, & in familia [e]ducatum, atque ab eodem sacris ordinibus fuisse ini[t]iatum, his L. VI. p. 269 sqq. testatur versibus:

Huic (Fello) *post summum Numen debeo iure referre*
Acceptum, siquid consequar in studiis.
En mihi magnus amor Felli *cum tempore crescit*
Dictaque sub memori pectore multa gero
Atque mihi illius cum quid paro dicere coram
Vel facere, in mentem saepe venire solet:
Vt quid vel faceret, vel quid, si viueret, idem
Diceret, oblata re simili, reputem.
Saepe mihi dixit, Tu ex me tolerare labores,
Atque voluptates, spernere disce, puer.
Aspera siqua Tibi in vita sors obtulit, ex me
Aequo animo, vt par est, aspera disce pati
Et velut alta graui crescit sub pondere palma,
Inclyta sic virtus sub cruce pressa viget.
Vix adamas splendet, nisi saeuos sentiat ictus,
Artificis docta sit domitusque manu.
Qui cupit aeternam in caelo gestare coronam
Christi ferre sacram discat in orbe crucem.
His recreor dictis, dum plurima propter amorem
Principis & patriae cogor iniqua pati.

Alme parens, impone mihi, quod vis, modo posse
Tu ferre impositum des patienter onus.
Sub tanto exemplo bis denos circiter annos
Olim me studiis incubuisse bonis;
Illum Praeceptorem habuisse, locoque parentis,
Qui fuerat secli gloria magna sui;
Illius impositis manibus quoque Presbyterorum
Ordini adoptatum deinde fuisse sacro;
Atque operam (meminisse iuuat,) nauasse fidelem.
Illi, dum veterum scripta recusa daret;
Est quod gratulor ipse mihi: dum vita manebit
Illius laudes semper in ore feram:
Forsitan illius natalem carmine tentem,
Hunc quoties referet sol, celebrare diem.

Quae mala a factione gallica perpessus fuerit auctor haec L. VI. p. 236 sqq. lectorem docere poterunt.

Hoste — nunquam carui, quia dissimulare
Moribus a nostris res aliena fuit.
Saepe est bile tumens in me testata furorem
Tale nihil meritum Factio saeua *suum.*
Dum reliqui blanda fruerentur pace Britanni
Solus ego belli incommoda passus eram.

Illi, qui absentis famam laceraret amici,
Linguae eius rabiem cogor & ipse pati.
Denique quod studui fratrum componere lites
Atque inter sese conciliare bonos,
Nunc huius sensi partis, nunc illius iram:
Tam paucos labor hic demeruisse solet.

Quod Stopportae vixerit, in prouincia cestriensi, dum hoc poema composuit, patet ex eodem L. VI. p. 235.

Fama refert Danos vbi nunc Stopporta *locatur*
Affectos olim clade fuisse graui:
Inde vrbi nomen, praedonum incursibus obex
Quod datus, hic Anglis *sit quoque parta salus.*
Hic mihi secessum, Deus hic dedit otia blanda,
Hic studiis voluit meque vacare bonis.
Tempora in his ipsis nocturnaque saepe diurnis
Iungere, qua vita nulla beata magis.
Me puerum imberbem studia attraxere, senectam
Illa meam oblectent, siqua senecta manet.
Hic inter libros paucis contentus amicis,
(Si mihi nunc restent forsan in orbe duo,
Post obitum multorum, & funera acerba) peroptem
Quod superest cursus absoluisse mei.

Coniugis mortem defleuit L. V. p. 211 sqq. Initio libri V. Germanis gloriam typographiae tribuit inuentae. Ita enim p. 153. canit:

Nec mihi Germanus (*quisquis fuit ille*) *tacendus,*
(Si liceat famae credere, miles erat,)
Qui primus docuit perituros cudere libros,
Atque dedit Scribis posse carere malis;
Vna tot monstrans hora renouare libellos,
Anno quot nequeant scribere mille manus;
Mira fides! spatio tot forsitan vnius anni,
Quot, nisi qui vincat Nestora, *nemo legat:*
Inuento miles longe felicior illo
Quam fuerit monachus puluere tartareo.
Marmora niliacae *iam cedant cuncta papyro,*

Et

Et cedant chartis aera Corinthiaca:
Non est cur metuant ferrum nunc scripta, vel ig
Cogitur huic arti cedere tempus edax.
Si quaedam neglecta iacent, non sunt tamen vl
Hinc moritura, nisi quae meruere mori.
Quamuis sunt multi qui iam dubitare videntur,
An prosit pulchra haec ars, noceatne magis;
Nempe quod hac vna renouentur pessima scripta,
(Hi mala dant arti, quae tribu[illegible]da viris:)
Dum tamen eripuit tot pulchra volumina morti,
Quae mox aeterna nocte premenda forent
Multa agnoscuntur cecidisse volumina, quae si
Extarent, rebus lumina magna darent
Manca simul nobis lacerataque plurima restant,
Debuerant fato quae meliore frui:
Aequum est auctori grates persoluere dignas,
Atque eius laudes dicere promeritas:
Qui si mille annos forte editus ante fuisset,
Nulla forent criticis bella gerenda feris:
Nemo vsquam exemplaria sic pugnare videret
Et transscriptorum vulnera saeua pati.
Denique (iacturam dolor est meminisse fatebor,)
Haud ita trunca forent nunc monumenta virum

o, *& Historicos qui de rebus* indicis *scripserunt.* In-gnem sane istae adnotationes, carmini subiectae, hi-oriae litterariae amatoribus adferre poterunt vtili-tem, cum virorum doctissimorum, qui omni tempo-e, in toto terrarum orbe inclaruerunt, breuem exhi-eant notitiam. Cum vero eiusmodi adnotationes, vt ipse fatetur, magna ex parte, prelo currente scripsisset, necesse habuit, absoluto iam opere, quae ad vberio-rem locorum quorundam explicationem facere vide-rentur, adiicere. Inueniuntur ista *addenda*, a p. 325–342. Haec excipit *Catalogus auctorum veterum, quorum plerique in hoc opere vel notis laudantur, addu-cuntur* &c. secundum *seriem temporum*, notis histori-cis & criticis illustratus. Duplex adiicitur *index* al-phabeticus, alter *Auctorum*, alter *rerum & verborum.* Dignum autem librum omnino existimamus, qui Ger-maniis facta noua editione fiat notior.

CIII.

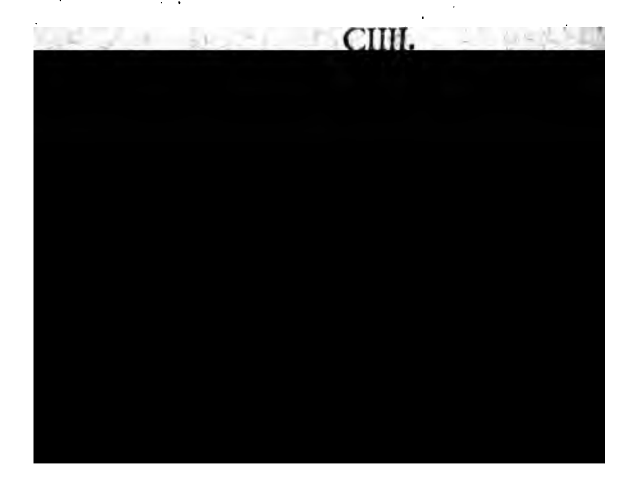
LAZARI BAYFII *viri doctissimi*, Commentarius de vestium generibus, & vocabulis in L. ve-ff. de auro & argento, seu re vestiaria. Sub-est & praefationi lex ipsa, quo facilius intel-, quid in toto libro tractetur. D. Eras. Rot. eroniano. *Superest* LAZARVS BAYFIVS, *unico libello de vestibus eoque non magno ma-Laudem meruit, summamque spem de se prae-* in 8. pp. 81. excepto indice & erratis pp. 8.

Quo tempore, quoue loco editio haec nitida, & ra in lucem exierit, dicere non possumus, quandoqui-em istius rei, nec vola nec vestigium in libro ipso eprehenditur. Si chartae & litterarum spectaueris legantiam, *basileenses editiones* longe superat, in Ger-

mania

mania tamen illam excusam esse facile credid
Sine dubio editionum, quae vnquam in lucem
runt, *secunda*, & ad archetypon *basileense*, *apu*
Bebelium 1526. in 4. impressum, typis exara
Colligimus id e verbis, quae quinque erratis ty
phicis subiiciuntur: *Inuenies p. 63. non semel* pe
cursores:, *opinor in* αὐτογράφῳ pegasarii *scriptu*
se. Nos autem incitati fere vnicum exemplar
e Basilea *venit* (*quoniam ita continenter habeba*
mutare ausi fuimus. Et graeca quoque bis ter
perfecta citata offendes, quod an voluntate aucto
ctum sit, an scribae potius incuria, nihil habeo p
ciare. Initium libri facit *auctorum catalogus*, q
testimonia adducit LAZARVS, *praeter eos qui*
citantur. Illum excipit epistola dedicatoria ad
nem Lotharingiae Cardinalem, & liber ipse.
conspicitur *Index graeco-latinus* in librum L. B.
de re vestiaria, *per ordinem abecedarium.* F
autem, quae in aliis editionibus reperiuntur, h
cum non inuenerunt.

CIIII.

41) in 4. pp. 323. except. praemiss. & indice
ior. 8.

Non nouam editionem, sed secundam anni 1537. nouo ornatam tantummodo titulo & folio vltimo mutato existimamus, cum illi, quam nominauimus, omni ex parte similis est. In fine vltimi folii, haec leguntur verba: *Basileae apud Hier. Frobenium & Nic. Episcopium an. 1541.* Prima editio prodierat *Paris. per Robert. Stephanum* an. 1536. in 4. quam descripsit Cl. Dauid Clement in *Bibliotheque historique & critique des livres qui sont difficiles à trouver*, Tom. II. p. 503. Omnium optima est editio, quae *Paris. apud Robert. Stephanum* 1549. in 4. in lucem emissa fuit. Vid. Cl. Dauid Clement l. cit. p. 504. vbi etiam variae editiones libelli *de re vestiaria*, & *de vasculis*, nec non collectiones, quibus isti libelli inserti fuerunt, memorantur. Conf. *Recueil de litterature de philosophie & d'histoire*, *Amsterd.* 1730. in 8. p. 28 sqq. Libro epistolion praemisit Carolus Stephanus, medicus, ad lectores, in quo figuras nauium, vestium, ac vasculorum, quibus liber exornatus fuit, cum ex antiquissimis monumentis, tum maxime e vetustis marmoribus, quae tunc temporis Romae adseruabantur, fuisse desumtas, ait, sed illis minime fidem esse adhibendam monet, vt ad vnguem effictas fuisse credant, etiam in ipsis marmoribus, cum marmora antiqua licet non nihil interdum habeant, quod artifici libidini potius, quam veritati respondeat. Id exemplo confirmat triremis, quae BAYFII iudicio, triremibus antiquorum non respondeat, cum ea ratione πεντηκοντήρης in mari nauigare minime potuisset. Idem Carolus Stephanus tres BAYFII *de re nauali*, *vestiaria*, & *vasculari*, in adolescentulorum, bonarum litterarum studiosorum, gratiam, in compendium redegit, & diuersis temporibus in lucem emisit. Diuersas editiones recenset Cl. Dauid Clement l. cit. p. 504 sqq.

LA-

LAZARVS BAYFIVS, ex antiqua ſtirpe, ap
des, patre magni nominis equite genitus, va
muneribus publicis, in Gallia functus, & Franc
Galliae regis, ad Venetos, & nonnullos Gern
principes, legatus fuit. Diem obiit ſupremum
tis anno LX. anno 1545. Lutetiae Pariſiorum.
Joſ. Simleri *Bibliotheca* p. 447. Antoine du V
Bibliotheque de France, *Lyon* 1585. in fol. p.
François la Croix du Maine *Bibliotheque de* Fr
Paris 1584. in fol. p. 287. Scaeuolae Samma
Elogia Gallorum p. 22. Cl. Dauid Clement *I*
theque hiſtorique & critique l. cit.

ANTONII THYLESII Equitis coſentini, o
& poetae, ſeculo XVI. celeberrimi, libellus *de C*
prodiit *Romae* 1525. in 4. quae editio perra
Opuſcula eius iunctim edita eſſe *Baſileae* 1545
teſtatur Thom. Hyde in *Catalog. Bibliothec.* bo
Tom. II. p. 205. Nonnulla illius *poemata* inſert
runt a Jano Grutero *Deliciis poetarum* italorum
II. p. 1154 ſqq. a Caſp. Dornauio *Amphitheatr*
pientiae ſocraticae ioco-ſeriae Tom. I. p. 112.
236. 664. Conf. Nicol. Toppi *Biblioteca* Nap
na, *Napoli* 1678. in fol. p. 213.

Nomen quo tulit impius cremator:
Aut Memphitica Pyramis ſepultae
Quam ſtruxiſſe ferunt puellae amantes:
Mauſoli quoque Cariae tyranni
Inſtructum aere pendulum ſepulchrum:
Vitam quaeque dabant vel architectis:
Aedes: atria: porticus: columnae:
Quae nullos meruere vt haec honores
Conſtructa ingenii ſagacitate.
Laudata ingenioſioribusque.
Quae conſpecta tibi: ſcio placebunt.

4. folior. 120. ſi titulum & indicem praemiſſum for. 15. exceperis.

In fine editionis, cuius inſignem teſtantur raritatem Cl. Joan. Vogtius in *Catalog. libr. rarior.* p. 316. & *Catalog. Biblioth.* Daniel. Salthenii *Regiomont.* 1751. in 8. p. 179. haec typographi leguntur verba: *Finiunt libri* F. GRABALDI *de partibus aedium cum regesto vocabulorum impreſſi in vrbe* Argentina *per Induſtrium* Joannem prysz *In aedibus Luſtri vulgo* zum thiergartten *Anno ſalutis M. CCCCC. VIII.* (1508). His verbis inſignia ſua adpoſuit typographus. FRANCISCVS MARIVS GRAPALDVS, parmenſis, hoc opus ſuum, quo per optimas diſciplinas, perornatum diligenti cultura ingenium demonſtrauit, illoque longe lateque nominis famam propagauit, illuſtri viro principi Horlando Marchioni Pallauicino dicauit. In duos diſtinctum eſt libros, quorum alter praeter praefationem, decem abſoluitur capitibus, in quibus deſcribuntur ſequentes domus partes, *parietes*, *veſtibulum*, *ianua*, *atrium*, *periſtylium*, *cauedium*, *pluteus*, *ciſterna*, *fons*, *vinaria & penaria cella*, *Hortus cum hippodromo & nemuſculo*, *piſcina*, *leporarium*, *ſtabulum*, *auiarium*, & *cort*, *balneum*, & *thermae*. Duode-

 cim

cim libri alterius capita ponunt ob oculos, *ſcalas*, *co*
tignationem, *pauimenta*, *proceſtrium*, *baſilicam*, *coen*
culum, *coquinam*, *gynaetium*, *cubiculum*, *valitudinariu*
ſacellum, *bibliothecam*, *armamentarium*, *granariu*
turrim & *tectum*. Haec omnia, ex omni antiquita
eruta, multis veterum auctorum teſtimoniis illuſtra
tur, confirmanturque. Prima editio prodiit *Parm*
ſumtibus Antonii Quintiani anno 1500, quam ſecun
auctior & emendatior excepit *Parmae* 1506. in
Ad illam, haec, quam manibus verſare nobis licu
exſcripta eſt. Haud igitur ſatis adcurate Mich
Maittaire in *Annal. typogr.* Tom. II. p. 194. illam
ptimo, *poſt primam*, *anno* prodiiſſe ſcribit, praefatio
GRAPALDI permotus, quae ex editione *parm*
1506. transſcripta fuit. Praeter iſtam GRAPAL
praefatiunculam, exſtat etiam in noſtra editione Ba
ardini Saxoguidani *epigramma*. FRANCISC. MAR
GRAPALDI *Epigramma*, ad Horlandum Marchione
Pallauicinum, & Philippi Beroaldi, bononienſis,
laudem Operis *epigramma*. In fine Libri II. hoc G
orgii Anſelmi Nepotis legitur *Tetraſtichon*.

Priſca fides ſileat radiantia tecta Neronis
Luculi *nitidas marmora ſecta domos*

natus fuit, vid. Paul. Jouii *Elogia doctorum virorum* p. 143 sqq. vbi illum fato functum esse in patria, (Parmae) scribit, post quinquagesimum aetatis annum, *... interiores meatus emittendo lotio, globosior calculus obstruxisset.* De eius *scholiis in* Plautum, doctrina ...nis, quae nonnullis Plauti editionibus, adiiciuntur, ... Principis eminentiss. ANGEL. MARIAE QVIRI... *Specimen variae litteraturae, quae in vrbe* Brixia, *...que ditione paullo post typographiae incunabula flo...* P. I. *Brix.* 1739. in 4. form. mai. p. 30 sqq. *die ...rkwürdigkeiten der königl. Biblioth. zu* Dresden ...m. I. p. 94 sqq. Conf. Jos. Simleri *Bibliotheca* p. ...3. Pier. Baile *Dictionaire historique & critique* ...m. II. p. 1300. Joannes Matthaeus Toscanus in ... Italiae L. II. p. 424. edit. Jo. Alb. Fabricii, hoc ... ...um, & eius librum *de partibus aedium*, scripsit epigramma:

Pierio MARIVS *postquam de vertice doctas*
Deduxit faciles in sua vota deas:
Artis opus mirae, sublimes condidit aedes,
Degat vti digno turba nouena loco.
Graeca cohors vati decreuit, tempus in omne
Viuat vti MARIVS *cum* MARI*oque domus.*

Huic adiungimus elogium, quo illum condecorauit Joannes Latomus, apud Paullum Jouium l. cit.

Collustrans amplas MARIVS *quas struxerat aedeis*
Extulit artificem mors stupefacta manum.
Quae tamen, vt bile iusto feruentior atra,
Subridens, tumulum (dic, ait) hospes, vbi?
Jam video coeca es, nedum (intulit ille) maligna:
Pro tumulo erexi hanc inuidiosa domum.

CVI.

JOANNIS FABRI, *Bambergensis, Medici Romani*, In Imagines Illustrium Ex Fuluii Vrsini Bibliotheca, Antuerpiae a Theodoro Gallaeo expressas Commentarius. Ad Illustrissimum & Reuerendissimum Dominum Cynthium Aldobrandinum Cardinalem S. Georgii, &c. *Antuerpiae ex officina Plantiniana, Apud Joannem Moretum MDCVI* (1606.) in 4. form. mai. pp. 88. si titulum, dedicationem & indicem 7. fol. non numeraueris.

Cum Fuluius Vrsinus, ex thesauro suo, *Illustrium imagines*, quas multos annos, maximis sumtibus sibi comparauerat, in lucem edere constituisset, & idem cum Theodoro Gallaeo communicasset, vt aeri eas incideret, simul Gasparem Scioppium rogauit, vt interpretationem quamdam breuem, litteris mandaret, quae vna cum iconibus in lucem prodire posset. Conscripsit etiam Scioppius, qui saepius apud Fuluium in aede farnesiana, marmorea signa, tabulas, gemmas, & numismata, ex quibus Gallaeus imagines expresserat, ante oculos & in manibus habuerat, nonnulla, quae

bambergensi, Germano, Medicinae Doctori atque Professori in Academia romana, & Simpliciario pontificio, id negotium iniunxit, vt, quoniam saepissime cum illo, apud Fuluium Vrsinum fuisset, & ipse etiam ista antiquitatis monumenta manibus saepe tractasset, notas tam suas latinas, quam Fuluii hetruscas, diligenti lectione recognosceret, atque nonnulla quae deesse forsitan viderentur, adderet, alia autem superflua, & minus necessaria praecideret. Et inde iste *Commentarius* enatus est, cuius titulum adscripsimus, qui nunc inter libros rariores, haud vltimum occupat locum. Conf. die *critische Bibliothek* Tom. I. p. 229 sqq. Fuluii Vrsini *imagines* a Gallaeo expressae aere, ad quas hic *Commentarius* spectat, primum prodierunt *Venetiis* 1570. in fol. vid. Joannis Fabricii, *Historia Biblioth.* fabric. P. III. p. 75 sqq. Secunda priore multo auctior editio, hunc praefixum habet titulum: *Illustrium imagines, ex antiquis marmoribus nomismatib. & gemmis expressae quae exstant* Romae *maior pars apud* Fuluium Vrsinum. Theodorus Galleus *delineabat* Romae *ex Archetypis incidebat* Antuerpiae MDXCIIX. (1598) *Antuerpiae ex officina Plantiniana sumptibus Theodori Gallaei* in 4. folior. 158. Describitur illa editio, quae 151. tabulas aere expressas complectitur, ab auctore der *critischen Biblioth.* P. I. p. 213 sqq Qua ratione factum fuerit, vt a JOANNE FABRO XVII. imagines descriptae fuerint, quae in Gallaei collectione aere expressa non inueniuntur, ignoramus, forte *tertia* exstat editio, quae hisce XVII. imaginibus auctior est. Sunt autem M. Agrippa L. F. Antiochus Commagenorum rex, Aratus sicyonius, Archelaus Macedo, C. Caesar, Augusti nepos, L. Caesar, Augusti nepos, Cimon, P. Cornelius Scipio Nasica, Cratippus, Germanicus, Leander, L. Liuinius Regulus, Nero Claudius Caesar, Nicomedes, Cn. Pompeius, Tmolus Heros, & Cicero, ab illo, qui in collectione an. 1598. delineatus conspicitur, diuersus.

CVII.

Epitome Thesauri Antiquitatum, hoc est, Rom. Orientalium & Occidentalium Ic ex antiquis Numismatibus quam fidelissim niatarum. Ex Musaeo JACOBI DE ST *Mantuani Antiquarii. Lugduni apud* JAC DE STRADA & *Thomam Guerinum MD* (1553) *cum Priuilegio Regio* in 4. pp. 359. (cationem, praefationem, indices & priuilegi lior. 46. & dimid. exceperis.

Incredibile dictu est, quam rara huius libri editio. Omnium prima est, quae, vt ex titul ipsius STRADAE sumtibus prodiit. Quae en lippus Labbeus in *Biblioth. nummaria* p. 259. COBI STRADAE *Thesauro antiquitatum*, 1551. in lucem emisso, somniauit, nullius pl momenti, cum eiusmodi editio nullibi rep Constituerat JACOBVS DE STRADA, mag pus, quatuor Tomis, in lucem edere, vbi Impe singulorum vita, longa prolixaque oratione tur, & ad finem vitae, cuiusque Imperatorum, illorum effigie signati adponerentur. Peragra ob caussam, omnes fere Italiae regiones, Gall magnam Germaniae partem, veteresque num signi cura atque sollertia conquisiuit, eosque ipse delineauit, partim ab aliis delineandos Quae vero caussa fuerit; vt hoc opus lab mum, ad vmbilicum fere, vt ipse scribit ST perductum, lucem non viderit publicam, ign Adseruantur in bibliotheca caesarea vindobon cem codices manu exarati in folio, in quibus DA numismata antiqua, & quidem pleraque ma, incredibili studio, & elegantia depicta in tur. Duo volumina, numismata consulari Principum romanor. a C. Jul. Caesare, ad C

g

gothicum numismata latina, tria eorumdem graeca, & duo reliquorum Imperatorum, cum aliquot barbaris, Petro Lambecio teste Tom. I. *Commentar. de Bibliotheca vindobonens.* p. 75 sqq. ob oculos ponunt. Inter cimelia sua, refert Bibliotheca ducalis gothana opus IACOBI DE STRADA numismaticum XXXI. voluminibus in fol. elaboratum, in quo rarissimi numi romani consulares, & imperatorii, stupendo labore, & mirabili, & ingenti, vt Seckendorfio quidem, in epistola ad Andr. Bosium videtur, Antonii Comitis Fuggeri sumtu, circa annum 1550. delineati conspiciuntur. Numos depictos eius operis singulos, singulis coronatis constitisse, ex Occonis Epistola msc. ad Auerbachium apud Carol. Patinum, in *Introduct. ad histor. numismat.* Cap. XXIIII. p. 188. refert Burcard. Gotthelf. Struuius, *in introduct. in notit. rei litterar. & vsum Bibliothecarum* Cap. IIII. §. VIIII. p. 139. edit. 1715. Luculentam istius operis dedit descriptionem Ernest. Salom. Cyprianus, in *Catalogo Codicum msstor. Bibliothecae* gothanae p. 83 sqq. Habemus anonymi cuiusdam introductionem in rem numariam, msstam, in qua codices isti gothani, hac ratione describuntur. *Diese XXXI. Folianten sind das vornehmste Cimelium selbiger Bibliothek.* STRADA *hat in diesem Werke die numos weitläufftig vnd gros abgezeichnet, also, daß eine iede figura numi. eine viertel Ele in diametro hat. Nun hat wohl* STRADA *dadurch vornehmlich intendiret, daß man die zarten figuren so auf numis vorkommen, so wenn sie gros abgerissen würden, leichter erkennen koenne, doch ist solches ein so kostbares Werk daß es sowohl mehr vor Principes vnd zur Curiosité als zu sonderbaren Nutzen dienet. Denn es führet* Lambecius *an daß ein ieder Riß eine krohne gekostet. Es sind aber diese verschiedene Tomi zu* Gotha *dergestalt eingetheilet daß in etlichen Tomis numi consulares, in andern numi Imperatorum, vnd zwar per seriem & ordinem Imperatorum beschrieben sind. Eine Beschreibung ist nicht dabey, sondern* STRADA *hat blos eine*

Praefation vorgesetzt. Der Band dieses Werks ze *daß sie ehemals in der* bayerischen *Bibliothek zu* Mi chen *gestanden, denn sie sind in regal folio, vnd ist* *jeden Buche Herzog* Albertus *in* Bayern, *auf Gold* *sehen. Daß sie nach* Gotha *gekommen, ist im drei* *jahrigen Kriege geschehen, da* München *von* schwe schen *Trouppen eingenommen vnd geplündert wur* *da waren in der* schwedischen *Armee viel* sächsis *Herren, die liesen aus der* bayerischen *Bibliothek* *Cimelia in ihre Lande führen, wie man denn in der* *bliothek zu* Waimar *verschidne Cimelia Codicum* *Bücher aus der* bayerischen *Bibliothek findet.* De dicibus istius operis manuscriptis, qui in Biblioth regia dresdensi & Electoris Bauariae monacensi ad exstare dicuntur, vid. Joan. Albert. Fabricii *adno* *ad* Anselmi Banduri *Bibliothecam numariam, Hamb* 1719. in 4. p. 10. Sed ad *epitomen* redeamus. lam ex magno isto opere confectam esse, ipse test JACOBVS DE STRADA, in praefatione. Inscri illam nomine illustrissimi Comitis a Kirchberg Weissenborn, D. Jo. Jacob. Fuggeri πανάριστου. Au catus est librum a Julio Caesare ordinemque Im ratorum subdita historia eorum breuissima, aduoc eorum propinquis & affinibus, qui iure sanguinis perium sibi vindicare potuerunt, interiectisque Or tis Imperatoribus, & interpositis tyrannis multis, minatisque feminis illustribus, quae imperium ac ctarunt, ad Carolum V. vsque persequutus est. I gines Imperatorum pro ratione temporum, quibus ber prodiit, satis quidem nitide, sed ex Ans Banduri, in *Bibliotheca numaria* p. VII. edit. *paris.* tentia, *impolite, & aliquoties imperite confictae, &* *xo expressae* fuerunt. Hanc etiam ob caussam, opus, magnopere olim commendatum, nunc *pi* *condendo, quam illustrandae veteri historiae vtilius* durio videtur. Ceterum haec editio, litteris nit simis, in officina Joannis Tornaesii exscripta fuit. *mae* librum recusum esse anno 1557. testatur Ca

S

rarius, in *introduct. in Histor. eccles.* Tom. I., p. not. (a). In Heluetia editionem curauit An- Gesnerus *Tiguri* 1557. in 8. E latino sermone llicum transtulit Joan. Louveau, aurelianensis, versionem ipse JACOBVS DE STRADA hoc in lucem edidit. *Epitome du Thresor des anti-, c'est à dire pourtraicts & medailles des Empe- tant d'Orient que d'Occident. Lyon* 1553. in 4. Anselm. Banduri l. cit. Secundam quidem libri m, in qua auersae numorum imagines continean- editurum in praefatione & dedicatione promi- auctor, sed hisce promissis suis haud fecit satis. Jos. Simleri *Biblioth.* p. 324.

CIIX.

ra MAR. ANT. SABELLICI: Quae Hoc Volumine Continentur. Epistolarum fami- : libri XII. Orationes XII. De situ Ve- rbis: libri tres. De Venetis magistratibus: us. De praetoris officio: liber vnus. De ione latinae linguae: libri duo. De offi- ibae: liber vnus. De Vetustate Aquileiae: .

Poemata.

ethliacum Venetae vrbis vnum. De appa- Venetae vrbis poema vnum. De Viceriae ntiae) ortu & vetustate vnum. De Italiae ctu vnum. De Coriolani luctu vnum. de itione fontiaca. De incendio carnico vnum. arionae Cymba vnum. De Hunnii origine m. De inuentoribus artium vnum. De lau-

dibus Deiparae virginis Elegiae. XIII. *Gratia priuilegio.* in fol. folior. 136. & 72.

In fine codicis, qui raritate commendabilis est, h leguntur typographi verba: *Expliciunt libri epistolarum familiarium, & orationes* MAR. ANT. SABELLICI *vna cum poematibus foeliciter Impressi* Venetiis Albertinum de Lisona. Vercellensem *M. CCCCC.* (1502). *Die XXIIII. Decembris. Cum gratia & p vilegio.* Memorant istam editionem Michael Maitt re in *Annal. typographic.* Tom. II. p. 160. Nicer in *Memoires* Tom. XX. p. 52. Josias Simlerus *Bibliotheca* p. 469. Christian. Schoettgenius in *Continuat. Biblioth.* fabric. *med. & infim. Latinitat.* XIIX. p. 397. Schoettgenium autem, hanc edition oculis non conspexisse, ex illo adparet, quod hac editione *Opera* SABELLICI *coniunctim* prodiisse scripsi Rectius *opera* tantum *aliquot* SABELLICI in illa periri, monuit iam Simlerus l. cit. Conf. *Biblioth hamburgensis historica* Centur. X. p. 233.

Epistolarum familiarium libros XII. dicauit MA CVS ANTONIVS SABELLICVS, Antonio Maur ceno Equiti aurato.

[illegible] *parisius* 1577. in 16. reperiuntur. Insertae [illegible]iam fuerunt *Orationibus funebribus, in morte ponti-[illegible], Imperatorum, Regum, Principum* &c. *habitis, a* [illegible]*atis, virisue suae aetatis doctissimis, Hanou.* 1613. 8. & quidem prior p. 150 -- 154. posterior p. [illegible]4 -- 230. Sequuntur tres orationes progymnasticae [illegible] *de origine & incrementis philosophiae,* Venetiis *reci-[illegible], frequenti philosophorum conuentu in gymnasio* ri-[illegible]altino. 8. *de cultu & fructu philosophiae* Venetiis *re-[illegible], in eodem gymnasio, frequentissimo philosopho-[illegible] consessu.* 9. *de vsu philosophiae* Venetiis *recitata* [illegible] eodem gymnasio, *celebri philosophorum conuentu.* [illegible]res orationes panegyricae & encomiasticae 10. *de* [illegible]*igine & auctu religionis,* Veronae *recitata, celeberri-[illegible] Minoritarum conuentu, magistratibus vrbis, cum* [illegible]*te ciuitatis multo maxima astantibus.* 11. *in festum* [illegible] Vincentii *martyris,* Vincentiae *recitata, celebri* [illegible]*uentu magistratuum & vniuersae ciuitatis.* 12. *de* [illegible]*cerdotii laudibus,* Venetiis *recitata, frequenti sacer-[illegible] consessu, in nouam liturgiam.* Emendatione [illegible]uadam indigent, quae in *lexico eruditorum,* Tom. IIII. [illegible]ol. 7. de *XII. orationum* SABELLICI *libris* legun-[illegible]ur. Eodem praeterea loco, *orationes* in Zachar. Bar-[illegible]arum, & Benedictum Rugium, haud satis adcurate, [illegible]orsum adducuntur, cum iam inter *XII. orationes* in-[illegible]iungtur.

Tertium in codice nostro occupat locum *Historia* [illegible] Venetae *vrbis situ, & vetustate,* quam Hieronymo [illegible]onato, *viro omnibus disciplinis ornatissimo,* dicauit. [illegible]bsoluti fuerunt libri III. a SABELLICO an. 1492. [illegible]ulta ex illis, non nominato SABELLICO, transscri-[illegible]it in historiam suam venetam Franciscus Sansouino, [illegible]uam euulgauit titulo: *delle cose notabili che sono in* [illegible]enezia. *In Venezia* 1561. in 8.

Libellum *de* venetis *magistratibus,* Augustino Bar-[illegible]badico, *inclyto* Venetiarum *principi* consecratum, pri-[illegible]ma vice euulgauit *Venetiis per Anton. de Strata* an. 1488.

1488. in 4. vid. Mich. Maittaire *Annal. typogr.* To
I. p. 504. In fine noſtrae editionis, hoc ad lector
Petri Benedicti legitur epigramma:

Qui modo res venetas, *primamque ab origine gent*
Tempora lector adhaec ſcripſit tibi rite SABELLV
Subiicit ecce breui nunc publica iura libello,
Atque magiſtratus mores reginienque forumque
Ordinibus digeſta ſuis: quae candide lector
Omnia ſollicita quum mente euolueris ipſa
Luminibus ſubiecta tuis erit vrbis imago.

Libellus *de praetoris officio* anno 1481. ad finem p
ductus, Antonio Cornario, *philoſophiae ſtudiis emin*
tiſſ. Praetori vicentino, dicatus eſt.

Dialogus *de latinae linguae reparatione*, nomine m
gnifici & praeſtantis viri Marci Antonii Mauroce
Patricii veneti, *Equitis ſplendidiſſimi* munitus e
Cum opuſculo *de Officio Praetoris*, & *de* venetae vr
Situ, *Venet.* an. 1494. in 4. editum eſſe, teſtatur N
ceron in *Memoires* Tom. XII. p. 162. Colloquunt
Sauariſius, SABELLICVS, & Guarinus. In *dialogi*
ne, hoc ad Antonium Moretum, brixienſem, SABE
LICI legitur epiſtolion:

M. ANTO. SABELLICVS Ant. Moreto Brixien

patiaris illis: quod & egypti filiis euenire: sed aut te rogo viuant omnes: aut nox vna opprimat. Vale. Illud excipit

Dialogus *de Officio Scribae*, inter Calphurnium, SABELLICVM, & Aurelium.

Initio libri *de vetustate* Aquileiae, quem Joanni Hemo, venetarum *copiarum aduersus* Ferrariae *ducem, prouisori generali* dicauit, hoc Cynthii ad SABELLICVM conspicitur epigramma.

Donec saecula colligata fastis
Extabunt latiis: Forum manebit
Juli Caesaris *altius sub orbe*
Inuicto Venetorum *& vniuersae*
Terrai domino: *quod ore docto*
Immortale facis SABELLE MARCE:
Qui maior Fabio *es: minor nec* Arpis
Cui paean fauet: isthmiae Diones
Pallentes quoque blandiuntur vndae
Viuas nestoream *precor senectam.*

Libro primo *de vetustate* Aquileiae, auspicatus est historiam. Liber secundus *patriae* inscribitur *vetustas.* Liber tertius Hunnicum *bellum,* Liber quartus, *bellum* Longobardicum, Liber quintus *bellum domesticum*, & Liber denique sextus *bellum* Turcicum inscriptus est. Huius in fine Joannes Petrus Valerianus bellonensis haec adposuit carmina:

Quisnam Musa probatus est ad vnguem?
Sincerissimus omnium SABELLVS.
Scit quisnam omnia: quae fuere quae sunt?
Peritissimus omnium SABELLVS.
Quis dat singula, quae fuere, quae sunt?
Facundissimus omnium SABELLVS.
Quis linguae ausoniae exprimit nitorem?
Latinissimus omnium SABELLVS.
Quis nunc omnibus est ferendus ante?
Praestantissimus omnium SABELLVS.

Eius-

Eiusdem.

Edere si magnum est facta inuidiosa SABI
Quantum erit inuidiam, quod superauit

Niceron in *memoires* Tom. XII. p. 156. de
riore SABELLICI opere, sententiam suan
posuit verbis: *Il y a bien des contes, dans c*
qui n'est qu'un cabos, sans ordre & sans m
lui fit cependant bonneur dans le Frioul, *à la*
quel il l'avoit entrepris. Haec autem, quae
mus, prosaica opera, primam collectionis ra
stituunt partem. Ex illis Andreas Schott
suae *illustratae* inseruit Libros III. *de* Ven
situ p. 1 sqq. & libros VI. *de vetustate* Aq
51 sqq. Iidem libri reperiuntur etiam in
manni *Thesauro* Italiae & quidem ille To
adiectus est liber *de* venetis *magistratibus*, l
praetoris officio, & dialogus *de scribarum* o
vero exstat Tom. VI.

Secunda collectionis pars, complectitu
quae hoc nouo ornantur titulo: *Poema.*
NII SABELLICI. *Genethliacum* Venetae
Georgium Cornelium *Equitem.* *De appar*

poema vnum.' *De laudibus diuae virginis. Elegiae XIII.* Ex iis *poematibus* apud Andream Schottum reperiuntur l. cit. p. 35. *Genethliacon* venetae *vrbis*, p. 42. *De Adparatu* venetae *vrbis*, & p. tandem 103. *Carmen de* Vincentiae *ortu*, *& vetustate seu* vicentinus *Crater*. Quo priora exstant etiam in *Thesauro Scriptor. & Antiquitat.* Italiae Tom. V. & posterius Tom. VI. Cum anno 1613. *Hamburgi*, Joan. Matthaei lunensis (*Luna* celebris olim Hetruriae vrbs, hodie *Sarzana*) libellus *de rerum inuentoribus*, *ex recognitione* Aug. Justiniani, *episcopi* nebiensis, in 8. recuderetur, illi ob argumenti similitudinem SABELLICI poema, *de artium inuentoribus* additum fuit. Quod ad collectionis, quam descripsimus, formam exteriorem adtinet, litterarum characteres romani, quibus exscripta est, satis quidem nitidi & luculenti sunt, omne tamen opus mendis typographicis mirifice commaculatum est. Insignis eorum *catalogus*, adiectus est libro, in fine, vbi *impressio festinatim & tumultuose recognita* dicitur.

CVIIII.

Enneades MARCI ANTONII SABELLICI Ab Orbe condito Ad inclinationem Romani Imperii. In fol. formae max. foliorum 477.

Distribuit MARCVS ANTON. SABELLICVS, historiam, quam ab orbe condito, ad Arcadii vsque obitum conscripsit, in septem partes, quarum quaelibet, nouem complectitur libros, vnde illis *Enneadum* titulus impositus fuit. Codex, quem manibus nostris versamus, nitide litteris romanis impressus, typographi, aut bibliopolae, nescimus cuius, insigne in fronte gerit. Historiae ipsi praemittitur SABELLICI ad Augustinum Barbadicum *serenis. Venetiarum principem epistola*, & cuiusque libri, *septem* ENNEADVM, *elenchus*. In fine reperitur SABELLICI *epistola* ad

De-

Democritum, in qua illum rogat, vt sua fid
stria, id efficere velit, vt lucubratio haec, n
offensa, ab omni opificum iniuria, instando, 1
singula pensitando, vt sartum & tectum i
omnique ex parte emaculatum in lucem
Laudat praeterea Bernardinum Cadolum, n
camaldulensem, virum diuinarum humanar
terarum impense doctum, & ex brixiana ill
te, quam Plinius celebrat, multum referenten
primis opera se vsum praedicat, in iis quae
adtinent historiam. Hanc *epistolam* exci
strum, & Augustini Barbadici, Venetiarum I
vilegium, quod heic, cum typographorum su
ne, integrum adponimus.

Augustinus Barbadico Venetiarum Dux.

Quum eruditissimus vir: & de latina ling
meritus: MARCVS ANTONIVS SABE
qui publice profitetur in hac vrbe nostra: hi
mnium gentium a primordio mundi ad inc
vsque romani *imperii conscripserit: quam a*
gentium sumptuoso apparatu imprimi fecit:
petiit vt sibi publico decreto caueatur: ne q
proximos annos id opus imprimere audeat.

Infra scripti domini Consiliarii volentes ...

Dns. Nicolaus Triuisanus.
Dns. Petrus Balbi *&*
Dns. Franciscus Fallerio *viceconsiliarius.*

rba typographorum haec sunt: *Impressum* Venetiis r Bernardinum *&* Matheum Venetos. *Qui vulgo ntur* Li Albanesoti. *Anno Incarnationis Dominice* . *CCCC. XCVIII.* (1498.) *Pridie Calendas Aprilis re- nte Inclito* Augustino Barbadico *Serenissimo* Vene- rum *Principe. Feliciter Diuque & Fauste superstite.* . His verbis typographi insignia adiuncta sunt. gnem istius editionis, omnium primae, raritatem tur Theophilus Sincerus in der *neuen Sammlung lauter alten vnd raren Büchern* P. VI. p. 532. nnis autem *Rhapsodiae historiarum*, complectitur il- , partem tantummodo primam, siue *Enneades VII.* iores. Secunda pars, quae *tres Enneades*, & *quartae bros duos* priores ob oculos ponit, Secul. XVI. in primum edita fuit. Eius in calce typographus c adposuit verba: M. A. COCCII SABELLICI *sodiae Historiarum ab orbe condito Enneadis vnde- e liber secundus finit. Impressum* Venetiis *per Ma- rum* Bernardinum Vercellensem *anno M. D. IIII.* 504) *Die XX. Octobris. Cum Priuilegio.* Vid. Ni- on *Memoires* l. cit. p. 164. Theophil. Sincerus l. In secunda parte, historia ad annum vsque 1504. ducta est. Quae Paulli Jouii de SABELLICI *En- dibus* historicis, fuerit sententia, haec verba, ex il- *Elogiis doctorum virorum* p. 115. lectores docere terunt: *In Enneadibus omnium temporum, ab orbe dito memoriam complexus, vti necesse fuit, ingenti ris instituto festinanter indulgenti, res illustres prae- ra cognitione dignissimas perobscura breuitate adeo hementer offuscauit, vt excitatam vberrimo titulo le- entium cupiditatem passim eluserit, quum omnia in ceruum angustissime coarctata, nequaquam certa effigie, sed exiguis tantum punctis, & lineis annotata designen- tur.* Conf. P. Baile *Dictionaire historique & critique*

Tom. III. p. 2505. not. (B). Niceron *Memoires* I.
Nihilo minus tamen liber saepius editus fuit. Ca
Hedio, illum, cum *Exemplis* SABELLICI, de qui
mox loquemur, *Basileae* an. 1538. II. Tomis in
edidit, & addita *synopsi historica rerum gestarum*
anno 1504. ad annum vsque 1538. produxit. Omni
autem optima censetur editio, quae cum reliquis
BELLICI *operibus*, exceptis *adnotationibus*, quas
nonnullos auctores conscripsit, in lucem exiit, & hu
praefixum habet titulum: M. ANTONII COCC
SABELLICI *Opera omnia, ab infinitis quibus sca
bant mendis, repurgata & castigata: Cum supplem
Rapsodiae historiarum ab orbe condito, ad haec vsq
tempora, pulcherrimo ac diligentissimo, in Tomos qu
tuor digesta: qui, quid contineant, aduersa pagina i
dicabit: atque haec omnia per* Caelium Secundum C
rionem, *non sine magno labore iudicioque confecta. A
tores, quorum e monumentis haec sumpta sunt, statim
Praefatione ordine dispositi, leguntur. Item, Index op
rum omnium copiosissimus, quem statim argumenta si
gulorum primi Tomi librorum sequuntur: reliqua ve
suis locis disposita sunt. Basileae per Joannem Herv
gium Anno M. D. LX.* (1560) Tomo I. col. 1156
praemissa & indicem exceperis, exstant *Rapsodiae hist*

iculum conuersi. Praefigitur codici manuscripto, iondum publicam lucem vidit, hic titulus: *Gene-Historien* MARCI ANTONII COCCII SABEL-, *nach ordentlicher gewisser Jahr-Rechnung von* *ng der Welt, bisz auf vnsere Zeiten. Darinnen* *den Historien geistlichen vnd weltlichen, auch die* *e Cosmographia, vnd über das aller königreich,* *t vnd Völker Gebreuch, Sitten, vnd Trachten alte* *neue begriffen, vnd vorfast, aus alten authoribus die* *den deducirt, vnd aus dem Latein in die Teutsche* *ch gebracht, durch* Heinrich Habermehl *weilandt* C. Sechsischen *Diener in der Cantorei, von neuen* *durchsehen von* M. Johanne Frenzelio. XI. Tom. L. vid. die *Merkwürdigkeiten der königl. Biblioth.* Dresden Tom. III. p. 497 sqq. Exstitit seculo exeunte & initio XVI. quidam Joannes Kusthüert, nstatensis, qui ex M. ANTON. SABELLICI *Enibus* excerpsit *Historiam* Hebraeorum, *in qua eius* *s ritus, leges & gesta ab orbe condito, ad* Jesu *Hi tempora, succincte libris VII. comprehenduntur.* r prodiit *Basileae ex officina Langendorfii* 1515. in & vt Josias Simlerus in *Bibliotheca* p. 388. testa-*eodem anno Parisiis* in fol. Conf. Jo. Albert. Fa-*Biblioth. med. & infim. Latinit.* Lib. XI. p. 665. Recentioribus temporibus pari ratione Guilielmus Ni-s ex SABELLICI *Enneadibus*, in vsum scholarum psit, quae ad sacram historiam spectant, & edidit *riae sacrae libros VII. in quibus narrantur res ge-veterum Patriarcharum, Judaeorum & Christiano-a prima mundi origine, vsque ad excidium* hiero-nitanum. *Londini, impensis Guil. Taylor* 1711. in vid. *Acta eruditor.* lipsiensia an. 1712. p. 395. ron l. cit. p. 166.

CX.

MARCI ANTONII COCCII SABELLICI [E]xemplorum Libri Decem, Ordine Eleg[antia] & vtilitate Praeſtantiſſimi.

G. B. C.

Dum fuerat rerum tibi Roma ſuprema pot[estas,]
Pareretque aquilis terra fretumque tuis,
Eloquii antiſtes Marcus princepsque latini
Floruit, & linguae lumen honosque fuit.
Dum Veneti regnant terraque marique ſui[s,]
Romanum exaequant legibus imperium,
Eloquii antiſtes MARCVS princepsque latin[i]
Floruit, & linguae lumen honosque fuit.
Culta fuit Marcisque adeo par lingua duob[us,]
Non facile vt dicas, hic ne vel ille prior.
At quo poſteritas dignoſcat ſcripta duorum,
Tullius hic fuerat, COCCIVS ille fuit.

Ad Chriſtianae pietatis augmentum & decus.
fol. form. minor. folior. 10[illegible]

Extollant alii pariis *erecta columnis*
Templa deum & miris pegmata ducta modis.
Et iactet quantumque potest mea Roma *colossos*
Et quod praerupta mole paratur opus.
Nec sileant alii variis simulacra figuris
Quicquid apellaea *pinxit in arte labor.*
Exornent tumulos alii titulisque venustent,
Hic aurum, hic gemmas congerat, alter opes.
Cuncta haec, longa dies carpit, tollitque vetustas.
Non quae vera animi sunt monumenta, rapit.
Quare Egnati *felix, felicia quorum*
Nomina nulla aetas, nec teget vlla dies.

...cea in fine codicis, legitur Egnatii ad lectorem ...ola, ex qua adparet, illi per aliquod tempus cum ...ELLICO intercessisse inimicitias, eas tamen ante ...ELLICI mortem plane fuisse sopitas. Quod ...ELLICI precibus adductus fuerit Egnatius, vt ...s libri in se susciperet curam, haec epistolae pro- ...rticula: *Nos cum aliis honestissimis caussis addu- ... prius* SABELLICVM *funebri laudatione prose- ...mus, & nunc pro virili opus hoc emendauimus. ...ditionem moriens mihi ad se accersito, & gra- ...cordationem pietatis in se* Michaelis Triuisani *...i filii, qui sub eo non paruo tempore meruerat, ...e opus hoc lituris plenum exscribendum curarat, ...ndauit, vt tam obstinatum, tam durum, tam de- ... ferreum esse putem neminem, quem suprema illa ...oribundi hominis, atque ideo ab omni suspicione ...is non emollisset. me certe adeo emolliit, vt nihil ...humanitatis iure negare homini praesertim iam mo- ...i potuerim* &c. Typographus huic epistolae, sua ...ecit insignia, hisce verbis adscriptis: *Hos decem* ...RCI ANTONII COCCII SABELLICI *Exem- ...rum libros, nouissima foetura editos,* Matthias Schü- ...ius Heluetensis, *stamneis vsus calamis*, Argentoraci *...pido quam emendate exscripsit. VIII. Calend. April. ...no M. D. VIIII.* (1509) *Dn. Imp. Caes.* Maximiliano

Auſtrio *P. F. Aug.* Ro. *Imperii Summam* ob
Michaeli Maittaire incognita fuiſſe editio v
Exiſtimatio, in qua olim hoc opus fuit, non i
vit Petrum Baile, quominus de illo, in *Diction*
ſtorique & critique Tom. III. p. 2505 ſqq. n
haec talia pronunciaret: *Jamais livre ne mérita*
que celui-ci qu'on lui apliquât cette penſée de
Inſcriptiones propter quas vadimonium deſeri
At cum intraueris, dii deaeque quam nihil in
inuenies! *On nous le donne comme un ouvrage t*
le à tous ceux qui étudient, mais principalement
qui régentent une claſſe, & aux prédicateurs.
qu'en effet il peut ſervir à ceux qui ont à dicter
mes à des petits Ecoliers. Conf. Niceron l. cit.

MARCVS ANTONIVS COCCIVS in Vi
ronis, (*Vicovaro*) ad Anienem, circa annum 14
tus parentibus obſcuris fuit. Cauſſam ob qu
BELLICI adſumſit cognomen, expoſitam c
mus, in Octauii Ferrarii *Proluſione* VIIII. *de li*
rum infelicitate, vbi p. 110. edit. Joan. Fabric
fenbüttel. 1711. in 8. ait, *Hi* (viri docti) *ad pr*
das bonas litteras, ſodalitium Romae *inſtituer*
quicumque in eum caetum adſcribebatur; vete

...omae studiis Vtinum concessit SABELLICVS, & ...*iles regionis*, vt Paullus Jouius in *Elogiis doctor. vi-* ... scribit, *adolescentes* docuit. Postea Vicentini, eius ...minis celebritate permoti, duplicato stipendio il-... conduxerunt. Sed nec ibidem diu perstitit; cum ...natu Veneto euocaretur, vt reipublicae historiam ...scriberet, & trecentis aureis in gymnasio profitere-... Mortuus est anno 1506. cum LXX. fere aetatis ...um adtigisset, gallico morbo, *ex vaga* Venere, vt ...ius testatur, *quaesita, non obscure consumtus.* Jo-...es Latomus hanc ob caussam, illi, eiusmodi scripsit ...aphium.

...gnus in hoc tumulo, iacet ille SABELLICVS *orbis*
Cuius ad ingenium non satis vnus erat
Tempora permodicis incluserat omnia chartis,
Seruire exemplo quae potuere aliquo.
... Venere *incerta tamen hic contabuit; atque*
Maluit italicus gallica *fata pati.*
Quid iuuat humanos scire atque euoluere casus
Si fugienda facis, & facienda fugis?

...de illo retulit Daniel Guil. Mollerus in *Disser-* ...*de* MARCO ANTONIO COCCIO SABELLICO ...f. 1698. in 4. Apostolo Zeno in *vita* illius quae ...xa est SABELLICI *historiae* venetae in *Raccol-* ...*gl'Istorici delle Cose* veneziane *i quali hanno scrit-* ...*publico decreto in Venezia* 1718–1722. X. Tom. ... Tom. I. p. 29 sqq. Niceron in *Memoires* Tom. ... p. 144 sqq. Conf. Paul. Jouii *Elogia* l. cit. Jos. ...leri *Bibliotheca* p. 469. Gerard. Jo. Vossii *de Hi-* ...*icis latinis* L. III. Cap. XII. p. 600 sqq. Jo. Fa-...cii *Histor. Bibliotb.* fabric. Tom. II. p. 513. Petr. ...ton. Corsignani *de viris illustribus* Marsorum *liber* ...*ularis, cui etiam Sanctorum ac venerabilium vitae,* ... *non* marsicanae *Inscriptiones accesserunt*, *Romae* ...712. in 4. p. 220. Paul. Freheri *Theatrum viror.* ...*ditione claror.* p. 1434. Henr. Wharton *Appendix*

ad Guil. Caue *Histor. litterar. Scriptor. eccles.* p
sqq. Conrad. Samuel. Schurzfleisch *Introduct.*
tit. Scriptor. P. III. p. 387 sqq. *Bibliotheca* Ha
gensis *historica* Centur. X. p. 235 sqq. P. Bail
ctionaire histor. & critique l. cit. Theophili S
Neue Samlung von lauter alten vnd raren Büche
VI. p. 532 sqq.

Retulit in Catalogum Operum MARCI ANT
COCCII SABELLICI, *Lexici eruditorum* A
Tom. IIII. col. 7. *Summam diuersorum Tracta*
ac resolutiones, in quibus omnigenae vniuersi iuri
ctiores, methodicae, practicae ac decisiuae conclus
circa iudicia, contractus, vltimas voluntates & a
ad forum seculare & ecclesiasticum & conscientia
ctantes, ad instar vberrimi repertorii habentur,
probatissimis huius aetatis neotericis auctoribus, a
rumnis materiarum decisionibus, praecipue Sacra
manae *Rotae, vrbis & orbis Areopagi confirmatae*
locis, vbi materiae distinctae erudite & copiosissim
tractantur, eiusque operis editionem adtulit, Co
sumtibus Wilhelmi Metternich 1707. VI. Tom. i
euulgatam. Sed diuersus omnino a M. ANTON.
CIO SABELLICO, historico & philologo Secul
est Marcus Antonius Sabellus operis auctor, S
XVII. celebris, Jureconsultus mutilianensis I
Sereniss. magni Etruriae ducis curiae crimina
ditor, cuius *variae resolutiones & responsa* se
etiam prodierunt *Bononiae* 1691. in fol. *Summ*
tem *diuersorum tractatuum, resolutiones, cum*
criminali, ac indice generali, post editionem *col*
sem edita fuit *Parmae* 1717. VI. Tom. in fol.
que editioni additae fuerunt Guidi Antonii S
Marci Antonii filii, Jcti & in sacra atque illustr
D. Stephani Sereniss. Magni Etruriae Ducis, reli
Equitis, *accessiones innumerae, locis propriis inser*
insuper III. Tomis prioribus, *diuersorum iuris*
rum allegationes & decisiones, varia iuris argu

cernentes, *separatim in calce adiectae.* Conf. *Acta Eruditorum* lipsiens. Ann. 1707. p. 547 sqq.

CXI.

Translatzion oder tütschungē *des hochgeachten* NICOLAI VON WYLE: *den zyten Statschri- der Stat Esselingen:* etlicher bücher Enee sil- Pogii florentini: Felicis hemerlin: doctoris. sampt andern Schryfften, dern XVIII. nach- nder vnderschydenliehen mit iren figuren vnd n begriffen sint. in fol. folior. 147.

Integer libri oppido rari titulus, sine dubio formis no incisis, expressus fuit, cum litterae adeo cohae- nt, vt characteribus, quibus typothetae plerumque ntur, nulla prorsus ratione fieri id potuerit. Ver- nes autem & reliqua scripta, quae in vnum corpus acta, heic reperiuntur, fere omnia, diuerso tempo- seorsum olim prodierant. Expressa est editio, qua mur, ad illam, quam Prosper Marchand in *l'histoi- de l'origine & des premiers Progrès de l'Imprimerie, Haye* 1740. in 4. p. 70. *Stutgardiae* 1478. in prodiisse memorauit. Testis illius rei esse vide- NICOLAI VON WYLE *Vorred an den edlen gelerten vnd strengen hern* Jörgen von Absperg *r vnd doctor der rechten*, qua opus illi dedicauit. ipta dicitur illa Stutgardiae anno 1478. (*Geben zu* tgarten *vff den funfften tag des aberöllen* (april) An- domini MCCCCLXXVIII). Fuit tunc temporis ICOLAVS DE WYLA, cum hanc collectionem sionum suarum ederet, Vlrici, Comitis würtenber- sis & Montis Bellicardi, Cancellarius, Georgius de bsperg autem eiusdem Comitis Praefectus prouin- ae supremus. (*Landhofmeister*). Caussam qua addu-

 ctus,

ctus, hoc opus in lucem emiserit, hanc fuisse
hast myn translatz vnd tütschung boecii de con
ne philosophie *tzu meren malen gelopt vnd m*
ten die gedruckt vsz zegeen lassen. Vnd als ich
tzemal nit thun mocht, vrsachen halb, daz
buch nit gantz zu end gebracht was: rietest a
ich doch dann etlich ander myner translatz
schriften: die ich in vergangen zyten vsz s
vnd zierlichen latin nit on arbeit zu tütsch g
bett: wölt lassen trucken vnd vszgeen: vnnd
menschen, vil cluger dingen darynn begriffen:
zewissen gut sind ouch anteilhafftig werden
vnnd ir gemüt zu zyten darmit in kurtzwyle e
wiewol ich nu weisz dero vil syn: die diese myn
laciones schelten vnd mich schumpfieren werden
gen. daz die an vil enden verstentlicher möchte
den gesetzt sin, dann von mir beschehen sey no
dynen rat vnnd gut beduncken nach (die ich a
oraculum appolinis) *so wil ich sölich myn transl*
yetz lassen vszgeen. bis vf boecium *den ich no*
cher vrsachen halb wil verhalten &c. Diluit, &
vet a se praeterea nonnullas obiectiones, quibu
nulli eius versiones impugnauerant. Jam oli
senatus ciuitatis nurembergensis fuisse secret
multosque tunc temporis iuuenes, in arte scr
instituisse memorat his verbis. *Fürter hort ic*
mals als ich tzu Nürenberg *ratschriber was: v*
hochgelerten wytverrümpten redner: herrn Gre
heimburg *beder rechten doctor: den du allein a*
wyszheit vnd gesprechnüsz yetz tust du verglyche
vns ersetzen (got sey ym barmhertzig) das e
das yetklich tütsch: dasz vsz guten zierlichen v
gesätzten latin getzogen vnd recht vnd wol getra
ryeret wer: ouch gut zierlich tütsch vnd lobsw
wissen vnd syn must, vnd nit wol verbessert w
möcht. dem allem nach: do mir vor zyten vil
schickter iüngling, erberer vnd fromer lüte kinde
etlicher baccalarii von manchen enden her zu ti

-myn *trost wurden verdingt: die in obgemelter kunst schribens vnd dichtens zeinstutewieren zeleren vnd zeunderweysen* &c. In fine eiusdem epistolae, siue praefationis narrat, qua ratione alius iam ante illum in lucem emiserit versionem Boetii *de consolatione philosophiae* teutonicam, intellectu admodum difficilem: *ich würd auch nichtz destermynder myn translatz* Boecii de consolacione *gedruckt lassen vszgeen, wiewol mir dartzu schaden komen wirt. daz nechst by vier iaren ein andere transzlatz desselben* boecii *auch gedruckt vszgangen, vnd in werdem kouff vertriben worden ist: Vnnd haben diser köffern vil gewendt söllich translatz sey myn gewesen: nachdem vnd vorgesagt worden was, das die in myner schmitten leg vnd bald vszgeen sölt: dasz ist aber mir dagegen zu trost: daz sölicher köffern wenig synt, die do sagent das sie dise translatz mercken oder versteen mügen* &c. Istius versionis, quae in folio edita fuit, iam mentio a nobis facta fuit Tom. I. *Adpar. litter.* p. 245. Leguntur illius in fine haec verba: *Hic liber* Boëcii *de consolatione philosophie, in textu, latina alemanicaque lingua refertus ac translatus vna cum apparatu & expositione Beati* Thomae de Aquino, *ordinis Praedicatorum, finit feliciter. Anno domini M. CCCC. LXXIII.* (1473) *XXIIII. mensis Julii. Condidit hoc ciuis alumnis* nurembergensis *opus arte sua* Antonius Coburger. Conf. Mich. Maittaire *Annal. typogr.* Tom. I. p. 323. *die Merkwürdigkeiten der königl. Biblioth. zu* Dresden Tom. I. p. 287 sqq. vbi nonnullis allatis speciminibus, NICOLAVM DE WYLA, non iniuriosum fuisse in anonymum Boetii interpretem confirmatur, cum caligine multa, eius versionem laborare pronunciauerit. Versiones, & opuscula ab ipso NICOLAO DE WYLA elucubrata, iam eo persequemur ordine, quo in collectione nostra occurrunt.

In der ersten *Translatz von* Euriolo *vnd* Lucrecia *wirt funden ein grosser fremder Handel einer bulschaft:* da-

darynn alle eigenschaft der lieb, dann was di *besunder das darinn mer bitterkeit dann süsse,* *leids dann fröden funden werd: darumm di* *flieben vnd zemeyden.* Translata fuit Aene *historia de* Eurialo *&* Lucretia a NICOLAO LA *zu* Esselingen *vff Montag nach dem Sontag* *chi des Jares do man tzalet von* Cristi *gebu* *vier huntert vnd im zwey vnd sechtzigsten Ja* Hoc enim tempore epistola dedicatoria, ad dem Comitem palatinam, & Archiducis Au duam conscripta fuit. In *Merkwürdigkeiten* *niglichen Biblioth. zu* Dresden Tom. I. p. 11 censetur editio admodum vetusta in fol. form figuris ligno incisis, inconcinnis ornata, cui a NICOLAO DE WYLA praemissa dicitur, therinam Austriae Ducissam, & Marchionissa sem. Eamdem versionem anno 1560. in 4. tiorem prodiisse idem testatur auctor *der* *digkeiten der königl. Bibliothek zu* Dresden 115. De Aeneae Syluii idiomate latino, v supra p. 889 sqq. diximus, ex quibus etiam dari poterunt, quae leguntur in D. Gottfr. Pommers *Sammlungen historischer vnd geogr* *Merkwürdigkeiten*, quam ex Auctoris autogra dit Vir Cl. Abraham. Gotth. Kaestnerus, *A* 1751. in 8. p. 139. vbi, sub persona Eurici & Lucretiae, Caspar Schlickius, *ciuis* senensis *vxor* latere dicitur. Neque enim Caspar Sc *ciuis* senensis, neque Lucretia *eius vxor* fuit; vir Casp. Schlickius nobilis bohemus, & Im Sigismundi cancellarius, vxorem cuiusdam c nensis; quem amorem furtiuum sub Euriali cretiae nomine, Aeneas Syluius litteris co dicitur.

In der andern *Translatz von* Guiscardo *vn* munda: *wirt funden ein leydsamer truriger* *einer bulschafft vnd grosser lieb zwüschen disen*

wüschen: des der vatter Tancredus *ein vrsach was, das er dieselben* Sigismundam *syn tochter zelang verhielt vnnd nit vszgeben wolt in elicher verhyrung.* Primus historiam, sermone hetrusco narrauit Joannes Boccacius, qui illam inseruit libro, qui inscribitur *il Decamerone*, vbi constituit *nouellam primam della IIII. giornata.* A duobus postea viris, iisque doctissimis, in linguam latinam conuersa fuit. Sermone illam expressit ligato Philippus Beroaldus. Inserta fuit illa versio, titulo *Fabulae* Tancredi, *ex* Boccacio *in latinum versae*, *Operibus* Philippi Beroaldi senioris P. I. fol. XCIII. edit. *ascensian.* 1513. in 4. Jam ante illum oratione soluta transtulerat Leonardus Brunus, Aretinus titulo: *de crudeli amoris exitu* Guiscardi *&* Sigismundae, Tancredi Salernitanorum *principis filiae, historia ex* Boccacio *translata.* Prima sine dubio, huius versionis editio fuit, quae *Turonis in domo Archiepiscopi an.* cIↄccccLXVII. (1467) *prid. Kal. Januar.* in 4. euulgata dicitur a Michaele Maittaire in *Annal. typogr.* Tom. I. p. 278. not. 1. Conf. V. Cl. Laurentii Mehus Differt. *de vita & scriptis* Leonardi Bruni, arretini, illius *epistolis* praemissa p. LXXXI. sq. Eadem versio, ob caussam, nescimus quam, Aeneae Syluii *Operibus* inserta fuit, & inter *epistolas* num. CCCCX. pag. 954 sqq. edit. *Basil. Henricpetri* 1551. Quum inuenit, id quod Aegidium Menagium eo adduxit, vt in *Antibaillet* P. III. p. 166. edit. *Amsterd.* 1725. in 8. istius versionis, Aeneam Syluium faceret perperam auctorem. Conf. Bernard de la Monnoye *Remarques* ad h. Menagii l. & Niceron *Memoires* Tom. XXV. p. 293. Leonardi Bruni versione, vsus est in narranda Boccacii historia, NICOLAVS DE WYLA, quod ipse retulit in praefatione ad Carolum, Marchionem badensem, & Comitem spanhemensem vbi ait: *vsz dem buch* Bochacii --- *hat vor vil iaren der hochgelert man* Franciscus Petrarcha *die Hystory von* griselde *lutend vsser dem* welschen *zu* latin *verkert; wie dann euwer gnade die selben history nachmals*

aber

aber von dem latin *zu* tütfchen *gebracht von mir h*
gehört. Sydher ist durch den hochgelerten man Leon
ardum aretinum *usser dem obgemelten buch die histo*
ry von Sigismunda *sagende: vnd aber von eim ander*
gelerten die history von Marina *lutend ouch zu* latin *ge*
bracht worden. Vnd wann dieselben hochgelerte
mann beducht hat, sölich historien der Arbyt wert syn
das sy za latinischer *zungen gesetzt wurden, so hab ic*
gemeint sich wol gebüren das die von dem latin *zu tüt*
sche *ouch gemacht wurden vmb das ob ützit darin*
kurtzwyligs, höflichs oder gutes wer, das die tütsche
des vnberonbet ouch teylhafftig werden möchten. Qu
tempore a NICOLAO DE WYLA haec versio con
fecta fuerit, hac in editione non commemoratur. D
eiusdem historiae interpretibus gallicis, scilicet Fran
cisco Haberto d'Yssoudun, Richardo le Blanc,
duobus anonymis vid. Niceron *Memoires* Tom
XXXIII. p. 66 sqq.

In der dritten *translatz wirt funden ein getruwe*
nutzlicher rat wie ein mensch der vf der bulschaft in
vnordenlicher lieb gebunden vnd gefangen ist, sich dero
müg ledigen vnd die band syner gefengknüsz brechen
mit mancherley warnungen leeren vnd vnderwysungen
hiertzu dienende. Versio est *epistolae* quam Aeneas

ister Jörgen *rat an mich begert hat: ob ich* *blichs oder kurtzwyligs von dem* latin *zu* tütsch *ht het, oder noch bringen wurd: euch daz zu* *ilen, nichtz möcht von mir beschehen gefelligers* *gnaden &c. hab ich yetz necbst vom* latin *zu* *gebracht, wie yetz vnser heiligester vater vnd* *her* pius *babst* der ander, *vor etlichen iaren do er* *erer würde gesessen vnd* eneas *genemmet was,* *syner gutten fründen ryet vnnd beylsam leer* *nderwysung gab: wie er sich des iochs der her-* *nschafft der liebe (damit er bestetigt was)* *ledigen, vnd daruon fry vnd sicher entrymmen.* *h eüwern gnaden so vil vngerner schick, als vil-* *heltens wyplicher bildung vnd grobkeit etlicher* *darinn werden vermerckt. Aber eüwer für-* *d hoch vernunft versteet vnd merckt sölichs zu* *ung des darumb sölich leer geben wirt sich not-* *rclich geburen* &c. Defendit in eadem episto- lieres, contra nonnullas maleuolorum obiectio- : criminationes.

ler vierdem: *Als dem rychsten vnd mechtigsten* *istenheit burger* Cosmo de medicis *zu* florentz *tt verbotten ward, vnd er syns ratz vnnd ge-* *daselbs entsetzt &c. wirt funden ein costlicher* *on* Pogio florentino *dem selben* Cosmo *gegeben:* *as er das eins vesten gemütz tragen söll: dann* *s glück geb, müch es ouch nemen &c.* Cum s de Medicis, Magnus, Joannis filius, vrbe flo- a anno 1433. expelleretur, *epistolam* ad eum t Poggius Bracciolinus consolatoriam, quae in ione *Operum* Poggii, inter *epistolas* P. II. fol. sqq. edit. *argentinens.* 1513. in 4. form. mai. r. E latino, in teutonicum sermonem illam rtit NICOLAVS DE WYLA anno 1461. Te- id epistola dedicatoria, ad Carolum Marchio- adensem, vbi inter alia ait: *als* Cosmas de Me- *vylant seines gewaltes entsetzet von der stat* flo- renz

renz *nit on betruepnüsz seins gemütes: vsz*
vnd verbotten ward sand ym der hochgelert
gius florentinus *zu trost ein* latinisch *gescl*
nach mynem beduncken ander menschen, söl
fleisz lesend vnd merckende, ouch billich nit
trost in söllichen iren beschwerungen geber
Dwyle mir aber diser vergangner vasnacht irr
vnsers rats vnd gerichts, etlich clein zyt d
verliben gewesen ist: so meint ich besser vnd
getan sein, solich zyt zevertriben mit erber
dann mit springen vnd tantzen: damit ich
mer keinen hanen gewynnen möcht &c.

In der funften *Translatz wirt funden ob*
gest ladende, danck sagen söll synen gesten da
men syen: oder billicher die gest dem wirt,
geladt vnd von ym wol gespeyset syen. In Po
storia tripartita, quae *tres* continet *historias*
tiuas conuiuales, Tom. I. *Operum* fol. 14 f
prima est, & inscribitur titulo: *Vter alteri*
debeat pro conuiuio impenso: an qui vocatur:
vocat. Versionem dicauit NICOLAVS DE
dem fürnemen wysen vnd milten man hern J
fünfer, *des hochgebornen gnedigen herren graf*

…richen Efinger *burger vnd des rats zu* Zürich, *ſynen* … *vetter*, cuius vxor mortua fuerat. Illum initio … compellat verbis: *Betrübt iſt dyn gemüt, vnd* … *tieffer wunden verwundet: vnd nit vnbillich lie-* … *vetter. Dann dir iſt (als ich vernimm) tods ab-* … *en dyn elich huſzfraw: die ich hab erkennt ſyn* … *küſchen frawen die küſchest, vnder wyſen die* … *ſt, vnd vnder demütigen die demutigeſt. In ir* … *gewesen wolluſt, nutz, vnd erberkeit: mit ir iſt* … *gewesen ein tiſch, ein ſeckel, ein bett, was dir ge-* … *was ir zu hertzen: vſz dynem angeſicht nam ſie* … *vnd weinen. Darumb ich für ander weiſz was* … *dir vſz iren tod iſt entſtanden: vnd ich dir ver-* … *pynn, ſo mag ich nit mit dir truren* &c. Scri- … haec epiſtola conſolatoria *vſ ſant Lucientag.* … *domini Milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo* … (1463).

…der ſibenden *translatz find man Alſz der* groſz … *der die ſtat* Athenas *belegert hat vnd ym begert* … *II. der eltſten vſz dem rat zegeben &c. was von* … atheniſchen *geantwort ward, vnd durch ire* … *ſyn zorn geſtellet vnd geleſchet. Vnd wer-* … *ingezogen dry furnem wyſer menner*, Eſchenes, … ſthenes *vnd* Demas, *mit einander, redende vnd* … *legend.* Ex latino, neſcimus cuius, hanc de-… tionem tranſtulit NICOLAVS, & inſcripſit no-… Georgii, Conſiliarii Mechtildis Auſtriae archi-… … Adiunxit iſti verſioni, cui finem impoſuit … *mey abent anno LX quinto* (1465) *ein lere* … *lichs dings von* ſant Bernharten *geſetzt*, quam … vt ſuo nomine Mechtildi offerre velit. Con-… haec poſterior verſio in collectione *die*

…achte *Translatz, in der wirt funden wie* ſant bern-… *ſynem bruder* reymundo *ritter vnderwyſung ge-* … *hat wie er ſyn huſz vnnd huſzgeſind wyb vnd kyn-* … *dienſtknecht und megt regieren, erkennen vnd hal-* … *ſöll.* Perperam haec epiſtola tribuitur Bernhardo,

Abbati claraeuallensi, Bernhardus Syluester, sis, scripsit illam ad *gratiosum & felicem m* Raymundum, *castri* ambrosii. In editionibu Bernhardi claraeuallensis, antiquioribus loc nit, sed iam in editione *basileensi* 1566. in suo auctori col. 1381. restituta fuit. Conf. Fabricii *Bibliothec. med. & inf. Lat.* L. II. p. 697 sqq.

In der IX. *von den* lollharten *vnd* begu *wem daz armusen zegeben sey: vnd ob die pr armusen oder iren ritterlichen solde: vnd w pfründen halb zehend pflichtig syen: vnd ob* cristus *das armusen genommen hab oder* latino Felicis Malleoli, siue Hemmerlini, ho lum in sermonem teutonicum conuersum fuit in eius *variae oblectationis opusculis, & tra* quos descripsimus in *Analectis litterar. de l rioribus* p. 434 sqq. fol. 4 sqq. Praefatior misit NICOLAVS DE WYLA *der berump vszleger*, vt se ipse vocat, ad Margaretham Sabaudiae Ducissam, Comitem würtenbergense omnis fere praefatio, quae anno 1464. di Conradi scripta est, elogium continet Felicis

nd der kunst, (als hernach folgt) gytig vnd
vnd doch dero beder der miltest denn ich ye hab
et. Das gutes darumb rych: dann er stund des
z, vnd wolt nit arm leben vmb das er rych
Vnd der kunst darumb arm: dann wie vil er
it emssigen studieren lernt, so beducht yn doch
n des zelützel syn, vnd ym hier an gebrechen,
und wyter in steter begird vnd übung sölichs
erfolgen. Aber darumb der miltest, vnd des er-
s guts halb: dann er teglichs allen armen men-
jen husz suchend daz armusen vszteillet, glych
glichen spend. Vnd on daz so was ouch syn
ess gezieret mit erbern gesten: die ym dann vn-
selbs komend lieber waren dann berufet. Wel-
dann ouch nit allein mit gnuoglichen essen vnd
n, sunder ouch mit süssen hüpschen schwencken,
istorien, Cronicken, argumenten vnd andern
schimpflich, dann ernstlich (wie gelegenheit der ge-
en erfordert) also spyset vnd erfüret, daz nie-
n einist hörende, nit must zu ym günstigen wil-
fahen, vnd begird han yn mer vnd oft gehören.
und fürter darumb der miltest syner kunst:
o halt er die siben zyt (die wir nennent horas
cas) in dem stifft zu zürich mit singen vnd lesen
n er dann alwegen der erst, vnd darvon der
st vnd letste was) mit andacht volbracht hat:
er die übergen zyt lesung vnd übung der ge-
t eintweders (als vorgemelt wirt) etwas studie-
der etwas sameind vnd schribend: dasz vsge-
andern lüten nutz vnd frucht bringen möcht.
ein arm mensch zu ym kam rats begerende, den
eilt er ym getrulich mit: vnd macht den ouch
ift brief vnd anders zu der notdurft gehörig:
gert des keinen sold noch lon anders dann et-
von eim buren dryer oder vierer pfennig wert
mens synen vögeln. dero er stetz vber iar eine
zal in syner libery singend, vnd vnderwylen da-
ng ziehend fliegen hat. So tet er ouch syn bü-

eher (dero ich ob dritbalb hundert gezelet hab
erbern durch lernens willen die entlehnende
Gesanges, gemeldes vnd aller künsten hüpstkeit
türen ist er gewesen ein grosser liebhaber,
ouch des yetelichs selbs ettwas können als
mocht begryfen, also dasz ich nit weisz yet
menschen vnser landen ym in disen tugenden
einander zeglychen. Dyser man --- hat gem
vil loblicher kurtzer bucher vnd tractaten: na
von den lolharten vnd begynen, *vnd* von
mit starcken müglichen lyben das armusen
Item eins von dem gotzdienst in der kirche
zevolbringen. *Item eins* von boszheit der
Eins vón handlung koufens vnd verkouff
aber eins von dem iubel iar vnd von ablasz
den. *Ouch eins* von den warmen bedern:
letst eins vòn dem adel. *Von dem selben n*
zegedencken dann daruon vil zeschriben.
synen schriften er synen namen vnder den gel
latinischen *menschen der ewigkeit geben hat;*
todt lebet vnd syn nymmer mer wirt vergessen.
aber mir zezyten do ich zu zurich *schulmey*
vnd ouch sydher mer guttes gethan hat, dann
vater vnd muter von einchem menschen ye besch

der geschriften vnd vas nutzes vnd frucht hier- entsteen mügen. Aeneas Syluius scripsit hanc *epi- ad illustrissimum Principem, ex sanguine Caesa- satum, Domin.* Sigismundum Austriae &c. *domi- sum secundarium.* In *Operibus* Aeneae Syluii est, & p. 600 sqq. hoc titulo exstat *Tibizando scribunt ex ratione etiam principibus.* In vsum cipum filiorum, Caroli, Marchionis badensis NI- AVS DE WYLA illam conuertit, & cum exem- latino, & epistola, ad Carolum patrem misit.

der XI. *wie: vnd warumb zu zyten des consilis ilii) zu* Costenz *meister* Hieronimus *ein iünger* hansen hussen *verbrennt ward als ein ketzer laubens, vnd was schoener red er tet.* Poggii Brac- i *epistola,* siue descriptio *de* Hieronymi pragensis *obitu & supplicio,* ad Leonardum Brunum ar- um, saepissime latine exscripta, & in varias lin- conuersa fuit. vid. quae Tom. I. p. 685 sqq. di- . In *Operibus* Poggii legitur Tom. II. fol. 114. inter *epistolas.* Versio NICOLAI DE WYLA, erhardum Comitem würtembergensem scripta Elegantior & concinnior est versio teutonica, Tom. I. l. cit. in 4. sine loci, anni, & typogra- hico indicio, in lucem prodiisse memorauimus.

der XII. *wirt funden wie* Enee siluio *tromet: daz das rych der küngin fraw glück komen wer: vnnd da sehe vnd erkant den stand vnd wesen der gan- welt: vnd was dise küngin mit ym vnd er mit ir des glücks halb. Vnd wer, wie, vnd durch was diser küngin glück aller beldest möcht erwerben.* praefatione scripta anno 1468. *vf frytag nach vn- herren fronlychnam tag,* ad Mechtildem, quam se- el iterum, saepiusque nominauimus, versionis auctor onnulla de consuetudine veterum & recentiorum oetarum inuocandi, in carminibus fortunam, quam ad- ellat *ein schnelle vnverwante geschicht zufallender*

 din-

dingen, diſputat. De recentioribus poetis, i
& Leopoldum Auſtriae Ducem nominat, ha
ſcribit: *Demnach ouch wir yetzigen menſche*
glück oft anrüfent vmb hilf vnd gunſt vns mi
Als etwan tet der hochgeborn durlüchtig für
Lüppolt *von* oeſterrych *&c. in einem lied,*
gnad macht von einer fürſtin die ym vermel
bracht werden ſolt. Darynn er ſpricht: Ku
vnd thu dyn hilf dartzu: ſyd ich nit ruw
noch fru *&c. Vnd aber einer noch in leben*
wern gnaden bekant ouch in einem liede von ſ
chen buſzfrawen gemacht: Hilff glück das
füge ſich, das mir gebe fröd die mynnenc
Vnd deſzglychen vil ander vnd on zale in iren
das ſelb glück vmb hilff beſprechent vnd anru
ob es ſey ein ding vnd des macht vnd gewalt
So hat der hochgelert poet Eneas Siluius *den*
ten poeten vnd Oratoren nachfolgende einen t
er einsmals von der obgenanten küngin vnd i
gehept hat, in coſtlichem latin beſchryben.
trome ich vor etlichen iaren: do ich von eüw
lichen gnaden beruffet in dem wiltbade *badet,*
in tütſcher *zungen (als vil ich des in myner*
nuſz behalten hat) üwer durlichtikeit ſagt vn

...um de Rabenstain *militem litteratum & praestan-* ...scripta num. CIIX. p. 611 sqq.

... *der* XIII. *von den guldin esel* Luciani: *wie ein* ...*sch vf der bulery durch zoubery verkert ward in ei-* *Esel vnd derselb in ym behielt menschlich Vernunft:* *ein gantz Jar ein esel bleib.* Poggius e graeco ... ὄνον Luciani, quem NICOLAVS DE WYLA ...aefatione, ad Eberhardum Comitem würtember-...em, *einen allereltesten poeten* adpellat, in latinum ...ionem conuerterat, quae versio in *Operibus* Pog-... Tom. I. fol. 52. b. sqq. occurrit. Ex hac Poggii ...one illum, omissis tamen, quae obscoena illi visa ...nt, in vernaculam linguam transtulit. In prae-...ne valde longa inquirit, an homines artibus ma-... bestiarum & animalium formas induere queant, ...eiusmodi exempla, ab auctoribus prolata, omni-...a acciderint, aut allegoriae illa potius sint. Hanc ...em Luciani *de asino aureo*, & aliorum de homi-...in bestias transformatione fabulam, allegoriam ...utat, non tamen dubitat, quin etiam incantatio-... & artibus magicis haec talia effici queant. Rem ...mat exemplo, quod homo quidam in anserem ...trem mutatus fuerit. En! verba ipsa: *Söllen* ...*sagen das dyse Ding nit zeglouben syen: so findt* ...*lüt die yetz sagent: daz sie söliche ding nit allein* ...*lich gehört, sunder dero warlich ynnen worden syen.* ... *wir selbs in* Italia *deszglychen von einer gegne* ...*den lands haben hören sagen, daz etliche wyber* ... *bösen kunst gelert vnd daselbs des vichs pflegend,* ...*n weren in kesen zegeben den menschen zeessen, das* ...*ch zu fyhe wurden, vnd alle der wyber notdürfti-* ...*ng trügent dahin sie die gern haben wölten: vnd* ... *das volbracht worden were, das sie dann widerumb* ...*nschen wurden. das ynen noch dann in sölicher* ...*rung blyb menschlich vernunft, das ynen die nit* ... *genomen. Als* apuleius *in den buch das er nen-* ...*nd intitulieret* den guldin esel *eintweders warlich*

 zey-

zeyget, oder ſtift vnd erdichtet ym ſelbs beſchreib
das er durch innemung etlicher gyft zu eim eſel
vnnd ym doch belyb menſchlich gemüt vnnd ve
Diſz ſint die wort ſant Auguſtins. *Ich wil a*
wyter ouch eins hyntzu ſetzen: daz ich einsm
herrn micheln von pfullendorf *dotzemal keiſ*
kammerſchriber gehört han. Der ſelb ſagt mir
andern by ym ob einen tiſch ſitzend: daz ein w
gaſtgeb in einer ſtatt eer vnd gut habend by ſyn
wen hoch vnnd türe redte, das er durch gemecht
frawen lenger dann ein gantzes iare ein wilde
geweſen were, mit andern ſölichen genſen vmbfl
als lang bis einsmals ein ganſzs in eim gezen
kampf ym von geſchicht ab ſynem hals ryſſe ett
mechte vnd zoubery ym in einem tüchlin angeſt

In der XIIII. *findet man ein zier koſtliche r*
widerred von dem adel, was der ſey, vnd woher
mit antzeigung mancherley exempeln vnd byſto
ter dingen die fremd vnd luſtlich ſint zehörn.
pſimus Tom. I. p. 404 ſqq. Bonacurſi de Mo
gno, Jureconſulti, oratoris, & poetae piſtorien
li, *orationes de vera nobilitate, magis a virtute*
diuiciis orta, quas veluti ab adoleſcentibus
Publio Cornelio & Flamineo peroratas Secul

[illegible]chtildi, cum Boblingae (*Boeblingen*) morbus graſ-
[illegible] peſtilentialis, quo multi homines correpti pe-
[illegible]nt. Nonnullam in praefatione morae & cuncta-
[illegible]is profert excuſationem, quod ſcilicet per aliquod
[illegible]oris ſpatium in aula caeſarea illi commorandum
[illegible]t. De variis libri editionibus, & verſionibus vid.
[illegible]ron *Memoires* Tom. XXIIX. p. 384 ſqq. *die*
[illegible]*würdigkeiten der königl. Biblioth. zu* Dresden
[illegible] I. p. 265 ſqq.

[illegible]der XVI. *ſchrift vnd die kein translatz iſt: wird*
[illegible] *lob der frawen wie die frawen alltzyt übertref-*
[illegible]*ch geweſen ſynt.* Auctor hoc opuſculum ſuum
[illegible]it *der edlen frawen fraw* Vrſulen von Absperg
[illegible] von Seckendorff *lanthofmeiſterin* &c. Cauſ-
[illegible] adductus fuit, vt anno 1474. illud compo-
[illegible], his ipſe initio expoſuit verbis: *Nechſt hab ich*
[illegible]*edeln vnd hochgelerten herrn* Jörgen von absperg
[illegible] *doctor vnd lanthofmeiſter des hochgebornen her-*
Vlrichs *grafen zu* wirtemberg — *üwerm eelichen*
[illegible]*irt: gelüchen ein geſchrift die ich verſtee üch zu*
[illegible] *handen komē, vnd doch miſzfellig geweſen ſyn:*
[illegible] *darinn etwas ſteet zu vnlob wyplichs geſlechts*
[illegible]*d. Deſzhalb ir mir by üweren ſchwager herrn*
[illegible] von absperg *entbotten hant: üch etlich ſchrift*
[illegible]*ken: die als vil die manner ſchelten tüg, als vil*
[illegible]*ig ſchrift die wybe[illegible] Vſz diſer üwer botſchaft*
[illegible]*rcken muſz: Mich in dyſen Ding von üwerm*
[illegible] *verdacht ſyn: als ob ich daſſelbig gedicht ſelbs ge-*
[illegible] *hab geneigt, zu ſcheltung der frawen, daz mich*
[illegible] *mer beleydiget, als vil mer ich weyſz mich des*
[illegible]*huldig vnd zu allen zyten ſyn wyteres alles lobs vnd*
[illegible] *wyplichs geſchlechts*, &c. & in fine pergit: *Vſz*
[illegible] *mynem lob der frawen ir edle fraw hofmeiſterin*
[illegible] *merken mügen myn vnſchuld. Vnd daz opgemelt*
[illegible]*icht üch miſzfellig, nit vſz myner ſchnitten, ſunder*
[illegible] *eines andern (üwerm huſzwirt baſz dann mir be-*
[illegible]) *gegangen ſyn. Das ich darum üwerm adel ützit*

 ſchi-

ſchicken wôll arges von mannen immoſſen ir beg[illegible] bant, mein ich nit not ſyn &c. Ex multis ſcriptori[illegible] feminarum, virtute, ſapientia, doctrina, eruditione, [illegible] pietate conſpicuarum exempla excerpſit, & in luce[illegible] emiſit. Agmen claudunt, quae Auctoris temporib[illegible] vixerunt Hyppolita, regina Arragoniae, Barbara, Ma[illegible]chioniſſa Mantuae, Blanca Maria, Duciſſa mediola[illegible]nenſis, Eleonora, Friderici III. Imperatoris coniux, Catharina, Marchionis badenſis Coniux, & Mechtil[illegible]dis, Archiducis Auſtriae vidua, de cuius inſigni ſa[illegible]pientia tale protulit documentum. *Ich rugk beruf vnnd fürgee vil fürſtin: villicht nit minder groſſes lob wert aber mir, vnbekant vnd kum in* ſchwaben *do ein fürſtin iſt namlich fraw* mechilt (Mechtild) *geborn pfaltzgreuin by* ryne *vnnd ertzhertzogin zu* oeſterych *wytwe, ein groſſe liebhaberin aller künſten; dero gute[illegible] lümde aller wyſzheit tugend vnd menſchlichkeit ſo groß iſt: das der (in maſſen ich vor eins mals von ir auch geſchriben han) mit loben nit mag werden gemeret noch mit ſchelten: gemyndert. aber noch dann mag ich mit ſchwygen nitt fürgeen ein ding ſo mir einsmals von iren gnaden begegnet: in bywesen etlicher edeln. Ir gna[illegible]den fragent mich ob ich ir noch nit getütſchet hett das büchlin* ſenece von den ſitten. *das ich iren gnaden vor oft hat gerümet. Ich antwort, nein. des vrſach ſagend: daz ich etwas darinn fund das ich nit gnug verſtund, villich gebruchh halb myner kunſt: oder vmm das es vnrecht geſchriben ſtünd. vnd als ſy fragt was das we[illegible]re Sagt ich es ſtünd alſo* (Si vis omnibus eſſe notus, fac prius neminem noueris) *das nach dem buchſtaben lutet,* Wilt du yederman ſyn bekant ſo mach vor daz du niemant bekenneſt. *Von ſtund an cleines ſchwy[illegible]gen ſtillhalten vnd bedencken: tet ire gnad diſe wort widerum melden* (wilt du yederman ſyn bekant, ſo mach vor daz du niemant bekenneſt) *vnd redt daruf.* Ich mein es hab vf im diſe meinung (wilt du yeder[illegible]man ſyn bekant) *Das iſt* Wilt du das mengklich gutt von dir ſag (So mach vor das du niemant bekenneſt).

Das

Das ist, so richt dich vor dartzu: das du yedermans dingen müssig standest, dich vszwendiger ding nit bekümerst vnd allein ein benügen habest an dir selbs: die durch wirst du mengklichen bekannt. *O hohe schärpfe vernunft in wyplichen hertzen Ich hab sidher doctores der heiligen geschrift gefragt vnd funden daz gnad mir (als das sprüchwort ist) all myne kesz hat erraten. Ir gnad hat mir ein tochter in iren gemacher ertzogen: das ich nit wölt die zyt dafür in eym closter geformierter schwester gestanden syn.* Extulit praeterea laudibus duas principes, alteram Sabaudiae, alteram brandeburgensem, quae vtraque tunc temporis, in aula würtembergensi commorabatur.

In der XVII. *wirt funden ein zierlich red von* pogio florentino *gethon vor collogio* (collegio) *der Cardinelen zu zyten als babst* Nicolaus *zu* rom *erwelet ward zu babst.* Inter *orationes varias* Poggii haec quinta est, & exstat Tom. I. *Oper.* fol. 108 sqq. Versio ab auctore consecrata fuit *dem erwirdigen in gott vatter vnd herren herrn* Johansen *abt des gotzshuses* Salmansweiler, *des ordens von zitel* costenzer *bistums.* Scripta epistola dedicatoria Stutgardiae anno 1478. Vltimum in collectione occupat locum

Die XIIX. *schrift: die ouch kein translatz ist: in der werden funden etlich vnderwysungen von überschriften, wie man die gebürlich thun mög. ouch wie etlich gewonheiten hierynn syen die billicher myszbruche dann gewonheit genennet wurden, vnd billicher vermitten dann geübet.* &c. Agitur in hoc opusculo, quod NICOLAVS DE WYLA, ad Joannem Harscher, ciuem & senatorem vlmensem, anno 1478. *vf den XVIII. tag des hornungs Indictione XI.* scripsit, de orthographia tunc temporis vsitata, & de iis, quae in epistolarum titulis, & aliis sic dictis *curialibus* obseruari debeant. Est autem hoc posterius opusculum, ipsum illud, quod elogio suo commendauit Theodoricus Gresemundus iunior,

iunior, in *peroratione*, quibusdam Valerii Pr[illegible] Pomponii libellis adiecta. Conf. *Adparat. l*[illegible] Tom. I. p. 719. Prodidit in illo NICOLA[illegible] WYLA patriam suam, seque Bremgardiae, (*Br*[illegible] *ten*) in Argouia (*Ergöw*) natum esse scribit. I[illegible] memorat, quod M. Tullii Ciceronis *colores rhe*[illegible] *les* e latino conuerterit, & *artem*, sic dictam, *n*[illegible] *tus* composuerit: *dann ich* Colores rhetoricale[illegible] *ist* die farben vnd zierung hofliches dichtens, *vo*[illegible] co tulio cicerone *gesetzt: allzu tütsch trans*[illegible] *vnnd bracht hab. vnd dartzu mer etwas nutzlic*[illegible] *gutes*, *das* notariate *antreffen*, *setzen will: da* *lassen truken vnd vszgeen: vnnb das myne trans* *die ich gemacht han*, *dester bas verstanden*, *v*[illegible] *zierlicheit vnd farben, darin begriffen eigenlich ge*[illegible] *werden mugen* &c.

Et haec sunt omnia quae in collectione rep[illegible] tur, quam ideo paullo luculentius descripsimus, illa admodum est rara, & auctor in *lexico erud*[illegible] omissus fuit. Editionis tempus, in fine eiusmo[illegible] bis designatur: *Flyszigclichen geordnet*, *vnd g*[illegible] Johannes Bryse: *Burger tzu* Straszburg: *tzum-* *garten. Vff Sant Johans enthouptung tage. Am* *mini M CCCCCX* (1510). Cuilibet translatio[illegible]

CXII.

ANNIS TAVLERI *des heiligen lerers* Predig, ... fruchtbar zu eim recht chriſtlichen leben. ... Predigen gar nah hie in diſem buch des ... teyls meer, ſeynd dann in andern vorgetruckten büchern, die man ſydhar mit der hilff gots ... hat, Der ſeyn wort yetzt wider erweckt aller welt verkündt. *Getruckt zu Baſel Anno* ... *XXI.* (1521) in fol. folior. 318. ſi titulum, ... , & Tauleri vitam folior. 20. non numeris.

Editio haec, teſte *Catalogo Bibliothecae* ſalthenia... p. 216. inter rariſſimas referri meretur. Com... illa *ſermones* CXCVIIII. (199), qui partim ... dominicalibus, partim feſtis, & diebus in me... ſanctorum & apoſtolorum, ſolemni ritu cele... partim alia quadam occaſione recitati fuerunt. ...tionem illis praemiſit typographus, quae legitur ...nda tituli pagina, & eiusmodi verbis conce...:

Adam Petri *dem chriſtlichen Leſer*
S.

... *min ſondere neygung biſzhar allzytt geweſen ... noch, der heiligen geſchrifft liebhabern nutz vnnd ... köher zu ſchetzen, weder alles das ſo mir ſunſt ... zytlichen guts, villicht wyther hett mögen ... Von wölcher neygung, hat mich weder müh, ... noch groſſer coſt, (ſo ettliche offt vnnd dick ab ... fürnemen getryben hatt) ouch ſunſt keyn wi... derwertigkeyt, bringen noch bevvegen mögenn. Sonders ... hilff des Almechtigen, will ich in ſöllicher meynung, ſo lang ich leb, vnd in minem vermögen ſyn wirt, für vnd für beharren, vnd mich kheiner arbeit beduren laſ... damitt ich allen fromen chriſten, etlichermaſz zu*

hilff

hilff kbommen, vnnd gute vszerleszne Bücher, ;
trost, an tag bringen mög. Dem allem nach, ha
christlicher Leser vnder andern heylsamen Chr
vnnd evangelischen Büchern (*so den* Aristoteler
das gespenst vnnd falsche vnderwysung etlicher
seischen vnd verkerten lerern gentzlich verw
Eins erkundet, vnd newlichen vffs flyssigest myns
gens getruckt. Namlich dise geistliche im E
vnd Paulo *wolgegründte Sermones, des Hoch*
vnnd wytberümpten der heiligen gschrifft Lerers J
NIS TAVLERI. *Vsz wölchem, mag ein yede*
vnnd alt, gelert vnnd vngelert, schöpffen vnd ve
wie er christliche Ordnung verstan, vnd dero
vnnd volgen soll. Insonders wie man im gey
vnnd sich mitt Gott versünen mag, durch ersuchu
ner gewyssen vnnd vfferhebung des Gemüts in Got
se vnnd andere geystliche frucht vnd heilsame vn
sung, wirdst du (*o Christlicher Leser*) *vnd mengl*
das Buch durchlieszt, on allen zwifel befinden,
hoffnung vnd zuuersicht, du vnd andere werden d
arbeit vnnd trüwlich angekerten flysz, danckbarl
im besten vffnemen. Datum zu Basel *Anno M.I*
Mense Augusto. Sequitur praefationem *Ein*
vnd anzeigen aller predigen des erleuchten lerers J
TAVLERI, *gesetzt nach Ordnung der zeytt, kü*
begreiffend, was man vff ein yeglich fest, vnd l
tag predigen oder lesen mag. Istum indicem
Historia vnd leben Doctor JOAN. TAVLERI,
hac ratione inscribitur: *Hye nach volget die h*
vnnd das lebenn des erwürdigen doctors JOHA
TAVLERI. *Die ouch in ir begryfft gar vil g*
ren vnnd predigenn, Wie vnd was vrsachen, er k
sey zu solchem seynem hochgeistlichen vnnd er
statt durch den vnnd in dem er so vil nutzes vnd
des götlichen wortes mit der hilff gottes zu wegen
vnd geschafft hat das er nit vnbillich etlichenn d
fürnemsten leren vnd predigen der christlichen k
vergleicht werden mag. Sermones ipsi his inch

verbis in nostra editione: *Der erst teil der predig des hochgelerten vnd wyrdigen vatters erlüchten lerers der hyligen geschrifft*, *Doctor* JOANNIS TAVLERII. *Die da anzeigen den rechten grund eines waren christlichen lebens, gegründt vsz der heilgen geschrifft vnd ...cher fürnemen heiligen lerer, vsz denen er (als ein gewürbigs bynle) daz allersüssist honig geistlicher volkommenheit, zusamengelesen, vnd zu fruchtbaren nutz vi...r menschen gepredigt hat.* Folio CCXLII. a. Sermonibus, qui plerumque TAVLERO adscribuntur, imponitur finis, eodemque folio b. oculis haec talia subiiciuntur verba: *Folgen hernach etlich gar subtil vnd treffiich kostlich predigen etlicher vast gelertter andechtiger vätter vnd lerern, ausz denen man achtet Doctorem* TAVLER *etwas seins grundes genommen haben. Namlich vnd insonders meister* ECKARTS *(den er vnderweylen in seinen predigen meldet) der ein fürtreffenlich hochgelerter man gewesen ist, vnd in subtilikeyten natürlicher vnd gottlicher kunsten so hoch bericht das vil gelerter leut zu seinen zeitten jn nit wol verstunden, deszhalb seiner ler ein teyl auch in ettlichen stücken vnd artiklen verworffen ist. vnd noch von einfeltigen menschen gewarsamlich gelesen werden sol. Wiewol ...bar in disz buch mit fleisz nüt gesetzet ist, dann das gemeinlich wol verstanden vnd erlitten werden mag, das ist ein teil seiner ler vnd predig, darausz man spüren mög, wie gelert vnd subtil er gewesen sey, vnnd vff ... grund all sein ler vnd predig (wie Doctor* TAVLERS) *geuestnet gewesen sey. Hieruor man weyter mercken mag, daz vorzeyten (doch nit als yetz) auch gelert leut gewesen seyen in allerhand künsten die auch ...* teutschen *landen geschinen haben.* Libro tandem typographus finem imposuit eiusmodi verbis: *Hie endet sich die lere vnd predigen desz erleuchten vnd hochgelerten lerers* JOHANNIS TAVLERI. *mit grosser Arbeit zusammen gelesen, vnd mit dem besten corrigieret. Allen christen besunder geistlichen leutten zu nutz vnd fürdrung irs Christlichen fürnemens. Auch*

diuinis scripturis eruditus, & in philosophi
lica *omnium suo tempore doctissimus, ingen*
& clarus eloquio, sed dum nimis philosopl
quens, nouitatem terminorum, contra th
consuetudinem, vbique curiose immiscuit, va
res induxit, inter quos decem & septem ex
culi, a summo pontifice damnati, & per eum
strum ECCARDVM *in fine vitae reuocati,*
expositione *sua* super euangelium Joannis
tinentur. Denique magistri theologicae
gymnasii heidelbergensis *Anno Domini M*
eosdem errores, cum quibusdam aliis publ
mnatos denunciarunt. Vndecim autem art
quam suspecti, relicti sunt, qui omnes seorsu
lis eius, adponi ad cautelam consueuerunt.
nus vbi catholice scripsit, satis profunda &
mata dedit. Talia quoque Trithemii ver
Anton. Posseuinus in *Adparat. sacr.* Tom.
Conf. Jo. Alb. Fabricii *Biblioth. med. & in*
nit. L. V. p. 237 sqq. Gottfr. Arnolds *H*
Beschreibung der mystischen Theologie Cap.
LXVII. p. 412. Cum vero ille Jo. Henr
in *Analect. sacris* L. II. p. 143 sqq. testem de
...o producit, fallitur: nam omnia quae l.

[..]e hochteutsche Sprach treulich und fleissig übersetzet: [..]essen Vrsachen der christliche Leser in der Vorrede [..]richtet wird. Worzu noch in dieser Edition ange[..]ngt werden, 1) *das arme Leben* Christi, 2) *Medulla [..]imae*, 3) *Teutsche Theologia*, 4) Thomae a Kempis *[..]achfolgung* Christi. 5) *Geistreiche Betrachtungen [..]der Andachts-Ubungen, über das Leben und Leyden [..]sers Erlösers* Jesu Christi. 6) *Wie der Mensch mö[..]e ernsthafftig, innig Geistlich, und Gottschauend wer[..]n, und dann* 7) *Eine ausführliche Lebensbeschrei[..]ng desz heiligen Lehrers* TAVLERI. *Ingleichen [..]ch was* D. Luth. Phil. Melanchth. Joh. Arndt, *und [..]dere geistreiche Lehrer von diesen Predigten, als [..]ch desselben Schrifften gehalten, beweisen ihre beyge[..]gte Zeugnisse. Auch ist dieser neuen Edition noch [..]ygefügt eine Vorrede Herrn* D. Philipp Jacob Spe[..]rs. *Franckfurt am Mayn Gedruckt und verlegt von [..]hi[..]pp Fieuet, Buchdr. und Händler, im Jahr* 1692. [..]4. Accesserunt editioni, figuris ligno incisis orna[..]e, praeter libellos in titulo memoratos, *zwey alte [..]istreiche Büchlein Doctor* Johannis von Staupitz, *[..]iland Abts zu* Salzburg, *zu* S. Peter. *Das erste von [..]r holdseligen Liebe Gottes. Das ander Von unsern [..]ristlichen Glauben, zur Erweckung der Liebe Gottes, [..]d Vermehrung des Glaubens, in allen Gottseligen [..]ertzen. Durch* Johannem Arnd, *weiland General[..]perintendenten des Fürstenthums* Lüneburg *publi[..]t.* Repetita fuit editio *Francof.* 1705. in 4. Ex[..]nt etiam editiones *coloniens.* 1720. in 4. & *halens.* [..]720. in 4.

[..]ECCARDVS, cuius *sermones* in nostra editione ad[..]ciuntur, Saxo-teutonicus fuisse dicitur, monachus [..]rdinis Praedicatorum, in Austria anno 1329. defun[..]tus, vbi *docendo & praedicando*, Joan. Trithemio [..]este, *de Scriptor. eccles.* Cap. DXXXVII. p. 130. edit. [..]o. Alb. Fabricii, *famosissimus est habitus.* Idem prae[..]terea Trithemius, illum hoc ornauit elogio: *Vir in*

mant dann got vnd die ſeel. Es ſprechen
ſter, vnd iſt ein ſchwere frag, Das die eng
ſent die gedencke, ſy brechen auſz, vnd d
ſpringen denn in die vernünfftikeit, als die
keit ſuchent iſt, Vnd die vernünfftigkeit die
iſt, ſpringet in die vernünfftikeit die da n
iſt, die da ein lauter licht in ir ſelber iſt.
begreifft alle krefſte der ſel in ſich. Darm
er, Das liecht vom himmel vmbſchein jn
quaeſumus haec lumina, claritatis ſuae ful
offundant tenebras?

CXIII.

Sermones CONTRACTI de tempore
per totum annum vna cum commu
rum vtiliſſimo & cum aliquot ſermonib
ta virgine. De religioſis. De dedication
ris. mirifice legentem deuotione affic
predicandum propter ſeriem & modum p
captabiles facillimique veteris teſtament
tionem in medium lucide deducentes &
ciam ſalutemue iocunde nunciantes non n

CONTRACTVS, Belga, *Ord. minorum, scripsit* *sat vberes* Concionum, *quas olim excudit* Jo- Roelhof (Koelhof) Lubecensis. *Extabant in* *theca* Franciscanorum lubecensium. Antonii ini vestigia legisse videtur Joannes Francisc. ns, qui Tom. II. *Biblioth.* belgicae p. 620. idem *ua* in typographi nomine admisit, cum scribit. INES CONTRACTVS, Belga, Ordinis Mino- *scripsit* Sermones *vberes*, *ad Populum; excusos* *im per* colonienses *&* tolosanos, *typis* Joannis off, *fol.* Alii scriptores, qui catalogos & biblio- contexuerunt, illius nomen silentio transmi- ; In Jo. Alb. Fabricii *Bibliotheca med. & in-* *stinitat.* & in *Lexico eruditorum* nihil de eo in- us. Ipsa, quam Anton. Posseuinus, & Jo. Franc. ns memorat, editio, ante oculos, versatur. E theca portensi publica, nobiscum communicata In fine leguntur talia verba: *Sermones* JO- NIS CONTRACTI *ordinis Minorum*, *ad popu- ructuose predicabiles opera magna correcti Im- que per me* Johannem Koelhoff de Lubeck Co- *inem foeliciter expliciunt.* His autem verbis, cuiusdam adscriptum legimus, auctoris pro- & patrium nomen, qui JOANNES KORTZ latus fuisse dicitur. Alius praeterea notam ad- qua librum anno Christi circiter 1479. editum exhibet. Fol. 281 sqq. legitur *sermo de anima-* cuius particula, propterea quod ipse sermo, e e mendoso exscriptus fuit, in fine codicis con- ur adiecta, hoc titulo: *Hoc quod sequitur com- ntum est sermonis de animabus*, *quod propter* *ositatem exemplaris accidit. vide Ibi.* Illi *com- nto*, adponitur *omnium sermonum index.*

CXIIII.

Directorium sacerdotale. in fol. folior.

Insignis libri raritas, ex eo colligi pote
pauci admodum scriptores, illius, & auctoris
dem ratione fecerint mentionem, vt in pro
illos, librum oculis minime conspexisse.
JOANNES PFEFFER siue PHEFFER, de
berg, natione Teutonicus, patria Francus
vir, vt Joannes Trithemius *de Scriptorib.*
DCCCLXXXIIX. p. 211. edit. Jo. Alb. Fal
in diuinis scripturis, longo studio eruditus,
culari philosophia, egregie doctus, ingenio
vita, & conuersatione deuotus, mansuetus,
clarus. Primum in academia heidelberge
rat, postea autem, cum friburgense gymn
deretur, inter theologiae professores primu
locum, & theologiam, in ea vrbe, per plu
nos docuit. Praeter Trithemium, id testat
subscriptio, quae hisce verbis concepta est;
JOHANNES PFEFFER de Wydenberg,
logie Professor studii vniuersalis Friburgensi
hec concepit & legit registrum compleuit A
ni M. CCCCLXXXII. (1482) *Vigilia Thom*

s CONTRACTVS, Belga, *Ord. minorum, scripsit* *os sat vberes* Concionum, *quas olim excudit* Jo- *es* Roelhof (Koelhof) Lubecensis. *Extabant in* *liotheca* Franciscanorum lubecensium. Antonii *Seuini* vestigia legisse videtur Joannes Francisc. *pens*, qui Tom. II. *Biblioth.* belgicae p. 620. idem *ἁμα* in typographi nomine admisit, cum scribit. *NNES* CONTRACTVS, Belga, Ordinis Mino- *i*, *scripsit* Sermones *vberes*, *ad Populum; excusos* *olim per* colonienses *&* tolosanos, *typis* Joannis *elhoff*, *fol.* Alii scriptores, qui catalogos & biblio- *cas* contexuerunt, illius nomen silentio transmi- *sit*; In Jo. Alb. Fabricii *Bibliotheca med. & in-* *Latinitat.* & in *Lexico eruditorum* nihil de eo in- *imus*. Ipsa, quam Anton. Posseuinus, & Jo. Franc. *pens* memorat, editio, ante oculos, versatur. E *liotheca* portensi publica, nobiscum communicata *t*. In fine leguntur talia verba: *Sermones* JO- *NNIS* CONTRACTI *ordinis Minorum, ad popu- l fructuose predicabiles opera magna correcti Im- sque per me* Johannem Koelhoff de Lubeck Co- *v ciuem foeliciter expliciunt.* His autem verbis, *nu* cuiusdam adscriptum legimus, auctoris pro- *um* & patrium nomen, qui JOANNES KORTZ *ellatus* fuisse dicitur. Alius praeterea notam ad- *it*, qua librum anno Christi circiter 1479. editum *perhibet*. Fol. 281 sqq. legitur *sermo de anima-* *r*, cuius particula, propterea quod ipse sermo, e *lice* mendoso exscriptus fuit, in fine codicis con- *titur* adiecta, hoc titulo: *Hoc quod sequitur com- mentum est sermonis de animabus, quod propter vdusitatem exemplaris accidit. vide Ibi.* Illi *com- mento*, adponitur *omnium sermonum index.*

CXV.

Tractatus iam nouiter compilatus de ı diuersis indulgenciarum *per doctissimun mosissimum virum dominum* JOHANNEM FER *widenberg Sacre theologieque professor mium Ac alme vniuersitatis studii friburgen narium* feliciter incipit. in fol, folior. 46.

Hac ratione inscribitur liber, qui, illum qu do descripsimus, raritate longe superat, cu scriptori, cuius nomen adduximus, innotuisse Omnes quidem JOANNEM PFEFFER, *quaedam praeclara* conscripsisse referunt, se titulos, silentio plane praetereunt. Qua, caussa fuerit impulsus, vt hoc opus compilar initio exposuit verbis: *Anno domini Millesi dringentesimo octuagesimo* (1480) *indulgentie* friburgensis *parochiali ecclesie pro erectione nı & aliis necessariis ecclesie ornamentis a summ ctissimo apostolice sedis papa* Sixto quarto *pe nium misericorditer concesse. Ac alias per d siam diuersis ex causis habundanter sint mult Et quia quamplurimi proprie existimacionis ducti circa eas frequenter decipiuntur & inca*

mentarium in epistolas Paulli *omnes* esse prodide-; cum tamen ipse auctor, initio statim voluminis, uae scripserit, & publice praelegerit, ad *epistolas* ummodo Paulli *ad* Timotheum, & Titum spe-e, disertis verbis pronunciauerit. *Circa lecturam,* üt, *epistularum beati apostoli* pauli *Ad* thymo-um *& ad* Tytum *libuit pro maiori eorum que ibi s & dicenda sunt declaracione diuino concurrente ulamine aliquod* sacerdotale directorium *pauli-concipere. & deo dante legendo studiosius in me-s deducere. Et quoniam inprimis apostolus in-it & ducet* thymotheum *de statu episcopali Ideo vo de illo videtur dicendum premittendo quedam valia* de statu in communi *secundo* de statu sacer-li. tam curatorum quam non curatorum. *Vt er-materia hec expeditientiori modo possit haberi in um & formam dubiorum concipere. banc propo-diuidendo in* tredecim partes *&* partes *in* paragra-*&c.* Errant praeterea Sixtus senensis, & Anto-: Posseuinus ll. citt. qui opus *quatuordecim* ab-i *partibus*, siue libris, scribunt, quod ab Auctore *tredecim* tantummodo *partes* diuisum fuit. Quo pore illud in lucem prodierit, ignoramus; Annus ı M. CCCC. LXXXII. qui in subscriptione, ocu-: obfert, tempus sine dubio designat, quo vltimam or operi imposuit manum. Litteris exscriptum othicis satis luculentis, initialibus autem, siue flo-ibus litteris, & titulo destituitur, quod indicium id opus seculo XV. euulgatum esse. Partem pri-ı praecedit *index* duplex, quorum alter indicat, : paragraphos quaelibet pars contineat; alter ve-es, per tredecim partes pertractatas, ordine alpha-co ob oculos ponit. In *Lexico eruditorum* JO-NIS PFEFFER nomen quaesiuimus, sed non in-mus.

CXV.

Tractatus iam nouiter compilatus de m diuersis indulgenciarum *per doctissimum mosissimum virum dominum* JOHANNEM FER *widenberg Sacre theologieque professore mium Ac alme vniuersitatis studii friburgensi narium* feliciter incipit. in fol. folior. 46.

Hac ratione inscribitur liber, qui, illum que do descripsimus, raritate longe superat, cum scriptori, cuius nomen adduximus, innotuisse Omnes quidem JOANNEM PFEFFER, *o quaedam praeclara* conscripsisse referunt, sed titulos, silentio plane praetereunt. Qua, caussa fuerit impulsus, vt hoc opus compilaret initio exposuit verbis: *Anno domini Millesim dringentesimo octuagesimo* (1480) *indulgentie friburgensis parochiali ecclesie pro erectione nou & aliis necessariis ecclesie ornamentis a summo ctissimo apostolice sedis papa* Sixto quarto *per nium misericorditer concesse. Ac alias per de stam diuersis ex causis habundanter sint multi Et quia quamplurimi proprie existimacionis ducti. circa eas frequenter decipiuntur & incau loquendo. aut docendo decipiunt. Vtile iudica qua de hac materia diuina assistente gracia. sta rum meorum sententias annotare & in nouem nes principales illam materiam restringere.* I autem quaestiones, quas pertractat tales sunt. *trum indulgentie sint ponende?* II. *Vtrum diffin dulgencie sit bona qua dicitur indulgencia est pene temporalis debite pro peccatis actualib* III. *Vtrum papa vniuersalem habens potestaten indulgenciam possit cuilibet homini communica* IIII. *Vtrum indulgencie tantum valeant quan nant id est tantum annunciantur aut valere pr*

V. *Vtrum sicut papa plenariam aut plenissimam sat indulgenciam dare ita & inferioribus se scili- episcopis habeat indulgenciam communicare?* VI. *um in anno iubileo conuenienter detur omnibus ro- n pro gracia indulgenciarum visitantibus remissio taria aut plenissima de peccatis eorum omnibus?* . *Vtrum sicut papa solum pro actibus exterioribus temporalibus rebus habeat indulgenciam dare solum entibus voluntatem dandi sicut dantibus aliquid porale?* IIX. *Vtrum sicut existentes in mortali cato indulgenciam a papa datam recipiant, ita cru- ignati morientes cum firmo proposito transfretan- eandem acquirant?* VIIII. *Vtrum papa dans in- gentiam illis qui sunt in purgatorio possit facere d vni eorum cicius quam alteri detur liberacio?* pendicis loco, operi suo adiecit IOANNES PFEF- R 1) *Bullam* papae Bonifacii IIX. *iubilei*, promul- am Romae apud S. Petrum anno 1299. XIII. Kal. rt. pontificatus anno sexto. 2) *Bullam iubilei* Cle- ntis VI. Est haec *bulla* quam Clemens VI. ob rbum pestilentialem, qui Romae grassabatur, pro- lgasse dicitur, eadem, quam Baluzius aliique sup- sititiam esse statuunt, ob locum, qui in exemplari bro, hac ratione legitur: *Concedimus si vere con- sus in via moriatur quod ab omnibus peccatis suis sit munis penitus & absolutus. Et nichilominus man- mus angelis paradisi, quatenus animam illius, a pur- torio penitus absolutam* (in) *paradisi gloriam intro- cant*. Conf. Gregor. Rothfischeri *Ablasz und Ju- jahr, Regensb.* 1751. in 4. P. I. Sect. III. §. 416. p. 5 sqq. 3) Eiusdem Clementis VI. *bullam*, quam lit Auenione an. 1343. VI. Kal. Februar. anno ntificatus sui primo. 4) *Bullam anni iubelei* Paulli anno 1470. XIII. Kal. Mai. pontificatus anno sex- 5) *Bullam iubilei* Sixti IIII. an. 1472. VII. Kal. il. anno pontificatus primo. His *bullis* pontificum manorum accessit

6) *Tractatus Jubilei editus & compilat* *verendum patrem vtriusque iuris in orbe n* *dominum* JOHANNEM DE ANANIA *Arc* noniens. *In anno domini millesimo. CCCC.* *praecedente in apostulatu domino* Nicolao qu *tractatum composuit dum ordinarie* Bononi *titulum de crimine falsi.* JOANNES DE Archidiaconus, & Professor iuris canonici, fis, cognomen a Latii vrbe, quam patriam ad accepit. Gentilitio nomine illum ideo, qu loco natus esset, carere existimat Guidus *de claris legum interpretib.* L. III. Cap. XX XLV. p. 358. vbi illum & tali elogio orn *magnae religionis fuisse creditur, qui nullo vn* *gotio, vel lectionibus publicis, se adeo occupa* *sit, vt aut praescriptas preces, aut sacra in* *ret. Quin etiam scrupulosae conscientiae ba* Bartholomaeus Socinus *virum magnae sci* *conscientiae adpellat.* Ex schola eius pro Jureconsulti clarissimi Alexander de Imola, Barbatius, Alexander de Tartagnis, aliiqu Posteriorem in primis adeo prae ceteris dile filiam suam in matrimonium collocaret. M citur anno aetatis LXX. quo vero tempore i rit, non satis constat. Guidus Panzirolu

…orum dignitate & eruditione viror. Tom. III. p. 89. …oc de illo legitur distichon:

Canonis arte valens multum quoque ANANIA *sacris*
Accumulat dictis, plurima scripta tibi.

… Bononia autem *illustrata*, idem Burrius, apud …eufchenium l. cit. Tom. II. p. 167. eiusmodi in …m scripsit elogium: *Addendus est* JOANNES DE …NANIA, *iuris pontificii ornatissimus; qui primo …eratus, dehinc defuncta vxore Archidiaconus* bono…ensis *effectus, quique & patrimonium suum, paupe…bus, viduis, & orphanis subueniens, erogauit; tem…la quoque diuina reparauit. Quippe post* consilia *ab … edita vna duntaxat* lectura super V. decretalium *…terpretando, (fere omne ius canonicum, dictaque do…rum singularia in vnum complectens) me (Bono…am) haud sine laude immortali decoratam reliquit.* … *cuius laude haec carmina in templo religionis Ser…rum* (Templum Seruorum, in honorem virginis …ariae dedicatum, *Maria de' Servi*, & a JOAN. ANA…A restauratum) *vbi sepultus, inscripta sunt:*

Sol fuit hic Sophiae, fuit vrbis ANANIA *nostri*
Numen: & in nullo sic iacet en tumulo.
Iussit & hoc moriens JOANNES *vir sacer. Esto*
Immortalis: humo gloria non tegitur.

Tractatus illius *de indulgentiis*, in nostra editione, … litteris gothicis, in eadem officina excusa vide…, e qua *Directorium sacerdotale* prodiit, duo tan…mmodo folia implet. Omni libro imponitur finis, *tabula*, vt vocatur, *abcdaria.*

CXVI.

CXVI.

Rosetum exercitiorum spiritualium & sacrarum meditationum: in quo etiam habetur materia predicabilis per totius anni circulum. Recognitum penitus & auctum multis. Presertim primo & vltimo titulis: per ipsius *authorem (qui dum vita manebat temporalis nominari voluit) venerabilem patrem* IOANNEM MAVBVRNVM: *natione Bruxellen Vita autem & professione regularem seu Canonicum ex institutione diui patris Augustini cuius obseruantissimam egit vitam prius in celeberrimo cenobio Montis sancte Agnetis Traiecten. diocesis Deinde in Francia in regali abbatia diui Seuerini iuxta castrum Nantonis: in qua regularem (que multis retro annis penitus corruerat) restituit disciplinam. Postremo in Liuriacensi monasterio in quo cum (expulsis inde irreformatis moribus) Canonici regularisque obseruationis viros: cum eisque aliquanto tempore vixisset Abbatis functus officio honorifice sepultus est.*

Carmen de nomine & laude Roseti

Nosse volens dictus cur sit liber iste Rosetum
Hoc epigramma breue lector amice nota.
Nempe velut circum peracutis sentibus horrent
Et tamen eximio flore roseta nitent:
Sic liber aspectu licet horridulus videatur:
Praecipuos fructus proferet iste tibi.
Vtque rosae primum granoso cortice clausae
Viscere paulatim se referare solent.
Sic complexa breui prius hic res carmine quaeque

Quo

Quo melius teneas: hoc magis ipsa patent.
Floribus est iisdem duplex genus: hoc rubet: illud
Candicat: at dulce fragrat vtrunque nimis:
Haud secus hic rutilo nunc mens ardescere amore
Nunc candere sacris actibus instruitur.
Denique virtutes sunt. effectusque rosarum
Complures: huic qui conueniunt operi
Scilicet exornant: confortant: exhilarantque
Olfactum recreant: inualidosque iuuant.
Carpe rosas igitur quae non marcescere norunt
Illas inuenies hoc (mihi crede) libro.

Carmen Ascensianum de eodem

[illegible] rosa pestano sub bis vernante roseto
Plurima: sed prima defluit illa die.
[illegible] rosa MAVBVRNIS quam plurima nata sub hortis
Et venti & solis vim domitura grauis
Nequam nec Boreae penetrabile frigus aduret:
Nec phaetontaeis currus adactus equis.
Hinc igitur tibi carpe rosas: studiose viator
Quae te conseruent: concilientque Deo.

[illegible]atum est hoc religiosissimum opus Impensis Jo-[illegible]nis parui & Joannis Scabelerii vulgo dicti Wet-[illegible]schire. Vendituque ab eis sub Leone argen-[illegible] & insigni Basileensi, in vico sancti Jacobi. in fol.
[illegible]ior. 344.

Inter

Inter romanae ecclesiae doctores, non incelebre est nomen JOANNIS DE MAVBVRNE, quem alii MAMBVRNVM siue MOMBVRNVM, alii MAVBENVM siue MABVENVM adpellant. Quo loco ille vixerit, in titulo, qui longum post se verborum, more ascensiano, trahit syrma, iam expositum fuit. Illum seculo XV. exeunte, & initio Seculi XVI. vixisse, praeter Gerard. Joan. Vossium *de Histor. latin.* L. III. Cap. X. p. 581. adnotauit Joannes Francisc. Foppens in *Bibliothec.* belgic. Tom. II. p. 688. vbi retulit, quod JOANNES DE VINEA, JOANNES DE BRVXELLA, & JOANNES TEMPORALIS nonnunquam adpellatus fuerit. Emendatione igitur indigent, quae in Josiae Simleri *Biblioth.* leguntur, vbi p. 148. JOANNES DE BRVXELLIS & p. 395. JOANNES MAVBVRNVS, qui ibidem perperam Maulbornus adpellatur, veluti viri diuersi adducuntur. *Rosetum* in *duas partes principales*, quamlibet partem, in *quatuor distinctiones*, distinctiones in *titulos*, titulos in *capita*, quae *alphabeta* vocat, alphabeta in *membra*, membra in *paragraphos*, & illos nonnunquam in *notulas* quasdam distinxit.

Prima pars, vt auctoris verbis vtamur, *principalis, actiuae vitae, de inuenienda materia exercitiorum religiosorum & meditationum sacrarum agit, & incipientibus vel maxime subseruit, & tradit exercitia omni & tempori & actioni, & loco accommodata circa quae praecipue incipientium est obseruari.* I. illius partis *distinctio*, exponit *de exercitiis in genere.* II. *de exercitiis dominicalibus & festiualibus in genere.* III. *de exercitiis mentis.* IIII. *de insertione virtutum.*

Secunda pars principalis, agit de meditabilibus & ita pertinet ad vitam contemplatiuam. Nam in illa sacrarum meditationum modus, formulae, & materiae congeruntur, quae proficientibus conuenire putantur. Quatuor etiam distinctiones habet, quarum I. agit *de meditatione in genere, & meditabilibus de Deo.* II. habet

meditabilia de beata virgine. III. est *de angelis & sanctis*, & IIII. habet *meditabilia, de regionibus & exercitiis, in suprema regione.* Illi adiicitur *Philocaumatium, id est inflammatorium amoris diuini, in quo perfectiores inuenient, quae circa flammigeras affectiones, mentium in Deum inflammationes vacare & intendere habent.* Editum illud *rosetum* iam fuerat *Basileae* A. 1491. vid. Michael. Maittaire *Annal. typogr.* Tom. p. 541. Quod autem pretium isti editioni statuendum fuerit, JOANNIS MAVBVRNI quemlibet docere poterunt verba, quae initio huius secundae editionis leguntur: *Rude & inemendatissimum truncum pariter & imperfectum collectarium* Rosetum *nouum: quod nuper me obnitente & inuito editum est: atque impressoria arte dispersum in auras grauissimorum atque religiosissimorum virorum: crebra atque improba efflagitatione: vel tandem communis vtilitatis & charitatis amore castigaturi: & in consummationem atque perfectionem (vt autoritas habet) qualemcunque dari: in hoc premonitos pios lectores velim: vt & in superius editionis prologo promissum est atque protestatum: collectarium istud esse & humile opus: non docendi gratia (procul presumptio tanta) sed solum occasione afferendae pietatis: etiam reluctante me & pertinaciter obsistente: relictis tenebris ab aliis datum in lucem, factum est, vt tanta scateat seu librariorum incuria vel castigatorum inaduertentia corruptela & imperfectione: vt deprauata sint omnia biantia mutilata manca. Quaedam illic largiore tractu prolixa. & quaedam contra sterilisque adeo sunt breuitate perstricta: omissa plerumque & recisa necessaria multa. Quae omnia quatenus pro ingenioli nostri mediocritate assequi potuimus limatiora: hic sunt atque suppleta: vt castigatius exemplar & emendatioris archetypi copia desiderantibus assit ad manus* &c. Raro haec secunda editio, nostra aetate occurrit, & a Michaele Maittaire in *Annal. typograph.* omissa fuit. In fine illius haec legimus verba: *Habes itaque lector religiose: & salutis*

tue

tue (quales omnes esse debemus) studiose: opus vinum Rosetum videlicet spaciosum, & summ refertissimum. Religiosissime patris JOANN BVENI *natione* Bruxellen. *Professione autem seu regularis ex institutioni diui patris* A *quam exactissime obseruauit in* Liuriacensi *quod abbatis functus officio mira & vite & sanctitate decorauit: vt in facie libri latius ex est. Impressum est autem presens opus in inc* rhysiorum *academia opera quidem* Ascensiana: *pensis optimorum bybliobolarum* Joannis paru hannis Scabeleri: *Anno Salutis nostre M. D. X Ad Idus Augusti. Deo sit laus & gloria.*

Praeter *tabulam* rerum praecipuarum alpha illi praemittitur & *tabula titulorum* XXXVII bus omne opus absoluitur, & *tabula de modi candi.* Incredibile est quot elogiis illud R romanae ecclesiae doctoribus condecoratum Anton. Posseuinus in *Adparat. sacro* Tom. II. sententiam suam hac ratione exposuit: *Ad* I *quod attinet, caussam illius inscriptionis exposui ipse Alphabeto sexto, vbi legentes inuitat ad ba spiritualem areolam aromatum, vt de virtute* i

variae sint tractationes ad eandem meditatio-
exercitationum spiritualium materiam perti-
tam de officiis ecclesiasticis agit, ac de praepara-
Missam pag. 104. in Dietario exercitiorum Tit.
lphab. 14. de Directorio autem soluendarum bo-
eodem Tit. IIII. Alph. 15. Joannes Francisc.
s autem l. cit. *opus* adpellat, *plenum pietatis &*
ris rosis refertum, dignissimum quod omnium de-
maxime religiosorum, manibus nunquam exci-
ctissimis cogitationibus, & adfectibus seraphicis
adcommodatum. Iis adiungimus particulam
Jodoci Badii, ascensii, quam ad magistrum
m Saulay, insignis Ecclesiae parisiensis Canoni-
ripsit. *Rosetum*, ait, *honorandi ob* Xp̄m. *patris*
NIS MOMBVRNI Liuriacen. *Domus Canoni-*
diui Augustini *abbatis* (*dum vita manebat*) *di-*
: cum animi non vulgari voluptate bis diebus
tor colende: impressimus: Tum quod tam san-
ri vitam ab iis qui eum intus & in cute norant
non dubitauimus ab eo qui sic vixerit: doctri-
primis salutarem emissam. Tum quod inter le-
atque dirigendum opus visi nobis sumus: nunc
e nunc cum deipara virgine: nunc cum sanctis
uersari: & subinde extra nos rapi: atque in-
s illas celestes collocari (quod nisi contigerit la-
merito censueris: aut truncum nulla affectione
). Tum quod viri egregii longe circunspectiore
simus iudicio prediti (inter quos te & fabrum
Stapulen. *non minus pietate quam litteratura*
reponimus. opus ipsum tantopere commenda-
um ob authoris sanctitatem & zelum in omnes
s: quam ob doctrine eius integritatem atque
tem. Mire etenim afficit: & (que vtilissima est
) hominem sese cognoscere facit & ad cor redi-
dum & pompas eius contemnere: ocia mala vi-
delitias carnales aspernari: deum adhoc cum
charitate venerari: proximum decenter dilige-
se quemque ac operationes suas in deum dirigere.

Sanctos colere ac imitari. Quin etiam in omni
nem oculos mentis conuertere: vt in nullo spe
dentius quod imiteris: quod deuites perspicias
circa non ab re Rosetum *inscripsit. (Est enim*
quo rose vnde rosaria facies nascuntur). Na
Roseto *plantabili primum conspicias plantar*
frondes: tum gemmas turgentes: ac demum flor
ita Author in hoc Roseto: *ab inuitatorio: er*
ordinario: dietario: & similibus imitationib
quasi seminaria quedam pietatis sunt auspica
chiropsalterium: scalam communionis: Rum
supplementum sacramentale: manducatorium
larium: examinatorium: & similia pietatis
progressus: tandem ad flores & fructus ipsos e
exercitii boni: videlicet ad inflammatorium diuin
per multiplicium regionum scrutationem nos
& in eo opus non imprudenter concludit: quip
est finis legis: & consummatio exercitii beatori
lis: quod ab eis non auferetur. Hanc autem
vltimam vti primam author in nouissimis dieb
preposuit: & adiecit: opusque totum vt ex p
eius recenti patet emendauit & auxit: atque vt
nec mundius scriptum fuisset: viuere datum
multo enim nos labore leuasset: qui in eius ch

...o Martino adsumsit nomen, & MAVBVRNI denuo protrusit *Duaci*, *apud Bellerum*, 1620. in De aliis JOANNIS MAVBVRNI *Operibus*, quae ...omnia adhuc in mss. latent, vid. praeter scri... citatos, Jo. Albert. Fabricii *Biblioth. med. & Latinit.* L. VIIII. p. 297 sqq.

CXVII.

...manualis ac introductorius in biblie histo...is figurasque veteris ac noui Testamenti ...mus. Aurea biblia vocatus. in fol. form. folior. 158.

...men auctoris ANTONII AMPIGOLLI, legi...ost indicem capitum, ordine alphabetico dispo..., qui 13 & dimid. folium complet. Hisce enim ..., inchoatur libri prologus: *Religiosis atque bo...viris in* Xp̄r. *dilectis fratribus studentibus* nea... *Conuentus ordinis fratrum heremitarum Sancti* ...stini. *Frater* ANTONIVS AMPIGOLLVS *or... memorati. Salutem. dilectioni vestre postulatam* ... Ab aliis auctor vocatur ANTONIVS RAM...LLVS, ab aliis RAMPEGOLVS, ab aliis DE ...ELOGIS. Vid. Jos. Simleri *Bibliotheca* p. 54. ... Posseuini *Adparat. sac.* Tom. I. p. 114 sqq. ...ullo acriorem in illud opus intendit limam. ...itiam eius ad verbum vsque repetiit Casimir. ...nus in *Commentar. de Scriptor & script. eccles.* III. col. 2310. Conf. Augustin. Oldoini *Athe... ligusticum* p. 50. qui auctorem, natione Italum, ...nsem, (Oudinus Neapolitanum) Doctorem ...logiae Ordinis Eremitarum diui Augustini, ini...eculi XV. *ingenio praestantem, & clarum eloquio*, ...em fuisse scribit. Anton. Posseuinus l. cit. a-

lium ANTONIVM RAMPEGOLVM, augu
alium ANTONIVM E RAMPIGOLIS, N
num, Eremitam esse existimat, illique *Biblia*
huic *Repertorium bibliorum* tribuit, cum vn
idemque sit auctor, & vnum idemque opus, q
introductorii in bibliam, mox *aureae bibliae,*
ctorii bibliae, iam *repertorii biblici*, iam alio
lucem prodiit. In fine editionis, quae e rari
bris est, haec leguntur: *Vigore infiniti entis*
ber bonus & perutilis Aurea biblia appellatus
noui testa. Vlm *diligenter per* Johannem Z
Reutlingen *artificialiter effigiatus Anno dni* l
LXXVI. (1476). *Cui sit bonor & gloria in*
culorum Amen &c. Vid. Mich. Maittaire A
pogr. Tom. V. P. I. p. 182. Omnia vero,
hoc libro, a Clemente IIX. in *indicem librorum*
bitorum, donec expurgetur, relato, & de hac
tione dici poterant, exposita iam fuerunt
richten von einer hallischen *Bibliothek* Tom.
500 sqq. Habemus editionem recentiorem
nus litteris gothicis exaratam, quae tali inscr
tulo: *Figurarum biblie opus conducibile &*
Quoniam in eo omnes materie contente per cl
virum ANTHONIVM DE RAMPEGOLIS.
sancti Augustini *in bibliam studiose applicata*
folior. 239. Inueniuntur in illa editione, n
figurae, admodum crassa Minerua, ligno inci
fine haec leguntur verba: *Figurarum biblie*
signe. perquam vtile predicatoribus. curaque
Colonie *iuxta conuentum predicatorum* el
fausto sidere finem arripit. Anno christian
MCCCCCV. (1505) *Die vero VI. Martii.* In
lis Maittaire *Annal. typogr.* de ista editione,
latum legimus. De aliis editionibus vid.
Oudini *Commentar. de Scriptor. & scriptis*
cit. Christophor. Hendreich *Pandect.* brand
156. Alphons. Ciaconii *Bibliotheca* p. 2
Jo. Alb. Fabricii *Biblioth. med. & infim*

L. p. 341. Jacobi le Long *Biblioth. sacr.* Tom. p. 919.

CXIIX.

ocabularius perutilis terminos biblie noui & veteris testamenti, pregnantes. ac difficiles o-ne declarans, *per solennissimum sacre theologie essorem: magistrum* HEINRICVM DE HAS-aggregatus, in fol. form. min. folior. 268.

Sine dubio rarissima haec editio, ipsa illa est, quam annes Albert. Fabricius L. IIX. *Biblioth. med. & in-Latinit.* p. 947. *sub initium typographiae, sine anni & loci* prodiisse scribit. Si coniecturae locus erit, illam anno circiter 1473. exscriptam credide-mus. Litterarum enim characteres gothici, qui pro-me ad romanos characteres accedunt, iis similes ad-dum sunt, quibus eodem anno Henrici Steinhö-lii *chronicon* sermone vernaculo compositum, ex-ptum fuit, quod in *Analectis litterariis de libris ra-ibus* p. 245 sqq. descripsimus. Omni destituitur *cabularius* titulo, & liber ipse hisce inchoatur ver-lis:

Difficiles studio partes. quas biblia gestat
Pandere sed nequeo latebras. nisi qui manifestat
Auxiliante deo. qui cui vult singula prestat
Dante iuuamen. eo nihil insuperabile restat
Propria ponuntur hic. nomina pauca sed oro.
Qui legis indulge. quoniam breuis esse laboro.
Si quem profectum tenet. hoc opus deitatis
Que dat profectum. sine qua nihil est bonitatis.
Quicquid non rectum. patet hic quicquid ruditatis
Quicquid neglectum. vel quicquid inutilitatis
Supplens defectum. lector studii pietatis

Corrige correctum. fit in vsum posteritatis.
Scematis ignarus. stilus est non ab ymo limam.
Nam pollere facit operam correctio preuiam
Desuper irradia. scribenti gratia dya.
Sis dux. sis sotia mea. lux & vera sophya.

Illis versiculis, verba, quae tituli loco adscripsimus adposita sunt. Vix vnus alterue liber nobis se obtulit, qui maioribus & mirabilioribus, litteris initialibus fuerit ornatus, quae non adpictae, sed a typotheris formis, sine dubio, ligneis, expressae sunt. Scribendi compendia, librum lectu reddunt admodum difficilem, qui praeterea signaturis, vt vocant, & reclamantibus destituitur. Per ordinem alphabeticum dispositus, vocabulorum, quae in versione sic dicta bibliorum *vulgata* occurrunt, explicationes refert, quae maxima ex parte, ad etymologiam spectant, & Isidori, Prisciani, Papiae, Huguitionis Alexandri de Villa Dei, aliorumque grammaticorum auctoritate confirmantur. Illis insolitae, & quae risum moueant, saepe numero, explicationes, & obseruationes immistae sunt. Speciminis loco, haec talia excerpsimus: A *littera sicut dicit* Ysidorus *in primo libro ethim. Ideo in omnibus linguis est prior quod ipsa nascentium vocem aperit vnde dicitur in hystoriis* Masculus recenter natus eiulando dicit A. mulier vero E. *vnde versus* E profert aut A. quisquis procedit ab Eua. *Item dicit* Pristianus *de tractatu de interiectione. A praepositio est & interiectio. & nomen. praepositio vt* a summo ad ymum *Interiectio est vt in bucolicis.* A tibi ne teneras glacies secet aspera plantas. *Et nos possumus addere quod* A *est interiectio dolentis, vbi dicitur* A. A. A. domine Deus. *Item nomen est ipsius littere sicut supra dictum est.* Nepa *vt ait* hug. *quidam serpens est, qui natum suum consumit, excepto eo qui in dorso eius insederit vel inheserit postea ipse qui seruatus est consumit patrem & dicitur* nepa. *quasi* necans partus *&* necans filium *quia* necat parentem. *Et hinc tractum est, quod hom*

tes qui bona parentum per luxuriam consumunt, nepotes *dicuntur. & luxuriosi. & est communis generis* nepos *pro luxurioso. vnde hec* nepotatio *i. luxuria* &c. *Vespere fit nona si* re *mutaueris in ra. Solis babes orsum si* re *mutaueris in rum. Illius occasum fit vesper qualibet hora. Qua sol vel luna tegitur caligine tetra. Si rerum cantant re rarum tympana pulsant hec vesperta dea dicatur vesperus astrum. Item hi versus sumuntur de grecismo ad quorum euidentiam nota quod ...i* hugui. *quod hesperam dicunt greci horam que est inter diem & noctem. vnde hic hesperus. peri. dicitur stella occidentalis que in vespere post solem adparet* &c. *Vipera est genus serpentis venenosi de quo dicit* Ysidorus *ethi. XII.* vipera *dicta quod* vi pariat *nam & cum venter eius ad partum ingruerit catuli non expectantes maturam nature solucionem corrosis eius lateribus vi rumpunt cum matris interitu. fertur autem quando masculus ore inserto* vipere *semen expuat illa aut ex voluptate libidinis in rabiem versa caput maris ore receptum precidit. ita fit vt serpens vterque pereat masculus dum coit femina dum parturit. ex* vipera *autem fiunt pastilli qui* tiriaci *vocantur a Grecis* &c. Praeter ...ba, *explicit vocabularius biblie magistri* HEINRICI DE HASSIA *feliciter*, nihil additum in calce voluminis est. Praeter hanc aliam exstare editionem vix vidimus, cum nihil tale, in bibliothecarum catalogis, quos euoluimus, relatum legimus, & pauci ... inter scriptores inueniuntur, quibus, sub HENRICI DE HASSIA nomine, eiusmodi *vocabularium* ...re innotuerit.

Incredibile est, quot errores viri doctissimi & in primis Antonius Posseuinus, qui ex vno, saltem duobus HENRICIS DE HASSIA, quinque viros effinxit diuersos, quibus vna fere eademque opera tribuit. ... erroribus, in tramitem eum reducere, adgressus est Casimir. Oudinus in *Commentar. de Scriptorib. & Scriptis eccles.* Tom. III. col. 1252 sqq. qui vni tan-

tummodo HENRICO DE LANGENSTEIN, o
illa opuſcula vindicat, quae reliquis quatuor a Jo
Trithemio, Sixto ſenenſi, Guil. Eiſingrenio, Rol
Bellarmino, Joſepho Pamphilo, Signini Epiſcopo,
tonio Poſſeuino, aliisque mira quadam oſcitantia
ctaque confuſione adſcripta fuerant. Sed ad ve
tem propius illi accedere videntur, qui duos om
HENRICOS DE HASSIA exſtitiſſe ſtatuunt, &
nioris, & *iunioris* adpellatione diſtinguere ſolent.
terum vti iam diximus, *ſeniorem* HENRICVM
LANGENSTEIN adpellant, ex Haſſia oriundum,
giſtrum in theologia, & vicecancellarium pariſienſ
poſtea ſacerdotem & canonicum wormatienſem,
Seculo XIIII. exeunte vixit. Referunt praete
quod ab Alberto III. *cum trica* cognominato, Auſt
Archiduce, euocatus Viennam conceſſerit, & ibi
ab anno 1384. ad vitae exitum vsque, theologiam
Academia publice praelegerit. Inuenit etiam Pe
Lambecius, in bibliotheca caeſarea vindobonenſi,
ter codices iuridicos, *epiſtolam* HENRICI DE L
GENSTAIN, *ad Conſules* viennenſes *de contractu*
tionis & venditionis, ſcriptam, cuius in fine tem
quo e viuis diſceſſit, hiſce verbis, adnotatum f
adfirmat: *Explicit Epiſt. de contractibus emptioni*
venditionis ad Conſules viennenſes *edita a Vener*
Viro Magiſtro HENRICO DE HASSIA, *ſacrae T*
logiae Profeſſore egregio, qui ſolius recordationis
1397. vndecima die menſis Febr. diem ſuum clauſit
tremum, ſcripta per Petrum Lewin *eius familia*
Orate pro eo Chriſti fideles. Sequitur deinde hoc
taphium:

Mortales cuncti, moueat vel tumba ſepulti
HASSONIS HENRICI *vermibus expoſiti.*
Mors eſt a tergo, ſapiens homo ſe paret ergo.

vid. *Commentar. de Bibliotheca* vindobonens. Tom.
125. Conf. de HENRICO DE LANGENSTEIN, &
ptis eius, quorum maxima pars mſta. in bibliothec

lo

mulis delitescit, praeter Casimir. Oudini l. cit. Caesaris Egassii Bulaei *Histor. Academ.* parisiens. Tom. IIII. p. 961 sqq. Hermanni von der Hardt *magnum Concilium* constantiense *oecumenicum* Tom. II. in prolegomen. p. 10 sqq. Joan. Georg. Liebknecht Hassia *mathematica Giess.* 1707. in 4. qui illum omnium primum, Mathesin in Germaniam intulisse adfirmat. Nicol. Henric. Gundlingii *vollstaendige Historie der Gelahrheit* P. II. Cap. IIII. Sect. II. §. CXXV. p. 1889 sqq. Reliquis autem, in exponendis rebus, quae ad HENRICUM DE LANGENSTEIN spectant, praeripuit palmam Bernardus Pez in *Dissertat. isagogic.* ad Tom. II. *Anecdotor.* p. 74 sqq. Joan. Philip. Kuchenbecker in *Supplementis ad vitam* HENRICI DE HASSIA in *Analectis* hassiacis, *Marpurg.* 1728. in 8. P. I. p. 173 sqq. Jo. Albert. Fabricius in *Biblioth. med. et infim. Latinit.* L. IIX. p. 646 sqq. vbi eidem *vocabularium*, quod descripsimus, *biblicum* tribuit.

De altero HENRICO DE HASSIA, iuniore, ... em monachum carthusianum, & domus Gelriae ... iorem monachorum S. Mariae fuisse, & anno 1427. ... rtuum fuisse scribunt, vid. praeter Trithemium & ... dinum Bernardus Pez l. cit. & Jo. Alb. Fabricius l. cit. p. 657 sqq.

CXVIIII.

IOANNIS DE TVRRECREMATA Expositiones in Psalterium. in fol. form. minor. folior. ... 4.

Librum seculo XV. litteris romanis exscriptum, hac editione rarissima nitidiorem, non conspeximus. Qua in vrbe excusus fuerit liber, non constat. Ex verbis quidem, quae in fine leguntur: *Explicit laudabilis expositio super Psalterium. Impressa per egregium magistrum*

ſtrum Johannem fabri lingonenſem *de Ann*
Milleſimo CCCCLXXXII. (1482) *die XXI*
Joan. de la Caille in *Hiſtoire de l'imprimeri*
brairie Paris. 1689. in 4. p. 43. illum L
(*Langres*) excuſum colligit, ſed iam adnotaui
Maittaire in *Annal. typograph.* Tom. I. p. 4
Joannes Fabri, lingonenſis, non ſolum ant
1482. artem typographicam Taurini exerc
ex iisdem *Annalib. typographicis* l. cit. p. 4
ret, quod & poſt illa tempora libros, & inter
no 1483. Terentium *Taurini* 1483. typis
rit. Igitur coniecturam facimus, quod noſt
vrbi taurinenſi, ſuos acceptos referat natal
omnem codicem nulla exſtat littera initialis,
mnes, minio caeruleoque colore adpictae ſu
ra quidem in illo ſcribendi occurrunt compe
ita comparata ſunt, vt haud difficulter leg
Libro praemittitur Auctoris, Epiſcopi ſabine
E. Cardinalis titulo S. Sixti, ad Pium II. ro
la, qua illi librum dedicat, & auctores nomi
rum commentarios vberiores, in compendi
git. *Cum conſideraſſem*, ait, *beatiſſime pater,*
poribus iam noſtris pauci ſapientiae ſtudent,
perſcrutandis diuinis miſteriis inſudant. pauc
antiquorum ſermone ſcientiaque clariſſimorum

ingenii & imbecilitas intellectus. *Sed occurrit* *uerso amor publice vtilitatis* &c. Liber in eccle-mana, cum aliis eiusdem auctoris *operibus*, in semper auctoritate fuit, cuius rei, innumera-fere illius editiones, testes esse poterunt, Michael Maittaire in *Annal. typograph.* passim, & tenebris produxit. Omnium sine dubio pri-, quae *Romae* impressa fuit *per honorabilem vi-magistrum* Vdalricum Gallum *anno Dni millesimo* *ringentesimo septuagesimo* (1470). *d. IIII. Octobris.* I. Conf. Michael. Maittaire *Annal. typograph.* t. I. p. 295. Inter recentiores editiones eminet, *Romae* 1527. in 4. prodiit.

ANNES DE TORQVEMADA, siue TVRRE-MATA, Hispanus, cognomen adsumsit a patria, quemado dioeceseos palentinae oppido. Natus anno 1388. & Ordini Praedicatorum se adcinxit. ologiae & iuris pontificii Doctor parisinus, maxi-nominis, & inter Theologos pariter & Jurecon-, sibi parauit famam, & post varia munera eccle-, tandem in Collegium R. E. Cardinalium, ab nio IIII. Pontifice anno 1439. receptus, & epi-tui primum orensi in Gallicia, deinde albensi, & m sabinensi in Italia praefectus fuit. Cum in lio basileensi anno 1431. celebrato quaestio ven-: *an Pontifex supra concilium sit, an vero illi esse debeat?* JOANNES DE TORQVEMA-genii IIII. ad id concilium legatus, vt contra disputaret, strenue sedis apostolicae auctori-, quamuis irrito conatu defendere, & tueri ad-est. Scripta, quae in hac controuersia ab illo osita, & recentioribus temporibus euulgata , diligenter & adcurate recenset Nicolaus An-in *Bibliothec.* hispan. *veter.* Tom. II. L. X. Cap. 189 sqq. In concilio florentino, cum Marco io, graecae ecclesiae propugnatore fortissimo, in men descendit. Diem obiit supremum Romae, in

in coenobio S. Mariae super Mineruam (*S. M*
pra Minerua), quod ipse viuus exstruxerat, &
centies mille aureis ditauerat, die XXVI. Se
anno 1468. aetatis anno LXXX. Corpus eiu
tum est, in templo istius coenobii, in facello
ciatae, (*Cappella della annunziata*), cuius nobi
societatem pro puellis maritandis instituit.
phium quod ista sodalitas, ipsius sepulchro m
splendidissimo inscripsit, his verbis conceptum

F. JOANNI HISPANO VALISOLETANO
EX VETERE, PVRA, NOBILIQVE FAMILI
DE TVRRECREMATA,
ORDINIS PRAEDICATORVM.
S. R. E. CARDINALI EPISCOPO SABINENS
PIETATE, AC DOCTRINA CLARISSIMO,
MVLTIS LEGATIONIBVS EGREGIE FVNCTO
B. VIRGINIS ANNVNCIATAE
SODALITAS
AVTHORI SVO POSVIT
OBIIT ROMAE VI. KAL. OCTOBRIS
AN. DOM. MCCCCLXVIII.
AETATIS VERO SVAE LXXX.

Vid. Guid. Panziroli *de claris Legum interpret.*
Cap. XXXVII. p. 365. Differt haec inscripti
cralis, plane ab illa, quam retulit Augustin. O
in *Athenaeo* romano p. 435. Conf. praeter sc
iam citat. & multos alios, Anton. Posseuini *A*
sac. Tom. II. p. 262. Henr. Wharton *Adpen*
Guil. Caue *Histor. litterar. Scriptor. ecclesiast.*

CXX.

ctiones euangeliorum tam de tempore quam e sanctis JOHANNIS DE TVRRECREMA- rdinalis. in fol. form. minor. folior. 291.

ius libri, non multae exstant editiones, quae caust, quam ob rem ille rarius inueniatur. Editio, in bibliotheca portensi adseruatur, neque anni, ue loci, neque typographi indicio instructa est, es tamen notas characteristicas prae se fert, quilibri, seculo XV. impressi, ab recentioris aeui lidignosci solent. Litterae initiales minio & caeo colore adpictae sunt. Opus ipsum in duas diitur partes, quarum prior, hac ratione inchoatur: *sit materia aurea enucleata ex originalibus virtu- & viciorum flos theologie nuncupata secundum or- m alphabeti pro sermonibus applicabilis, quam de ore quam de sanctis totius anni.* Ceterum haec per locos communes alphabetico ordine disposit. Illam varii praecedunt *indices*, quorum ratio, rologo exponitur. *Cum ad pleniorem cognitionem rdo deducat: necessarium est hic ponere huius soissimi ordinem opusculi. vt quibus legere placuerit ius salutiferum reportent fructum. Erit autem oroperis huius, talis quod primo ponentur themata serum de tempore tam de epistolis quam euangeliis ac scripturis autenticis per totum annum. De san- & communi sanctorum nec non de quibusdam aliis ribus & notabilibus materiis cum suis remissionipro simplicibus predicare volentibus. Post themata ponetur tabula alphabetica in se continens & conus omnes & singulas materias huius totius operis. acilior sit recursus volentibus diuersas & copiosas re materias. & vnusquisque recipere possit quod sibi itum fuerit. Sequeturque tabula secundum ordialphabeti ipsius auree materie applicabilis siue floris logie in se. Vltimo ponetur tabula de tempore & de*

de sanctis per circulum anni cum questionibus ex thoma *enucleatis & extractis per illuminatissim* *rum dominum* JOHANNEM DE TVRRECRE *sancte sedis apostolice cardinalem ordinis predic* *sancti* Sixti *vulgariter nuncupatum. Comportat* *hec ad laudem dei omnipotentis. gloriosissimeque v* Marie. *& omnium sanctorum. nec non ad salute* *marum. & in salute animarum proficere vole* *Anno dni. &c. LXXX.* (1480). Forte hic numer num designat, quo haec editio in lucem prodii fine istius partis, haec occurrunt verba: *Explic teria aurea & enucleata flos theologie nuncupata. cabilis ad sermones per totum annum tam de t quam de sanctis cum registro thematum & tabul daria omnium materiarum in libro presenti tentarum.*

Posterioris partis titulus est: *Questiones eua* *rum tam de tempore quam de sanctis collecte per* JOHANNEM DE TVRRE CREMATA sabine *cte* romane *ecclesie cardinalem sancti* sixti. Dica lam auctor, *Sacro & colendissimo reuendissimoru* *trum sancte ecclesie* romane *dominorum cardin* *Collegio.* Queritur in epistola dedicatoria, inte quod *inter prelatos pauciores sint qui sacre th* *profundioribus rebus operam dent studii.* Quod graphum suum Archiepiscopo rothomagensi com rit, patet ex epistolae conclusione: *Suscipiant e* *R. d. hoc exigiuum munus paruumque opusculum* *nio meo pro omnium vtilitate exiguis meis viribu* *boratum. quod vtinam tanta beniuolentia ab eis* *piatur, quanta cum affectione sit insudatum. P* *obseruari libellus iste in manibus reuerendissimi d* rothomagen. *qui pro sua dulcissima humanitate c* *prestabit cupientibus scribere. Recommendo me d* *quas longo tempore ad felix vniuersalis ecclesie re* *deus conseruet.* Huic etiam parti, duo *indices* mittuntur. In fine codicis haec leguntur verba

quaestiones euangeliorum tam de tempore quam *Sis domini* JOHANNIS DE TVRRECREMA- *rdinalis feliciter*. Varias libri editiones, qui aliquoties titulo *quaestionum spiritualis conuiuii is praeferentium super euangeliis tam de tempore de sanctis*, euulgatus fuit, recenset Jo. Albert. ius Libr. VIIII. *Biblioth. med. & infim. Latinit.* ;. Vetustissima, & sine dubio, omnium prima itio, quae Romae *impressa* dicitur, *per* Johan- Scheurener de Bopardia *sub anno M. CCCC. II.* (1477) *die Mercurii vltima Aprilis.* Vid. el. Maittaire *Annal. typogr.* Tom. I. p. 378. tissima, quam Jo. Alb. Fabricius l. cit. memo- est *Paris.* 1510. in 8.

er rarissimos libros referri merentur eiusdem JO- IS DE TVRRECREMATA *meditationes*, cum ligno incisis, quae imagines referunt, quibus NNIS DE TVRRECREMATA iussu, templum e Mariae super Mineruam exornatum fuit. In peris, in fol. formae maior. excusi, quod apud m, cum studiorum caussa, in academia lipsiensi oraremur, conspeximus, haec leguntur verba: *sunt contemplationes Reuerendi patris Domini* NNIS DE TVRRECREMATA *sacrosancte* Ro- *ecclesie Cardinalis posite & depicte de ipsius man- in Ecclesie ambitu sancte* Marie de Minerua Rome *tramento plumali calamo neque stylo aereo sed iosa quadam adinuentione imprimendi seu chara- ndi opus sic effigiatum est ad Dei laudem indu- e est consumatum per* Vdalricum Gallum Ale- um & Simonem de Luca *Anno Domini M.CCCC. III.* (1473) *die vero XVII. Octobris regnante* Six- arto *pontifice maximo.* Opera JOANNIS DE RECREMATA omnia, IIX. Tomis in fol. iam 1472. *Augustae Vindelicorum* edita esse ex Jo. rti *Historia Bibliothecae* noribergensis p. 121. & nel. a Beughem *incunabulis typogr.* p. 139. ad- notauit

notauit Michael Maittaire in *Annal. typogr.* 321. Joannes Saubertus l. cit. auctorem J DE TVRRE adpellat, eiusque operum VI. t do Tomos, in Bibliotheca norimbergensi memorat.

CXXI.

Theologia naturalis siue liber creatura cialiter de homine & de natura eius tum homo. & de his que sunt ei necessar gnoscendum seipsum & deum. & omne ad quod homo tenetur & obligatur tam d proximo. in fol. form. minor. fol. 163.

Quamuis Joan. Amos Comenius homo in libro *de vno necessario*, *Amstelod.* 1668. i VI. p. 49. RAIMVNDVM DE SABVND sua *theologia naturali*, omnia, quae ad Dei & cognitionem, aeternamque illius gloriam, & lutem, spectant, tam apodictice deduxisse ad contradicere non liceat, emunctioris tamen

gra prope intelligentiarum creatarum tractatione *ecisa, ad ea quae reuelatio sola detexit, ratione con*-*tanda excurrunt, non magno precio operae, vt* Pala-*s in I. Dist. 2. Disp. 3. fuse tradit* In eiusdem post-sententiam discessit Jacobus Thomasius, in *Prae*-*ione LXXVII. de origine bellorum meditatio* RAY-NDI DE SABVNDE *discussa*, quae legitur in eius *efationibus sub auspicia disputationum suarum in* *demia* lipsiensi *recitatis, Lips.* 1683. in 8. p. 501 . vbi haec talia legimus: *Vixit ante secula duo & pe dimidium* RAYMVNDVS DE SABVNDE, *Scri*-*r* Hispanus, *vir, vt illa ferebant tempora, eruditio*-*non exiguae. Quanquam autem eius vix vnum at*-*r alterum memorari librum video: non tamen igno*-*s literatis opus est eius, quod* Theologiam natura-n, *siue* Librum creaturarum *inscripsit. Deliberatum* *eo habuit non docere modo, verum etiam demonstra*-*, quicquid hominem suae salutis cupidum & credere* *rteat & facere, siue officium eius versus hominem* *des, siue versus Deum. Scilicet eorum manipulo se* *cuit, qui nimis audaci conatu argumentis ex huma*-*rationis lumine deriuatis illa quoque demonstranda* *ferunt sibi, quae sola nituntur diuina reuelatione:* *nomine temeritatem eius* Theophilus *quoque casti*-Raynaudus. *Cui quidem citius assentiar, quam* menio, — — — *Esto in quibusdam quae demonstrare* *ri suo voluit*, Hispanum *illum iusti ponderis argu*-*nta protulisse: certe omnia eius talia esse tantum ab*-*vt concedam* Comenio, *vt in iis etiam, quae non* *culter indagari oculo humanae rationis possunt, ali*-*i eum nescio ridicule dicam, an miserabiliter philo*-*phatum esse, ausim contendere. Quarum quidem hal*-*inationum haec opinor, inter praecipuas caussa est,* *od arti* lullianae *deditus homo fuit: huius enim in* *peritiam video commendari ab* Henrico Cornelio A-ippa; (in epistol. dedicator. ad Joan. Laurentinum, *Commentar. in artem breuem* Raimundi Lullii, Tom. I. *Operum* p. 242. edit. *lugdunens.* 1600. in 8.) *mihi*

vero persuasum est, in illa tota arte plus esse
quam virium, plus amictus in superficie, quam
in cute neruorum &c. Conf. Meric. Casaul
Credulity and Incredulity in things divin and
London 1670. in 8. p. 16. Joan. Hoornbeek
versione Indorum *&* *gentilium*, *Amstelod.* 166
L. I. Cap. II. p. 94. Thomas Crenius in *An*
stionib. philologicis & historic. P. VIIII. Cap. I
sqq. Scripsit autem aduersus RAYMVNDI
BVNDE Obtrectatores, *apologiam* Michael
tagne, quae legitur in eiusdem auctoris *Ess*
Cap. XII. illumque praeterea defendit in ep
parentem, quae adiecta fuit recentioribus ed
de *l'Essais* v. c. *londinensi* 1724. III. Tom. in
siensi 1725. III. Tom. in 4. & *hagensi* 1727.
in 12. Lepido errori occasionem dedit Mic
Montagne *apologia.* Joannes enim Woweri
tur. I. *Epist.* LX. p. 120. edit. *Hamburg.* 16
scribit: *Adde theologica mystica, & quae ad a*
tem ecclesiae pertinent, cuius argumenti plurim
ro. Et erit, cum intelligas, me haec non min
luisse, quam alium quemquam hac fama celebre
illa REMONDI SEBAVDI theologia natural
conuertit in gallicum *sermonem* Dominus d
taigne, *qui* in Esaiam Apologiam *conscripsit.* v

la dogmata quae complectitur paradoxa, docet An-
in. Posseuinus in *Adparatu sacr.* Tom. III. p. 121.
uit autem hoc opus, quod CCCXXX. titulis absolui-
ur, ab auctore, vt in codice Regis Galliae, quem vi-
it Oudinus, legitur, anno 1434. Tolosae inchoatum,
anno 1436. ad finem perductum, & saepissime prae-
ritis temporibus euulgatum. Recenset varias edi-
ones Joannes Vogtius in *Catalog. libr. rar.* p. 594.
ui illas omnes ita euanuisse scribit, vt vix hoc tem-
ore adpareant. Conf. Jacob. Friderici Reimmanni
atalogus Bibliothecae theologicae Systematico-criticus
977. & 1063. Theophili Sinceri *neue Sammlung*
lauter alten vnd raren Büchern P. VI. p. 525 sqq.
ui omnes insignem operis raritatem confirmant. Edi-
o, qua vtimur litteris gothicis exscripta, *tabulam* al-
habeticam praemissam habet, & hisce initium ducit
erbis: *Incipit theologia naturalis, siue liber creatura-*
m specialiter de homine & de natura eius in quan-
m homo. & de his quae sunt ei necessaria, ad cogno-
ndum seipsum, & deum, & omne debitum, ad quod
mo tenetur & obligatur, tam deo quam proximo.
mpositus a venerabili viro, magistro RAYMVNDO
SABVNDE, *In artibus & medicina doctore. & in*
ra pagina egregio professore Typographus coroni-
loco haec addidit: *Finit liber creaturarum seu na-*
re siue de homine propter quem alie creature facte
. ex cuius cognitione illuminatur homo in cognitione
& creaturarum. Impressus Argentine *per* Marti-
n Flach. *inibi conciuem Anno incarnacionis domini*
Millesimoquadringentesimononagesimosexto (1496)
s. vero Januarii die vicesimoprimo. Quam vero
tionem omnium primam nominaueris, difficile di-
est. Nam Christianus Schoettgenius in *Continuat.*
bliotb. Fabric. *med. & infim. Latinitat.* L. XVII.
117. editionem adducit, sine loci & anni indicio, in
euulgatam, & in Theophil. Sinceri *neuer Sammlung*
lauter alten vnd raren Büchern l. cit. describitur
itio vetusta, in fol. quae in calce *Dauentrie per Ry-*

chardum Paffroed, non addito anno, excuſa
Illam anno 1487. in lucem editam eſſe perh
Vogtius l. cit. ſed in Michael. Maittaire *Ann*
graphicis nihil tale relatum legimus. Occu
dem Tom. I. p. 489. editio in fol. an. 1487.
que vrbis dauentrienſis, neque Richardi Paffro
tio facta legitur. Miramur quod Cl. Vogtius
ſtimonium Theophil. Sinceri l. cit. & Henr. V
ni in *Adpendice ad* Guil. Caue *Hiſtor. litterar.*
eccleſiaſt. p. 104. prouocauerit, cum neuter
triae anno 1487. eiusmodi editionem, ex I
Paffroed officina typographica prodiiſſe dixeri
centiſſima, quam Chriſtian. Schoettgenius l. c
lit editio, eſt *amſtelodamenſis* 1661. in 8. I
men integrum librum refert haec editio, ſed c
dium potius eſt, a Joanne Amos Comenio c
natum. Ipſe id teſtatur Comenius, in libro
neceſſario l. cit. vbi ait: *Liber* (Creaturarum)
tum 330. Venetiis, Lugduni, Francofurti *editus:*
lixitatem tamen, & eorumdem crebram repeti
ſtylique, quam a ſui ſeculi barbarie traxit, ſca
paucioribus, quam optandum erat notus, aut
ideoque a nobis contractior & lucidior Amſterd
per editus. Sed iacet ſic etiam, merx ſine e

compagnie de mon pere, avec d'autres hommes de sa sorte, luy fit present au déloger d'un livre qui s'intitule: Theologia naturalis, siue liber creaturarum Magistri RAYMONDI DE SEBONDE. *Et parce que la langue* Italienne *&* Espagnole *estoient familieres à mon pere, & que ce livre est basty d'un* Espagnol *baragouiné en terminaisons latines, il esperoit qu'avec bien peu d'ayde il en pourroit faire son profit, & le luy recommenda comme livre tres-utile & propre à la saison, en laquelle il le lui donna; ce fut lors que les nouveautez de* Luther *commençoient d'entrer en credit — — Or quelques jours avant sa mort, mon pere ayant de fortune rencontré ce livre sous un tas d'autres papiers abandonnez me commanda de le luy mettre en* François. *Il fait bon traduire les Autheurs, comme celuy-la, ou il n'y a guere que la matiere à representer; mais ceux qui ont donné beaucoup à la grace & à la l'elegance du langage, ils sont dangereux à entreprendre, nommément pour les rapporter à un idiome plus foible. C'estoit une occupation bien estrange & nouvelle pour moy, mais estant de fortune pour lors de loisir, & ne pouvant rien refuser au commandement du meilleur pere qui fut oncques, j'en vins à bout comme je puis, à quoy il prit un singulier plaisir, & donna charge qu'on le fist imprimer, ce qui fut executé apres sa mort &c.* Conf P. Baile *Dictionaire historique & critique* Tom. III. p. 2561. not. C. Niceron *Memoires* Tom. XVI. p. 216. Retulit Christian. Schoettgenius l. cit. quod anno 1739. Lipsiae in auctione publica, versio, illa, quam dedit Michael de Montagne antiquior, hoc titulo insignita *La Theologie naturelle de* D. RAYM. SEBON *mise en François par* Mad. Leonor. Royne de France, *Paris.* 1551. in 4. vendita fuerit & quod Joannes Martin, eodem anno aliam versionem in 4. euulgauerit. Quod ad primam adtinet, minime a nobis impetrare possumus, vt eiusmodi exstare versionem, credamus, cum omnes bibliothecarum catalogi, & historiae litterariae gallicae scriptores, nihil tale

 retu-

retulerunt. Sine dubio ipsa illa Joannis Martini, parisini, primum Maximiliani Sfortiae, mediolanensium ducis, deinde Cardinalis Lenoncurtii, Secretarii est versio, cuius titulus, qui talis est: *La Theologie naturelle de Dom* RAYMOND SEBON, *Docteur excellent entre les modernes, mise de Latin en François, suivant le Commandement de Madame* Leonore, *Royne douairiere de* France, *Paris. impr. par Michel Vascosan* 1551. in 4. folior. 140. ab homine imperito excerptus, & mutilatus in Catalogum, quem vidit Christian. Schoettgenius, relatus fuit, id quod saepe numero in auctionum catalogis fieri solet. Incidit, vt rem lepido exemplo illustremus, haud ita pridem in manus nostras catalogus, in quo aliquot *Noui Testamenti* editiones graeco-latinae, veteres & recentiores reperiebantur, quas ineptus & imperitus catalogi scriptor, omnes, ex editione *H. Kainhii* prodiisse adnotauerat. Ex verbis enim graecis Η ΚΑΙΝΗ, editorem quemdam *H. Kainh.* effinxerat. Quod autem ad Joannis Martini versionem adtinet, quam etiam Michael Maittaire Tom. III *Annal. typogr.* p. 600. refert illa non *theologiae naturalis* siue *libri creaturarum*, qui non methodo dialogica conscripta est, sed libri potius versio est, quem nonnulli *theologiae naturalis* compendium esse existimant, hoc, vt alias iam editiones taceamus, titulo editi: RAYMVNDI SEBVNDII *de natura hominis dialogi, viola animae ab auctore inscripti, Lugduni ex officina Sebast. Gryphii* 1544. in 8. In illis *dialogis* RAIMVNDVS & Dominicus Seminiuerbius de hominis natura, de cognitione Dei, de cognitione sui, & proximi, de omni debito, quo Deo & proximo obstricti obligamur, colloquuntur. De Joannis Martini versione gallica Niceron in *Memoires* Tom. XLII. p. 338 sqq. haec adnotauit: Martin *dit dans son Epître au* Cardinal de Lenoncourt, *datée du* 20. *Juillet* 1550. *que c'étoit la traduction d'un petit sommaire latin, extrait d'un fort gros livre, fait il y a plus de trente ans par un Docteur* Espagnol *nommé* RAYMOND SEBON,

qui

qui étoit alors Professeur en l'Université de Toulouse. *Elle est divisée en six dialogues, & non point en sept, comme le dit* du Verdier (& post illum Mich. Maittaire, & Christ. Schoettgenius ll. citt.) *& contient 86. chapitres suivis. Le premier dialogue traite de la nature de l'homme, le second des bienfaits de Dieu, le troisiéme de l'amour divin, le quatriéme du culte de Dieu, le cinquiéme de la chûte de l'homme & le sixiéme de sa réparation.* Cum igitur extra omnem dubitationem positum est, *violam animae*, librum a *theologia naturali*, plane esse diuersum, & operis tantummodo prolixioris compendium, ab ipso RAYMVNDO compositum, non solum quae de versionibus gallicis protulit Schoettgenius, emendatione indigent, sed ea etiam, quae leguntur in *lexico eruditorum* Tom. IIII. col. 463. RAYMOND DE SEBONDA, *schrieb* quaestiones disputatas, *machte sich aber durch seine* theologiam naturalem, *die bald vnter dem titel* liber creaturarum, *bald vnter der rubrik* viola animae, *bald mit Ausschrift* de natura hominis *gedruckt —— worden am berühmtesten.* De versione *theologiae naturalis* etrusca, quam Marcus quidam Ginnammi in vulgus *Venet.* 1633. edidisse dicitur, vid. Christ. Schoettgenius l. cit.

RAIMVNDVS DE SABVNDE, quem scriptores nonnunquam SEBVNDA, SEBONDE, SEBEIDE, SANT-SEBEIDE, & SEBON adpellant, Hispanus, artium, medicinae, & theologiae Doctor fuit, qui *obscuri aeque nominis, & conditionis*, vt Nicol. Antonius in *Biblioth.* hispan. *veter.* Tom. II. L. X. Cap. III. p. 141. scribit, *non ita tamen obscurae ad posteros, in monumentis ab eo relictis, famae*, Barcinone oriundus fuit, & academiam tolosanam, medio seculi XV. tempore doctrina, & praelectionibus suis illustrauit. Ambrosius ab Altamura illum quidem in *Adpendice ad Bibliothec.* Dominicanor. p. 454. inter illos homines retulerat, qui relicta Judaeorum superstitione, ad

 chri-

christiana transierunt sacra; Cum autem hoc co
tum, Philippi Jacob. Maussaci potissimum in
testimonio, qui in *prolegomen.* ad Raimundi I
pugionem fidei, scripserat, quod Michael de Mo
toto Capite Apologiae, RAIMVNDVM DE SAB
ex Judaeo Christianum repraesentauerit, id ia
plosum fuit a Petro Baile in *Dictionaire histori*
critique l. cit. not. A. vbi omnem Michaelis de
tagne *apologiam* se ideo perlegisse, & nihil pro
le inuenisse scribit. Conf. Henric. Scharbau *Jud*
detectus p. 121. Jo. Christoph. Wolfii *Bibl*
Hebraea Tom. III. p. 991 sqq. Legi praete
RAIMVNDO DE SABVNDE merentur Jo. T
mius *de Scriptor. eccles.* Cap. DCCLXV. p. 179
Simleri *Bibliotheca* p. 598. Casimir. Oudini *C*
tar. de Scriptor. & scriptis eccles. Tom. III. col
sqq. Jo Francisc. Buddei *Isagoge historico-th*
Tom. I. p. 288. & scriptores, quos iam pass
minauimus.

CXXII.

Liber Generationis & Regenerationis

[...]tia parte, cui *vestium* titulum, vt Niceron in *Me-[...]res* Tom. XXIIX. p. 114. testatur, destinauerat, [...]a ad finem perductum fuit. Praemittitur libro ra-[...]ri praefatio satis prolixa, & *votum Deo authori ef-[...]cissimo*, carmine elegiaco distichor. 13. *nuncupa-[...]m.* Quid in Opere in octo libros diuiso inuenia-[...], capitum, lectorem docere poterunt, argumenta, [...]ae heic in eius gratiam excerpsimus.

Libri I. Cap. I. *de veritate Dei.*
Cap. II. *de natura Dei.*
III. *Deum natura vnicum personis esse trinum.*
IIII. *De nominibus Dei.*
V. *De prophetis.*
VI. *De Angelis.*
VII. *De proposito Dei.*
IIX. *de hominis natura.*
VIIII. *de viri ac mulieris communione & societate.*
X. *de lege naturae.*
XI. *de Angelorum electione, ac lege.*
XII. *de angelorum quorundam improbitate, defectione & abdicatione.*
XIII. *de hominis electione, ac lege.*
XIIII. *de praeceptis homini in principio datis.*
XV. *de Defectione & casu hominis.*
XVI. *de conuersione humani status.*
XVII. *de antiqua* Luciferi *lite & caussa.*

Libri II. Cap. I. *de reuocatione hominis.*
II. *De hominis ingenio, facultate, labore, cura, & inconstantia, a constitutione mundi.*
III. *de experimento hominis vario.*
IIII. *de hominis arbitrio.*
V. *de propagatione humani generis, & morum atque doctrinae corruptela.*

XV. Se-

XX. *Satanae per ministros & satellites suos ad Regem caelorum interficiendum, occasio quaesita, insidiae exstructae.*
XXI. *Caelorum rex ipse pro salute publica vltro deuotus ac donatus, hostiaque constituta.*
XXII. *Communionis inter nouum & veterem hominem sacrosanctum arcanum.*
XXIII. Christus *hostiam ad sacrificium sese praebet, pro populi salute facit.*
XXIIII. Jesu Christi *victima.*
XXV. *Salutis publicae arcanum, a* Lucifero *tandem cognitum frustra contaminare conato.*
XXVI. *Sacrificium* Jesu Christi.
XXVII. *De morte* Jesu *publica notitia, varius hominum sensus.*
XXIIX. *de Resurrectione* Jesu Christi.
XXVIIII. *de legitimorum testimoniorum resurrectionis* Jesu Christi *sancta fide.*
XXX. Jesu Christi *ex mortuis exstantis officium ac doctrina prior.*
XXXI. Jesus Christus *ex mortalium conspectu sublatus ad Patrem rediit.*
IIX. Cap. I. *de Parasceue.*
Praecepta discipulis data promissi diuini exspectandi caussa.
II. *Euangelicum sabbathum.*
III. *Satanas euangelio regni obsistit.*
IV. *Virtutis, efficacitatis, & constantiae a* Jesu Christo *hominibus per Spiritum sanctum collatae periculum & experimentum multiplex.*

bro posteriori adiiciuntur, duo *testimonia apostolica,* rsibus hexametris concepta a pag. 548 – 599 quibus cessit *capitum index.* Ea, quae ecclesiae romanae ctoribus, displicuerunt in hoc opere, notata fuent, ab Antonio a Sotomaior, in *indice librorum prohibitor. & expurgandorum* p. 97.

CXXIII.

CXXIII.

Naturae hiſtoria, prima in magni operis (
pars, BENEDICTO ARIA *Montano*
ptore. Regi ſeculor. immortali & inuiſi
Deo Sac. *Antuerpiae ex officina Plantiniana A*
annem Moretum MDCI. (1601) in 4. pp.
praefat. pp. 6. exceperis.

Fallitur Niceronus in *Memoires* Tom. XX
114. & qui illum ſequitur Cl. Dauid Clemen
bliotheque hiſtorique & critique des livres qui j
ficiles à trouver Tom. II. p. 57. cum hunc
operis, quod modo deſcripſimus, vterque nou
ſtimauit editionem. Particula ille potius ſ
partis quam meditabatur BENEDICTVS AR
ſi mauis Commentarius ad Librum I. *Hiſtoriae*
tionis & regenerationis Adam *ſiue generis hum*
Dicauit illum Auctor S. rom. *Eccleſiae Matri*,
Deo felicitatem & amplificationem ſummam p
Scripta eſt dedicatio Hiſpali *in conuentu ordin*
ſtris D. Jacobi *ipſis Calendis Januariis* 159
BENEDICTVS ARIAS, montanus, opus no
gauit, vtpote qui anno iam 1598. e vita diſceſ
dedicatione, de hac ſecundae partis particula,
bit: *Promiſſi olim nobis magni operis partem p*
quam vocari placuit animam *nuper Deus ab*
edendamque propitius praeſtitit, cuius numini a
ri quidquid veram publicae ac priuatae vtilitati
tur laudem, ſingulariter debemus, nihil prorſu
vel ingenii vel induſtriae arrogantes nomini. L
vero ſecundam partem operis quoniam breui al
non poſſumus, & poſtulari imo flagitari, a pietat
toribus audimus, citra vllam vel inuidiam vel cu
nem exhibere conamur, idque ſedulo ac ſerio a
aſſiduis dierum etiam feſtorum (quos in ſacris c
& agendis gratis ponere nulla vetat religio) im

operis, perpetuo quidem & contento studio, non ta-
continuato, vt optaremus labore, sed eo variis ae-
is, valetudinis, itinerum aerumnis, alienorumque ne-
rum interpellationibus & curis interrupto; ex qui-
magna pars nobis vel inuitis praeter votum & insti-
m inopinato plerumque solent accidere, eaque in iis
sertim regionibus, quae rarissimam amicorum iis-
studiis deditorum suppetere possunt copiam, quorum
gentia in promouendo opere iuuari cuperemus. Hu-
vero dum cetera formantur membra, quod erudiri
cunque poliri potuit, caput *iam nunc exhibemus,*
comparatum, vt seorsum etiam specie & contem-
ione sui eruditorum in bis artibus oculos, animum-
detinere posse non dubitemus: quorum varia futura
non ambigimus iudicia, ita nec morarum quo minus
ras prosequamur parteis &c. Dedicationi subiecit
tor *elegiam votiuam,* quae *naturae bistoriae, siue pri-*
in corpore partis, ob oculos ponit *argumentum,*
chor. 53. Capita *bistoriae generis bumani,* ad quae
commentarius spectat, haec sunt: *Obseruationes*
raefationem 40. paginas priores implent. *Liber de*
betia & prophetis vnicus, cum duabus excursioni-
de sorte, de diuinatione &c. p. 40--134. pertinet
Libri I. Cap. 5.

isputatio de angelis p. 135--148. ad Libri I.
6.

natura disputatio τὰ καθόλου p. 149--158. ad Li-
Cap. 7.

bseruationes de rerum natura τὰ κατ᾽ ἴδιος, rerum
arum, & in primis animalium, si hominem exce-
is, historiam complectuntur physicam, nonnullis
ris ligno incisis illustratam p. 158--246. & spe-
t ad *Histor. generis bumani* Libr. I. cap. 7.

Historia de homine p. 247--465. in Capita VII. dis-
citur, quorum tituli sunt:

Cap. I. *de homine in genere* ad L. I. cap. 8.

II. *de*

II. *de humana societate* ad L. I. cap. 8.

III. *de hominis primum conditi natura, ca ingenio* ad L. I. cap. 9. & 10.

IIII. *de Constitutione mundi* ad L. I. cap.

V. *constituti mundi facies* ad L. I. cap. 1

VI. *Hominis a Deo primum conditi sum ptio, rursus hominis a se perditi tenuis tatio* ad L. I. cap. 15.

VII. *Animalis hominis descriptio per sing* ad L. I. cap. 15.

Notationes de animalis hominis vita, de aet. partibus, de morte prima, de morte corporis p. Adcuratior & prolixior libri rarioris rece in viri S. R. Siegm. Jacob. Baumgartenii A *von merkwürdigen Büchern* Tom. I. p. 329.

BENEDICTVS ARIAS, pauperum sed parentum sanguis, a patria *Frexenal de la* qua anno 1527. in lucem editus fuit, *monta* men adsciuit, vid. Cypriani a Valera *prolog* hispanica *Amsterod.* 1602. Paul. Colomesi Cap. XXXIIII. in *Opuscalis Vltraiect.* 1669.

qui a fait croire mal à propos à quelques uns, qu'il t né dans cette ville. Studiis in vrbe hispalensi, & demia complutensi peractis, Theologiae Doctor in leriore academia creatus, & laurea poetica donatus t. Paullo post inter ordinis S. Jacobi equites retus, cum Episcopo segobiensi, Martino Perez Ayaad Concilium tridentinum profectus est, & in itie Beniamini tudelensis inuenit *itinerarium*, quod *tuerpiae* an. 1575. in 8. in lucem edidit. Ex vrbe lentina reuersus, in locum secessit, ab omni homin consortio remotum, & piis meditationibus, litteumque studiis, quod vitae illi reliquum erat, transe constituit, sed a Philippo II. Hispaniae Rege re in lucem iussus, & Antuerpiam anno 1568 missuit, vt *opus* illud *biblicum regium antuerpiense* cuet. Opere hoc feliciter ad finem perducto, Rom abiit, ipseque libri exemplar, Pontifici Gregorio II. obtulit. Etsi quidem Hispaniae Rex illum, ob am, & vigilias, quas splendido huic operi impent, munere 2000. aureorum scutatorum ornaret, in rum Capellanorum regiorum susciperet, & di- equitum ordinis S. Jacobi commendatam *enderie*) *Pelay Perez* eidem conferret, aduersan tamen in Italia, & obtrectatorum insidias effunon potuit, qui illum haeresium apud romanum ficem postularunt, & eo adegerunt, vt relicta , omnique Italia, in hispalensem concederet vr, in qua anno 1598. aetatis anno LXXI. diem t supremum. Elogia quibus a doctissimis viris, ob nem doctrinam, & in primis ob tot linguarum, ae nimirum, graecae, hebraicae, arabicae, syriacae, daicae, gallicae, hetruscae, belgicae, anglicae, onicae cognitionem, condecoratus fuit, collegit l. Colomesius in Hispania *orientali* p. 241. Vitam pluribus verbis exposuerunt, & catalogum opea, quae euulgauit, conscripserunt Nicolaus Antos in *Bibliotheca* hispana *noua* p. 162. Anton. Possinus in *Adparat. sacr.* Tom. I. p. 217 sqq. Paull.

phium inſcriptum fuit.

DEO VIVENTIVM S.
BENEDICTI ARIAE MONTANI
HISPALENSIS
DOCTORIS THEOLOGI
SACRORVM LIBRORVM EX DEI BENEFI
INTERPRETIS EXIMII
ET TESTIMONII D. N. JESV CHRISTI
ANNVNCIATORIS SEDVLI
VIRI INCOMPARABILIS,
TITVLIS CVNCTIS MAIORIS
MONVMENTIS AVGVSTIORIS
OSSIBVS IN DIEM RESVRRECTIONIS IVSTO
ASSERVATIS CVM HONORE
D. ALPHONSVS FRONTIBERIVS
PRIOR CONVENTVS S. JACOBI HISPALEN
IN PRIORIS QVONDAM SVI
OPT. MERITI MEMORIAM
P. C. ANNO M. DC. V.
OBIIT ANNO M. D. XC. VIII.
AETAT. LXXI.

CXXIIII.

...θρωπο-παιδεία: Hoc eſt Gymnaſium vitae humanae. In quo Homo cognita incertitu- & fragilitate vitae, per aſſiduam & quotidia- mortis meditationem, ad bene viuendum & moriendum inſtituitur & praeparatur. *Au-* BARTOLOMAEO AGRICOLA *Baucomio J.* D. *MDCXVII.* (1617) *Oppenheimii typis & aere* ...*nymi Galleri* in 8. pp. 217.

Quo fato acciderit, vt auctoris iſtius, & librorum illo editorum memoria propemodum interciderit, ...re non poſſumus. In pauciſſimis bibliothecarum ...alogis, liber ab illo editus, inuenitur, & quae in ...ico *eruditorum* Tom. I. col. 148. ex Koenigii *Bi-* ...*theca vetere & noua*, de BARTHOLOM. AGRICO- relata leguntur, pauca ſunt, & liber cuius adſcri- ...titulum, ſilentio praetermiſſus fuit. In Chri- ...r. Hendreich *Pandect.* brandeburg. p. 63. libro- ...quidem tituli, paullo adcuratius adlati fuerunt; ...quis auctor, & vnde oriundus fuerit, altum eſt ſi- ...ium. Libellum, in quo omnia congeſta fuerunt, ... de fragilitate & vanitate humanae vitae, veteres, ...ecentiores auctores tradiderunt, nomine inſcripſit ...lteri Happelii, *Praefecti in* Dienheim, *compatris* ... Scripta eſt dedicatio in *muſaeo* Oppenheimii *Kal.* ...rt. 1617. Occaſionem ſcribendi, in epiſtola dedi- ...oria hanc fuiſſe ait: *didici & meas tentationes non* *pridem in funere & morte dulciſſimae filiolae*, Ma- ... Ottiliae, *mihi a Deo patre immiſſas, pie ferre &* ...*riſtiane ſuperare, quam paucúlos menſes, ſupra bien-* ...*m hac mortali aura ſpirantem intempeſtiua & acer-* ... *mors* (*homo humanitus loquor*) *e viuis rapuit, & vel* ...*floſculum amoenum falce dira demeſſuit. Erectus in* ...*e miſeria tuo exemplo fui, & inſuper inanitatem,*

 fra-

fragilitatem atque fugacitatem vitae nostrae,
nihil aliud est, quam

Vmbra leuis, fumus, puluis, ventusque vo

altius mecum meditari, & rem totam longiu
coepi, & meas has cogitationes in praesentem
thropopaediam *contuli.* In titulo conspicitu
dra inter duas alas, cui thuribulum, e qu
emittitur, impositum est his adscriptis verbis
GLORIA.

Cernitur hic fumus, binis clepsydra sub ali
Cernitur: Humanae typus & noua formula
Ala volat: sic vita volat. Fumus fugit at
Vita fugit subito; fugit & sic gloria mun
Ast clepsydra monet venturae mortis: & *c*
Reddendae domino rationis temporis acti.

CXXV.

Incipit prologus *sancti* HIERONIMI. *ca*
presbiteri: in libros Vitaspatrum sa
Egiptiorum. etiam eorum qui in Scithia T
atque Mesopotamia morati sunt: nonsolu

re typothetae vocant *titulus*, verbis: *Prima, se-* &c. *pars vitaspatrum* conceptus est. Inter edi- operis, quarum Heribertus Rosweydus, in *pro-* *v. in vitas patrum* proleg. XVII. p. 30 sqq. vi- nemorat, ordine haec quarta, sed omnium pri- , quae addito anni, loci, & typographi indicio, es priores a Rosweydo adductae destituuntur, em exiit. Refert illa in fine haec verba: *Anno tiuitatis Millesimo quadringentesimoseptuagesi- mo* (1478) *Nonas vero Maj. ob beatorum pa- profectum vitam heremiticam degentium. gesta* *s* (*haud immerito*) *memoriter sunt commendanda. Vitaspatrum appellatum*) *insigne. a quamplurimis um codicibus per sacrarum scripturarum viros um peritissimos ornatum. In oppido* Nurnber- *er* Antonium Coburger *oppidi praefati incolam compte impressum. Finit feliciter.* Conf. Mi- Maittaire *Annal. typogr.* Tom. I. p. 388. Lit- xpressa est gothicis admodum luculentis. Litte- rentes siue initiales omnes, a typotheta omissae, io adpictae sunt. Omnium autem prima B. ologus inchoatur, vario colore distincta, mo- mensae adsidentis, & manibus librum apertum is, figuram ob oculos ponit, qua sine dubio S. nymus designatur. Illa praeterea littera initia- triis florum, aliisque figuris, inter quas pauo r, exornata est. Librum praecedit *tabula*, mo- lorum temporum solito, alphabetica. Opus in quatuor distinctum est partes; *Prima* quae *lia* complectitur *per historias, secunda* quae *do- ia* continet, *per libellos & paragraphos*, *tertia le regulari obseruantia* agit *per rubricas*, & *quar-* lem in qua *de laude*, *& virtutum efficacia* tra- *per rubricarum capitula* distinguitur.

rima parte, praeter *prologum* inueniuntur 1) *vi-* Joannis *Eremitae* aegyptii. 2) S. Hor *abbatis* ii. 3) S. Ammonis *abbatis trium milium mona- chorum.*

Biblioth. med. & infim. Latinit. L. XV. p. 58
iicitur isti parti quartae,

Opusculum Asceticum *pro conclusione adne virtutum laude & effectu intitulatum.* quod X soluitur capitibus, quibus haec pertractantu menta. 1) *Admonitio de laude caritatis, & cunctis virtutibus praeferatur.* 2) *de humili caritatis connexione.* 3) *de obedientiae bono laudibus.* 4) *de virtute continentiae admoni quod continentia, non in vna, sed in multis r necessaria.* 5) *Continentia etiam in visu n est.* 6) *De continentia locutionis admonitio sa* 7) *de vilium vestimentorum adpetitu.* 8) *de illa, quae supra dicta sunt, cum discretionis debeant perfici.* 9) *de compunctionis bono qua me ex mortificatione nascitur.* 10) *Qualis esse ipsa compunctio.* 11) *De modo orandi, & qu ficet quod dominus oraturus in montem ascendi De pugna vitiorum aduersus virtutes. Et spi consilio qualiter vitia insidiaeque hostis antiqu tur.* 13) *Exhortatio de studio legendi.* 14) *A tio necessaria de aduersis tolerandis patienter mitateque amanda.* 15) *De venia peccatorum j da quamuis sint innumerabilia, vbi poenitentia ratoris* Theodosii *pro exemplo subinsertur.* 16) *ctione.* 17) *de pace.* 18) *Epistola beati* Macha *monachos.* Ex capite posteriore adparet, quo *epistola* eadem sit, quam Gennadius mass *de viris illustribus* Cap. X. p. 9. edit. Jo. Alb. cii, Macario seniori, monacho aegyptio tribuit, ait *vnam tantum ad iuniores professionis suae* sc *epistolam: in qua docet illum perfecte posse j Deo, qui conditionem creationis suae cognoscen omnes semet ipsum inclinauerit labores, & lu atque Dei auxilium aduersum omne, quod in ha suaue est, implorando, ad naturalem quoque j niens puritatem, continentiam, velut naturae de*

ariae, meretricis aegyptiacae, auctore Sophronio, iscopo hierosolymitano, interprete Paullo, Diaco- ecclesiae neapolitanae. 9) S. Mariae, virginis, ctore incerto. 10) S. Euphrosinae, auctore incer- 11) S. Frontonii, abbatis, auctore incerto. 12) Simeonis Stylitae, auctore Antonio, eius discipu- 13) S. Eufraxiae, s. Euphrasiae virginis, incerto ctore. 14) S. Macharii romani, serui dei, qui in- tus est iuxta paradisum, Theophilo, Sergio & imo (Hygino) auctoribus. 15) S. Pasthumii, (Post- mii) patris quinque millium monachorum, incerto ctore. 16) S. Onuphrii, eremitae, auctore Paph- tio, interprete anonymo. 17) S. Abrahae, eremi- , auctore S. Ephraem, Syro, Archidiacono, interpre- anonymo. 18) S. Pachomii, Abbatis tabennensis, ctore incerto, interprete Dionysio exiguo. 19) S. astiani, cenomanensis, eremitae in archiepiscopatu onensi, auctore incerto. 20) S. Joannis eleemo- arii, auctore Leontio Episcopo Cyprorum insulae, erprete Anastasio Bibliothecario. 21) S. Eugenii inis vita & passio, auctore incerto. 22) S. Basilii mi, auctore Amphilochio, interprete Vrso Archi- cono romano. 23) S. Ephraem, Syri, Diaconi eni, auctore & interprete incerto. Talia sunt, e in prima operis parte inueniuntur, quae falso ribi S. Hieronymo, Episcopo stridonensi, iam pri- a viris doctissimis demonstratum fuit. Antonius uinus in *Adparatu sacro* Tom. II. p. 45. hac ra- o scribit: *Sciant Lectores*, Vitas Patrum, *quae falso e ascriptae* Hieronymo, *fuisse olim a* Celso Hugo- J. C. *cum mss. codicibus collatas, atque* Lugduni *in lia editas apud* Jacobum Huguetum, *ann. 1515. grii autem & diuersorum eas esse proprios foetus ique indicant. Primo pars est ab initio prologi*, Be- ctus Deus, qui vult omnes, *vsque ad Caput* de pe- lis itineris ad Eremos, *quod praecedit* S. Paulli *vi- Huius autem primae partis cum Auctorem esse* grium ponticum hyperboritam, *multi (vt diximus)*

Dd 4 *putent,*

putent, *alii tamen* D. Petronium bononiensem *fuiss*
earum scriptorem existimant, *vt constat ex* Gennadi
&c. Conf. Casimir. Oudini *Commentar. de Scriptor.*
scriptis eccles. Tom. I. col. 851.

Parti secundae quae fol. CXXIIX. inchoatur, prae
mittitur *index* 207. paragraphorum, quibus haec pa
absoluitur. Variae in illa, ab auctore incerto, cong
stae sunt patrum de virtutibus variis *adhortationes*
sententiae, quibus multae immiscentur narratione
quae omnem fidem superare videntur. Adpendi
loco illi parti adiiciuntur varii libelli, quos iam oli
in codice graeco, hoc titulo insignito Ἀνδρῶν ἁγίων
βλος, ἡ βίοι τῶν περὶ Ἀντώνιον τὸν μέγαν ἁγίων legit Ph
tius, quod testatur in *Bibliotheca* Cod. CXCIIX. c
517 sqq. edit. *rothomagens.* 1653. Digestus fuit Ph
tii codex in Capita XXII. & sub singulis, totidem ve
vti titulis virtutum, varias narrationes, ex mag
λειμωναρίῳ siue *viridario Sanctorum* excerptas exhib
Libellorum siue Capitum argumenta, in versione la
tina, qua vtimur, haec sunt 1) *de profectu patrum.* 2)
de quiete (de fructu tranquillae vitae ac solitariae). 3)
de compunctione (in graeco codice Photii non exstitisse
videtur). 4) *de continentia.* 5) *contra fornicationem.* 6)
quod monachus nihil debet possidere (de paupertate, ...

... latinum conuersa dicuntur. Caetera quae se-
... untur capita, nimirum particula posterior capitis *de*
... uidentia & contemplatione. 19) *de sanctis senioribus*
... signa faciebant, (gr. περὶ σημειοφόρων γερόντων de se-
...bus qui miracula ediderunt). 20) *de conuersatione*
...ima diuersorum sanctorum (de variorum sanctorum
...rum vita Deo grata). 21) *Septem capitula, quae*
... Abbas Moyses, *Abbati* Pirmenio, (Eadem esse
...set Andreas Schottus quae in graeco codice dicta
...re Ἀποφθέγματα τῶν ἐν Ἀσκήσει γηράσάντων), a Joan-
... Subdiacono in linguam latinam translata dicuntur.
...nf. Jo. Alb. Fabricii *Bibliothec. graec.* L. V. Cap.
...XII. §. XIII. p. 24 sqq.

Tertia pars, quae fol. CCXI. b. initium capit *de*
...ulari conuersatione aegyptiorum *monachorum*, &
...um qui degunt apud Palaestinam, *vel* Mesopota-
...am, in capita distincta est LIIII. Prima illius par-
...ula a Capite I. ad XIIII. vsque, ex Seueri Sulpicii
...logis de conuersatione monachorum orientalium, &
Martini *miraculis*, secunda a Cap. XIIII. ad XL. ex
...annis Cassiani libr. *de coenobiorum institutis*, parti-
...a autem tertia a cap. XL. ad finem vsque ex eius-
...n Cassiani *Collationum SS. Patrum libris* desumta
... Conf. Anton. Posseuini *Adparat. sac.* l. cit.

Quarta pars primordia habet fol. CCXXI. & pro-
...it Anonymi opusculum, *de dictis & factis patrum,*
...achorum tam graecorum *quam* aegyptiorum, sub
...tos titulos digestis. E graeco, ciuitate latina do-
...um dicitur a Paschasio S. Martini ex dumiensi Ab-
...e, braccarensis Episcopi Diacono. Dicauit eidem
Martino, cuius iussu isti negotio se adcinxerat, ver-
...nem suam. Vltimum in isto opusculo caput *de me-*
...tationibus duodecim Anachoretarum idem esse vide-
...r, quod in codice graeco quem Photius legerat XXI.
...it. vid. Jo. Alb. Fabricii *Bibliotheca graec.* l. cit.
... 25. Casimir. Oudini *Commentar. de Scriptor. &*
...riptis eccles. Tom. I. col. 1471. Jo. Alb. Fabricii

 Biblioth.

PETRA SANCTA *Sacerdotibus eiusde*
Leodii Typis Joannis Ouwerx, & Leon
clↄ. Iↄc. XXVI. (1626). *Superiorum pe*
folior. 295.

JACOBVS FVLIGATTVS, romanu
Jesu presbyter, & congregationis B. Vir
edidit lingua hetrusca *vita del Cardinal*
in Roma 1624. in 4. & *in Milano* in 8.
VESTER PETRA SANCTA, eiusdem
Presbyter, adhortatione Mutii Vitellesci,
patrum, tunc temporis, generalis Praeposi
FVLIGATTI litteris permotus, in latinu
sermonem, variisque in locis mutauit & a
editionem, quam primam esse censemus
ptione dicauit Vrbano IIX. Pontifici rom

TIBI
BEATISSIME PATER
VRBANE IIX.
PONT. MAX.
BELLARMINVM

...um liber in duabus officinis typographicis exscriptus, ...aginarum numero destituatur, SILVESTER PETRA ...ANCTA, huius rei adtulit excusationem, quam eo ...bentius adscribimus, cum singularis illa prorsus sit, ... in repetita editione plane omissa fuerit: *Festinasse ...aela etiam, nedum Scriptoris calamum, Amice Le...or, ostendunt multa; & in primis ii, qui desideran...ur numeri paginarum: vtinam non & alios numeros ...sideres. Vrgebant Maiorum iussa; Amicorum vota ...imulabant; instabant quoque nundinae; nam etiam ...eras & volumina, quorum pretia deberent in animis ...linqui, Auaritia ausa est nundinari. Adgressi proin... opus Typographi duo; sed alter, vnde adgredi, al...r vnde progredi solemus. Si non poetice diceretur*

Dimidium facti, qui bene coepit, habet

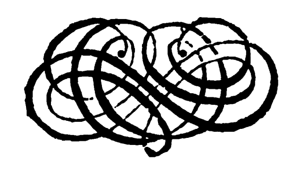
...tuisset ille, qui ab huius historiae dimidio exorsus est, ... alterius fortassis non male incboata editione diuina...s in quem deberet numerum desinere. Caeterum ...us erat Mathematicorum aliquo, qui astra, non ty...s componeret, vel certe Aedipo *coniectore. Sed pro ...c re solatium, mutuo in colloquio fuit*, Petrus Aloy...s Carafa, *Episcopus* Tricaricensis, *ac Sedis Aposto...ae legatus, cuius maxime auspiciis haec iam Histo...a prodit. Is enim, vt innueret, haud hanc rem esse ...e inusitatam;* Thomae a Kempis *libellum in mensa ...sceoli sui adpositum ostendit absque numerorum no...s. Gauisus ex eo equidem sum, & coepi versari sta... animo multa. Primo admirationi fuit; cum alia ...ximorum auctorum volumina circumstarent, vnum ... libellum familiarem adeo, esse Viro Principi, qui ... summam eruditionem summae vinctam nobilitati, ...c amplissimae familiae cognomen refert, vt hoc vel si ...uum ab eo inciperet, prodire ab ipso vno, pari cum ...mplitudine potuisset. Deinde referens me ad eun...dem libellum, simplicissimum, ac styli innocentia nemi...ni suspectum, omnibus gratum; cogitaui, paruum il...lud, sed sublime tamen, & tantum non a Deo scriptum opus,*

opus, fortasse numeris carere; quia liber est haud indigens notis, atque subsidiis. Quippe vbique in voces, velut oracula, missas inuenire est; quae in- ctora debeant, animosque demitti; prorsus vt pag quaeuis, Volumen; linea, Liber; vox, Periodus; syllaba fere, sententia videri debeat. Demum; (ta etsi nihil comparandi causa dixerim) ex hoc omen a cepi; quod fortasse Roberti Bellarmini vita *etiam ipsa liber perpetuus videri possit; ita vt pagina qua vis te, Lector, instruat, &, cum librum aperias, rep rias vbique, quod in eo admireris, quod imiteris. Si nihilominus aliquam velut appendicem datam tu commoditati (modo pro notis numerorum, adire litt ras foliorum maiusculas, & minusculas velis) hab paratam a Viro amico & erudito; a quo aequius l brum ipsum stylo longe amoeniore expectare d buisses.*

Omne volumen, *indice* rerum insigniorum, & du bus adprobationibus, Joannis a Chokier, Canonici, Vicarii generalis leodiensis, & Joannis Herennii, S cietat. Jesu in Gallo-belgica prouincialis, finitur.

Opus profecto superuacaneum susciperemus, si vi tam Roberti Cardinalis Bellarmini, quem ecclesia

i23 in 8. *Decora* Roberti *Cardinalis* Bellar-
ptima *fide collecta a* Sebaſtiano Bado *Genuae*
neuae, vt in *Catalogo Bibliothecae* bunauianae
P. II. L. VI. Cap. i. p. 1073. legitur) *typis*
Georg. Franchelli 1671. in 4. *Poſitiones in*
atione rituum pro beatificatione & canoniſa-
berti Bellarmini, *Romae* 1675. in fol. Daniel
Gieſuita della Vita di Roberto *Cardinale* Bel-
Libri IIII. in Roma appr. Nicol. Angel. Ti-
78. in 4. *La vie du Cardinal* Bellarmin *de*
agnie de Jeſus par le P. Nicolas Frizon *de la*
ompagnie, Nancy chez Paul Barbier 1708.
onf. Anton. Poſſeuini *Adparat. ſacer* Tom.
36 ſqq. Phil. Alegambe *Bibliotheca Scriptor.*
. *Jeſu* p. 410 ſqq. Jo. Imperialis *Muſeum*
um p. 169. edit. Jo. Alb. Fabricii *Hamburg.*
n 8. Chriſtophor. Hendreich *Pandect.* bran-
. p. 491 ſqq. Joannis Victor. Roſſi, ſiue vt
dicitur nomine, Jani Nicii Erythraei *Pinaco-*
naginum illuſtrium, I. elog. XLVII. p. 84 ſqq.
bſ. 1692. in 8. *La Storia di* Montepulciano
Spinelli *del Cap.* Marcello Benci, *in Fiorenza*
in 4. p. 150. Auguſtin. Oldoini *Athenaeum*
um p. 581 ſqq. P. Baile *Dictionaire hiſtorique*
ique Tom. I. p. 499 ſqq. Jo. Frideric. Mayeri
e de fide Baronii *&* Bellarmini *ipſis pontificiis*
a, Amſtelod. 1697. in 8. Jo. Franc. Buddei *Iſa-*
ſtorico-theologica Tom. I. & II. paſſim, in pri-
om. II. p. 1244 ſqq. Niceron *memoires* Tom.
p. 1 ſqq.

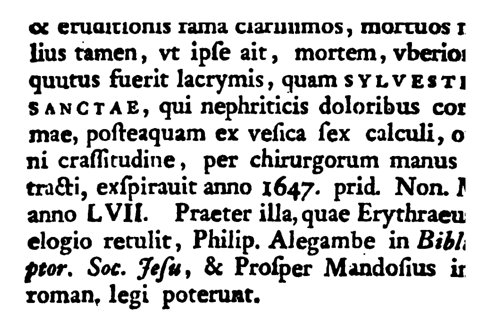
ne a mendis primae repurgata. *Antuerp*
cina Plantiniana Balthasaris Moreti M.
(1631) in 8. pp. 576. si praemissa & in
rum folior. 36. exceperis.

Quamuis haec editio, si raritatem spect
re inferior est, nitore tamen illam omni
Omissa *inscriptione*, cuius supra fecimus r
epistola illi praefigitur SYLVESTRI PET
CTAE noua dedicatoria, *ad* Vrbanum IIX
max. quae scripta est Leodii XV. Kale
1626. Post *praefationem*, *capitum indic*
gramma, quae omnia, in editione priore
hac secunda, Bellarmini inuenitur imago
.dissime expressa. *Index* in fine adiectus,
lixior & adcuratior illo est, qui in edition
scripsimus, inuenitur.

JACOBVS FVLIGATTVS, romanus,
Jesu Presbyter, & congregationis B. virgin
sanctorum, sanctarumque, & virorum cla
vitis, quas lingua hetrusca euulgauit, poti
claruit, diemque supremum obiit anno 16

mposée en italien par le P. JACQUES FULIGATI, traduite en François, par le P. Pierre Morin tous us de la même compagnie. A Paris chez Cramoisy 125. in 8. In lexico eruditorum Tom. I. col. 934. dem JACOBI FULIGATTI vita, a Joanne Mori-, Congregationi oratorii addicto, in linguam galli-m conuersa dicitur. Sequitur celeberrimus illius lexi auctor, hac in re, Paullum Colomesium, Anto-um Teissier, Petrum Baile, aliosque; sed illos er-re, & Joannem Morinum, nunquam animum ad mponendam eiusmodi versionem gallicam appulis-demonstrauit iam Niceron in Memoires Tom. VIIII. 29. In hispanicum etiam sermonem translatam e FULIGATI biographiam, testatur Leo Allatius l. ... Collegit quoque JACOBUS FULIGATTUS, berti Bellarmini epistolas, & euulgauit Romae ... in 12. Ex hetrusco in latinum sermonem il-transposuisse dicitur in lexico eruditor. Tom. II. 805.

LVESTER PETRA SANCTA, romanus, So-is Jesu Alumnus, natus anno 1590. vir, vt Ery-uteanus illum adpellauit, caelestis fuit ingenii, ...que eruditionis, cuius rei, scripta, ab illo edita, ntissimum exhibent documentum. Famiani dae ille praesertim frequentauerat scholas, & inde edibilem fere latine loquendi scribendique re-uerat facultatem, qua, virorum doctissimorum, incipum, in summa dignitate constitutorum, sibi lliauerat gratiam. Petro in primis Aloysio Ca-o, R.E. Cardinali, admodum carus fuit, qui illum, tineribus suis, Pontificis romani iussu, per Ger-niae, & Belgii partem susceptis, a latere diuelli nquam fuerat passus. Religionis, quam profiteba-, strenuus adsertor, aduersus Petrum Molinaeum, dream Riuetum, aliosque romanae ecclesiae aduer-os, euulgauit libros, nonnullosque, & inter illos ebrem quemdam Principem, eo perduxit, vt vete-

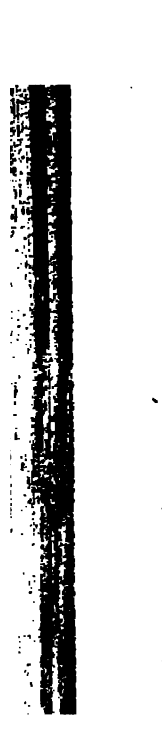
& eruditionis fama clarissimos, mortuos r
lius tamen, vt ipse ait, mortem, vberioı
quutus fuerit lacrymis, quam SYLVESTI
SANCTAE, qui nephriticis doloribus cor
mae, posteaquam ex vesica sex calculi, o
ni crassitudine, per chirurgorum manus
tracti, exspirauit anno 1647. prid. Non. I
anno LVII. Praeter illa, quae Erythraeu
elogio retulit, Philip. Alegambe in *Bibl*
ptor. Soc. Jesu, & Prosper Mandosius ir
roman, legi poterunt.

CXXIIX.

Vita Caesaris Baronii Ex Congregat
torii S. R. E. Presbyteri Cardinalis
stolicae Sedis Bibliothecarii, *Auctore* H
MO BARNABEO *Perusino Eiusdem Cong*
Presbytero. Romae apud Vitalem M
MDCLI. (1651) *Superiorum auctoritate*
bus Joannis Casonii in 4. pp. 199. exce

blicae litterariae consulit HIERONYMVS BAR-
EVS, perusinus, eiusdem congregationis, cuius
Baronius fuerat alumnus, Presbyter, qui viri, tot
que meritis conspicui, memoriam obliuioni eri-
:& illius in rem litterariam merita ad posteros
misit. Eiusmodi operi, ante BARNABEVM,
e adcinxerat Michael Angelus Buccius, romanus,
regationis Oratorii Presbyter, qui non solum
em in funere Caesaris Baronii, Cardinalis, III.
l. ann. 1607. in templo S. Mariae, & S. Grego-
Vallicella recitauerat, & eodem anno, *Romae*
typis mandauerat, sed multa, praeterea, de rebus
gestis congesserat, & quinque libris descripse-
ed immatura morte abreptus perficere non po-
. Vsus fuit postea Buccii commentariis inedi-
concinnando Baronii *elogio*, Henricus Sponda-
quod *Annalibus* Baronii *ecclesiasticis*, *in Epito-
dactis*, semel, iterum, & saepius editis, anteire
Institit autem superiorum iussu permotus,
ABEVS, Buccii vestigiis, & quaecunque de Ba-
, aut dicta aut scripta fideliter inuenerat, ea
collegit, atque in historiae modum conscripsit.
illa, quidem inueniri nonnulla, ait, quae publi-
lesiae auctoritate haud fulciantur, nihilo tamen
, cum ea omnia, ab hominibus fide dignis, aut
aut scriptis consignata essent, posteris tradere
bitauit. Testatur praeterea Jesum, & sanctos
ipsumque angelum, qui custos fuit Baronii, se
n gratiam, nihil more blandientium loqui, sed
id dicturus sit, pro testimonio dicere, & minus
se meritis, quem totus orbis canat, sacerdotes
tur, virginum chori desiderent, monachorum, &
um turbae deplangant. Inscripsit opus suum
ABEVS nomine Innocentii X. Pontificis max.
it illud in libros tres, quorum primus vitam
riuatam, a prima iuuentute, studia, & res, quae
itigerunt memorabiles XX. capitibus, secundus
ites, & munera, quae gessit ecclesiastica capiti-

 bus

ab apostolica sede adprobata, sed tanquam
suorum auctorum fide pondus obtineant,
non aliter quam historiam humanam. C
Vrbanus etiam IIX. anno 1625. decretum
idemque confirmauerit anno 1634. quo pr
primi libros, hominum, qui sanctitatis seu
ma celebres, e vita migrauerunt, gesta, mi
reuelationes, seu quaecunque beneficia, ta
rum intercessionibus, a Deo impetrata co
sine cognitione, atque adprobatione Ordin
res BARNABEVS monet, quod nulli, per
rationes suas, cultum aut venerationem ad
famam, aut opinionem sanctitatis, aut ma
cere, seu augere, nec quidquam existimatio
iungere, nullumque gradum facere voluerit
ram aliquando vllius beatificationem, vel c
nem, aut miraculi comprobationem; ex
tummodo iis, quos Sedes apostolica, Sancto
torumque catalogo iam adscripserit. Se
profecto a lectoribus suis BARNABEVS i
tiam, si in narrandis eiusmodi rebus paullo
cior, & in recensendis Baronii laboribus li
controuersiis, ob nonnulla eius opera exc
fere omnia, sicco, quod aiunt, transiit pede

liopolarum tabernis prostaret, nouam curauit Gre-
lius Fritz, Congregationis Orator. vienn. Presby-
,.quam hoc cum republica litteraria communica-
titulo: *Purpura sancta seu Vita purpurati S. R. E.*
ncipis Caesaris Baronii *Cardinalis Presbyteri &*
stolicae sedis Bibliothecarii, historiae christianae pa-
,annaliumque sacrorum conditoris consummatissimi,
Congr. Oratorii S. Philippi Nerii, *Auctore* HIE-
N. BARNABEO, *Eiusd. Congr.* Rom. *Presbytero.*
accedunt praeter copiosum Indicem Elogia Baronio
illustribus sanctitate & doctrina viris attributa, O-
Gregorii Fritz, *Congr. Orat.* Vienn. *Presbyteri.*
Romae *cum Approbat. Superiorum*, *nunc* Vien-
Viennae Austriae, Prostat apud Joh. Jacobum Wol-
Anno MDCCXVIII. (1718) in 8. pp. 274. exceptis
is prioribus, & indicibus 23. Omissa est in recen-
e editione, HIERONYMI BARNABEI *epistola*
icatoria ad Innocentium X. & *praefatio ad lecto-*
, Substituit illius in locum Gregorius Fritz *epi-*
lam dedicatoriam, ad Francisc. Anton. Joseph. Pe-
a de Pallingen, Praepositum in Eisgarn, S. Caes. Reg.
iest. Consiliarium, & inferioris Austriae Praelatum.
ine addidit *elogia*, quibus Sixtus V. *Pontifex* rom.
sias de Loaysa *R. E. Cardinalis*, *& Confessarius*
lippi II. *Regis* Hispan. *ex ord. Praedicator.* Ro-
tus *Cardinalis* Bellarminus Soc. J. Stanislaus
scouius *Archiepiscopus* gnesnensis, *R. E. Cardinalis*
tus natus, regni Poloniae *Primas primusque Prin-*
, Wilhelmus Damasus Lindanus, *Episcopus* rure-
densis, Theophilus, *Episcopus* elburensis, Henri-
Spondanus, Mauleosolensis, (*Mauleon*), Apamia-
, (*Pamiers*) *in* Gallia narbonnensi *Episcopus*, *&*
Galliae *a sanctioribus consiliis*, Marcus Fugger,
in Kirchberg *&* Weissenhorn, Rudolphi *Caesaris*
a consiliis, Alphonsus Ciaconius, biacensis, *Poeni-*
tiarius apostolicus ex Ord. Praedicat. Jacobus Sa-
us *Soc. Jesu.* Jacobus Quaulterius (*Gaultier*) an-
naeensis (*Annonay*) *Soc. Jesu.* Nicolaus Orlandi-

 nus,

tur. Michael Angel. Buccius, *e Congr. Orato*
nus Torrentius, *Episcopus* antuerpiens. G
Ponce de Leon, hispalensis, Aloysius Valmarn
Jes. Caesarem Cardinalem Baronium ornaru
passim in eorumdem libris, epistolisque tum
tum priuatis, ad ipsum Baronium, conscripti
nentur. Illis coronidis loco addidit, Francis
les, Episcopi & Principis gebennensis, *epistola*
ronium scriptam, Annesii Allobrogum ann.
XXIIX. Nouembr. & particulam, ex Spondan
ctiuam, *in morosos censores, criminatoresque*
Indices iidem sunt, qui in editione romana e

CAESAR BARONIVS, Sorae, in vrbe Campan
quissima, natus fuit, anno 1538. patre Cami
no, matre autem Portia Phoebonia. Studio
riculo primum in vrbe verulana, mox Neapol
Romae feliciter confecto, Philippi Nerii pc
hortatu, inuitis autem parentibus, anno 1561
ter factus fuit. Posteaquam in locum Philip
anno 1593. Congregationis Oratorii praepo
constitutus, paullo post Clementis IIX. Conf
audiendis eligebatur. In istius autem Ponti

palium Tomo XI. inserto Hispanorum in se concitet odium, qui nihil non agebant, vt consilium de eligendo, irritum redderent. Mortuus est anno aetatis anno LXIIX. Praeter Buccium, Spondanum, & BARNABEVM, quos iam nominauimus laudes eius praecones, legi merentur Antonii Posseuini *Apparat. sac.* Tom. I. p. 257. Jani Nicii Erythraei *Pinacotheca* P. I. elog. XLIIX. p. 87 sqq. Iusti Baronii, veteracastrensis, *in obitum* Caesaris Baronii *parentalia*, quae leguntur *Annal.* Tomo I. praemissa, Augustini Oldoini *Athenaeum* romanum p. 152 sqq. Ellies Dupin *Bibliotheque des auteurs ecclesiasti-* Tom. XVII. p. 1 sqq. vbi ait, *qu'on ne peut que louë & que l'on n'estime la mémoire de* Baronius *qui avoit beaucoup de religion, de probité, d'équité, d'erudition, & de lecture, & qui a travaillé utilement pour le bien de l'Eglise, & pour l'Eclaircissement de l'Antiquité ecclesiastique. Il seroit à souhaiter qu'il été exempt des preventions, que son education, & son lui avoient inspirées.* Conf. Niceron *Memoires* Tom. XXVII. p. 307 sqq. Jo. Imperialis *Museum historicum* p. 94. Jaques George de Chaufepié *Nouveau dictionaire historique & critique* Tom. II. Litt. B. p. sqq. Jo. Frideric. Mayeri *de* Baronii & Bellarmini *ipsis pontificiis ambigua fide, Eclogae, Amstelod.* in 8.

HIERONYMVS BARNABEVS perusinus, Congregationis Oratorii romanae Sacerdos, ab Augustino Oldoino in *Athenaeo augusto* p. 140. elogio *viri praestantis ingenio, summaque eloquentia praediti*, ornatus fuit. Praeter Baronii *vitam*, *carmen latinum*, *in obitum* Georgii Boreae, *nobilis* lugensis euulgauit *Perus.* 1637. in 8. E vita discessit d. XIIX. Jul. anno 1662. Scripta quaedam consignauit, quae, in collegio Patrum Oratorii, Msta adseruantur.

CXXVIIII.

Commentarii de rebus pertinentibus
MAR. S. R. E. *Cardinalem* QVIRIN
Prima in duos libros diuisa *Brixiae*, *Ex*
phia Joannis-Mariae Rizzardi. *MDCCXLI*
Superiorum permissu. in 8. form. maior.
except. pp. XVI. prioribus.

Commentarii de rebus pertinentibus
MAR. S. R. E. *Cardinalem* QVIRINVM
cundae Liber primus. *Brixiae. ex Typogr*
annis-Mariae Rizzardi. *MDCCXLIX*. (17
periorum permissu. pp. 279. except. X
prioribus.

Appendix ad Lib. I. Part. II. Com
rum de Rebus *Card.* A. M. QVIRINI qu
tur Responsa seu Consilia Praestantium M
Doctorum de Morbo qui eundem Cardin
quinque, & amplius menses lectulo affix
nuit. *ibid. ap. eund. MDCCL.* (1750). *Su*

t. Testes illius rei sunt *Primordia* Corcyrae, & *cimen variae litteraturae, quae in vrbe* Brixia, *eius-* *i ditione paullo post incunabula typographiae florèbat*, ri, quos omnes magnifaciunt, & diligenter legunt, rei antiquae litterariae pretium statuunt. Suis inentissimus Cardinalis sumtibus, plerosque libros e conscriptos, prodire iubet, quae etiam caussa est, m ob rem in hisce regionibus, rarius occurrant. *r écrits du* Cardinal QVIRINI, ait Cl. Dauid Clent in *Bibliotheque historique & critique, des livres i sont difficiles à trouver*, in praefat. Tom. I. p. XII. *feront jamais communs parcequ'il les fait imprimer s dépens, & se reserve le plaisir d'en faire des pre-* Nos ipsi eminentissimi Principis munificentiae, ptum grati referimus librum, quem nunc recense statuimus. Rerum autem praestantissimarum vatas, quibus omnis liber refertus est, prohibet, quo ius adcuratam, & ad amussim, vt aiunt, factam resionem exhibeamus, id quod lectores nostri, eo lius) nobis condonabunt, quo plures *ephemerides nt litterariae*, qnae egregium librum adcurate & ixe descripserunt. Vt duas tantummodo, ex maeorum copia, nominemus, Ephemerides gallicae, titulo *Bibliotheque impartiale*, *Lugduni Batavo-* prodire solent Tom. I. p. 78 sqq. p. 211 sqq. is & abunde adducunt, quod legendi cupiditatem tare possit, & Fridericus Guilielm. Kraftius in der *theologischen Bibliothek* Tom. IIII. p. 291 sqq. m. V. p. 706 sqq. p. 714 sqq. recensione facta, nam mouet legentibus, vt ipsum librum euoluere piant.

Pars prima, in libros duos diuisa est, quos praefao antecedit, in qua, Cardinalis Augustini Valerii explo, eminentissimus auctor, adductum se esse fatear, vt *commentarium de rebus ad se pertinentibus* mponeret, & cum orbe erudito communicaret. *iber primus*, quinque capitibus, res exponit, quae emi-

que XVII. Aug. anni 1740. complectitur.
nentissimus Princeps, conscribendae isti pa
ret, fatali pedum morbo correptus, per q
amplius menses, decumbere in lecto co
Istius autem morbi caussam his ipse verbis e
II. L. I. p. 103. *Quanti modo faciam viri*
zochii) *eruditionem, testantur, plures mearum*
litterae ad eum datae. Vnas ex istis, nempe
Decadis secundae, hoc loco memorandi ansam
dit par aegritudo, qua dum ista imprimuntur
ac illa, qua detinebar, dum easdem, quemadm
dem prodidi, Romae *exararem, incommoda*
fectio, in extremis pedum partibus, profecta
te sex, & amplius annos ex socordia a me
studiis vacando per aliquot horas antelucana
tempestate, pedibus calceorum praesidio nudat
vero orta ipsa in praesens est, ex igne, cui stud
vacans per septem integros menses (nam totia
hoc anno (1750) *perdurauit) assedi pedibus v*
vndique conuolutis, ac proinde ex huius, & ig
ctu sensim, vt aiunt, sine sensu veluti adustis,
coctis eorundem malleolis, quae pars damnis
facile obnoxia est ex mollium fibrarum, neru

[...]nari contingat, &c. Vt autem eo citius, pertinax [...]nino morbus expelleretur, celeberrimos per o- [...]nem Europam medicos, ſcriptis adiit litteris, vt ſuis [...] ſuccurrerent conſiliis, vnde originem traxit, quam [...]emorauimus

Appendix ad Librum I. Partis II. Complectitur illa [...]ae conſilia medica, & varias virorum doctiſſimorum [...]ſtolas, quae hac occaſione, ad eminentiſſimum au- [...]orem ſcriptae fuerunt. Medicorum, & chirurgo- [...]m nomina haec ſunt: Gio. Battiſta Grandi, *Medico*, [...]*ſico*, *Anatomico in* Venezia. Leonardo Doro *Medi-* [...]*Fiſico in* Venezia. Andreas Paſta *Phyſic. coll.* Ber- [...]mi, D. J. B. Beccari *in* Bologna, Guſmann. Galeaz- [...], Petrus Paul. Molinellus, & Joſephus Azzogui- [...]s, *medici* bononienſes. D. Anton. Cocchi *P. P.* [...]*tom. in* Firenze, Carolus Fridericus Hundermark [...]*l. & Med. D. & P. P. in Acad.* lipſienſi. D. Ju- [...]s Godofredus Günzius *Anat. & Chir. Prof.* lipſienſ. [...]Jo. Jacob. Hullerus, *Conſiliar. atque Archiater Re-* [...] Sueciae *& in Collegio quod* Caſellis *eſt*, carolino [...]*feſſor.* D. Georg. Gottl. Richter *Senior Facultat.* [...]*dic.* göttingenſis, D. Sulzerus, *Sereniſſ. Ducis* Saxo- [...]thani *archiater.* D. Godofredus Melm, *Med. D.* [...]*of. & reipubl.* bremenſis *Phyſicus.* D. Chriſtoph. An- [...]as Winckler *Med. D. & Reip.* norimbergenſ. *Phy-* [...] *ordinar.* D. Balthaſar Erhart *M. D. & reipubl.* [...]mmingenſ. *Phyſicus ordinarius.* D. Petr. Anton. [...]Alliardis, *Archiepiſcopi* ſalisburgenſis *Archiater*, D. [...]heſter Bariſanus *Med. D.* ſalisburg. D. Godofredus [...]cob. Jaeniſch, *M. D.* hamburgenſ. D. Jo. Andr. [...]einze, *Sereniſſ. Ducis* brunſuicenſ. *Legion. pedeſtr.* [...]*dic. ordinar. & Chirurg. primar.* D. Carol. Fride- [...]c. Koch, *M. D. Conſil. Aul. Med. ord. legionum ſtata-* [...]*rum* Sedini. J. E. A. Thede *Chirurg. mai. legion.* [...]*deſtr. Dn. Maioris generalis* de Treskow. D. Jo. [...]riſt. Vngnad *M. D. eiusdemq. in gymnaſio regio* ſe- [...]nenſi *Prof. P. ordin.* D. Jo. Chriſtoph. Riedel *Phil.*

&

& Med. D. P. P. ordin. erfurtensis. D. H.
Medic. Doct. erfurtensis. D. de Pousse, p
Epistolae autem hac occasione exaratae fuerun
rolo Friderico Hundermark, Frideric. Otton
kenio, Jo. Matthia Gesnero, Jacob. Guilielm.
lino, Julio Carolo Schlaegero, Jo. Phil. Casse
Georg. Schelhornio, D. Godofredo, Abbate c
S. Petri salisburgensis, Herman. Samuel. R
Perardo, regis Boruss. Capellano Sedini, & a
drea Gordon ordin. benedictin. in Academia
tensi olim P. P.

Partis secundae Liber secundus, quatuordeci
tibus res a die XXVI. Nouembr. anni 1727. ad
vsque 1740. praeclare gestas continet. Haec
omnia tam monumentis publicis, quam litter
ris per omnem Europam, in summa dignitate
tutis, & eruditionis laude clarissimis, illustran
que confirmantur. Earum index cuilibet par
missus conspicitur. Quod reliquum est optan
quae ab eminentissimo auctore promissa est,
quarta pars, in lucem ab ipso feliciter emittat
cusi quidem fuerunt recensiti commentarii
1750. in 8. sed nulla ex parte, ad editionis b

...t. praemissis. Recensio vid. in Frid. Wilh. Kraftii ...*theologischen Biblioth.* Tom. VII. p. 739 sqq.

Qui cetera *opera*, ab eminentissimo Cardinale euul...., vno quasi obtutu, sibi cognita reddere cupit, ...luat opusculum, lingua hetrusca, hoc titulo edi...: *Catalogo delle opere dell' eminentiss. e reverendiss. ...ore Cardinale* QVERINI *uscite alla luce quasi tut... de' Torchi di me* Gian-Maria Rizzardi *Stampatore in ...scia* in 8. pp. 40.

CXXX.

...lli II. Veneti Pont. Max. Vita Ex codice An...elicae Bibliothecae Desumpta. Praemissis ...sanctissimi Pontificis Vindiciis aduersus Pla... aliosque obtrectatores. *Romae Typis Anto... Rubeis apud Pantheon.* MDCCXL. (1740). *Su...m permissu.* in 4. form. maior. pp. LXXXIIX.

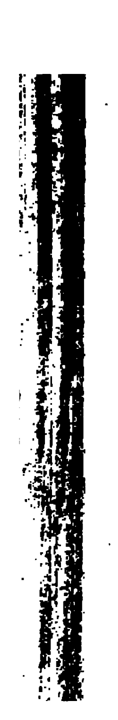
...m anno 1740. die VI. Februarii Clemens XII. ...ifex rom. viuere desiisset, & romanae ecclesiae ...s purpurati, de eligendo nouo Praesule solliciti, ...-consueto, suis exciti sedibus, in conclaue fece...nt, eminentissimus QVIRINVS, parum sollicitus, ...parte aliqua habenda, in comitiorum pontificio... negotio, Romam proficisci, quam serius fieri pos..., animo constituit. Per duos igitur & amplius ...nses, Brixiae tranquille substitit, nec antea Romam ...t, & id quidem admodum aegre suscepit, quam ...nse Aprile exeunte, & inuitus quasi & coactus die ... Maii in pontificium conclaue se recepit. In illo ...tem conclaui, tempus a curis, & grauioribus nego... vacuum, omne, *vitae* Paulli II. quam olim e mss. codice

codice angelicae augustinensium Bibliothe
bendam curauerat, impendit, & hac re effe
post XL. dierum spatium, *vindiciis*, & *ad*
structa, eodem anno, in lucem prodire poss
vero *vaticanas*, hoc opus adpellari posse, i
nentissimus editor, cum in comitiorum pon
obscuritate, & tenebris procreatum fuerit.
tres potissimum partes, illud diuisum fuerit
quo occurrunt, ordine persequemur.

Primo loco post praefationem *vindicia*
Platinam, aliosque occurrunt. Depinxerat
tholomaeus Platina, Paullum II. eiusmo
bus, vt illum, veluti infensissimum litterarum
auarumque tyrannum delinearet, qui homin
tos, vrbe romana expulerit, nihilque magis
quam vt argentum vndique corraderet. In
tio dedit Paullo II. Platina, quod apostolic
breuiatorum collegium, cuius dignitati, &
Pii II. munificentia consuluerat, ita male h
homines illos bonos ac doctos, diuini, atqu
iuris peritissimos, qui ex toto terrarum or
pollicitationibus & praemiis ad romanam c
cati fuerint, indicta caussa, bonis, ac dignita

..., ne ab vrbe discederet. Haec Platina sub ipsum ... illius exordium, idemque paucis interiectis nouae, ... quidem acerbiori in se, aliosque romanae academiae ..., excitatae tragoediae caussam dedisse, scribit ... rationis crimen iisdem impactum, perinde ac si de ... mano pontifice interimendo cogitassent; cui tragoe... finem imposuerit ipsius Pontificis obitus. Demum ... ad vitae illius calcem ad conuicia reuersus, Paul... carpit, quod humanitatis studia ita odisset, & con... ueret, vt eius studiosos vno nomine haereticos, ad... ret, Romanosque hortaretur, ne filios diutius, in ... arum studiis detinerent, quod satis esset, si legere ... ribere didicissent. Ab hisce igitur, & aliis ma... lorum hominum calumniis vindicatur Cap. I. ... II. simulque demonstratur, illum non litteras, ... tantummodo litteratos esse insectatum, qui ethni... religionem, prae christiana adamare videbantur. ... autem quam ob rem Paullus II. academi... illos romanos infensissimo prosequutus fue... dio, illa fuisse dicitur, quod eius furfuris ... homines, seu mores, seu doctrinam specte... quiduis potius quam pontificiae beneuolen... cumenta mererentur. Disputabant ii, inquit ... auctor, de animorum immortalitate, pla... potius sectae quam christianae religionis adse... & nomina in baptismate suscepta immutabant, ... tutem tantum, vt ipsi aiebant, veterum aemu..., ad virtutem incitantes, sed nimio gentilitatis ... obcoecati. Amor hic quosdam ex ipsis adeo ... versos egisse comperitur, vt nec a solemnium quo... sacrificiorum ceremoniis abstinerent, vel sub Quirinali monte, praesertim natali cuiusque eo... die recurrente, vsurpantesque priores illos secundae ... satyrae versus:

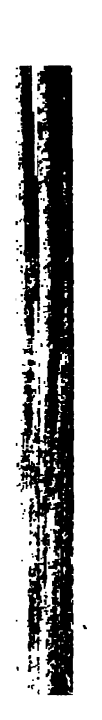
...nc, Macrine, diem numera meliore lapillo
...i tibi labentes apponit candidus annos;
...nde merum genio.

Et quia prae foribus ſtat mors inop
dum eſt,
Occupet impotos ne via longa neci

— — *Aſſero nunc* Michaelis *noſtri* Can
nium, ad eam ipſam romanorum *quorund*
corum nequitiam declarandam luculentum
gniſſimum; Hic Paullum *commendat diſc*
nefandam eorum ſectam, ſceleſtamque opin
ma diligentia e medio romanae *Curiae ſ*
nimirum fidem orthodoxam prauis morib
praedicarentque fas cuique eſſe pro arbitr
bus vti, quin turpe arbitrantes, ſancti no
baptismate acceperant, vocari, eo ſuppre
imponerent ex ethnica religione deriuatum
huic nequitiae eosdem crimen conſpirati
Pontificis vitam, vere adieciſſe, tantamque
tem Marco Romano, *quem* Aſclepiadem,
neto, *quem* Glaucum, Petro, *quem* Petre
miano Tuſco, *quem* Callimachum *adpell*
ſertim adſcribit. Glauci, Petreii, *atqu*
mentionem facit Platina *quoque, quin*
praecipuum eius ſceleris architectum hab
quemadmodum & principem in ea Acaden

re, quin Romulo *aram construere, perinde ac si ost excessum suum* Proculo, *vt scribit* Cicero, de is, *se Deum esse, & Quirinum vocari dicenti praestaret. Nullus dubito, non alium quam hunc* Pomponium *a* MICHAELE CANENSIO *de- i bis verbis:* „Huius vero sectae Principem pro state hic nominare minime intendimus, cum e omnium propalam versetur, qui Romae gram- cam publice edocens, primo nomen sibi com- uit, dehinc certatim discipulorum amicorum- nomina innouabat, gentilium nomina ingerens.„ praeterea pontificem litterarum studiis & in s historiae dedisse operam, virosque doctissimos, quos nominat Antonium de Alliis, florenti- Valerium Calderinum, genuensem, Amicum llum, episcopum aquilanum, Georgium Trape- um, Joannem Andream, aleriensem, Theodorum n, Bartholomaeum Siccum & Franciscum Phi- um, eximia munificentia, omnique fauore fuisse quutum, multis scriptorum testimoniis, variis- n medium prolatis exemplis, comprobatum le- I. In primis argumentum rei litterariae, a o II. ornatae suppeditat, typographicae artis ium, quod sub eo pontifice, ex Germania, pri- in monasterium sublacense, deinde in vrbem ro- m ipsam delatum fuit. Multa hac occasione untur, quibus artis typographicae historia, miri- llustratur, & Michaelis Maittaire narratio, ea de n *annalibus typographicis* instituta, nouis, iisque proletariis supplementis, confirmatur & augetur. II. *indicantur leges, quas* Paullus II. *a se aliisque inalibus. constitutas, & iuratas in conclaui, abro- as censuerit, quibus vsus consiliariis, quibusue de is.* Legum capita excerpta sunt, ex Jacobi Car- lis papiensis *Commentarior.* libro I. Inter consi- os, praecipui nominantur, ab eodem Cardinale ensi, Stephanus ecclesiae mediolanensis antistes, heodorus taruisinae episcopus. Cap. III. Paul-

pterea quod Venetus esset, *noveri nos opta*
qui solent, istum titulum, simul etiam ex i
habitatio in palatio S. Marci, illi obtigit.
mentar. de rebus ad eum pertinentibus P. I
13. E *catalogo operum eminentissimi Card*
zardiano intelligimus, quod huic palati
suam debeat opus, hoc titulo insignitum:
Purpura Veneta Romae *ante annos vigi*
opificio adumbrata in aula maiori aedium
Tit. S. Marci, *appositis tantum nominibus*
& Cardinalium venetorum, *nunc aucta ist*
ex ciaconiano *opere depromtis, nouisque ad*
tationibus in publicum prodit. Decas prim
da. Romae anno Jubilaei 1750. per Antoni
beis. Primam autem tantummodo operis
se, quod *decas tertia, & quarta* complebun
talogus p. 32. adfirmat. Capite V. Paullus
gnanimitate principe digna commendatur, &
nique VI. & vltimo, Paullus II. *interiorem i*
rem vitam, moresque suos, ita composuisse, ;
vt nec in hac parte iustae reprehensioni obn
riatur. Legitur in hoc capite epigramma,
tuo Paullo II. Joannes Antonius Campanu
nam, ad Gentilem vrbinatem scripsit, &

posteriori capiti additum est epitaphium, a Marco Barbo, Cardinale S. Marci, & patriarcha aquileiensi, Paulli II. cuius erat consanguineus, mausoleo, in veteri vaticana basilica olim constructo, positum. *Vindiciis* autem omnibus, finis imponitur particulis, ex duabus Francisci Philelphi *epistolis*, quae faciunt, ad confirmanda ea, quae in *Vindiciis*, ad defendendum Paullum II. prolata sunt. Altera epistolarum ad ipsum pontificem, quem nominauimus, altera ad Sixtum IIII. a Philelpho scripta fuerat. In fronte *vindiciarum* conspicitur interior, templi S. Marci, romani, facies, cum effigie Paulli II. aere expressa, hisce additis verbis: *Effigies* Paulli II. Veneti. P. M. *ex aurato aere fabrefacta, quam ad honorandam insignis benefactoris huiusce Sacrae Aedis Memoriam conspicuo maxime loco reponendam curauit* ANGELVS MARIA S. R. E. Card. QVIRINVS, *postquam eiusdem aedis Presbyterium ad nouam omnino formam redegisset, canonicorum subselliis, ara maxima, scalis ex vtraque parte, septis, binis arcubus, pauimento, loculo reliquiarum Sanctorum* Abdon *&* Sennen, *aliisque de nouo constructis, quibus omnibus vt sacellum SSmi Sacramenti idem Presbyterio conterminum responderet, ipsum quoque Ara, eucharistico tabernaculo, septis, aliisque ornamentis instruxit;* Paulli *itaque, sacrae aedis, cuius delineatio hoc loco exhibetur, primum titularis, & benefactoris, deinde summi Pontificis, hisce* Vindiciis *illustrati, Effigies ista grati animi esto argumentum, extitum ab eo, cui patriae, tituli, domicilii, eadem cum* Paullo *contigit communio.*

Secundam libri partem constituit, ipsa Paulli II. vita, per MICHAELEM CANENSIVM de Viterbio, Decretorum doctorem, Canonicum Sancti Laurentii, in Damasi Episcopum castrensem compilata, quam selecta aliquot Paulli II. veneti *numismata*, aere expressa, & praefatio *ad colendissimum in* Christo *Patrem, & Dominum D.* Guillielmum *miseratione diui-*

na S. R. E. Cardinalem Oſtienſis *&* Rothomagenſ *Eccleſiarum antiſtitem digniſſimum*, praecedit. Edi quidem iam antea fuerat haec Paulli II. *vita*, a ſcri palatinis mediolanenſibus Tom. III. *Scriptor. rer. ita licar.* P. II. Cum vero codice admodum imperfecto bibliothecae vaticanae editores vſi fuiſſent, illa ex co dice multo perfectiore, angelicae auguſtinenſium bi bliothecae exſcripta, & denuo, in lucem edita fuit In fine p. 104. eminentiſſimus editor, monet lectore vt ne *vitam* Sixti IIII. quam Ludouicus Antoniu Muratorius, in *Scriptor. rer.* italicar. l. cit. ex codic vrbinate editam, a MICHAELE CANENSIO, quam vis ille, eiusmodi Sixti IIII. *vitam*, in fine *vitae* Pau li II. ſe ſcripturum receperit, ſed a Bartholomaeo Pl tina potius, compoſitam exiſtiment. Promiſerat qu dem eminentiſſ. QVIRINVS, *vindiciarum* pag. L aliquam collationem operis ad calcem inſtituere, in ter Paulli II. *vitam*, ex angelicae bibliothecae codic ab illo primum euulgatam, & eam, quam ex vatica nae bibliothecae codice, *Scriptoribus rerum* italicar. inſeruit Muratorius l. cit. ſed, cum parum vtilitatis, ex eiusmodi labore, ad lectores peruenire animaduer teret, *orationem* conſtituit *de* Italiae *pace* a Paullo II. anno 1468. ſancita, in Paulli II. *vita* p. 82. memora

a homines litteratos munificentiam, ex inlata in vr-
em Romam arte typographica in medium prolatum,
erius persequitur, & veterum auctorum editiones,
ae primum in monasterio sublacensi & deinde Ro-
e, a primis typographis excusae fuerunt, multa
ertia & adcuratione describit. Omnis *Adpendix*
. XXV. absoluitur, in quibus recensentur editiones
ustissimae Lactantii, Ciceronis, Augustini, Hiero-
ni, *sacri codicis*, Cypriani, Leonis magni, Thomae
inatis, Roderici Zamorensis, Julii Caesaris, Titi
ii, Virgilii, Lucani, Silii italici, Julii Calpurnii,
ii maioris, Quintiliani, Suetonii, Auli Gellii, Apu-
Alcinoi; Strabonis, *defensionis* Platonis, *a* Bessa-
e *compositae*, Ptolemaei, Dionysii halicarnassen-
quae opera Conradi Sweinheym & Arnoldi Pan-
, hortatu, ope, adsiduaque inspectione Joannis
dreae, episcopi aleriensis lucem adspexerunt, illu-
runtque maxime Paulli II. Pontificatum. Illis ad-
e §. vltimo nonnullae editiones, operum quorum-
n Athanasii, Chrysostomi, & Francisci sauonensis,
liis typographis romanis antiquioribus euulgatae.
ncti Chrysostomi operibus, memorantur p. 280.
iliae in euangelium S. Joannis & quidem ipsa illa
io, quam ex Bibliotheca portensi descripsimus
m. I. *Apparat. litterar.* p. 91. Eminentissimus
RINVS, istius editionis hisce verbis fecit men-
nem: S. Chrysostomi *Homilias in euangelium* S.
annis Romae *vulgatas interprete* Francisco Aretino
o *1470. allegat* Maittaire, *& quidem in monasterio*
Eusebii *per* Georgium Laver, *vt ipse coniicit, quippe*
in eo coenobio praelum erexerat, quod constare af-
rmat ex rythmis appositis libro sexto Decretalium *an.*
1472. per eundem Laver Romae *edito, quos recitat:*

Studio correcta diligenti, sepeque lecta
Per Celestinum *nomine, sed re puluerinum*
Sancto in Eusebio *degentem Cenobio.*
Qui me scribebat, Ge. Laver *nomen habebat*,

 Romae

ius, quos in Fr. Antonii ordinis Praedicator.
de institutione simplicium Confessorum, Rom
edito, inueniri dixeramus, *libro VI Decret*
ditos esse, illiusque rei testem, excitari M
Maittaire intelligeremus, ad cuius testimo
quoque prouocaueramus. Locum itaque il
lis Maittaire *Annal. typograph.* Tom. I. p.
amstelodamens. 1733. denuo euoluimus, & n
bis prolatum esse inuenimus, quod cum
Maittaire auctoritate pugnare videatur. N
cundum lectoribus nostris fore arbitramu
adderemus *indicem librorum* ab Arnaldo P
Conrado Sweynheim impressorum, in quo a
isti typographi, quot exemplaria de vnoquo
quem excuderunt, euulgata fuerint. Inue
indicem eminentissimus Cardinalis, in *epistol*
Andreae aleriensis, Tomo IIX. *operum* Nico
ra rarissimorum, *Romae* anno 1472. *in dom*
Maximis editorum,

Donati *pro puerulis*, *vt inde dicendi princi*
sumamus, *vnde imprimendi initium sumps*
numero trecenti - - -

Lactantii Firmiani *institutionum contra gen*

ustini *de ciuitate Dei volumina octingenta*
tiquinque - - 825.
onymi *epistolarum, & libellorum volumina*
centum - - - 1100.
Ciceronis *de Oratore cum caeteris volumi-*
ingenta quinquaginta - 550.
Ciceronis *Operum omnium in philosophia*
ina quingenta quinquaginta - 550.
eii Platonici *cum* Alcinoo *volumina du-*
septuaginta quinque - - 275.
ii *Noctium Atticarum volumina ducenta*
aginta quinque - - - 275.
aris *Commentariorum gallici & ciuilium*
um volumina ducenta septuaginta quinque 275.
nis diui Platonis *volumina trecenta* - 300.
ilii Maronis *Operum omnium volumina*
enta quinquaginta - - 550.
i Patauini *cum Epitomate omnium Deca-*
volumina ducenta septuaginta quinque - 275.
is *Geographi volumina ducenta septuagin-*
inque - - - 275.
aei Lucani *volumina ducenta septuaginta*
ue - - - 275.
ii veronensis *de naturali historia volumina*
nta - - - 300.
onii Tranquilli *de duodecim Caesaribus*
ina ducenta septuaginta quinque 275.
nis *Papae Sermonum volumina ducenta se-*
inta quinque - - 275.
ii Quintiliani *institutionum oratoriarum*
ina ducenta septuaginta quinque 275.
i, id est cathenae aureae D. Thomae Aqui-
volumina quingenta quinquaginta 550.
riani *epistolarum volumina ducenta septua-*
quinque - - 275.
cum opusculo Aristeae *volumina quingenta*
uaginta - - - 550.

Iſte ſane *index* luculentiſſime teſtari pote modum eſſe editiones, quae ab hiſce Germanis, in romana vrbe in lucem prol Conf. de libro quem deſcripſimus e Principis A. M. QVIRINI *Commentar. de* lum *pertinentibus* P. II. L. II. p. 267 ſqq *ditor*. lipſienſ. ann. 1743. vbi exactior reperitur recenſio.

CXXXI.

Specimen variae literaturae quae in v eiusque ditione paulo poſt Typogr cunabula florebat Scilicet vergente ad culo XV. vsque ad medietatem Saeculi de praeter Brixiani ingenii gloriam, tam typographicorum ſeries, quam Hiſtori temporis illius, quo bonarum artium r ſtudia, illuſtrantur. Pars prima poetas reae & argenteae aetatis quos Brixiani

imen variae literaturae quae in vrbe Bri-
ue ditione paulo post Typographiae in-
i florebat Scilicet vergente ad finem Sae-
. vsque ad medietatem Saeculi XVI. Vn-
er Brixiani ingenii gloriam, tam Annalium
hicorum series, quam Historia literaria
: illius, quo bonarum artium renata sunt
llustrantur. Pars secunda, grammatica,
poetica, philosophica complectitur. *Bri-
udebat Joannes-Maria Rizzardi clɔ Iɔcc*
(1739). *Superiorum Approbatione*, pp. 348.
n & praefat. fol. 8. exceperis.

muis huic operi, auctoris nomen non additum
praeter alia tamen indicia luculentissima, in-
QVIRINIANA, quibus prima praefationis lit-
ornata est, eminentissimum auctorem satis su-
: produnt. Is enim minime ferre poterat, vt
s scriptores, quorum, sub ipsa praesertim ty-
hiae incunabula, & renatarum litterarum tem-
rbs brixiensis, inclita Cenomanorum princeps,
m tulit prouentum, adeo male, quin indigne
iardo Cozzando, in libro, cui titulus *Libraria*
na, *Brescia* 1694. in 8. habiti fuerint, vt nihil
eius vrbis dignitatem, & eorum ingeniorum
ntiam dedeceret. Re igitur diu multumque
ata, ciuium suorum merita, in omnem rem lit-
m, suo restituere nitori, & in omnium conspe-
proferre decreuit. Non solum autem brixiano-
lius aetatis scriptorum notitiam, adcurata in hoc
narratione descripsit, sed ex ipsorum operibus,
nta fragmenta, praefationes, epistolas dedica-
, ex veteribus editionibus, magno plerumque
:, & temporis impendio vndique conquisiuit,
psit, & in lucem protulit, quas scilicet in recen-
tioribus

tioribus editionibus, plerumque omissas esse, doctorum querela esse solet. Iis enim instr atque subsidiis, nihil opportunius esse, probe xit eminentissimus auctor, ad Scriptorum do ingenium, stilum, vitae etiam eorum vices, omnia illustranda, vnde & eorumdem, & vni teraria eius temporis, quo scripserunt, histo spicuis certisque fundamentis nixa percipiatu

Prima operis pars, poetis aureae argenteae tatis destinata, editiones Plauti, Terentii, Horatii, Ouidii, Lucani, Persii, Statii, Juuena tialis, seculo XV. exeunte, & prioribus Secu temporibus, a viris brixiensibus curatas, tan tantaque sollertia descriptas, ob oculos ponit, prorsus desiderari posse videatur. Multa ce inueniuntur, quibus non solum Joan. Albert. *Bibliotheca latina*, Michaelis Maittaire *Anna graphici*, Angeli Comneni Papadopoli *gymna* tauinum, aliique scriptores, qui in commen rebus, quae ad veterum auctorum editiones, strandam artis typographicae historiam spectan ram & studium suum collocarunt, augeri, supp poterunt; sed iis etiam vniuersae fere Italiae

benacensi. Secundae classi adcensentur Christo-
phorus Barzizius, Jouita Rapicius, Gregorius & Bene-
dictus Britannicus, Jo. Marius Matius. Additae sunt
obseruationes quaedam, de Marii Nizolii *Thesauro
Ciceroniano*, & *Cornucopiae* Nicolai Perotti. Tertiae
classi adscripti sunt Joan. Franciscus Stoa Quintianus,
Faustus Sabaeus, Jouita Rapicius, Jacobus Bonfadius,
Nicolaus Siccus, Bartholomaeus Theanius, Caesar
Siccus, Andreas Mucius, Augustus Cocceianus, Ca-
merius Balneacatus, Jo. Marius Matius, Diomedes
Sala, Jo. Antonius Taygetus, Hieronymus Bornatus,
Ludouicus Federicus, Comes Brunorius Gambara,
Vincentius Zinus, Josephus Milius Voltolina, Lau-
rentius Gambara, Theophilus Monachus brixianus,
Prosper Martinengus, Vbertinus Posculus, Joan-
nes Calphurnius, Pylades Buccardus, Bonifacius Bem-
bus, & Andreas Maro. Adpendicis loco quaedam in
medium prolata fuerunt de Merlini Coccaii *poemati-
bus macaronicis*, & in primis de editione, quam *Tu-
sculani apud Lacum benacensem Alexander Paganinus
anno M. D. XXI. die V. Januarii*, in lucem protrusit;
de *italica* Brixianorum *poesi*, & de Octauio Pantagato.
Jam in *Analectis litterariis de libris rarioribus* p. 255.
Cl. le Duchat notatus a nobis fuit, quod in *Ducatia-
nis* P. I. p. 49. Merlinum Coccaium, siue qui sub
hoc nomine latet Theophilum Folengum, Hierony-
mum Folengum adpellauerit, nos hac in re παρόραμα
commisisse vltro libenterque fatemur. Omnino enim
Folengus, Hieronymus adpellatus fuit, cum vero or-
dini Benedictinorum, congregat. casinensis, Brixiae in
S. Euphemiae coenobio, se addiceret, Theophili pri-
mum nomen adsumsit. vid. Niceron *Memoires* Tom.
IX. p. 1. Alberti Henrici de Sallengre *Memoires de
Literature* Tom. II. p. 462. Quod illum puduerit
carmina composuisse ludicra, hoc eius testatur epi-
gramma:

Cum mihi praeteriti subeunt insomnia Baldi
Tam pudet, vt pudeat, non puduisse satis.

Infelix

pretium 18. thalerorum ſtatuitur. Eamd
editionem, ex *bibliotheca* daneſchioldiana p.
tulit Proſper Marchand in *Hiſtoire de l'C*
des prémiers progres de l'imprimerie. A la H
in 4. form. mai. p. 63. Duplici, hoc S. ı
opus, iam *Soliloquiorum*, iam *Synonymorum* t
citari ſolet. Prior ideo illi impertitur, quo
tur ſolus homo, qui plangit ſecum, vel ı
ſuam in conſilium vocat. Poſterioris aute
nem, auctor *prologi* eiusmodi expoſuit ve
Subſequenti hoc libro, qui nuncupatur ſinonin
verba in vnam ſignificationem coeuncia, ſancte
cionis ISIDORVS *Archiepiſcopus ex* Hiſpania
cit perſonam hominis in erumnis preſentis ſ
deſlentis pene vsque ad deſperacionem deſluxi.
bili concurſu racio obuians. leui hunc moderan
ſolatur. atque a lapſu deſperacionis ad ſpem
format & quemadmodum tergiuerſantis mund
incurſusque deuitet formulamque vite ſpirit
piat mirabiliter docet &c. Eiusdem opuſcu
in duos libros diuiſum eſt, aliam habemus edi
quae hoc inſcribitur titulo: ISIDORVS *de*
bono & ſoliloquiorum eius in 8. form. minim.
opuſculum fol. 103. abſoluitur; in poſterior

nachus S. Germani parisiensis, ordinis S. Be-
cti, ille *Paris. apud Michael. Sonnium* 1580.
ibidem apud eumdem Sonnium 1601. in fol.
lgauit etiam editionem, quae tamen rarissime in
ris regionibus, in conspectum venit, Joannes
alus, *Madrit.* 1599. in fol. Cum Jacobi du
uil editio, multo prioribus editionibus auctior &
ndatior esset, illa in Germania hoc recusa fuit ti-
i: S. ISIDORI hispalensis *Episcopi, Opera omnia*
e extant: partim aliquando doctissimorum virorum
ribus edita, partim nunc primum exscripta, & ad
ustissima Paulli Petauii, Papirii Massoni, *& alior.*
mplaria, accuratius quam antea emendata per Fr.
obum du Breuil, *monachum* S. Germani a Pratis.
itio postrema auctior & correctior. Indices Aucto-
rum Sacrae Scripturae, Rerumque ac Verborum ad
tem totius operis habentur. Coloniae Agrippinae
ptibus Antonii Hierat. 1617. in fol. pp. 631. Re-
sio editionis, qua non recentior exstat, vid. in
rkwürdigkeiten der königl. Bibliothek zu Dresden
m. II. p. 490 sqq. Emendari debet in *lexico eru-*
rum Tom. I. col. 1373. quod Jacobus du Breuil,
IDORI tantum *origines cum notis*, edidisse dicitur.

De Sancto ISIDORO, patre Seueriano, stirpis go-
ae viro, progenito, qui post fratrem suum Lean-
m, episcopatum hispalensem obtinuit, & anno
. 636. mortuus est, vid. praeter S. Ildefonsum, Si-
ertum gemblacensem, Honorium, Anonymum
licensem, Braulii siue Braulionis *vita* B. ISIDORI,
praenotio librorum eius, & *obitus eiusdem a* Re-
mpto Clerico *recensitus*, quae nonsolum *operibus* ISI-
DORI, ab editoribus praemissa, & a Laurentio Surio
Sanctor. d. IIII. April. p. 60. inserta fuerunt, sed
tis etiam *illustrata*, & alia *vita* ISIDORI, auctore
nonico regulari, coenobii legionensis S. Isidori for-
Luca, postea episcopo tudensi, *ex Ms. codice tole-*
no, cum commentario praeuio, & notis Godofredi

Henschenii, locum inuenerunt in *Actis Sa* verpiens. April. Tom. I. p. 330 sqq. Conf. themius *de Scriptor. eccles.* Cap. CCXXX Guil. Caue in *Histor. litterar. Scriptor. eccl* sqq. Antonius Posseuinus in *Adparat. sacr.* p. 291 sqq. Casimir. Oudinus in *Commenta ptor. & scriptis eccles.* Tom. I. col. 1582 sq laus Antonius in *Biblioth.* hispan. *veter.* Tom Cap. IIII. p. 250 sqq. Jo. Albert. Fabric *blioth. med. & infim. Latinit.* L. VIIII. p. aliique plures.

CXXXIII.

Libellus de iudaica confessione siue sa flictionis, per JOANNEM PFEFFE *factum ex iudeo christianum* nuper editus.

Si queris: qui sim curtus facilisque lib
Dicam iudeis que sine lustralia sacra
Quoue die culpas, & quo purgamine p
Prodo: leges in me gentis phantasmata

ibo Hogstraten, Arnoldo de Tungaris, Ortuino
:io, viris, qui vtramque fere paginam, in *epistolis*
urorum virorum faciunt, ab Imperatore Maximilia-
inno 1509. die XVIIII. mens. Augusti potestatem
andi perlustrandique, vbique libros omnes & scri-
Judaeorum, in synagogis, aliisue locis, etiam pri-
s bibliothecis, & quicunque, inter libros eos, in-
i fuerint, alieni a libris Mosis & prophetarum, &
ryphi, atque in contemtum religionem christia-
adducerent, *eos omnes, cum scientia tamen consilii*
ici, aut rectorum & magistratuum cuiusque loci, vbi
fieri contigerit, ac in praesentia pastoris & duorum
natu aut consilio seu aliorum praesidentium & re-
ium auferendi, accipiendi, deprimendi. Ipsum
eratoris mandatum legi poterit in *Nou.- antiquis*
i 1731. p. 520 sqq. Id aegre admodum ferens lin-
e ebraicae in Germania restaurator, Joannes
chlinus, phorcensis, nonnulla contra PFEFFER-
RNIVM, eiusque sodales euulgauit scripta, ad
e illi quoque responderunt. Huic sane contro-
iae originem acceptam referunt *Epistolae obscuro-*
virorum, in quibus vt iam diximus, PFEFFER-
RNIVS cum sociis suis, ludibrio expositus fuit.
nem controuersiam pluribus verbis narrant Joan.
ric. Maius in *vita* Reuchlini p. 256 sqq. Michael
nder in *Erotemat. lingu. hebraic.* p. 540 sqq. Ni-
n in *Memoires* Tom. XXV. p. 133 sqq. p. 150
Jaques Basnage in *Histoire des Juifs* Tom. V. p.
9 sqq. Tom. VI. p. 155 sqq. Conf. Hermanni
der Hardt *Historia litteraria Reformationis* P. II.
io, & in primis in *praefatione*. P. Baile *Dictio-*
e historique & critique Tom. II. p. 1481 sqq. Jo.
ic. Buddei *introductio in historiam philosophic.* He-
or. p. 203 sqq. *Lettres choisies par Mr.* Richard
on Tom. I. p. 262 sqq. Joan. Christophor. Wol-
Bibliotheca hebraea P. I. p. 985 sqq. P. II. p. 1011.
II. p. 940 sqq. P. IIII. p. 956 sqq. *Nou antiqua*
1731. p. 513 sqq. Jacob. Bruckeri *Ehrentempel*

987. [illegible]
flagitia, & in primis ob hostiae abusum
num anno 1515. viuum fuisse combustum
Sed sunt alii, qui huic narrationi plane c
& duplicem PFEFFERKORNIVM, vtrun
daeo christianum, fuisse contendunt, quor
cerdos, Halae anno 1515. combustus fue
obiectorum scelerum, vix satis conuictus
vero coloniensis, laicus, anno 1516. in
fuerit. Exstare supplicii de PFEFFERK
lensi, fumti, narrationem, hoc titulo insi
Geschicht vnd Bekendnusz des getauften Ju
vor S. Moritzenburg *auf dem Juden-Ki*
glüenden Zangen gerissen, darnach geprate
ex Hockeri *Catalogo Biblioth.* heilbronne
Jo. Christophor. Wolfius in *Biblioth. hebr*
p. 957. Conf. P. I. p. 988. P. III. p. 944.
Maii *vita* Reuchlini p. 254. Jaques Bas
Tom. V. p. 2063. Tom. VI. p. 158. Ma
siere la Croze *Entretiens sur divers Sujets*
de litterature, de religion & de critique
Jacob. Burckhardi *Commentatio de* Vlrico
I. p. 176 sqq. Georgii Serpilii *disquisitio*
cantico Freu dich sehr o meine Seele *an.*

mus titulum, e rarioribus est, quod a Joanne Christoph. Wolfio l. cit. P. III. p. 944. memoratum fuit, qui praeter nostram editionem illud, *Coloniae* 1508. in 4. editum esse, adnotauit e *Bibliothec.* bremens. Class. II. p. 136. Class. VI. p. 650. Editio, qua vtimur, litteris gothicis exscripta, & nonnullis figuris, quae rem propositam illustrant, & Judaeorum ritus referunt, ligno incisis ornata est. In sex opus diuisum est partes; I. agitur *de preparatione iudaice confessionis & quo tempore fiat, & quo ritu.* II. ostendit qui, *& quomodo confiteantur, & quis eos absoluat a peccatis.* III. *quare huiusmodi propalauerit, atque in lucem produxerit, & quo pacto, ab huiusmodi erroribus & nequitiis abduci queant Judaei.* IIII. *quid mali offensi & damni immineat christianis in anima & corpore qui iudeis cohabitant, & nimis familiariter cum eis conuersantur.* V. *Admonitoria ad christianos principes, populos & ciuitates quod iudeos recipiunt & tuentur, in sua illos nequitia viuere finentes.* VI. *quid sit in causa cum comperiantur iudei qui non auersantur fidem christianam, tamen in iudaismo perseuerant, refugientes baptismo nostrum, & aliquid remedii.* In fine haec leguntur verba: *Hoc opus editum a* JOANNE PFEFFERKORN *olim iudeo nunc christiano. Et impressum Nurnberge. per me dnm.* Joannem Weyssenburger *presbiterum. Anno octauo* (1508). A Michaele Maittaire in *Annalibus typographicis* nihil de illa editione relatum legimus. Idem sine dubio libellus est, qui teutonice hoc exstat titulo:

Ich heisch eyn Boichelgyn der Joeden Bicht,
In allen orten vint men mich licht.
Vil newe meren synt mir wail becant,
Ich wil mich spreyden in alle landt.
Wer mich lest. den wunsch ich heyl.
Doch dat ich den Joeden niet werde tzo deyl.

gedruckt in Coolen *durcb* JOHANN PFEPPERK *im vurtzyden eyn Joede* 1508. in 4. de cuius in raritate vid. *Catalogus Bibliotbecae* Daniel. Sa nii p. 51.

CXXXIIII.

De ortu progreſſu & fructu ſacre theolo cum conſideracionibus, directionibus & telis in ſtudio ſacre theologie obſeruandis (ſculum.

Ad Lectorem.

Hermanni Buſchii Paſiphili
Epigramma.

Ortum progreſſum fructum qui denique
ctum
Noſſe cupis ſophie: lector amice: ſacre
Hunc lege: non vana verboſum ambage
bellum
Sed multis caſta ſub breuitate parem

CONRADVS WIMPINA de Fagis. *humilis Sacre theologie professor suis auditoribus.*

...m post intermissis his diebus, theologici studii intercadinem: iucundissimi auditores mei: repetendam scim theologicam diui Acquinatis *lectionem. Cogitaui quid temporis per ignauiam destueret, aliquid interea eris facere, quod vel vobis frugi, vel mihi saltem litrario, oneri esset. Itaque ex sanctorum institutis bre illum ad vos prodire feci codicillum, in quo quis us: quis progressus: quis item theologici studii vestri ctus esset, compendiario dinoscere possetis. Adiectis nullis considerationibus, directionibus & cautelis ologico labori non parum (mea opinione) vel opportu vel accommodatis. Accipite igitur, & mente qua rigo beniuolentissima lecturi excipite, proque* CONADO *vestro. quod vnicum posco, vnice Deum rogate.*

collectione *opusculorum* CONRADI WIMPINAE am Joannes Romberch a Kyrspe, Dominicanus coniensis, titulo *Farraginis miscellaneorum, Coloniae* 31. in fol. edidit, primo loco repositum fuit. Reua, quae de libello dici poterant, vid. in *Nou-annis* l. cit.

Proprio & patrio nomine CONRADVS adpellaba KOCH, quam ob rem etiam nonnunquam in scris suis, se CONRADVM COCI nominauit. Cognon *ex Fagis* & *de Fagis*, a patria Buchheim oppiduodenwaldensi, dioeceseos herbipolensis, nomini suo didit. Vsitatissimum autem eius cognomen fuit IMPINA, siue WIMPINENSIS, propterea quod ria, haud procul ab vrbe wimpinensi (*Wimpfen*) erat. In academia lipsiensi, maioris collegii coliatus & professor, per viginti & amplius annos, phiophiam, theologiam, & poeticen summo cum adausu docuit. Inde a Marchione brandeburgico, inri stipendio euocatus, Francofurtum ad Viadrum ncessit, ibique Academiae iecit fundamenta, & an 1506. primus Rector, vtriusque collegii academici

collegiatus, Theologiae Decanus, & ecclesia
thedralium, brandeburgensis & hauelbergensi
nicus constitutus fuit. Sed vitae, in ea vrbe
sus, in Franconiam concessit, vbi anno 153
tuus est. Multis scriptis, & in soluta, & lig
tione conscriptis, nominis sibi parauit famam
repta subinde occasione, in Lutherum, libris
vectus est. Vid. de illo Anonymi *Centuria
rum insignium, qui in celeberrimis, praesertim*
vittenbergensi, francfordiana ad Oderam *ac
a fundatione ipsarum vsque ad annum Christi
ruerunt*, a Joachim. Joanne Madero edi
LXXV. Jos. Simleri *Bibliotheca* p. 135.
Posseuini *Adparatus sacer* Tom. I. p. 149.
douici a Seckendorf *Historia* Lutheranismi, p
Baile *Dictionaire historique & critique* Tom.
2879. Jo. Albert. Fabricii *Biblioth. med. e
Latinit.* L. III. p. 1186 sqq. Omnium autem
in describenda illius vita versatus est, Cl
Gotthold Wilisch, qui CONRADI WIMPIN
mentario poetico, de Alberti animosi *expeditio
licis, Altenburg.* 1725. in 8. edito, *vitam* illi
misit. Conf. *Non-antiqua* an. 1716. p.
Christ. August. Saligs *vollstaendige Historie de
gischen Confession* L. II. Cap. V. p. 222. not

eritque modum pure, nitide ac luculenter loquen- adeo quidem, vt eo doctore, vbique gentium latinitas renata videretur. Fata eius secunda & aduersa pluribus verbis exposuit Caspar Burmannus in *Adnotationibus* ad Paulli Jouii *vitam* Hadriani VI. in *Analectis historicis de* Hadriano VI. traiectino, *papa* romano, *Traiecti ad Rhen.* 1727. in 4. p. 95. Conf. Anton. Posseuini *Adparat. sacer* Tom. II. p. 1 sqq. Pier. Valeriani *de infelicitate litterator.* liber p. 20. Augustini Oldoini *Athenaeum* romanum p. 303. Polydori Vergilii anglicae *historiae* Lib. XXVI. p. 580 sqq. edit. *basileens.* 1570. P. Baile *Dictionaire* Tom. II. p. 1374. Joan. Albert. Fabricii *Biblioth. med. & inf. Latinit.* L. IIX. p. 538 sqq. Perscripserat librum HADRIANVS ad Henricum Angliae regem, cum ex Anglia, in qua sub Innocentio IIX. quaestoris pontificii munere functus erat, Romam rediisset. Admodum iuuenis librum scripsit, atque ex Augustino, Hieronymo, & Gregorio *pleraque*, vt Posseuinus l. cit. *adposite decerpsit*, cum doctissimos viros obstinate negare audiret, sine Aristotelis doctrina, quam sophiam philosophiam dicebant, sacram scripturam intelligi posse, & plerosque in ea versari sententia intelligeret, Aristotelem & caeteros philosophos, caelitibus esse adscriptos, & eruditissimos quosque theologos, qui Aristotelis & aliorum philosophorum dogmata ignorarent, sacrarum etiam litterarum imperitos esse, & quae fuerunt reliqua, quibus animum suum, ad conscribendum librum, fuisse adductum profitetur. Quatuor libris comprehensa exposuit Antonius Posseuinus l. cit. Editio, quae sub oculis versatur, omnium sine dubio prima, eaque rarissima est, cuius in fine haec leguntur verba: *Impressum* Bononiae *Anno Salutis M. D. VII.* (1507) *per* Joannem Antonium de Benedictis *Pontificatus Sanctissimi D. nostri* Julii *Papae* II. *Anno IIII.* His verbis typographus, sua insignia addidit. Auctoribus, quos excitauimus, omnibus, ipsique Michaeli Maittaire haec editio incogni-

ta, neque alia, ab illis memorata fuit, quam
anni 1548.

CXXXVI.

ALEXANDRI HEGII, *artium magistri* *siarchae quondam Dauentriensis*, *ph* *presbyteri vtriusque lingue docti* Dialogi de
& eo quod scitur contra Academicos. De
animae generibus. De incarnationis myster
logi duo Quibus additum de paschae & c
tione & inuentione. Dialogus physicus. I
su & sensili. De arte & inertia. De rhe
De moribus. Eiusdem Farrago Cui addita
ctiua eius in modos significandi quos refellit
sime. Epistola vna & altera eius ceteris apu
latentibus. in 4. folior. 85.

Quae caussa fuerit, quod ALEXANDRI
viri sua aetate celeberrimi, cuius e schola p
alia praestantissima ingenia, magnus ille Erasm

tterarum, & linguarum fuisse, scriptores eorum
rum, vno quasi ore confirment. Testem in
illius rei habemus Erasmum roterodamum, qui
ima felicitatis suae parte collocauit, quod iu-
is suae rectorem moderatoremque ALEXAN-
I HEGIVM habuerit, eamque ob caussam hoc
ornauit elogio: *His itaque tam plenis, tantique*
is viri (Rudolphi Agricolae) *laudibus, equidem*
me peculiarius etiam atque impensius fauere, quod
dmodum adhuc puero contigit, vti praeceptore,
lisciptilo ALEXANDRO HEGIO Wesphalo, *qui*
aliquando celebrem oppidi dauentriensis *modera-*
in quo nos olim admodum pueri, vtriusque lin-
rima didicimus elementa: vir, vt paucis dicam,
toris sui simillimus: tam inculpatae vitae, quam
iae non triuialis, in quo vnum illud, vel Momus
lumniari fortasse potuisset, quod famae plus aequo
ns, nullam posteritatis haberet rationem. Pro-
qua scripsit, ita scripsit, vt rem ludicram, haud
egisse videatur. Quanquam vel sic scripta, sunt
di, vt eruditorum calculis immortalitatem pro-
tur. Itaque in hanc digressionem non temere
patiatus, non quo gloriose Germaniae *laudes ia-*
, sed vt grati discipuli vicibus fungerer, & vtrius-
moriae debitum officium vtcunque persoluerem:
rem quod alteri, velut filii debeam pietatem, alte-
quam nepotis charitatem. Leguntur haec verba
licatione adagii τὶ κοινὸν κυνὶ καὶ βαλανείῳ *Ada-*
Chiliad. I. Centur. IIII. num. XXXVIIII. p. 145
lit. *basileens. froben.* 1541. in fol. Conf. eiusd.
i *Ciceronianus* p. 377. Neque aliam ob caus-
uctor, quisquis ille fuerit, qui adscito Ortuini
nomine, *Fasciculum rerum expetendarum ac fu-*
rum anno 1535. in fol. in lucem edidit, fol.
e Dauentriae in dioecesi traiectensi, sub ferula
ANDRI HEGII, viri in vtraque lingua doctis-
c optimi, illic tunc gymnasiarchae bonis a puero
s altum ac probe enutritum, & ob id ipsum,
vulgo

vulgo dauentrienſem cognominatum, ingenue ac
bere fatetur. Linguam in primis graecam, quae
tempore negligebatur, & cuius ipſe initio rudis
rat, in ſcholas felici auſpicio reduxit, & diſcipulis
vehementer commendauit. Notiſſimum eſt ὁμοιοτέ
τον quod ab illo compoſitum dicitur:

Quisquis grammaticam vis diſcere, diſcito graece
Vt recte ſcribas, non praue diſcito graece.
Si graeca neſcis, corrumpis nomina rerum.
Si graeca neſcis, male profers nomina rerum.
Si graeca neſcis, male ſcribis nomina rerum.
Lingua pelasga *vetat vitioſos ſcribere verſus.*
Lectio quem Plinii *delectat, diſcito graece.*
Si libros ſacros vis diſcere, diſcito graece.
Ne verſus ſcribas vitioſos, diſcito graece.
Hieronymum *vt teneas, ante omnia diſcito graece.*
Argumentari quisquis vis, diſcito graece.
Artibus es medicis qui captus, diſcito graece.
Scire mathematicam quisquis vis, diſcito graece.
Argolicum *nomen cunctis liquet eſſe figuris*
Artes ingenuae graio *ſermone loquuntur*
Non alio, quibus haud nomen dat lingua latina
Ad ſummam doctis debentur ſingula Graecis.

Quo tempore diem obierit ſupremum, non ſatis co
ſtat. Hermannus Buſchius Paſiphilus, hoc in e
mortem ſcripſit epigramma:

Functus ALEXANDER *tumulo iacet* HEGIVS *iſt*
Tu caue, ne plantis laeſa ſit vmbra tuis.
Hoc duce Weſtphalos *intrauit* Graecia *muros:*
Et monaſtriacas Pegaſus *auxit aquas.*

Legitur illud epigramma in Herm. Buſchii *Epigra*
mat. libr. III. qui Lipſiae anno 1504. *impreſſus*
Baccalarium Martinum Lantsberck, Lipſenſem *ca*
graphum, nulli ſecundum 60. fol. in 4. prodiit.
Jacob. Burckhardi *vita* Herman. Buſchii, quam e
Vallo humanitatis, Francof. ad Moen. 1719. in 8. edi
ad

didit, in qua varia, ad ALEXANDR. HEGII histo-
rim spectantia occurrunt, p. 171. Conf. de ALEX.
EGIO Dauid. Chytraei Saxonia Lib. III. ad ann.
197 sqq. p. 85. 89. 90. 91. edit. lipsiens. 1593. in
. Herm. Hamelmanni *Oratio de quibusdam* West-
haliae *viris, scientia claris, qui explosa barbarie, puri-
tatem romanae linguae toti* Germaniae *attulerunt* in
operibus eius *genealogico-historicis*, quae ab Ernesto
asimir. Wasserbach, *Lemgouiae* 1711. in 4. edita
bere p. 85 sqq. Eiusd. *Oratio* in qua ostendit, *quo-
modo hominibus* Westphalis *potissimum debeatur, &
describendum sit, quod latina lingua & politiores artes
per* Germaniam *sint restitutae* ibid. p. 315 sqq. eiusd.
ibri VI. *de viris scientia, virtute, pietate, & scriptis
illustribus, qui vel* Westphali *fuerunt, vel in* Westphalia
vixerunt, ibid. p. 131 sqq. Melchior. Adami *vitae
G*ermanor. *philosophor.* p. 6. Jacob. Burckhardi *Com-
mentar. de linguae latinae in* Germania *per XVII. Se-
cula amplius fatis* P. I. p. 132 sqq. p. 272 sqq. p. 310
sqq. P. II. p. 291. Francisc. Foppens *Bibliotheca* bel-
gica Tom. I. p. 44 sqq.

Collectio opusculorum, quam manibus versare no-
bis licuit, litteris gothicis exscripta est. Inuenitur
in illa

1. Anonymi *epistola ad lectores* scripta e Dauentria XI. Cal. Dec. an. 1503.
2. Aldi Manucii, romani *epistola, ad litterarii ludi magistros*, quam suis *grammaticis latinae linguae rudimentis, Venet.* 1501. editis praemisit.
3. ALEXANDRI HEGII *Dialogus de scientia, & de eo quod scitur.*
4. Anonymi *epistola ad lectores*, eodem die & anno, quo superior, e Dauentria scripta.
5. *Dialogus* περὶ τυς (τῆς) ψυχῆς *id est de anima, & primo de anima in genere, & eius definitionibus & aliis multis.*

6. De

6. *De anima vegetabili dialog. II.*

7. *De anima sensuali siue sensili dialogus II*

8. *De anima intellectuali dialog. IIII.*

9. *Dialogus physicus.*

10. *De toto & parte dialogus.*

11. *Quaestiones de sensibili & sensu.*

12. τὰ ἠθικὰ ἐρωτήματα, *hoc est quaestiones d moralibus.*

13. *De sacro sanctae incarnationis mysterio paschae inueniendae ratione dialogi II.*

14. ALEXANDRI HEGII *quondam Rector* dauentriensis dialog. περὶ τέχνης καὶ ἀτεχνία *ac inertia, ac de vtilitatibus artium gram logicae & rhetoricae.*

15. *Farrago* ALEXANDRI HEGII *artium stri.* Complectitur illa varias obser grammaticas & criticas.

16. *Contra modos significandi* ALEX. HEGI

17. ALEX. HEGII *epistola ad* Rhodolff Ag

18. Eiusd. *epistola ad magistrum* Vesselum gensem *qui lux mundi . . .* Enumerat i ces msf. graecos, quos in bibliotheca cul

CXXXVII.

ntenta GEORGII TRAPEZONTII dialectica
ec continens De enunciatione. De quinque
bus id est, predicabilibus. De praedicamen-
De sylogismo cataegorico. id est praedicatiuo.
ylogismo ypotetico ac conditionali. De en-
emate. i. sylogismo imperfecto. De Diffi-
e ac diuisione. De Thesi nequid dicendo.
cribendo absurdum pugnansue dicatur. Et
omnia vtiliter eleganterque & modo quidem
eui ac introductorio. in 4. folior. 29.

EORGII TRAPEZVNTII *dialecticam* primum
erat Jacobus Faber stapulensis, & Fortunato suo
uerat *Paris.* 1508. in 4. Istius editionis exem-
Michael Humelbergius rauenspurgensis, muneri
rat Beato Rhenano, additis precibus, vt *dialecti-*
trapezontianam in Germania recudendam cura-
Obsequutus est hominis amicissimi petitionibus
s Rhenanus, & libellum Schurerio *populari* suo
ioribus notis informandum tradidit, qui editio-
illius protulit praemissa B. Rhenani ad Joannem
erum *epistola*, Argentorati 1509. Haec omnia
docuit B. Rhenani *epistola* citata, nostrae editioni
fixa. Leguntur in illa praeterea, quaedam ad hi-
iam Hermolai Barbari & GEORGII TRAPE-
NTII spectantia, quae eiusmodi rerum amatori-
s, non iniucunda fore existimamus. Ideo partem
stolae heic proferimus. — *Pollicebatur* Hermolaus
rbarus, *se logicen suo nitori restituturum, sed fecerit-*
n non minime liquet. Eius enim viri opera plera-
a quibusdam occultantur, in quos id prouerbii si
uam pro suis ediderint dici poterit Coruus relictis
aquila cadaueribus vescitur. *Hanc autem* TRA-
ZONTII isagogen *omnes vel eam ob rem maxime*

pro-

opere aristotelicum *philosophandi modum* q
nis *longe esse christiane pietati conformiorem*
minime frigidis ostendit. Quare Bessaric
Cardinalis hunc quatuor libris insectatus est
parum grauiter id tentarit. doctos minime j
ssarionis defensio Platonis, cuius heic a l
mentio facta fuit, hoc inscripta est titulo:
Cardinalis Sabini *&* *patriarchae* constant
libri V. aduersus calumniatorem Platonis. l
adiungitur in omnibus editionibus *sextus d*
arte aduersus GEORGIVM TRAPEZVN-
tensem. Joannes quidem Albertus Fabri
bliotheca graeca L. V. Cap. XLIII. p. 404.
in *Memoires* Tom. XXI. p. 155. primam
nem existimarunt, quae ab Aldo *Venetiis*
in fol. euulgata fuit, sed ex indice librorn
officina typographica Conradi Sweynheim
Pannarz in lucem exierunt, supra memo
pertum habemus, quod ab istis iam typogr
in lucem prolata fuerit. In folio illa e
nullo addito anni indicio, instructa est. In
hi leguntur versiculi, qui etiam in aliis, lib
tionibus, ab istis typographis excusis occur

ae impresserunt talia multa simul
cum fratre Francisco Maximus *ambo*
operi aptatam contribuere domum.

optime editionem rarissimam descripsit Ja-
ckerus in *Historia critica philosoph.* Tom.
p. 46. Conf. eiusd. *Fragen aus der philoso-*
Historie Tom. V. p. 1504 sqq. eminentiss.
A. M. Card. Bibliothecar. QVIRINI *Adpen-*
tam Paulli II. §. XXII. p. 258. Cl. David
Bibliotheque historique & critique des livres,
difficiles à trouver Tom. III. p. 249 sqq.
ricius l. cit. p. 730. TRAPEZVNTIVM Ari-
Platoni praetulisse in gratiam Paulli II. pla-
cademiae romanae aegre ferentis, scriberet,
l illi concedere voluit eminentissimus QVI-
cit. vbi nil minus euinci posse adfirmat,
illum GEORGIO in hac caussa potius quam
fauisse, nilque esse iniquius, quam sapientis-
religiosissimo Bessarioni notam inurere im-
ocinii romanis illis academicis, quos Paul-
odio insectatus fuerit. Sed iam ex hoc di-
ad TRAPEZVNTII *dialecticam* redimus.
tam ante oculos habemus, ad exemplar Beati
litteris romanis exscripta est. Syllogismo-
ae, characteribus ligno incisis, mirae & in-
ermae, exprimuntur. Typographus additis
s haec in libri fine posuit verba: *Impressum*
per Jacobum Thanner Herbipolitanum *Anno*
simo quingentesimodecimoseptimo (1517). No-
. Henr. Leichii editio effugisse videtur. De
lecticae editionibus, quae recentioribus tem-
Joannis Nouiomagi & Bartholomaei Latomi
oriis illustratae in lucem prodierunt, vid. Leo-
ii *de Georgiis & eorum scriptis diatribe* in
Fabricii *Biblioth. graec.* Tom. X. p. 727. Ni-
emoires Tom. XIIII. p. 337.

Fernandi Alfonsi Herrera *vita* GEOR
ZVNTII, quam eius *libris V. Rhetoricor.*
1511. in fol. editis, praemisit. Petri La
Commentar. de Bibliotheca vindobonensi
nis Allatii *diatribe de* Georgiis *& eor*
cit. p. 721 sqq. Antoine Varillas *Anec*
rence L. IIII. p. 175. *Giornale de lett*
Tom. XVI. p. 10 sqq. Tom. XVII. p. 2
Memoires l. cit. p. 322 sqq. Adrien Bail
des Savans Tom. II. P. I. p. 365. Tom.
301 sqq. Jacob Bruckers *Fragen aus d*
schen Historie Tom. V. p. 1469 sqq. E
critica philos. Tom. IIII. P. I. p. 46 s
Samuel. Schurzfleisch *Introductio in notit*
P. II. p. 368 sqq. Jo. Alb. Fabricii *Bibl*
infim. Latinit. L. VII. p. 105 sqq. Nonn
eodem adnotata esse in eminentiss. QV
trib. praeliminar. ad Epistolas Francisci B
I. Cap. III. §. II. ac praesertim de Platon
ipso in latinum sermonem conuersis, & c
Bessarione aduersus eumdem Platonis
ipse retulit eminentiss. Cardinalis in *Adp*
chael. Canensii *Vitam* Paulli II. §. XXI. r

Hac vrna TRAPEZVNTII *quiescunt*
GEORGII *ossa, parum deis amici:*
Quod acri, & nimium procace lingua
Platonem *superis parem petiuit.*

CXXXIIX.

...ni EGIDII *de Roma Archiepiscopi Bituricen... ac primatis aquitanie diui ordinis fratrum ...tarum Sancti Augustini Philozophorum ac ...gorum fundatissimi* Theoreumatum de esse & ... tractatus. in 4. folior. 36.

...itio, libelli, qui argumentum metaphysicum, ex ...telica philosophia depromtum, tractat, satis rara, ...is gothicis exscripta est, & a Jo. Henr. Leichio, *...al. typograph.* lipsiens. p. 67. commemorata fuit. ...is initialibus omnibus destituitur. In fine haec ...ographi leguntur verba: *Domini* EGIDII *de ... archiantistitis* Bituricensis. *ac primatis* Aquita... *...ui ordinis fratrum heremitarum sancti* Augusti... *...losopherum ac theologorum fundatissimi: Cuius me... in benedictione est Theoreumatum de esse & essen... ...tractatus optatum amplexus est finem. Anno incar... ...verbi M°. CCCC°. XCIII°.* (1493). *Industria &* Conradi Kacheloffen. Guil. Caue in *Histor. lit... scriptor. ecclesiasticor.* p. 755. illud opusculum, eiusdem auctoris *Commentario in priora analytic.* ...totelis, & libello *de mensura & cognitione ange...*, *Venetiis* 1598. recusum esse perhibet.

...e AEGIDIO COLVMNA, romano, vid. quae ...n. I. p. 536 sqq. scripsimus.

CXXXVIIII.

Opuſculum MARSILII FICINI, *Florentini* religione chriſtiana & fidei pietate. XEN CRATES de morte eodem interprete. in 4. lior. 90.

Hoc opuſculum *de religione chriſtiana* aduerſus daeos & Muhamedanos, ad Laurentium Medicen triae ſenatorem ſcriptum, non ſolum ſaepius ſeo editum fuit, ſed etiam *operibus* MARSILII FIC *Venet.* 1516. *Baſil.* 1561. & 1576. *Paris.* 1641. Tomis in fol. iunctim editis, inſertum fuit. Ed nis, cuius adtulimus titulum, in ſe ſuſcepit curam annes Adelphus Mulingus, qui illam epiſtola p miſſa, ſcripta ex Argentoraco Idus Octobr. anno 1 dicauit D. Joanni Geyler de Keyſersberg & Jac Wynpfelingio Argentinae *commorantibus*.

XENOCRATIS platonici philoſophi libellum, *morte* MARSILIVS FICINVS Coſmi Medicis iuſ e graeco in latinum ſermonem tranſtulit, & Pe Medici dicauit. Deceptus vero fuit, cum *Axioch* ſiue *Dialogum inter* Socratem, Cliniam, & Axioc

usculum vna cum XENOCRATE *de morte* MARSI-
lio *interprete finit. Impressum* Argentine *per* Jo.
Knoblouch *Anno Dni M. d. VII.* (1507). *Nonas De-
cembris.* His verbis typographus insignia sua adpo-
suit. Recusa fuit haec editio *Parisiis in sole aureo
vici Jacobi, expensis magistri* Bertholdi Rembolt &
Joannis Waterloes 1510. in 4. vid. Mich. Maittaire
annal. typogr. Tom. II. p. 207. Editionem recentio-
rem, quae cum Ludouici Crocii *notis Bremae* ann.
1617. curata fuit, a raritate commendari conspexi-
mus in *Catalog. Bibliotb.* Daniel. Salthenii p. 517.
Eum MARSIL. FICINVM libri sui, composuisse
versionem hetruscam, eiusque exstare editionem *flo-
rentinam* 1568. in 8. adfirmat Niceron in *Memoires*
Tom. V. p. 220. vbi etiam libellum gallico sermo-
ne expressum, *Paris.* an. 1578. in 8. lucem vidisse
scribit.

Scriptores, qui res, ad MARSILIVM FICINVM
pertinentes exposuerunt, nominauimus Tom. I. p.
9 sqq.

CXXXX.

Tractatulus de mediis quibus ad beatam vitam
perueniri poterit, per JOHANNEM FABRI
*de Werdea Artium magistrum &c. in studio Lipsensi
compositus.*

Ad Lectorem.

Omnibus innatum est votum mortalibus illud
Quatenus his possit vita beata dari.
Sed multi ignorant vite qualis status eius
Quodque illam mediis pluribus assequimur.
Quorum certa quidem collecta videntur in illo
Tractatu quem tu lector amande legas.

 Illic

Illic inuenies certas species mediorum
Per quas ad solium scanditur ethere
Quo nos cunctipotens post tristia fata r
Vt possimus ibi viuere perpetuo.

Hec Werd

in 4. folior. 6.

JOANNES FABER, siue FABRI, Werd
viae oppido oriundus, artium & vtriusque iu
lipsiensis doctor, collegiique ducalis, & acad
cretarius, initio potissimum seculi XVI. incl
riaque composuit opuscula, in soluta & liga
ne, quae partim impressa sunt, partim adhu
latent, & in bibliotheca collegii paullini
lipsiensi adseruántur. Vid. Auctoris *anony*
ria Scriptorum insignium, qui in celeberrimi
tim lipsiensi, wittenbergensi, francfordiana
ram *academiis, a fundatione ipsarum vsque*
Christi 1515. floruerunt, edita a Jo. Joach
num. L. Polycarpi Leyseri *Historia poetar*
matum medii aeui p. 2071. & 2091. vbi illu
anne de Werdena, cuius Trithemius, Sim
que faciunt mentionem, & forte etiam cu

it. *Media*, in illo, quibus ad beatam vitam perue-
iri poterit, auctor adfert decem. 1. consistit *in man-*
torum dei obseruatione. 2. est *sex operum misericor-*
ae adimpletio. 3. ponitur *in octo beatitudinum per-*
ctione. 4. *in iustície executione*. 5. *in virtutum ope-*
tione & vitiorum deuitatione. 6. *in humilitatis exhi-*
tione. 7. *in tribulationis & patientie perpessione*. 8. *in*
re charitatis adeptione. 9. *in necessariorum vite la-*
ribus partorum acquisitione. 10. *in cordis compunctio-*
. Auctor saepe numero ad testimonia, ex *poemati-*
s suis producta, prouocat. Reliqua eius scripta re-
ensent Scriptores cit. & Joan. Henr. Leichius in *An-*
t. typograph. lipsiens. passim.

CXXXXI.

eri Christianismi solidaeque philosophiae li-
bertas ac oppositum ei mundi seruitium.
Theologiae Encomium, Jesu Nazareno Sa-
. Et bonae caussae fiducia. *Argentorati im-*
haeredum Lazari Zetzneri Anno 1618. in 12.

275.

JOANNES VALENTINVS ANDREAE, Jacobi,
ologi celeberrimi nepotis, scripta esse rara, testan-
r, vt alios taceamus, *Nou-antiqua* an. 1714. p. 769.
ottlieb Stolle in der *historie der theologischen Gelehr-*
mkeit p. 800. & in *Nachricht von denen Büchern*
nd deren Vrhebern in der stollischen *Biblioth*. P. XII.
. 317. Cl. Joan. Vogtius in *Catalog. libror. rar*. p.
2. Dauid Clement in *Bibliotheque historique & criti-*
que des livres qui sont difficiles à trouver Tom. I. p.
06 sqq. *Bibliothecae* falthenianae *Catalog*. p. 546.
n libello cuius titulum adscripsimus JOAN. VALEN-
TIN. ANDREAE, nomen suum, in fine tertiae partis,
uae inscribitur *bonae caussae fiducia* protulit. Ludo-

 vicus

J Syntagma ad ſingularitatis ſtudioſos.
rati Impenſis Haeredum Lazari Zetzneri
pp. 43. except. titulo & epiſtola dedic
lior. 2.

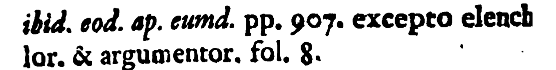
Inſcriptum eſt opuſculum nominibus Er
ningeri, *Praepoſiti*, & Joannis Hauberi,
aulici conſiliariorum wirtembergicorum.
Melchiori Fiſchlino haec editio incognit
duas alias in *memoriis Theologorum* wirt
P. II. p. 136. *Stuttgard.* 1619. & *Argent*
in 12. adducit. Conf. de JOAN. VALEN
DREAE praeter iam citatum Fiſchlinum;
ab ipſo ANDREAE conſcripta, l. cit. excer
Andreae Chriſtophor. Zelleri *Epiſtola*, *q*
LENTIN. ANDREAE *Opuſculorum edition*
Tubing. 1713. in 4. Gottfr. Arnoldi *K*
Ketzerhiſtorie P. II. L. XVII. C. V. §. 12
ſqq. & quae contra Arnoldum ſcripſit And
Caroli in der würtenbergiſchen *Vnſchuld*,
in 4. p. 436 ſqq. Reſpondit illi Arnoldu
riſch-theologiſchen Betrachtungen merkwürd

CXXXXIII.

mum Theatrum Vitae Humanae, Hoc est
erum diuinarum humanarumque Syntagma
icum, philosophicum, historicum, & dog-
m; ad normam Polyantheae vniuersalis dis-
n Per locos communes iuxta alphabeti
, sublata classium & historiarum iteratarum
ite in Tomos VIII. tributum Nouis Titulis
holicae fidei dogmatibus, rerum quarumuis
tionibus, apophthegmatibus, & hieroglyphi-
minum Etymologiis, Historiarum & exem-
n cuiusuis argumenti pluribus centuriis lo-
atum. Insuper ab Haeresi, variisque erro-
epurgatum, ac copiosissimo indice rerum,
rum, & Exemplorum, cum generali, tum
orum Tomorum speciali, illustratum: &
ius nunc innouatum, * asterisco notatum:
e LAVRENTIO BEYERLINCK, *Theologo*,
otario, *Canonico & Archipresbytero antuer-*
In hac editione nouissima SS. Pontificum,
atorum, Regum, Principum &c. ad hanc vs-
iem accessione auctum & ornatum. Tomus
tinens Literas A. B. *Lugduni Sumptibus Jo-*
Antonii Huguetan MDCLXXIIX. (1678). *Cum*
gio Regis. in fol. form. maior. pp. 997. ex-
praemiss. folior. 18.

— — — Tomus II. continens Literas C. D.
od. apud eumd. pp. 1080. excepto Elencho
orum & argumentorum folior. 11.

— — — Tomus III. continens Literas E. F. G.

ibid. eod. ap. eumd. pp. 907. excepto elench
lor. & argumentor. fol. 8.

— — — Tomus IIII. continens Litera
K. L. *ibid. eod. ap. eumd.* pp. 1094. except. e
titulor. & argum. fol. 12.

— — — Tomus V. continens Literas
O. *ib. eod. ap. eumd.* pp. 1056. exc. elencho
& argument. fol. 10.

— — — Tomus VI. continens Literas I
ibid. eod. ap. eumd. pp. 1050. except. titulor
gumentor. elencho folior. 11.

— — — Tomus VII. continens Litera
V. X. Y. Z. *ib. eod. apud eumd.* pp. 1087. e
titulorum & argumentorum elencho folior.

Magni Theatri vitae humanae Ad m
Polyantheae vniuersalis dispositi & locup
Index generalis Rerum, Verborum, Historia
Exemplorum omnium, quae in VII. praec

Editionem hanc, raram & optimam esse, testatur *talogus Bibliothecae* falthenianae p 191. Constituerat Conradus Lycosthenes, rubeaquensis, *exemplorum magnum Thesaurum*, quem collegerat, in lucem mittere, morte autem praeuentus, hoc opus edere se non potuit. Theodorus igitur Zwingerus basileensis medicus, & philosophus, istius operis in se scepit curam, illudque auctum, & in ordinem redactum, titulo *Theatri vitae humanae*, primum anno 565. vnico Tomo in fol. postea hoc titulo: *Theatrum vitae humanae a* Theodoro Zwingero Basiliense, *primam* Conradi Lycosthenis Rubeacensis *manum, us myriade exemplorum auctum, methodice digestum, curate recognitum. Accessit Elenchus triplex, methodi scilicet titulorum & exemplorum. Cum priuilegio Caesareo ad decennium, & Gallorum Regis ad sennium, Basileae ex officina Frobeniana M. D. LXXI.* 571) XX. *voluminibus*, si Supplementum exceperis, III. Tomis in fol. edidit. Tandem hoc opus, tertia editione *nouem voluminibus locupletatum, interpoum, renouatum, Basileae* 1586. IIII. Tomis in fol. ulgatum fuit. Anno 1604. operi denuo manum mouit Jacobus Zwingerus, Theodori filius, *illudque cognouit, ac plurium, in primis recentiorum exemplorum auctario, titulorum atque indicum*, vt titulus le se fert *certitudine ampliauit*. His Illuiris, se postadiunxit LAVRENTIVS BEYERLINCK, & Antonius Hieratus, ex dioecesi coloniensi oriundus, vr coloniensis Senator atque bibliopola. Merita iusque in hoc opus, ipsis Auctoris, qui praefatiom huius editionis composuit, verbis exponemus: *od ad hoc Theatrum peculiariter spectat, cum de* basileensis *Theatri editione, partem aliquam iure haereditario haberet* Antonius Hieratus, *videretque illud opter errores quosdam a catholicis notatos, in* Hispaniam *praecipue atque* Italiam *transmitti exemplaria non posse, quae ipsi supererant* francofurtensi *cuidam typographo distraxit, iure tamen suo, vt Theatrum aliud*,

aliud, si ipsi liberet posset conficere, sibi reseru
ex tempore animum ad nouam Theatri edition
inde communicato cum variis amicis, per
colloquia, aut per litteras vltro citroque data
tandem cum admodum reuerendo Domino LAV
BEYERLINCK *&c. de opere incipiendo, ac*
do conuenit, ea conditione, vt quae ex antiquo
sine vlla erroris suspicione ac nota retineri po
varentur. 2. deinde vt quoniam multi, accura
methodum, in re historica minus probabant,
ordinandis, ordo alphabeticus seruaretur. 3.
dam morosam exscribendi molestiam, vt libr
impressi conscinderentur ac particulae variae
ram editionem adcommodatae chartis quibusda
gni voluminis speciem dispositis affigerentur.
re admodum liberalem se, ac magnificum, in v
ptibus faciendis, Antonius Hieratus *exhibuit,*
labori pepercit, donec quod animo circa hui
editionem destinarat, plane perfectum absolut
deret. Prodiit haec *quinta* editio *Coloniae*
IIX. Tomis in folio. Ad hanc expressa est,
tulum adscripsimus, *sexta* editio, quam Biblio
an. Antonius Huguetanus, nomini Ferdi
magni Etruriae Ducis inscripsit. Praeter *prae*

[m]unera ecclesiastica, quae in Jesuitarum collegio louaniensi, vaulxiano vulgo gandensi, & coenobio bethle[em]itico Canonicorum regularium Augustini, obiit, in [pa]triam euocatus, a Joanne Miraeo, antuerpiensium [ep]iscopo, anno 1605. primam seminarii dioecesani [pr]aefecturam suscepit, mox canonicatum, cum officio [ar]chipresbyteri ruralis, in ditione antuerpiensi & li[re]nsi, tandem anno 1614. munus Archipresbyteri, in [ec]clesia cathedrali antuerpiensi, & a Paullo V. digni[ta]tem apostolici Protonotarii obtinuit. *Vir* fuit, vt [Fr]ancisc. Foppens in *Bibliotheca* belgic. Tom. II. p. [..]5. scribit, *sermone ac stylo disertus, quod testantur [con]ciones, quas variis in locis, ad populum frequentes [hab]uit, & scripta varii argumenti, ingenio facili & ex[po]lito, comitate morum & affabilitate gratus & carus [om]nibus, vitaeque innocentia, atque in Deum pietate, [a]d ciues & exteros clarus.* Diem obiit supremum [X]VII. Jun. anno MDCXXVII. aetatis anno XLVIIII. [Co]nf. *Vita, Theatro vitae humanae* praemissa. Paul. [Fr]eheri *Theatrum viror. eruditione claror.* p. 437.

CXXXXIIII.

[M]*agistri* ALLANI *optimi viri* liber de poenitentia confitentibus & confessiones audienti[bus] vtilissimus. in 12. form. maior.

In fine libri, quem ipsi non vidimus, sed notitiam [e]ius, amico cuidam bibliophilo cassellensi acceptam [r]eferimus, haec leguntur verba: *Explicit Summa pe[ni]tentionalis In officina* Johannis Miller. August. Vin[de]licorum *quinto Idus Aprilis Anno Salutifero M. D. [X]VIII.* (1518). Tribuitur libellus ALANO AB IN[S]VLIS, cuius supra p. 827. librum *de planctu naturae, [&] doctrinale altum* descripsimus, quam etiam ob rem, [A]LANI AB INSVLIS *operibus*, a Carolo Vischio,

Ant-

notae codicem, in Bibliotheca S. Germani
se vidisse adfirmat, cuius initium his ve
conceptum: *Incipit liber, qui corrector*
medicus, qui correptiones & animarum me
niter continet, & docet vnum quemque sacerd
simplicem quomodo vel qualiter vnicuique suc
leat: ordinato vel sine ordine, pauperi, di
iuueni, seni, decrepito, sano, infirmo, in omn
vtroque sexu; Quo tempore Presbyteri plebiu
ca authoritate, discordantes ad pacem, & a
ad poenitentiam compellere debeant. Libel
de poenitentia editus, eiusmodi refert initiu
mada priore, ante initium Quadragesimae
plebium, conuocent ad se populum &c. I
posterior liber singulare habet, quod auctor
vius peccare existimet, qui deformem comp
minam, quam qui cum formosa rem habue
auctoris haec sunt:

Si pulchra fuerit vel non.

Considerandum est etiam vtrum pulchra fuer
quia minus peccat, qui cognoscit pulchram,
turpem. quia ille magis cogitur qui pulchram

ſt vnum annum per legitimas ferias peniteat. Si n poſt corruptionem non duxit eam vxorem. duos t peniteat &c.

riptoribus, quos de ALANO AB INSVLIS, ſupra auimus, teſtes addi poterit Franciſci Foppens *Bibteca* belgica Tom. I. p. 36 ſqq.

CXXXXV.

NIS FABRI *epiſcopi conſtantienſis in Spirilibus Vicarii* Opus aduerſus noua quaedam & tiana religione prorſus aliena dogmata Martheri. Paulus Magiſter gentium ad He vltimo. Doctrinis variis & peregrinis noduci &c. in 4. form. maior. folior. 320.

ter cimelia, quibus Bibliotheca patriae meae pu, ſuperbit, huius libri rari etiam monſtrari ſolet plar, membranis pergamenis impreſſum. Nihil cto pulchrius, nihil ſplendidius, nitidiusque efpoterit. Folia membranacea puriſſima ſunt, sque liber ita comparatus eſt, ac ſi hodie e typorum prodiret manibus. Litterae florentes omnes, colore diſtinctae ſunt. Littera, qua *dedicatio*, drianum ſextum inchoatur, nec non littera initiapiſtolae ad Lutherum, & *praefationis ad Lectorem*, o auro, mira arte, laeuigato ornata eſt. Omnis erea ora paginae, in qua *praefatio ad Lectorem* atur, elegantiſſimis florum figuris, *en mignature*, alli loquuntur, decorata eſt. His tandem acceinſignia Ducum Saxoniae, quae omnem tituli am ſecundam implent, tanta arte depicta, vt nirorſus, in eo genere deſiderari queat. Verba lidſcripta, ſiquidem iis habenda fides eſt, ipſum ilxemplar eſſe produnt, quod a Georgio Duce Saxoniae,

Joannis vltimo v. 15. 16. 17. Per omn
primum Martini Lutheri verba, deinde
FABRI, ad illa responsio posita fuit. *Ex*
litteris romanis luculentissimis, in fine dic
diligentissima censura per optimum virum
Lottherum. *Anno a Christo nato. M. D. X*
in Die Marci Euangeliste. Ad eos autem
FABER, omnino, Lutheri aduersarios pe
sententiam suam sermone modesto, & nu
conuiciis proferre non dubitarunt. Bl
verbis, aduersarium suum, in *praefatione*
& inter alia dicit: *Non inuenies in his omn*
ac quasi veneno tincta scommata —— ab il
tecum sermonem habiturus, mihi persuas
Conuertamus itaque gladios in vomeres, &
gones. Sectemur pacem, & deus pacis erit
Nam quantum ad me pertinet, ita me Deu
maxime & id vnum cupio vt veritas trium
& doceri paratissimus. Tantum enim abest,
emendatione tua vlla, vt apud me gratiam
crem sis olim initurus, si meliora si castiora
tamen absque laedoriis, absque libellis faman
tibus, ac etiam semoto rancore fiat. Inc
nosti) nonnunquam inter viros sanctos amic

ia quae de JOANNE HEIGERLINO, qui a
ibri ferrarii opificio, FABER dici maluit, or-
ominicanor. Theologo, Leutkirchae in Al-
riundo, & per varia munera ecclesiastica, ad
i viennensis dignitatem euecto, dici poterant,
ſſeuinum, Seckendorfium, Echardum, Arnol-
iliosque exhausisse videtur Carolus Ernestus
us, in *Dissertat. de* JOANNIS FABRI *Episco-
tensis, vita & scriptis, Lips.* 1737. in 4. vbi
e *operibus* eius, in vnum volumen compactis,
i verbis agitur.

CXXXXVI.

a vnd Geschicht des Ehrwirdigen vnsers
Gott lieben Vaters, Herrn Doctoris Mar-
eri, Seliger gedechtnus, wie er durch Got-
getrieben, vnd sich anfenglich aus son-
Schickung des Almechtigen zwischen
em Babst der Streit erhoben, domit das
cht des Heiligen Euangelii in disen letz-
n wider an tag gegeben, Vnd wie es bis
: stund, nach vielen vnd mancherley ein-
enen Corruptelen, heimlichen vnd of-
n Verfelschungen, wunderbarer weis er-
nd itzt in die new auffgerichte Formulam
iae rein vnd vnuerfelscht ist gebracht
Aus seinen eigenen Schrifften vnd an-
orien vmb gemeiner Leut besserer Nach-
willen, zu Trost Warnung vnd Verma-
: vleis zusamen gezogen, vnd in druck
durch M. PAVLVM SEIDELIVM *Wer-
Wittemberg Gedruckt bey Simon Gronen-*

 berg

berg 1581. in 4. pp. 127. except. praefat. folior. 11.

Librum admodum esse rarum, docet *Cata* *bliothecae* salthenianae p. 58. Memoratus fi an. Alb. Fabricio in *Centifolio* lutherano p Joan. Georg. Walchio in der *ausführlichen* N *von* D. Martino Luthero, *Operum* Luther XXIIII. edit. *halens.* in *Vorbericht* p. 7. E p ne adparet, quod haec secunda sit editio, quo v pore prima prodierit, nos quidem ignoramus. PAVLLVM SEIDELIVM epigrammatibus la Martinus Rederus H. In *lexico eruditorum* a cum nondum inuenit. In praefatione, quae bergae scripta est, se vocat *bonarum artium m* *& SS. Theologiae studiosum.*

CXXXXVII.

Lutherus Drama M. HENRICI HIRTZ *Gymnasii Moeno Francofurtani Rectori* galandri Martini Lutheri Islebio Mansfeldi

et, cum inter ſolemnia, Vitebergae anno
reformationem Lutheri iubilaea, Lutherus
n producendus eſſet. Argumentum, quod
it, auctor his verſibus expoſuit

ıs auguſtinianae *familiae*
us, Friderici ſapientis *l. Septemuiri*
octor ſacris ſtipulatus literis,
'as videt indulgentiarias,
lio *ſociisque omnium auariſſimis*,
ſtitutas aucupandi gratia,
r in quaeſtorum illam impudentiam
omanas Puccianas *neſcius*
ant nundinationes Prierius,
us Tecelius, Wimpina, Eccius
dies Luthero *dicitur. locus*
r. Cauſſam Auguſtae *peragit ſuam*
tanum; Aldeburgi *ad* Miltitium;
ae Vangionum *ad ipſum Caeſarem.*
ter fas proſcriptus. Wartburgium
de conſpectu abducitur locum.
Caroloſtadius *turbas ciet*
embergae. Lutherus *Pathmo redit*
'ectore. ſaeuis aduerſariis.
n reſtituit turbatam in integrum
n *expugnat, cum* Orlamundanis *fruſtra agit*
r Munzero *diſſuadet ruſticis*
'm. Cum Cinglianis *diſputat*
;i Haſſorum. Auguſtanae *ſemina iacit*
nis. Viſit ad Vergerium
em. cum de re ſacramentaria
Bucerus, *ſociique publice*
entur, accipit in fratrum loco.
ıae *confeſſionis ſyllabam*
s mutet dehortatur Melanchthonem,
ergam *Profeſſorum in dubio fide*
:. *Electoris internuncii*
:. *accerſitus poſt* Islebium

Magno pietatis exemplo in Christo *obit.*
Funus Wittenbergam *apparatu regio*
Effertur. hic situm est iratis inferis.

Personae in scenam productae fuerunt:

1. Fridericus Saxo.
2. Staupitius.
3. Lutherus.
4. Mellerstadius Rector.
5. Magdalena Medicea.
6. Leo X. papa.
7. Laurentius Puccius quatuor Sanctor. Cardinalis.
8. Tecelius.
9. *Populus.*
10. Menalcas.
11. Timotheus famulus Lutheri.
12. *Studiosi.*
13. *Bibliopola.*
14. *Miles.*
15. Wimpina.
16. *Scholastici.*
30. *Cardinalitii.*
31. *Minister.*
32. *Eques.*
33. *Tridentinus.*
34. AlbertusMansfel[illegible]
35. Miltitius.
36. Spalatinus.
37. Amsdorfius.
38. *Canonistae.*
39. *Aulici.*
40. Carolus V.
41. Casp. Sturmius.
42. Albertus Mogun[illegible]
43. Eccius J.C.
44. Clapion.
45. *Nuncius.*
46. Bucerus.
47. Cochlaeus.
48. Hermannus col[illegible]

eret, cum inter solemnia, Vitebergae anno
b reformationem Lutheri iubilaea, Lutherus
um producendus esset. Argumentum, quod
mit, auctor his versibus exposuit

rus augustinianae *familiae*
ebus, Friderici sapientis *l. Septemuiri*
Doctor sacris stipulatus literis,
ulas videt indulgentiarias,
elio *sociisque omnium auarissimis,*
institutas aucupandi gratia,
tur in quaestorum illam impudentiam
Romanas Puccianas *nescius*
gnant nundinationes Prierius,
atus Tecelius, Wimpina, Eccius
e *dies* Luthero *dicitur. locus*
tus. Caussam Augustae *peragit suam*
ietanum; Aldeburgi *ad* Miltitium;
itiae Vangionum *ad ipsum Caesarem.*
aeter fas proscriptus. Wartburgium
m de conspectu abducitur locum.
Carolostadius *turbas ciet*
itembergae. Lutherus *Pathmo redit*
Electore. saeuis aduersariis.
am restituit turbatam in integrum
um *expugnat, cum* Orlamundanis *frustra agit*
as Munzero *dissuadet rusticis*
nem. Cum Cinglianis *disputat*
rgi Hassorum. Augustanae *semina iacit*
ionis. Visit ad Vergerium
alem. cum de re sacramentaria
m Bucerus, *sociique publice*
urentur, accipit in fratrum loco.
anae *confessionis syllabam*
am mutet dehortatur Melanchthonem,
ibergam *Professorum in dubio fide*
it. Electoris internuncii
at. accersitus post Islebium

Magno pietatis exemplo in Chriſto *obit.*
Funus Wittenbergam *apparatu regio*
Effertur. hic ſitum eſt iratis inferis.

Perſonae in ſcenam productae fuerunt:

1. Fridericus Saxo.
2. Staupitius.
3. Lutherus.
4. Mellerſtadius Rector.
5. Magdalena Medicea.
6. Leo X. papa.
7. Laurentius Puccius quatuor Sanctor. Cardinalis.
8. Tecelius.
9. *Populus.*
10. Menalcas.
11. Timotheus famulus Lutheri.
12. *Studioſi.*
13. *Bibliopola.*
14. *Miles.*
15. Wimpina.
16. *Scholaſtici.*
17. *Magiſtri noſtri.*
18. Ochſenfurtius.
19. Syluetter Prierias.
20. Eccius.
21. Hoſtratius.
22. Hieron. Epiſcop. Aeſculanus.
23. Caietanus.
24. Lincus.
25. Vrbanus Orator.
26. *Prior in* S. Annae.
27. Langmantelius.
28. Pfeffingerus.
29. Auerbachius.
30. *Cardinalitii.*
31. *Miniſter.*
32. *Eques.*
33. *Tridentinus.*
34. AlbertusMansfeld
35. Miltitius.
36. Spalatinus.
37. Amsdorfius.
38. *Canoniſtae.*
39. *Aulici.*
40. Carolus V.
41. Caſp. Sturmius.
42. Albertus Mogunti
43. Eccius J. C.
44. Clapion.
45. *Nuncius.*
46. Bucerus.
47. Cochlaeus.
48. Hermannus colo
49. Reinhardus treui
50. Ludouicus palatin
51. Joachimus bra burg.
52. Philippus Heſſus
53. Vlricus a Pappen
54. *Hiſpani.*
55. Schurfius.
56. Moſchaeus.
57. Smulius.
58. Vaehus.
59. Peutinger.
60. Thuen.
61. Volradus von Wat

6

iolus.	83. Vergerius.
ider.	84. Frid. Miconius.
s.	85. Capito.
ibergius.	86. Frechtius.
s.	87. Otherus Scholasticus.
i.	88. Bern. Lycosthenes.
stadius.	89. Musculus.
opus Melan-	90. Germanus.
	91. Aulberus.
us.	92. Schradius.
çus Rex An-	93. *Consiliarii.*
	94. Maior.
undensis.	95. *Tabellarius.*
ing. Stein Prior	96. *Schwenckfeldii.*
gens.	97. *Judaei.*
pontificior.	98. Iustus Ionas.
is.	99. Conradus von Schwarz-burg.
tus.	100. Coelius.
ampadius.	101. Aurifaber.
is.	102. Ambrosius.
ns VII. Papa.	103. Jan. Frideric. Schwarz-burgicus.
irinus Orator	
s.	104. Alberti Coniux.
s Elector.	

drama, ex consuetudine illorum tempo-
: prolixum, auctoris festiuum ingenium vn-
et. Testis esse poterit particula Act. II.
in qua producti fuere

us, Wimpina, Tecelius, *Scholastici*, *Magistri*
i, Ochsenfurtius, Eccius, Syluester Prierias,
ratius.

uem video exeuntem, *&* *quem ingressum vidi modo?*

. *Ego* Conradus Wimpina *hic in insidiis ero*
iatus siquid deficiet meus

TEC. *Agite.* MAG. NOST. *Magistros Hos d*
hoc rei?

LVTH. *Quis mihi qui vos?* MAG. NOST. *Ma*
stri nos sumus

LVTH. *Omnes vtinam nostri simus. primum on*
Magistri, post aliorum. MAG. NOST. *istba*
ria est.

Magistros aliorum nos vocat. nostri sumus.
LVTH. *Este sane vestri per me. Stulti est, qui*
MAG. NOST. *O impudens dictum!* LVTH. *Re*
haut dictum id est.

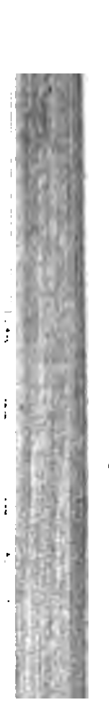
MAG. NOST. *Magistri nostri nos sumus.* LVT
MAG. NOST. *Tui*

Quidem Magistri aut gregalium nulli sumus.
LVTH. *Vtinam nostri sitis, quod melius magis f*
MAG. NOST. *Pater* Ochsenfurti! *Magistri n*
sumus?

OCHSENF. *Vermis! magistros Nostros esse hos*
Manifestum, honorificos etiam explodit gradus.
Nempe lolium nullum solum. LVTH. *Vir mi pr*
Salue. OCHSENF. *a te homine? a nullo salum*
velim.

Quare, qui sunt, Magistros nostros non vocas?
LVTH. *Ego? Magistros nostros dico: esse se m*

LVTH. *Omnibus veneror.* TEC. *veneror.* WIMP. *veneror.* TEC. *risum nimis.*
LVTH. *Veneror, inquam*, TEC. *aegre.* WIMP. *continui.* LVTH. *summis modis*
Vos autem? TEC. *qui?* WIMP. *nos?* LVTH. *tu & tu inquam, cum manipulis*
Praesidiariis Francofordiae *atque* Lipsiae,
Sanctissimam Pontificis famam, laudibus
Chartacearum veniarum annon luditis!
SCHOL. *Nos?* LVTH. *Vos vero.* TEC. *hinc?* WIMP. *garrit hic.* TEC. *mera somnia.*
LVTH. *Immo auditis hoc ipsum, quod verissimum est.*
MAG. NOST. *Nimirum hic solus sapit. homo o delirium*
Quorum animi plantas Pontificis dudum colunt,
Non sublimem pedem; hos tu nos parum putas
Exosculari papam, decreta, canonas?
Ecclesiam parum vereri? ludere.
Plurimum? LVTH. *quos?* MAG. NOST. *nosne?* LVTH. *nosne qui nos? nescio*
MAG. NOST. *nos.* TEC. *agite.* WIMP. *agite.*
MAG. NOST. *agite.* TEC. *hinc?* WIMP. *nosne?* MAG. NOST. *nosne.* LVTH. *vos.*
MAG. NOST. *nos.* LVTH. Christe *tuam fidem! qui horum clamor hominum est.*
Nam qui vos estis? MAG. NOST. *Magistri nostri nos sumus.*
LVTH. *Vestri.* MAG. NOST. *non vestri, Magistri nostri nos sumus.*
LVTH. *Cum sitis. quis magistros constituit meos?*
MAG. NOST. *Non magistri mei, magistri nostri nos sumus.*
LVTH. *Illi magistri nulli sunt.* MAG. NOST. *iniuria est.*
OXENF. *Magistros illos, Magistros nostros hic vocat.*
LVTH. *Magistri cuii vos, quid ad me hoc attinet?*
MAG. NOST. *Iniuria est magistros Cuios nominat:*
TEC. *agite.* LVTH. *Magistros hos scire perparum liquet*

tam fabulam, de Joanne papiſſa litteri
derunt. Qualis praeterea poeta fuerit,
matis lectores intelligere poterunt:

En renouant Phlegon, Pyroeis, Eous,
Nunc iterum trinos ſacri ſpiraminis ac
Abramides *primi primum celebrare, ſc*
Chriſticolae *celebrant, quos iam* pome
Judicis *in medium referet: ſed tertiu*
Jam mihi, iam celebrandus erit, nam p
Praeſenti inceptus: quare praeſentibus
Facta virumque cano, ſacro, qui percit
Pontificem domuit, Romam *turbauit*,
Verbi glaucomam radiis mutauit, in o
Quod nec Caeſaribus licuit, neque reg
Chriſte *mibi cauſas memora, queis la*
Quidue dolens pater altitonans tot ad
Lutherum *impulerit, Papae ſic vertere*

— — — — —

Vrbs antiqua fuit, multos dominata per
Diues opum, & ſtudiis non belli aſperr
Romulus & Remus *ſtruxere, hinc* Ro
Altera metropolis Solymam *& poſt orbi*
Inter enim cunctas tantum caput extuli

anto etenim zelo docuit sacra dogmata, tanto
rdi hominum studio Christum *implantauit, vt omne*
lolium subito tota procul vrbe fugarit:
dexter enim verbis Deus adfuit, intima verbis
Hinc velut ancipiti punxit penetralia ferro.
ost ipsis verum testantia scripta reliquit,
queis doctores vestigia sacra sequentes
hauririent populo viuo ceu fonte salutem.
empore creuit amor verbi, creuitque colenda
mnibus in terris pietas &c.

lexico eruditorum de NICOLAO MARTINI nihil
itum legimus.

CXXXXVIIII.

ierela D. Martini Luteri seu Somnium Clementis Al! ἀνίκητος ἡ ἀλήθεια, ψευδοδοξία δὲ λύεται. *Gorlicii Ambrosius Frisch excudebat An. DLXXX.* (1580). in 4. folior. 16.

Prodiit hoc opusculum eo tempore, quo theologo- animi, ob controuersiam, de adiaphoris, ac bo- operibus adhuc feruebant. Auctorem fuisse JO- HIMVM CAMERARIVM, scribendi ratio prodere etur, quare etiam illi, qui contra hunc somniato- s, calamum strinxerunt, Joannes nimirum Stolzius Nicolaus Amsdorfius, aliique, eiusmodi verbis vsi runt, e quibus oppido adparet, quod CAMERA- VS de opusculo scripto illis fuerit suspectus. Ita m is in *Defensione* Martini Lutheri *seu sonmio Ra- ow.* 1555. in 8. p. 82. 91. & 103. voce *Camerinae*, p. 93. *Cubicularii*, haud obscure CAMERARIVM stringit; hic autem in *epistola responsoria ad* Stol- m, quae legitur *ibidem* p. 48. *durius tractandus sset*, ait, *sycophanta mendax, & virulentus, etiamsi* nerarius Papae *esset*. Legimus praeterea in Lucii

Vigilii

Vigilii Jeſurbii rariſſima *Aegloga Hagnon*, cui
tionem fecimus in *Analectis litterar. de libri*
p. 483 ſqq. verſus nonnullos, qui niſi plane
ad hoc opuſculum reſpiciunt, & CAMERARI
auctorem produnt. Ita vero perſonatus ill
Vanniolum introducit loquentem:

Quid dicam, ſibi quod Coridon *quoque* ſom
Vana, notis fagis quae incidit grandibus, ip
Et ſecum affirmat per viſum Hagnona (Lu
locutum,
Ingentes nugas magno conamine voluit?
Scilicet ac doctum tentat corrumpere Amyn
Melanchth.)
O Corydon, Corydon, *quae te dementia cep*
Semiputata tibi frondoſa vitis in vlmo eſt.
Quin tu aliquid ſaltem potius, quorum indig
Aut Ionas *curas vites, aut* attica *mella.*
Tu nimium quoque Amynta *paues, nec reſpi*
Prouidus vt Pan (Chriſtus) *curet oues ouium*
giſtros
Quid tibi nunc caelo delapſus diceret Hagn
Quod pauidus ſtulto nimium credis Coryd
Somnia *quodque tua &* Corydonis *feria*

Alter paſtorum Peraſillus, ad haec Vannioli v

[illegible]is opusculum iam Id. Octobr. anno Christi [illegible]3. conscriptum esset. In nostrae editionis calce, [illegible] secunda est seorsum euulgata, haec adiecta le[illegible]tur verba: Johannes Sturmius *in Libro academico* [illegible] *Facie 2. congruens cum eo quod supra ponitur B. 4.* [illegible] *2. Memini me ante aliquot annos in quadam* Lu[illegible] *epistola legere: quae est in Bibliotheca* Conradi Hu[illegible]: *ad* Wolfgangum Capitonem: *Nihil sibi suorum* [illegible]*ptorum placere: praeter Catechismum suum: & li*[illegible] *de seruo arbitrio.* Respicit hoc Sturmii testi[illegible]nium ad verba, quae in nostra editione l. cit. Lu[illegible]ro, auctori, per somnium adparenti, & de tristi ec[illegible]siae, inutilibus controuersiis & rixis concussae, sta[illegible] conquerenti tribuuntur. *Optaui ego aliquando* [illegible]*ia mea scripta intercidere, & vnum modo libellum* [illegible]*are, quo cum* Erasmo roterodamo *de arbitrio vo*[illegible]*tatis humanae disputaui. Nam cum ille vir esset* [illegible]*issimus, & ingenio praestaret caeteris, nec non pro* [illegible]*ido in primis haberetur, placebat tum mihi, ita sa*[illegible]*tiam humanam offendisse, vt non animaduerteret* [illegible]*e videret talis & tantus vir, qua de re esset contro*[illegible]*sia. Sed tum illud votum alio tendebat. Nunc ve*[illegible]*si de meis libris sententiae decerptae; stabilire mira*[illegible]*s opiniones debeant, hominum non quaerentium, quid* [illegible]*um sit, sed quid plausibiliter pro re nata dicatur:* [illegible]*o erat aequius huc dirigere voti prioris consilium* [illegible] *nunc etiam optare, vt mea scripta extarent nulla?* [illegible] *Querelae* Lutheri, vti iam diximus, Joannes [illegible]lzius anno 1555. *Breuem defensionem* Mart. Lu[illegible]ri, in modum *somnii*, & Anonymus opponeret [illegible]*grede* D. Martini Lutheri *vnd Vrtheil von gegen*[illegible]*rtigen etlichen Händeln vnd Jammer dieser Zeit; ge*[illegible]*ckt zu Regenspurg durch Hansen Kohl.* in 4. cui [illegible]colaus Gallus praemisit praefationem, eodem anno [illegible]55. in lucem exiit Auctoris anonymi *Onar hypar* [illegible] *Syndicus Querelae* Martini Lutheri, in quo vtrique *[illegible]uerelae* aduersario respondetur. JOACHIMVM au[illegible] CAMERARIVM, istius quoque opusculi fuisse

aucto-

auctorem, luculentis probauit testimoniis J
Thomasius l. cit. p. 30 sqq. Haec duo CAME
scripta latina, cum Stolzii *confutatione* & a
Amsdorfii ad Stolzium *epistolis*, iunctim edita
Basileae ex officina oporiniana anno 1555. in S
Catalogus Biblioth. Daniel. Salthenii p. 520. R
quae ad *querelae* Lutheri historiam spectant, e
fuerunt a Jacobo Thomasio l. cit. Conf. Vincen
cii *Theatr. Anonymor.* Cap. II. p. 132 sqq.

CL.

Enarrationes MARTINI LVTHERI in Epi
D. Petri duas, & Judae vnam, in quibus
quid omnino ad Christianismum pertinet, c
matiss. digestum leges. *Argentorati apud J*
Heruagium, quarto Nonas Julias. Anno M
XXIIII. (1524). in 8. folior. 164.

Qui MARTINI BVCERI scripta omnia hodie
riora esse cognouerit, illi quoque libello, ra
tis laudem non denegabit. Joannes sane Heru
chalcographus pius, & operae haud ignauae, a M
TINO BVCERO, argumentis minime vulgar
contendit, vt ea, quae in *duas* D. Petri *epistolas*
vnam Judae, LVTHERVS, populo suo, lingua ve
cula disseruerat, latina redderet, quando id fratr
Gallis, magno vsui futurum esse, ipse sibi persua
BVCERVS, qui id nos docet, in praefatiuncula,
christianum lectorem, vbi praeterea neminem a te
pore Apostolorum exstitisse perhibet, cuius qui
lucubrationes habeantur, qui diuinas scripturas, M
TINO LVTHERO sincerius atque dexterius e
rauerit.

CLI.

CLI.

s aliquot sane quam pii, a MARTINO
ERO lingua vernacula perscripti, nuper
nitate donati; Quorum Elenchon proxi-
i indicabit. *Argentorati Anno. MDXXVI.*
8. folior. 128.

in opinione non decepti erimus, cum hanc
I LVTHERI versionem, ab eodem Martino
rofectam esse credimus. Lucem vidit libel-
ntorati, apud Joannem Heruagium, mense Mar-
1526. Omni praefatione destitutus est, e qua
uctorem forte poteramus. *Sermones* LVTHE-
qui in illo inueniuntur, sunt tales:

liuite Epulone & Lazaro mendico.
excidio hierosolymitano, *& quod simili inter-*
oni Germania *destinata sit, nisi visitationis*
e tempus agnoscat. Tum quid sit templum

e extrema in Deum blasphemia, qua Papistae
idie abutuntur, dum in Missis suis antichristia-
i Canona legunt.
ermo mira breuitate, quid Christiano praestan-
s sit, expediens.
mo docens abusus, qui in ecclesiam irrepse-
t, non manibus, sed virtute verbi exterminan-
esse.
rmo de iis, quae non necessario exiguntur, sed
ra a Deo permissa sunt, cui adiecta est addix *de simulachris.*
ermo partim de simulachris, partim de ciborum
ctu differens.
De duplici hominum genere in fide bifariam se
ente. Et quae vera sit fides.
De bono & malo pastore.
septem panibus.

XI. De

Der Barfüsser Münche Eulenspiege
rau. Mit einer Vorrede D. Ma
Versicu. Franciscanorum. Franciscus è
Responso. Quis dubitat de illo? *Anti*
mundus. *M. D. XLII.* (1542). in 4. folio

Paucissimis, editionem admodum rara
ab ERASMO ALBERO compositus, &
1531. editus dicitur, vidisse contigit. I
exemplum ante oculos versatur, quibus l
ponitur finis. *Diese nachfolgende Vers*
füsser Kloster *zu* Leipzig *geticht worden,*
in dis Buch propter magistralitatem.

Finito libro, sit laus & gloria Christo.
Qui me scribebat Rancißcus *nomen hab*
Qui me finiuit, parteeas rodere sciuit.
Alba manus scribe, cessa, non omnia scri
Alba manus cessa, quia digiti sunt mihi

Gedruckt zu Wittenber *durch* Hanns L
XLII. Integer liber, ex hac editione, re
in *Nou-antiquis* anni 1717. p. 174 sqq.

Biblioth. zu Dresden Tom. III. p. 267 sqq. in :brichten von einer hallischen Bibliothek Tom. I. 86 sqq. in Cl. Vogtii *Catalog. libror. rarior.* p. 21 , in Cl. Dauid Clement *Bibliotheque historique & ique des livres qui sont difficiles à trouver* Tom. I. 52 sqq. Conf. *Analecta litteraria de libris rariori-* p. 16 sqq.

De auctore ERASMO ALBERO, eiusque vita, & s vid. Christoph. Heinrich. Zeibichs *genealogische* *llen des gräfl. Hauses zu* Solms 1709. in 4. qui-, adpendicis loco, ALBERI *vita* adiecta est, die *chrichten von einer* hallischen *Bibliothek* Tom. III. 32 sqq.

CLIII.

itas singulares SS. Pontificiae Maiestatis hoc mpore vindices, falso & frustra negare, Pa-Johannem VIII. fuisse mulierem. *Ambergae*, *Forsterianis MDCIX.* (1609) in 8. pp. 49.

Ex quo tempore in *Analectis litterariis de libris ra-* p. 1103. de hoc libello, nonnulla a nobis prola-fuerunt, recentior haec in manus nostras incidit trio. Tituli verbis, historia puerperii pontificii, vt omnibus fere editionibus factum esse constat, li-p incisa, subiecta est. Auctor anonymus id potis-mum agit, vt fabulam de Joanne papissa veluti rem, ie omnino acciderit, ab contradicentium obiectio-bus vindicet. Igitur insignem *historiarum* & *chroni-rum* cateruam in medium producit, in quibus haec la relata inueniuntur, simulque in Loiolitas paullo erbius inuehitur. In fine nonnulla adiecta sunt mina latina, quae omnia eo spectant, vt rem in li-pertractatam confirment. Scriptores, ad quorum

ptorum, qui ad annum vsque 1488. pe
phael Maffei volaterranus, Bartholom
Antonius Sabellicus, Jacobus Philippus
Matthaeus Palmerius Eusebii & Prosp
tor, Joannes Trithemius, Joannes Stell
nus Schedelius auctor *chronici Norin*
1493. editi, Joannes Nauclerus, Valer
Ryd medicus bernensis, Albertus Cranz
Rolevinck laerius carthusianus, Ludo
rhodiginus, Joannes Lucidus, Joannes
cobus Zwinger de Regis curia S. von K
Anonymus qui Martini *chronicon* sermo
expressit, Auctor anonymus *chronici* an
teris maiusculis *Augustae* excusi, *Chron
tiense* circa finem Seculi XIIII. idiomat
conscriptum, Auctor *chronici* teutonici
1486. editi, Joannes Cario siue Philip
chthon, Robertus Barnes, Petrus Viretus,
Caspar Hedio, Felix Hemmerlein S. Ma
trus Paull. Vergerius, Joan. Balaeus, J
niddanus, & Isengrinus. Pauci inter il
quorum scriptis historicis, & libris chron
loca, quibus haec narratio confirmata fui

ædactum, & sermone vernaculo editum est.
e Martinus, ex Northumbriae oppidulo Alve-
iundus, & ideo Alueuici, siue vt Joan. Lelan-
Commentar. de Scriptorib. britannic. P. II. Cap.
XXV. p. 329. scribit, Alaunouicani cognomen
est. Mortuus dicitur anno 1336. Chronicon
onscripsit lingua latina, titulo Florum temporum
it, & ab orbe condito, ad annum vsque 1290.
t, cuius, in bibliothecis variis, inueniuntur
manu exarati. Codicem lipsiensem & bero-
m descripsit Philipp. Masson in Histoire criti-
la Republique des lettres Tom. X. p. 188 sqq.
oc chronicon in Hermanni ianuensis, Minoritae,
et manus, is, omisso Martini nomine, & muta-
quae initio Chronici exstiterant, verbis, illud
uit, & ad annum vsque 1345. continuauit.
intur igitur codices, qui Hermanni ianuensis
in fronte gerunt. In Lexico eruditor. Marti-
norita, bis locum inuenit, nimirum Tom. I.
o. & Tom. III. col. 238. Conf. Jo. Alb. Fa-
Bibliotb. med. & infim. Latinit. L. IIX. p. 714.
p. 115. Joan. Georg. Eccardi praefatio ad
historicum medii aeui num. XXII. qui Chroni-
co auctori vindicauit, & cum Hermanni addi-
primus latine edidit l. cit. Tom. I. col. 1551
Nos quidem minime fugit, quod Casimir. Ou-
Tom. III. Commentar. de Scriptor. & scriptis
sic. col. 910. hoc Chronicon iam Vlmae anno
editum dixerit, id autem non sermone latino,
tonico factum esse, auctor libelli, quem de-
ius, disertis verbis prodidit, cum ait p. 18.
Chronicon latine manu-scriptum, & germani-
impressum Vlmae anno 1486. Conf. Michael.
ire Annal. typogr. Tom. I. p. 479. Illud vero
on vlmense teutonicum, non illius, quod verbis
conscripsit Martinus minorita, versionem esse,
is auctor noster Anonymus, Mich. Maittaire,
id dixerint, nos docet die Merkwürdige Histo-

rit der Päbstin Johanna, *aus des Herrn* von heim, *Professoris der Academie zu* Leyden, *lat. Dissertation von dem Herrn* L'Enfant *gezog von demselben nebst verschiedenen Anmerkun Herrn* des Vignoles *in französischer Sprache gegeben; nunmehro aber wegen ihrer Vortreff aus dem Frantzösischen ins Teutsche übersetzt. vnd Leipz.* 1737. in 8. vbi P. I. p. 152. num. talia legimus: *Eine* teutsche Chronic, *so zu druckct An. 1486. ist zum öfftern angeführet als wenn sie eine Uibersetzung der Chronic* des Franciscaners *sey. Wie denn die darin a te Worte* (de Joanne papissa) *würklich daran men zu seyn scheinen. Es ist aber dennoch* kein setzung *davon*, &c. Forte *chronicon vlmens* pendium est, ex Martini *chronico* concinnatur sum tamen ab *compendio* vernaculo Henrici welii, cuius prima editio prodiit, vt ex *Anal stris litterariis de libr. rar.* p. 245. & ex *Act terar.* Tom. I. p. 290. patet, anno 1473. tem non aliam exstare editionem, seculo XV. sam, testis esse videtur Henrici Steinhöwelii Canonici S. Victoris moguntini, *epistola*, ad Koebelium, ciuitatis oppenheimensis Syndicu

elanchthone, ad scholam rigensem in Liuonia, re-
ndam, se adduci passus est. Inde anno 1561. in
ademiam heidelbergensem euocatus, graecas litte-
publice docuit. Cum vero elector palatinus Fri-
ricus III. viuere desiisset, cum aliis quidem Acade-
iae professoribus, Neapolin Nemetum secessit, sed
tinente electoratum Casimiro, Heidelbergam re-
it, & ad vitae vsque exitum, qui anno 1603., cum
XCI aetatis adtigisset annum, accidit, litteras grae-
s, & mathematicas, in illa academia docuit. Vid.
elchior. Adami *vitae* germanor. *philosophor.* p. 210.
i ab illo *nonnulla, scripta latine & germanice, non*
posito nomine, & inter illa vnum *quod mulier fuerit*
pa, editum esse scribit. Conf. Melchioris Hurteri
seruatio de hoc libro, eiusque auctore in Daniel.
rdesii *Florileg. libror. rar.* p. 301 sqq.

Quo tempore omnium *prima*, in lucem emissa fue-
editio, non satis constat. Huc vsque in Biblio-
carum catalogis, non antiquiorem inuenimus, quam
m, quae titulo *Anonymi Tr. Jesuitas falso negare*
hann. VIII. *P. fuisse mulierem* an. 1588. in 4. *cum*
. exstat in *Bibliotheca* meibomiana Sect. I. p. 227.
i voces *cum fig.* sine dubio vnam illam tantummo-
designant figuram, quae in aliis etiam editionibus,
n nostrae editionis titulo conspicitur. In *Biblio-*
c. kielmannseggian. p. 359. in Dan. Gerdesii *Flori-*
. l. cit. & in *Analectis litterariis de libr. rar.* p.
03. editio memoratur *secunda* hoc titulo insigni-
Jesuitas, singulares SS. Pontificiae Maiestatis hoc
mpore vindices falso & frustra negare, Papam Joan-
m VIII. *fuisse mulierem. Editio altera non sine au-*
ario an. 1598. in 4. Eodem anno liber in sermo-
m teutonicum conuersus, hoc prodiit titulo: *Das*
e Jesuiter des Päbstlichen Stuls zu dieser Zeit für-
hmste stützen, fälschlich fürgeben, vnd vergeblich
eiten, Pabst Johannes VIII. *sey kein Weib gewesen.*
s dem Latein verteutscht nicht ohne Zusatz mit

 Wiszen

CLIIII.

Syntagma theologicum in thesi & a ornatum, studio & opera OLAVI *S. S. th. D. & antebac in Academia Vl fessoris Regii, nunc autem Ecclesiae Me Stockholmensis, pastoris primarii ac Con sidis. Cum gratia & priuilegio S. R. liae Sumptibus Authoris excudebat Es thiae. Anno 1641.* in 4. pp. 830.

Librum esse rarum nemo fortasse nega gnitum est, quod libri, quibus euulgandis sumtus suppeditant, non nisi rarissime i rum commercium veniant. Dicauit au suum, Christinae Sueciae reginae, & om cici senatui. *Index & series articulorum opere, secundum Thesin & Antithesin expl* est: 1) *De Sacra scriptura*, 2) *de Deo*,

nisterio verbi, 20) *de Sacramentis in genere*, 21) *de baptismo*, 22) *de coena domini*, 23) *de iustificatione*, 24) *de magistratu politico*, 25) *de coniugio*, 26) *de caussa mortis*, 27) *de sepultura*, 28) *de limbo pontificiorum*, 29) *de purgatorio*, 30) *de inuocatione sanctorum*, 31) *de fine mundi*, 32) *de resurrectione mortuorum*, 33) *de extremo iudicio*, 34) *de inferno*, 35) *de vita aeterna.*

Libri autor OLOFF siue OLAVS LAVRELIVS, qui multis scriptis aliis theologicis, & philosophicis inclaruit, originem suam e Gothia occidentali ducebat, & primum in Academia vbsaliensi logices, & postea Theologiae Doctor & Professor exstitit. Deinde Holmiae, quae regni suecici regia est, ecclesiae metropolitanae pastoris primarii, ac Consistorii Praesidis munus adeptus est, & tandem Arosiae (*Westerås* siue *Arosia*) in Westermannia, non vero Arhusiae (*Arhus*) quae in Dania sita est, vt in *eruditorum lexico* Tom. I. col. 2304. legitur, ad Episcopi dignitatem peruenit, diemque suum obiit, anno 1670. aetatis anno LXXXIIII. Conf. Antonii Stiernmanni *Bibliotheca* Suiogothica, *Holmiae* 1732. in 4. p. 371. Joan. Arckenholz *historische Merkwürdigkeiten die Königin* Christina *von* Schweden *betreffend* Tom. I. p. 335. ubi per typothetarum errorem OLOFF Laurentius appellatur.

CLV.

Philalethes. in 4. folior. 16.

Haec opusculi, a MAFFEO VEGIO, laudensi, conscripti editio, litteris gothicis exscripta, nullo addito typographi, anni, & loci indicio in lucem exiit. Omnia docent, initio seculi XVI. illam prodiisse. Praemittitur VEGII *praefatio ad* Eusthathium, & figura ligno incisa, in qua veritas nuda, & alis ornata, &

heic adſcribimus. Inter *inſtrumenta omnis generis fabrorum*, occurrit *Scaphium* ratione deſcribitur: *Scaphium volunt eſ vum, in quo cacare aut mingere ſolemus*, nalis *in ſatyra meminit. Alii tamen etia tonſure genus: ſiue plectilem coronam pro id quidem* Plautus *notat in Bacchidibus. tum tamen dicunt eſſe textorum nauiculam na percurrit.* De *lunula*, quae ad *femin ornamenta* refertur, haec adnotata legur *eſt quoddam genus monilium. Et ſunt p auree bulle dependentes, facte in ſimili Vnde* Eſaye III. *In die illa auferet dom tum calceamentorum & lunulas & torqu tho* haec adtulit *tabulae* auctor: *Calathu lus, cuius diminutiuum quaſillus, vel vt al tur fiſcella. Vnde* Virgilius *Tibi lilia f runt nymphe calathis: ponitur etiam quan licibus ad ſacrificium aptis vnde idem* V *nouum fundam calathis Ariuſia nectar.* tionibus *dialogi*, qui etiam *Bibliothecae trum colonienſi* Tom. XV. & *lugdunenſi* p. 754 ſqq. inſertus eſt, vid. Niceron *M*

lica expressit hoc titulo: *le triomphe de verité, où montrez infinis maux, commis sous la tyrannie de Antichrist, fils de perdition, tiré d'un Auteur nommé* APHAEVS VEGIVS, *& mis en vers par* Pierre du Val, *humble membre de l'Eglise de Christ.* Niceron in *Memoires*, l. cit. istius paraphraseos editionem in Anno 1552. in 8. excusam esse adfirmat.

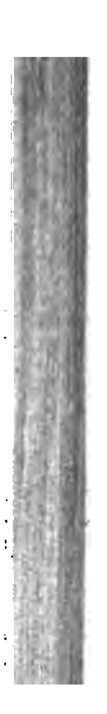
Scriptores, qui MAFFEI VEGII vitam exposuerunt, nominauimus in *Analectis litterar. de libris rar.* p. 1043 sqq. addi iis poterit Conradi Janningi *praefatio de* MAPHAEI VEGII *gestis & scriptis*, quae praemittitur MAPHAEI VEGII libello, *de antiqua* S. Petri *basilica*, in *Actis Sanctor.* antuerpiens. *mens. Jun.* Tom. VII. p. 57 sqq. Girolamo Ghilini *Teatro d'huomini letterati* Tom. II. p. 188. Adrien Baillet *Jugemens des Savans* Tom. IIII. P. I. p. 37 sqq.

CLVI.

Prouerbiorum libellus. in 4. folior. 64.

Auctoris quidem nomen, in fronte libri non expressum est, illum a POLYDORO VIRGILIO, vrbinate presbytero, tamen esse compositum, testatur praeter *epigramma ad librum suum*, POLYDORI VIRGILII *epistola* dedicatoria, ad Guidum Vbaldum Vrbini ducem. In *epistola*, hanc *collectionem prouerbiorum*, quam *ingenii sui* adpellat *primitias*, suadente in primis Pollione Vadio, cuius epistola ad Palladium Soranum, ob hanc caussam, scripta exstat in fine libri, in lucem se emisisse testatur. Quod primus fuerit, qui apud Latinos, hoc argumentum tractauerit, ipse gloriatur in *epistola* dedicatoria ad Ludouicum Odaxium, patauinum, libris *de rerum inuentoribus* praemissa, vbi *non inficior*, ait, — — *quin possit quispiam de hac re veluti de prouerbiis, quorum libellum proximo*

 anno

is, (libellus *de prouerbiis*) *sua praesertim*
que adeo, delectauitque vsque adeo vt bre
quaterque (*sicuti poeta ait*) *fuerit formis*
leui aura (*fateor ingenue*) *euectus tum m*
opus, de rerum inuentoribus negotium sus
que minus mensibus nouem, confeci. *Sic* P
ego primus apud Latinos, *vtriusque rei ar*
tentaui, id quod in praefationibus vnius &
ris affatim docuimus. In eadem editic
primo loco occurrit ipse *Adagiorum* l
praeter alia, *epistola* POLYDORI VIRG
cardum Pacaeum, a Secretis Henrici
Regis, data Londini sub Idus Junias 151
in qua haec talia inueniuntur: *Abhinc a*
& viginti mihi a primo in mentem venit
briora colligere. Is Commentariolus ——
nis *Ducis* vrbinatis, *cui ego illum dedic*
omnes fere orbis partes peragrauit —— *cu*
rus esse incoeperit, est ilico formis denuo
sine multis Librariorum incuria accepti
Atque ita POLYDORVS *tuus apud* 'Lat
huiusce rei argumentum attentauit &c.
fuerant, vehementer succensebat Erasm

men vix potuit ignorare, si vnquam suum ipsius Adagiorum opus Argentorati *apud* Matthiam Schurerium *formulis excusum vidit. Vidit autem procul dubio, cum illud postmodum bis terue adauxerit. Quippe in huius operis fronte* Mathias *attestatur, se paulo ante nostra adagia in apertum protulisse. Ipsi etiam, cum aliquando apud nos pranderet, nostri instituti aemulatorem appellauimus* &c.

Quae in vtramque partem inter POLYDORVM et Erasmum, non sine animorum contentione, agitata fuerunt, pluribus verbis exposuit P. Baile in *Dictionaire* Tom. IIII. p. 2832. not. A. & 2834. not. L. Prima *prouerbiorum* editio prodierat *Venetiis* an. 1498. *Impress. per Magistr. Christoph. de Pensis* in 4. vid. Michael. Maittaire *Annal. typogr.* Tom I. p. 673. Haec editio, iam Erasmi aetate rarissima fuit, cum editionem ante annum 1500. impressam inuenire non potuisset, ideoque se primum omnium fuisse credidisset, qui *Adagiorum opus* apud Latinos consarcinasset. Vid. Erasmi roterod. *Epistola* ad POLYDORVM VERGILIVM L. XVII. Epist. III. fol. 748. L. XXVI. Ep. LXIII. fol. 1483. edit. *londinens.* Michael. Maittaire *Annal. typogr.* Tom. II. p. 367 sqq. Jean le Clerc *Bibliotheque choisie* Tom. VI. p. 67. Posterioribus temporibus, plures editiones auctiores & emendatiores in lucem exierunt. Nostrae editionis aetatem, verba in fine conspicua produnt: *Impressum* Venetiis *per* Joannem de Cereto de Tridino *alias* Tacuinum *M. D. VI.* (1506) *die quarto mensis Maii.* Charactere romano paullo crassiore exscripta, satis rara, & Michaeli Maittaire, aliisque incognita fuit.

CLVII.

POLYDORI VERGILII, *vrbinatis*, de In-
ribus Rerum Libri Tres. M. ANTON
BELLICI de artium Inuentoribus ad Baffu
men elegantiſſimum.

Ad Lectorem.

Grammatice, Orator, Poeta, Philoſophe
ce, Juriſconſulte, Theologe quisquis dem
POLYDORVM legito, vt primae tuae artis
bula, ab ipſa (vt aiunt), ſtirpe agnoſcas. in
lior. 66. ſi praemiſſa folior. 6., excepta fue

• Haec editio ſatis rara, & niſi fallimur, omn
ma eſt, quae in Germania lucem vidit. T
phus illi coronidis loco adpoſuit: Argento
officina Matthiae Schürerii Heluetenſis. *An*
menſe Decembri. Anno M. D. VIIII. (1509).
te Caeſ. Maximiliano *P. F. Aug.* Editio M
Maittaire incognita fuiſſe videtur. Prima e
eſt, que *Venetiis per Chriſtopborum de Penſis p*
lend. Septembr. 1499. in 4. prodiit. Illam

ſchoettgenius in *continuat. Biblioth.* fabric. *med. & infim. Latinit.* L. XVI. p. 5. librorum quinque poſteriorum, nullam prorſus fecerit mentionem, eſt quod miramur. Editioni, quae ante oculos verſatur, praemittitur 1) Hieronym. Gebwiler *nobiliſſ.* argentinens. *Eccleſ. litterar. ludi Praefecti ad* Matthiam Schürerium *epiſtola* ſcripta d. VI. Nouembr. an. 1509. 2) POLYDORI VERGILII *ad* Ludouicum Odaxium, Patauinum, *praefatio.* 3) *Tabula in* POLYDORI VERGILII *de Inuentor. rer. libr. III.* 4) Matthiae Schürerii *ad ſtudioſum Lectorem praefatio*, in qua B. Rhenani iuſſu, SABELLICI ad Hieronymum Baſſum, Foroiulienſis prouinciae Quaeſtorem, *carmen de artium inuentoribus*, ſe adiecisse memorat. Legitur hoc *carmen* in M. ANTONII COCCII SABELLICI *Operibus*, a Cael. Secundo Curione in quatuor Tomos digeſtis *Baſil.* 1560. in fol. Tom. IIII. col. 575 ſqq. Conf. quae de hoc *carmine* ſupra p. 1054 ſqq. dicta fuerunt. *Ex ſecunda recognitione*, noſtra editio prodiit *Argentorati in officina Matth. Schürerii Seleſtadenſis Art. Doct.* 1512. in 4. vid. Michael. Maittaire *Annal. typogr.* Tom. II. p. 232. Cum multa in POLYDORI VERGILII libro occurrerent, quae Curiae Romanae diſplicerent, in *indicem librorum prohibitor.* redactus fuit, & Antonio Poſſeuino teſte, in *Adparat. ſacr.* Tom. III. p. 98. liber tantummodo permittitur, a rom. eccleſia legendus, ſi eiusmodi fuerit, qualis iuſſu Gregorii XIII. Pont. Max. an. 1576. *Romae* expurgatus, & excuſus eſt. Aubertus Miraeus in *Auctar. de Scriptor. eccleſ.* p. 98. edit. Jo. Alb. Fabricii, haec loca ſuſpecta, non a POLYDORO profecta, ſed libros POLYDORI ab haereticis corruptos eſſe exiſtimat. Conf. P. Baile *Dictionaire* l. cit. not. E.

POLYDORVS VERGILIVS, ſiue VIRGILIVS, vrbinas, humaniorum litterarum apud bononienſes Profeſſor, ab Alexandro VI. pontifice in Angliam miſſus fuerat, vt Quaeſtorem ibi ageret. Hoc autem munere

munere dimisso, ab Henrico IIX. Angliae reg
chidiaconus wellensis constitutus fuit. Vitae
vescente aetate, in Anglia pertaesus, in pat
recepit, & Vrbini anno 1555. fato functus est.
historia, quam conscripsit *libris XXVI. angli*
rum gratiae obtinuit ab Anglis, qui in scriptis
hementer in illum inuecti sunt; Humfredus in
Lhuyd, vt alios iam taceamus, in *Fragmento C*
tarioli britannicae *descriptionis Col. Agrippin.*
in 8. edito, illum *non solum nominis* britann
riam obfuscare, sed etiam Britannos *ipsos, me*
mis calumniis infamare, totis viribus conatu
scribit. Conf. de POLYDORO VERGILIO
Jouii *Elogia doctor. viror.* p. 279. Jos. Simler
theca p. 583. Anton. Posseuini *Adparat. sace*
III. p. 98. Gerard. Jo. Vossius *de Histor. la*
III. Cap. XII. p. 607. Christian. Schoettgeni
nuat. Biblioth. fabric. *med. & infim. Latinit.* I
p. 5 sqq. P. Baile *Dictionaire historique & cri*
cit. Eiusd. *Lettre contenant quelques éclairc*
sur POLYDORE VIRGILE in *Memoires de* Tr
Janv. 1702. p. 166 sqq. edit. *Amsterd.* Vari
rum doctorum de operibus eius, iudicia collegi
mas-Pope Blount in *Censura celebriorum auctor*

nunc de nouo aeditae. *Anno M. D. LIX.* 59) in 8. folior. 95.

Omnia GEORGII EDERI ſcripta raro hodie inueniuntur, inter quae, haec orationum, ſtilo haud ſane puro, conſcriptarum collectio, non extremum occupat locum, quippe quae neque a Joſia Simlero, neque ab Antonio Poſſeuino, nec in *lexico eruditorum* memorata fuit. Ornat illam GEORGII EDERI imago, ligno inciſa, his circumſcriptis verbis: GEOR: EDER. J. V. D. CAES: MT: CONSIL: VNIVERSI: VIEN. 3. RECTOR. AETA. SVAE. 34. Super caput eius, haec poſita leguntur verba: *Non eſt volentis neque currentis ſed miſerentis Dei 1558.* Imagini vero hoc ſubſcriptum eſt epigramma:

Viuimus ingenio, ſunt caetera ſubdita morti
Fatali virtus funere ſola caret.
Ergo ſibi nomen poſt funera quisque relinquat,
Huius honos viuet, caetera mortis erunt.

Dicauit GEORGIVS EDERVS *orationum* ſuarum collectionem, *reuerendiſſ. & ampliſſ. Praeſuli D. D.* Antonio de Muglitio *Epiſcopo* viennenſi *digniſſimo, ordinis Crucigerorum cum ſtella rubea, per* Bohaemiam, Morauiam, Sileſiam *&* Poloniam *&c. Magiſtro ſupremo, de bonis litteris optime merito. D. & Maecenati ſuo obſeruandiſſimo.* Epiſtolae adpoſuit Vitus Jacobaeus Poeta laureatus *Elegiam* ad Antonium de Muglitio. *Orationum* argumenta haec ſunt.

Triumphus D. Ferdinando I. Rom. *Imperat. inuictiſſimo P. P. auguſtiſſimo Archigymnaſii* viennenſis *nomine pro felicibus Imperii auſpiciis ab auctore in ſecundo Rectoratu ſuo viua voce renunciatus*, Viennae Auſtriae *in Curia imperiali XVII. April. Anno M. D. LVIII.* Adſcripſit huic *panegyrico* Paullus Fabricius D. Caeſar. M: Mathematicus, ad GEORG. EDERVM *epigramma*, quatuor diſtichorum. In fine

num *caesarei Consiliarii & Capitanei pe*
supremi, habita ab Auctore, adhuc Arti
Viennae *in aedibus* D. Dorotheae
Anno M. D. LI. Addidit Elias Coruin
reatus, in illustrissimam familiam, Co
mis *Epigramma* decem distichorum.

IIII. *Politicum ordinem etiam in ecclesi*
esse, & quid ad eam rem conferat Ju
habita Vienn. *in aedibus* D. Stephani
viro D. Marco Faschang. *Doctoream*
V. J. conferret I. Octobris Anno M. D.
nem *epigrammate* septem distichorum
baeus poeta laureatus, ornauit.

V. *Jus non opinione inductum sed natur*
esse, habita Vien. *in aedibus* D. Stepha
ptemb. Anno M. D. LVII. dum clariss.
a Rotis *doctoream dignitatem in vtroqu*
ret. Decem distichorum *epigramma*
orationem lusit Christophor. Thanne
werdensis.

VI. *De Maiestate legum & ordinum siue*
gnitate & vsu, qua excellentiss. viro D

collectio, in fine dicitur Viennae Austriae a Raphael Hoffhalter. *Anno M. D. LIX.*

es ad GEORGIVM EDERVM pertinentes omnium time expoſuit Joan. Chriſtophor. Colerus in *Nach-richt von* GEORGII EDERI *Leben vnd Schriften*, in *tzlichen Anmerkungen über allerhand Materien aus r Theologie, Kirchen-vnd Gelehrten-Hiſtorie* III. Sam-ing Num. X. p. 479. Conf. IIII. Saml. num. XV. 609 ſqq. vbi ad hanc commentationem C. F. Gu-ſ ſcripſit eine *kleine Nachleſe*. Alios Scriptores minauimus in *Analectis litterar. de libris rarior.* 301 ſqq.

CLVIIII.

YCII PVTEANI de Cometa anni cIↃ IↃc. VIII. Nouo mundi ſpectaculo, Libri duo oxologia. *Louanii apud Bernardinum Ma-* OO. *IↃc. XIX.* (1619) in 12. pp. 168. ſi *omiſſa is inſerenda* folior. 4. exceperis.

Libellum haud ita facile obuium ſereniſſ. & poten-Principibus, Alberto, & Iſabellae Clarae Euge-, Auſtriacis, Burgundicis, Belgicis dicauit ERYC. TEANVS bamelrodius. Initio libelli *epigramma* mitur, quod Philippus Albertus Velaſcus, Mar-onis Beluederii filius, E. PVTEANO, Profeſſori, toriographo, & Conſiliario ſereniſſ. Principum in-pſit.

Monſtroſa fatale Coma dum territat aſtrum,
Intrepidus ſpectas: hoc PVTEANE, *nouum eſt.*
ino doces ſola metui nouitate Cometam
Crede mihi: magis eſt hoc, PVTEANE, *nouum.*

autem argumentum ſuum, in paruo quidem ſed ae frugis pleno libello, tractat PVTEANVS, vt

 duas

duas libelli partes constituat, & primo loco,
metae naturam inquirat, expositisque veterum
sis sententiis, cometen, in caelo stellam non
tem, sed tantummodo esse lucentem dem
tum vero, in reliqua libelli parte, eos vanit
guat, qui Cometen bellum, pestilentiam, fam
gum mortem, regnorum euersionem, & adue
artibus, scientiis, ingeniisque portendere, cu
existimant. Quid? quod auctor tandem Con
nonnullis olim faustum, & propitium habitum, c
& inde ad orbis terrarum Principes, qui, in
tunc rerum potiebantur, felicitatis praesagium
Tractationi suae PVTEANVS p. 150. haec Ph
Ep. XXVI. adiecit verba: Τιμῶσι δὲ σοφοὶ καὶ
ρων τοὺς Κομήτας. Pagina 151 sqq. auctor cor
exhibet, quod a Iusto & Fausto PVTEANIS
CII filiis, *iussu patris*, *a morbo*, *nondum satis*
adpositum & his verbis conceptum fuit. —
tuerat pater, *non pauca huic argumento adiung*
in re noua, *modum seruare maluit*; *morem eti*
he, *& post morbum languori gerere*. *Caeli* ...
turam σὺν Θεῷ, *vberius aliquando explicaturus*
stiunculam in praesenti proponit: *an*, *qui apud*
rum *Lib. XI. Iliad.* (v. 62).

carmen reciprocum, *naturam prodigii*, *& effectum trario sensu explicans*, cuius ratio hisce verbis exmitur: *Sidus esse prodigium, mirari homines desit: Carmen est, sed de Sidere conscriptum. Clariss.* I. Stormius, *Medicinae & Matheseos Mysta* (mechliensis, natus anno 1559, & senio confectus, mortus, in Academia louaniensi, Medicinae Doctor, & thefeos Professor, circa annum 1646. vid. Franc. ppens *Bibliotheca* belgica Tom. II. p. 738.) *vir & rum probitate, & ingenii, variaeque doctrinae laude cellens, tam proprium* Apollinis *genium habuit, vt, id sit Cometa, & quid portendat, mero oraculo comcus sit. Natura quidem breui & reciproco epigramte absoluitur: Vaticinium autem XVIII. distichis rrit, recta & porrecta illa serie metum incutiens, rsa tollens. Disponuntur fata; sed per eadem borum vestigia gradum referas, proculcantur ac unt.*

Opinio loquitur.

Flagrat Barba ea, non Solis fit lumine: fumi
Copia sic ardet, non ibi stella mera est.

Ratio respondet.

Est mera Stella ibi, non ardet sic copia fumi,
Lumine fit Solis, non ea barba flagrat.

Opinio vaticinatur.

Interitum id sidus radians, haud nunciat ortum
Principis: ito retro, non bona vaticinor.
Occiduis nocet haec lux, nec blanditur Eois,
Infestat Boreos, non ea amica Noto est.
Teutonibus *mala, nec* Belgis *fert prospera,* Iberis
Aspera, non populis fauet haec Ausoniae,
Flagro percutienda est, nec tuta India *abibit,*
Turbat, non recreat fax noua Sauromatas.
Hercyniam *opprimet armatis, neque culta colonis*
Arua dabit; perdet, nec sata perficiet.
Quadrat stella male, haec Batauis; *haud vriet ipsos,*

 Puniet

Puniet hos vndis: haud locus obstet huic.
Iis turbat mare, nec toto finit in orbe carinas
Ire: negat reditum, nec freta pandit iis.
Agros perdet ibi, non tuto erit aequore inundan
Submerget Batauos: *non mare placat iis.*
Est fera vbique ea, non lampas satis aequa: sepul
Orta datur soboles hinc neque viua patri.
Deest ipsa auxilio, haud infantem promouet: ori
Impedit, haud foetus exitui apta praeest.
Patrat monstra, neque est inceptis vtilis: obstat
Fructibus: haud teneris assiduo ipsa praeest.
Interim & prius, haud nuptas dabit esse puellas;
Ire facit steriles, non cito fructiferas.
Lethiferas modo fert pestes, nec pharmaca gign
Commoda: dat calidas, haud sine morte febr
Replet caede loca, haud tectis haec abstinet: ign
Iniicit accensum, non cauet ipsa sacris.
Exitium parit, haud regnis haec proderit; vrb
Diruet excelsas, non puto restituet.
Nobilibus mala, nec populo hinc optanda propin
Stella dat haec inopem fruge, nec implet agr
Euacuat stabula, haud multis replet aucta iuu
Esse facit miseros, haud fauet agricolis.
Est mala Barba ea; non superum hinc abit ira

nsoris, adscripta legitur, in qua is *paradoxologiam*, *cometa*, eleganter & erudite conscriptam, vtiliter celo committi posse censet, *quod & inueterata quae- m neruose redarguat, atque ad plenioris, de eo, veri- tis indaginem & plurimum conferat, & occasionem bministret.* Libello finem imponunt *omissa suis lo- inserenda.* Illum eodem anno 1619. *Coloniae apud gen.* recusum esse testatur Franc. Foppens in *Bi- liothec.* belgic. Tom. I. p. 726.

ERYCIVS PVTEANVS, Venloae, quae Gelriae su- perioris oppidum est, anno 1574. natus, patre Joan- , viro consulari, stirpis bamelrodiae. In iuuentu- , teste Francisco Foppens l. cit. p. 265. nihil nisi artem spirabat, neque alia fere crepundia, quam ar- tractabat, saepiusque inter milites, quam pueros rsabatur. Litterarum studiis in academia dordra- na, colonienli & louaniensi absolutis, in Italiam ncessit, & primum Mediolani, anno 1601, cum ae- is annum ageret XXV. Eloquentiae Professor, re- que Hispaniae Historiographus constitutus, Romae- e in Ciuium, patriciorumque numerum cooptatus, Mediolani iuris vtriusque Doctor creatus, deinde tem, ab Alberto Austriae Archiduce, Brabantiae- e Ordinibus, in Belgium euocatus, & in louaniensi ademia, in Justi Lipsii locum suffectus, & titulo nsiliarii & Historiographi, & arcis louaniensis Prae- cti ornatus fuit. Diem obiit supremum anno 1646. tatis anno LXXI. In templo Colleg. S. Petri, & idem in Sacello S. Carolo Borromaeo consecrato, haud ita pridem exstructo, omnium primus sepul- s, & quod sibi ipse fecit, epitaphio ornatus fuit:

ΣΠΟΥΔΑΙΩΣ ΖΗΝ ΑΡΙΣΤΟΝ

Vixisse ne me nescias, adhuc loquor.
PVTEANVS *ego sum; mentis ardor quem bonae*
Euexit, ore publice vtilem, & stylo.
Quid plura? tu quod es, fui. Te cogita.

 An

Annon vbique cura, crux, molestia?
Ceu nauiges, vel Scylla *vel* Charybdis *est.*
Post fata portus, vita morte nascitur.
Mori necessum est; non necessum est emori.
Vixisse pulchre, in rebus est aeternitas.
Mortuum audis,
Vt ego Te viuum
Bene precare mortuo.

Vid. de illo Nicolai Vernulaei *Oratio in funere* *Louanii typis Jo. Vryenborch* 1646. in 4. *Vita* Auctore Xysto Antonio Milsero, quam *episto* *Adparatui posthumo, in Centurias VII. distribut* *vanii typis Andr. Bouuetii* 1662. II. Tom. in 8. praemisit. Paull. Freheri *Theatrum virorum* *tione claror.* p. 1538 sqq. Girolamo Ghilini *d'huomini letterati* Tom. II. p. 72. Lorenzo *Elogi d'huomini letterati* Tom. I. p. 323. Ad let *Jugemens des Savans* Tom. II. P. I. p. 236. II. P. II. p. 242. qui illum cum Nicerono Tom. p. 299 sqq. *un babillard & un grand faiseur* *tits livres* adpellat. Conf. Fr. Foppens l. cit. p sqq. P. Baile *Dictionaire historique & critique*

CLX.

Preceptorium NICOLAI DE LIRA *ordinis seraphici Francisci.* siue expositio triphária breuis vtilis in decalogum legis diuine. De decimis
[illegible]dis. Interrogationes faciende infirmo mo-
[illegible]nti. De articulis fidei. De septem peccatis
[illegible]talibus. De triplici modo peccandi in Deum.
[illegible]e operibus misericordie. Compendium de vi-
[illegible]antichristi. De fine mundi & de extremo iudi-
[illegible]. De anime hominis immortalitate. Libellus
[illegible]utilis. in 8. form. minimae folior. 89.

Valentinus Ernestus Loescherus in *Stromateo Viteb.* [illegible]724. in 4. Sect. XI. p. 284. libros, seculo XV. octer-[illegible]onum forma editos, reliquis rariores esse scripsit. [illegible]ter illos ideo & hic, quem recensemus, sibi vindicat [illegible]cum, qui praeter ea, id singulare & praecipuum ha-[illegible]et, quod ex officina typographica prodierit, cuius huc-[illegible]que a nullo scriptore, mentionem factam esse no-[illegible]imus. Hisce sane versiculis, in fine voluminis, ty-[illegible]ographus nomen suum expressit.

Codex NICOLAI *viri* lyrensis *honesti.*
Cumque perutilibus aliis tractatibus vllis
Acceptat finem per virum nomine Landen
Colonie *ciuem deus hunc tueare* Joannem
Anno milleno quater & C. septuageno
Septimo (1477). *In eterno sit tibi laus domino.*

Libellus typorum characteribus gothicis, satis lucu-lentis, & nitidis exscriptus, litteras sic dictas florentes rarius exhibet. In secunda tituli pagina

Anthonii Liberi Susatensis *in laudem inclite* Colonorum *vrbis Epigramma feliciter incipit.*

O felix vrbs ante alias Colonia *salue. &*
Pauperis ingenii munera sume libens.
Salue o metropolis superis cara inclito (inclyta) *salue*

Munera que totus non habet vrbis (ort
Consiliis Romam *vincis*, *sapientia* athena
Parisius *studiis*. *&* Venetos *opibus*
Singula quid referam superas asiatica *reg*
Europe. *atque tibi &* Affrica *magna* j
Ergo ego carminibus laudans castra opia
Non potero laudis immemor esse tue.

Nisi omnia nos fallunt, distichon posteri
alias vrbes, ab eodem poeta, carmine fui
tas, de quo, apud omnes, quos euoluimus
altum est silentium.

Praeceptorium, *siue expositio in decal*
heic, vt & in aliis editionibus, NICOLAI
nomen in fronte gerit, ab HENRICO D
RIA siue FRIMARIA, a quibusdam con
tur, teste Joanne Trithemio *de Scriptor.*
DLXXXVIIII. p. 141. Jos. Simlero in
p. 282. Auberto Miraeo in *Auctario Hi*
Cap. CCCCXXXIII. p. 80. Antonio P
Adparatu sacro Tom. II. p. 22. Henric
in *Adpendice ad* Guil. Caue *Histor. litter*
eccles. p. 36. Casimir. Oudino in *Commen*

bliothecae paullinae lipsiensis, *Lips.* 1686. in 12.
codex etiam bibliothecae paullinae lipsiensis,
ICI DE VRIMARIA nomine insigniti sunt.
ibus fere *opusculorum* Thomae Aquinatis edi-
is, hoc *Praeceptorium* sub Thomae Aquinatis
:, locum inuenire adfirmat Casimir. Oudinus l.
. 913. qui praeterea testatur, in Anglia nonnul-
eriri Codices mss. in quibus Alexandro Halesio
pusculum tribuatur.

NICOLAO lyrano vid. quae supra diximus,
sqq.

RICVS DE FRIMARIA, siue a patria, pago
Gotham in Thuringia sito, siue a stirpe nobili
orum frimariensium, cognomen accepit. Illum
: gente nobilissima thuringica oriundum fuisse
r M. Paullus Jouius siue Goetze scholae ebele-
in Thuringia Rector, in *Chronico* schwarzbur-
illustrissimorum Comitum schwarzburgicorum
:onscripto, quod manu exaratum in Archiuo
liensi adseruatur. Nam retulit ille L. V. Cap.
495 sqq. de Günthero XVI. Comite schwarz-
o & Domino blanckenbergensi, quod post an-
1293. Ordini Praedicatorum fuerit adscriptus,
imque amicitiam cum HENRICO frimariensi
:it. Ipsa illius verba, quae talia sunt: *Er hat
hr gehalten zu dem gelehrten Mann, einen* thü-
:hen von Adel, *Hrn.* HEINRICHEN VON
AR, Augustiner *Mönch, vnd der heil. Schrift
rn, wie sie dazumahl genennet wurden, so etliche
r in heiliger Schrift geschrieben, die noch in alten
theqven vorhanden, war anno 1339. Graff* Bertholds
fgefürsteten Grafen zu Henneberg *Beichtvater.*
f. Cyriac. Spangenbergii hennebergische *Chro-
rasburg* 1599. in fol. L. III. Cap. VI. p. 135.)
*n werden noch zweyer gelehrter von Adel dieser
s Art vm diese Zeit gedacht, nemlich Herrn* Vol-
von Herbszleben *oder* Hewerszleben, *vnd Herrn*

 Hugen

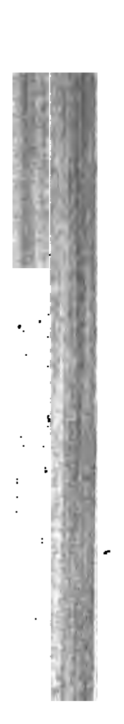
Hugen von Holtzhausen, *so auch geistlichen Stan[des]*, *vnd gern vm diesen Herrn* HEINRICHEN *von* FR[I]-MAR *gewesen*, *wie denn Anno 1292. in einem Closte[r]-brieff Ihrer zugleich erwehnet wird, darinnen sie al[s] dreye* Ecclesiarum Rectores *genennet werden* &c. ex-cerpsit Wilhelm. Ernestus Tenzelius in *Supplemen[to] Historiae* gothanae *tertio*, *Jenae* 1716. in 4. & qu[i]-dem in *Spicilegio Clarorum litteris* gothanorum v[s]q[ue] *ad Seculum XVII.* inter quos HENRICVS DE FRI-MARIA primum obtinet locum, p. 53 sqq. Nome[n] illius, inter Eremitas augustiniani ordinis Secul[i] XIIII. non incelebre fuit. Doctor Theologiae pa[ri]-siensis, Prouincialis Saxoniae, & Rector studiorum Ordinis sui, in vrbe pragensi fuisse, & diem obi[sse] supremum circa annum 1340. dicitur. Conf. de il[lo] & scriptis eius, praeter scriptores iam citatos, Phi-lippi Elssii *Encomiasticon* augustinianum p. 276. Jo-annis Halleruord *Bibliotheca curiosa* p. 126. qui [il]-lum, alias HENRICVM de Alemannia dictum fuis[se] scribit, Joannis Alberti Fabricii *Bibliotheca med. & infim. Latinit.* L. IIX. p. 686 sqq. Data, quod aiun[t] opera, vitam illius descripsit Cornelius Dielmannu[s], quam, eius libro *de discretione spirituum*, *seu de qua-druplici instinctu, diuino, angelico, diabolico, natura[li]*, *Antuerpiae* 1652. in 8. edito praemisit.

Quis opusculorum, quae *Praeceptorii*, in hac e[di]-tione constituunt adpendicem, fuerit auctor, ign[o]-ramus.

I. *De decimis dandis*, nondum pagellam implet. T[res] autem potissimum ob caussas, decimas dandas e[sse] perhibet auctor 1) *quod istud a domino statuitur & praecipitur.* 2) *vt homo deo placeat*, *& vt omnes [pe]nurie vini & frumenti, & ceterorum remoueantur* 3) *ne homo ad decimam partem angelorum, que ce[ci]dit in infernum, deducatur. Vnde* Augustinus. *R[e]de decimas, alioquin deduceris ad decimam par[tem] scilicet angelorum que cecidit in infernum. De*[...]

est census quasi, quem debemus pro hereditate eterna. Qui non reddit censum, perdit agrum, id est paradisum.

I. *Compendium de vita Antichristi.* Circa *statum* & *persequutionem Antichristi*, quinque notanda esse, scribit auctor anonymus, *ortum, progressum, cultum, conflictum, obitum.* Circa *Ortum* quatuor notantur a) *de qua progenie nascetur*, de tribu Dan. b) *quomodo nascetur;* de fornicatrice non de virgine, c) *quomodo concipietur in vtero;* operatione diabolica; d) *vbi nascetur;* in Babylone. II. De *progressu* Antichristi obseruari debent quatuor a) *vbi nutrietur;* in ciuitatibus Corozaim & Bethsaida. b) *a quibus nutrietur;* a spiritibus malignis, qui propter incantationes continue ei famulabuntur & assistent concomites indiuisi. c) *a quibus recipietur;* a Judaeis. d) *in qua aetate incipientur haec omnia;* in iuuentute. III. Circa *cultum* quatuor notauit anonymus auctor, propter quae adtrahet Antichristus ad se diuersos cultus. a) *vt adtrahat ad se Judaeos*, dicet se Messiam promissum in lege, verum deum & verum hominem & reaedificabit templum Salomonis. b) *vt gentiles adtrahat idololatras*, faciet simulachrum & statuam per incantationem, & in eam mittet spiritum malignum, ad dandum responsa, & vocabit eam Deum Maon. c) *vt ad se Christianos pertrahat*, dicet se Christum venisse ad iudicium sicut promissum est in euangelio, & ostendet se mortuum, & tertia die resurget. *Vt omnem denique* d) *hominem magnum & paruum ad se adtrahat*, ponet, vt auctor ait, caracterem in fronte, & manu dextra vniuscuiusque, vt distinguantur ab alienis, & nemo poterit emere vel vendere, nisi habuerit signum suum. IIII. Circa *conflictum*, auctor ineptus notandum esse ait quod *pugnabit* Antichristus contra duo hominum genera, *contra nobiles & ignobiles, seu maiores & minores.* Maiores distinguit in tres gradus,

ſuiſu miraculu ...aner. V. Circa ...
ſti denuo quatuor notare iubet a) *ten*
erit poſtquam praedicauerit tribus a
dio. b) *perſona interficiens*, ipſe eri
locus in quo interficietur, is erit locus,
ſtus adſcendit in caelum, ſcilicet mo
modus quo occidetur, quem *triplicem*
bito interficietur, 2) *absque manu h*
dem 3) *publice*, *& cunctis videntibu*
tem Antichriſti *aduentum*, in fine op
praecedere ſcribit 1) Romani *imperii*
diuiſionem in X. regna. 2) *inobedientia*
ab eccleſia romana. 3) *generalem conci*
liorum, & 4) Henochi *&* Eliae *p*
Haec omnia auctor nugiuendus dicti
nullis patrum eccleſiaſticorum teſtim
& confirmare ſuſtinuit.

III. in Adpendice occupant locum, *inter*
ciendae infirmo morienti.

IIII. reperitur *rubrica de articulis fide*
eſt apoſtolicum, in duodecim parti
quarum ſingulae ſingulis tribuuntur

V. *Rubrica de ſeptem peccatis mortalib*
ſuperbia, inuidia, ira, accidia, auari

Rubrica de operibus misericordiae, quae septem
: dicuntur, quibus subuenimus proximo in corpore
pascere famentem, 2) potare sitientem, 3) vestire
los, 4) ministrare infirmis. 5) visitare incarcera-
6) suscipere peregrinos. 7) sepelire mortuos.

Rubrica de fine mundi, & de extremo iudicio.

s, qui in titulo promittitur, *de animae hominis rtalitate*, in exemplari, quo vtimur, quamuis in-
n illud esse videtur, non inuenitur.

CLXI.

INNIS SELDENI Mare Clausum seu de Do-
nio Maris Libri Duo. Primo Mare, ex Jure
e seu Gentium, omnium hominum non esse
ine, sed Dominii priuati seu Proprietatis
pariter ac Tellurem, esse demonstratur.
o, Serenissimum Magnae Britanniae Regem
circumflui, vt indiuiduae atque perpetuae
i Britannici appendicis, Dominum esse
r.

— Pontus quoque seruiet Illi.

i, *Excudebat Will. Stanesbeius, pro Richardo n. MDCXXXV.* (1635). in 4. form. max.
4. si praemissa & addenda non nume-
i.

OANNIS SELDENI libri omnes, qui in Anglia
exscripti fuerunt, raro in his terris inueniuntur,
quos, haec prima librorum *de mari clauso*, editio,
cipue nominari poterit. Ipsi enim Nicerono in-
ita fuit, qui librum, in *Memoires* Tom. V. p. 26.
. iussu Jacobi I. & Caroli I. anno 1636. in 8.
primi

& regulis medicinalibus ad augendam
admodum vtilibus.

Hexatoſtichon Andree Boner Land
ad Lectorem.

Immemor heu nimis eſt hominum
que caduci
Corporis & ceca mole grauata iac
Vis cadit ingenii: docilis polyhymn
Ni ferat auxilium caſta Minerua
Ergo age nunc tenebras dum riſer
ventus
Diſcutias animi dogmata culta pe

in 4. folior. 6.

MATHEOLVS, ſiue MATTHIOLVS
THIOLIS, it. MATTIOLVS DE MAT
ruſinus, philoſophiae & medicinae in pat
nienſi academia Profeſſor, medio ſeculi
re, fuit celeberrimus, qui aſtronomiam,
raſque liberales artes, & theologiam ipſ

ii scholas eius frequentauerat, cum in *chronic.* fol. ;2. maxima in eo fuisse omnia scriberet, siue artis ritiam, siue orationis elegantiam commoditatemie spectaueris. Septuagenarius Patauii mortuus, no 1480. quidem dicitur, ab Augustino Oldoino in *benaeo augusto* p. 244. sed exstat in Bibliotheca rei dresdensi, *Tractatus de augenda memoria*, editio in exscripta, cuius in fine, annus 1470. MATTHIO- emortualis fuisse dicitur. vid. *die Merkwürdigkei- der königlichen Biblioth. zu* Dresden Tom. I. p. o. Scripta ab illo relicta nominantur ab Hartman- Schedelio, & Augustin. Oldoino ll. citt. Conf. Jos. aleri *Bibliotheca* p. 490. vbi illum minus recte veiensem adpellat. Libellum *de augenda memoria*, ipsit ad Borcardum & Bonauenturam, illique hanc iemisit epistolam:

Jam diu Borcarde *&* Bonauentura *viri dignissimi replicatis precibus me sepissime prouocastis, vt ego ua de memoria nutrienda & augenda colligerem. m rem ego vobis sepe pollicitus sum sed tenuit me enus continua rerum agendarum occupatio. Tan- statui votis vestris parere & ita domino adiuuante ua, & ea (vt puto) digna & vobis vtilia aggrega- Dicimus igitur quod de hac materia, nullum huc e inueni qui complete tractaret adiungenda scilicet licinalia cum aliis rebus, que artificiose memoriam nt. Alii enim vt* Cicero *maxime de artificiosa me- ia tractarunt, quo pacto scilicet regulis habitis po- et memoria augeri. Ad consimile autem proposi- , tractatum vnum vidi quem* Guilielmus de Brifcia *bilis philosophus atque medicus composuerat. Me- vero e contra tam noui quam veteres ad memoriam perandam si perdita esset ad habitum fortificandum remedia medicinalia scripserunt. Ponamus igi- simul vtrumque studium vt complete discamus me- riam gubernare. Erunt igitur capitula duo in quo- primo ponemus, quomodo possumus memoriam arti-*

 ficialem

voluit, *religioſo & venerabili viro, bonar*
philoſophie magiſtro apprime docto Gaſp
hayn. Editio *argentina impreſſa a Ma*
1498. in 4. memoratur a Michael. Mai
nal. typogr. Tom. I. p. 668.

CLXIIII.

CHRISTIANI NOLDII *In Reg.*
SS. Theolog. D. & P. P. Concorda
cularum Ebraeo chaldaicarum: in q
tium Indeclinabilium, quae occurrunt i
& hactenus non expoſitae ſunt in Lexi
cordantiis, natura & ſenſuum varietas
Digeruntur ea methodo, vt Lexici, &
tiarum loco, ſimul eſſe poſſint. Acc
tur huc etiam Particulae graecae, confe
ſiones, & multa ſcripturae loca ita expl
vbi tenebrae vel diſſenſiones ſunt, adiun
notationes & vindiciae. Baſil. Proem

ificii Luft. *Anno* 1679. in 4. pp. 2010. fol. 6. nissis exceptis.

De libri praestantia, & raritate, quae eidem sine bio caussae tribuenda erit, ob quam Olai Laurelii *ntagma theologicum* rarum esse diximus, vid. Jacob. der. Reimmanni *Catalog. Bibliothec. theologic. sy-matico critic.* Tom. I. p. 216. *Catalog. Biblioth.* niel. Salthenii p. 213. Eiusmodi opus iam ante RISTIANVM NOLDIVM, Buxtorfius, Trostius, ningius, Bangius, Rauius, aliique incassum ten-erant, id autem illum minime deterruit a propo-, sed perlectis, quae Masora in *Bibliis*, Kimchius *Michlol*, in *claue* Flacius, in *indicibus* Piscator, in *osche* Drusius, Glassius in *philologicis*, Pagninus, torfius, Cocceius &c. in *lexicis* ob oculos posue-, hoc opus concinnauit Scripturae sacrae inter-ibus vtilissimum. Dicauit illud Christiano V. Re-Daniae. Elogiis suis id ornarunt poeticis Thomas tholinus, Paull. Vindingius, & Georg. a Möiniche. imagine CHRISTIANI NOLDII aere expressa, Olai Borrichii legitur encomion.

NOLDIVS *hic nitido faciem declarat in aere*
Et cathedram hoc habitu conspiciendus adit.
Schema illud vultus; sed quo flammetur ab igne
Spiritus, id vita, & scripta polita docent.
facrae nucleum Sophiae, nucleumque profanae?
Vis in ebering *ponere fonte sitim?*
Vt quaeras riuos, diuerso in climate dites
In calamo NOLDI, *parius vnda fluit.*

ue Jacobus le Long Tom. I. *Biblioth. sacr.* p. 455. editione *hafniensi* 1675. in fol. habet, inter non a sine dubio referenda erunt. Habemus ab eo-h auctore *Historiam* Idumaeam, *seu de vita & ge-Herodum*, *Diatriben. Accesserunt hinc inde Notae* Josephum: *vt & pro eo vindiciae & responsiones, tra* Baronium, Serarium, Salianum *& alios. Franc-*

Diem obiit supremum CHRISTI
DIVS an. 1683. d. XXII. Aug. aetatis
Programma in eius *funere* scripsit Eras
nus, quod legitur in Henric. Pippingii *A*
logorum Decade I. p. 1 sqq.

CLXV.

Epistole PHALARIDIS per FRAN
RETINVM traducte. in 4. folior.

Ne cramben bis & saepius coctam, l
stris adponere videamur, omnia heic sicc
pede transimus, quae de auctore *epistola*
PHALARIDIS agrigentinorum tyranni
cumferuntur, de earum editionibus & v
riis, & de controuersia, inter viros An
mos Carolum Boyle, Richardum Bentl
Wotton, non sine insigni animorum acer
ta, dici poterant. Adeant quibus haec
erit, Joannis Albert. Fabricii *Biblioth.*
Cap. X. p. 407 sqq. Eust. Budgell's *M*

H. *Halle* 1751. p. 403 sqq. & quae supra Tom. I. p. sqq. excitauimus scripta, & diaria eruditorum. Id tem memorare licebit, quod *epistolarum* PHALA-DIS CXLIIX. omnium prima sit graeca editio, ae cum Apollonii Philosophi pythagorici, & Bruti *istolis*, *ex aedibus*, vt in calce illius adnotatum legi-us, Bartholomaei Justinopolitani, Gabrielis Brasi-ellensis, Joannis Bissoli *&* Benedicti Mangii Car-nsium *MCCCCXCVIII.* (1498) *XIII. Kal. Julias* in euulgata fuit, & anno antiquior est editione *aldi-*, quam Jo. Albert. Fabricius in *Biblioth. gr.* l. cit. 409. pro omnium prima venditat. Existimauit idem Michael Maittaire in *Annalib. typograph.* om. I. p. 92. editionem cum interpretatione latina, lucem exiisse, sed nihil tale, in exemplari, quod ad amicum ante aliquot annos vidimus, oculis no-is se obtulit, quamuis Bartholomaeus Justinopoli-nus, in epistola ad Petrum Contarenum, patricium netum, eiusmodi promiserit translationem cum ipsit: *has tantum* (epistolas) *verbum verbo latinas demus disiunctisque voluminibus ita collocabimus, vt inae paginae, & versus versui fidelissime respon-nt. cui adminiculo studiorum velut infantia innita-: & in caeteris* (Apollonii & Bruti) *quas intactas consilio relinquimus profectus vires experiri possit.* e dubio editioni *venetae* anno 1502. in 4. repeti-, quam memorauit Joan. Albert. Fabricius l. cit. p. . & Godofred. Olearius in *praefatione* ad Apollo-tyanensis *epistolas*, quas Philostratorum *operibus* idit, p. 379. versio latina primum comes da-fuit.

FRANCISCVS ACCOLTVS arretinus, versionem am Malatestae Nouellae principi dicauit, & in pro-mio, gentis Malatestarum merita, in omnem rem blicam, & ciuilem, & litterariam, exposuit, & PHA-ARIDEM non adeo saeuum & crudelem, vt ple-ique ab historicis describi solet, sed in viros do-

 ctos,

ctos, animo fuisse generoso, & liberali, ostendere studuit. Jam ante nostram editionem ACCOLTI versio *Florent.* 1480. in 4. *Venetiis* 1481. *ibid.* 1491. & *Paris.* 1493. edita fuit. De priore editione vid. Mich. Maittaire *Annal. typogr.* Tom. I. p. 415. Ea, qua vtimur, editorem nacta est Joannem Honorium Crispum, cubitensem. Quibus caussis impulsus ad edendum librum fuerit, his ipse in *praefatione ad lectorem* verbis exposuit: *Multe occurrunt cause lector candidissime: quare intra magnum illum: spaciosum atque amenissimum rhetorice oratorieue campum: in quo optima queque ornatissimo atque pene diuino stilo conscripta perspiciuntur: voluerim epistolas* PHALARIDIS Agrigentinorum *tyranni: omni cura diligentiaque quo ad per me fieri potuit imprimendas curare: atque ex latebris obrutoque quasi vetustatis carcere depromere. Nam & affatim satisfacturum me spero huic prouincie mee. qua hac estate a concilio facultatis artium studii* Lipsensis *ad rhetoricalem lectionem prefectus sum: si illas diligenter impressas omni mea industria. quam libenter his rebus impendo auditoribus interpretatus fuero: & rem optimam omnibusque nostre litterarie consuetudinis bonis doctisque viris summe gratam arbitror me facturum qui in hac re sicut in ceteris multis eruditissimi. atque optimis quibusque latinis litteris excultissimi viri Magistri* Johannis Maii Romhiltensis *consilio: adhortationi: atque persuasioni auscultauerim: cuius studio & communi fauori has imprimi curauimus. quocum mihi morem non mediocriter gerat qui passim has epistolas egregias publice legere. tum vt multitudini inseruiat: quam in optimis litteris semper edocere cupiuit: tum autem maxime vt gratiam aliquando venerabili viro* Johanni Hugoni *ecclesie* Romhiltensis *canonico referat. cuius liberalitate ipse has obtinuit litteras: ne illum his epistolis quas veluti suas delicias repetat priuaret memor & graciam illis & honorem nos debere: a quibus quid boni accepimus. — quare siquid boni lector optime in illis reperies: quod certa*

rto scio te multum offensurum: illis debebis quoque *l fauorem tuum. Si vero quicquam occurrerit: quod* *molestе tenebit: quod difficile intellectu sit: id & re*-*m difficultati & temporis longinquitati & obscuri*-*ti tribues. quod non tamen diuino numine fauente* *uad eius fieri poterit post* FRANCISCVM Aretinum *clarare tentabimus* &c. Reliquum praefationis Ho-rius enarrandae PHALARIDIS historiae impen-it. Illum etiam a tyrannidis atrocitate defendere, menque illud saeuitiae quod illi obiicitur, diluere taret, nisi superuacaneum illi visum fuerit, rei im-orari, quam FRANCISCVS ACCOLTVS praeoc-pauerit, qui, vt iam dictum a nobis fuit, maximam *nii* sui partem, eiusmodi defensione consumsit. icitur editioni FRANCISCI ACCOLTI *epistola*, *clarissimum atque praestantissimum Jureconsultum* ancistum Pelatum, patauinum, *regium consiliarium*, am scripsit, cum illi *versionem* suam mitteret. Epi-lae subiicitur hoc epistolion

Ad Lectorem.

Qui modo notus erat nulli: penitusque latebat
Nunc PHALARIS *doctum pretulit ecce caput.*

cipe candidissime lector leto fronte hoc insigne atque *clarum opus epistolarum* PHALARIDIS Agrigenti-um *regis clarissimi & prudentissimi. quod celeberri*-*nominis vir & vtriusque lingue doctissimus* FRAN-SCVS Aretinus *ad illustrem Principem* Malatestam uellam de Malatestis *e* greco *in* latinum *festiue &* *anter traduxit. In quo si offendes interdum mora*-*nta quedam ex immutatione transmutationeue litte*-*um ac sillabarum: nonnunquam ex inuersione dictio*-*m: equo animo feras. Vix enim fieri potest vt hu*-*smodi labecule non interueniant. Certo etiam scias* *ulta: que in antiquis exemplaribus: librariorum vi*-*: ita deprauata videbantur vt nullus fere inde sen*-*s elici posset: iam diligenter esse correcta & in pristi*-*m formam redacta. Vale. Impressum* Liptzk *per* Ja-

 cobum

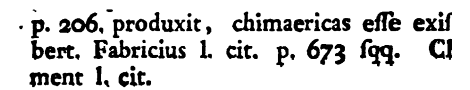
ſint & epiſtolae integrae v. c. VII. LII. L
& LXXV. deſiderentur, *verſionem* iſtam
ſuppleuit, & reſtituit Thomas Sauius, me
nenſis, qui *epiſtolas* PHALARIDIS edi
1550. in 8. De aliis editionibus vid. Jo
cius l. cit. nos vtimur illa, quae in Joan
a Gladbach *laconicarum epiſtolarum Theſ*
to Colon. 1606. in 12. p. 502--584. exſta
recentioribus temporibus, praeter alios,
nem, quem iam nominauimus, Carolus B
d'Orrery, qui PHALARIDIS *epiſtolas*, *e n*
verſione, *adnotationibus*, *& vita* auctoris
niae ex theatro ſheldonian. 1695. in 8.
quae editio noſtra aetate omnium optim
Vid. de illa *A Diſſertation upon the epiſt*
LARIS, *with an Answer to the objectio*
nourable Charles Boyle, *Eſquire*, *by* Rich
D.D. Chaplain in Ordinary and Library
Majeſty, *London Henric. Mortlock*, *and* J
1699. in 8, & reliqua ſcripta eriſtica, q
hanc editionem paſſim in Anglia a viri
diuulgata fuerunt. *Acta Eruditor.* lipſien
p. 101 ſqq.

CLXVI.

TIGONI *Caryſtii* Hiſtoriarum mirabilium Collectanea. JOANNES MEVRSIVS recen- : Notas addidit. *Lugduni Batauorum, apud m Elzevirium Anno cIↄ Iↄc XIX.* (1619). in . 210. ſi dedicatio & praefatio non compu- fuerit.

Editionem a raritate laudauit Cl. Dauid Clement *Bibliotheque hiſtorique & critique* Tom. I. p. 369 . Primus edidit ἱςοριῶν παραδόξων συναγωγὴν, Gui- mus Xylander, ſub nomine ANTIGONI, quem ta- n adcurate definire haud ſuſtinebat, e Bibliothecae atinae, vetuſtiſſimis membranis, *rariſſimo*, vt ait, *que alias nunquam viſo litterarum genere* conſcri- , *verſione*que addita, in lucem emiſit, cum M. An- ini Aurelii philoſophi Imperatoris libris εἰς ἑαυτὸν, ollonii Dyſcoli θαυμασίοις, Phlegontisque Tralliani is περὶ θαυμασίων, περὶ μακροβίων, & περὶ τῶν Ὀλυμ- *Baſil.* 1568. in 8. Eodem anno, & eodem loco, TIGONVM etiam, ſeparatim, addita *verſione* edi- . Vindicauit librum ANTIGONO caryſtio, qui, Henricus Dodwel, in *Diſſertat. de aetate Peripli* nnonis, quae exſtat in editione *ſcriptor. geographi- minor.* Tom. I. *Oxon.* 1698. in 8. editor. §. XXI. Gerard. Joann. Voſſius de *Hiſtoric. graecis* L. I. p. XII. p. 63. Laurent. Lundius in *Compendio Bi- thecae graecae ex praelectionibus* vindingianis *com- ſito Hafn.* 1704. in 8. p. 19. Joan. Albert. Fabri- is in *Biblioth. graec.* L. III. Cap. XXVII. p. 672. de- onſtrarunt, ſub Ptolemaeis, Lagida, & Philadelpho ruit, JOANNES MEVRSIVS, teſtimonio potiſſimum l id adductus Stephani περὶ πόλεων, qui, in voce Γύα- p. 215. edit. Thom. de Pinedo, nonnulla ex ANTI- ONO caryſtio refert, quae in συναγωγῇ Cap. XXI. & XII. illis ipſis fere verbis, quibus rem retulit Ste-

 phanus,

p. 206. produxit, chimaericas esse exis
bert. Fabricius l. cit. p. 673 sqq. Cl
ment l. cit.

De editore JOANNE MEVRSIO,
Losduni, prope Hagam Comitum nato,
vero sorana 1639. mortuo, vid. Adolphi
la, de JO. MEVRSII *obitu*, quae exstat
cob. Gronouii *Thesauro Antiquit.* graec
col. 654. Daniel. Guilielm. Molleri
JOANNE MEVRSIO, *Altorf.* 1693. i
1732. in 4. Joan. Valentin. Schrammii
ta & scriptis JOAN. MEVRSII *patris*
in 4. Francisci Foppens *Bibliotheca* belg
p. 689 sqq. Niceron *Memoires* Tom. XI
& Tom. XX. p. 52. qui iam narrationib
vita eius dederunt Valer. Andreas, Franc
MEVRSIVS ipse, Alb. Bartholinus, I
Mollerus, Henning. Wittenius, Adrian. Ba
vsi fuerunt. Ipse MEVRSIVS etiam con
rum a se editorum atque iis adhuc superst
gum, quem euulgauit Joannes Meursius
1641. in 4. *Opera* JOANNIS MEVRSII

CLXVII.

ODOTI *Halicarnassei* historiae lib. IX. &
: vita Homeri libellus. Illi ex interpreta-
aur. Vallae adscripta, hic ex interpret. Con-
;resbachii: vtraque ab Henr. Stephano re-
. Ex CTESIA excerptae historiae. Ico-
arundam memorabilium structurarum. A-
ı Henr. Stephani pro HERODOTO.

ısdem H. Stephani de hac sua editione
distichon.

ODOTI Latium possederat hactenus vm-
bram,
Nunc Latium corpus possidet HERODOTI.

A. D. LXVI. (1566). *Excudebat Henricus*
uus, illustris viri Huldrichi Fuggeri typogra-
ı fol. pp. 256. & 12. exceptis folior. 28.

secunda tituli pagina, legitur Henrici Stephani
on in eos qui HERODOTI *historiam fabulositatis*
ant, cui subiungitur eiusdem distichon, *in* HE-
OTI *interpretationem a se recognitam*. Inscripsit
primam versionis latinae editionem Joachimo
rario, & hac occasione, in *epistola* dedicatoria, in
entii Vallae *versionem*, quae prima vice *Venetiis*,
Iacobum Rubeum natione Gallicum anno 1474. in
dita fuerat, vehementer inuectus est, quia e ver-
raecis, non satis intellectis, nouas gentes, noues
los, montesque effinxerat, cuius rei luculentis-
exhibentur specimina, cum v. c. e graeco ἱρὸν,
ionico pro ἱερὸν *sacrum*, posito, *montem* nomine
m, ex οἵτινες *qui*, *populum* nomine *Hoetines*, ex
ας, id est *inferiores*, *gentes Hessones*, & ex aliis vo-
s, alia nominum monstra procreauit. Subiecit
epistolae

Henr. Stephani *Apologia pro* HERODOT
RODOTI *historia fabulositatis adcusat*
omnino haec est *apologia*, a libro, quem
titulo: *L'introduction au Traité de la Co*
Merveilles anciennes avec les modernes. O
paratif à l'Apologie pour HERODOTE.
est pris de l'Apologie pour HERODOTE
latin par Henri Estienne *& est ici cont*
mesme.

Tant d'actes merveilleux en cest oeuvre l
Que de nul autre aprés esmerveillé serez
Et pourrez Vous savans du plaisir ici p
Vous non sçavans pourrez en riant y ap

L'an 1566 au mois de Nouembre. in 8. pp.
gauit Henricus Stephanus, cuiusque va
editiones, de quibus vid. Niceron *Mem*
XXXVI. p. 296 sqq. Cl. Vogtii *Catalog.*
p. 267 sqq. Historiam, argumentum, &
gallici, multis verbis exposita fuerunt
Henrico de Sallengre in *Memoires de liter*
I. p. 38 sqq. Conf. *die Merkwürdigkeiten*
Bibliothek zu Dresden Tom. I. p. 199 sq

arques: par Mr. le Duchat. *Avec une Table alphabetique des Matieres. A la Haye chez Henri Scheurr* 1735. in 8. Tom. I. pp. 624. Tom. II. pp. 434. lem fere caussae originem suam debet, qua Henr. ephanus impulsus, *apologiam* gallicam conscripsit. um enim bibliopola hagensis conspiceret, quod mul- ephemeridum litterariarum conditores contra Franci Bruys *Histoire des Papes depuis* S. Pierre, *jusqu'* Benoît *XIII. inclusivement. A la Haye* 1732--1734. . Tom. in 4. cui libro imprimendo sumtus fecerat, surgerent, illique omnem plane fidem abrogare fusierent, vindictae cupiditate, vt ipse in praefatione retur, (v. *Avis du Libraire*) accensus, librum prae- denuo subiecit, & in vulgus edidit. Sed redeamus t hoc diuerticulo ad versionem HERODOTI latinam. Quamuis Henricus Stephanus, se omnem adbuisse operam existimauerit, vt emaculatior Laur. allae *versio* in lucem prodiret, & quae in sua editione praestiterit, multis verbis, in praefatione narraret, centiorum tamen criticorum animaduersionem, antiquam effugere potuit. Jacobus sane Gronous, illum conuiciis homine litterato, & politiorum udiorum exculto, admodum indignis, in suis in HERODOTVM *notis & Obseruationibus*, adortus est, & ter alia, hisce, quae passim occurrunt, encomiis ornuit. H. Stephanus *Faber prauitatis, infami violen- praeditus, vltra fidem puerilis & imperitus, fastidio suo plenus, nasutus, monstrose audax, cuius dicta pro surdis reiicienda*, & qui sunt reliqui flosculi, quibus mnis fere *Obseruationum* pagina repleta fuit. Conf. *Acta eruditorum* lipsiens. Anni 1716. p. 198. Inuectus est etiam in Henric. Stephanum, Stephanus Bergerus in *Animaduersione in nouam editionem* HERODOTI a Cl. Gronouio *curatam*, in *Act. eruditor.* lips. eiusd. anni p. 378. In eo potissimum, laudem quamdam promeruit H. Stephanus, quod versus graecos in HERODOTO, & in primis in libro *de vita* Homeri, crebro occurrentes, quos Conradus Heresbachius, e graeco

ram nauasse, in *praefatione* dicitur. P
pontem, arcem, hortum, & turrim Babyl
que vrbem ob oculos. De editionibus I
nis, repetitis, vid. Joan. Albert. Fabricii
graec. L. II. Cap. XVIIII. p. 699 sqq. N
moires l. cit. p. 296.

CLXIIX.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ τοῦ Ἁλικαρνασσέως
ἱστοριῶν λόγοι Θ, ἐπιγραφόμενοι
HERODOTI *Halicarnassei* Historia, siu
rum Libri IX, qui inscribuntur Musae.
stis exemplaribus recogniti. CTESIAE
Anno M. D. LXX. (1570). *Excudebat H*
phanus. in fol. pp. 362. & 20.

Dicauit Henricus Stephanus hanc edit
cam, charactere litterarum nitido exscript
so & potenti domino Jacobo a Broullart, I

imum ex parte haec sua editio, reliquis, quae an- prodierant, graecis editionibus praestantior dici tur. Adiecit illi nimirum quinque *epigrammata* *ca*, quae equitans, se lusisse scribit. Illa sequun- *excerpta* ex Joachimi Camerarii *prooemio*, quo, is, RODOTVM, *Basileae anno* 1541. & 1557. *ex offi- s heruagiana* in fol. graece editum ornauerat. Iis iunxit, HERODOTI *vocabula ionica, illi cum* Ho- :o *communia; nec non alia, collecta & latine reddi- partim a* Joachimo Camerario, *partim ab* Henrico phano ipso: *littera* C. Camerarium, H. Stephanum *icat, a quo & addita fuerunt, aliquibus* Camerarii *rpretationibus exempla*. Praeter Homeri *vitam* ecam, *excerpta* quoque graeca e CTESIAE scri- s, a Photio, Plutarcho, Demetrio Phalereo & Athe- eo collecta, heic locum inuenerunt. Scribit qui- n Joan. Alb. Fabricius *Biblioth. gr.* L. II. Cap. XX. oo. H. Stephani *versionem latinam*, anno 1566. tam, huic editioni graecae, ad calcem iunctam esse, l in nostro exemplari; illius rei, nullum exstat ve- ium. *Adnotationes*, quae in *praefatione ad Lecto- r*, in HERODOTVM se esse scripturum receperat phanus, nunquam in lucem editae fuerunt. Euul- fuerunt anno 1592. ab H. Stephano; ΗΡΟΔΟ- Τ Ἁλικαρνασσῆος ἱστοριῶν λόγοι Θ' ἐπιγραφόμενοι Μοῦσαι ὐτοῦ ἐξήγησις περὶ τῆς Ὁμήρου βιοτῆς. HERODO- halicarnassei *historiarum libri IX. nouem Musarum inibus inscripti: eiusdem narratio de vita* Homeri: Vallae *interpret.* latina *historiarum* HERODOTI, Henr. Stephano *recognita. Item cum iconibus stru- arum ab* HERODOTO *descriptarum*. CTESIAE *dam de reb.* Pers. & Ind. *Editio secunda. Excu- it* Henr. Stephanus *Anno M. D. XCII.* (1592) in pp. 732. exceptis praemiss. & indic. pp. 67. & 4. nib. quae editio, inter Stephanianas, optima cense- . Describitur illa a Joan. Albert. Fabricio l. cit. *Merkwürdigkeiten der königl. Biblioth. zu* Dresden m. I. p. 194. & omnium optime in *Nachrichten*

von

von einer hallischen *Bibliothek* Tom. IIX. p.
Fallitur autem Fabricius, cum huic editioni A
pro HERODOTO latinam, additam esse scrib
Henricus Stephanus, ob caussas, quarum indi
epistola dedicatoria ad Ge. Lud. Huttenum,
Grunrad, & Volr. a Plessen, Electoris Fride
palatini Consiliarios, factum esse conspeximu
Omnium prima HERODOTI editio graeca
hoc prodiit titulo, & inter bibliothecarum ci
ferri solet: ΗΡΟΔΟΤΟΥ λόγοι ἐννέα, οἵπερ ἐπ
Μοῦσαι. HERODOTI *libri nouem*, *quibus*
indita sunt nomina

Μουσῶν ὀνόματα.	*Musarum nom*
Κλειώ.	*Clio.*
Ἐυτέρπη.	*Euterpe.*
Θάλεια.	*Thalia.*
Μελπομένη.	*Melpomene.*
Τερψιχόρη.	*Terpsichore.*
Ἐρατώ.	*Erato.*
Πολύμνια.	*Polymnia.*
Ουρανία.	*Vrania.*
Καλλιόπη.	*Calliope.*

Aldus. in fol. folior. 140. In fine illius ha

ldi Manutii, Joach. Camerarii, Henr. Stephani, oth. Jungermanni, Th. Gale *in edendo operas non* *[illegible] adiutis locis, vbi ab viris doctis sentiebatur cor-* *ruela, sed etiam* Graecismo *per singulas fere paginas* *[illegible] Industria* Jacobi Gronouii, *cuius accedunt* *[illegible]* τοῦ αὐτοῦ Ἐξήγησις περὶ τοῦ Ὁμήρου βιοτῆς. *Eius-* *[illegible] Narratio de vita* Homeri Gr. Lat. *Interprete* nr. Heresbachio. *Accedunt Excerpta ex* Xenophon- , Strabone, Dinone, Heraclide, Cymaeo, Clearcho, archocle, Cherete, Plutarcho, Nymphodoro, *de* Per- is, Aegyptiis, *&* Indicis, *item de Incremento* Nili *ex* tarcho, Theophylacto Simocata, Athenaeo, Diod. ulo, Aristide, Dione, Heliodoro, *& praesertim* sia *&c.* Lugduni Batauorum, *Apud* Samuelem chtmans 1715. in fol. pp. 1000. exceptis praefa- nibus & indicibus folior. 38. Cum editor Jacobus onouius, critico, eoque alto supercilio, in *notis &* *ruationibus in nouem libros* HERODOTI, quae 791. inchoantur & ad p. 1000. vsque excur- t, in omnes, qui ante illum, in edendo HERO- TO, operam & industriam suam posuerant, in- ni animi acerbitate, & effraeni conuiciorum petu- tia inuectus fuerit, duo potissimum viri, ferocem impetum, scriptis editis reprimere studuerunt. r Ludolphus Küsterus in *examine critico, editionis* *[illegible]* HERODOTI gronouianae, quod a Joanne rico insertum fuit Tomo V. de la *Bibliotheque* *[illegible] & moderne* p. 383 sqq. alter Stephanus Ber- rus in *Animaduersione in nouam editionem* HERO- TI *a Cl.* Gronouio *curatam*, quae legitur in *Actis* *Histor.* lipsiens. ann. 1716. p. 377 sqq. & 417 sqq. f. de editione gronouiana *Acta erudítor.* l. cit. p. sqq. die *Nachrichten von einer* hallischen *Biblioth.* r. p. 174 sqq. vbi & aliae editiones & versiones RODOTI recensentur. In Joan. Alb. Fabricii *Biblioth. graec.* l. cit. p. 702. interpres teutonicus Hie- ymus Boner, *oberster Mayster* siue *Schultbays zu* mar minus recte *Boemerus* adpellatur. Versio il-

 lius

per Tommaso Porcacchi, *con le postille*, *vole copiosissime*, *l'una de' nomi delle citt* *antichi ridotti a' moderni*, *e l'altra dell* *la Cronologia di* Tommaso Gale, *con a* *Geografia antica. A. S. A. R. il serenissi* *D.* Carolo di Borbone, *Duca di* Parma, *Gran Principe di* Toscana. *Parte Prim* *il secondo Anello della Collana istorica* gr *vilegio. In* Verona *appresso* Dionigo *D. CC. XXXIII.* (1733) in 4. form. except. pp. 6. prioribus. *Parte secon* & 134.

HERODOTVS, quem alii, cum Hen Ammianum Marcellinum L. XXI. Ca edit *parisiens.* 1681. in fol. ERODO lant, Lyxi, qui ab aliis, & forte rectius natur, & Drius filius, ab Halicarnasso do, vbi natus est, *halicarnasseus*, siue dicitur, floruitque Olympiade in-primis tempore suam scripsisse memoratur *hi* thurium illum, cum Suida, Strabone, Pl que nominant, ad coloniam respiciunt, oppidum, quod Thurium dictum, deduc

ula Samo, de rebus Graecorum se colloquutum
sse testatur L. III. Cap. 55. & in Phoenicen se com-
grasse scribit L. II. c. 44 vt de Tyriorum rebus
itatem exploraret. *Pater historiae* vocatur a Ci-
one Libr. I. *de legibus* c. 1. & primus post Mosen
toricus est, a quo antiquissima terrarum orbis im-
ia descripta habemus. Nam lydium, assyrium, me-
um, persicum, aegyptium, ionicum, atticum, laco-
um, corinthium regnum, singulorumque fata &
uersiones, nouem libris complexus est, quibus a
idem musis, nomina antiquitas imposuit. Lingua
iis vtitur ionica, quam in Samo insula didicerat, &
ionem simplicem, planam & propriam adhibet,
m Dionysius halicarnasseus in *epistol.* ad Cn. Pom-
um p. 130. ac in primis Lucianus *de scribenda bi-*
is Tom. II. *Oper.* p. 1 sqq. edit. Amstelodam. 1743.
4. form. mai. & in *Actione* Tom. I. p. 831 sqq. iu-
c merito laudauerunt. Etiamsi autem HERODO-
s, quae ab aliis tradita acceperat, bona fide retu-
peracerba tamen censura exceptus, & κακοηθείας a
tarcho, & fabulositatis a nonnullis recentioribus
mulatus est. Sed HERODOTI caussam strenue
nderunt, praeter Henricum Stephanum, Joachi-
Camerarius in *defensione* HERODOTI *contra*
tarchum, in edit. Gronouii p. 710 sqq. & Bernar-
de Montfaucon in *Verité de l'histoire de* Judith,
ris 1690. in 12. qui HERODOTVM ipsum, non
nia, pro exploratis venditasse ostendunt, eumque
hi historici partes impleuisse censent. Libellum *de*
Homeri, dialecto conscriptum ionica, ab HERO-
TO profectum esse, Tanaquil Faber *de poetis grae-*
p. 5. Gerard. Joan. Vossius *de historicis graecis*
I. Cap. III. p. 16. Stephanus Berglerus in *praefat.*
Homerum, aliique negant, quorum rationes Joan.
bert. Fabricius in *Biblioth. graec.* l. cit. p. 254 sqq.
endit, & suam ita interponit sententiam, vt eorum
re partibus videatur, qui illum HERODOTO
d indignum iudicant. Conf. Jaques George de

Nn 2 Chau-

Iidem latine, ex interpretatione Laure
ab Henrico Stephano recognita. Cic.
II. Post Herodotum THVCYDIDES o
di artificio (mea sententia) facile vin
est creber rerum frequentia, vt verb
numerum sententiarum numero conse
porro verbis est aptus & pressus, vt ne
res oratione an verba sententiis i
Idem in Orat. THVCYDIDES de bellici
nit etiam quodammodo bellicum. *A*
LXIIII. (1564). *Excudebat Henricus St*
lustris viri Huldrichi Fuggeri typograph
pp. 297. & 216. exceptis praemissis &
pp. 43.

Editionem oppido nitidam & raram,
voluit Henricus Stephanus, Joachimo Ca
epistolae dedicatoriae fine, *carmen* legitur
Stephano in THVCYDIDEM, inter equita
positum. *Scripta iam erat epistola,* ait, *qu*

us hanc nouam addam, vt tu, qui & φιλιππότατος &
μαίτατος haberis, ad deligendum mihi bucephalum
mpiam omnem illam tuam conferas solertiam, vt ego
ctus equo μεγάλῳ μεγαλείους μεγαλωστὶ pangam ver-
Interim hos accipe, ἐπὶ πονηροῦ ἱππαρίου ἀκαλλιθο-
νδομουσοταχυκατάκτους. In *praefatione* multis ver-
expofuit, quid in hac editione praeftiterit. Tex-
s nimirum THVCYDIDIS graecum, cum codicibus
iis, contulit, variantes lectiones in margine adpo-
;, multaque fcholia, a diuerfis viris, diuerfo, vt vi-
ur, tempore confcripta illi addidit. Laurentii
eterea Vallae *verſionem* latinam, ab innumeris
ndis, & hallucinationibus purgauit, & textui grae-
fubiecit. In auxilium nonnunquam vocare con-
uerat Claudii de Seyffel, Ludouici XII. regis Gal-
ia Requeft. Magiftri, eiusdemque ad omnes fere
iftianos Principes Oratoris, laudenfis Adminiftrato-
Maffiliae Praefulis, Taurinorum Archiepifcopi,
toire de THVCYDIDE, *de la guerre qui fut entre*
Peloponnefiens & Atheniens, *traduite du* Grec.
ris. 1527. & 1559. in fol. fed illum, plurimis in
is, immane quantum! a THVCYDIDIS verbis ab-
effe deprehendit, cuius rei fpecimen, ex libro IIX.
raefatione protulit. *Praefationem* excipiunt Μαρ-
ινου περὶ τοῦ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ βίου, καὶ τῆς ἰδέας αὐ-
, *ἀπὸ τῆς ὅλης ξυγγραφῆς παρεκβολή;* Anonymi *vita*
VCYDIDIS graeca, & ea, quae apud Suidam,
rthonium, Dionyfium halicarnaffeum, Hermoge-
, & Demetrium, de THVCYDIDIS vita, fcriptis,
tilo graece leguntur. In fine *verſionis* latinae, oc-
rit *index rerum variarum, in octo* THVCYDIDIS
is, cuius numeri paginas, textus graeci indicant.
etita fuit editio ab Henrico Stephano anno 1588.
crimen quod inter editionem vtramque interce-
expofitum fuit in *Merkwürdigkeiten der königl.*
liotb. zu Dresden Tom. II. p. 26 fqq. Omnium
ma & rariffima THVCYDIDIS editio graeca eft,
ae Venetiis *in domo* Aldi *Anno MDII.* (1502) *men-*

se Maio, in fol. excusa fuit, vid. Michaelis M
Annal. typogr. Tom. II. p. 156. Joan. Albert
cii *Bibliotheca gr.* L. II. Cap. XXV. p. 875. di
würdigkeiten der königl. Biblioth. zu Dresden
25. Recentissima, splendidissima, & optima
natales suos Belgio debet, & hoc ornata titul
cem exiit: THVCYDIDIS *de Bello* Pelopo
Libri octo, *cum Adnotationibus integris* Hen
phani, *&* Johannis Hudsoni. *Recensuit*, *& n*
addidit Josephus Wasse. *Editionem curauit*,
Animaduersiones adiecit Carolus Andreas I
Cum variis Dissertationibus, *MSCtorum Colla*
& Indicibus nouis locupletissimis. Amstelaeda
R. *&* J. Wetstenios, *&* Gul. Smith 1731.
form. maior. Tom. II. Recensio vid. in *Act*
tor. lipsiens. Anni 1732. p. 1 sqq. Conf. d
würdigkeiten der königl. Biblioth. zu Dresden
27 sqq. Varias THVCYDIDIS editiones & v
recensuit Jo. Alb. Fabricius l. cit.

THVCYDIDES atheniensis, Olori, seu p
a Marcellino rhetore antiquo, THVCYDI
grapho adpellatur, Oroli filius, anno secund
piadis LXXVII. natus fuit Ab Herodoto,
historiam, a se compositam, in solemni Graec
ventu recitaret, ad scribendam similiter histo
citatus est, magnique ingenii prodidit indici
Herodotum audiens lacrimas funderet, quib
rescendi desiderium, praesentibus ciuibus sig
Anaxagora philosopho, & Antiphonte rheto
ceptoribus vsus est. In bellum profectus, d
nus obtinuit, Amphipolinque vrbem, praesi
dam accepit. Illa omissa punitus exilio, atq
nis excedere coactus est, & in vrbem Aegina
de in Thraciae oppidum Scaptesulam s. vt g
pellatur Σκάπτην ὕλην se contulit, vbi *histori*
scripsit. Vid. de expeditionibus eius belli
Burchardi & Friderici Ottonis Menckenioru

Filii Bibliotheca virorum militia aeque ac scriptis *strium*, *Lipf.* 1734. in 8. p. 454 sqq. Inde post vi- cti annos Oenobii Archontis decreto reuocatus, ho- um fraude, vt Pausanias testis est, interemtus & henis sepultus traditur. Illius *historia* a Xerxis ex- su e Graecia, ad annum vsque XXI. belli sic dicti loponnesiaci deducta, LXX. annorum spatium com- ectitur, & in octo libros diuisa est, e quibus atticae tionis elegantia elucet. Et quamquam nonnulla vo- bula obsoleta occurrunt, quae ad archaismum proxi- e accedunt, & obscuram difficilemque reddunt ora- onem; THVCYDIDIS tamen laudi ea non dero- nt, qui in scribenda *historia*, omissis fabulis, verita- m consectatus est, & eximiae prudentiae laudem erito obtinuit. De vltimo *historiarum* libro con- ouersia est; qui stilum a reliquis septem libris di- ersum in eo obseruant, a THVCYDIDE illum pro- ctum negant, & vel illius filiae, vel Xenophonti, el denique Theopompo tribuunt. Sed Plutarchus *ἀδολεσχίας* Tom. II. *Operum* edit. H. Stephani p. I. & Marcellinus in *vita* THVCYDIDIS, eumdem THVCYDIDE, cum morbo adfectus esset, animo- e iam langueret, conscriptum fuisse contendunt. nf. Jo. Alb. Fabricii *Biblioth. gr.* l. cit. p. 869. attico dicendi genere primas tenet partes, & pro- erea Κατὼν τοῦ Ἀττικισμοῦ adpellatur. Hinc dicen- genus Demosthenes in *orationibus* expressit, atque *historia* Sallustius imitatus est. Quid? quod Cice- ne teste in *Oratore* Cap. VIIII. non modo inter O- atores, sed etiam inter Historicos inuenti sunt, qui *ucydidios* se profiterentur. Conf. Joachim. Came- rius *de* THVCYDIDE *eiusque historia*, quae com- entatio adiicitur eius *Conuersis ex historia* THVCY- IDIS *in sermonem latinum*, *Viteb.* 1565. in 8. Ge- rg. Acacii Enenckel *Vita* THVCYDIDIS *ex* Mar- ellino, Suida, Aphthonio, Plutarcho *&* ipsius *historia* *breuiter congesta*, quae praemittitur THVCYDIDIS *historiae de bello* peloponnesiaco a G. A. Enenckel in

sermonem latinum conuersae *Argentorat.* 161
Henr. Dodwel *Annales* thucydidei *quibus prae*
Adparatus cum vitae THVCYDIDIS *synopsi c*
gica, in calce THVCYDIDIS, *Amstelod.* 1731.
René Rapin *Comparaison de* THVCYDIDE *&*
Live, in *Oeuvres du* P. René Rapin Tom. I.
sqq. edit. *de la Haye* 1725. in 12. Anonymi
touchant THVCYDIDE, in *Journal litterair*
IIII. p. 429 sqq.

CLXX.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ *ἅπαντα τὰ σωζόμενα β*
XENOPHONTIS omnia quae extant
Multorum veterum exemplarium ope (q
bonam partem bibliotheca viri illustris H
Fuggeri suppeditauit) a multis mendorum
bus ita purgata, vt longe maiore cum fruc
multoque facilius quam antea intelligi p
Epistolorum XENOPHONTIS fragmenta
dam haec editio praeter alias habet. In x
PHONTEM Annotationes Henrici Stephani
bus partim varias lectiones examinare, part
cis aliquot obscuris lucem afferre, partim
dosos quosdam (in quibus veterum codic
xilio destitutus fuit) suae integritati restitue
natur. Indicem copiosissimum cum latina
pretatione innumeris in locis emendata h
An. M. D. LXI. (1561). *Excudebat Henric*
phanus, illustris viri Huldrici Fuggeri typog
in fol. pp. 587. 42. & 428. si praemissa &
cem folior. 25. exceperis.

Initium in hac editione, quae in *Catalog. libror. rar.* muel. Engel P. I. p. 166. & in Daniel. Salthenii p. I. *omnium rarissima & praestantissima* adpellatur, faunt Henrici Stephani *in* XENOPHONTEM *prolegomena*, in quibus de XENOPHONTIS vita, elogiis, quibus variis scriptoribus ornatus fuit, scriptis, stilo, & ilitate differit. Illis subiecit Diogenis laertii, & Suiie *vitam* XENOPHONTIS graecam, *Elogium* XENOPHONTIS a Chione graece conscriptum, & Chriodori *poetae* Thebani *epigramma* graecum. In texi XENOPHONTIS graeco excudendo potissimum aidem editionem *aldinam* anno 1525. in fol. euulatam sequutus est, sed alias etiam editiones, & codi, virorumque doctissimorum Adnotationes in auxim vocauit, & hac ratione effecit, vt XENOPHON, liquis editionibus emaculatior in lucem prodire poerit. Qua ratione id, ab illo exequutum fuerit, in *ola, adnotationibus* graeco textui subiectis, praessa exponit. In fine textus graeci nonnulla legunt XENOPHONTIS *fragmenta*, ex Stobaeo, & Clemente alexandrino descripta. *Adnotationibus* subiunt' *vocabula quaedam* ποιητικώτερα, *quaedam etiam mino* ποιητικὰ, *partim* XENOPHONTI *peculiaria*, *tim illi cum aliis antiquis prosae scriptoribus* (*ac cessertim* Herodoto *&* Thucydide) *communia*.

Versio latina, quae secundam editionis partem contuit, eiusmodi praefixum habet titulum: XENOPHONTIS *sapientissimi & fortissimi viri, quae extant bra. Quorum interpretationem a diuersis editam* Henricus Stephanus *partim ipse recognouit partim per os recognoscendam curauit, in iis potissimum locis in bus minus tolerabilis esse videbatur His praefixa eiusdem* Henrici Stephani *oratio*, *de coniungendis* Marte *musis, exemplo* XENOPHONTIS. *Huius itionis margini appositi sunt numeri, qui* graecam *paginam* latinae *respondentem indicant*, *vt index* (*qui ulo superioribus accuratior extremo operi adiectus est*)

 ad

ad vtranque editionem lectori vsui esse possit. L
XENOPHONTIS *series.* *De Paedia* Cyri *Lib*
Francisco Philelpho *interprete P. I.* *De Exped*
Min. Libr. VII. Rom. Amasaeo *interpr. P. 104.*
bus gestis Graecorum *Libr. VII.* Bilib. Pirck
interpr. P. 288. *De* Agesilai *laudibus Lib. I.*
Philelpho *interpr. P. 277.* *De Rep. & Leg.* Lac
Franc. Philelpho *interpr. P. 288.* *De Rep.*
Ath. *Lib. I.* Sebast. Castalione *interpr. P. 295.*
gia pro Socr. *Lib. I.* Leonardo Aretino *interpr.*
De Fact. & Dict. Socr. *Mem. Lib. IIII.* Bes
interpr. P. 302. *Oeconomicus, Lib. I.* Lodoico
baeo *interpr. P. 349.* *Conuiuium, Lib. I.* Joan.
interpr. P. 371. Hieron, *siue Tyrannicus, Lib.*
sid. Erasmo *interpr. P. 384.* De *vectigalibus,*
Joan. Ribitto *interpr. P. 393.* *De re equestri*
Joach. Camerario *interpr. P. 398.* *De Magistr*
tum Off. Lib. I. Joann. Ribitto *interpr. P.* 4
Venatione Lib. I. Omnib. Leoniceno *interpr.*
Epistolarum Fragmenta Conrado Gesnero *int*
427 *Annotationes, ad quas saepe in huius vo*
marginibus lector remittitur, seorsum vna cum a
busdam edere statuimus: interea vero his nostr
ribus frui eum voluimus. Antecedit versiones
Stephani ad Joach. Camerarium, & eiusdem O
coniungendis cum Marte *Musis, exemplo* XENO
TIS, cui Chionis *philosophi*, Matridis *filii*, *epi*
Matridem, seu *elogium* quod supra memoraui
graeco conuersum, comes adhaeret. In fine
nis, praeter *fragmenta* graeca latino sermone
sa, occurrit *index historiarum, aliarumque re*
morabilium, quae in hisce XENOPHONTIS *li*
currunt. *Adnotationes* Henrici Stephani, qu
desiderantur, *editioni* accessisse *secundae*, qua
1581. ab H. Stephano euulgata fuit in fol. re
ann. Albert. Fabricius in *Biblioth. graec.* L. II
IIII. p. 78. Auctor der *Merkwürdigkeiten der*
Biblioth. zu Dresden Tom. I. p. 478. Prim

NOPHONTIS *opera* graece edidit, fuit sine dubio phrosynus Boninus, qui illa cum *epistola* dedicatoria Laurentium Saluiatum Florentiae *ex aedibus* Phi-pi Juntae *anno 1516.* in fol. in lucem prodire iussit, die *Merkwürdigkeiten der königl. Biblioth. zu* esden l. cit. p. 476 sqq. vbi & aliae *editiones*, & *siones* describuntur. Optima nostra aetate cense- editio, quam Eduardus Wells, cum versione Jo- Leunclauii latina V. Voluminibus nitidissime ex-essis in 8. form. maioris cum republica litteraria mmunicauit hoc titulo: ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ τὰ Σωζό-α. XENOPHONTIS *Opera quae extant Omnia; cum Chronologia* Xenophontea Cl. Dodwelli, *Et tuor Tabulis Geographicis. Oxonii e Theatro Shel-iano, MDCCIII.* (1703). Volumen I. quod Κύρου δείαν complectitur pp. 564. except. titulo, epistola dicatoria ad Henricum Aldrich *Aedis* Christi *in A-demia* oxoniensi *Decanum, & Cleri prouinciae* can-ariensis *in inferiori domo synodaliter conuocati Prolo-torem*, & praefatione. In Volumine II. inueniun- Κύρου Ἀναβάσεως ἱστοριῶν βιβλία Ζ΄. pp. 468. In III. ol. pp. 88. & 515. exstant Henr. Dodwelli *Chrono-gia* xenophontea, & Ἑλληνικῶν ἱστοριῶν βιβλία ζ. In II. Vol. pp. 286. & 139. locum inuenerunt Σωκρά-ους βίος ἐκ τοῦ Σουίδα; ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ἀπομνημονευ-άτων βιβλία Δ΄. τοῦ αὐτοῦ Σωκράτους ἀπολογία; λόγος Οἰ-κονομικός, cui *accessere Fragmenta Oeconomicorum* Cice-nis. Volumen V. pp. 283. & 182. faciunt λόγος εἰς γησίλαον βασιλέα, Λακεδαιμονίων Πολιτεία. Ἀθηναίων πο-λιτεία. Συμπόσιον. Ἱέρων ἢ Τυραννικός. Πόροι ἢ περὶ προσ-όδων. Λόγος περὶ Ἱππικῆς. Ἱππαρχικός. Κυνηγετικός. ui *Accesserunt Testimonia aliquot de* XENOPHON-*ex Scriptoribus antiquis excerpta* pp. 29. *Impera-torum* persicorum *ad* XENOPHONTIS *Historiam pectantium series chronologica, iuxta calculum* Cl. Dodwelli pp. 3. *Index Rerum & Verborum in scriptis* Xenophonteis *praecipue memorabilium* pp. 45. Cuili-bet praeterea volumini, *variae lectiones*, & *adnota-tion-*

phus, historicus, &, dux militum clarissim
thenis, e tribu aegeide, Olympiade LXX
quinto ante Christum seculo floruit, & re
re gestis, scriptisque libris vtilissimis, qui
sa admodum, variaque diuersarum rerum
structum fuisse testantur, insignem non
adeptus est. In Socratis disciplinam ad
mios in philosophia progressus fecit, & fi
dum loco, a Socrate habitus est. Ex vmb
prodiit, & Cyro iuniori se iunxit, comit
bello aduersus fratrem Artaxerxen adfuit
Burch. & Frideric. Ottonis Menckenioru
ca viror. militia aeque ac scriptis illustr
sqq. Agesilaum lacedaemoniorum Rege
praeceptis imbuit, & amore eum sibi peni
Ab Atheniensibus autem in exilium miss
Scillanthio, dum in Lepraeo, & denique
nectutem exegit, nactusque otium, *histor*
suit, ad quas scribendas Isocrates eum id
cauerat. Tandem anno aetatis XC. vt
Μακροβίοις Tom. III. *Operum* p. 229. auct
concessit. Propter inadfectatum oratior
qui cum eximia quadam iucunditate cor
ab aliis vt Diogenes laertius in *vita* eius

p. 886. edit. Petr. Burmanni, *illius ore Musas locutas* fuisse dicerent. Vnus, teste Photio, Cod. CLXXVIIII. col. 1590. edit. *rothomagens.* 1653. [H]elladius inuentus est, qui XENOPHONTEM Ἀττικισμοῦ νομοθέτην haberi posse, disertis verbis negauit. [V]id. de XENOPHONTE praeter scriptores, quos iam [n]ominauimus *Narratio de vita* XENOPHONTIS, *ex [d]iuersis scriptoribus collecta*, quae *Operum* XENO[P]HONTIS editioni, cum Joannis Leunclauii *interpretatione, Basileae per Thom. Guarinum* 1569. in fol. edi[t]e, praemittitur. Thom. Hutchinson *Dissertatio I. qua de Vita* XENOPHONTIS, *de scriptis eius* &c. [agitur], quae legitur initio *librum IIX. de* Cyri *institu[tione]*, ab illo *Oxonii e theatro sheldoniano* 1727. in 4. [gr]aece & latine euulgatorum. Jo. Henr. Wackeri *[Le]ben des* XENOPHONS, *nebst einer ausführlichen [Na]chricht von dem Inhalte seiner Schriften*, quam XE[NO]PHONTIS libello *de republica* Atheniensium in [ser]monem teutonicum conuerso, & *Dresdae & Lips.* [17]44. in 8. in lucem emisso praefixit.

CLXXI.

[X]ENOFONTE della vita di Ciro Re de' Persi. Tradotto per *Messer* LODOVICO DOMENI[CHI]. *Con Priuilegio. In Vinegia appresso Gabriel [Giol]ito de' Ferrari M. D. LVIII.* (1558). in 8. fo[lior.] 159.

[I] sette libri di XENOPHONTE della Impresa [di C]iro minore. Tradotti per *Messer* LODOVI[CO] DOMENICHI. Con la Tavola delle cose che [p]iu necessarie. *Con Privilegio. In Vinegia ap[pres]so Gabriel Giolito de' Ferrari M. D. LVIII.* (1558). [in 8.] folior. 154. excepto indice folior. 6.

L'Opere

L'Opere morali di XENOPHONTE. T
per *Messer* LODOVICO DOMENICHI. C
vilegio. ibid. per eumd. eod. folior. 163. 1
folior. 4. non numerat. fuerit.

I fatti de i Greci di XENOPHONTE. T
per *Messer* LODOVICO DOMENICHI. *Co*
legio. In Vinegia appresso Gabriel Giolito de
ri M.D. LVIII. 1558. in 8. folior. 163..

LVDOVICVS DOMINICVS, siue DOME
placentinus, Jureconsultus, philologus, & p
bem maxime florentinam scriptis suis, & i
veterum auctorum versionibus hetruscis, me
li XVI. tempore illustrauit. *Operum* XENO
TIS *versiones*, quarum exhibemus titulos, in
sic dicta *Collana istorica de' Scrittori* Greci,
constituunt *quartum*, & in librorum rariorum
veniunt. vid. Nicol. Franc. Haym *Notizia de'*
ri, nella lingua italiana p. 3.

Prima pars inscripta est nomine Lucae Ant
pani de Monte Falcone, Ducis florentini ex

1547. facta, testis esse videtur. Accessit &
i *Tavola delle cose piu notabili.*

m partem primum ab Auctore eodem anno
se euulgatam, intelligimus ex *epistola* dedi-
d Ducem florentinum Cosmum de Medicis,
ı d. XXV. Jun. 1547. Complectitur haec
ionem librorum XENOPHONTIS *de republi-*
gibus Lacedaemoniorum; *orationis in laudem*
noniorum *regis* Agesilai; *de dictis & factis*
memorabilibus; Apologiae Socratis; Hieronis
iici; Symposii, quibus *tabulam rerum memo-*
subiecit.

n quartam anno 1548. compositam, *epistola*
versionis auctor ad Alamannum Saluiati, quae
April. scripta est. Illi, sicuti reliquis, finis *in-*
m imponitur.

ua XENOPHONTIS *opuscula*, a LVDOVICO
ICO, quod nos quidem sciamus, non conuer-
ıt. Laudat illius versiones Girolamo Ghili-
atro d'huomini letterati Tom. I. p. 149. il-
ıulta diligentia & sollertia confectas esse pro-
On louë dans toutes ses traductions la beauté
de DOMENICHI, ait Adr. Baillet in *Juge-*
Savans Tom. II. P. III. p. 568. cui effato
ernardus de la Monnoye: *on doit présumer*
)MENICHI *ne se sera pas réglé, sur un si mé-*
ıdele (qualem Poggii Bracciolini, florentini
n latinam *Cyropaediae* esse dixerat, quam Ja-
›ggius Bracciolinus, florentinus, hetrusca lin-
essit, & edidit in *Firenze per i Giunti* 1521.
in Venezia 1524. in 8. Miramur, id quod
ἐδῶ hic addere licebit, quod doctissimus Italo-
rchio Scipio Maffei in *Traduttori* italiani *o*
ia de volgarizzamenti d'Antichi Scrittori lati-
i *che sono in luce* p. 76. versionem Jacobi
a versione Jacobi Bracciolini crediderit diuer-
sam,

ſam, quandoquidem Jacobus Poggius & Jacobus Brac-
ciolinus vnus idemque homo eſt) *& qu'en ayant un meilleur à ſuivre, j'entens la traduction de* Philelphe *il l'aura préferablement ſuivie. Le* DOMENICHI *mourut l'an 1574. Il ne ſavoit pas de* Grec. Praeter LVDOVICVM DOMINICVM, & Jacobum Poggium, *operibus* quibusdam XENOPHONTIS, in ſermonem hetruſcum conuertendis operam dederunt Euangeliſta Hortenſius & Franciſcus di Soldo Strozzi. Ille dedit librum *del modo di cavalcare* an. 1580. in 8. vid. Maf-
fei l. cit. hic autem euulgauit *Le guerre de' Greci ſcritte da* SENOFONTE *nelle quali ſi continua l'Iſto-
ria di* Tucidide, *tradotto dal* Greco *nell'* Italiano. *In Venezia* 1550. in 4. vid. Nicol. Franc. Haym l. cit. Omnium autem optimus XENOPHONTIS exiſtima-
tur interpres, Marcus Antonius Gandini, quem in le-
xico eruditorum fruſtra quaeſieris. Hic edidit *L'Ope-
re di* SENOFONTE *tradotte dal* Greco, *con alcune Annotazioni neceſſarie per l'intelligenza di tutta l'O-
pera. In Venezia preſſo Pietro Duſinelli* 1588. in 4. vid. Nicol. Franc. Haym l. cit. vbi ait: *E' una tradu-
zione belliſſima, di tutto quanto ha ſcritto* SENOFONTE *ed è molto ſtimata da i Dotti. Tutto il libro contiene pagini 756.* Illam praeterea admodum eſſe raram, addito aſteriſco indicauit. Cum verſiones hetruſcae Scriptorum graecorum, quae ſic dictam *catenam grae-
cam* conſtituunt, *Veronae* recuderentur, haec etiam Gandini verſio anno 1735. in 4. repetita fuit. Vid. *No-
va litteraria* lipſienſ. an. 1735. p. 478.

CLXXII.

v s *Siculus. Denis Rose &c. venun-*
n vico Sancti Jacobi sub signo diui Mar-

conspeximus hanc editionem, sed Anony-
ı casellensis, in librorum historia versatis-
nobis per litteras, amice scriptas, cogni-
t, simulque adnotauit, illam circa initium
exscriptam *Parisiis* esse, quamuis nullum
dicium illi additum fuerit. Facile id ami-
rgimur, cum ex Mich. Maittaire *Annal. ty-*
. Tom. II. patet, quod Dionysius Rose,
um Badio ascensio societatem inierit, sed
ico Stephano se adiunxerit in arte typo-
:ium, vid. p. 74. & 87. Refert autem il-
OGGII BRACCIOLINI *versionem* lati-
m sex, vel potius *quinque priorum*, quos
ob caussam, nescimus quam, & haud satis
in *sex libros* distinxit. Praemittitur illi
lorentini *ad* Nicolaum V. *Pontif. Max. epi-*
toria. POGGIVM autem patroni sui gra-
atiunculis quibusdam esse aucupatum, ne-
ixerit, qui illum in Nicolai V. Antecesso-
m esse conspexerit, & in hac *epistola* haec
erba: *quamquam vite mee institutio ea sem-*
vt pluris virtutem quam pecuniam fecerim:
um aliquando (si verum loqui licet) nostri
v erigendis ornandisque doctorum virorum
mitarunt. Quidam bonarum artium insci-
n ita pecuniae addicti: vt plus apud eos
& quaestus quam virtutis aut litterarum ra-
Huius *versionis* editio sine dubio omnium
quae Venetiis *anno 1476. per* Andream Ja-
rensem, Andrea Vendramino *Duce fortu-*
prid. Kal. Februar. in fol. excusa dicitur a
Maittaire in *Annal. typogr.* Tom. I. p. 361. a

O o Nice-

Nicerono in *Memoires* Tom. VIIII. p. 159.
Alb. Fabricio in *Biblioth. med. & infim. Lat*
XV p. 901. ab Auctore der *Merkwürdigkeiten*
nigl. Biblioth. zu Dresden Tom. II. p. 403
Vincentius Obsopaeus in praefatione *librorum*
DORI siculi, qui hodie exstant *posteriorum*,
potissimum quam POGGIO *versionem* conc
esse existimaret, & scriberet: *neque enim viri*
adeo spurciloquum & virulentum Sycophantam
ligatorem quicquam Graecitatis *calluisse*, *qui*
nam *quidem linguam*, *cuius sibi videbatur per*
recte calluit: & recentioribus temporibus C
periretur in Anglia mſ. qui *epistolam* dedic
ipsis illis verbis, quae exemplaria sub POGG
ne vulgata referunt, eo tamen discrimine co
ob oculos poneret, vt initio haec verba I
Epistola ad D. Papam Paullum *de sex libris*
RI Siculi *fabulando more gentilium: tum* &c.
li viri docti & in primis Brianus Twynus in
tat. Academ. oxoniens. L. III. p. 371. & Gu
Burtonus in *Historia* graecae *linguae* ap. Hen
Groschuffium in *noua libror. rar. Collection*
IIII. p. 698. in eam adducti fuerunt sentent
POGGIVM plagiariorum more, alterius sibi
aborem existimarent. Illius autem *versioni*
fuisse contendunt auctorem Joannem Phrea
glum, balliolensis Collegii Socium, cum codi
co, recentiore manu verba addita essent, Pau
pter translationem sibi dedicatam, Phream e
Badoniae *donauerat, quem cum accepisset, s*
mensem vnum, & obiit Romae, *nondum co*
Idem fere testatur, qui eumdem codicem vide
annes Lelandus in *Commentar. de Scriptorib*
nic. P. II. Cap. DLXXVI. p. 467. vbi de
Phrea prodidit: *Scripsit epistolas elegantissimas*
mina. Legi eius versus perfluenteis, in quibus
expostulat cum capro, vitem arrodente, dedica
Joanni Tipetoto, *Mecaenati suo; cui & co*

bellam Synesii *de laude Caluitii interpretatum, vt quidam affirmant, maiori* latine *cum gratia, quam* graeca *a* Synesio *scriptum. Transtulit in* Latium DIODORI Siculi *Bibliothecam* graecam: *quod opus* Itali POGGIO *vanissime attribuunt* florentino. *Vidi ego exemplar, quod & archetypum fuisse certe puto, in cuius primi folii margine haec recentiori manu scripta reperi:* Paullus Romanus Pontifex, propter translationem sibi dedicatam Fream episcopatu &c. —— *Hactenus ex libelli margine. Sunt, qui putent competitorem aliquem praesenti veneno, clam dato*, Phream *e medio sustulisse.* Conf. Anton. a Wood *Historia vniuersitat.* oxoniens. L. II. p. 76. P. Baile *Dictionaire historique & critique* Tom. III. p. 2286. Gerard. Jo. Vossii *de Histor. latin.* L. III. Cap. VIIII. p. 571. Joan. Albert. Fabricii *Bibliothec. graec.* L. III. Cap. XXXI. p. 773. Eiusd. *Bibliothec. med. & infim. Latinit.* L. VIIII. p. 33. & L. XV. p. 901 sqq. Niceron *Memoires* l. cit. Pro POGGIO tamen haec facere videntur: 1) iam aliis auctorum graecorum v. c. Xenophontis *Cyropaediae, dialogi* lucianei *de asino aureo*, versionibus latinis inclaruerat. 2) Scriptores POGGIO coaeui v. c. Jacobus Philippus Forestus bergomensis, Raphael Maffeus volaterranus, Hugolinus Verinus, Paullus Iouius &c. vno quasi consensu *versionem* ei tribuerunt. 3) extra omnem dubitationem positum est, DIODORVM latino sermone verti coeptum esse, sub Nicolao V. Pontifice, cuius rei testis est lucubratus Mangetus, in *vita* Nicolai V. quam ediderunt *Socii palatini* mediolanenses in *Corpore Scriptor. rer.* italicar. Tom. III. P. II. p. 927. 4) Codex in Bibliotheca medicea inuenitur, cui *dedicatio* ad Nicolaum V. praemissa est, & tandem 5) ipsa *dedicatio*, Nicolai V. in litteras virosque litteratos omnes propensissimi, ita exprimit, describitque indolem, vt frustra alium, cui magis conueniat, quaeras. Quae cum ita sint, Antonii a Wood omnino nobis perplacet sententia, qui verbis, ab Anonymo recen-

 tiore,

tiore, codici anglico adſcriptis, quibus verſio Phreae vindicatur, parum tribuere videtur. quae Joan. Baptiſt. Recanati, atque alii viri I ſtiſſimi, pro defendendo POGGIO, protulen gumenta, vid. in POGGII *vita*, ipſius *hiſtori* rentinae *Venetiis* 1715. in 4. form. mai. edita miſſa, & in Ludou. Antonii Muratorii *Script* italic. Tom. XX. Cap. XI. col. 175. in *Giornale terati d'*Italia Tom. VIIII. p. 174 ſqq. & 4 Conf. Alb. Henr. de Sallengre *Memoires ſur l vrages du* POGGE, in *Memoires de litterature* I. p. 48.

Scriptores, qui res ad POGGIVM pertinen poſuerunt, adduximus Tom. I. *Adparat. lit* 687 ſqq.

CLXXIII.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ του Σικελιώτου Βιβλιοθήκης κῆς βίβλοι πεντεκαίδεκα ἐκ τῶν τεσσαρ τα. DIODORI *Siculi* Bibliothecae hiſtoricae quindecim de quadraginta. Decem ex his q decim nunquam prius fuerunt editi. *Anno M LIX* (1559). *Excudebat Henricus Stephanus ſtris viri Huldrici Fuggeri typographus.* in fol. 847. exceptis fol. 6. prioribus.

Inter hiſtoricos graecos, quos Henricus Steph patre Roberto mortuo, ex ſua officina, in lucem dire iuſſit, omnium primus fuit DIODORVS Si quare euenit, vt characterum, vſu nondum de rum, nitore conſpicuus, reliquis editionibus au graecorum ſtephanianis, is facile praeripiat pal Primus etiam fuit Henricus Stephanus, qui li

q

..que priores, & XI. ad XV. ex codice claromon-
.., cum viris doctis communicauit. Libri enim
.. ad XX. iam, ante illum, a Vincentio Obsopaeo,
..ae 1539. in 4. editi fuerant. Inscripsit librum
..oni sui Huldrici Fuggeri nomine, & *epistolae* nun-
..toriae, breuem *Tractatum de* DIODORO, *& scri-*
..*ius* subiecit, in quo, inter alia, DIODORVM ad-
..s Ludouicum Viuem defendit, qui illum, pro-
.. fabulosas, quas prioribus libris adtulit antiqui-
.., nugari pronunciauerat, & Plinium vituperaue-
.., quod primum esse DIODORVM, apud Graecos,
..erit, qui nugari desiisset. Addidit Henricus,
..terea Stephanus, editioni suae *fragmenta* quae-
.., *ex libris* DIODORI *perditis*, cum *versione* a se
..ecta, illisque *supplementum Libri XVII.* ex Arria-
.. Curtio desumtum subnexuit. Paucae *adnotatio-*
.. Henrici Stephani in fine conspicuae, non adeo
..ni sunt momenti, quod ipse Stephanus non diffi-
.. videtur, cum lectores precatur, vt illas *tanquam*
..*porales, non tanquam per otium scriptas* legant.
.., de hac editione Joan. Alb. Fabricii *Biblioth.*
... L. III. Cap. XXXI. p. 773 sqq. die *Merkwürdig-*
.. *der königl. Biblioth. zu* Dresden Tom. II. p.
.. Petri Wesseling, *praefatio* ad nouam editionem,
..a mox nonnulla dicemus. Cum Henrici Ste-
.. editio, omni versione destituitur, & Poggii
..ciolini, Marci Hopperi, Aeneae Sylii, Angeli,
.. vt ab aliis vocatur Bartholomaei Cospi, & Seba-
..i Castellionis, quas de singulis DIODORI libris,
..li dederunt versiones, ita comparatae essent, vt
..is in locis, si ad textum graecum collatae fue-
.. earum viri critici desiderauerint fidem, ipse ille
..ricus Stephanus, Laurentio Rhodomanno auctor
..rque exstitit, vt nominis famam, quam verso in
..um sermonem Memnone & Agatarchide, sibi iam
..erat, nouo, eoque luculento augeret specimine,
..IODORVM latina ciuitate donaret. Factum id
a Rhodomanno, anno 1604. quo DIODORVM

 grae-

graecum, ad Stephani editionem excusum, suaque *versione* ornatum, hoc titulo in lucem edidit: ΔΙΟΔΩ-ΡΟΥ τοῦ Σικελιώτου Βιβλιοθήκης ἱστορικῆς βιβλία πεντε-καίδεκα, ἐκ τῶν τεσσαράκοντα. DIOD. Siculi *Bibliothecae historicae Libri XV. de XL. Quorum V. priores* Aegypti, Asiae, Africae, Graeciae, *Insularum &* Europae *antiquitates continent: Reliqui X res a* Persis, Graecis, Macedonibus, *& caeteris orbis terrarum populis, ab expeditione inde* Xerxis, *in* Graeciam *usque ad successorum* Alexandri Magni *in* Phrygia *praelium, &* Antigoni *caedem, gestas exponunt. His accesserunt Eclogae seu Fragmenta, ex libris quibusdam Auctoris, qui desiderantur. Omnia cum interpretatione* Latina; *summis rerum capitibus in margine, ac temporum annotatione illustrata. Cui adiecta Chronologia duplex: Archontum* Atticorum, *& Magistratuum* Rom. *ad Mundi, Olympiadum & Vrbis C. annos, succincta rerum quolibet anno gestarum indicatione, supputatorum. Index praeterea tergeminus; & Phraseologia ex quinque libris mythologicis; ac Notae tandem in Contextum* graecum. *Studio & labore* Laurentii Rhodomanni Cherusci. Hanouiae *typis* Wechelianis *apud* Claudium Marnium *& haeredes* Joannis Aubrii *M. DC. IIII. Cum Priuilegio S. Caes. Maiest. ad decennium.* p. 361. & 1013. exceptis praemissis & indicibus pp. 107. vid. de illa editione Joan. Alb. Fabricii *Biblioth. graec.* l. cit. p. 774 sqq. die *Merkwürdigkeiten der königl. Biblioth. zu* Dresden l. cit. p. 402. Carol. Henric. Langii *vita* Laurentii Rhodomanni Cap. III. §. XXXIIII. p. 371 sqq. Cum autem praestans haec editio, a multis iam annis, inter libros rarissimos, cuius rei testem habemus Jo. Vogtium in *Catalog. libr. rarior.* p. 237. & *Catalogum Biblioth.* Daniel. Salthenii p. 62. sibi vindicaret locum, & ob enorme pretium, quo plerumque vendi solebat, pauci inter viros doctos, in suis eam adseruarent bibliothecis, nonnulli viri docti, inter quos Josephus Wasse, Franc. Dionysius Camusatus, Terrasonus, eminent, spem nouae editio-

ditionis fecerant. Quia vero laudabilibus eorum conatibus, vel mors, vel alius casus interueniebat, huic tandem negotio se adcinxit Petrus Wesselingius, & nouam DIODORI editionem, diu multumque efflagitatam, II. Tomis in fol. form. mai. hoc titulo diulgauit: ΔΙΟΔΩΡΟΥ τοῦ Σικελιώτου Βιβλιοθήκης ἱστορικῆς τὰ σωζόμενα. DIODORI Siculi *Bibliothecae historicae libri qui supersunt, Interprete* Laurentio Rhodomano *ad fidem MSS. recensuit* Petrus Wesselingius, *atque* Henr. Stephani, Laurent. Rhodomani, Fuluii Vrsini, Henr. Valesii, Jacobi Palmerii, *&* *suas Adnotationes, cum indicibus locupletissimis, adiecit.* Amstelodami *Sumptibus* Jacobi Wetstenii *M. D. CCXLVI.* 1746.) Tom. I. pp. 731. exceptis praemissis & Addendis pp. 49. Tom. II. pp. 666. exceptis 4. paginis prioribus, & indicibus pp. 112. Omnia retinuit vir doctissimus, quae H. Stephanus, & Laurentius Rhodomannus ex DIODORI reliquiis, cum publico communicauerant, quibus *excerpta* ab Hadriano Valesio, & Fuluio Vrsino in lucem prolata, nec non *Fragmenta*, quae passim conquiri poterant, adiunxit. Textum DIODORI graecum ad codicum fidem recensuit, & quae DIODORI, ex veterum schedarum iudicio esse non putauit, e textu eliminauit, illisque locum inter *variantes lectiones* dedit, & caussam, cur alia omnino maluerit, diligenter exposuit. *Versionem* Rhodomanni latinam, non omisit, illam tamen variis in locis, vbi is DIODORI verba non satis adsequutus videbatur, mutauit, neque virorum doctissimorum *adnotationes* neglexit, illisque ineditas Josephi Scaligeri, Is. Vossii, Cl. Salmasii, & Fuluii Vrsini *Coniecturas* addidit, nihilque praetermisit, quod spei, quam viri docti, de illo conceperant, respondere poterat.

DIODORVS historiarum Scriptor, ex Argyrio Siciliae oppido, originem genusque duxit, & cognomine *siculus* dictus est. Incidit illius aetas, in Julii Caesaris & Augusti tempora, quibus regnantibus floruit

sior. naturai. ab Athenaeo in *Lovia Dipn*
sim, & ab Eusebio Libr. I. *Praeparat.* ...
edit. *coloniens.* 1688. in fol. aliisque re
qui illorum fidem magni faciunt, & in c
dis rebus sequi haud dubitant. Diuersa
historiam, ab vltima inde aetate repetiit,
piadem vsque CLXXX. deductam, XL. li
xus est. Sed ex omnibus, non nisi XV.
que scilicet priores, cum iis, qui sequu
simum vsque supersunt.

CLXXIIII.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ τοῦ Ἁλικαρνασσέως Ρω
χαιολογίας Βιβλία δέκα. DION
carnassei antiquitatum romanarum L
Bibliotheca regia Βασιλεῖ τ᾽ ἀγαθῷ
ἀυχμητῇ Lutetiae. Ex Officina Rob. S
pographi regii, typis regiis M. D. XLVI.
priuilegio Regis. in fol. pp. 539.

DIONYSIUS Alexandri filius ... patri

ltatem sibi pararet, & scriptorum veterum monu-
ta, quae ad historiam diligenter adcurateque scri-
lam, necessaria esse videbantur, conquireret. In
mento historico, bona fide, maxima industria,
ularique iudicio versatus est & attico sermonis
ere, historiam romanam ἀρχαιολογίας ῥωμαικῆς no-
e insignitam ab V. C. ad annum vsque Olympia-
CXXIIX. tertium, *XX. libris* conscripsit. Ex illis
m *vndecim* tantummodo hodie supersunt, quos
nium primus graece euulgauit Robertus Stepha-
adeo quidem nitide, siue typorum characteres
regios, siue chartam latissimam purissimamque
taueris, vt nihil pulcrius, nihilque splendidius in
enere effingi queat. Sine omni praefatione bi-
thecarum cimelion rarissimum in lucem exiit, &
ne haec pauca tantummodo verba adscripta re-
: *Excudebat* Robertus Stephanus *Typographus*
ius Lutetiae Parisiorum *An. M. D. XLVII. Cal.*
il. Conf. Joan, Alb. Fabricii *Bibliothec. graec.* L.
Cap. XXXI. p. 781. die *Merkwürdigk. der königl.*
'ioth. zu Dresden Tom. II. p. 151. Primus qui
NYSII libros superstites Paulli II. Pontificis ius-
atino sermone expressit, fuit Lapus Biragus Casti-
naeus, homo florentinus, quod opus Paullo II.
cupatum, impressum prima vice Taruisii *per* Ber-
dinum Celerium de Luere *Anno Chr. nat. M.*
CC. *LXXX.* (1480.) *Bissexto Kl. Martias*, Joanne
cenigo Venetorum *Duce inclyto*, in fol. in lucem
it, & postea aliquoties repetitum fuit. Cum au-
n haec versio, de qua eminentissimi Principis A.
QVIRINI *Adpendix ad* Michael. Canensii *Vitam*
ulli II. euolui poterit §. XXIIII. p. 273 sqq. mini-
virorum doctorum suffragio comprobaretur, &
pus Biragus, vt Gerard. Joan. Vossius *de Historic.*
inis L. III. Cap. X. p. 737. Petrus Daniel Huetius
claris interpretib. L. II. p. 164. Adrian. Baillet in
gemens des Savans Tom. II. P. III. p. 290. aliique
firmant auctorem suum, non satis feliciter, imo

 sae-

ſaepe parum latine expreſſerit, aliam &
dederunt Sigiſmundus Gelenius & Aemyliu
Illam addidit innumerabilibus in locis caſtig
dericus Sylburgius ſuae editioni, quae hoc
tulo: ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Ἁλικαρνασσέως τὰ εὑρισκ
ρικά τε καὶ ῥητορικὰ, συγγράμματα. DIONY
carnaſſei *Scripta quae exſtant omnia, & h*
rhetorica. E veterum librorum auctoritate,
que hominum animaduerſionibus, quamplurim
emendata & interpolata; cum latina *verſion*
ci *exemplaris fidem denuo ſic collata & conj*
plerisque in locis ſit plane noua. Addita
quaedam. cum Glareani *chronologia, & dupl*
dice. Additae etiam notae, quibus de vtriu
tus vel emendatione vel explanatione agitur
praeterea duo locupletiſſimi rerum & verbo
ces; alter, Graecus; *alter* Latinus. *Opera*
Friderici Sylburgii, veterenſis. Francofurd
redes Andreae Wecheli, *MDLXXXVI.* (I
S. Caeſ. Maieſtatis priuilegio ad ſexenniun
pp. 280. 94. 792. & 169. exceptis praeli
14. Repetita fuit haec editio, *Lipſ.* 16
Aemylii vero Porti verſione vſus eſt, in ec
centiſſima ſplendidiſſimaque Joannes Hudſ

budsoniana, vid. Jo. Alb. Fabricii *Biblioth. graec.* ...it. Canonem chronologicum DIONYSII halicar-...ei (*Chronologie de* DENYS *d'*Halicarnaſſe) com-...uit Mr. Boivin *l'Aîné,* qui legitur in *Memoires de ...erature tirez des Regitres de l'Academie Royale des ...criptions & belles lettres* Tom. IIII. p. 17 ſqq. edit. ...ſterd. *aux depens de la Compagnie* 1719. in 12.

CLXXV.

...ΟΝΥΣΙΟΥ τοῦ Ἁλικαρνασσέως περὶ συν-...θέσεως Ὀνομάτων πρὸς Ῥοῦφον. τοῦ αὐτοῦ ...τορικῆς τέχνης κεφάλαιά τινα, πρὸς ἐχεκρά-... Τοῦ αὐτοῦ περὶ τῶν Θουκυδίδου ἰδιωμάτων, Ἀμμαῖον. DIONYSII *Halicarnaſſei* de com-...ione, ſeu orationis partium apta inter ſe col-...ione, ad Rufum. Item quo genere dicendi ...us Thucydides ad Ammaeum. Βασιλεῖ τ' ...θῷ κρατερῷ τ' αἰχμητῇ. *Lutetiae, Ex officina ... Stephani, Typographi Regii, typis Regiis M. ...LVII.* (1547). *Ex priuilegio regis* in fol. pp. ... exceptis 3. pp. poſterioribus.

Haec collectiuncula, libris DIONYSII hiſtoricis, a ...oberto Stephano editis, in omnibus ſimilis eſt. Il-... Robertus Stephanus, eiusmodi coronidem adpo-...it: *Excudebat* Robertus Stephanus *Typographus re-...us.* Lutetiae Pariſiorum, *An. M. D. XLVII. Cal. ...pril.*

Primus in collectione eſt περὶ συνθέσεως ὀνομάτων li-...llus ad Rufum Melitium, ſiue Minucium conſcri-...tus. Primus, qui illum graece euulgauerat, fuit ...ldus Manucius, qui Collectioni *veterum Rhetorum ...raecorum, Venet.* 1508. in fol. editae illum inſeruit.

Alias

Alias editiones recenset Jo. Alb. Fabrici
quem tamen fugere videtur, quod & ab Rob
phano editio fuerit curata. Post Samuel. B
& Andr. Schottum, in illo, e sermone graec
tinum conuertendo suam posuit operam Jac
ton etonensis, A. M. cuius editio hoc orna
ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Ἁλικαρνασέως περὶ συνθέσεως
DIONYSII Halicarnassei *de Structura Oratio*
Ex recensione Jacobi Vpton Etonensis, A. M
veterem interpretationem emendauit, suasqu
animaduersiones, cum notis integris Frideric
gii veterensis: *selectisque aliorum. His a*
Simonis Bircouii Poloni *exempla* latina: *Ca*
indicibus locupletissimis, & Graeco & Latino
Impensis Sam. Smith. Benj. Walford, & Th
borough *in Caemeterio* D. Pauli *MDCCII.* (1
8. form. mai. pp. 257. & 40. exceptis prae
& indicibus folior. 23. in lucem exiit, & pos
anne Hudson, in secundum *Operum* DIONY
carnassei Tomum relata fuit. Vid. *Acta eru*
diens. an. 1703. p. 44 sqq.

Secundum inter scripta DIONYSII rhetor
cupat locum Τέχνη, siue *Ars rhetorica.* Et h

nata fuerunt, quae Hudsonus omnia passim emen-, & graeca ad mss. varios castigauit."

ertium opusculum περὶ τῶν Θουκυδίδου ἰδιωμάτων, ᴠʏsɪᴠs ad Ammaeum perscripsit. Primam qui-illius esse editionem *aldinam*, *an.* 1508. existima-detur Jo. Alb. Fabricius l. cit. p. 786. sed iam ab Aldo, euulgata fuit haec *epistola*, cum Thue, *Venet.* 1502. in fol. & a Junta *Florent.* 1506. l. Hoc etiam loco, iterum, apud Fabricium, pro ico *Stephano*, Robertum Stephanum legendum es-nsemus. Versionem latinam, qua vtimur, con-ψit Matthias Martinez de Waucquier, middel-ēus, qui seculo XVII. Antuerpiae in Officina inlana Correctorem egit.

bellus quarto loco repositus περὶ τῶν Ἀττικῶν ῥη-ὑπομνηματισμοὶ πρὸς Ἀμμαῖον, non integer ad no-empora peruenit. Robertus Stephanus illa tan-aodo euulgauit, quae de Lysia & Isocrate ᴅɪᴏ-ɪᴠs commentatus est. Aldus Manucius primus dicitur, qui hanc particulam graece cum Lysiae icratis *orationibus* euulgauit. De Matthiae Mar-. & Andreae Schotti versione latina vid. Joan. Fabricii *Biblioth.* graec. l. cit. p. 785. vbi etiam uorum *opusculorum*, quae a diuersis viris reperta, litionibus *Operum* ᴅɪᴏɴʏsɪɪ recentioribus ad-fuere, mentio facta conspicitur.

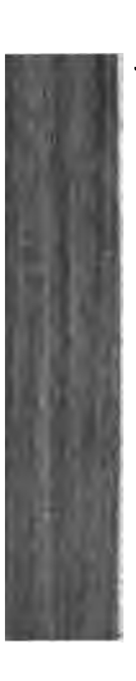
ddidit hisce *opusculis* ᴅɪᴏɴʏsɪɪ *rhetoricis*, Ro-ıs Stephanus, nonnullas *emendationes* ad varios tes expressas. Conf. de ᴅɪᴏɴʏsɪᴏ, praeter scri-es iam nominatos Mr. Bellanger Doctoris sorbon-*Préface historique & critique sur* ᴅᴇɴʏs *d'*Ha-nasse, *le tems où il vivoit, son Caractère, son stile, s editions de ses Ecrits*, quam praemisit versioni cae *antiquitatum* ᴅɪᴏɴʏsɪɪ romanarum hoc ti-editae: *Les Antiquités* Romaines *de* ᴅᴇɴʏs *d'* carnasse, *traduites en* François, *avec des No-*

tes

libri XXIII. a XXXVI. ad LVIII. vs
bliotheca regia. Βασιλεῖ τ' ἀγαθ
αἰχμητῇ. *Lutetiae ex Officina Roberti*
pographi Regii; typis regiis. M. D. XI
Ex Priuilegio Regis. in fol. pp. 498.
7. non numeratae fuerint.

In editionis splendidissimae & rari
latina destitutae, fine, haec leguntur:
bertus Stephanus *Typographus regius*,
siorum *Anno M. D. XLVIII. Prid. C*
lum sequitur Roberti Stephani ad L
lion, in quo paucis verbis exponit, q
DIONE edendo merita. Queritur q
tummodo codicem, eumque valde me
terea adcuratam ac diligentem castig
rantem, nancisci potuerit, qui, vt St
visum fuit, a *fragmento libri* XXXV.
quod liber XXXVI. capite truncatu
autem religione, hoc codice, quem A
Critic. Annal. Baronii ad Ann. Chr. I
I. p. 2. edit. *Colon. Allobrog.* 1705. in f

ait, ausus fuerit. Vt autem eiusmodi locis, de
bus plane desperatum non esset, medelam aliquam
erret, ad calcem libri, *castigationes* locorum ali-
ot reiecit, quos adhibita coniectura, similiumue lo-
um collatione, emendatum iri sperauit. Vsus ad
in primis Nicolai Leoniceni versione, hetrusca,
e in *Venezia per Nicolò d'Aristotele* 1523. prima
in 4. impressa fuerat, cum Leonicenum alio, &
nonnullis locis integriore & castigatiore codice,
m fuisse e versionis verbis intelligeret. Istas ve-
castigationes, quae p. 474. inchoantur, maxima ex
te, ab Henrico, Roberti filio, Stephano profectas
, ipse Henr. Stephanus indicare videtur, in *prae-
tione* suae editionis, quam mox describemus, hisce
rbis: *Historicus ille longe celeberrimus* DIO CAS-
VS —— *quum ad suas aedes, vel potius suam offici-
m reuersus, meum & ad secundam editionem auxi-
m implorasset, ac sibi spem eius factam videret, sibi
agnopere gratulari de illo postliminii iure coepit* ——
*rum etiam secundam simulque postremam suis vulne-
ibus manum a me adhiberi postulauit* —— *Meam ego
i operam libenter quidem, sed timide tamen, initio
m pollicitus. Timebam enim ne praeter ea medica-
nta quae* Parisiis *partim a patre meo*, partim a me,
aliquot post annis a Guil. Xylandro *interprete ad-
bita eius vulneribus fuissent, valde pauca inueniri a
possent: ad grauia praesertim vulnera quod adti-
t. Sed cum adnotationes* Xylandri, *quas interpreta-
oni suae subiunxit, in manus sumpsissem, & saepe qui-
em illas* parisienses *laudari* —— *infinitis in locis* ——
quos emendationem nostram adferens, dicit, Rober-
us Stephanus recte hoc castigauit: *vel*, hoc vidit, *vel*
nimaduertit, *vel* docuit, *vel* notauit, *aut etiam* Ro-
erto adsentior ita legenti, *vel*, ita lego cum Rober-
o. *At vbi adnotationem suam velut nostro sigillo ob-
gnans, ei subiungit* Steph. —— *& commendari ab eo
nimaduertissem ac viderem, superesse tamen* &c. In
ine *castigationum* occurrit τῶν ἄλλων γραφικῶν σφαλμά-
των.

& LIIX. hic vero ex LVIIII. & LX.
Conf. de hac editione Joan. Alb. Fabri
graec. L. IIII. Cap. X. p. 325. vbi cauſ
neſcimus, illam editionem *Paris. ſiue* 1
in fol. prodiiſſe ſcribit, die *Merkwürdi*
nigl. Biblioth. zu Dresden Tom. II.
Quale pretium illi ſtatuerit, & qua rati
vſus vir celeberr. Hermannus Samuel 1
Praefat. eius editioni praemiſſ. §. 2 ſq
Adparatu ad DIONEM, quem idem R
II. addidit, Roberti Stephani *praefatio*,
nes integrae, locum inuenerunt p. 1377

CASSIVS ſiue COCCEIANVS DI
niano Ciliciae & Dalmatiae, ſub Traia
no, Praefecto, Niceae in Bithynia nat
modo, Pertinace, & Alexandro Seuer
bus, honores geſſit, & ſenator Romanus
tegus ſiue Praetor factus, bis ad conſul
fuit, & rem publicam cum laude admini
conſulatum ſecundum, ab Alexandro S
tore honorifice dimiſſus fuit, propterea
dibus laborabat, neque prouinciam

ttit. *Historiam* maxima ex parte Capuae; quor-
a a negotiis liber vacuusque secedere solebat, ma-
› studio composuit. Materiam scribendae histo-
:, per decem annos collegerat, cui pertractandae,
s duodecim annos, postmodum impendit, & mul-
tradidit, quae neque in Tacito, neque in Suetonio
eniuntur. *Octoginta libris historiam* romanam ab
neae aduentu in Italiam, ad imperium Alexandri
leri, continuo narrationis filo pertexuit, stiloque
ili, & ad rationem dicendi atticam composito, vsus
Ex istis autem libris, *viginti* modo & *quinque*,
a rebus, quas Lucullus gessit, initium ducunt, &
morte Claudii Imperatoris desinunt, ad manus no-
s peruenerunt. Reliqui cum parte XXXV. amissi
t. Plurimas *historiae* conciones, insertas legimus,
prudentiae ciuili mirifice inseruiunt, & narratio-
n exornant. *Legis regiae* memoriam DIO fere
s conseruauit, qua re factum est, vt illius aucto-
te nitantur, qui eiusmodi lege ius imperandi sum-
m Augusto imperatori a S. P. Q. R. traditum fuis-
confirmant.

Historiam CASSII DIONIS, & rerum ad eum
tinentium praeter alios, omnium optime expo-
unt Nicol. Carminius Falco in *prolegomenis* edi-
nis, de qua mox dicemus & Hermann. Samuel Rei-
us in *Commentario de vita & scriptis* CASSII
DIONIS in *Adparatu ad* DIONEM Tom. II. *Oper.*
DIONIS p. 1533 sqq.

Et graue sit quonam tempore
Historias alias isti conferto DIO
Riui, illae, sed fons ista DION

Excudebat Henr. Stephanus Anno
(1591) in fol. pp. 792. exceptis pra
dice pp. 32.

Officinae Stephanianae senium, hae
NIS prodere videtur, cum editionibu
graecorum, quos descripsimus, & chara
tae nitore multo inferior est. Caussa
forte esse poterit, quod Gallia relicta,
nus *Geneuae* ediderit. Textui graeco,
posita est Guil. Xylandri *versio* latina,
antea lucem viderat hoc titulo: DIC
Nicaei romanae *historiae libri* (*tot enim*
XXV. nimirum a XXXVI. ad LXI. qui
res gestae a bello Cretico *usque ad*
Caesaris, quae est historia annorum circ
primum summa fide diligentiaque de
facti, Guilielmo Xylandro augustano i

seorsim graece *quoque eduntur accurate ab em-*
endati: adhaec rerum & verborum copiosissi-
'ex. Cum Caes. Mai. gratia & priuilegio ad
im. Basileae *apud* Ioannem Oporinum in fol.
i. except. praefat. & indice. Anni indicium
ni quidem non additum fuit, sed ille 1557.
oni subscriptus, opus, si non eodem, proxime
e tamen anno, euulgatum esse, testari vide-
tius *versionis*, exstat editio *Lugduni* repetita,
uil. Rouillium sub Scuto veneto 1559. in 8.
editionem graeco-latinam Henricus Stepha-
tola dedicatoria ad Christianum IIII. Daniae
In praefatione *ad lectorem, lectionis* DIO-
udiosum, nonnulla loca DIONIS adtulit cor-
& quomodo per coniecturam, medica illis ad-
oterit manus, ostendit. Si textum DIONIS
n euoluimus, quem ad patris sui editionem,
o codice in auxilium vocato, expressisse vide-
ie quidem *coniecturae*, in illo non inueniun-
a autem loca plura, ab illo mutata, & emen-
è, collatio cum editione Roberti Stephani,
adcuratior instituta, satis & abunde demon-
Receperat quidem Henr. Stephanus, se emen-
m suarum rationem redditurum, in *Adnotatio-*
uas meditabatur, sed nihil ex illis lucem vn-
idit. Refert Dominicus de Colonia, in *Hi-*
tteraire de Lyon Tom. II. p.760. quod Lug-
seruetur DION *tout semé de notes marginales*
*de la main d'*Henri Etienne. Praeter *indi-*
um, quae in DIONIS *historia visa sunt memo-*
latinum, huic editioni nihil amplius accessit.
Alb. Fabricii *Biblioth. graec.* L. IIII. Cap. X.
die Merkwürdigkeiten der koenigl. Bibliothek
den Tom. II. p. 292. Herman. Samuel. Rei-
aefat. Tom. I. §. 5. *Adparatus in* DIONEM
. p. 1542. vbi & de aliis editionibus, & ver-
differitur. Nostra aetate duo viri, nouae
DIONIS adornandae, vno fere eodemque

mus hoc titulo conspicuus τῶν ΔΙΩ-
ΣΙΟΥ τοῦ ΚΟΚΚΗΙΑΝΟΥ Ῥωμαικῶν
ζόμενα. CASSII DIONIS COCCEI
Romanae *quae supersunt Volumen I.* q
Fragmenta librorum I — XXXV.
nibus maxime Henrici Valesii. *Libros* X
integros. Cum Annotationibus Ioannis
cii *ac paucis aliorum* Graeca *ex Co*
Fragmentis suppleuit emendauit Lat
Xylandro - Leunclauianam *limauit* I
Notas Doctorum & suas cum Appara
adiecit Hermannus Samuel Reimarus
tissimo ac reuerendissimo ANGELO M
nali QVIRINO Brixiae *Episcopo*
Vaticano *ob summa in illud merita inf*
burgi *Sumtibus* Christiani Heroldi
(1750) pp. 767. absoluitur, si dedica
nentiss. QVIRINVM & praefatione
pp XXX. exceperis. Inueniuntur in
Fragmenta DIONIS, *ex variis aucto*
Henrico Valesio, *post Excerpta* pen
775. 2) *Fragmenta* DIONIS *ex C*

praeter ea huic Tomo decus conciliant, eminen-
imi QVIRINI, & Ioannis Alberti Fabricii imagi-
, aere expressae. Tomo II. qui a p. 769. inchoa-
; & ad p. 1708. excurrit, talis praefigitur titulus
ΔΙΩΝΟΣ τοῦ ΚΑΣΣΙΟΥ τοῦ ΚΟΚΚΗΙΑΝΟΥ
ικῶν ἱστοριῶν τὰ σωζόμενα. CASSII DIONIS
COCEIANI *Historiae* Romanae, *quae supersunt Vo-*
len II. Quod complectitur Libros DIONIS *LV*
-LX. passim mutilos & breuiatos Cum Annotationi-
Ioannis Alberti Fabricii *& nonnullis aliorum. Li-*
t item DIONIS *LXI——LXXX. ex Compendio* Io.
hilini *Cum Annotationibus* Hermanni Samuelis
mari, *qui & vbiuis Fragmenta reperta suis locis*
ruit varias lectiones & Annotationes subiecit ver-
em castigauit Apparatum Annotationum & emen-
onum cum indice graeco *&* latino *adiunxit. Opus*
nentissimo ac reuerendissimo ANGELO MARIAE
dinali QVIRINO Brixiae Episcopo & Bibliothe-
o Vaticano *ob summa in illud merita inscriptum.*
mburgi Sumtibus Christiani Heroldi CIↃ DCC LII.
52). Complectitur iste Tomus effigie editoris
atus, 1) praefatiunculam *ad Lectorem*, 2) DIONIS
Historiae rom. L. LV—LX. 3) L. LXI——LXXX. *ex*
tome Ioannis Xiphilini, *insertis vbique Fragmentis*
gris DIONIS, *quae reperiri potuerunt.* 4) *Ap-*
atum ad CASSIVM DIONEM in quo inueniun-
a) Roberti Stephani *Praefatio & Castigationes ad*
DNEM. b) Eiusdem *ad* Xiphilinum *variae lectio-*
. c) Guil. Xylandri *praefatio & Annotationes in*
ONEM. d) Eiusdem *in* Xiphilinum *Annotationes.*
Frideric. Sylburgii *in* Xiphilinum *Notationes.* f)
nr. Stephani *in* DIONEM *praefatio.* g) Eiusdem
endationes in Xiphilinum. h) Eiusdem *Emenda-*
num in Xiphilinum *spicilegium.* i) Ioannis Leun-
iii *Notae in* DIONEM *&* Xiphilinum. k) Ful-
Vrsini *Notae in* DIONIS *fragmenta.* l) Iacobi
merii *Exercitationes ad* DIONEM. m) Lamberti
Animaduersiones ad quaedam loca DIONIS. n) Pe-

 tri

DIONIS editione falconiana. u) Indi
cabulorum & locutionum DIONIS. v)
rerum omnium. w) Addenda & emen
porro a doctissimo editore praestitum
codicibus, aliisque subsidiis vsus fuerit,
auctorem suum emendauerit, atque illu
tio heic praeterimus, lectoresque nost
rides eruditorum nostra aetate praesta
mus, quae egregium opus, certatim, n
meritis extulerunt laudibus. Celeberr
bert. Fabricii in DIONEM merita Ioan
Wolfius diuersis litteris ad Maturinum
Croze scriptis exposuit. Vid. Thesau
croziani Tom. II. p. 184. 186. 2
269 sqq.

Posterior CASSII DIONIS editor
Carminius Falco, Metropolita ecclesiae
in Brutiis vlterioribus, in regno neapol
anno 1724. ediderat: ΚΑΣΣΙΟΥ ΔΙ
κῆς ἱστορίας τὰ τελευταῖα βιβλία τρία ἀ
ἀποκαθιστάμενα. CASSII DIONIS Ro
vltimi libri tres reperti restitutique st
Nic. Carminii Falconis Presbyteri. in v

[...]ium in 4. edita fuerant, & omne Falconis, in euul-[...]ndis hisce fragmentis meritum eo redit, vt codi-[...]m, qui olim Fuluii Vrsini erat, nunc vero in Vati-[...]na bibliotheca adseruatur, denuo cum Fuluii Vrsi-[...] editione contulerit, & nonnullis in locis emenda-[...]rit, atque suppleuerit. Vid. Herm. Sam. Reima-[...] *Epistola ad Eminentiss. & Reu. D. D.* ANGELVM MA-[...]AM *tituli* S. Marci Cardinalem QVIRINVM, Brixiae [...]*piscopum, & Bibliothecarium* vaticanum *cet qua occa-[...]e edendi* DIONIS CASSII *ad* Nic. Carminii Falco-[...]is *I. V. & S. Theol. Doct. & Proton. Ap. editionem [...]um vltimorum* DIONIS *librorum, ex antiquissimo [...]dice restitutorum, Animaduersiones nonnullas summi [...]ri iudicio submittit: Hamburgi apud Io. Carol. Boh-[...]um* 1746. in 4. pp. 51. Respondit ad hanc *episto-[...]*, duabus *epistolis* eminentissimus QVIRINVS, vna [...]xiae d. 23. Aug. 1746. in 4. pp. 35. altera Brixiae [...] 14. Decembr. 1746. in 4. edita. In posteriore non-[...]olum specimen litterarum codicis vaticani, aere ex-[...]imendum curauit, sed etiam luculentis probauit [...]eciminibus, nullum fere inter Fuluii Vrsini, & Fal-[...]nis editionem intercedere discrimen. Illam epi-[...]olam integram inseruit Herm. Samuel Reimarus' *Ad-[...]ratui ad* DIONEM p. 1545. sqq. Ex eo autem [...]mpore, istius Falconis temeritas eo processit, vt an-[...]o 1728. reipublicae litterariae imponere auderet, & [...]bros CASSII DIONIS perditos, a se repertos esse [...]iceret, quos in lucem emittere animo constitutum [...]aberet. Incredibile dictu est, quam auide promissa [...]aec Falconis editio, a viris doctis exspectata fuerit. [...]um vero anno 1747. primum Tomum, hoc titulo [...] vulgus emitteret: ΚΥΙΝ. ΚΑΣΣΙΟΥ ΔΙΩΝΟΣ ΚΟΚΚΗΙΑΝΟΥ ῥωμαϊκῆς ἱστορίας ἐκ τῶν αὐτοῦ ὀκτο-[...]ντα βιβλίων τόμος πρῶτος. Q. CASSII DIONIS COC-[...]EIANI romanae *historiae Tomus primus, continens [...]riores libros XXI. ab V. C. vsque ad V. C. annum DCX. [...]st euersam* Carthaginem *&* Corinthum. *Nunc pri-[...]um detectos, restitutos, concinnatosque, & noua fere*

 versione,

versione & perpetuis suis variorumque notis auctos studio & labore Nicol. Carminii Falconii, *Metropolitanae Ecclesiae* S. Seuerinae *in* Brutiis *vlterioribus in regno* neapolitano, *qui ipsum Smo. Dno. Nro* Benedicto XIV. *Pontifici O. M. D. D. D. Neapoli, apud Josephum de Bonis publicum typographum, superiorum permissu* in fol. pp. 306. illum doctorum impostorum augere numerum, viri critici illico animaduerterunt. Centonem enim quemdam ex Plutarcho, Dionysio Halicarnassensi & Zonara, ipsis illorum verbis inter se iunctis, consarcinauit, & pro libris CASSII DIONIS, iniuria temporum perditis, venditare sustinuit. Conf. de hac editione, quam *prolegomena*, in quibus de DIONIS vita, scriptis, & excerptis, insigni sollertia & studio agitur, aliqua ex parte commendabilem reddunt, Marchionis Scipionis Maffei *Tre lettere. la prima, sopra il primo Tomo di* DIONE *novamente venuto in luce: la seconda, sopra le nuove scoperte d' Ercolano; la terza, sopra il principio della grande Iscrizione poca fa scavata nel* Piacentino. *in Verona 1748. nella Stamperia del Seminario* in 4. pp. 44. Primam inter illas *epistolam, al M. R. Padre* Girolamo Lagomarsini *della Compagnia di* Giesu, Firenze, scriptam Veronae d. IIII. Nouemb. 1748. inseruit Herm. Sam. Reimarus, *Adparatui ad* DIONEM p. 1549. sqq. qui etiam ipse, editionem falconianam sub Censuram vocauit in *Praefat.* Tom. I. §. 12. 13. 14. & *not. I.* ad *Fragm. I.* p. 1. sqq.

CLXXIIX.

ν Δίωνος Ἐκλογαὶ ΙΩΑΝΝΟΥ τοῦ ΞΙΦΙ-
ΝΟΥ. E Dione excerptae Historiae ab IO-
XIPHILINO. Ex interpretatione Gulli-
landi, a Guilielmo Xylandro recognita.
i Stephani in IOANNEM XIPHILINUM
uos egregios messores spicilegium. *Ex-*
Henricus Stephanus Anno M. D. XCII.
pp. 376. si folia quatuor priora, Spicile-
& index folior. II. except. fuerint.

sturam, quam amissis Cassii Dionis libris, res
aria accepit, aliqua ex parte resarcire putauit
NES XIPHILINVS, Trapezontius, Joannis
lini Patriarchae constantinopolitani, vt ipse
, edit. nostr. refert, fratris filius, qui seculo XI.
Michaele Duca vixit, & *Epitomen* Cassii Dionis
nnauit, qua historiam romanam a Pompeio M.
lexandrum vsque Seuerum complexus est. Illa
n re, parum gratiae, apud posteros iniit, quod
orum rationes turbauit, neque eas, vt a Dione
m erat, ad Consules retulit. Sunt qui res mul-
id ciuilem prudentiam vtiles, a XIPHILINO
as memorant, atque imprudenter id factum arbi-
ur, quod secus, ac Dio instituerat, singulis Impe-
ibus, singula τμήματα tribuerit. Debetur Ro-
Stephano haec gloria, quod omnium primus
t, qui XIPHILINI *epitomen* graecam, ex sua of-
a, hoc titulo ornatam: Ἐκ τῶν Δίωνος τοῦ Νικαίως
μαίων ἱστοριῶν ἀπὸ Πομπηΐου Μάγνου μέχρις Ἀλεξάν-
τοῦ Μαμαίας ἐπιτομὴ ΙΟΑΝΝΟΥ τοῦ ΞΙΦΙΛΙΝΟΥ.
nis Nicaei *rerum* romanarum *a* Pompeio Magno,
lexandrum Mamaeae; *Epitome, authore* IOAN-
XIPHILINO. *Ex Bibliotheca regia Lutetiae ex*
na Roberti Stephani Typographi regii, regiis typis

 1551.

ex officina Roberti Stephani, cuius Oliua
gerit, in lucem prodiit. Vidit Michae
vt in *Annal. typogr.* Tom.III. p.602. not
exemplaria, quae Georgii Armeniaci Ca
interpres suam versionem nuncupauit, an
praetulerunt. Inuenerat Guilielm. Blan
sis, quem eumdem esse censemus, qui i
ditorum bis Tom.I. col. 1118. & col. 112
tur. XIPHILINI codicem graecum, cum
aedibus Georgii Armeniaci R. E. Cardin
tur, & illum in latinum conuertere sermo
rat. Cum hoc negotium, suffragio patro
probari animaduerteret, cum Iacobo Card
lo in rus secessit opusque eo perduxit, v
nem Romae anno 1550. VII. Kal. Ma
posset. Eadem postea versio, a Guil. Xyl
gnita, & passim castigata, cum illius Dion
fol. 1557. vt supra adnotauimus, in fol.
Henrico Stephano, editioni, cuius titulu
mus, & quidem textui graeco, e regione a
Praecedit H. Stephani editionem *epistola*
ad Iustum Reuberum *Iureconsultum*, *electo*
natus *Cancellarium*, & *praefatio ad lectorem*

t. H. Steph. se *ex multis* Dionis *libris epitomen* npofuisse (τὴν ἐπιτομὴν ταύτην τῶν πολλῶν βιβλίων Δίωνος συντασσόμενος) scripserit. Sine omni comntario XIPHILINVM, initio, in lucem edere, Steanus constitutum animo habuerat, inprimis cum a ilielm. Xylandro & Friderico Sylburgio, nihil reum esse conspiceret, quod vberiore explicatione ligeret. Cum autem *grammatolectes typographicus* icam superesse chartam diceret, eamque nihilomis ternionis loco esse oportere adfirmaret, nisi aliid adderetur, se tandem adduci passus est Stephas, vt quaedam in XIPHILINVM adnotaret; & non uati decori typographici notam effugeret. Ita vero mparatae sunt *adnotationes* istae, vt in ea Stephas, quae prima occurrunt, e libro XXXV. excerpta, us quam in caetera consulto praestitisse videatur. eplent *Adnotationes*, sub *Spicilegii*, post Xylandri, Sylburgii Adnotationum & emendationum messem, ulo, septem folia. Finis volumini imponitur, *ine eorum, quae excerpsit* XIPHILINVS *e libris* Dio-s, *qui non extant*, latino. Vid. de hac, & aliis editonibus atque versionibus Io. Alb. Fabricii *Bibliothe- graeca* L. IIII. Cap. X. p. 326 sqq. *die Merkwürdigiten der koenigl. Biblioth. zu* Dresden Tom. II. 293 sqq. Herm. Sam. Reimari *Praefatio* Tom. I. 5. 6. & 7. *Adparatus ad* Dionem Tom. II. p. 1544. e recentissima XIPHILINI editione, iam diximus, m cel. Reimari Cassium Dionem describeremus.

CLXXVIIII.

icodemi Frischlini ARISTOPHANES *veteris Comoediae Princeps: Poeta longe facetissimus & uentissimus:* Repurgatus a mendis, & imitatio Plauti atque Terentii interpretatus, ita vt fere nen carmini, numerus numero, pes pedi, mo- dus

vid Clement in *Bibliotheque historique*
livres, qui sont difficiles à trouver T
Repetitae exstant editiones *Francof.* 1
in 8. Adiecta etiam fuit Nicodemi
sio editioni, quae *Lugd. Batau.* 1625.
1670. in 12. euulgata fuit. *Epistola*
ad Imperatorem Rudolphum II. inser
Thomas Crenius *Dissertat. de singulari*
Lugd. Bat. 1705. in 8. p. 29 sqq. *Ep.*
toriam sequuntur, varia *epigrammata* gr
a Frider. Sylburgio, Franc. Modio, Laml
Pithopoeo, Matth. Badero, Sal. Frenzel
Rosbachio, in Frischlini, & ARISTOPH
editi, laudem composita. Haec excipiunt
STOPHANIS, *a* Nicodemo Frischlin
2) *Compendium* eius, *comparationis, q*
ARISTOPHANEM *cum* Menandro *com*
fensio ARISTOPHANIS *contra* Plutarc
nes. 4) *De veteri comoedia, eiusque*
mentatio. Cuilibet *comoediae*, noua pr
dicatio, argumentum dramatis. & *occas*
STOPHANES permotus, illud conscrip

Plutus dicatus est Adamo a Ditrichst
Holenburg *&c* *haereditario* Carinthiae

lario Curiae magistro in Styria, *Archimarschalco* Au-iae *&* Styriae, *Consistorii imperialis Praesidi*, *& Ca-taneo* neostadiensi.

Nubes in fronte gerunt nomina Ioannis Cobenze-, *administratoris cathedralis ecclesiae in* Myllstatt C. M. *& Archid.* Austriae Carolo, *a secretioribus nsiliis*, *inferiorisque* Austriae *Praesidis iudiciarii*, & oannis Achillis Ilsingii *S. C. M. consiliarii.*

Ranae dicatae sunt Sigismundo Viheusero *S. C. M. consiliis intimis*, *& imp.* Rom. *Procancellario.*

Acharnenses denique Andreae Ernstembergio, & etro Obernburgio *LL. Licentiatis, S. C. M. a con-liis secretioribus.* Reinerus Reinesius L. IIII. *variar. ction. Altenburg.* 1640. in 4. p. 416, versionem eliorem, Frischlini conuersione fieri potuisse negat. asigni etiam elogio eius ARISTOPHANEM orna-it Georgius Burckhardus in *epistola ad* Frischlinum, Tubingae 1574. scripta, quae legitur in *philologica-um epistolarum centuria*, *ex bibliotheca* Melchior. leiminsfeldii Goldasti *Francof.* 1610. in 8. editarum . 276. sqq. Conf. Caroli Henrici Langii Frischli-us *vita, fama, scriptis, ac vitae exitu memorabilis*, *ipf. & Brunsuig.* 1727. in 4. Cap. III. §. IIII. not. o) . 95. Io. Alb. Fabricii *Biblioth.* graec. L. II. Cap. XXI. . 708. & 720.

ARISTOPHANES Philippi cuiusdam s. Philip-idae filius, *Comicorum Princeps* & *linguae* atticae *elicium* nominatur. De patria illius nihil certum xploratumque habemus, etiamsi pro ciue atheniensi s se gessit & atticae ciuitatis iure gauisus est. Inge-io maxime valuit, floruitque seculo ante Chr. nat. V. t corruptos Atheniensium mores, dictione aculeata, n theatro perstringere, & Socratem praeter ius fas-que exagitare solitus est. Veteris *comoediae* sine du-io *princeps* exstitit, & Eupolidi Cratinoque omnium udicio praelatus est. E multis *comoediis*. quas com-positas, ab illo legimus, *vndecim* hac nostra aetate su-

persunt.

ctorum in omnes comoedias; inter qua *eduntur* Isaaci Casauboni *in* equites; I Spanhemii *in tres priores;* & Richar *duas priores comoedias Obseruationes.* *censuit, notasque in nouem comoedias,* & *ces in fine adiecit* Ludolphus Kusterus *cusum Amstelodami sumptibus Thomae F* *Lipsiensis A. MDCCX.* in fol. pp. XXIII except. epistol. dedicator. praefat. & in 35. Vid. *Acta eruditor.* lipsiens. an. 17 Jean de Clerc *Bibliotheque choisie* Tom ticl. VI. p. 263 sqq. Conf. de ARISTO ter duorum Anonymorum, Thomae M codemi Frischlini *vitas,* quae variis e inter alias etiam Küsteri editioni praemi Gottfr. Hauptmanni *Programma de* AR *atque ilius Comoediis. Gerae* 1743. in

Scriptores, qui in exponenda Nicod *vita,* haud inanem posuerunt operam, Tom. I. *Adpar. litter.* p. 238 sqq.

CLXXX.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ Χαρακτῆρες. Cu

. Alb. Fabricii, Niceroni, aliorumque, qui vitam
libaldi Pirckheymeri descripserunt, silentio conifici-
us. Prodiit, vt verba in fine adiecta testantur, No-
mbergae *per* Jo. Petreium *Anno M. D. XXVII.*
1527). Dicauit illam Pirckeymherus *suo* Alberto
ürero. In *epistola* dedicatoria, inter alia haec scri-
t: *lepidum hunc libellum, a lepido quondam amico
ibi donatum, tibi, mi lepidissime* Alberte, *dono dare
nstitui, nonsolum ob amicitiam nostram mutuam, sed
oniam pingendi arte admodum praecellis, cerneres
iam quam affabre senex ille & sapiens* THEOPHRA-
TVS *humanas affectiones depingere nouisset.—Accepi
lum dono olim* graecum *a doctissimo & amicissimo
rincipe a* Johanne Francisco Pico Mirandulae *Comi-
e & Domino* Concordiae: *nunc autem tibi quoque
micissimo &* graecum *pariter dedico &* latinum, *vt
udiosi habeant, quo se in vtraque lingua valeant oble-
are. Tametsi plerisque in locis scriptoris incuria,
t etiam cura, non parum fuerit corruptus, restitui ta-
en illum, quantum licuit, donec emendatius aliquando
rodierit exemplar. Proinde etsi eum stylo elegantiori
rtere potuissem, nolui tamen longius a* graeca *disce-
re phrasi, etiamsi eam ob caussam obscurior nonnun-
uam videri possit: sed mox, vt* Graeca *cum* latinis
*erint collata, omnia reddentur clariora. Tametsi in
ictionibus quibusdam transferendis, nec mihi ipsi satis-
cere potuerim. Quod quidem non tam culpa propria
uam* latinae *linguae accidit penuria. Quo pacto enim
εσκαίαν, λογοποιΐαν, μικρολογίαν ac περιεργίαν aliter
rtere potuissem? Nec ignoro, quaedam esse, quae con-
ctore potius, quam interprete indigeant. Verum vni-
ique liberum erit iudicare, aut singula pro libito ver-
re. Tu vero, mi* Alberte, *benigne graphicam hanc*
THEOPHRASTI *picturam accipe, & si illam penicillo
itari nequis, mente saltem diligenter reuolue: nam
aeterquam quod non parum proderit, abunde risum
ebebit, ac multum oblectare poterit* &c. Epistolion,
uod Joannes Franc. Picus Mirandulae Comes, Bili-
baldo

baldo Pirckheimero scripsit, cum illi THEOPHRASTVM mitteret graecum, legitur in Bilib. Pirckheimeri *Operibus* a Melchior. Goldasto Haiminsf. *Francof.* 1610. in fol. editis, p. 212. Cum id lo sit breuius, in lectorum gratiam heic adiicimu

Magnifico Domino Bilibaldo Pirckheimero Norimbergensi, *amico & vti fratri.*

Salue. En Tibi THEOPHRASTI *characteres ex ptos* graece. *Relue iam debitum ex tua ephem Si castigatius volumen fortasse desideraris, culpa brarium, dabisque simul veniam mihi nunc in li crebris magnisque tumultibus occupatissimo, cui pa siduas molestiarum moles, non licuit libellum per si currere, ne dum ad exemplar perpendendo conf Vale*, Mirandulae *die VIII. Septemb. 1515.*

In iisdem Bilib. Pirckheimeri *Operibus*, exstat et *praefatio*, & latina *characterum expositio* p. 214 Nostrae editioni textus THEOPHRASTI praem titur graecus. Non vero omnes, quos THEOPHRASTVS conscripsisse dicitur *characteres*, in hac editio reperiuntur, sed quindecim tantum modo priores.

De THEOPHRASTO, eresio, vid. Diogenes La tius *Vitar. philosophor.* L. V. Segm. XXXVI. p. edit. Marc. Meibomii, Joannis Meursii THEOPHRASTVS, siue *de libris* THEOPHRASTI, *qui in temporis interciderunt, liber singularis, Lugd. Bat.* 1 in 12. & in Jacob. Gronouii *Thesauro Antiqu* graecar. Tom X. col. 621. sqq. Christophor. Au sti Heumanni *Lebensbeschreibung des* THEOPHRASTI *und von dessen Characteribus ethicis*, in *Actis* *losophor.* P. XVII. p. 661 sqq. P C. Passerat *par le de* THEOPHRASTE *&* de la Bruyere, in *Mer de* France 1732 Janv. p. 78 sqq. Joan. Alb. Fa cii *Bibliotheca graeca* L. III. Cap. VIIII. p. 234 vbi, in primis p. 239. varias *characterum* editiones tulit. Optima hodie censetur, quamuis raro

Angl

inueniatur, editio, quae hoc prodiit titulo:
ΑΣΤΟΥ Χαρακτῆρες Ἠθικοί. THEOPHRASTI
res ethici. Graece & Latine. *Cum notis &*
onibus Isaaci Casauboni *& aliorum. Acce-*
:obi Duporti *Praelectiones iam primum editae.*
um vetustissimis MSS. collata recensuit, & no-
cit Petrus Needham, *S. T. B. Coll. Diu.* Joh.
Socius. Cantabrigiae Typis academicis Im-
rnelii Crownfield, celeberrimae academiae Ty-
1712. in 8. mai. pp. 113. & 474. si prae-
indicem exceperis. Illius editionis textus,
se, anno 1726. & 1751. in 8. repetitus fuit,
:ricus Gotthilf Freytag, pater meus, *differ-*
lam praemisit, vbi *de* THEOPHRASTO eius-
racteribus exposuit. E versionibus, praeter
ım illam gallicam, quam Joannes de la
conscripsit, ad manus nobis est anglica, hoc
signita: *The moral Characters of* THEO-
TVS. *Translated from the* Grek, *with notes.*
is prefix'd A Critical Essay on characteristic-
By Henry Gally *M. A. Lecturer of St.*
Covent-Garden, and Rector of Wanden *in*
ıamshire.

:ere exemplar vitae morumque iubebo
m imitatorem, & viuas hinc ducere voces.
Hor. *in art. poet.*

printed for John Hooke, at the Flowerde-luce
ainst St. Dunstan's Church in Fleet-Street,
ı 8. mai. pp. 290. si dedicationem, praefa-
& indicem omiseris. Teutonica, quam cum
ıne, & obseruationibus variis in lucem emisit
ofred. Ephraim Müller tit. *Spiegel menschli-*
en aus dem griechischen *des* THEOPHRASTI
:ere tanquam in speculum, in vitas omnium
, *atque ex aliis sumere exemplum sibi.*
Terentius *Adelph. III. 4.*
vnd Leipzig bey Friedrich Heckel vnd Compa-
17. in 8. form. mai. pp. 64.

CXXCI.

MIXAHΛOT ΑΠΟΣΤΟΛΙΟΤ Παρ
Centuriae XXI. Prouerbiorum. Ex
mis Auctoribus Graecis collectae a MICH
APOSTOLIO, *Byzantino.* Cum V. C. Petr
tini Tiletani, versione & notis ipsius ac al
doctorum, quibus adagia illustrantur & suis
ribus assignantur. Cum indicibus locupl
Item Patriarchae Georgii Cyprii Prouerbia.
duni Batauorum, apud Joannem & Danielem
vier MDCLIII. (1653) in 4. pp. 387. si prae
& indicem exceperis.

Non aliam ob caussam, titulum adscripsimus
quem ipsi possidemus, quam, vt suam illi senten
cum veritate minus congruere intelligant, qui
Joanne Alberto Fabricio in *Biblioth. graec.* L.
Cap. VIIII. p. 285. Auctore *der Merkwürdigk*
der königl. Biblioth. zu Dresden Tom. II. p.
aliisque istius libri inueniri exemplaria negant,
annum 1653. prae se ferunt. Reliqua enim exem
ria annum 1619. ob oculos ponunt. Conf. Gottl.
les *Historie der Gelahrheit, Jen.* 1736. in 4. p.
Casimir. Oudini *Commentar. de scriptor. & s*
ecclesiastic. Tom. III. col. 2514. *Thesaurus*
thecalis Tom. II. p. 102. Cl. Dauid Clement *B*
theque historique & critique des livres qui sont
les à trouver Tom. I. p. 432. sqq.

CXXCII.

FRANCISCI PORTI Cretensis, Comment
PINDARI Olympia, Pythia, Nemea, Isth
Apud Joannem Syluium M. D. LXXXIII. (1
in 4. pp. 163. si titulus & epistola dedicator.
fuerit numerata.

Joannes Syluius officinam suam typographicam, constitutam habuit *Geneuae*. Librum in rarioribus ... collocandum, verba docere videntur, quae leguntur in *Merkwürdigkeiten der königl. Biblioth. zu* Dresden Tom. II. p. 469. Post patris FRANCISCI PORTI, cretensis mortem, illum commentarium in lucem emisit Aemilius filius, & *illustrissimis ac benignissimis uberrimae reip.* bernensis *Dominis* dicauit. Commentario praemittitur PINDARI *vita* & Isaaci Hortiboni (Casauboni) *in* FRANCISCI PORTI, cretensis, Commentarios in PINDARVM *post eius obitum editos epigramma* graecum. Nonsolum Erasmo Schmidio, sed etiam Richardo West & Roberto Welsted, qui splendidam PINDARI editionem, *Oxoniae e Theatro Sheldoniano* an. 1697. in fol. in lucem emiserunt, isti commentarii incogniti fuisse videntur. *Adnotationes in ... odas priores olympias*, manuscriptas, in bibliotheca seruari regia dresdensi, testantur *die Merkwürdigkeiten der königl. Biblioth. zu* Dresden l. cit. p. 465.

Omnia quae ad PINDARVM, varias eius editiones, versiones, & commentarios spectant, plurimis ...suit verbis Jo. Alb. Fabricius *Bibliothec.* graec. ... Cap. XV. p. 551. sqq. quibuscum conf. merentur, quae Thomas Magister, FRANC. PORTVS, Benedictus Aretius, Michael Neander, Erasmus Schmidius Nicolaus Sudorius, & Joannes Benedictus, in suis PINDARI editionibus, & commentariis, de *vita* PINDARI tradiderunt.

FRANCISCVS PORTVS cretensis, graecae linguae in Italia instaurator, Ferrariae primum, & postea Geneuae linguam graecam docuit, & editis in graecos scriptores commentariis & Obseruationibus, immortalitatem nominis adeptus est. Diem obiit supremum anno 1581. aetatis anno LXX. Vid. Jos. Simleri *Biblioth.* p. 206.

arbitramur, vbi illam heic adposuerin

Sicut boni venatoris est in saltu ve daganter ex latibulis excitare, ita ind est in silua litteraria solerter mendas e nulli venatori culpae fuit non omnes nulli professori dandum vitio est non or cuissse. cum non cuncta sed plurima r de sit satis. nam maculae haud parum dem insederunt inueteraruntque in v pluscnlis, quae deleri non queunt, su Valerius Probus *primae notae gramm antiquorum emendare atque adnotare curauit, soli huic nec vlli praeterea g ti deditus. Ego quadamtenus* Probu *ptores classicos emaculare & pro virili purgare contendo. Quod cum in plerisq dem, tum nuper in* PLAVTO *feci, c hoc est latinae linguae delicias enarra & quidem operosam, vt ab Impressore formatus veniret in manus studiosorun cetiorque, quam antehac aliubi sit Hanc autem nouissimam recognitione sub tuo nomine publicarem tibique m*

aec familia Vartimbergensis *non minus bono-*
inter proceres Boemiae *quam famigerata multis*
e annis a me colitur diligiturque, ex qua frater
Joannes *Scholasticorum elegantissimus ad capien-*
ingenii cultum iampridem huc concesserat, fuerat
nostrae sectae assectator frequens & vigilax. qui
germana quasi quadam beniuolentia & religiosa
itudine est copulatus. quem amabilissimum comis-
i liberalissimum non minus municipes mei, quam alie-
ae experti sunt. Tu vero mi Ladislae *vadis per*
rna vestigia. agisque scholasticum munificum ac
llem. Tu probus, modestus, officiosus. atque ingenua
icitate sincerus. Tu, quod boni discipuli specimen
praeceptorem amas & colis. Dasque operam vt
torio nostro leuigatus expolitusque in patriam ad
ales terras post peracta litteratoria stipendia possis
laude remigrare. Cape itaque bilaro vultu hoc
uid est munusculi, & PLAVTVM *mea castigatione*
i in sincerum relege translege perlege continenter
eliciolum tuum. Hoc enchiridion, nullus dies prae-
sine Plautina *lectione non testudineo non formici-*
adu sed militari & pleno discurre per Plautinos
os, si cupis optatam metam contingere. Si vis esse
in sermone quotidiano tum in epistolis formandis
atior venustiorque. Scito hominem insulsum fore
menustum, qui neque sale neque lepore Plautino
tus extiterit. Vale & Doctorem eundemque com-
m tuum mutuo dilige.

eri non potuit, quin labeculae quaedam, minutuli
rrores, per incuriam ministri excusoris irreperent.
praestare nec volo, nec debeo, nec possum.

um in *Amphitryone* & *Aulularia* quaedam desunt,
bus viris doctis istae lacunae suppletae fuerunt.
untur ista supplementa in nostra editione, in fine
lenti. Fridericus Taubmanus illa suae editioni
it, & quidem primum ab Anonymo compositum
71 - 1277. edit. 1605. in 4. secundum quod An-

 tonium

tonium Vrceum Codrum, lepidi ingenii viru
rem habet p. 1280-1283. Vitus quidam V
ob hoc supplementum, tale in Codri honore
epigramma;

Ad PLAVTVM

Ante erat informis tota haec tua, PLAVTI
Non secus ac miris corpora secta modi
Nam capiti finem cariosa absumpserat ae
Neu posset longa posteritate frui.
Haud tulit hoc Codrus; Codrus *doctissim*
Mox facili amissas carmine reddit ope
Ac lacerata boni passim monimenta Poetae
Legit, & effigiem iussit habere suam.

Inuenitur illud in editione *Aululariae*,
prodiit titulo, litterarum charactere gothic
pta: PLAVTI *lepidissimi poetae*, Aulularia,
nio Codro Vrceo, *vtriusque linguae doctissimo*
nae formae diligenter restituta; illius enim fin
desiderabatur. Lipsiae *per* Melchior. Lotte
in fol. Vid. Matanasiana *ou Memoires litter*
storiques & critiques du Docteur Matanasius
à la Haye 1740. in 8. p. 331. Conf. etiam de
dri supplemento versuum CXXII. Eminenti
M. Cardin. Bibliothecarii QVIRINI *Specime*
litteraturae, quae in vrbe Brixia *eiusque ditio*
post typographiae incunabula florebat P. I. p.
In fine nostri codicis, haec adscripta a Typ
leguntur verba; *Impressum* Bononiae *per* Ben
Hectoris *Bibliopolam Impressoremque Diligent*
Recognitum repastinatumque a PHILIPPO BE
DO *Curiose ac Vigilanter. Anno Salutis M. D*
(1503) *Cal. Decemb.* Admodum raram esse
nem, ex eo coniicimus, quod a nullo eorum,
dices editionum PLAVTI composuerunt, illa
rata fuerit. Mentionem illius fecerunt
Maittaire l. cit. & Niceron in *Memoires* Tom
p. 387. Omnium princeps *Comoediarum* PL
XX. editio est, quam Georgius Merula alera

ttielensis, vir, seculo XV. ad finem vergente, inter
manarum litterarum Professores magni nominis,
netiis 1472. in fol. euulgauit. Eius in fine haec
gi verba: Plautinae *Comoediae XX.* Georgio Alexan-
ino *emendatore; de cuius eruditione & diligentia iudi-*
ut legentes. Impressae opera & impendio Joannis
Colonia Agrippinensi *atque* Vindelini de Spira.
enetiis *MCCCCLXXII.* Nicolao Throno *Prin-*
pe iucundissimo & duce felicissimo, testatur Mich.
aittaire in *Annal. typogr.* Tom. I. p. 314. Vid. de
eorgii Merulae in PLAVTVM meritis, eminentissi-
i QVIRINI *Specimen variae litteraturae* brixiensis,
I. p. 1. sqq. vbi & aliae editiones PLAVTI ve-
stae, insigni cura atque sollertia describuntur. Legi
aeterea de PLAVTO, eius comoediis, earumque
itionibus, & virorum doctorum, in illas commentariis,
itentur Jo. Philippi Parei *Dissertat. de vita & scri-*
is M. ACCII PLAVTI, quae praemissa est PLAV-
, a Petro Danetio Presbytero constantiensi, *in*
um Delphini, *Paris.* 1679. II. Tom. in 4 edito. Joa-
nni Camerarii *Dissertatio de Fabulis* plautinis eidem
tioni, *in vsum Delphini* praemittitur, & Frideric.
ubmanni editioni *Viteberg.* 1612. in 4. adiicitur.
. Sagittarii *Commentatio de vita, scriptis, editioni-*
, interpretibus, lectione, atque imitatione, PLAVTI,
rentii, Ciceronis, *Altenb.* 1671. in 8. Jo. Alb. Fa-
cii *Bibliotheca latina* Tom. I. Libr. I. Cap. I. p. 1.
. Tom. II. p. 1. sqq. Jo. Nicol. Funccii *Tracta-*
de adolescentia linguae latinae, *Marburg. Cattor.*
13. in 4. Cap. III. §. I sqq. p. 106. sqq. Gottfr.
hr. Mulleri *historisch-critische Einleitung zu nöthi-*
Kenntniß und nützlichem Gebrauche der alten latei-
chen Schriftsteller. P. II. Cap. I. p. 1. sqq. Adrien
illet *Jugemens des Savans* Tom. III P. I. p. 18. sqq.
Merkwürdigkeiten der königl. Bibliothek zu Dres-
n Tom. I. p. 90. sqq. 103. sqq. 120. 127. sqq.

De PHILIPPO BEROALDO, seniore, bononiensi,
quae supra Tom. I. p. 255. sqq. Tom. II. p. 889.
imus.

CXXCIIII.

Liber de re ruſtica M. CATONIS Lib. I. M. TERENTII VARRONIS Lib. III. L. IV-NII MODERATI COLVMELLAE Lib. XII. Eiusdem de arboribus liber ſeparatus ab aliis, qua-re autem id factum fuerit; oſtenditur in epiſtola ad lectorem. PALLADII Libr. XIIII. De duo-bus dierum generibus: ſimulque de vmbris, & horis, quae apud PALLADIVM, in alia epiſtola ad lectorem. Georgii Alexandrini enarrationes pri-ſcarum dictionum, quae in his libris CATONIS: VARRONIS: COLVMELLAE. *Aldus. Hos li-bros Pontificis etiam Leonis decreto, nequis alius u-quam locorum impune imprimat, cautum eſt.* in 4. form. mai. folior. 308. ſi folia 32. priora non fuerint numerata.

Quamuis *Scriptores rei ruſticae,* reliquis auctorum editionibus, quae ex aldina officina prodierunt, paullo ſint frequentiores; haec tamen editio, inter eos quoque libros referri debet, qui non ſemper biblio-philis ſe offerre ſolent. Praemittitur Leonis X. pri-*vilegium datum* Romae *apud ſanctum* Petrum, *ſub an-nulo Piſcatoris. Die XXVIII. Nouembris M. D. XIIII. Pont. primo anno.* Subſcripſit illi nomen Petrus Bembus. Jucundus veronenſis in *praefatione* ad Leo-nem X ſe libros *de re ruſtica,* ſumma ſua in illos be-neuolentia, cum antiquis contuliſſe exemplaribus, ac-curateque emendaſſe, ait, adhibito tamen iudicio ami-corum, & doctorum hominum. Aldus Manucius du-plicem *praefationem* praemiſit. In priore rationem reddit, cur alius COLVMELLAE librorum ordo, in hac editione, quam in aliis, adhibitus ſit editionibus; id quod Jucundi diligentia factum eſſe ſcribit. In poſteriore de duobus dierum generibus, ſcilicet de diebus

bus, qui in XXIIII. & de illis, qui in XII. partes iduntur, nec non de horis, quae apud PALLAVM occurrunt, potissimum agit. Post hasce *praeiones*, collocatus conspicitur *erratorum typographorum catalogus*. Haec autem omnia 9. foliis absuuntur. Jam nouus & quidem talis sequitur tius: *Libri de re rustica* M. CATONIS *Lib. I.* M. RENTII VARRONIS *Lib. III.* L. IVNII MORATI COLVMELLAE *Lib. XIII.* PALLADII *L. XIIII.* Aldus. *Hos Libros etiam, Pontificum* Alexdri, Iulii, *ac* Leonis *demum decretis, nequis alius vsm locorum impune imprimat, cautum est.* Primo ŏ, se offert lectorum oculis, Georgii (Merulae) xandrini, *ad* Petrum Priolum M. *filium* venetum stolion, quo illi *enarrationes* suas *breuissimas*, prirum vocum, quae in *scriptoribus rei rusticae* inueuntur, consecrat. *Enarrationes* istas sequitur, eiusn Merulae, *ad* Bernardum Justinianum, *Equitem senatorem facundissimum praefatio*, quae ex editione *riptor. rei rusticae ienſoniana* 1472. & *bononiensi* 94. transscripta fuit, & ad CATONEM & VARONEM pertinet. Excipit illam *Capitum*, in quae ıri *de re rustica* diuiduntur, *index*. Haec omnia lia 25. complent. In fine codicis haec leguntur rba: Venetiis *in aedibus* Aldi *&* Andreae *soceri nse Maio M. D. XIIII.* (1514). Prima sine dubio litio est, quae ex officina aldina prodiit, eam enim ıae in *Catalogo Bibliothecae* hulsianae Tom. III. 282. num. 4072. anno 1513. in 8. prodiisse memotur, errori obnoxiam esse credimus, in quem *Catalo-* compilator, forte *priuilegii* subscriptione anno 1513. cta, inductus fuit. Repetita editio *veneta aldina* it, *Venetiis* anno 1533. in 8. vid. *die Merkwürdigiten der königl. Biblioth. zu* Dresden Tom. II. p. 76.

Conf. de *Scriptoribus rei rusticae* & diuersis eorum litionibus, Joan. Alb. Fabricii *Biblioth. lat.* L. I. ıp. II. p. 18. sqq. Cap. VII. p. 80. sqq. L. II. ıp. VII. p. 342. sqq. L. III. Cap. IIII. p. 533. sqq.

Libri de re rustica M. CATONI
TERENTII VARRONIS Lib. I
MODERATI COLVMELLAE Lib. X
de arboribus liber separatus ab aliis.
Lib. XIIII. De duobus dierum gen
que de vmbris & horis, quae apu
VM. Index omnium fere rerum,
libris scitu dignae leguntur. Inde
dictionum. Enarrationes priscarum v
dinem litterarum digestas. *Basile*
Joan. Heruag. Anno M. D. XXXV. (
form. mai. folior. 295. si praemissa f
ceperis.

Ad *aldinam*, haec editio expressa est
tamen Leonis X. Jucundi veronensis,
memorauimus, Aldi *praefatio* omissa
tiones priscarum vocum, quae in Scriptor
reperiuntur, adlatae quidem, sed per ordi

Omnium optima & splendididissima, nostra aetate ufetur editio, quae *Lipsiae* 1735. II. Tom. in 4. m. mai. euulgata fuit. Tom. I. eiusmodi praefi- est titulus: *Scriptores rei rusticae veteres* latini, TO, VARRO, COLVMELLA, PALLADIVS, *qui- nunc accedit* VEGETIVS *de Mulo-medicina &* RGILII MARTIALIS *fragmentum cum editioni- prope omnibus & Mss. pluribus collati Adiectae no- virorum clariss. integrae tum editae, tum ineditae, Lexicon rei rusticae curante* Jo. Matthia Gesnero, *qu. & Poes. P. P.* Goetting. *Lipsiae Sumtibus Ca- ri Fritsch MDCCXXXV.* pp. 858. si folia 5. iora & praemissa pp. 56. non fuerint numerata. mus II. qui a p. 859. inchoatur & ad p. 1316. si lia exceperis 5. priora, & indicem pp. 159. vsque currit, talem prae se fert titulum: *Scriptores rei ticae veteres* latini *Tomus alter in quo* PALLADIVS GETIVS *de Mulo-medicina* GARGILII MAR- ALIS *fragmentum cum editionibus prope omnibus & : pluribus collati Lexicon rei rusticae aliaque conti- tur curante* Jo. Matthia Gesnero *Eloqu. & Poes. P.* Goetting. *Lipsiae Sumtibus Caspari Fritsch* DCCXXXV. Recensio vid. in *Actis eruditor.* ens. anni 1735. p. 226. sqq.

CXXCVI.

. CRISPI SALVSTII de coniuratione Sergii Catiline historia. nuper ad Aldi Manutii etypon. quam diligentissime & emendata & tessa. in 4. folior. 27.

Praecedunt SALLVSTII librum I. *Testimonium wati codicis per* Aldum, *ex epistola eius praeliminari Excerptum ex libris* Petri Criniti *de historicis ac storibus* latinis. 3. CRISPI SALVSTII *oratoris cla- ssimi vita.* Ista editio, si duo folia priora excepe- ris,

ris, litteris romanis exscripta est. In fine illi graphus haec adposuit, cum suis insignibus *Impressum* Lyptzk *per* Jacobum Thanner He tanum *Anno dni. Millesimo quingentesimodeci mo* (1517). Joan. Henric. Leichius in *Ann graph.* lipsiens. p. 98. not. k. SALLVSTIVM *iuratione* Catilinae anno 1518. prodiisse scril forte haec nostra editio est. Eodem anno *aedibus* Valentini Schumanni, teste Leichio l. diit C. CRISPI SALLVSTII *de bello* iugurthi *ex secunda recognitione ad* Aldi Manutii *ar* in 4.

CXXCVII.

PVBLII VERGILII Bucolica, Georgica, cum Seruii commentariis accuratissime datis, in quibus multa quae deerant sunt Graecae dictiones, & versus vbique restitu quitur Probi celebris Grammatici in Bucc Georgica commentariolus non ante imp Ad hos Donati Fragmenta, Christophori L & Antonii Mancinelli Commentarii. in 8. mai.

Editio nitida & rara, quam amicus bibliophi sellensis, cognitam nobis reddidit, haec in fin adscripta habet: Venetiis *excusi M. D. VII.* *die vltimo Junii* Lauretani *Principis anno sexto* ardus Stagninus *Impensam fecit.* Joannes Egnatius Venetus *emendauit &c.* Codex n figuris, ligno incisis, passim ornatus est, & M Maittaire notitiam effugisse videtur.

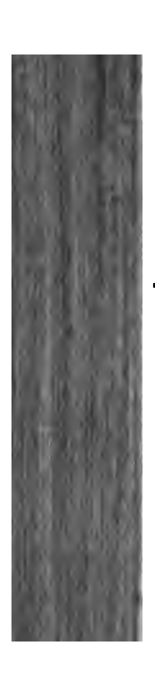

CXXCVIII.

VIRGILIVS MARO, Pauli Manutii Adnotationibus, in libri margine ob ſtudioſorum commodum adſcriptis, illuſtratus. *Venetiis apud Aldum Manutium, Aldi F. M. D. LVIII.* in 8. for. 243.

Et raritate & nitore ſe commendat editio intuentibus, quam Paullus, Aldi filius, Manucius, Torquato Bembo, Petri filio dicauit. Inter editiones VIRGILII, quae mortuo Aldo Manucio, ex officina typographica Aldina, a filiis Aldi euulgatae fuerunt, haec ſine dubio *tertia* eſt. *Primam* cenſemus, quae anno 1541. in 8. formae maioris fol. 219, prodiit. *Secunda, poſt omnes omnium editiones, adcurate emendata* in 8. fol. 220. annum 1545. in fronte gerit. Vtraque deſcribitur in *Merkwürdigkeiten der königl. Biblioth. zu* Dreſden Tom. II. p. 232. Illius, cuius adſcripſimus titulum, mentionem fecit Joan. Alb. Fabricius in *Biblioth. Latin.* L. I. Cap. XII. p. 212. Priores editiones omnes epiſtolam ad Petrum Bembum, Torquati patrem, praefixam habent, in qua Aldus Manucius, Naugerii, laudibus effert operam, quam in emendando VIRGILIO collocauerat. Eſt autem VIRGILIVS omnium liber primus, qui litteris italicis, quas & *currentes* vocare ſolent typographi, ab Aldo exſcriptus fuit. Accidit id anno 1501. quo liber in 8. excuſus fuit. Vid. Jaques Bernard *Nouvelles de la republique des lettres* ann. 1704. *Mai* p. 521. Omnibus VIRGILII *Eclogis, libris georgicorum*, & *Aeneidos* in noſtra editione praemittitur *argumentum proſaicum*, cui in *Georgicorum* & *Aeneidos* libris, *poetica* acceſſerunt *argumenta;* haec ab Anonymo, illa Modeſtino Jurisconſulto auctore compoſita ſunt. Paulli Manucii *Adnotationes*, margini adpoſitae, haud adeo magni momenti eſſe videntur.

Vaine

Orpheo, de ſeipſo, de ſpeculo, de
lata, de iride, de quatuor tempori
ortu ſolis, de ſignis coeleſtibus. in 4.

Editionem oppido raram, litteris r
Knoblouch *ciuis* argentinenſis *impreſſ*
Anno ſalutis criſtiane M. D. IX. (15
rius Domitium Calderinum refert auc
adiectus eſt *index vocum opuſculorum* v
adeo luculentus. Michaeli Maittaire
editio *opuſculorum*, quae VIRGILIO
orſum excuſorum, incognita fuit.

CXCI.

Elegantes variorum Virgilio-Oui
de Opificio Mundi, Chriſto De
tre, SS. Franciſco & Car. Borromaeo.
(1617) a Raphaele Sadelero imagin
& *venum propoſiti Monaci.* in 8. pp

iuretana. *Ouidio - Cento. ex Lib. Metamorph.* PR.
OLA, Veronensi *Jurisc. Concinnante.* Einsdem *de*
uo Francisco *Virgilio* - *Cento. De diuo* Carolo. *Pont.*
ed. Virgilio - Cento BERNARDI BRVSCHI Veron.
m. Reg. Lat. *Ludus in seculi Amorem inimicum*
Dori diuino. CAROLI SCRIBANII *e societate Jesu.*
imum in collectiuncula oppido rara, occupant lo-
m PROBAE FALCONIAE *Foeminae clariss. Cen-*
tes hoc est Carmen ex diuersis Virgilii *versibus &*
mistichiis consarcinatum, continens descriptionem
teris & noui Testamenti, quod praecedit tale epi-
amma:

In Centones virgilianos.

Cum sese andino *iactantem* Cyprida *vate*
Vidit cum nato quae regit astra suo;
Ecquis ait nostrum dabit isto carmine natum?
Aut hoc aut nullo debet hic ore cani.
Aeneam *ne suum legat illo in carmine* Cypris?
Et meus in versu sordidiore fluet?
Ite agite, & vestrum Musae *reuocate* Maronem,
Vt meus hoc ipso filius ore sonet.
Dabit & Elysiis *iterum* Maro *surget ab oris,*
Et canit ad iussus, maxima virgo, tuos.

igramma excipit Raphaelis Sadeler *sereniss.* Boio-
n *Principis Chalcographi* epistola dedicatoria, *ad*
gismundum, Augustini *Canonicorum Praesulem*, scri-
a Monaci Calendis Septembr. 1617. in qua non-
ulla de variis *Centonum* & graecorum & latinorum
ctoribus exposuit. Sunt quidem inter viros doctos,
i *Centones* virgilianos, cum Isidoro hispalensi Cap.
. p. 51. Thoma de Simeonibus, aliisque ad VA-
ERIAM FALCONIAM, siue, vt rectius quidem
ribitur FALTONIAM PROBAM, Adelfii Procos.
orem referunt, sed omne aliud statuendum, & au-
orem FALTONIAM PROBAM, a VALERIA
OBA diuersam, ciuem hortanam esse, quae secu-

 lo IIII.

lo IIII. exeunte vixerit, & *Centones* post A
393. composuerit, multis argumentis euinc
tendit Justus Fontaninus in *Antiquitatibus*
Coloniae, Rom. 1723. in 4. L. II. Cap. I. II.
Conf. Laelii Bisciolae *Horar. subseciuar.*
Ingolstad. 1611. in fol. L. IIII. Cap. IIII. col.
vbi de *Centonum* auctoribus agitur, & a Julio
iam obseruatum esse dicitur, PROBAM fuis
nam. Bernardus a Montfaucon in *Diari*
Paris. 1702. in 4. Cap. III. p. 36. refert, qu
nae in monasterio S. Benedicti padolironen
cem viderit seculo X. exaratum, qui prae
PROBAE FALTONIAE *carmina* complexu
ad quorum calcem haec legerit verba: PRO
Adelphi, *mater* Olibrii, *&* Aliepii (Alypii) *c*
stantini (Constantii) *Imperatoris bellum adue*
gnentium *conscripsisset, conscripsit & hunc*
Conf. Adr. Baillet *Jugemens des Savans* T
P. I. p. 389 sqq. Andr. Christ. Eschenbachii
tat. de poetis Christianis sacris Sect. II. §.
Dissert. academicis, p. 104 sqq. Jo. Alb. Fab
blioth. latin. L. I. Cap. XII. p. 230 sqq.
p. 304. vbi variae recensentur editiones, in
haec *monacensis* non inuenitur. Omnium p
editio, quae teste Michaele Maittaire Tom. I.
titulo: Ausonii Peonii *Poetae disertissimi E*
matum libri. PROBAE CENTONAE *clariss*
minae excerptum e Maronis *carminibus ad testi*
veteris nouique Testamenti opusculum. Ouidii
latio ad Liuiam: Calphurnii *Bucolicum carmen*
Greg. Tiferni *Hymni & alia Poemata.* Venet
addito Typographi nomine, 1472. in fol.
Quae Mich. Maittaire in nota subiecta 4. de
ne rarissima adnotauerit, haec talia sunt. *Sin*
graphi nomine. Ad Lectorem. O Musarum
quisquis es, Ausonii Paeonii epigrammatum li
intuens, quanta fuerimus sedulitate vsi in his,
tum ad graecarum, tum ad latinarum litterarum
dit

ionem folertiamque pertinent, aduertas percamur recamur) ac Pub. Ouidii Nafonis vatis eminentif. ad Liuiam de morte Drufi epiftolam, PROBAE FALCONIAE vatis clariffimae a Diuo Hieronimo comprobatae centonam: nec non Calphurnii tuli poetae Bucolicum Carmen, demumque P. Gregorii Tiferni epigrammatum libellum, vt diligenter elegas, vehementer etiam atque etiam rogamus. Vale. B. G. (*id eft Bart. Girardinus*).

In fine A natiuitate Chrifti ducentefimae nonagefimae quintae Olympiadis II. VII. Idus Decembres. Venetiis. Et poft Bucolic. Calphurnii Anno incarn. Domin. M. CCCC. LXXII. (1472). *Ex hac ergo duplici anni defignatione fimul collata conftat Olympiadas effe per quinquennale fpatium computandas, aliter Computi vtriufque ratio non conueniet.* — PROBAE FALCONIAE vatis clariffimae de fidei noftrae myfteriis ex Virgilio Centones. *Tum fequitur hoc tetraftichon, quod transfcripfi, vti ibi legitur, ita fane mendofe, vt fenfum fatis expifcari nequeam.*

Bartholomaeus Girardinus.

...ἐνος fueram folus; νῦν χεῖλε τὶ κοσμῷ
Artificis χειρὴ εἰσὶ τε καὶ φυσεῖ
...ἔργον cum prifca queat renouare vetuftas:
Tum Νέοι antiquis praeferet officiis.

...AE CENTONAE clariffimae feminae opufculum *&c. In his mira eft vnius vocis varietas;* PROBAE FALCONIAE *centona,* PROBAE FALCONIAE *centones,* PROBAE CENTONAE *clariffimae feminae opufculum. Vox* Centona *vt mulieris nomen crasfiffima eft ignorantia;* Cento *&* Centones *genus eft carminis ex variis fragmentis confutum;* Centona *pro* Centone, *vt puto barbariem redolet. Is error* *poftea apud Typographos remanfit, nam in editione Parifienfi* Joann. Petit *ann.* 1509. *legitur* PROBE FALCONIE CENTONE *clariffime femine excerptum e* Maronis *carminibus ad teftimonium veteris no*-

uique

FR. POLA *Jurisc.* veronensi concinnan
SCVS POLA veronensis, poeta non i
fuit 1568. Jura docuit Patauii dien
obiit anno 1624.

De BERNARDO BRVSCHO siue
omnes fere historiae litterariae scrip
silentium. Gente veronensis fuit, &
seculi XVII. inter canonicos regulares
praeter hunc de diuo Carolo Borromae
tonem, scripsit *redargutionem, de anima*
ferni suppliciis liberata, Veronae in 4. C
elogium gentis Nogarolae, quod On
opusculo, *de vrbis* Veronae *illustribu*
1621. in 4. praemissum est, & *vitam*
veronens. *Canonici regularis* lateranen
thaei Bossi *operibus variis*, a Julio A
dem Congregationis canonico *collecti*
tis & expolitis, atque per libros in b
discretis, Bononiae 1627. in fol. praefi
BERNARDI BRVSCHI exhibuit Ce
in *Lyceo* lateranensi *illustrium scriptor*
lici ordinis Clericorum canonicorum regu
ris lateranensis *elogiis, Caesenae* 1649.

m Antuerpiae & Bruxellis Rector praefuit, iue prouinciae flandro - belgicae Praepositus cialis constitutus fuit. Diem obiit supremum 1629. IIX. Kal. Jul. aetatis anno LXVIIII. Petri Ribadeneira *Catalogus Scriptorum religio- itatis* Jesu *Antuerp.* 1613. in 8. p. 36. Franc. is *Bibliotheca* belgica Tom. I. p. 160 sqq.

ANII *ludus in seculi amorem inimicum amori* carmine iambico expressus est. In decem ir sectiones, quarum argumenta haec sunt: *esse seculo fidendum.* II. *emendationem non esse idam in mortem.* III. *Perire quidquid hic ma- st.* IIII. *Imutam esse honorum & dignitatum iatiuum multorum exemplo.* V. *Infelici pluri- egum magnorumque exitu purpuram sceptraque e contemnere.* VI. *Diuitiarum contemptus ate proposita.* VII. *Fuga eorum quae seculo possunt, iudicio & poenis propositis.* IIX. *Ma- e ruinae proxima esse, aeternare humilia.* VIIII. *im pro breuibus poenis remunerationem manere, m docemur exemplo.* X. *Comparatio rerum se- ius & alterius.*

a sunt, quae in hac collectiuncula reperiuntur; figuris nitidissimis a Raphaele Sadeler, aere is, exornata sunt. In calce praeter artificis , quae testudinem referunt, cum lemmate: *Sub ed meo*, haec leguntur verba: Monachii *ex* Annae Bergiae *viduae. Cum gratia & pri- sacrae Caesar. Maiest. Apud* Raphaelem um *Iconographum Ducalem venalis. Anno* C. *XVII.*

Plectello latiam tangere vel ch
Torpentes animos quo reuoce
FLACCI versiculos lege.

Qui princeps lyrici carminis incl
Et blandam solitus tendere bar
Heroum cęcinit gesta ope Pal
FLACCI versiculos lege,

Qui carpsit vario carmine noxio
Clausit tartarco carcere crimin
Cui fert ecce decus lex satyrę
FLACCI versiculos lege.

in 4. folior. 37.

QVINTI HORATII FLACCI liber cundus folior. 15.

QVINTI HORATII FLACCI liber tius folior. 32.

QVINTI HORATII FLACCI libe quartus folior. 19.

Praemittitur *libro primo de* HOR *metris ex* Nicolao Perotto *commentati*

ɿibus. Omnis liber charactere litterarum gothico ɛſcriptus eſt. *Liber Epodon* deſideratur. Illum eo- ɦm anno ſeorſum in lucem exiiſſe teſtatur Jo. Hen- c. Leichius in *Annalib. typographiae* lipſienſis p. 72. ii vero, ſicuti & Michaeli Maittaire, *libri odarum* ɩatuor priores, incogniti fuerunt.

CXCIII.

QVINTI HORATII FLACCI de arte poetica ad piſones. in 4. folior. 16.

Nullum quidem editio litteris gothicis impreſſa, ci, anni, & typographi prodit indicium, illam tamen officina quadam lipſienſi, & niſi plane fallimur Jaco- Thanneri prodiiſſe, omnia teſtantur. Curauit il- ɲ M. Andreas Prepoſitus Delitzchenſis, qui non- lum hoc *Dicolon diſtrophon ad Lectorem* praemiſit:

Dotibus egregiis quamquam natura beauit
Te licet ingenii viribus emineas.
Haud tamen attinges frumentum dulce poeſis
Integri vatis nec tibi nomen erit.
Preſidium miſere validum ni ſenſeris artis
Vngue tenus noris condita dona vafer.
Nimirum iuuenis callens mediocriter artem
Mancus ſuccedit vatibus ille malis.

I etiam in fine carmen elegiacum XVII. diſticho- n, *in Antipoetas* adiecit.

fronte posito. Sermones vero & ep
familiarissima eiusdem expositione &
calcem (vt seorsum ligari possint)
Vaenundantur Parrhisiis in vico diui J
Ascensio. in fol. folior. 135. & 83.

Tertia haec est HORATII editio, qu
mentariis Mancinelli & Ascensii, *ex offici*
in lucem exiit. *Prima* prodierat anno
vid. Michael. Maittaire *Annal. typogr.* To
Secunda apud Mich. Maittaire quidem
illam tamen anno 1511. editam esse,
scriptio *epistolae* Ascensii dedicatoriae, *a*
de Rouhan lugdunens. *Archipraesulem*
primatem, nostrae editioni praemissae: *E*
stra litteraria. Rursus ad XIIII. Kalen
anni M. D. XI. (1511). Haec *tertia*,
adlato iam patet, in duas dispescitur par
ris partis fine haec leguntur verba: *Impr*
rursus Q. HORATII FLACCI *opera* P
Badium *Anno ab humani generis re*
M. D XVI. (1516) *ad Calen. Iunias.*
vero partis fine, haec lectoribus se obiici
sa est tertium haec Horatiana *poesis acc*

arta & omnium optima inter ascensianas censetur
tio, quae adiectis Acronis, Porphyrionis, Matthaei
nsinis & Aldi Manucii *scholiis* & *commentariis* ex-
sa fuit anno 1519. vid. Mich. Maittaire l. cit.
537.

Omnia quae de HORATIO, lyricorum poetarum
ud Romanos principe, dici poterant, collecta in-
nies, in illius vita, quae sub C. Suetonii Tranquilli
mine circumfertur, & innumeris, HORATII &
etonii editionibus addita exstat. Legi praeterea
erentur, praeter Antonii Mancinelli, Christophori
ndini, Petri Gualterii Chabotii, Cornel. Schreuelii,
annis du Hamel, Stephani Andreae Philippe, Mi-
aelis de Marolles, Abbatis Pellegrini, Philippi Ar-
lati, aliorumque *vitas* HORATII, quas suis *ope-*
m HORATII editionibus & versionibus praefixe-
nt, Tanaquil. Fabri *chronologia* horatiana, *seu tem-*
ra HORATII *per Consules digesta*, quae legitur in
anaqu. Fabri *Epistolarum* P. II. *Salmur*. 1674. in 4.
istola XLVII. *ad Dom. D.* Pinium *minutorum pla-*
torum quaestorem p. 117 sqq. Cum istam *chronolo-*
am Andreas Dacier in gallicum conuerteret ser-
onem, variis in locis mutaret, & nonnullis additio-
bus auctam Tom. X. *operum* HORATII in galli-
um sermonem conuersorum p. 413 sqq. adiiceret,
triusque & Fabri & Dacierii laborem sub examen
ocauit Joannes Masson in libro, quem hoc euulgauit
tulo: Q. HORATII FLACCI *Vita ordine chronolo-*
ico sic delineata, vt vice sit Commentarii Historico-cri-
ici in plurima & praecipua poetae carmina: quae
tris redduntur annis; noua donantur luce, a praua
indicantur interpretatione celeberrimorum Commenta-
rum, imprimis Tan. Fabri, Andreae Dacieri, *&c.*
tudio Joannis Masson *A. M. & E. A. P. Lugduni*
atauorum apud Andream Dyckhuysen 1708. in 8.
p. 374. except. praemiss. & indicibus. Lucubratio-
es suas a Joannis Masson obiectionibus vindicare stu-

 duit

Dacier, quas inseruit eidem diario Tom.
Comparationes inter Pindarum *&* HOR
stituerunt Dauid Blondellus, & Jacobus
adiectae sunt Jacobi Palmerii a Gren
Lucano *apologiae e scriniis* Jani Berkelii
Bat. 1704. in 8. p. 241 sqq. & 369 sqq.
pulchrum est in HORATIO, carminibus di
tretien sur HORACE, quod exstat in *Histo
demie des Inscriptions & belles lettres* T
Amsterd. p. 330 sqq. *De philosophia* HO
sertationem conscripsit Jo. Guil. Berg
1704. in 4. Praefatio autem *de iuris*
HORATII FLACCI praemissa fuit a J
Estore, Hambergeri *opusculis Lips. & Je*
editis. De variis *Carminum* HORATII
veteribus & recentioribus aliisque rebu
TIVM pertinentibus conf. Jo. Alb. Fa
theca latina L. I. Cap. XIII. p. 310 sq
p. 233 sqq. Jo. Nicol. Funccii *de virili l*
aetate Tractatus Cap. III. §. XXVIIII sqq.
Adr. Baillet *Jugemens des Savans* To
p. 218 sqq. Gottf. Ephraim Mülleri *hi
tische Einleitung zu nöthiger Kentnis un
Gebrauche der alten* lateinischen *Schrift*
Cap. XII. p. 365 sqq. Eminentiss. Princ

1739. in 4. *die Merkwürdigkeiten der königl. Biblioth.* zu Dresden Tom. I. p. 515 sqq. 525 sqq. 536 sqq. 545 sqq. 559.

De Antonio Mancinello, veliterno, vid. quae Tom. I. p. 694 sqq. a nobis adnotata fuerunt.

De Jodoco Badio, ascensio, nonnulla protulimus Tom. I. p. 482.

CXCV.

VALERIVS MAX. Exempla quatuor & viginti nuper inuenta ante Caput de ominibus *Al-bus.* in 8. folior. 216.

Editionis, oppido nitidae & rarae aetas designatur in fine hisce verbis: Venetiis *in aedibus* Aldi *&* Andreae *Soceri mense Octobri M. D. XIIII.* (1514). Inter aldinas editiones sine dubio quarta est. Praemittitur illi 1) Aldi Ro. *ad* Joannem Ludbrancium Polonum *iuris peritum. ac* posnaniensem *Episcopum regni*que Poloniae *a consiliis*, epistola ex prima editione desumta, scripta Venetiis Octobri Mense M. D. II. (1502). Excerpta ex illa dedit Mich. Maittaire in *Annal. typogr.* Tom. II. p. 156. not. (g). Quo tempore *secunda* editio prodierit, non satis constat. In Jo. Alb. Fabricii Biblioth. lat. Tom. II. p. 457. editio aldina memoratur anno 1508. euulgata, quam secundam esse existimaremus, nisi epistola Aldi ad Cuspinianum, quae 2) nostrae editioni praefixa est, Calendis Aprilibus anno MDIII. (1503) scripta in eam nos adduceret sententiam, iam eodem anno ex officina aldina editionem fuisse euulgatam, quod disertis etiam verbis adfirmat Abraham Torrenius in praefatione, quamuis neque apud Michaelem Maittaire, neque apud Joannem Alb. Fabricium illius rei exstet vestigium. Si igitur editio anni 1502. ab edi-

tione

tione anni 1503. diuerſa eſt, *tertia* erit editio anni 1508. & noſtra anni 1514. *quarta.* Inter illius praemiſſa 3) occurrit *Index capitum librorum* VALERII MAXIMI *nouem.* Mortuo Aldo Manucio, & Andrea Aſulano ſocero, *quinta* in lucem emiſſa fuit editio, *ex aedibus haeredum* Aldi *&* Andreae *soceri, menſe martio an. 1534.* in 8. vid. Mich. Maittaire *Annal. typogr.* Tom. II. p. 806. Jo. Alb. Fabricii *Bibliothec. latina* Tom. II. p. 457. Abrah. Torrenii Praefatio.

Conf. de VALERIO MAXIMO & variis editionibus atque verſionibus, C. Mitalerii viennenſis *provinciae iuridici vita* VALERII MAXIMI *ad* Jo. Buffenantium, *in ſuprema* Delphinatium *curia Praeſidem* ſcripta, quam Abraham Torrenius editioni ſuae *Leidae* 1726. in 4. euulgatae, anteire iuſſit, Jo. Alb. Fabricii *Biblioth. latina* l. cit. & Tom. I. L. II. Cap. V. p. 330 ſqq. Jo. Nicol. Funccii *de imminenti latinae linguae ſenectute Tractat. Marburg.* 1736. in 4. Cap. VIIII. §. XII ſqq. p. 493 ſqq. Gerard. Joannis Voſſii *de Hiſtoric.* latinis L. I. Cap. XXIIII. p. 111 ſqq. Gottf. Ephraim Mülleri *Einleitung zu Kenntnis und Gebrauch der alten* lateiniſchen *Schriftſteller* P. V. Cap. IIII. p. 331 ſqq. *die Merkwürdigkeiten der königl. Biblioth. zu* Dreſden Tom. III. p. 114 ſqq. & p. 29. die *Nachrichten von einer halliſchen Bibliothek* Tom. IIX. p. 178 ſqq. *Analecta* noſtra *litteraria de libris rarior.* p. 1017 ſqq. *Apparat. litterar.* Tom. I. p. 501 ſqq.

CXCVI.

SENECE opera omnia, in fol. folior. 208.

Poſſidet editionem ſatis raram, qui illius deſcriptionem nobiſcum beneuole communicauit I. B. Cramerus Bibliopola apud caſſellenſes honeſtiſſimus

Index

opusculorum quae in volumine reperiuntur,
unda tituli pagina, hisce verbis conceptus con-
t:

NEI SENECAE *Epistolae ad* Paulum: *&*
li *ad* SENECAM.

NEI SENECAE Cordubensis *Epistolarum libri*
I. ad Lucullum: *quod opus continet epistolas*
XIIII.

NEI SENECAE *libellus de paupertate.*

NEI SENECAE *liber de moribus: in quo vitae*
es eleganter enarrat.

L. ANNEI SENECAE Cordubensis.

NEI SENECAE *de formula honestae vitae vel*
uattuor virtutibus cardinalibus libellus.

NEI SENECAE *de remediis fortuitorum ad*
lionem *libellus.*

NEI SENECAE *Declamationum libri decem.*
quo quidem opere sunt quattuor & septuaginta
amationes.

NEI SENECAE *de clementia ad* Neronem *li-*
duo.

NEI SENECAE *de beneficiis ad* Eburtium
ralem *libri septem.*

NEI SENECAE *de Ira ad* Nouatum *libri tres.*

NEI SENECAE *de mundi gubernatione diuina*
uidentia: & qualiter multa mala bonis viris ac-
int. liber vnus.

NEI SENECAE *ad* Gallionem *de vita beata*
r vnus.

NEI SENECAE *de Consolatione ad* Martiam
r vnus.

NNEI SENECAE *de consolatione ad* Albinam
trem suam liber I.

NNEI SENECAE *ad* Serenum *de Tranquillitate*
ae liber vnus.

NNEI SENECAE *ad* Serenum *quomodo in sa-*
ntem non cadit ira liber vnus.

L. ANNEI

L. ANNEI SENECAE *Quaestionum natur*
septem.

L. ANNEI SENECAE *Suasoriarum & c*
rum libri sex.

Venetiis *impressa M. CCCC. XCII.* (149
timo Octobris, *Per* Bernardinum de Coris d
vid. Michael. Maittaire *Annal. typogr.* Tom
die Merkwürdigkeiten der kœnigl. Bibliothe
den Tom. III. p. 154. Omnis codex erro
graphicis mirifice deformatus est, nullan
ram initialem ob oculos ponit. Reperit
terea in illo multae lacunae verbis graec
SENECAE *operibus* passim occurrunt, ca
ptorio inscribendis, destinatae. Cum Cran
cem, cum recentioribus conferret editioni
multis in locis, ab iis discrepare; & cum iis
in *Analectis litterariis de libris rarior.* p. 8
libello *de mundi gubernatione* & *epistolis*
lium *de viuendi ratione*, *Lipsiae anno* 1495.
dum de Colonia in 4. excusis, excerpsimus,
me conuenire deprehendit. Id quoque ha
SENECAE collectio cum aliis editionibu
ribus seculo XV. impressis, commune hab
nulla in illa inueniantur *opuscula*, quae L

om. I. L. XV. Cap. I. in quo *demonstratur* SENE-
CAE *&* Paulli *epistolas mutuo missas*, *eorum non esse*
l. 1085 sqq. Georg. Casp. Kirchmaieri *Differt. de*
istolis SENECAE *ad* Paullum *hypobolimaeis Viteb.*
594. in 4. Chr. Wilh. Loescheri *Differt. de epi-*
lis Paulli *ad* SENECAM *hypobolimaeis Viteb.* 1694.
4. Chr. Franc. Paullini *Vntersuchung ob der Apo-*
el Paullus *mit* SENECA *Briefe gewechselt habe*, in
er *zeitkürzenden erbaulichen Lust* P. III. *Francof.*
597. in 8 p. 703 sqq. & 905 sqq. Jo. Alb. Fabri-
i *Codex Apocryphus Noui Testamenti Hamburg.* 1703.
8. p. 280 sqq. *Suasoriarum & controuersiarum*
bros. &c. qui Marcum Annaeum habent autorem.
ibellus ad Liberalem *de studiis liberalibus*, in recen-
oribus editionibus inter *epistolas* relatus, loco
XXXIIX. repositus fuit. Opuscula *de moribus*, *&*
quatuor virtutibus cardinalibus; *de paupertate*, a
artino Archiepiscopo braccarensi, qui seculo post
r. nat. VI. inclaruit, composita, & sub eius nomine
viris doctis, quos nominat Jo. Alb. Fabricius in
blioth. med. & infim. Latinit. L. XII. p. 117 sqq.
ulgata fuerunt. Conf. de Martino dumiensi, siue
accarensi, Philippi Labbei Tom. II. *de Scriptor. ec-*
f. p. 60 sqq. Nicol. Antonii *Biblioth.* hispana *vetus*
om. I. L. IIII. Cap. 3. p. 215 sqq. aliique scripto-
s citati a J. A. Fabricio l. cit.

De hisce, & aliis, quae in hac collectione exstant,
usculis SENECAE suppositiriis vid. Jo. Alb. Fa-
icii *Biblioth. latin.* L. II. Cap. VIIII. p. 367 sqq.
om. II. p. 511 sqq.

CXCVII.

Opuſculum, SENECAE nomen menti
TINO Archiepiſcopo, in Luſitania, brac
poſitum eſſe, iam ſupra adnotauimus. N
editionem, litteris gothicis excuſam,
Henric. Leichius, qui ſilentio illam pı
Annal. typogr. lipſienſ. Editorem MAR
nactus eſt, celeberrimum illum ſeculi
lipſienſium Magnum Hund, parthenop
quo alio loco dicemus. Epiſtolam ille
diſcretos & ſtudioſos Johannem & Pa
tenbach, *germanos, artium liberalium ſc*
que fautores, exaratam, datamque ex Ba
in florentiſſimo ſtudio liptzenſi *quinto &*
das Maii nonogeſimo nono (1499). Hc
prima editio in lucem emiſſa fuerat, v
Leichii l. cit. p. 74. Noſtrae editioni
coronidis loco, ſua inſignia, cum hiſce
fuit: *Impreſſum* Liptzk *per* Jacobum T
bipolenſem *anno quingenteſimo ſecundo*
mum (1502). Initio libelli *de moribu*
diſtichon:

Mortem qui moriens viciſti Chriſte *re*
Viuendi doceas, mores ſeruare bea

ırio Leodegarius a Quercu *Parif.* 1556. in 4.
liothecæ maxima patrum lugdunenfi Tom. X.
p. 385 fqq. vbi etiam hoc MARTINI legitur
hium:

ınoniis *genitus tranfcendens, aequora vafta,*
liciae *in gremium diuinis nutibus actus,*
feffor MARTINE, *tua hac dicatur in aula:*
iftes cultum inftituit, ritumque facrorum,
ue, patrone, fequens famulus MARTINVS *eodem*
nine, non merito, hic in Chrifti *pace quiefco.*

MARSILIO FICINO, & eius *epiftolis*, vid.
Tom. I. *Adpar. litterar.* p. 405 fqq. in me-
a nobis prolata fuerunt. Haec MARTINI
ı fubiecta *epiftola*, ad Cherubinum Quarqua-
fcripta eft.

CXCIIX.

edie SENECE cum commento. in folio
lior. 184.

fine editionis rariffimae, quam cognitam nobis
lit I. B. Cramerus, Bibliopola caffellenfis, haec
tur verba: *Habes amice lector commentaria in*
L. AENEI SENECE *tragoedias tanto vitae*
vt fi diligenter eas perlegeris, nihil tibi conduci-
reperire poffis ad bene viuendum: & ad rerum
mque omni infariam cognitionem. Ibi fententiae
ad inftituendum vitae modum: hyftoriarum fabu-
que enarratio: fortunae varietas vrbium: mon-
aquarum maris: & fluuiorum: regionum popu-
que defcriptio: verborum enucleatio: ordo textus
plex: vt quifque nouitius omnia facile percipere
: Itaque leges gratumque accipies: fi minima
uuti fimus: vt tu maiora indipifci poffis: vale.
priuilegio ne quis audeat hoc opus cum hoc com-

Cap. III. §. L. Vtrumque autem falli i
mus, quod neque Michael Maittaire, in
neque alii, qui *tragoediarum* SENECA
exhibuerunt indicem, eiusmodi editione
notauerint. *Commentarii* auctor est G
dinus Marmita, parmensis, qui epistolam
praefixit *ad eminentiss. ac human. DD.*
rupeforti, *magnum Cancellarium* Francia
tione vsi fuerunt, vt ipsi fatentur, in su
editionibus, Martin. Anton. Delrio, &
Schroederus, cuius editio admodum s
integris Joan. Fred. Gronouii, *& select.*
M. Antonii Delrii, Jani Gruteri, H. C
sephi Scaligeri, Danielis & Nicolai Hei
mae Farnabii *aliorumque item obseruati*
lis Hugonis Grotii instructa, prodiit
Adrianum Beman 1728. in 4.

Nondum extra omnem dubitationem
quis decem *Tragoediarum*, quae sub L. A
NECAE nomine circumferuntur, ver
Vid. variae virorum criticorum hac de
in Jo. Is. Pontani & Danielis Heinsii Di
de Tragoediarum SENECAE *auctori*
Casp. Schroederus editioni memorat

CXCVIIII.

I. ANNEI LVCANI *Cordubensis, Poetae:* Pharsaliae, seu belli ciuilis libri: Sulpitiana inpretatione explanati. Janque denuo longe acatius reuisi.

Epigramma ad Lectorem.

Argutos quicunque optas haurire poetae
  Sensus: quem clarum Corduba docta tulit:
Siluano te fonte laues: nam certus abibis.
  Nec nosces libyco pro Garamante Arabas:
Nec poteris posthac errore fatiscere vano:
  Foecundo quoties pectore prompta leges:
Quare opus hinc posito fastu rogo pellege lector
  Nam lecto dices doctius esse nihil.

4. folior. 212.

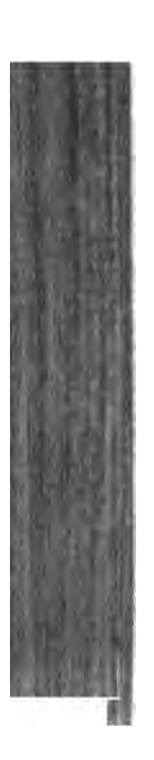
Editionis satis infrequentis, nullam prorsus Michael Maittaire in *Annal. typographic.* fecit mentionem, a Joanne Alb. Fabricio tamen memorata fuit II. *Biblioth. latin.* Cap. X. p. 382. & a Jo. Nicol. uncio in *Tractat. de imminenti latinae lingnae senectute* Cap. III. §. XLIII. p. 133. In fine illius eiusmodi legimus verba: *Opera* Joannis Brüsz, *chalcographi* argentini *hoc insigne* LVCANI pharsalicum *opus:* Jo. Sul. (Joannis Sulpicii) *interpretamentis illustratum, versus studiosissime exactum XVI. Kal. April. Anno Salutis MCCCCCIX.* (1509).

Joannes Sulpicius, a patria Verulo, verulanus dictus, cuius *commentaria* heic leguntur, exeunte seculo XV. floruit, & litteras humaniores Romae docuit. LVCANVM *cum* eius *commentario* primum prodiisse *Venetiis* 1493. in fol. testatur Franc. Oudendorpius in praefatione LVCANI *Lugduni Batav.* 1728. in 4. editi

etiam paullo fusius illa editio describit
chael Maittaire *Annal. typogr.* Tom. I.
terum iste Joannes Sulpicius omnium
dicitur, qui Comoedias agere & cantare
ventutem docuerit, cum a multis secu
spectacula, Roma non vidisset. Ipse
epistola, qua Raphaeli Cardinali Riario
rario, Vitruuii editionem, a se, curatam
inter alia haec leguntur verba: *Tu enim*
goediae quam nos iuuentutem excitandi g
& cantare *primi hoc aeuo docuimus*,
actionem iam multis seculis Roma *non v*
dio foro pulpitum ad quinque pedum alt
ctum pulcherrime exornasti: eamdemque
Hadriani mole *diuo* Innocentio *spect*
rursus intra tuos penates tanquam in med
toto consessu, vmbraculis tecto admisso po
bus tui ordinis spectatoribus honorifice
etiam primus picturatae scenae faciem, qua
ni (Academiae, Pomponii Laeti, roma
comoediam agerent, nostro seculo ostend
te Theatrum nouum, tota vrbs magnis v
&c. Vid. Claud. Franc. Menetrier *des R*
en Musique anciennes & modernes Paris
p. 155 seq. P. Baile *Dictionaire historiq*

ibliotheca mazariniana olim exstitit, sit raritatis, tterae docere poterunt, quas Mr. du Francastel, ibliothecae mazarinianae custos, ad Petrum Baile, anc ob caussam scripsit. Vid. P. Baile *Dictionaire* cit. Adiicitur illi editioni Sexti Julii Frontini, *viri nsularis, de aquis, quae in vrbem influunt, liber mira-lis.* Vitruuius inchoatur cum Joannis Sulpicii epi-ola *ad lectorem*, quae hisce initium ducit verbis: o. Sulpitius *Lectori salutem Cum diuinum opus* Vi-truuii &c. Omnium autem hanc editionem esse pri-mam patet ex eiusdem Sulpicii epistola ad Riarium memorata, vbi ait: *Collatis enim multis id genus li-bris, & in primis vno nostri* Delii *manu, satis adcura-te perscripto, eum mihi laborem assumsi, vt —— redde-rem vnum imprimendorum archetypum adeo emenda-tum, vt paruus labor cuiuis alteri eiusdem rei studioso relinqueretur —— primus hoc in stadio curro* &c. Et paullo ante ab initio statim, *cum diuinum opus*, in-quit, Vitruuii *non modo studiosis, sed reliquis homini-bus, si in exemplaria innumera diffunderetur, multum conferre posse animaduerterem, cessantibus id agere aliis vt puto, in melioribus occupatis, quod diu multumque ad publicum vsum desideraui, ipse tandem effeci* &c. Sine dubio editio *Romae* anno 1486. lucem vidit, dum bellum sedente Innocentio IIX. a Romanis ge-stum, cuius exitus in dedicatione, veluti res noua commemoratur, eodem anno exstinctum, paxque die XII. Augusti composita fuit. Aliquot annis re-centiorem existimat editionem eminentissimus QVI-RINVS l. cit. cum in epistola dedicatoria, plura per Innocentium gesta, nimirum Praetorium suburbanum peractum, Campus Florae, & Circus flaminius lateri-bus strati, & post omnia, Gymnasii romani magnifice extruendi consilium initum indicentur, quae simul sumpta postremos potius, quam primos pontificatus Innocentii IIX. annos designare videantur. Praefuit autem iste Pontifex sedi apostolicae ab anno 1484. ad annum vsque 1492. Omnium optime editionem

Scient. Societ. parisin. & londinens. *so*
Socii Acad. Imper. petropolit. *Epistola,*
de quodam Vitruuii *loco, ad rem medi*
M. Vitruuii Pollionis *vita descripta,*
Baldo, vrbinate, *cum Annotation.* Jo
Anonymi scriptoris Compendium Archit
vii, *cum Annotat.* Joan. Poleni, *Patauii*
rii apud Joan. Manfré 1739. in 4. for
de Joanne Sulpicio, praeterea, quae I
nentiss. QVIRINVS, Jo. Polenus ll.
runt, Christ. Schoettgenii *Continuat.* E
cian. *med. & infim. Latinit.* L. XIIX.

CC.

MARCI ANNEI LVCANI *poetae:*
clarissimi pharsalia: cum fam
perlucida annotatione petri de pont
gensis qua singularum lectionum se
minimis historiographiae ac poetice
facile enotescunt. *Venundantur in vi*
bi ad intersignium sancti Martini in 8.

ſam, & nullis fere diſtinctionibus inſignitam eſſe.
arte fatemur, non alium librum, eiuſmodi mirabili-
s litteris exſcriptum, oculis noſtris vnquam fuiſſe
biectum. Mich. Maittaire l. cit. *typos exiles itali-*
t nominat, & ſolum Guilielmum le Rouge illis fuiſ-
vſum obſeruat. Textus LVCANI litteris maiu-
ulis, Petri de Ponte vero *adnotationes* litteris mino-
ıus expreſſae ſunt. Epiſtolam libro praemiſſam,
gulari prorſus ſtilo exaratam, heic adponimus in-
gram:

Petrus, de Ponte *Coecus* brugenſis *perſpicaci viro domino* Rogerio Balmo *inuictiſſimi regis* francorum *cauſidico in* Jeſu *qui via vita & veritas eſt* S. P. D.

Pluſculos abhinc dies aequiſſime rerum moderator:
cordubec *ſcaturiginis eiuſcemodi profluuio demer-*
: vix tandem nec niſi multo cum cortice nando ebu-
m: ac tutum echinulos gremio geſtans per orbita-
s ſalebras errabundus diſcurri: animo crebrius vol-
s: cuinam potiſſimum haec noſtra ſagenatiuncula
elut in huius palmigeri paſchatis Xeniolo) conferri
ſet: demum viaticis opido quam anhelantem tui vi-
rii meliorem piſcium copia habundantis recordatio
iit: nec mora: tuis finibus erinaceos (vt vna cum
s ſimonibus quos delphinas appellant educentur)
ſicula noſtra profudit: aenichmatiſten ago: quod mi-
plus quam oedipodes enoteſcis. Licet autem (cum
te haec friuola ciculis (ſiculis) *gerris vt aiunt*
niora mittam) argutis oloribus ancer opſtrepere:
ılſigenem Codrus *affari: &* Apollinis *in aurem ſus*
aire merito cenſear: temeritatis tamen vicio veniam
partitum iri (quo forſan impudentior ſum) expo-
are auſim: quamquam enim tuae claritudinis ful-
em chimeriis obuolutus tenebris intueri vſurpo: ipſe
en (ita mihi dii proſpere faxint) nec Marſiae *in-*
ntem audaciam; nec Narciſi *arrogantiuſculos fa-*
r commíniſcor: quando quidem cornicum lumina

 prae-

Catonis *cenfa: denique & Tullii & o*
lados *vbera medulius lactuerunt acrim*
pariter recondita creduntur. Quicquid
noſtro labore exanclatum eſt: tui nomi
ſublimitati totum dedicatur: bilarata
vigilante oculo perlegas: & amico pect
examines obſecro. Noſtra baec commen
ſed neotericis mineruae tyronibus duntax
ſuſque deque ferre potes ingenue fateor
criticior. argo *vigilantior: &* ſolor
nuſquam non babearis ſed quod rerum
trabitur. fido animi deſiderio compen
non enim lucubratiunculam banc tantu
cordis penetral: & eo ſiquid amabilius
dedo. Ad Mecenatis gloriam proxi
naſturcium ederis accedes. Veliti pari
neruum adipiſci tua commendationis op
Vale in cruce domini noſtri ieſu Xpi.
riari oportet.

Petrus de Ponte, ſiue Pontanus br
lorum vitio *caecus* adpellatus fuit. L
rum initio ſeculi XVI. claruit, & *in*
barbarie, vt Franciſcus Foppens in B
Tom. II. p. 1003. adfirmat, *clarum*

ast coqueriticeae *porticas moderatorem*, scriptum stat. Titulo LVCANI, adpositum est insigne pographicum Dionysii de Roce, cum lemmate: LAVANTVRE. TOVT. VIENT. APOINT. VI. PEVT. ATENDRE. DENIS. ROCE. uilibet Pharsaliae libro, *argumentum* praemittitur fulicianum. In fine Pharsaliae, Sulpicii occurrunt vers, quibus LVCANI opus perfectum reddere stuuit, nec non eiusdem *querela de poetae opere imperfecto*. Illius in fine haec typographi leguntur verba: arrhisiis *elaboratum calendis aprilibus. M. D. XII.* 1512) *per* Guielmum le rouge *eximium calcographum: expensis vero* Dionisii Roce *academiae* parrhisiorum *bibliopolae iurati in vico sancti Jacobi sub diui artini effigie commorantis.*

Conf. de LVCANO & variis Pharsaliae editionis, *Vitae* eius *fragmentum*, quod ex Suetonii libro *claris poetis* desumtum videtur; Anonymi, Pomnii Infortunati, Joan. Sulpicii verulani, Phil. Beraldi, Michaelis Maittaire aliorumque *vitae* LVCANI quae variis editionibus praemittuntur, Jo. Ab. Fabricii *Bibliotheca latina* L. II. Cap. X. p. 378 q. Tom. II. 528 sqq. Jo. Nicol. Funccii *de imminenti* latin. *linguae senectute Tractat.* Cap. III. XXXIII sqq. p. 116 sqq. Adrien Baillet *Jugemens es Savans* Tom. III. P. I. 276 sqq. Fr. Mar. Arrouet de Voltaire *Essai sur la poesie epique* Chap. IIII. *Oeuvres* Tom. I. edit. *Dresd.* 1748. in 8. p. 321 sqq. Eminentissimi Cardinalis A. M. QVIRINI *Specimen variae litteraturae* brixiensis P. I. p. 114 sqq. *die Merkwürdigkeiten der koenigl. Bibliothek zu* Dresden Tom. II. p. 449 sqq. Omnium princeps & rarissima editio, quae cum epistola Joannis Andreae episcopi aleriensis ad Paullum II. Pont. max. & Pomponii Infortunati *vita* LVCANI *Romae* 1469. in fol. vulgata fuit. In fine illius leguntur verba, quae a typographis & aliis veterum auctorum editionibus,

gantem eminentiſſimus QVIRINVS i
Michael. Canenſii *vitam* Paulli II. §. XI
Conf. Mich. Maittaire *Annal. typog*
p. 282. Cum Julius Caeſar Scaliger *la*
non canere ſibi videri diceret LVCA
Joſephus Scaliger illum adeo contemn
medium locum fortaſſe nec ſubſellia quid
libus poetices relinqueret, multaque, i
illum protuliſſe adfirmaret, quae ſumm
tiis mathematicis proderent ignorantia
illum inſurrexerunt viri, qui LVCANV
inſultus ſtrenue defenderunt. Edidit
ciſcus Inſulanus, *mathematicam pro* LV
giam aduerſus Joſephum Scaligerum,
ptam, *Pariſ. apud Joan. Richerium* 158
LVCANVM non ſolum vt ſummum po
vt praeſtantiſſimum aſtrologum & ge
ratur. Ipſe ille ſine dubio *mathematic*
in quem Joſephus Scaliger in *prolego*
lium vehementer detonuit. Alter fui
bus, hiſpanus, *acerrimi* vt ab ipſo Scal
iudicii vir, quem *felici & commoda*
ſuum, in proprium locum reuocatione, ſ
CANI explanaſſe, & ſic eius loci re
quam in ſua Manilii *προεκδόσει*, publi

uti opusculis in lucem edita fuit *Lugduni Batauor.* 04. in 8. Inseruit posteriorem *Apologiam* LVCA- suo Francisc. Oudendorpius p. 911 sqq.

CCI.

'LI FLACCII PERSII *Poetae* Satyrarum opus, cum commentariis Joannis Britanni- ixiani. in fol. folior. 48.

In editionis litteris gothicis exscriptae, & oppido ae fine haec legi verba: *Impressum* Venetiis *per* rtholomeum Venetum de ragazonibbus *Regnante lyto principe domino* Augustino Barbadico. *Anno tu. domini M. CCCC. LXXXXII* (1492) *die XVII. uarii*, nobis adfirmauit, cassellensium bibliopola 3. Cramerus, iam semel iterumque nominatus. Iu- tem adhuc fuisse Joannem Britannicum, cum haec PERSIVM *commentaria* conscriberet & in lucem ret, verba testari videntur, quae in fine epistolae licatoriae, *ad Senatum populumque* brixianum le- ntur: *Non dubito, quin, si* Horatii *praeceptum se- us fuissem, qui in arte poetica suadet, editionem non praecipitandam, sed nonum premendam in annum, ra a me & addita fuissent, & mutata. Festinantius que editionem maturaui, quam erat in animo, veritus, id mibi viuenti accideret, quod mortuo nuper acci-* Palacino *municipi meo, viro singularis doctrinae, quum in Officia* Ciceronis *&* Valerium Maximum *minus diserte quam sapienter quaedam scripsisset, lem, morte praeuentus edere non potuit, quae ab iis cepta, qui gloriam alieno partam labore, & periculo se libenter transferunt, supprimuntur, vt successu poris ipsi pro suis edant, iniuriam profecto* Palacini *nibus facturi maximam.* Epistolam Joannis Bri- nici integram, ex *brixiana* editione *per* Magi-

strum

ſam editionem *brixianam* adtulit.
Joannis Britannici dedicatio, a
nobiliſſimae ciuitatis brixienſis ex
Britannicus in epiſtola, ad Comite
barenſem, *interpretationi in* Achil
miſſa, hiſce prodidit verbis: *Illibe*
ſordidi ingenii, ſibi ipſi tantum ſ
(cum id ſemper liceat) virtutis
Itaque conſilii mei rationem ſecutu
quorum editio plerumque ſolet eſſe
varia, & multiplex, animaduerteren
volaterrani *hominum inſtitutioni nil*
vtpote qui vitii turpitudinem mira
deteſtetur, virtutem extollat, animo
aſſequendam erigat, ſtatui, noua c
carmen explicare: quod quidem tant
dio fecimus, vt cum altero anno i
edidiſſemus, ſplendidiſſimus Senatus
cuius dignitati opus conſecrauimus, t
noſtros probauerit, tamque munifice
ſtriae haudquaquam meae poenitueri
in eo opere interpretando multa quid
aetate noſtra alii literarum noſtrarum

ingere potuit, qui *Commentaria in* PERSIUM & tium, alterius viri docti laborem, & Britannicum giarium esse contenderunt. Ipse hac de re queritur epistola & ad Marcum Ciuilem, brixianum, quam *mmaticae latinae, ad institutionem* Darii Hippolyti Pomponii *filiorum suorum* compositae & *Brixiae r Angelum & Jacobum Britannicos fratres* anno 193. impressae praefixit — *semper probos*, ait, *riptores comitatur inuidia, & iniquitas. Quid enim lestius iis iudices, qui non ex re, sed ex vlcerato, & lis venenis imbuto stomacho alienos labores aestimant? quissimi omnino est animi, eorum velle industriam de-imere, qui, etsi forte minus feliciter, quam optime ta-n possunt, operam dant, vt publicitus bene consultum Quibus quidem incommodis, quum plerosque scri-rum, & nostris & priscis temporibus agitatos fuisse naduerterem, putaui ego aequiori animo fortunam am ferendam, si & aliquando mihi in huiusmodi stu-is multa exstitissent aduersa. Tam multi enim edi-ne Commentariorum nostrorum cum in* PERSIUM, *in* Achilleida Papinii *offensi sunt, vt nihil vnquam i molestius fuerit, quam falsos eorum rumores audi-quos adeo imprudenter distulerunt, vt quum nihil, parum haberent, quod in illis reprehenderent, neque iniqui sunt) vellent probare, non dubitauerint ne-ii luscii, omni deuorato pudore, me furem appellare, dictitare de meo, nihil prorsus dedisse, vt quum neque ingenium vllum, neque vllum nominis splen-rem vnquam habuissent, maledicendo meum quoque, ssent, obscurarent. &c.* Vid. eminentiss. QVIRINI *ecimen variae litteraturae* brixiensis P. II. p. 10 sqq. onf. de Joanne Britannico, qui anno 1510. in patria, e brixiensi defunctus dicitur, Jo. Trithemius *de Scri-ptor. ecclesiastic.* cap. DCCCLXXXVIIII. p. 212. onf. Simleri *Bibliotheca* p. 348. Christophor. Hend-rich *Pandectae* brandeburg. p. 738. Girol. Ghilini *teatro d' huomini letterati* Tom. I. p. 78. Lionardo ozzando *Libraria* bresciana P. I. p. 155. Pierre Baile *Dictio-*

Dictionaire historique & critique Tom. I. p.
Alb. Fabricii *Biblioth. med. & infim. Latinit.*
p. 169.

CCII.

PAVLI FLACCI PERSII *Poete* ſatyrarū
in 4. folior. 22.

Quo tempore editio litteris gothicis imp
dierit in lucem, non conſtat, illam tamen
officina Martini herbipolenſis euulgatam eſſ
typographica, coronidis loco adpoſita teſta

CCIII.

PERSII FLACCI *nobiliſſimi Satyrici* vn
elegantiſſimus ſatyrarum liber.

Hermanni Buſchii Paſiphili Epigramma
PERSIVM loquentem
inducit.

Ne contemne mei: parua hec monu
libell
Sed quibus ingenii tamen & artis
Non ſemper par eſt virtus & gratia mag
Corporibus: ſed plus ſaepe minora v
Vulture ſic auido longe eſt precioſior A
Sic & ab Aeoo Pſittacus orbe datus
Surculaque Aſſiria vincunt ſtillantia gutt
Sic ornos ſteriles populeaſque trabe
Sic gemma in digitis fuluo geſtatur & a
Spreta rigent craſſo cum tibi ſaxa lut
Ergo age primitias noſtrae (ſtudioſe) i
Sint quamuis modicae, tu tamen oro
in 4. folior. 16.

in fine editionis typorum charactere romano ex-
ssae, neque a Michaele Maittaire, neque a Joan.
nrico Leichio memoratae, haec leguntur verba:
officina Melchioris Lotteri. *Anno a reconciliata*
initate. M. CCCCC. XVI. (1516). Prior editio, ex
lem officina prodierat an. 1507. in fol. vid. Jo.
nr. Leichii *Annal. typogr.* lipsiens. p. 86.

In variis PERSII editionibus, variae etiam inue-
ntur *vitae* PERSII descriptiones. Ob *vitam*
RSII, quae ab aliis Suetonio, ab aliis Valerio pro-
tribui solet, inter viros criticos diu multumque
putatum fuit, quonam illa auctore fuerit compo-
. Jo. Jacob. Breitingerus in *exercitatione critica*
vitam A. PERSII FLACCI, quae exstat in Jo.
org. Schelhornii *Amoenitat. litterar.* Tom. X.
1103 sqq. argumentis ostendit haud proletariis, *vi-*
t illam, Suetonio indignam, veteri potius PERSII
oliastae, quem vel Cornutum vel Probum adpellant,
rito tribuendam esse. Conf. *Remarques de Mr. le*
ésident Bouhier *sur la Dissertation Critique in vitam*
PERSII FLACCI ap. eundem Schelhornium l. cit.
1133 sqq. Legi etiam merentur Bartholom. Pon-
. Joan. Britannici, Jo. Bapt. Plautii, Anton. Foque-
i, Philippi Argelati, Jo. Daniel. Heyden *vitae* PER-
I, quae variis *Satyrarum* editionibus, & versioni-
s praemittuntur. Caspar. Masso *della vita, origine*
atria di AVLO PERSIO FLACCO, *Osseruazioni e*
conto, in Genoua per Pietro Giov. Calenzani 1667.
4. Ludouico Aprosio *della patria d'* AVLO PER-
O FLACCO *Dissertatione, cavata dal Libr. I. delle*
e pomeridiane del medesimo. *Genoua* per medesi-
, 1664. in 4. Giacinto Vincioli *Lettera intorno alla*
tria di PERSIO, *ed altre cose*, in *Raccolta d'Opu-*
li scientifici e filologici Tom. XIII. p. 181 sqq. Ge-
gii Nicol. Kriegk *Dissertatio de* A. PERSIO FLAC-
O *Poeta satyrico Jenae* 1701. in 4. Jo. Alb. Fabri-
, *Bibliotheca latina* Lib. II. Cap. XII. p. 393 sqq.
Tom. II.

Tom. II. p. 550 sqq. Jo. Nicol. Funccii *Tr*
imminenti latinae linguae senectute Cap. III. §.
p. 100 sqq. Adrien Baillet *Jugemens de*
Tom. III. P. I, p. 271 sqq. P. Baile *Dictio*
storique & critique Tom. III. 2262 sqq. emi
Principis A. M. Cardinal. Bibliothecar. c
Specimen variae litteraturae brixiensis P. I. p.
die Merkwürdigkeiten der königl. Bibliotb. zu
Tom. I. p. 526. Tom. III. p. 170. 172 sqq. 1

CCIIII.

SOLINVS de memorabilibus mundi d
annotatus & indicio alphabetico pr
in 4. form. minor. folior. 44.

Non ipsi vidimus editionem litteris gothi
sam, sed notitiam illius, Anonymo biblioph
lensi, grati referimus acceptam. In fine il
pauca occurrunt verba: *Impressum* Spire *Imp*
M. D. XV. (1515). Ad editionem ascensian
excusam esse, Jodoci Badii testari videtur
quam in fronte gerit:

Jodocus Badius Ascensius *Magistro* Joanni
ce *viro litteratissimo ac prudentissimo ci*
Gandauorum *optimo Salutem plurimam* *d*

Cum tue me dignitati amicorum prestantiss
rima debere iam pridem cognoscerem gauisus sum
tulamcunque grati animi significationis faciun
sionem obuenisse. Siquidem noui ingenium tuum
tissimarum rerum capax. Noui studia antiquis
& penitus abstrusarum indagatricia. Proin
L. IVLIVS SOLINVS *rerum memorabilium*
refertissimus in manus venisse calcographis du
mutilus, tamque inuersus vt ab alio nemine pr

seipso siqua ab inferis reuocari possit instaurari at-
te conuerti posse videretur: apposui tamen: quo ti-
complaceam: manus: opeque chirurgica membrorum
feci multa: direxi in pristinam formam plurima:
secui autem: quod nondum putrefacta aut sacro igni
rrepta videbantur nulla. Addidi autem marginibus
notamenta, & fronti non aspernandum indicem.
uam opellam tuo nomini nuncupatam in partem acci-
as bonam rogamus. Vale ex officina nostra litteraria
l idus Julias. Anni M.D.XII. (1512). Neque edi-
onis *parisiensis* an. 1512. neque *spirensis* an. 1515. Mi-
ael Maittaire notitiam quamdam habuisse videtur.

Auctores, qui de SOLINO, & variis libri *de mirabi-*
lus mundi, editionibus exposuerunt, nominauimus
omo I. p. 121 sqq.

CCV.

ENALIS cum tribus commentariis videlicet
Domitii Calderini, Georgii Merulae, nec non
rgii Vallae, in fol. folior. 146.

Quo tempore editio, charactere litterarum romano
scripta, in lucem exierit, non constat. Si con-
cturae locus fuerit, id posterioribus seculi XV. an-
s, aut initio seculi XVI. factum esse existimaremus,
um passim litteris illa ornata est florentibus, & in
otis, nonnulla auctorum graecorum loca, characteri-
is graecis expressa conspiciuntur. Loci & typogra-
ii mentio hisce verbis in calce mentio facta est: *Im-*
essum Venetiis *per* Symonem biuilaqua Papiensem.
notauit editionem Michael Maittaire in *Annal. ty-*
graph. Tom. I. p. 758.

De IVVENALE iam supra p. 769 sqq. nonnulla
cta fuerunt, quae videsis.

ſitum eſt, cum ipſe, in ſcriptis ſuis, ſe a
ronenſem. Auctores de' *Giornale d*
Italia Tom. XIII. p. 454. & Bernardus
in *Remarques* ſur les *Jugemens des S*
Baillet Tom. II. P. I. p. 354. illum p
Dominicum adpellatum, nomen vero,
temporum vſitatiſſimo, ab illo, in Dom
tatum ſcribunt, id quod Scipio March
neſcimus fundamento, in Verona *illu*
Inter criticos ſui ſeculi, inſignem occ
& iam anno aetatis XXIIII. a Paullo II.
mam arceſſitus fuit, vt linguam ibi pro
cam, a Sixto autem IIII. Secretarius ap
ſtitutus fuit. Cum hominibus ſui ſec
in primis cum Angelo Sabino, quem F
ne perſtringit, Angelo Politiano, Ni
quem Brotheum adpellat, grauiſſimas e
citias, & oblata quauis occaſione, veher
inuectus eſt. Exſtant illius rei lucule
in eminentiſſ. QVIRINI *Specimine va
rae* brixienſ. P. I. paſſim, praecipue p. 1
Paull. Jouii *elogia doctorum virorum* I
ratione de illo ſcribit: *Eum acri flagi
nio ad gloriam anhelantem* Beſſarion C
pit, & extulit. Exinde, quum Romae

iuuentuti maxime vtiles, cum aemulis simultates exer-t. Ambitioso quidem, & nimis aculeato dicendi gene-ex aliena inscitia (dum intemperanter perstringit at-remordet) nomen quaerens, eo modo, aetate, laude-florentem, sed imbecilli stomachi temperaturam ni-is lucubrationibus exterentem: quum digna multis se-is opera conciperet, rapida febris eripuit. Celebrante-us academia, nobilis iuuentus cum lacbrymis vestem tauit: mortem vero vel aemuli, & principatum adfe-ntis, Politianus *his carminibus prosequutus est:*

Hunc Domiti *siccis tumulum qui transit ocellis,*
Vel Phoebi *ignarus, vel male gratus homo est.*
Intulit hic vatum caecis pia lumina chartis,
Obstrusum ad Musas hic patefecit iter
Hunc Verona *tulit, docti patria illa* Catulli:
Huic letum atque vrnam Roma *dedit iuueni.*

Eiusdem Scazon

Asta viator, puluerem vides sacrum
Quem verticosi turbat vnda Benaci
Hoc mutat ipsum saepe Musa Libethron,
Fontemque Sisyphi, *ac vireta* Permessi,
Quippe hoc Domitius *vagit solo primum,*
Ille, ille doctus, ille quem probe nosti
Dictata dantem Romulae *iuuentuti*
Mira eruentem sensa de penu vatum.
Abi, Viator, sat oculis tuis debes.

viuis ereptus dicitur admodum iuuenis, anno 1477. o vero mortis genere, & quo aetatis anno, id fa-um fuerit, inter scriptores nondum conuenit. Alii m P. Jouio l. cit. illum febre correptum, alii cum phael. Maffeo volaterrano *Commentar. vrbanor.* XXI. fol. CCXXIII. edit. *ascens.* 1511. ex pestilentia cessisse scribunt. Idem prodit Lucii Phosphori, Epi-opi signiensis Epigramma

Te scelerata lues sexta trieteride nondum
Bis, Domiti, *elapsa mittit ad elysios.*

de scriptor. eccles. Cap. DCCCXXXIIX. Simleri *Bibliotheca* p. 174. Casp. Barthii *ad* Statii L. V. Silu. III. p. 483. Jos. *Biblioth. med. & infim. Latinit.* L. III L. V. p. 165 sqq.

Georgius Merlani, Alexandrinus stat cto patrio cognomine, Merulam se nor & origine romanum finxit, qua re effecit dam docti, satyris & scommatibus illi Eminet inter illos Gabriel Pauero-Font dit scriptum nostra aetate rarissimum, h titulo: *Ad* Bernardum Justinianum *Sen* tum Gabrielis Paueri Fontanae placen gium Merlanum Merulam *Merlanica pri* 1481. in 4. Natus dicitur circa ann quadraginta amplius annos, cum Venetiis lani iuuentutem docuit. Ob variae er dem celebratus, a viris principibus, & doctissimis, maximo in honore habitus ceteros, illius in primis eruditionem Angelus Politianus, & in libris suis, pa extulit laudibus. Posteaquam autem sermone multorum, cognouisset Politian in vulgus spargere maledicta, aduersus sua, infensum se eidem exhibuit id on

num, Calderinum & Galeottum, quorum in libros erbius censuram exercuerat, eorumque errata, vel aetermissa notauerat. *Periit*, vt Paull. Jouius in *g. doctor. viror.* p. 87. ait, *exactae aetatis senex, men- Martio ann. 1494. tonsillis faucis occupantib.* Politia- *obiter vehementi metu liberato, cum in miscellaneam* *u centuriam: cohortes & alas, quae impetu obrue- re, emissurus esse diceretur.* Sepulchro eius in aede storgiana, hoc epigramma a Lancino inscriptum itur:

Vixi aliis inter spinas, mundique procellas,
Nunc hospes caeli, Merula, *viuo mibi.*

ripsit Cornelius Vitellius, corinthius, *Defensionem* nii & Domitii Calderini *contra* Georgium Meru- a, alexandrinum, quam inseruit Janus Gruterus, *mp.idi siue Faci artium liberalium* Tom. I. p. 583 sqq. it. *Francof.* 1602. in 8. in qua Merulam mirifice pexum dedit. Vt dictis fides constet, particulam ntummodo ex epistola praemissa ad Hermolaum rbarum heic addere licebit: *Cui parcere potest* eorgius, *qui ne praeceptori quidem pepercit? Nam in* *rabidam insaniam incidit, vt ea de* Philelpho *prae- ptore suo, viro in vtraque lingua doctissimo scripserit,* *e de sordidissimo lenone, & spurcissima sentina, par- cidaque crudelissimo dici possent, qua discipuli insolen- ssimi ingratitudine commotus, vt par erat, octogena- s senex, tanto dolore conflictatus est, vt triduo vitam halauerit, ita solus* Georgius Merula *bac nostra tem- state non solum in praeceptorem ingratissimus in- ntus est, verum etiam praeceptoris bene meriti inter- tor. Quid quod se αὐτοδίδακτον homo nequam &* *udens appellat, quasi ex seipso, sine vllo praeceptoris silio litteras didicerit? cum quidquid eruditionis in sit, quae quam sit modica —— ostendemus, id ex com- ntariis* Tortelii, Laurentii vallensis, Trapezuntii, mponii & *aliorum excerpserit. Nam commentarios* IVVENALEM *non prius edere voluit quam* Guari- Omniboni, Sabini, & Calderini *in eundem aucto-*

 rem

collegi locos aliquot inuectiuae ipsius in C
quibus fatuum litteratorem errasse luce cl
mus. Sed haec quidem praelusio quaeda
enim in praesens copias omnes educere de
bis paucis tanquam leui, vt aiunt, arm
dium inceptantes, missilibus velitum mor
mus, mox vero instructa acie, totaque pl
ta, in apertum certamen descendemus, c
iniucundam victoriam, ipsius in IVVEN
mentarii, & deprauationes plautinae *exhibi*
Euulgauit contra Cornelium Vitellium,
trectatorem, *legendam* Paullus Romuleie
gio *apologiam Venet.* 1482. in 4. quam
libro IIII. συμμίκτων, quem meditabatu
stituerat, sed minime promisso euent
Conf. de Georgio Merula Jos. Simle
p. 230. Paull. Jouii *Elogia doctor. viror*
Gerard. Joan. Vossii *de Historicis la*
Cap. IIX. p. 544 sqq. Adr. Baillet *Juge*
vans Tom. II. P. I. p. 360 sqq. Tom. II.
Giornale de' letterati d' Italia Tom. XVI
Tom. XIIX. p. 334 sqq. Jo. Alb. Fabric
med. & infim. Latinitat. L. XII. p. 214
Memoires Tom. VII. p. 86 sqq. Eminentiss
MARIAE QVIRINI *Specimen Variae lit*

CCVI.

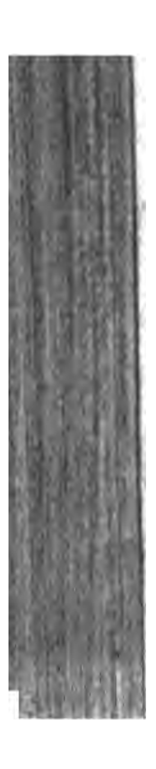
Germania CORNELII TACITI. Vocabula regionum enarrata, & ad recentes adpellationes adcommodata. Harminius VLRICI HVTTENI Dialogus, cui titulus est Julius. Recens edita Philippo Melanthone. *Wittebergae per Joannem Luft.* 1557. in 8. folior. 79.

Haec opusculorum collectio raro hodie occurrit.

TACITI *de situ & moribus & populis* Germaniae libellus inuenitur fol. 1 - 19.

Arminius *dialogus* huttenicus, *continens res* Arminii *in* Germania *gestas*, exstat fol. 20 - 31. Iste *dialogus* quem Eobanus Hessus carmine ornauit latino elegiaco, primum prodierat *Hagenoae* 1529. in 8. Inseruit illum quoque Simon Schardius *Scriptoribus rer. germanicar.* Tom. I. p. 214 sqq. edition. Hieron. Thomae, *Giessae* 1673. in fol. Nicerono teste in *Memoires* Tom. XV. p. 299. adiectus etiam fuit Joannis Henrici Hagelgans *Dissertationi de prisca* Germanorum *aetate*, *Coburgi* 1635. in 12. Colloquuntur in *dialogo* Arminius, Minos, Mercurius, Alexänder, Scipio, Hannibal, Tacitus. Ipsum VLRICVM AB HVTTEN, istum non edidisse prima vice *dialogum*, haec Eobani Hessi docent disticha:

Ille (HVTTENVS) *suas patriae laudes, atque eruta passim*
Nomina digna legi fecit vbique legi.
E quibus vnus hic est, quem condidit ipse libellus,
Sed non auspiciis edidit ipse suis.
Namque immatura praereptus morte, reliquit
Hunc quoque ceu partem funeris esse sui.
In quo si qua leges non qualia forte requiras,
Parte bona veniam quo mereatur habet.

HVTTENO *debes munera prima tu*
Altera Mauricio, Joachimo *tertia*, *m*
Quarta, *aliquis nobis si locus esse p*

Tertium in collectione occupant loc
regionum & gentium, quae recensentur in
bello de situ, & moribus & populis Germ
45. Auctor Philippus Melanchthon epist
fit nuncupatoriam, *ad illustrem & gen*
num, D. Dauidem Vngnad *Baronem i*
Frauenburg *&c.* in qua de vtilitate, qu
huius collectionis, quam edidit, in queml
nonnulla praefatur. Inseruit istum com
scriptoribus suis *rerum* germanicarum
dius Tom. I. p. 77 sqq. edit. cit. Sequ

Iulius *dialogus*, *viri cuiuspiam erudit*
sane ac elegans, *quomodo* Julius II. P. M
coeli fores pulsando, *ab ianitore illo* D.
mitti nequiuerit, *quanquam dum viueret*
que adeo sanctitatis nomine appellatus, *to*
liciter gestis praeclarus, *Dominum coeli f*
sperarit. *Interlocutores* Julius. *Genius*.
ctor risum cohibe. fol. 46-73. Discept
ter viros doctos, an haec satyra Erasmo
an Coelio Secundo Curioni, an Fausto

ditur: *Jesuitas singulares SS. pontificiae Maiestatis tempore vindices falso & frustra negare Papam* Joannem IIX. *fuisse mulierem*, p. 42. edit. *Amberg.* 1609.

. Strenue autem, se esse auctorem negauit Eras Lib. XII. *Epistol.* I. col. 575 sqq. edit. *londinens.* 2. in fol. vbi ad Laurentium Cardinalem Campen scribit: —— *dialogi cuiusdam suspicionem mihi ... impingere. Is vt ex argumento satis constat, ptus est in odium diui* Julii P. M. *schismatis tem-, sed a quo incertum, ante quinque annos degustaui us quam legi. Post reperi in* Germania, *apud quos descriptum, sed variis titulis. Quidam testaban* Hispani *cuiusspiam esse, sed suppresso nomine, rursus* Fausto *poetae tribuebant, alii* Hieronymo Balbo. *quid de his coniectem non habeo, subodoratus sum ad licuit, verum nondum peruestigaui, quod animo faceret satis. Ineptiit quisquis scripsit, at maiore plicio dignus, quisquis euulgauit. Ac miror esse, qui styli argumento mihi obtrudere parent, cum nec sit phrasis, nisi prorsus ipse mihi sum ignotus, nec um sit futurum, etiamsi qui in oratione nonnihil re-ens* erasinicum, *quum verser in manibus omnium, referimus fere, in quorum assidua lectione versamur. ... desunt hic qui iactitent* tuam *quoque* celsitudi-, *propemodum in eam suspicionem adductam . Quod mihi certe nunquam persuadebitur, do- persuasum erit non esse vana quae de doctrina dentiaque eius admirabili passim a summis viris edicantur* &c. Joannes Wolfius illam inseruit m. II. *Lectionum memorabilium & reconditarum, ingae* 1600. p. 61 sqq. titulo: F. A. F. quae rae sine dubio Faustum Andrelinum Foroliuiensem ignant, *P... regii libellus de Obitu* Julii 2. *Pontificis Maximi.* Ad veritatem proxime accedere vi-tur, qui Vlricum ab Hutten illius esse auctorem nunciant. Praeter varias editiones, quas adtulit cobus Burckhardus in *Commentario de fatis & meis* Vlrici de Hutten P. II. *Wolfenbüttel.* 1717. in 8.

p. 302 sqq. & P. III. *ibid.* 1723. p. 308 sqq. Niceron in *Memoires* l. cit. p. 296. inuenitur etiam Tomo II. *Pasquillorum* p. 123 sqq. Prima editio prodiisse dicitur iam anno 1517. in 4. Exacta dialo deprehenditur recensio in Jacob. Burckhardi l. c. in *Nachrichten von einer hallischen Bibliothek* Tom. I. p. 405 sqq. Eandem editionem, quae a S. R. auctore der *Nachrichten von einer* hallischen *Bibliothek* l. c. describitur, se possidere adfirmauit, anonymus noster cassellensis, manu Vlrici ab Hutten passim notatam qui etiam praeter nomen suum, alteri tituli paginae epigramma latinum in hunc *Dialogum* adscripsit. Conf. P. Baile *Dictionaire Historique & critique* Tom. p. 1574. not. N. Sequitur satyram in collectiuncula

CONRADI CELTIS *de situ & moribus* Germaniae *carmen*, versibus hexametris conscriptum fol. 74—79. Exstat etiam apud Simon. Schardium l. cit. Tom. I. p. 226 sqq. Niceron in *Memoires* Tom. XVI. p. 388. editionem memorauit *argentoratensem* 1610. in 8. Vid. de CONRADO CELTE PROTVCIO, quae in *Analectis* nostris *litterariis* p. 230 sqq. diximus, quibuscum conf. merentur Melchior. Adami *vitae philosophor.* Germanor. p. 13 sqq. Joan. Fichardi *vitae viror. illustr.* fol. 81 sqq. Jacobi Bruckeri *Ehrentempel der* deutschen *Gelehrsamkeit* Dec. IIII. p. 128 sqq.

CCVII.

LVCII ANNEI FLORI *Illustris Historiographi* Epitomata quattuor. quibus scite collegit quae bella populus Romanus domi forisque gessit. quibus viris & artibus imperium peperit. & partum auxit. & auctum ad summum fastigium: suis viribus euertit: & euersum tandem per Cesarem Augustum sublimius erexit.

Ad

Ad Lectorem.

Quamuis contingas annoſum Neſtoris euum
Tithoni vincas ſecula longa ſenex.
Tu tamen imprudens dicere puer niſi noris
Quae prius acta ſient. quae tua Clotho foret
Quo ſapias igitur puerilis inertia ceſſet
Martigene gentis prodita geſta legas.
fol. folior. 38.

∴ Annus editionis, litteris gothicis impreſſae, in fine non deſignatur, vbi tantummodo haec leguntur verba: Liptzk *impreſſum per* Jacobum Thanner. Joan. Henric. Leichius illam adtulit in *Annal. typogr.* lipſienſ. p. 103. Praemittitur excerptum *ex oratione* Philippi Beroaldi *habita, in enarratione* Titi Liuii *ac* Sillii Italici *continente hyſtorie laudem.* Legitur *oratio* in collectione *Orationum & praelectionum* Ph. Beroaldi *aſcenſiana* 1513. in 4. fol. VII ſqq. In fine adiicitur FLORO particula *e capite quarto racemationum* Baptiſtae Egnatii Veneti, in qua, L. FLORI locus, vbi de Triumuiratu Caeſaris, Antonii, & Lepidi agitur, *a corruptorum malignitate pulcherrime* vindicatur. Illam ſequitur L. FLORI *Epitomatum quatuor librorum tabula.*

De L. ANNAEO FLORO, gente vt videtur Hiſpano, cuius aetas incidit in tempora Traiani, & de variis illius editionibus, legi poterit Jo. Alb. Fabricii *Biblioth. latin.* L. II. Cap. XXIII. p. 488 ſqq. Tom. II. p. 776 ſqq. Jo. Nicol. Funccii *de imminenti latinae linguae ſenectute tractat.* Cap. VIIII. §. LXXI ſqq. p. 595 ſqq. Gerard. Joan. Voſſii *de Hiſtoricis latinis* L. I. Cap. XXX. p. 148 ſqq. Nicol. Antonii *Bibliotheca hiſpana vetus* Tom. I. p. 80. *Hiſtoire literaire de* France Tom. I. P. I. p. 255 ſqq. Jaqu. George de Chaufepié *Nouveau Dictionaire hiſtorique & critique* Tom. II.

Litt.

Litt. F. p. 63 sqq. *die Merkwürdigkeiten der kai Biblioth. zu* Dresden Tom. III. p. 68 sqq. Caroli Andreae Duckeri *praefatio*, quam recentissimae editi *cum integris* Salmasii, Freinshemii, Graeuii, *& sel aliorum animaduersionibus Lugd. Bat.* 1722. & h ita pridem, denuo euulgatae praemisit. Quae omni prima dicenda fuerit editio, viri critici definire sustinent. Variae enim exstant editiones, quae die, vt aiunt, & consule, in lucem exierunt; De buntur ab auctore de l'*Histoire litteraire de* France Jo. Alb. Fabricio, a Jaqu. Georg. de Chaufepié citt. Exstat inter illas editio, *Parisiis* in domo S bonae, vt Andr. Chevillier in *l'Origine de l'Imprimerie de* Paris, videtur, circa annum 1470. ab Vl Gering, Martino Crants & Michael. Friburger excusa, quae plerumque pro omnium prima vend tur. Editor illius fuisse videtur Robertus Gaguin cuius in ea editione reperitur epigramma:

Robertus Gaguinus LVCII ANNEI FLORI *lecto ribus salutem optat.*

Quos nulla in terris concluserat ora, Quirites
Haec FLORI *obstrictos parua tabella capit.*
Et quaeque eximia produxit Liuius *arte,*
Bella, duces, pompas, rite coacta tenet.
Quo vere exemplo vobis sperate futurum,
Qui fama & quaestu fertis in astra gradum.
Post tumidos nisus, post saeua pericula sortis
Ad manes raptos vos breuis vrna teget.

Conf. Michael. Maittaire *Annal. typogr.* To p. 293. Nescimus an eadem, aut vt nobis qui videtur, diuersa sit editio, quam auctores de *l'hi literaire de* France l. cit. p. 260. adiuncto Justin Sexto Rufo, ex officina typographica Joannis de nemere in 4. non addito anni indicio, prodi Joannem Lermite de Montmirel, cuius epigr initio voluminis legitur, editorem esse prodider

Co

F. Jaqu. George de Chaufepié *Nouveau Dictio-*
e historique & critique l. cit. p. 65. not. F. Inter
iones gallicas FLORI, principem facile obtinet
um, & illius editiones admodum rarae sunt, quae
ilippo aurelianensium Duce, Ludouici XIIII. Gall.
s fratre, composita dicitur. Prima editio hunc
e se fert titulum: *Epitome de l'Histoire* romaine,
is la fondation de Rome, *jusqu'à l'an* 760 *par*
ANN. FLORVS, *mis en* François *sur les tradu-*
s de Monsieur Frére vnique du Roy; *avec une*
le chronologique, & des Remarques par François de
Iothe-le-Vayer, *Paris* 1656. in 8. vid. Niceron
moires Tom. XVIIII. p. 135 sqq. vbi ait: *La tra-*
tion attribuée à Monsieur, *est vrai-semblablement*
l'Abbé le Vayer; *les Remarques qui y sont join-*
sont sçavantes & curieuses, & Coeffetau *y est fort*
iqué. Conf. J. G. de Chaufepié *Dictionaire* l. cit.
6. qui editionem adfert an. 1661. sine loci & Im-
Ioris indicio in 8. euulgatam. Recentiorem an.
o. memorauit Jo. Alb. Fabricius in *Bibliotb. latin.*
n. II. p. 783.

CCIIX.

SONII *peonli poete lepidissimi* Precatio matu-
ina ad omnipotentem Deum. in 4. fo-
4.

unt quidem inter viros doctos, & inter illos prae-
te Olaus Borrichius in *Dissert.* II. *de poetis latinis*
3. Christophor. Hendreichius in *Pandect.* brande-
g. p. 360. Guil. Caue in *Historia litterar. scriptor.*
es. p. 241. Philippus Brietius in *syntagmate de*
is latinis *veteribus*, quod libro praefigitur, quem
edidit titulo: *Acute dicta omnium veterum poeta-*
latinorum, *Paris* 1664. in 12. L. IIII. p. 50. An-
dreas

dreas Christian Eschenbach in *Differt. de poetis christianis sacris* Sect. II. §. VII. in *Differt. academicis* p. 95 sqq. Ezechiel Spanhemius *de praestantia & vsu numismatum antiquorum* Tom. II. *Amstelod.* 1717. in fol. Differt. XII. Sect. II. §. IIII. p. 414. Ludouic. Anton. Muratorius in *Anecdotis Biblioth.* ambros. Tom. I. p. 114. qui AVSONIVM ethnicum fuisse auctorem pronunciant, & poemata, quae religionem prae se ferunt christianae religioni addictis, composita esse statuunt. Et ad illa poemata, *precationem* in primis referre solent *matutinam*, quae particula tantummodo poematis est, quo totius diei negotium descripsit poeta, & *Ephemeridis* titulo insigniuit. AVSONIVM quidem *Ephemeridis*, sed *precationis matutinae* auctorem esse existimant Paullinum iuniorem pellaeum burdegalensem, AVSONII nepotem. Sequuntur ea in re Mariangelum Accursium, qui in *Diatribis* suis *ad* AVSONIVM *Romae* 1524. in fol. editis, in particula quadam MS. exemplaris Hieronymi Aleandri nomen Paullini inscriptum, se vidisse, adfirmauerat. Sed praeter alios, sua illos opinione deceptos existimat Julianus Floridus, canonicus carnotensis, qui in notis in AVSONIVM, quem in vsum Delphini, Paris. 1730. in 4. edidit, p. 90. nullam se videre ait rationem, cur haec *ephemeridis* pars AVSONIO abiudicetur, quae cum ceteris tam bene congruat, nisi tota *Ephemeris* AVSONII negetur esse. Conf. Christ. Daumii *Syllabus Poetarum veterum christianorum*, quem Benedicti Paullini Petrocorii, poemati *de vita* B. Martini *cum* Franc. Jureti, *aliorumque notis Lips.* 1681. in 8. edito praemisit, vbi plures nominat scriptores, qui *precationem matutinam*, Paullino tribuunt. Disertis autem verbis AVSONIVM & christianum, & *orationis matutinae* auctorem esse, vt alios iam taceamus, prodiderunt Jo. Nicol. Funccius in *Commentar. de vegeta latinae linguae senectute, Marburg.* 1744. in 4. Cap. III. §. XXXIIII. p. 194. P. Baile in *Dictionaire historique & critique* Tom. I. p. 402

not.

Joan. Baptist. Souchay, Reg. Inscript. & hu-
itterar. Academ. parisin. Socius in *Dissertat.*
& scriptis AVSONII, quae editioni *in vsum*
ni modo memoratae praefigitur §. X. & XI.
III sqq. qui illam *precationem*, in peruetusto co-
igdunensi, inter AVSONII carmina occurrere

io, cuius in articuli fronte exhibuimus titulum,
ere litterarum gothico expressa est, & in fine,
typographi insignia, haec refert verba: *Im-*
i Liptzk *per* Jacobum Thanner Herbipolensem
salutis nostre 1. 5. 00. Vid. Jo. Henric. Leichii
typograph. lipsiens. p. 77. Quod ad lectionem
is adtinet, variis in locis, diuersum est ab illo,
in editione *in vsum Delphini* legitur. Initium
:

nipotens quem mente colo pater vnice rerum.

octauus cum octo sequentibus

opifex rerum, rebus causa ipse creandis
Dei verbum, verbum Deus, anticipator
ndi, quem facturus erat: generatus in illo
pore, quo tempus nondum fuit: editus ante
m iubar, & rutilus caelum illustraret Eous:
sine nil actum, per quem facta omnia: cuius
caelo solium: cui subdita terra sedenti,
mare, & obscurae chaos insuperabile noctis
quies, cuncta ipse mouens, vegetator inertum.
sunt. Versus 33. hac ratione legitur:

satis antiquam serpens quod prodidit Euam.

45. & 47.

cipiens altare sacrae libamina vitae
genae cognosco Patrem mixtumque duobus.
Quaero nec carnis numen coniecto sub extis.
Da pater huic nostro fieri rata vota precata.
Nulla sit: & bene posse adsit tranquilla potestas.

v. 77. *Tempora: cunctanturque dies: procul exige quaeso.*
v. 82. *Filius ex vero verum de lumine lumen.*
v. 84. *Consona quem celebrat modulato carmine plebs.*

Praeter scriptores iam citatos, res, quae ad AVSONIVM poetam, qui post varia munera & dignitates, quas sub Imperatoribus romanis seculi IIII. gessit, eodem seculo exeunte, in praedio, in quo versabatur nouerino (*Nouerum*) mortuus est, exposuerunt Jo. Albert. Fabricius in *Biblioth. latin.* L. III. Cap. X. p. 582 sqq. Tom. III. p. 106 sqq. Albert. Petr. Paull. Fil. Rubenius in *Dissertat. de vita* Fl. Mallii Theodori V. C. *in qua non tantum* Theodori, *sed & AVSONII dignitates ac illorum temporum historia illustratur, Vltraiecti* 1694. in 12. pp. 120. Godofr. Kupffender in *Dissertatione de* AVSONIO *poeta Vitemberg.* 1677. in 4. Conf. *Vita* AVSONII ex Josephi Scaligeri, Eliae Vineti, Petri Criniti, & Lil. Gregor. Gyraldi, de illo narrationibus composita, quae adiecta est AVSONII *Operibus*, a Jacobo Tollio, *Amstelod.* 1671. in 8. editis, p. 812 sqq. Adr. Baillet *Jugemens des Savans* Tom. III. P. I. p. 382 sqq. *die Merkwürdigkeiten der kœnigl. Biblioth. zu* Dresden Tom. III. p. 483 sqq. 525.

CCVIIII.

CL. CLAVDIANI, *Principum Heroumque Poetae praegloriosissimi*, Quae Exstant Caspar Barthius Ope septemdecim Manuscriptorum Exemplarium restituit: Commentario multo locupletiore, grammatico, critico, philologico, historico, philosophico, politicoque ita illustrauit: vt auctor pretiosissimus omni aetati, scholasticae, academicae, auli-

ıe, politicaeque esse debeat ex commendato
nendatissimus. *Francofurti apud Joannem*
ıannum, Bibliop. Hamburgensem Anno 1650.
pp. 111. & 1371. non numeratis praemissis
r. 37. & erratoor. typographicor. indice fo-
16.

Testantur editionis raritatem *Bibliotheca* Kielmanns-
;. Tom. II. p. 613. *Catalogus Bibliothec.* salthe-
n. p. 176. Praemissa hoc ordine legimus. Ni-
:um

I. *Series operis* exposita est. Alio enim ordine col-
auit Caspar Barthius CLAVDIANI *poemata*, quam
aliis editionibus leguntur. Nam primo loco po-
:*Heroum encomia*, quibus iunxit *libros III. de ra-*
-Proserpinae, ceteraque *poematia*, *gigantomachiam*,
ilolas, *epigrammata*. His *primam partem poema-*
ı CLAVDIANI àbsolui ait. In *secundam* retu-
vituperia maleficorum hominum, *libros* nimirum *II.*
Rufinum & *libros II. in* Eutropium, quos ideo per-
ui vatem scribit, dirisque & satyrico sale deuouere,
ıgitareue, vt absterreat paribus ausis hominum ge-
ı; cuius quidem admonitionem instructionemque
ıfiteatur vtrimque. His adiecit *incerti auctoris*
dem Herculis, & replendis paginis *incerti auctoris*
Phoenice *carmen*.

II. In praemissis locum obtinet CLAVDIANI *vita*
Lil. Gregor. Gyraldi *de* latinis *poetis dialogo IIII.*
quitur

III. Casp. Barthii *Epistola dedicatoria* ad Christi-
n Suecorum Reginam, scripta Lipsiae Mense
uo 1650.

IIII. Eiusdem *carmen ad eamdem reginam*, *verae*
'gionis adsertricem, *& pacis christianae restauratri-*
ı, Lips. d. XIIX. Nouembr. 1649.

den *hiſtoriſchen Merkwürdigkeiten d.*
ſtina *betreffend, Amſtelod. & Lipſ.*
in 4.

VI. Producuntur *Auctorum veter.*
nonnullorum de recentibus de CL.
teſtimonia.

VII. *Praefatio ad lectorem* merita
DIANVM prolixe exponit, & opera
edenda indicat.

IIX. *Index auctorum, quibus in c*
mentario vſus eſt Caſp. Barthius, prae
ponit. Quod ad C. Barthii *comme*
inſignis doctrinae ille perhibet teſ
ille ex adſidua, & fere incredibili, c
rum, lectione ſibi comparauerat. N
Gundling iſtum *commentarium* ideo *i*
ein Hauptcollectaneenbuch, in *Diſcour*
Aug. Heumanni *Conſpectum Hiſtor.*
§. CLXXXII. Tom. I. p. 1218. Dol
egregius liber, plurimis typothetaru
formatus fuerit, vt ſolus eorum cat
& dimid. repleat. Ipſe ſane Barthius

Graeca *fere omnia vitiata sunt*. Exstant quidem editiones, quae annum 1654. & 1659. prae se ferunt, sed adnotauit iam Joan. Albert. Fabricius Tom. III. *Biblioth. latin*. L. III. Cap. XIII. p. 154. non nouas esse editiones, sed nouos tantum, vt, turpis lucri caussa, a bibliopolis fieri solet, titulos editioni an. 1650. esse praefixos. Vix XX. annorum iuuenis erat Casp. Barthius, cum CLAVDIANVM commentario illustratum, prima vice in lucem emitteret, *Hanouiae in Bibliop. willieriano* 1612. in 8. quae editio admodum imperfecta, repetita fuit ibidem 1619. in 8.

CLAVDIVS CLAVDIANVS, alexandrinus, Aegyptius, seculo IIII. ad finem vergente floruit, & Imperatoribus Arcadio & Honorio adeo charus fuit, vt eum statua publica honorandum censerent, cuius inscriptio, quae Romae in aedibus Julii Pomponii Laeti, anno 1493 inuenta dicitur, exstat in Jacobi Mazochii *Inscription*. p. 8. in Jani Gruteri *inscript. totius orbis* romani p. 391. Sunt vero inter viros doctos, & inter illos praecipue Auctores de' *Giornali de' letterati d'*Italia Tom. XXII. p. 400. qui hanc inscriptionem, vt L. Cuspidii *Testamentum*, a Julio Pomponio Laeto confictam esse existimant. *Vita* CLAVDIANI, variis carminum editionibus praemissa conspicitur. Eminet inter illas, quam dedit Janus Parrhasius, Nicolaus Bissius, & Philippus Argelati. Posterior lingua hetrusca conscripta, & *Corpori poetarum latinorum cum versione* hetrusca editorum, Tomo XI. *Mediolani* 1731. in 4. praemissa est. Conscripsit etiam CLAVDIANI *vitam*, & inter homines christianos illum retulit Tomaso Mazza in *Vita di* CLAVDIANO *poeta, con l'Apologia per il di lui Christianesmo, in Vicenza* 1668. in 12. qui libellus rarissime hodie inuenitur. Conf. Jo. Alb. Fabricii *Biblioth. latin.* Tom. I. L. III. Cap. XIII. p 624 sqq. Tom. III. p. 48 sqq. Jo. Nicol. Funccii *de vegeta latinae linguae senectute Commentar*. Cap. III. §. LXVII sqq.

deveñus celebres par leurs études & par leu
conſtituit Tom. V. des *Jugemens des Sav*
ſterd. 1725. in 12. P. I. p. 258 ſqq. inter i
cocia relatus fuit. Omnem fere Germa
liam peragrauit, virosque ſui temporis d
ſui admirationem adduxit. Ex itineribu
ctus, Lipſiae conſedit, vitamque priuata
rum conſortio, ad mortem vſque, quae
1658. tranſegit. Hieron. Kromayeri *prog*
demicum, in eius obitum prodiit *Lipſ.*
Henning Wittenius illud, addito *operum*
inſeruit *Memoriis Philoſophor.* Decad. VII
Ex Joannis Hülſemanni *Concione funebri,*
nacula conſcripta, & Jacob. Thomaſii
quiali, quae omnia lucem viderunt *Zwic*
in 4. excerpta ſunt, quae in Paull. Freh
viror. eruditione claror. p. 1546. leguntu
primis merentur Adrien Baillet *Jugemens*
Tom. II. P. II. p. 294. Niceron *Memoire*
p. 14 ſqq. P. Baile *Dictionaire historique*
Tom. I. p. 457 ſqq. Georg. Petr. Schult
tio epiſtolica II. de claris Marchicis *Franc*
1706. in 4. p. 18 ſqq. Georg. Andr. Vi
gramma de Caſpare Barthio *Cygneae* 17

[it]alia, de illo pronunciauit: *Il y a des Commentateurs, qui sont si prolixes, qu'ils expliquent également ce qui est clair & ce qui est obscur. Ils amassent un nombre infini de passages paralléles d'autres Auteurs; même là où il n'y a rien de particulier, ni dans les choses, ni dans les expressions. C'est ainsi qu'a fait* — Gaspar Barthius *sur plusieurs poëtes* latins. *On voit par là que ces gens-là avoient une grande lecture & qu'ils avoient travaillé long tems à ces recueils, mais qu'on en tire peu d'usage, quand il ne s'agit que des choses vulgaires.* Adseruantur adhuc in Bibliotheca lipsiensi academica, nonnulla Gaspar. Barthii scripta, quae lucem nondum viderunt publicam. Recensentur quaedam in den deutschen *Actis eruditorum* Tom. I. p. 925 sqq.

CCX.

[S]EX. POMPEI FESTI de verborum significatione Fragmentum Ex vetustissimo Exemplari [Bi]bliothecae Farnesianae descriptum. *Permissu [Supe]riorum. Impressum Romae Apud Georgium [Fer]rarium M. D. LXXXI.* (1581).

Schedae quae FESTI fragmento detractae apud [Po]mponium Laetum extabant. Ex Bibliotheca [Fu]lui Vrsini. pp. 196.

Notae in SEX. POMPEI FESTI Fragmentum [Sc]hedas & Epitomam. 8. folior. 31. si indicem in [FE]STI fragmentum & schedas, folior. 10. & Ad[de]nda folior. 3. exceperis.

Quamquam hoc SEXTI POMPEII FESTI *fragmentum*, cum *schedis* illi *detractis*, variis FESTI *de verborum significatione* editionibus, & splendidissimae etiam editioni *in vsum Delphini*, quam recudendam

 curauit

curauit Joannes Clericus *Amstelodami sumtibus Huguetanorum* 1699. in 4. adiectum fuit, nostra tamen editio, admodum rara, a viris doctis, atque eiusmodi rerum aestimatoribus, studiose conquiri solet. Nullum quidem per omnem librum editoris exstat vestigium, nisi quod in titulo *Schedis* FESTI *fragmento detractis*, praemisso, illae *ex Bibliotheca* Fuluii Vrsini prodiisse dicantur. Cum enim is vidisset, in editionibus, quas Antonius Augustinus episcopus tarraconensis, e codice ex Illyrico aduecto, & in Bibliotheca farnesiana seruato, *cum Animaduersionibus Venetiis* 1560. in 8. & Josephus Scaliger *castigationibus* suis *Paris.* 1575. in 8. in lucem emiserant, nonnulla reperiri, quae viris istis, cum *schedae* describerentur, exciderant, hasce antiquitatis reliquias, nonsolum de nouo inspexit, sed ex aliquot locorum collatione statim animaduertit, si *fragmenti* huius *schedae* ad fidem archetypi exemplaris repraesentarentur, fore, vt quae mutila mancaque in iis fuerint, omnes antiquitatis studiosi facilius et certiusque diuinare possint. Curauit itaque paginas ipsas, eo, quo FESTVS scripsit, ordine, numero versuum in singulis pagellis, & litterarum in vno quoque versu, nec aucto, nec diminuto, ita vt sunt in exemplari, qua potuit diligentia describendas. Quid? quod partem paginarum mutilam, habita spatii, quod supplendum fuit, ratione, infinitis locis suppleuit, multa ex Antonii Augustini, & Josephi Scaligeri Scriptis mutuauit, & multa praeterea de suo addidit; non quidem quod vera ea esse, aut ita FESTVM scripsisse existimauerit, sed vt virorum criticorum ingenia excitarentur, ad bene de hoc FESTI *fragmento* merendum. Ea autem supplementa, litterarum varietate & notis etiam quibusdam additis, ab antiquo distinxit. Quod vero ad *Schedas* adtinet, quas a Marsilio habuisse dicitur Pomponius Laetus, illas a *Fragmento* FESTI, separauit Fuluius Vrsinus, quod earum archetypum exemplar non exstiterit, & pars altera paginarum, quae margini propior, ab igne mutilata fuit, nego-

neglecta ab iis, qui tunc *fragmentum* descripserunt, desiderata fuerit. Illas autem *Schedas*, quas edidit, e doctissimi viri exscriptas esse ait chirographo, aliis editionibus non modo emendatiores, verum etiam aliquot locis auctiores, vt si qua praeter haec in vulgatis sint, ea plane non esse FESTI credendum sit, sed e Paulli *epitoma*, aut aliunde petita. His omnibus vltimo loco, addidit perbreues quasdam notas, earum tantum rerum, quae ab aliis praetermissae videbantur. Ea vero, quae iam heic exposuimus, nos docuit Fuluii Vrsini *praefatio, notis in* SEXTI POMPEII *Fragmentum, Schedas, & epitomam* praemissa. Istae *notae*, quae in Joan. Clerici editione textui subiiciuntur, in romana editione, *schedis* in fine adiectae sunt. Excipit illas copiosissimus *in* FESTI *fragmentum & schedas index*. In calce voluminis haec oculis subiiciuntur verba: Romae, *apud* Vincentium Accoltum. *M. D. LXXXII.* (1582). Qua ratione personatus Yuo Villiomarus, Aremoricus, siue Josephus Scaliger, sententiam suam, de hac Fuluii Vrsini exposuerit editione, verba illius lectores docere poterunt, quae exstant in *libro Animaduersionum in locos controuersos* Roberti Titii *Paris.* 1586. in 8. p. 7. *Annon* SEX. POMPEIVS FESTVS, *indignis modis acceptus esse visus est, quod ab homine* Gallo *illustratus, magno studiorum fauore exceptus est. Itaque* Romae *editus cum iisdem castigationibus alius nunc esse censetur, propter ea quod prioris editoris nomen dissimulatum est, quamquam eadem plane editio est, paucis admodum iisque leviter immutatis, ita tamen vt tam leui mutatione non magis latere posset industria prioris editoris* &c. Andreas vero Dacierus, de Fuluii Vrsini labore, quem FESTI *fragmento* emendando impendit, hac ratione iudicat, in praefat. editionis *in vsum Delphini: Addam & illud quoque, hic saepius a viris doctissimis erratum esse, quia nemini vnquam contigit non errare, & magis est quam vt conuenire in humanam infirmitatem possit. Quare illis certe magna iniuria fieret, si eorum*

editionibus vid. Niceron *Memoires* Tom. X
Exſtant etiam iſta FESTI *fragmenta*, a
no edita, inter *auctores latinae linguae*, in
ctos corpus, *adiectis notis* Dionyſii Goth
Colon. Allobrog. 1622. in 4. col. 118 ſqq.

Vid. de SEXTO POMPEIO FESTO,
tatem inclaruit Martialis, eiusque lib
Jo. Alb. Fabricii *Biblioth. latin.* L. IIII
Tom. III. p. 580 ſqq. Joann. Nicol. Fu
ac decrepita latinae linguae ſenectute
Lemgouiae 1750. in 4. Cap. IIII. §. VI
§. XXXI. p. 331 ſqq. Gottfr. Ephraim M
riſch critiſche Einleitung zu nöthiger
nützlichen Gebrauche der alten lateiniſch
ler Tom. I. p. 317 ſqq.

De Fuluio Vrſino legi poterunt, quae
parat. litterar. p. 242 ſqq. narrauimus.

CCXI.

DRACONTII *Hiſpani* Libellorum
rum prior de opere ſex Dierum
mundi, Hexaemeri titulo pridem, X

eſt & praecedanei illius pariter atque ſui
s ad Deum & ad Regem Theodoſium Jun.
uſtum excuſatio, primum vigeſimo abhinc
Pariſiis prodiit, nuſquam alibi excuſus.
c vero vtrumque, Et inprimis Hexaemeron
ſiue de machina mundi Poſt EVGENIVM
tanum Epiſcopum, (cuius ſimul hic appoſita
eptidui recapitulatio vt & Epigrammata reli-
aliaque poematia eiuſdem ſubiuncta repe-
) Item poſt Georgium Fabricium, Joann.
tzium, Jac. Sirmondum, Caſp. Barthium,
Toelmannum, Wolf. Seberum &c. reſtitu-
integre emendauit, inque eo confuſa diſtin-
& commodiorem atque faciliorem ad ſenſum
ura redegit, notisque prioribus aliorum ſele-
, nouis quoque auxit & illuſtrauit Andr. Ri-
us D. & P. P. *Lipſiae Aera Dionyſiana* 1651.
. folior. 79.

Raritatem teſtatur Joan. Vogtius in *Catalog. libror.* *ar.* p. 582. DRACONTIVS Preſbyter fuit in Hiſpania, qui tempore Theodoſii iunioris ſeculo V. inclaruit. Nos ab vberiore libri recenſione abſtinemus, quoniam omnia, quae de auctore, eius libro, & diuerſis editionibus dici poterant, iam adlata conſpiciuntur, in Polyc. Leyſeri *Hiſtoria poetarum & poematum medii aeui* p. 56 ſqq. in Joan. Alb. Fabricii *Biblioth. med. & infim. Latinit.* L. IIII. p. 188 ſqq. Conf. Guil. Caue *Hiſtor. litterar. Scriptor. eccleſ.* p. 341. Nicol. Antonii *Biblioth.* hiſpana *vetus* Tom. I. Lib. III. Cap. III. num. 69. p. 192. Louis Ellies Dupin *Bibliotheque des Auteurs eccleſiaſtiques* Tom. IIII. p. 210 ſqq. Jo. Nicol. Funccii *de vegeta latinae linguae ſenectute Commentar.* Cap. III. §. XCVII ſqq. p. 291 ſqq. Andr. Chriſt. Eſchenbach *Diſſert. de poe-*

 tis

subtrabendo, immutando, vel meliorando, i
tudinis formam coegit, vt pulchriores de a
gentis, quam de manu processisse auctor
Et quia de die septimo idem DRACONTIV
reticendo, semiplenum opus visus est reliq
sex dierum recapitulationem singulis versil
& de die septimo, quae illi visa sunt, el
subiunxit. Conf. Guil. Caue *Histor. litt*
eccles. p. 460. Casimir. Oudini *Commen*
ptor. & scriptis eccles. Tom. I. col. 16
Antonii *Bibliotheca* Hispana *vetus* Ton
Cap. V. num. 251. p. 287 sqq. Louis I
Bibliotheque des Auteurs ecclesiastiques. Tor
sqq. Polycarp. Leyseri *Historia poetarum*
tum medii aeui p. 188 sqq. Jo. Albert. I
blioth. med. & infim. latinit. L. V. p. 37
Baillet *Jugemens des Savans* l. cit.

CCXII.

SEDVLII *poete christianissimi atque no*
rissimi opusculum quod exhortatoi

aliis *poetis christianis*, inter quos Juuencus & Arator eminent, in lucem emiserit. Sed iam anno 1499. Petrus Eisenbergius, artium in studio lipsiensi magister, perquisitis bibliothecarum loculis, veterem codicem, qui SEDVLII opus continebat, inuenerat, & SEDVLII *paschale carmen*, & *exhortatorium ad fideles*, *Lipsiae apud Jacobum Thanner*, *herbipolitanum*, typis exscribendum curauerat, quae editio omnium rarissima, & paucis, qui postea SEDVLIVM ediderunt, visa est, quamuis plurima rectius in illa, & emendatius, quam in aldina editione leguntur. Vid. Jo. Henr. Leichii *Origo & incrementum typograph.* lipsiens. Cap. III. p. 24 sqq. *Annal. typogr.* lipsiens. p. 75. Ex hac autem editione eisenbergiana, illa, cuius titulum exhibuimus, *carminis ad fideles exhortatorii* editio, litteris gothicis exscripta fuit. Annum editionis typographus hisce indicauit verbis, *Impressum* Liptzk *per* Jacobum Thanner Herbipolens. *Anno 1503.* Joanni Henrico Leichio illa incognita fuisse videtur.

De C. COEL. SEDVLIO, Scoto, siue vt alii volunt, Hiberno, Presbytero, praeter alios, legi merentur Jos. Simleri *Bibliotheca* p. 107. Anton. Posseuini *Adparat. sac.* Tom. III. p. 201. Guil. Caue *Histor. litterar. scriptor. eccles.* p. 336. Jo. Alb. Fabricii *Bibliotheca latin.* Tom. III. L. IIII. Cap. II. p. 293. & 306. Jo. Nicol. Funccii *de vegeta latinae linguae senectute Commentar.* Cap. III. §. XC sqq. p. 278 sqq. Christ. Andr. Eschenbach *Dissertat. de poetis christianis sacris* §. XV. l. cit: p. 106. Adr. Baillet *Jugemens des Savans* Tom. III. P. I. p. 424 sqq. P. Baile *Dictionaire historique & critique* Tom. III. p. 2562 sqq.

io Christianis inculcatam voluit) Pr
dignitati & integritati, quod licuit,
post Heribert. Rosweydum, Mart. De
Lipsium, Aegid. Schondonchum, D.
C. Barthium &c. emendati & scholiis
rati Ab Andrea Riuino D. & P. P. *I*
Christi 1651. in 8. folior. 32.

Omnia Andreae Riuini, quorum quid
nendam in lucem suis potissimum sum
copiam, opera, rariora esse, adnotauit Cl
tius in *Catalog. libr. rar.* p. 582 sqq. C
ment in *Preface* de la *Bibliotheque hist*
tique des livres qui sont difficiles à tro
p. XII. not. (i). Nondum inter docto
venit, cui ORIENTIO, sunt enim var
hoc nomine conspicui, *versus commonit*
buendi. ORIENTIO quidem Episcopo
in Hispania, qui anno 516. concilio tar
anno 517. gerundensi interfuit, illos a
dreas Riuinus, suaeque sententiae soci
Martinum Antonium Delrium e S. J. qu
sine vt alii scribunt anno 1600. S. ORI
monitorium, e membranis aquis cinctensi

a Arti Taberniel Antuerpiani 1604. in 4. ediderat, olaum Antonium Tom. I. *Biblioth.* hiſpan. *veter.* III. p. 206 ſqq. Jacobum Baſnage *ad* Caniſii *Le- t. antiqu.* Tom. I. p. 166. Guil. Caue in *Hiſtor. rar. ſcriptorum eccleſiaſtic.* p. 393. Antonium Poſ- num in *Adparat. ſacr.* Tom. II. p. 516. Henric. nh. Schurzfleiſchium in *praefatione* editionis, de mox dicemus, Polycarp. Leyſerum in *Hiſtoria tarum & poematum medii aeui* p. 77 ſqq. aliosque. i, Edmundus ſcilicet Martene, in praefat. *Colle- nis nouae veterum Scriptorum, & monumentorum ralium, hiſtoricorum & dogmaticorum, ad res mona- as, eccleſiaſticas & politicas illuſtrandas* Tom. I. *homag.* 1700. in 4. & Tom. V. *Theſauri noui ecdotorum* p. 119. Caſimir. Oudinus Tom. I. *Com- ntar. de Scriptor. & ſcriptis eccleſ.* col. 1268 ſqq. ctores de *l'Hiſtoire litteraire de* France Tom. II. 51. variis argumentis confirmare ſtudent ORIEN- VM Epiſcopum auxitanum, Auxienſium (*Auſcb*) Vaſconia Apoſtolum, & patronum tutelarem, quem npore ſeculi a Chr. nato V. medio, vixiſſe tradunt, *mmonitorii* eſſe auctorem. Quibus argumentis ni- ur Joan. Alb. Fabricius, cum neque Epiſcopum au- tanum, neque illiberitanum, ſed ORIENTIVM emdam natione Gallum, *commonitorium* ſcripſiſſe tuit, vid. in *Biblioth. med. & infim. Latinit.* L. XIIII. 509 ſqq. vbi etiam Caſpar. Barthii error confuta- r, qui in *Aduerſariis* L. XIIX. Cap. VII. col. 904. in *Animadnerſionib. in* Claudiani *Paneg. in nuptias* onorii & Mariae p. 801 ſqq. auctorem eſſe ſuppo- icium dixerat. Quiſquis vero auctor fuerit *commo- torii*, certe id ſaepius in lucem emiſſum fuit, poſt Martini Antonii Delrii editiones. Varias editio- es recenſet Jo. Alb. Fabricius l. cit. Jo. Ni- ol. Funccius in *Commentar. de inerti ac decre- ta latinae linguae ſenectute* Cap. III. §. VII ſqq. . 194 ſqq. vbi etiam editionis *ſalmanticenſis*, quae deo rara eſt, vt etiam a nonnullis viris doctis in du- bium

bium vocata fuerit, mentio facta eſt. Curauit editionem ad exemplar Delrii antuerpienſe Laurentius Ramirez de Prado, illique talem praefixit titulum: S. ORIENTII *Epiſcopi* Illiberitani, *Commonitorium. Iterum emendatum, ac notis ſecundis illuſtratum a* Martino Delrio, *Societatis Jeſu Presbytero. Salmanticae ex artium taberna Arti Taberniel Antuerpiani* 1604. Tanta ſollertia ac diligentia a Typographo exſcripta dicitur in praefatiuncula praemiſſa, vt ne vnicum in illo erratum typographicum inueniatur. Praefatiuncula ipſa talis eſt:

Heus tu amice ac ſtudioſe lector

Induſtriam & diligentiam terſi Typographi attende & lauda. Licet enim exacte & adcurate perluſtres omnia, nullum inuenies mendum. Miraculum! quamuis exiguo in libro. quod & in longo opere futurum ſperat Typographus noſter

Non fumum ex fulgore, ſed ex fumo dare lucem Cogitat. - - -

Hoc tibi latere nolui ſtatim ipſo in limine. Lege. Cum paucis editionem rariſſimam videre contigit, Laurentii Ramirez de Prado praefationem heic inſerimus integram:

D. Laurentius Ramirez de Prado
Pium & res hiſpanas *amantem lectorem ſaluere iubet.*

Primum, Lector optime, εὐαγγέλια. *Reduces tibi narratio in* Hiſpaniam *viros duos* Hiſpanos, *quos non minoris a te, quam a me fieri ſpero. Alterum ſanctiſſimum Praeſulem* Illiberitanum, Hiſpaniae Tarraconenſis *decus, quem tamen ſcias multa iam ſaecula in cœleſtem beatorum cœtum receptum immortalitate frui reuertitur tandem ad* Hiſpaniam *ad viuum expreſſum in hoc libro verſibus compoſito, quibus olim* Apollinaris Sidonius (*ah quantus vir!*) *mirandam in modum delectabatur. Alter eſt* Martinus Antonius Delrius, *Sacerdos*

s Societatis Jesu, qui ad nos reuersus librum hunc suis Hispanis *attulit. Dolebis si sapis tantam ;em, nobilitatem, industriam, tantam rerum omnium arum humanarumque cognitionem tamdiu ab* ınia *peregrinatam absuisse. Gratulare nunc* Hiae *toti, quod is relicta* Flandria, Germania, Au- *& illis septentrionalibus regionibus, in quibus tot, sque vtilitates suis vigiliis, suis laboribus, sui capiriculis catholicae Ecclesiae peperit, postquam sui vis gloria compleuerit,* Hispanos *suos tandem rerit, & ad eos, longo temporis interuallo migraue- Ego, qui hominem ex doctissimis operibus iam diu ueram, & miratus fueram, nunc autem cum eo a amicitia coniunctus, humanitatem summam, & ssimos eius mores amo vehementer, volui beati* ENTII *libellum* Louanii *primum in lucem emisnunc iterum operis excudendum tradere, vt de te odocunque bene mererer, & vt sanctissimi* Hispani *poemata haberes, & scires etiam,* Martinum Anım Delrium *apud nos in* salmanticensi *Collegio norari, cuius notas ab eodem recognitas adiungimus* ENTIO, *vt, si forte adeo fueris in politiori littea peregrinus, qui hunc virum ex aliis operibus non scas, possis ex his Notis tanquam ex vngue leonem. ex nostro* salmanticensi *Museo XV. Kal. Octobreis CIIII.* Pluribus illam editionem verbis descri- Vir celeberrimus Joannes Erhard. Kappius, in *n Beitraegen von alten vnd neuen Theologischen en* &c. an. 1752. p. 20 sqq. Omnes autem ENTII editiones antiquiores, in quarum numeetiam riuiniana referri debet, *librum Commonito*ıntum *primum* ob oculos ponunt. *Librum secun-* primus e situ & obliuione, produxit Edmundus :ene, qui illum e peruetusto ecclesiae S. Martini ıensis codice descripsit, quem ante annos circi-)CCC. exaratum existimat, & cum aliis eiusdem ENTII versibus heroicis *de natiuitate domini,* sticho elegiaco *de epithetis Saluatoris,* carmine hexametro

praefatione Tom. III. *de antiquis ecclesia*
thomag. 1702. in 4. Nonnulla etiam in
ne editione reprehendit, & emendauit
Eccardus in *monatlichen Auszügen von*
herausgegebenen nützlichen vnd artigen
1701. menſ. Octobr. p. 23 ſqq. Ad Ed
tene ſuam poſtea editionem recenſuit, v
caſtigauit, additis virorum doctorum *a*
bus, praemiſſiſque *prolegomenis* Henricus
Schurzfleiſchius, *Viteb*. 1706. in 4. Ill
ORIENTIVM *ſupplemento auctum*, *ſiue*
Bibliothecae oxonienſis *recenſionem*, *item*
ſteriores ad Lib. II. ORIENTII, *Vinaria*
Tandem Edm. Martene S. ORIENTII
rium, ad manuſcriptum codicem, & adnota
mirii, cuius vero nomen tacet, emenda
Theſauro nouo Anecdotorum Tom. V. *Pa*
fol. vbi ſecundum locum occupat p. 19
Filip. le Cerf *Bibliotheque hiſtorique &*
Auteurs de la Congregation de St. Maur
Jo. Alb. Fabricii *Bibliotheca med. & in*
l. cit. die *Nachrichten von einer* halliſche
Tom. VI. p. 28 ſqq. Id heic etiam obſe
quod editio riuiniana, Jacobo Wellero d
typothetarum erroribus deformata fuerit

CCXIIII.

a *Diui* FVLGENTII *Afri, Episcopi Ru-ensis.* Librorum multorum accessione, 'ersa pagina exprimuntur, locupletata. ›iac *apud Christophorum Plantinum, Archi-›hum regium MDLXXIV.* (1574). *Cum* 'io *Reg. Maiest. ad Sexennium sub sig. de la* in 8. pp. 691.

tionis hodie satis rarae, quam *typis & impensis,* fine legitur, Christophor. Plantini *excudit* Joan-;asius *Typogr. iurat.* 1573. in se suscepit curam .es Vlimmerius louaniensis, Justi Lipsii, & Joan-osterii discipulus, qui e codice, quem ipse pos-t, MSto, cum exemplari msto, monasterii Fon-atae Mariae, prope Arnhemum, & editione Lau-Surii, in *Sanctorum vitis,* collato, *vitam* S. FVL-'II, per quemdam eius discipulum scriptam, e e vero gemblacensis Bibliothecae, *librum ad iones* Ferrandi, & *duos libros de remissione pec-m,* qui antea nondum editi erant, huic editioni ›uo addidit. Libros praeterea prolixiores, in . diuisit, sacrae scripturae loca diligenter notauit, iata quaedam loca veterum codicum subsidio dauit. Cum vero Vlimmerius, sacrarum virgi-Amstelodami Praesul, variis districtus curis, prae-iem scribere non posset, Christophori Plantini toris rogatione permotus, *praefationem* conscri-oannes Molanus, cui librorum visitatio, tunc tem-commissa Louanii fuit, in qua varia lectu digna VLGENTIO, eiusque operibus editis & inedi-periuntur.

LGENTII, ruspensis in byzacena Africae pro-a Episcopi, Calend. Januar. DXXXIII. anno is LXV. mortui, *vita,* a discipulo anonymo com-, variis *Operum.* FVLGENTII editionibus prae-

bert. Fabricii *Biblioth. med. & infim. L*
p. 661 sqq. vbi etiam variae *Operum*
editiones recensentur. Omnium optima
tio, quae hoc titulo prodiit: S. FVLC
scopi ruspensis *Opera, quae sunt publici i*
manuscriptos codices plures, nec non ad
quiores, & castigatiores emendata, aucta
omnia volumen nunc primum collecta.
Guilielmum Desprez 1684. in 4. Recen
satis exacta in *Actis eruditor.* lipsiens
p. 543 sqq.

Joannes Vlimmerius diem obiit sup
1597. die III. Febr. variaque reliquit
rum titulos adtulit Jo. Francisc. Foppe
belgic. Tom. II. p. 747. vbi etiam ho
chro, Louanii, inscriptum epitaphium le

Ingenium sortitus eras pernobile quale
Attribuit caris largior aula poli.
A puero pietas, caelo gratissima virt
Insedit, stimulans subdere colla De
Hoc melior factus, commercia noxia
Effugis, & patrii commoda lauta
Numine correptus diuina lycea freque
Quae de Martini *nomine nomen l*

Inde gradu facto, sublimes scandis honores
Exercens propriae sceptra decora domus.
Jam tantis opibus tam lauta dote beatus,
Tangebas facili sidera celsa manu:
Sed nihil in rebus mortalibus vndique felix,
Perpetimur varias sorte premente vices.
Tu tamen interea fidei sanctique laboris,
Accipis emeritae praemia militiae.

OBIIT ANNO M. D. XCVII.
FEBR. III. DIE.

nendatione igitur indigent, quae in *lexico eruditor.* om. IIII. col. 1670. de anno Joannis Vlimmerii iortuali, leguntur.

Joannes Molanus, siue vt Belgarum lingua vocaba- vernacula, Vermeulen, louaniensis, S. S. Theolog. & in publico Academiae gymnasio Professor, apo- licus ac regius librorum Censor, regii Theologo- n seminarii, in academia louaniensi anno 1579 per ilippum II. erecti, primus Praeses, ecclesiae loua- nsis Canonicus, multis editis libris inclaruit, obiit Louanii anno 1585 die XIIX. Septembr. ae- is anno LII. Vitam illius e variis auctoribus con- it, & descripsit Niceron in *Memoires* Tom. XXVII. 339 sqq. Conf. Joan. Francisci Foppens *Bibliothe-* belgica Tom. II. p. 694 sqq.

CCXV.

es grandes croniques & Annalles de France. in fol. Tom. II.

Communicauit operis oppido rari descriptionem biscum, bibliophilus, quem semel iterumque ho- is caussa nominauimus, cassellensis, qui vehemen- dolet, quod Tomi I. folia tria priora exeisa fue-

 runt,

mont siue Gormontii, typographum d
ter typographos gallos, primus exstit
libros graecos & hebraicos, duce Fran
ambacaeo typis expressit. Quatuor lib
rum titulos, quos is primum anno 1507
in Michael. Maittaire *Annal. typogr.*
& 184. Inter libros hebraicos primus
tica hebraica, quae a Michael. Maittair
anno 1508. prodiisse dicitur. Conf. p
secundi Tomi *chronicorum* francicorum
graphi leguntur verba: *novellement im*
& furent achevees mil cinq3 cēs X.
chronicon characteribus gothicis excusu
mum singulare habet, quod Tom. I. fo
haec talia de Joanna papissa legantur
qui par inconvenient fut esleve pape. E
vint ung grant scandale en leglise de R
Angleterre *avoit une jeune fille de mer*
& grant engin, de laquelle ung jeune esc
ra, & en habit dhomme la mena jusque
il alla estudier. Et la dicte fille estant a
lier comprenoit toutes sciences dont elle
& lire. A la parfin ils sen vindrent
icelle estant comme dit est en habit dh
tions & argumentations de diverses

'e fille fut ung homme lesleurent concordamment en e, & fut sacree & nommee Jehan, *& tint le Siege x ans cinq3 moys & quatre jours. Et ce pendant saccointa dung sien cubiculaire q̄ le grossa, (qui grossa) mais dieu, qui ne voulut longuement souf- r ung tel opprobre en son eglise permist que en allant cheu auchant* (chevauchant) *par la ville de* Rom- *elle enfanta publicquemment en la rue & illec mou- . Et nest point le dit* Jehan *pour la detestination ce fait & difformité du Sexe mis au cathalogue des es & est escript delle se verset dont tous les mots se mencent par P. qui fut fait dung des Cardinaulx de* nme Papa pater patrum papiſſa peperit partum &c. tat etiam in hoc *chronico* epiſtola, quam Philippus cher Galliae rex, ad Bonifacium pontificem, in itrouerſia ob bullam pontificiam anno 1296. pro- lgatam, quae verbis inchoatur: *Clericis laicos*, in- ii animorum contentione, cum curia romana agi- ı ſcripſiſſe perhibetur. Eſt illa epiſtola eiuſmodi bis concepta: Philippus *dei gratia* francorum *rex* ıifacio *se gerenti pro summo pontifice salutem mo- am siue nullam. Sciat tua maxima fatuitas in tem- alibus nos alicui non subesse, aliquarum ecclesiarum praebendarum vacantium, collationem ad nos iure io pertinere & percipere fructus earum contra omnes essores viriliter nos tuere, secus autem credentes fa- s reputamus atque dementes. Datum* &c. Reſpon- autem illa epiſtola fuiſſe dicitur, ad litteras, ab ſcopo apamienſi primo, Bernardo Saiſſeti, Ponti- s legato, nomine Pontificis, Philippo regi traditas: ıifacius, *Episcopus, Seruus seruorum Dei*, Philippo .ncorum *Regi. Deum time & mandata eius ob- ua. Scire te volumus, quod in spiritualibus & tem- alibus nobis subes. Beneficiorum & praebendarum te collatio nulla spectat; & si aliquorum vacantium lodiam habeas, fructus eorum successoribus reserues; si quae contulisti, collationem eiusmodi irritam de- nimus; & quantum de facto processerit reuocamus.*

 Aliud

CCXVI.

Textus arithmetice communis: q sterio fere cunctis in gymnasii solet legi! correctus corroboratusqu quadam atque prius non habita con a CONRADO *Norico artium liberaliu lipsensis magistro!* summo labore & di tur. in fol. folior. 25.

Hic titulus praefigitur *textui arithm nis,* cuius in fine Martini herbipolen typographi addito nomine conspiciunt

In duas *arithmetica communis* distir Partis primae argumenta haec sunt.

1. *Numerus mathematicus diffinitur at*
2. *De speciebus numeri imparis atque tionibus.*
3. *De tribus speciebus numeri paris d non satis est dictum* scilicet *de nume*

6. *De superparticularis eiusque speciebus & earum generationibus.*
7. *De tertia specie inaequalitatis, quae dicitur superparciens &c.*
8. *De multiplici superparticularis.*
9. *De multiplici superpartiente.*
10. *De habitudine aequalitatis ad inaequalitatem, & contra.*

In secunda parte agitur.

1. *Quo pacto inaequalitas ad aequalitatem reducatur.*
2. *De figuris geometricis similitudinem cum numeris habentibus.*
3. *De numero lineari.*
4. *De numero superficiali atque speciebus eius, earumque generationibus.*
5. *De numero solido.*
6. *Alia diuisio numerorum solidorum cum suis procreationibus.*
7. *A quibus omnis numerus procreatur.*
8. *De numero quadrato altera parte longiori & numero antelongiori.*
9. *De proportionibus & medietatibus ad Musicam spectantibus.*
10. *De medietate arithmetica.*
11. *Proprietates medietatis arithmeticae.*
12. *De medietate geometrica.*
13. *Proprietates medietatis geometricae, quae quatuor sunt.*
14. *De medietate armonica.*
15. *De aliis medietatibus. Denarius numerus compleatur.*
16. *De perfectissima medietate.*

ltimam paginam complet CONRADI norici *ad* *ectabilem & eximium Facultatis artium academie* psensis, *Decanum venerabilem, septem artium libe-* *lium magistrum, vtriusque iuris Baccalarium do-*

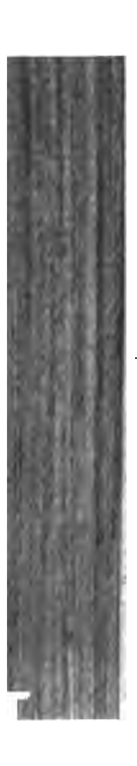
nes, illiusque vtilitatem exponit. In fin
rii haec legimus verba: *Commentaci*
(arithmeticae) *communis a Mgro* CONR
sole in tertia parte aquarii Anno salutis
te! referva! & in Hemisperio insignis
psensis *publice lecta*. Haec verba exci
rum que commentacione cursorie tractan
scriptum legitur *Finis tabule 1503*. Con
Leichii *Anal. typograph.* lipsiens. p. 82.

Fuit iste CONRADVS, qui patrio
nomine TOCKLERVS, ex vrbe norimb
dus, quam ob caussam more illorum tem
RADVM, in scriptis suis, se adpellare c
cum. Non incelebris inter Doctores l
Siquidem is *professioni physiologicae* con
casionem dedit, quae propterea hodiern
norica, siue *tockleriana* adpellari solet.
le anno 1530. d. X. Junii, fine prole
aliquot millia florenorum relinqueret, Se
sis, hoc potissimum titulo, haereditaten
quod TOCKLERVS domicilium suum,
gio academico, sed in ciuitate, sub senat
ne habuerit. Id aegre ferens Senatus
qui TOCKLERVM ciuem academicum

Wir Georg, von Gottes Gnaden, Hertzog zu Sach-
n, Landgraff in Düringen, und Marggraff zu Meis-
n, thun kund und bekennen, nachdem und als der
chgelahrte, unser lieber getreuer Herr CONRADVS
oricus, der Artzney Doctor, Seeliger, allhier ohne Ver-
dnung eines Testaments, oder letzten Willens verstor-
n, und etliche Parschafft, Bücher und Kleider nach
h gelassen, der sich der Rath allhier, als Erbloß ver-
rbenes Güter anzumassen unterstanden, wie sich denn
ch, auff ihr hin und wieder ausschreiben, niemandes
nden, der bemeldtem Doctori, Blutshalben verwand,
d zurecht sein Erb seyn mögen. Wol hat sich sein
iener, Johann Weinstein, einer Forderung darzu an-
masset, eines Verzeichnüß halben, so er bey etlichem
lde, als solte es ihm zustaendig seyn, funden; Aber
würdigen und hochgelerten, unsere liebe Andächti-
und Getreuen, Rector, Magistri, und Doctores, un-
Vniversität, allhier zu Leiptzig, haben sich deshal-
n an uns beklaget, und verhoffet, daß solche Parschafft
en solte seyn heimgefallen, die weil bemeldter Doctor
ricus ihnen eingeleibet blieben, und also erbloß ver-
rben, daraus denn zwischen ihnen und bemeldtem
ch Irrung entstanden.

Auff daß nun solches alles hingeleget, und sie sich in
eiterung von allen Theilen nicht dürffen einlassen, so
ben wir bey ihnen erhalten (doch einem ieden Theil,
der Fall hinförder also vorfiel seinen Rechten unbe-
nadet) daß sie es mächtiglich bey uns gestalt: und
n also nach, so scheiden und weissen wir, daß solche
rschafft, und was sonsten zu Gelde mag gemachet
erden, und nach bezahleten Schulden überbleibt, zu un-
rn Haenden sol gestalt werden, dargegen wollen wir
uf ein iedes hundert fünff Gülden jaehrlicher Zinnß ver-
chern, die da die haelffte auf nechstkünfftig Walpurgis,
nd die andere haelffte auf Michaelis darnach sollen
ngeben, und von denselbigen Zinsen, sollen obgemeldten
ohann Weinstein, dreyssig Gülden jaehrlich, weiln er

 lebet,

oder künfftig zu solcher Lectur werden v
binden, vnd befehlen, ob irgend einer od
vnter den armen Frantzosen *so in derselb*
seyn, oder hinfür der kommen werden, ihn
ihrer Kranckheit anlanget, daß er ihm a
vergebens mitzutheilen verpflichtet seyn.

Wenn auch obgedachter Johann Wei
halben wird abgeben, so sol alsdenn eine ie
denn dreyen mit zehen Gülden gebessert w
sie also von allen Theilen vertragen.
ohne Gefehrde, zu Vrkund mit vnsern
ten Secret besiegelt, vnd geben zu Leiptzi
nach Exaudi im 1531. Jahre.

Conf. Zachar. Schneideri *Chronicon* lip
1655. in 4. L. VI. p. 298 sqq. Anony
Scriptorum insignium, qui in lipsiensi, v
francfordiana *ad* Oderam *academiis flor*
LVIIII. vbi CONRADVM, *virum in sec*
phia plurimum doctum, & diuinarum li
ignarum, Philosophum, Oratorem, Medicu
maticum insignem, acutum ingenio, & or
dum adpellat. Jo. Guilielmi Baieri *Sc*
Mathematum in Academias & scholas G

CCXVII.

Sphaerae mondi compendium foeliciter inchoat Nouiciis adolescentibus ad Astronoicam remp. capessendam aditum impetrantibus o. breui rectoque tramite vulgari vestigio semo- IOANNIS DE SACROBVSTO Sphaericum usculum vna cum additionibus nonnullis Ira sparsim vbi interfertae sint signatis; contraque emonensia in planetarum theoricas delyramen- IOANNIS DE MONTEREGIO disputationes, m accuratiss. quam vtilis: nec non GEORGII VRBACHII: in eorumdem motus planetarum curatiss. theoricae dicatum opus: vtili serie conxtum, fausto sidere inchoat.

Post haec in eadem pagina, ipsa *Sphaera* IOANNIS DE SACROBOSCO inchoatur. Opponitur paginae huic figura, Astronomiam sedentem exhibens, cuius ad dextram stat *Vrania musa celestis*, ad sinistram Ptolemaeus *Princeps astronomorum*. Libellus figuris astronomicis ornatus. In fine legitur: *Hoc quoque sideralis scientie opusculum Impressum est* Venetiis *per Magistrum* Gullielmum de Tridino de Monteferrato *Anno salutis M CCCC LXXXXI.* (1491) *die XIIII. Januarii.* Folia numeris insignita non sunt. Forma est in 4. sed 8 folia semper vnica littera insigniuntur litterarumque series ad F. pertingit. Character latinus.

CCXIIX.

* Libri, qui *asterisco* notati sunt, mathematici rari, e bibliotheca ABRAHAMI GOTTHELF. KAESTNERI P. P. in academia lipsiensi, celeberrimi, amici nostri, nobiscum beneuole communicati fuerunt, a quo etiam recensionem, quam legis, accepimus.

Quatuor folia ex singulis plagulis con
litteraeque plagularum indices nouem
beti. Custodes & foliorum numeri n
legitur: *Impressum fuit hoc opus diligent*
vitate Bononiae, *Regnante inclyto Princi*
Joanne Secundo Bentiuolo *per* Iustiniar
ria *MCCCCLXXXXV.* (1495) *die X*
Character Gothicus. Vid. Mich. Maitt
pogr. Tom. I. p. 606.

CCXVIIII.

* Libellus desideratus super celesti
indagatione sine calculo.

Motus caelestes machina quadam rep
ber forma quadripartita plag. 6. *Et hic*
nis canonum libri desiderati equationis
tuum sine calculo in honorem syderum
& nos conseruare dignetur in euum. An
pen̄. *per* GVILLERMVM EGIDII
ex Zelandia. 1494. Character latinus.
LERMVS EGIDIVS wiskerckius, Zel
maticus, auctor libri est, vt ex alia lib

CCXX.

ibellus ysagogicus ABDILAZI id est *Serui gloriosi Dei*, qui dicitur Alchabitius ad Magisterum iudiciorum astrorum interpretatus a IOANNE HISPALENSI scriptumque in eumdem IOHANNE SAXONIE editum vtili serie connexum incipiunt.

Haec litteris latinis maiusculis in fronte paginae. Sequitur in eadem pagina libri astrologici initium, cuius plagulas 14. in 4. complexi finis est: *Finitur scriptum super alchabitum ordinatum per* IOHANNEM DE SAXONIA *in villa* parisiensi *anno 1331. correctum per artium & medicinae doctorem dominum* Bartholomaeum de Alten & Nusia. *Impressum* Venetiis *per* Johannem & Gregorium de forliuio *fratres. Anno salutis MCCCCLXXXXI.* (1491) *in die XXVI. Julii.* Conf. Christophor. Hendreich *Pandect.* brandeb. p. 128. Jos. Simleri *Bibliotheca* p. 413. Jo. Alb. Fabricii *Biblioth. med. & infim. Latinit.* L. IIII. p. 30. vbi adnotauit IOHANNEM DE SAXONIA patrio nomine fuisse adpellatum, IOANNEM DANCK siue DANCKONEM. Conf. L. VIIII. p. 395. Mich. Maittaire *Annal. typogr.* Tom. I. p. 540.

CCXI.

Astrolabium planum in tabulis ascendens continens qualibet hora atque minuto equationes domorum celi: moram nati in vtero matris, cum quodam tractatu natiuitatum vtili ac ornato necnon horas inequales pro qualibet climate mundi. *Con gratia & priuilegio.*

Praeter tabulas astrologicas, figuris ornatus liber, singulis ad singulos gradus singulorum eclipticae signorum,

rum, natiuitatis momento orientium, pertinentibus. v. g. *in primo gradu thauri. Ascendit vir thaurum ducens ad macellum, baculum tenens in manu. Homo carnifex erit.* Liber forma quadripartita impressus. In fine legitur: *Opus Astrolabii plani in tabulis a* IOHANNE ANGELI *a nouo elaboratum explicit feliciter impressum* Venetiis *per* Johannem Emericum de Spira allemanum. *Anno salutis millesimo quadringentesimo nonagesimo quarto* (1494) *Idus Junii.* Character gothicus. Vid. Mich. Maittaire *Annal. typogr.* Tom. I. p. 584. vbi librum in fol. editum, illique *Ephemerides perpetuas*, praemissas esse scripsit. Fuit iste IOANNES ANGELVS Bauarus ex vrbe Aichen oriundus, Medicus, & Astronomiae Professor viennensis, qui Ricciolo teste anno 1512. mortuus est. Reliqua eius *opera* memorantur a Ios. Simlero in *Bibliotheca* p. 336. a Christophoro Hendreich in *Pandect.* brandenburg. p. 186. a Io. Alb. Fabricio in *Bibliothec. med. & infim. Latinit.* L. I. p. 260. Conf. L. VIIII. p. 135. Librum iam inter raros retulit Samuel Engel in *Bibliotheca selectiss.* P. I. p. 136. & Cl. Dauied Clement in *Bibliotheque historique & critique des livres, qui sont difficiles à trouver* Tom. I. p. 332. vbi praeter adductam editionem, duas exstare alias adnotauit Antiquiorem nimirum, quae Erhardi Ratdolt, Augustensis, *viri solertis eximia industria, & mira imprimendi arte, qua nuper* Venetiis, *nunc* Augustae Vindelicorum *excellet nominatissimus*, excusa in calce dicitur Augustae Vindelicorum *MCCCC. LXXXVIII.* (1488) *XXVII. Kal. Nou.* vid. Mich. Maittaire *Annal. typogr.* Tom. I. p. 495. Recentiorem, quam Fabricius in *Biblioth. med. & infim. Latinit.* L. XV. p. 717. Venetiis eulgatam esse scribit. Haud vero satis adcurate Fabricius l. cit. & Niceron. in *Memoires* Tom. XXVI. p. 315. omnem librum Petro d' Abano tribuit, cum tantummodo in illius P. II. quaedam inueniuntur, quae ad Petrum d' Abano referri possunt. Quae illa sint, particula docet *praefationis*, quam Sam. Engel l. cit. adtulit

adtulit: *Subsunt in hac secunda parte figure celi ad medium sexti climatis, cuius latitudo est circa 45. gradus: per duodecim domos verificate, quibus imagines facierum preponuntur, graduumque omnium signorum imagines, ab excellentissimo viro Medicine facultatis* Petro de Abano *elaboratae* &c. Istae vero Petri d' Abano figurae, a Giotto pictore Italorum celeberrimo, eiusque discipulis, in lacunari fori, seu aulae maximae iuris, patauinae, aedificii, quo nihil, tota Italia, magnificentius exstare, scribit Nicol. Comnenus Papadopolus in *Historia gymnas.* patauin. Tom. I. p. 279. mira arte & elegantia depictae fuerunt, vbi etiam hodierno die cernuntur. Vid. Jo. Georg. Keyssl*ers *Neueste Reisen* P. II. *Brief* LXXI. p. 661. edit. *Hanouer.* 1741. Jo. Alb. Fabricii l. cit. L. XV. p. 717.

CCXXII.

ABRAHE AVENARIS *Judei Astrologi peritissimi in re iudiciali* Opera ab excellentissimo philosopho PETRO DE ABANO post accuratam castigationem in latinum traducta. in 4.

Liber charactere gothico exscriptus, in fine haec refert verba: *Expliciunt peritissimi Astrologi* ABRAHE AVENARIS *praeclara opuscula, cum nonnullis particularibus tractatibus egregiis astrorum iudicibus sat conducentibus Arte & ingenio solertis viri* Petri Liechtenstein *in corpus vnum (ad commune diuino huic negocio inbiantium commodum) miro indagine accumulata Impensaque propria pulcherrimis his characteribus excusa* Venetiis *anno virginei partus supra millesimum quingentesimum septimo* (1507) *Pridie Kalendas Junias cum Priuilegio.* Opuscula astrologica, quae heic ABRAHAMO AVENARI tribuuntur, verum aucto-

rem

rem agnoſcunt R. ABRAHAMVM F. MEIR ABEN ESRA, hiſpanum toletanum, quem anno Chriſti 1194 die II. menſis Adar ineuntis Kalahorae, quam Rhodum alii vocant, aetatis anno LXXV. mortuum eſſe memorat *Scriptor Jachaſin* p. 131. a. alii autem hiſtorici iudaici, alio deceſſiſſe tempore produnt. Non vero omnia, ABEN ESRA ipſe compoſuit, ſed quaedam ex arabico in hebraicum ſermonem conuertit, & in illa commentaria ſcripſit. Titulos opuſculorum hebraicos vid. in Joan. Chriſtophor. Wolfii *Bibliotheca* hebraea Tom. I. p. 81 ſqq. Quod ad PETRI D'ABANO verſionem illorum latinam adtinet, *illi* Jacobus Gaffarellus in *curioſitatibus inauditis* p. 218. verſion. lat. Gregorii Michaelis, *Hamburg*. 1676. in 8. *non ſemper cum fontibus conuenire, atque tractatus quoſdam verſioni inſertos eſſe, quos fontes non agnoſcant*, ſcribit. Oſtendit autem Chriſtoph. Wolfius l. cit. p. 82. not. r. Gaffarellum codicem hebraicum minus plenum habuiſſe, cum illi, quos in eo deſiderari dixerit *tractatus*, in aliis codicibus non mutilatis inueniantur. Conf. de R. ABRAHAM. F. MEIR ABEN ESRA, Chriſtophor. Hendreich *Pandectae* brandeburg. p. 20 Jul. Bartoloccii *Bibliotheca rabbinica* Tom. I. p. 54 ſqq. Adriani Relandi *Analecta rabbinica* p. 59 ſqq. Jacques Baſnage *Hiſtoire des Juifs* Tom. V. p. 1609 ſqq. Jo. Henr. Hottingeri *Hiſtor. eccleſ.* Tom. III. Cap. XII. p. 261. & qui omnium optime res ad illum pertinentes expoſuit, Chriſtoph. Wolfii l. cit. p. 71 ſqq.

CCXXIII.

* Tractatus de Stylometris ſiue inſtrumentis quibus quinque ordines Architecturae, methodo qua facilior inueniri nequit expeditius & accuratius longe quam vllo Proportionatorio, in modica

)dica & maiuſcula forma deſignantur. *Inuen-*
r NICOLAO GOLDMANNO *Vratisl. Sileſio.*

Gebrauch dehr Bauſtaebe, durch dehrer Hülf-
die fünf Ordnungen der Baukunſt aufs aller
:hteſte, ja behaender vnd genauer als mit eini-
ı Ebenpaſſer, in groſſer vnd kleiner Form ab-
›ildet werden. *Lugd. Bat. ap. Auctor.* 1662. in
pp. 32. Tabulae aeneae 40.

In fine legitur *apud* Philippum de ero-y. Primus
nter Architectos, non Germanos, ſed omnes, GOLD-
MANNVS ordines adcuratius diſtinxit, proportiones
ubtilius definiuit, columnarumque delineandarum
ationem perſpicue explicauit. Cui negotio his prae-
ipue organis auxilium inſigne adtulit. Sunt vero
Stylometra GOLDMANNI, priſmata triangularia,
quibus ſingulis, ſingulorum ordinum altitudines &
ecphoras inſcripſit, vt eorum ope commode delineen-
tur. Vſum hoc libro latino & germanico ſermone,
verſo vtroque, imo ſaepius ornato docuit. Tam per-
rarus eſt liber, vt pauciſſimi ſint qui eum, pauciores
quam pauciſſimi, qui cum eo *ſtylometra* poſſideant.
Sed tabulis inſtructi Architecti, iam ſecundum eas,
non minus commode pingere ordines didicerunt, vix
amplius impenſas in *Stylometra* facturi, quod aegre
laturus eſſet, procul dubio, ſi ſpiret GOLDMANNVS;
Suum enim ſuadet, vt aurichalci loco, ex argento or-
gana conficiantur, in cuius candore lineae inciſurarum
ſubnigrae magis conſpicuae fierent, haec addit: *ſed
caritas Organi incaſatur: dabo conſilium* Euelioni *pro-
ficuum, abſtine a vitio regionis, & ſumtus temperan-
tia collige, breui tibi media ſufficient, intelliges quan-
tum vectigal ſit parſimonia &c.* Germanice ſcripſit:
*dergleichen Geizhalſe rathe ich, daß er nicht ſo viele
Raenſche ſauſe &c.*

re ordinaire de l' Academie de Be
vend MDCLXXIIII. (1674) *A*
Bertrand in 8. pp. 75. except. foliis

Ne Trompez plus personne o
veil-matin des pretendus savans Ma
l'Academie Royale de Paris. Ou les
veront de quoy se divertir & s'inst
bourg Imprimé par Bertrand, librair
l'Academie de Bertrand, ou il se ven
(1675) *Avec Privilege de Bertrand.*
12. fol. praemissis.

Le Monde desabusé ou la Dem
deux lignes moyennes proport
BERTRAND DE LA COSTE *Colon*
au service de la Republique de Hamb
bourg MDCLXXV. (1675). pp. 40.

Ce n'est pas la Mort aux Rats ny a
c'est la Mort des Matematichiens de l
monstration de la trisection de tous

is la pouvoir trouver depuis dés centaines d'an-
es avant la Nativité de Jesus Christ. Et par mesme
oyen on fait voir la Ligne de la Roulette laquelle
rsonne n'a jamais trouvée: a faute d'avoir eu
scouvert la Quadrature du Cercle par BER-
RAND DE LA COSTE *Colonel d'Artillerie a Ham-
urg. Il est aussi à trouver avec les autres du mesme
uteur à Amsterdam chez Pierre Arenz en la Rüe de
Bourse* 1677. pp. 24. exceptis praemiss. fol. 12.

BERTRANDVS DE LA COSTE, homo portentosi ingenii, praeterito seculo, in suburbio parisino S. Marcelli natus fuerat, & sub Gallis, Polonis, Russis, Danis stipendia fecerat, omnemque fere peragrauerat Europam, donec Hamburgi consideret, ibique per multos annos, in summa paupertate degeret vitam. Praemittitur libello, quem inscripsit *Ne trompez plus personne* epistola gallica, satis longa, quam A. V. les Angles, Jeuerae, in Frisia orientali, an. 1675. d. XXII. Februar. ad Joan. Robertum Chouet, Philosophiae & Matheseos Professorem scripsit geneuensem, in qua praecipue BERTRANDI DE LA COSTE uita narrantur. Vitae tandem Hamburgi pertaesus Amstelodamum concessit, ibique mortuus est. Machinam Archimedis, quam vocat BERTRANDVS, regiae Scientiarum academiae parisinae obtulit, quae cum illam non adprobauerit, hos libellos euomuit, qui admodum rari sunt, & ad paucissimorum hominum cognitionem peruenerunt. Ideam machinae exiguam narrat, ope fili tenuis mille libras sustulisse, idemque confirmat testimonio, a Friderico Wilhelmo Magno, Electore Brandeburgico, anno 1674. d. XII. Maii sibi dato, qui vidit, machinae ope, filo tenui libras 2000 promte tolli. Verba testimonii sunt: — *Son Altesse electorale ayant la curiosite de voir faire l'experience de la dite Machine, a fait venir pres de sa personne ledit Colonel, qui ayant fait faire icy un model de quatre pieds & demy en quarré*, il en a fait

 Te-

dé de porter la Machine dans son parc o
qué qu'elle a encore enlevé hors de Terre
un arbre avec toutes ses racines, proporti
ce de son Model &c. Plura de Machin
sed motum perpetuum, quadraturam ci
sunt difficiliora alia in mathematicis,
sculorum indicant, reperisse se gloriatur,
studiis operam dederit, sed nihil praete
clidis per Henrionem gallice versa leg
aliquod eruditionis mathematicae culm
difficulter ipsi credent geometrae, qui
sculis reperient, magno hiatu mathem
problemata, quasi ipsis insolubilia propo
vel tiro geometriae soluerit, aut de diff
sermonem instituentem, vt se ipsum
Sales vero auctoris, quam insipidi sint,
bellorum monstrant. Imaginem, in p
cidi curauit, procul dubio suam, nomen
bitationem, inscriptione quadam exp
characteres nos quidem legere non
mur, eosque nisi plane effìcti sint, pro
mus. In academia eius, quam fingit, on
vocantur: *Monsieur* Bertrand, *Herr* Be
Bertrand, *Seignor* Bertrand, *Mosci Panié* B
dari Bertrand, *Dominus* Bertrand. *Seonor*

iore libello, oculis subiicitur, sub inscriptione *Voitres renome Mathematiciens*, tres asinos exhibet, quiis adscripta sunt: *Le premier professeur en Mathemaque de sa Societe;* Niguet; *Le Directeur* Caricavi. iribus asini, posterioris nomine insigniti, quatuor itinnabula alligata sunt. Lusit etiam epigrammatis gallicis, in quosdam academiae parisinae socios, ae libello adiiciuntur, cui titulum fecit *Ce n'est s Mort aux Rats* &c. quae heic adscribimus:

L' Epitaphe des Pseudo - Mathematichiens de Paris.

Cy gisent des Mathematichiens
Pourveus de rentes & de biens
Quoy qu'ils ne firent jamais rien
Que faire des vols furts & larcins
Et rober a autruy le sien
Lucifer *avec ses lutins*
Voyant venir ces Happeloupins
Bien venus, dit - il, mes Arlequins,
C'est donc Vous qui faites tant les fins
Avec vos quatre mots de latin
Vous faites les Mathematiciens
Qui n'estes que des Grammairiens
Vous qui n'avés pas un seul brin
De savoir, ny un moustardin
D' Euclide, *semblés estre des Pins*
Vous qui n'estes que des Serins.
Sergeants attachés ces mastins
Et mettés les dans ces Huttins,
Qu' il y demeurent jusqu' à la fin,
Et qu'ils ne sortent de ces liens
Pour ne tromper les gens de biens,
Et que mon cher amy Pasquin
Avec tous les Historiens
Aussy bien Chrestiens que Payens
Avertissent les simples mesquins
Qu'ils se gardent de ses forfantins
Et gravent en marbre avec leur burin

Les rufes & fourbes de ces faquins.
Requiefcant in pice. Amen.

L' Epitaphe de feu Mr. de CATICAVI.

Cy gift le bon CARICAVI
Qui dicit Pater PECCAVI
Le bien d'autruy FVRAVI
Ex Mathematiques ERRAVI
En mes brayettes CACAVI.

Sur feu Mr. de Niguet.

Cy gift ou Niguet *ou Nigaud*
Alias Badin, & Badaut,
Ce Matematichien fi beau
Avoit de l' Efprit, comme un Veau.

Sur feu Mr. de Roberval.

Cy gift ce fat Roberval
Qui croit qu'on ne trouve fon egal,
Quoiqu'il ne foit qu'un Animal
A longues oreilles, ou Bucephal.

Sur feu Mr. d' Auzouft.

Cy gift cet illuftre Auzouft
Des matematichiens le moins fou
Nos queftions il eftime moult
Et dit qu' il les trouve à fon gouft
Quoy qu' il n' en puiffe venir à bout.

Tandem ne quid defit ad genium hominis cognofcendum, addimus libellum *de circuli quadratura,* dominae Bourignon infcriptum effe, cuius ex operibus in rerum diuinarum cognitione, prae qua, fcientiae humanae omnes, nihili fint, egregie fe profeciffe narrat. Retulit Joannes Mollerus in Cimbria *litterata,* quod initio quidem Bourinoniae partibus admodum fuerit addictus, illamque, anno 1676. apud fe, per quinque fere menfes occultauerit, deinde vero tanto profequutus fuerit odio, vt non folum varia contra illam in vulgus fparferit fcripta, conuiciis & calumniis referta, nomen illius apud Confiftorium detulerit ecclefiafticum, fed plebem etiam contra illam concitauerit.

CCXIV.

CCXXV.

Lectura *excellentissimi iuris vtriusque interpretis domini* ANTONII DE BVTRIO, a titulo de translatione prelatorum, vsque ad titulum de officio delegatorum. in fol. form. maior. folior. 66.

Editio oppido rara, litteris gothicis impressa, memoratur e *Catalogo Bibliothec.* vltraiectensis a Michael. Maittaire Tom. I. *Annal. typograph.* p. 478. Initio leguntur haec verba: *Incipit lectura excellentissimi vtriusque iuris interpretis domini* ANTO. DE BVTRIO *a titulo de transla. prela. vsque ad ti. de offi. dele. super quibus titulis dom.* Abbas (Nicolaus de Tudesco, catanensis siculus Abbas panormitanus) *non scripsit, vel si scripsit reperire potest nemo.* In nostro exemplari prima littera initialis nitidissime picta, auroque purissimo, mira arte laeuigato, exornata est. In fine codicis talia reperiuntur: *Lectura praecellentissimi vtriusque iuris interpretis dni.* ANTONII DE BVTRIO *a titulo de transla. prela. ad titulum vsque de offi. dele. super quibus titulis. dni.* Abbatis *scripta aut acta meminimus comperisse neminem. Sagacis attamen viri* Antonii Koberger. Nurembergen. alemanice *partis inibi ciuem & incolam. quam ponderoso labore. vigilantia ac fatigatione solertissime his metallicis litteris elaborata emendata atque exarata finem cepit. Anno salutis MCCCCLXXXVI.* (1486) *III. Kal. Februar. Indictione IIII. De quo laudes non immerito referamus cunctipotenti Deo.*

De ANTONIO DE BVTRIO iam diximus Tom. . p. 78 sqq.

CCXXVI.

Aureus Tractatus de Arbitris d. LAFRNCHI (Lanfranchi) DE ORIANO Vtilis & quottidianus. in fol. form. maior. folior. 19.

 Typo-

Typographi, tituli verbis insignia sua imposuerunt. Liber charactere gothico exscriptus est, & in fine haec adposita habet verba: *Finis Tractatus de Arbitris per excellentissimum V. I. monarcam d.* LAFRANCVM DE ORIANO. *Additis multis aliis questionibus & allegationibus clarissimorum doctorum Impressum* Papie *per* Joannem de Lignano & Girardum de Zeis de Tridino *an. MCCCCLXXXXVIIII.* (*1499*) *d. X. Maii.* Haec verba excipit *tabula questionum & aliorum in presenti Tractatu de Arbitris contentorum.* In Michael. Maittaire *Annalib. Typographic.* librum frustra quaesiuimus. Antiquiorem editionem Michaeli Maittaire aeque incognitam, *Pisciae* anno 1486. impressam, memorant *die Merkwürdigkeiten der Koenigl. Bibliothek zu* Dresden Tom. II. p. 341. In *Tractatu tractatuum* locum inuenit Tom. III. P. I. fol. 206 seqq. In septem distinctus est partes,

I. *quorundam terminorum declaratur significatus.*
II. *Qui possunt esse arbitri vel non succincte panditur.*
III. *qui possunt facere compromissum breuiter ostenditur.*
IIII. *Super quibus rebus, & in quibus caussis potest fieri compromissum plenius reseratur.*
V. *Quot modis compromissum seu arbitrium annulletur.*
VI. *Quot modis finitur compromissum, e sententia Iureconsultorum, &*
VII. *De virtute clausularum, quae adponuntur in compromissis.*

Inclaruit LANFRANCHVS DE ORIANO, brixiensis, tempore seculi XV. medio, & in gymnasio patauino iura diu docuit, e quo sponte discessit, & in patriam se contulit, vbi anno 1488. diem obiit supremum, cum aetatis annum fere XC. adtigisset. Multa scripsit *opera,* quorum titulos adtulit Ioan. Trithemius *de scriptor. eccles.* Cap. DCCCXI. p. 190. Io-

ſias Simlerus in *Bibliothec*. p. 444. Anton. Poſſeuinus in *Adparat. ſacr.* Tom. II. p. 327. Conf. Guid. Panzirolus *de claris legum interpretib.* L. III. Cap. XXXIIII. p. 358. Marc. Mantua Benauidius in *Epitome viror. illuſtr.* p. 484. Nicol. Comnenus Papadopoli in *Hiſtoria gymnaſii* patauini Tom. I. L. III. Sect. I. Cap. XII. num. 63. p. 227. Joan. Albert. Fabricius in *Biblioth. med. & infim. Latinit.* L. XI. p. 712.

CCXXVII.

Commentaria ſuper decreto *cardinalis alexandrini, alias Prepoſiti ſancti Ambroſii nuncupa.* *Cum priuilegio.* in fol. form. maximae, foliar. 273.

Auctor libri, cuius editionem heic adducimus raro obuiam, Iureconſultus fuit, ſuae aetatis celeberrimus, & vir in ſumma dignitate conſtitutus. Nimirum is fuit JOANNES ANTONIVS DE SANCTO GEORGIO, e nobiliſſima de SANGEORGI, Placentinorum familia oriundus, Patricius mediolanenſis, Profeſſor ticinenſis, Praepoſitus S. Ambroſii mediolanenſis, cauſſarum ſacri palatii rom. Auditor, Epiſcopus & Presbyter Cardinalis titulo SS. Nerii & Arohilei alexandrinus, Patriarcha hieroſolymitanus, Parmae, Albani, Tuſculi, & Ducatus praeneſtini Epiſcopus, qui ſeptuagenarius Romae, anno 1509. d. XIIII. Martii, ex hac vita deceſſit. Vid. de illo Guidi Panziroli *de claris legum interpretib.* L. III. Cap. XXXXVII. p. 373 ſqq. Catelliani Cottae *Recenſ. iurisperitor. & Doctor.* p. 530. Joſ. Simleri *Bibliothec.* p. 337. Antonii Poſſeuini *Adparat. ſacer* Tom. II. p. 107. Auguſtini Oldoini *Athenaeum* romanum pag. 379. Jo. Alb. Fabricii *Biblioth. med. & infim. Latinit.* L. VII. pag. 97.

In *primam* tantummodo *Decreti* partem, *super centum & vnam distinctionem, ille commentaria* scripsit, quibus *repertorium* seu tabula praemittitur satis prolixa, folior. 43. In fine codicis litteris gothicis impressi typographus sua insignia adposuit, & verba adscripsit sequentia: *Expliciunt commentaria super decretorum volumina non minus vtilia, quam optimo stilo correcta Reuerendissimi in Xpo patris & domini d* JOH. ANTONII DE SANCTO GEORGIO *dicti de* placentia *patricii* Mediolanensis *alias ecclesie diui* Ambrosii Mediolani *prepositi nuncupati. I. V. lic. & interpretis clarissimi nunc peculiari virtute Cardinalis* alexandrini *dignissimi.* Veneriis *per* Bernardinum stagninum de Tridino de Monferrato *MCCCCC.* (1500). Conf. Michael. Maittaire *Anual. typogr.* Tom. I. p. 725. De eiusdem Jureconsulti *Commento dignissimo super quarto libro Decretalium* Papiae *per Magistrum* Antonium de Carchano *anno a natali Christi MCCCCXC.* (1490) *octauo Calend. Jul. Impensa* Jo. Francisci de Nebiis de Burgo *ciuis* Papiens. in form. maior. impresso, vid. *die Merkwürdigkeiten der kœnigl. Biblioth. zu* Dresden Tom. I. p. 297.

CCXXIIX.

NICOLAI *Abbatis* Lectura super Primo Decretalium cum lectura *Dni* ANTON. DE BVTRIO super titulis super quibus *Dnus Abbas* non scripsit. in fol. form. mai. folior. 152. 78. & 118.

Codicem vetustum possidet, illiusque descriptionem nobiscum communicauit I. B. Cramerus Bibliopola cassellensis. Characteribus typorum gothicis exscriptus est, titulo, & litteris florentibus destitutus, quae rubro caeruleoque colore adpictae sunt. In

tres distinctus est partes, quarum I. NICOLAI Abbatis *lecturam super primo Decretalium*, II. *Rubricam de translatione episcopi vel electi*, *quae in aliis libris vsque in hodiernum diem impressis lecta per* Abbatem *non est reperta*, *nunc vero nouiter inuenta emendatissima exhibetur*, *inserta etiam Lectura do.* ANTONII DE BVTRIO *super titulis*, *super quibus Dns.* Abbas *non scripsit*. III. *Lecturam dni* NICOLAI Abbatis *super secunda parte primi libri Decretalium, exhibet*. Posteriori parti typographus haec addidit verba: *Explicata est lectura dni* NICOLAI Abbatis siculi *super secunda parte primi libri decretalium. Impressa* Basilee *per magistrum* Joannem de Amerbach *Anno dni MCCCCLXXXVIII.* (1488).

De NICOLAO DE TVDESCO, catanensi Siculo, Abbate panormitano, & postea Archiepiscopo, rom. Ecclesiae Cardinale vid. Jos. Simleri *Bibliotheca* p. 525. Anton. Posseuini *Adparat. sac.* Tom. II. p. 497 sqq. Guid. Panziroli *de claris Legum interpretibus* L. III. Cap. XXXI. p. 354 seq. Jo. Fichardi *vitae Jureconsultorum recentior.* p. 421 sqq. Marci Mantuae Benauidii *Epitome viror. illustr.* p. 442. Jo. Baptist. de Caccialupis *Historia Interpret. & glossator. iuris* p. 508. Anton. Mongitore *Bibliotheca sicula* Tom. II. p. 98 sqq. Jo. Alb. Fabricii *Bibliotheca med. & infim. Latinit.* L. XIII. p. 393 sqq. cet. Omne suum studium in primis in iure pontificio explicando collocauit, idque Catanae, Senis, Parmae & Bononiae, maximo cum adplausu docuit, & ideo *Lucernae iuris pontificii* cognomen obtinuit. Cum ab Alfonso Arragoniae rege, cum Cardinale tarentino, ad Concilium basileense, legatus missus esset, pontificis auctoritatem, & iura, insigni animi feruore strenue defendit. Vid. Aeneas Syluius *de gestis Concil.* basileensis Libr. I. in *Operib.* p. 5 sqq. edit. *Basil.* 1551. in fol. Jacques Lenfant *Histoire de la guerre des* Hussites, *& de Concile de* Basle, Tom. II. p. 176 sqq. Guid. Pan-

zirolus l. cit. Mortuus est anno 1445. Eius quidem sepulchrum aut epitaphium nullum adparere scribit Guidus Panzirolus l. cit. p. 357. sed Augustin. Oldoinus in *Athenaeo* romano, illum in templo cathedrali panormitano sepultum, & hoc epitaphio ornatum esse, prodidit p. 508.

Morte tua Canon, & leges, & iura Quiritum
Occubuere, iacent hoc tumulata loco.
Tu NICOLAVS *eras* TVDISCO *sanguine natus*
Panormi *Antistes, &* Catanensis *eras.*
Eugenio & Basila *discordi pace ruebat*
Nostra fides te duce Concilium.
Nominis, & tituli cumulos, & laudis adeptus
Vnde tuum texit tiara rubra caput.

Opera eius saepius edita fuerunt; E melioribus editionibus esse censetur, quae *Venetiis* anno 1617. VIIII. Tom. in fol. euulgata fuit.

CCXXVIIII.

Consumantissimi (Consummatissimi) *ac eminentissimi J. V. Monarche domini* BENEDICTI DE BENEDICTIS *de perusio.* vtilissima ac quotidiana in materia vltimarum voluntatum consilia: ab omnibus summo cum studio perquirenda. in fol. form. maior. folior. 112.

In fine editionis, litteris gothicis exscriptae, Michaeli Maittaire indictae, haec leguntur typographi verba: *excellentissimi ac famosissimi. V. J. monarce dni* BENEDICTI DE BENEDICTIS *de* Perusio: *Consilia vtilissima & quotidiana: super vltimis voluntatibus feliciter expliciunt.* Venetiis *a* Philippo pincio Mantuano. *sub anno dni* 1501. *die* 24 *Aprilis. Imperante serenissimo d. d.* Augustino Barbadico Venetiarum

ım *duce Inclito*. Volumen complectitur CLXVI.
ilia, quibus *tabula*, siue index adiicitur. Recusa
haec *consilia Lugduni* anno 1556. in fol. testatur
istophor. Hendreich in *Pandectis* brandeb. p. 504.
uguftin. Oldoinus in *Athenaeo augusto* p. 38. edi-
tem memorat *venetam* 1576. Omnes vero scri-
tes editionis prioris oppido rarae, nullam fece-
t mentionem.

uit BENEDICTVS TETIVS DE BENEDICTIS
PRA, Perusinus, Jureconsultus initio seculi XV.
berrimus, Joanne Trithemio *de Scriptor. eccles.*
. DCCCLXXX. p. 210. teste, *vir tam scripturis*
nis, quam philosophorum praeceptis probe exerci-
us, ingenio subtilis, & disputator egregius, multa-
que rerum antiquarum & nouarum notitia insignis.
gymnasio perusino, per multos annos, insigni cum
lausu docuit, & ob veritatis, quod semper prae
ulerat studium, *veritatis amator* cognominatus fuit.
n autem docendo *caprissaret*, aut *miceret*, vt ano-
nius poematis *de animantium vocibus* auctor, eius-
li vocis humanae sonum, qui caprarum voci non
milis est, vocare solet, CAPRAE etiam cogno-
 obtinuit, quod inde in posteros etiam suos
pagatum fuit. Mortuus est, posteaquam multis
tis editis inclaruerat, in patria, & ibidem in aede
Augustini sepultus, marmoreaque statua, in sepul-
 posita, honoratus fuit. Conf. de illo Jos. Sim-
Bibliotheca p. 94. Anton. Posseuini *Adparat. sa-*
Tom. I. p. 633. Guid. Panziroli *de claris legum*
erpretibus L. II. Cap. LXXVII. p. 175. Christo-
r. Hendreich, & Augustini Oldoini ll. citt. Jo.
. Fabricii *Biblioth. med. & infim. Latinit.* L. II.
554. In *lexico eruditorum* Tom. I. bis locum in-
nit, col. nimirum 952. nomine BENEDICTI TE-
I DE BENEDICTIS & col. 1651. nomine BE-
DICTI CAPRAE adducitur, quod παρόραμα forte
Jos. Simleri *Bibliotheca* transscriptum fuit. Haud

loci

ſatis adcurate etiam in *lexico eruditorum* col. 1651. *Conſilia communium opinionum*, inſerta dicuntur *Theſauro communi opinionum Francofurti* 1616. edito. Hoc enim titulo BENEDICTVS DE BENEDICTIS nullum opus euulgauit. Eius *concluſiones, regulae, & tractatus communium opinionum* ſunt, qui in *Opere communium opinionum, ſeu receptarum Juris ſententiarum* a Joann. Fichardo *Francof. ad Moen.* 1571. edito, locum inuenerunt.

CCXXX.

Repetitiones. *d.* AZONIS Prohemium ſuper decretum vtiliſſimum. Titulus libri decretorum. Repetitio. c. Humanum genus. I. diſt. Repetitio. c. Nos in quemquam. II. q. I. Repetitio c. ſicut ſine. II. q. I. Repetitio. c. Ideo el. I. II. q. VI. Repetitio. *d.* ARNALDI DE SOLERIO. Super. c. Si pater filium. de teſtamentis in ſexto. Repetitio. *d.* ROSELI *de Aretio.* ſuper auct. (authent.) Ingreſſi. c. de ſacroſan. eccle. Tractatus ſiue ſummula domini BONICONTI *filii Joannis Andree* de appellationibus interpoſitis in cauſis beneficialibus. *Eiusdem* Tractatus aureus. de accuſationibus & inquiſitionibus. Tractatus ſiue queſtiones XL *domini* FEDERICI *de Senis.* Super materia permutationum beneficiorum vna cum tabula domini Lapi de caſtilione. Tractatus. *d.* JOANNIS CALDERINI vtiliſſimus. Super materia interdicti eccleſiaſtici. in fol. form. maior. folior. 42.

Vberioris recenſionis non indiget collectio rara, cum titulus ſatis prolixus opuſculorum, quae vno compre-

mprehensa sunt, fasciculo, argumenta satis decla-
:. Codex litteris gothicis exscriptus, cum insigni-
s typographi, hanc in fine adpositam habet clausu-
a: *Explicit quottidianus hic tractatus de interdicto*
lesiastico dni JOANNIS CALDERINI *vna cum*
bus aliis tractatibus & repetitionibus quampluri-
r infrascriptorum iureconsultorum dni AZONIS.
i ARNALDI DE SOLERIO. ROSELLI de are-
: BONICONTI *filii* Joannis Andree: ac *dni* FE-
RICI de Senis *in iure pontificio vtilissimis. Sum-*
studio ac diligentia nouiter impressis Venetiis *per*
annem & Gregorium de gregoriis *fratres* 1496. *die*
Decembris. Michael Maittaire illius nullam ha-
sse videtur cognitionem.

De AZONE DE RAMENGHIS Decretorum Do-
re, *iuris monarcha*, vid. quae Tom. I. p. 580 sqq.
:imus.

ARNALDI DE SOLERIO nomen inter Jurecon-
tos haud adeo celebre est. Etenim neque Mar-
Mantua Benauidius, neque Joannes Baptista de
cialupis, neque Joannes Fichardus, neque Gui-
Panzirolus, neque alii, qui clarorum legum in-
)retum exposuerunt vitas, illius fecerunt mentio-
a. In subscriptione *repetitionis C. si pater filium*
estamentis in VI. D. vtriusque iuris Professor, &
andensis ecclesiae in Catalonia adpellatur Canoni-
Nicolaus Antonius in *Bibliotheca* hispana illum
e omisit. Eadem illius *repetitio* locum inuenit
rimo volumine Collectionis *Repetitionum diuer-*
m doctorum iuris, in iure canonico, impressae Me-
ani *per* Joannem Angelum Scinzenzeler *anno do-*
i 1513. in fol. vid. *die Merkwürdigkeiten der*
igl. Biblioth. zu Dresden Tom. III. p. 163 sqq.

Gens ROSELLORVM siue ROYSSELLORVM
id arretinos clarissima, magnos procreauit & ce-
errimos viros, qui in iuris prudentia insignem no-
ais ad posteros famam transmiserunt. Inter il-
los

los prae ceteris eminuit ANTONIVS ROSELLVS, cuius vitae, & rebus gestis, Guidus Panzirolus Libro III. *de claris legum interpretibus* Caput tribuit XXXVI. vbi simul p. 363. docet, quod ex fratre Antonius nepotem habuerit ROSELLVM DE ROSELLIS, qui a Martino V. Pontifice rom. ad Ladislaum Poloniae, & Carolum Galliae regem legatus missus fuerit. Is ipse sine dubio est ROSELLVS, cuius in hac collectione *Repetitio super auten. ingressi C. de sacrosancta ecclesia* exstat. Composita dicitur in subscriptione, *in ciuitate* firmana, *vbi tenebatur curia generalis* Marchiae anchonitanae *Millesimo trecentesimo septuagesimo* (1370) *die XVIIII. mensis Octobris, Anno septimo lecturae eiusdem ordinarie.* In collectione *Repetitionum*, quam modo citauimus, *mediolanensi* legitur Vol. I.

Praeter duas filias Nouellam, & Betinam, e legitimo matrimonio procreatas, Joannes Andreae, bononiensis, Jureconsultus celeberrimus, filium etiam habuit naturalem BANICONTIVM, siue, vt heic adpellatur BONICONTIVM, Decretorum Doctorem. Quae illius fuerit mater, non constat. Si Petri Baile coniectura locum obtinuerit, istius ancillae BANICONTIVS fuit filius, de qua in Poggii florentini *Facetiis* haec legitur historia: Joannem Andream, *Doctorem* bononiensem, *cuius fama admodum vulgata est, subagitantem ancillam domesticam vxor deprehendit. Re insueta stupefacta mulier, in virum versa:* Vbi nunc, *ait*, Joannes est sapientia vestra? *ille, nil amplius locutus:* in vulua istius, *respondit*, loco sapientiae admodum adcommodato. Versibus hanc narrationem expressit gallicis Bernardus de la Monnoye:

Jean, *dit* André *fameux Docteur és loix,*
Fut pris un jour au péché d'amourette:
Il accolloit une jeune soubrette.
Sa femme vint, fit un signe de croix.
Ho, ho, *dit-elle*, est-ce vous? non je pense;
Vous, dont par tout on vante la prudence.

Quid

est devenu cet esprit si subtil?
ion André, *poursuivant son negoce*,
teux pourtant, Ma foi; *répondit-il*
lence, esprit, tout gist dans cette fosse.
Baile *Dictionaire historique & critique* Tom.
26. not. B. Conf. de BANICONTIO, & scri-
is Guid. Panziroli *de claris legum interpreti-*
III. Cap. XVIIII. p. 339. Joan. Fichardi *vi-*
reconsultorum recentiorum p. 410. In *Tra-*
ractatuum, legitur *Tractatus de Adpellationi-*
om. V. fol. 45 sqq. *de adcusationibus & in-*
nibus Tom. XI. P. I. fol. 5 sqq. Posterior
exstat in Francisci Modii, brugensis, *Sylloge*
m qui scripserunt de praxi rerum criminalium
If. *Francof.* 1587. in fol. p. 11 sqq.
RIDERICO PETRVCCIO de Senis, nonnul-
a nobis prolata fuerunt Tom. I. p. 650 sqq.
JOANNE CALDERINO, legi poterunt, quae
I. p. 84 sqq. adnotauimus. *Tractatus de in-*
s, insertus fuit *Tractatui tractatuum* Tom.
fol. 325 sqq.

CCXXXI.

iones *Domini* JOANNIS CALDERINI.
etitio super Prohemio decretalium. Repe-
nostra de rescriptis. Repetitio. c. manda-
scriptis. Repetitio c. ab excommunicato
ptis. Repetitio. c. super eo. de electione.
c. cum in iure de electione. Repetitio
le ordi. cogniti. Repetitio. c. cum intel-
le ordi. cogniti. Repetitio. c. super spolia-
ordi. cogniti. Repetitio. c. cum dilectus.
poss. & proprietatis. Repetitio. c. post
de probationibus. Repetitio c. dilecto-

Repetitio super. c. Postulasti de p
Repetitio ALEXANDRI DE ANTIL
tibi qui de rescriptis in VI. Rep
CISCI ZABARELLE. c. vt animaru
tur. li. VI. in fol. form. mai. folior

Ex eadem officina typographica,
nobis iam descriptus prodiit, hic etia
gatus, atque iisdem litteris gothicis
In fine haec leguntur verba: *Imp*
per Joannem *&* Gregorium de grego
domini 1496. *die. XVII. Octobris.* Cu
Boniacobus Scotus, vtriusque iuris
JOANNIS CALDERINI commend
modi praemisit praefatiunculam.

Boniacobus scotus *vtriusque iuris d*
salutem.

Plerosque sepe viros animaduerti: a
professores adeo luculenter vtriusque iu
terpretatos fuisse. vt eorum sublime ing
am scientiam non in his mundi partibu

interpretatus sapientiam. O quicunque ad veritatis cognitionem: qua nullus: teste Lactantio *in principio: suauior animi cibus: conscendere apprime delectaris: opus istud summo studio diligentique auctoris lucubratione elimatum ardenter suscipe: susceptumque amplectere: amplexumque inter vlnas fouendum: & die noctuque perlegendum perscrutare sepius enim visum prestantius redolebit & dulcius degustabitur. Hic enim non* Romulum *&* Remulum (Remum) *non reges quinque: non imperatores* romanos: *non* fabios: *non* fabricios: *non* Curios. *non* Metellos: *non* Catones: *non* Camillos: *non* Scipiones *vt* Eneas *in* Veneris *scuto conspexit. Hic profundissimas presertim canonum difficultates adeo reseratas & lucidas auctor erumpit: vt postposita aliorum librorum reuolutione lector hinc clarissimus emergat. Sunt inquam auctoris opiniones adeo sancte irrefragabiles & stabilite: vt non minus omnes laudent & obseruent quam si ab illo septem sapientum* grecie *principe prolate fuissent; qui testante* Aristotele. 2. *li. politicorum leges compositas* atheniensibus *dedit summi ponderis auctoritatis & temperantie: & alibi in* 2. *li. inquit* Justinus *quod tanto cum temperamento leges dedit vt parem gratiam a senatu & plebe contraheret quamquam plebs & senatus in summa prius dissentione fuissent: vnde de eodem suaui eloquio* Valerius *verba facit: si illis legibus* Athenienses *vsi fuissent sempiternum fuissent habituri imperium. Non insuper minorem vim ac potestatem habent eiusdem auctoris decreta & sententie: quam apud* Lacedemones *olim summi philosophi ac principes leges habuerunt: qui vt inquit de ingratis* Valerius *sanctissimas & obseruandas* lacedemoniis *leges dedit amandas quidem ac excolendas plurimum. Hortor itaque te lector vt hunc auctorem qui ceteros antecellit habeas legas & iugiter studeas cuius suauis degustatio quanta sit non verbis exprimi. sed experientia & studio comprehendi & cognosci potest. Hic tandem veritas non quottidiano & celeri legendi cursu. sed diligenti. vt repetentium moris est lucubra-*

 tione

GASPAR CALDERINVS, Ioannis fili
VI. Pontificis consiliarius, tantam inter
nominis sibi parauit famam, vt nisi patr
rit, illi tamen par, omni ex parte, & ae
sendus. Animo paullo elatiore fuisse di
Bertoldo Primadico, Equite, & Raimon
Comite, de loco, tanta animi obstination
vt ad Robertum Apuliae regem, rem d
eiusmodi sententia litem diremit, quae
minime fauere videbatur. Mortuus B
templo S. Dominici sepultus est, vbi &
epitaphium illius, sepulcro marmoreo, a
frano, Veneto, circa annum MCCCI
conspicitur. Vid. de illo, & operibus ei
ziroli *de claris legum interpretibus* L. II
p. 341. M. Mantuae Benauidii *Epitome*
p. 467. Iof. Simleri *Bibliotheca* p. 217.
nus adcurate adpellat GASPAREM CAL
lai Burtii *Elogium* Bononiae in Ioannis C
schenii *Vitis summorum dignitate & erudi*
Tom. III. p. 90. vbi hoc legitur disticho

CALD*Aque* RINA *domus, nam* GASP
annet

ALEXANDRI DE ANTILLA siue DE ANTILLO,
rentini, nomen, inter Jureconsultos, haud adeo
rum est. Praeter pauca enim, quae de illo retulit
ius Negri in *Storia degli Scrittori* fiorentini, Josias
nlerus in *Bibliotheca*, & Christophor. Hendreich
Pandectis brandeburg. nihil apud Scriptores, Jure-
sultorum biographos, de illo relatum legimus.
m praeter ea Julius Negri dubitauerit, an de scri-
s ALEXANDRI DE ANTILLA, quidpiam sit im-
ssum, collectionis nostrae raritas, facile inde col-
i poterit.

De FRANCISCO SABADINO, siue ZABARELLA,
E ZABARELLIS, Patricio patauino, Archiepiscopo
entino, & R. E. titulo SS. Cosmae & Damiani,
rdinale, qui in Concilio constantiensi, anno 1417.
V. Nouembris, aetatis anno LXXIIX. siue, vt alii
bunt LXXX. mortuus est, legi merentur Io. Fran-
i Poggii, florentini, & Anonymi *Orationes in* eius
re recitatae, quae leguntur in Hermanni von der
rdt *Actis Concilii* constantiensis Tom. I. P. VIIII.
37 sqq. Petri Paulli Vergerii, iustinopolitani *epi-*
de morte illius, in Ludouici Antonii Muratorii
tor. rer. italicar. Tom. XVI. col. 198 sqq. vbi
mis illum ornat elogiis, & tanto illum fuisse in-
o scribit, & tam excellentem virtute, vt quum
i loco, omni tempore, se totum cognoscendum
buerit, semper tamen in dies, quo amplius tracta-
r, eo maior visus fuerit, ac melior. Conf. Guid.
irolus *de claris legum interpret.* L. III. Cap.
IX. p. 349 sqq. Marc. Mantua Benauidius, in
ome viror. illustrium p. 465. Antonius Posseui-
in *Adparat. sacr.* Tom. I. p. 514. vbi librum,
m scripsit *de Schismatibus auctoritate Imperatoris*
ndis, qui in variis collectionibus e. g. in Simon.
ardii *Syntagmate variorum auctorum de imperiali*
sdictione, & potestate ecclesiastica, deque iuribus re-
& imperii, Argentorat. 1609. in fol. p. 235 sqq.

 repe-

ad posteros propagare studuerunt.]
vt Guid. Panzirolus l. cit. testatur, Con:
smundi Caesaris, & totius fere ecclesia
tia, quantum vnquam in eius ordini
celebres fuerunt. Corpus Patauium
eum ciuium luctu, in templo cathe
epitaphio, conditum fuit:

FRANCISCO ZABARELL
FLORENTIAE ARCHIEPIS
VIRO OPTIMO, VRB
ATQVE ORBI GRATISSI
DIVI HVMANIQVE IVRIS INT
IN CARDINALIVM COLLE
OB
SVMMAM SAPIENTIAM COO
AC
EORVMDEM ANIMIS PONTIFICI PR
IOANNE XXII.
EIVS SVASV ABDICATO, A
MARTINVM V.
OB SINGVLAREM PROBIT
IN CONCILIO CONSTANTIENSI

CCXXXII.

IOANNIS DE MILIS Repertorium iuridicum. in fol. form. maior. folior. 184.

Editio, qua vtimur, dum haec scribimus, rarissima, litteris romanis expressa, & sine dubio, omnium prima est. Initium illius facit, *tabula* duorum foliorum, locorum communium siue titulorum, qui in opere exponuntur. Per omnem codicem, nulla inuenitur littera initialis, sed omnes, rubro, caeruleoque colore adpictae sunt. Littera autem codicis omnium prima A. variis coloribus nitidissime picta est, quibus purissimum aurum laeuigatum internitet. In fine voluminis haec legimus verba: *Presens repertorium Eximy vtriusque iuris doctoris domini.* N. DE MILIS *Impressum* Rome *per venerabilem virum magistrum* Georgium laur de herbipoli. *Anno salutis MCCCCLXXV.* (1475) *die vero veneris. XXIII. mensis Iuny. Pontificatus sanctissimi in Xpo patris & domini nostri domini* Sixti *diuina prouidentia pape* quarti *Anno eius quarto Finit feliciter.*

Quis iste IOANNES DE MILIS, siue vt heic, in subscriptione typographi, nomen illius expressum conspicitur, N. DE MILIS fuerit, aliis indagandum relinquimus. Apud omnes enim fere scriptores, qui Jureconsultorum exposuerunt vitas, de illo altum est silentium. Josias Simlerus in *Bibliotheca* illum adpellauit p. 396. IOANNEM MILIS. Adtulit Michael Maittaire in *Annal. typogr.* Tom. I. p. 352. codicem, eodem anno, quo nostrum, 1475. *non artis calamo*, vt in calce illius legitur, *scriptum, sed ingeniosissime indecibilis artis impressum* (sine dubio Coloniae) *per* Nicolaum Gotz de Sletzstat, in fol. cuius in titulo, MILIS de Verona *vtriusque Juris doctor eximius* adpellatur.

CCXXXIII.

Repertorium MILIS *alias* ABSENTI. in fol form. minor. folior. 154.

Et haec editio valde rara est. Referimus illi notitiam J. B. Cramero, Bibliopolae cassellensi acc ptam. Charactere litterarum gothico exscripta est, in secunda tituli pagina, hosce exhibet versiculos:

Exuperat cunctas hec iuris practica MILIS
Hec modo materias inuenit illa tibi
Sed butrii *firme & aliorum dicta resoluit,*
Hanc eme qui reliquis doctior esse cupis.
Si mihi non credis: doctorum consule quemqu
Consule: vel potius qui sapit ipse vide.

In fine talia, additis typographi insignibus leguntur:

Noscere forte voles quis sculpserit hoc opus ere
Presserit has chartas quisue characteribus.
Ne mirere: licet tersum mendisque solutum
Immune & viciis: hoc opus inuenias.
Ille quidem Kesler Nicolaus: *littore* Rheni
Vrbs dedit insignem cui Basilea *domum*

pertorium inchoatur. Eadem haec est editio, quam Josephus Sparkes, petroburgensis, Michaeli Maittaire, e Bibliotheca Grantham cognitam reddidit. vid. *Annal. typograph.* Tom. I. p. 500. not. 3.

CCXXXIIII.

Summarium textuale & conclusiones super sextum & Clementinas, in fol. form. minor. folior. 202.

Summarium textuale & conclusiones Clementinarum. folior. 88.

Librorum, litteris gothicis excusorum, auctor est IOANNES COELNER s. KOELNER DE VANCKEL, sub Paullo II. & Sixto IIII. romanis pontificibus, vt Casimir. Oudinus, in *Commentar. de Scriptor. & scriptis ecclesiast.* testatur Tom. III. col. 2703. clarus. Alter liber *super sextum Decretalium* hisce inchoatur verbis: *In dei nomine succincte & vtiles conclusiones circa materiam tam glosarum quam doctorum circa Sextum etiam nouissime scribentium vna cum pleniori textus eiusdem Sexti summario. In alma vniuersitate florentissimi studii* Coloniensis *edite in lucem viuaci lucubratione honorabilis viri dni.* IOANNIS COELNER DE VANCKEL *Artium liberalium magistri diuinarum humanarumque legum interpretis. Jurisconsultorum equissimi, & Ordinarii in iure Canonico predicte vniuersitatis bene meriti. in edibus suis lecte & resumpte feliciter incipiunt.* In fine typographus haec adscripsit verba: *Summaria pariter & conclusiones Sexti accurate & compendiose ex doctoribus circa eundem scribentibus per honorabilem virum dominum* IOHANNEM KOLNER DEVANKEL *artium liberalium magistrum. iuris vtriusque doctorem. virum peritissimum In iure canonico ordinarium in florentissimo studio* Colonien.

collecta. Anno gratie M. CCCC. XCIIII. (1494.) *in vigilia purificationis beate dei genitricis* Marie *virginis gloriosissime impressa finem acceperunt feliciter.* Typothetarum sine dubio error est, cum Josias Simlerus in *Bibliothec.* p. 387. Cornel. a Beughem in *incunabulis typograph.* p. 80. Anton. Posseuinus in *Adparat. sacr.* Tom. II. p. 209. Casimir. Oudinus in *Commentar. de Scriptor. & scriptis eccles.* Tom. III. col. 2703. librum iam *Coloniae anno 1463. collectum, & impressum* scribunt. Vix enim inuenietur liber, qui ante annum 1470. Coloniae impressus fuit.

Alter liber, nimirum *Summarium textuale & Conclusiones Clementinae*, initium tale prae se fert: *In dei nomine succincte & vtiles conclusiones materiam tam glosarum quam doctorum circa Clementinas etiam nouissime scribentium vna cum pleniori textus earundem Clementinarum summario. In alma vniuersitate florentissimi studii* Colonien. *edite in lucem lucubratione honorabilis viri dni* IOHANNIS DE VANKEL *artium liberalium magistri diuinarum humanarumque legum interpretis Jurisconsultorum integerrimi. In iure canonico in prefata vniuersitate ordinarii in edibus suis lecte & resumpte feliciter incipiunt.* Adpendicis loco accedunt *Summaria & effectus extrauagantium* Johannis XXII. Typographi verba haec sunt: *Summaria ac conclusiones Sexti & clementinarum honorabilis viri artium liberalium magistri vtriusque iuris doctoris modestissimi domini* IOHANNIS VANCKEL, *per me* Johannem Koelhoff. *ciuem* Colonien. *impressa. Anno gratie M. CCCC. XCIIII.* (1494) *in vigilia Annunciationis beate* Marie *finiunt feliciter.* Scriptores supra citati, & ex illis Michael Maittaire Tom. I. *Annal. typograph.* p. 460. librum quidem iam anno 1484. Coloniae per Joan. Koelhof impressum adfirmant, sed veremur, ne pro 1494. in Josiae Simleri *Bibliothecam* per errorem, annus irrepserit 1484. quem postea alii in suos libros transscripserunt. Editio anni 1494. quam recen-

recensuimus, a Michaele Maittaire non memorata fuit. Nescimus, qua re impulsus Casimir. Oudinus, auctorem, quem omnes, quos euoluimus, scriptores, IOANNEM KOELNERVM DE VANCKEL, siue E WANCHEL adpellant, IOANNEM KOELVER DE WANCKOM hominauerit. Vtrum a Martino Lipenio, cuius *bibliothecam iuridicam* producit testem p. 69. 89. 134. ita fuerit vocitatus, cum liber non ad manus est, dicere non possumus. Haec sine dubio caussa fuit, quam ob rem *lexicon eruditorum* Tom. IIII. col. 1438. alium IOANNEM DE VANCKEL, & col. 2703. alium IOANNEM KOELVER DE WANCKOM adduceret. An *Summarium textuale, & conclusiones super textum* (sextum) *& Clementinas Colon.* an. 1488. in fol. vt in *lexico eruditorum* l. cit. col. 1438. legimus, editum fuerit, aliis disquirendum relinquimus. Michael Maittaire sane nihil tale in *Annal. typograph.* retulit.

CCXXXV.

Processus iuris *clarissimi viri* IOHANNIS DE AVERBACH *Canonum doctoris* vna cum lecturis expoficionibusque *peritissimi viri* IOHANNIS DE EBERHAVSEN *Doctoris iuris pontificii* opera. diligenciaque ac studio. Non sine exactissimo consilio Doctorum correctus. Incipit feliciter. in fol. form. minor. folior. 204.

Cum liber, charactere, quem vocant, gothico impressus, ad incunabula typographiae lipsiensis proxime accedat, & a typographo, qui inter primos homines, qui istam artem in vrbe lipsiensi exercuerunt, sibi vindicet locum, omnino inter rariores nostra aetate libros referri meretur. Opus, vt verba in fine *registri* siue indicis, conspicua testantur, *impressum* est

liptzk

lipczk *per* Mauricium Brandisz *Anno LXXXIX.* (1489). Adhaeret exemplari, quod e bibliotheca portensi publica, nobiscum communicatum fuit, opus quod inscribitur *Declaratio titulorum legalium* folior. 157. quod ab eodem auctore IOANNE DE AVERBACH profectum esse suspicamur, cum stili quaedam similitudo, inter vtrumque librum intercedat. Et hoc etiam *impressum* dicitur lipczk *per* Mauricium Brandis. *Anno LXXXIX. decima quarta mensis Julii.* Vtrumque opus Michaeli Maittaire minus innotuisse videtur. Prius adducitur a Joanne Henr. Leichio in *Annal. typogr.* lipsiens. p. 64. In priore, verba IOANNIS DE AVERBACH, litteris maiusculis, a commentario IOANNIS DE EBERHAVSEN distinguuntur.

Duplex apud scriptores IOANNES DE AVERBACH, AVERPACH, siue AVERBACHIVS occurrit. Opus quod adlegauimus, ad IOANNEM DE AVERBACH, Presbyterum, & ecclesiae bambergensis Canonicum, Decretorumque Doctorem retulerunt Iosias Simlerus in *Bibliotheca* p. 339. & Christophor. Hendreichius in *Pandect.* brandeb. p. 255. Alii, vt Ioann. Trithemius *de Scriptor. eccles.* Cap. DCCXVII. p. 168. & Ioann. Alb. Fabricius L. VIIII. *Biblioth. med. & infim. Latinit.* p. 146. IOANNEM quidem DE AVERBACH adducunt, sed istius operis nullam prorsus fecerunt mentionem. Ab Antonio Posseuino in *Adparat. sacr.* Tom. II. p. 115. & a Christoph. Hendreichio l. cit. p. 359. minus adcurate IOANNES DE AVSBACH vocatur: in *Lexico eruditorum* plane omissus est. Idem sine dubio IOANNES DE AVERBACH est, quem Jos. Simlerus in *Bibliotheca* p. 423. IOAN. VBACHIVM, & Michael Maittaire in *Annal. typogr.* Tom. I. p. 583. & 696. IOANNEM DE VRBACH nominant, eiusque *Processum iudiciarium argentin.* an. 1494. & 1499. in lucem exiisse memorat. In *lexico eruditorum* IOANNES DE VRBACH locum inuenit Tom. IIII. col. 1724. sed ex duobus libris, vnus factus videtur, cum *modum legen-*

di

di abbreuiaturas in vtroque iure SIVE *processum iudiciarium* scripsisse dicitur. Editionem *processus iudiciarii* recentiorem *Lips.* 1512. excusam, possedit Jo. Petr. de Ludewig, qui illi haec talia adscripsit: *Vtrique huius libri auctores* IOAN. DE AVRPACH & IO. DE EBERHAVSEN) lipsienses *fuerunt, scripseruntque in gratiam forensium in* Germania *tribunalium, conflictuum. Sed tamen, quod stupendum, nulla iurium* Germaniae, *vel vnico verbulo facta mentio, vel speculatorum iuris* saxonici *memoratio vlla. Nam praeter apices legistarum & decretistarum inuenies hic nihil.* Vid. *Catalog. Biblioth.* Jo. Petri de Ludewig P. I. p. 764. Id quidem illustr. adnotationis Auctori facile largimur, IOANNEM DE EBERHAVSEN *auctorem* fuisse *lipsiensem*, nulla autem prorsus ratione a nobis impetrare possumus, vt idem, de IOANNE DE AVRPACH, illi concedamus.

Diuersus ab illo IOANNE DE AVRPACH esse dicitur Joannes Aurbachius, altanius, Jureconsultus bauarus, quem seculo XVI. ad finem vergente, inclaruisse memorant scriptores, & *singularium allegationum ad communem vsum adcommodatarum libr. II. Colon.* 1571. & 1591. in 8. *Anacreonticorum odas Monaci* 1570. in 8. *Poematum libr. II. Patauii* (Passauii) 1557. *Epistolarum iuridicarum*, quae *Consiliorum loco esse possunt Libr. IIII. Colon.* 1566. in 8. & cum *libr. II. singular. allegation. ibid.* 1571. 1591. & *Ingolstad.* 1606. in 8. euulgasse scribunt. Vid. Jos. Simleri *Bibliotheca* p. 339. Christophor. Hendreichii *Pandectae* brandeb. p. 355. Dedit hic Joannes Aurbachius *lexico eruditorum* occasionem, ex vno viro, duos fingendi. Adducitur nimirum Tom. I. col. 658. Joannes Aurbach Jureconsultus, qui circa finem Seculi XV. vixisse & *anacreontica*, & *II. libr. singularium allegationum* composuisse dicitur, col. vero 666 sqq. memoratur Jo. Aurpach JCtus Bauarus, qui Galliam & Italiam peragrasse, Monaci vixisse, & 1565.

Episto-

Epiſtolarum iuridicarum libr. IIII. edidiſſe perhibetur.

Anonymus, qui *Scriptorum inſignium, qui in celeberrimis praeſertim* lipſienſi, wittebergenſi & francfordiana ad Oderam *Academiis floruerunt, Centuriam*, a Jo. Joach. Madero *Helmeſtad.* 1660. editam conſcripſit, IOANNEM DE EBERHAVSEN natione fuiſſe Saxonem, ex ottingenſi oppido oriundum, Juris pontificii doctorem, Studii lipzenſis iuridicae facultatis Ordinarium, adnotauit num. LI. Conf. Joſ. Simleri *Bibliotb.* p. 362. Chriſtoph. Hendreich. *Pandect.* brandeburg. p. 355.

CCXXXVI.

Malleus maleficarum. in fol. folior. 102.

Priores huius libri editiones rariſſimas eſſe, adfirmauit Cl. Vogtius in *Catalog. libr. rar.* p. 435. Illam, cuius titulum integrum adſcripſimus, in earum cenſu obtinere locum nullum prorſus eſt dubium, cum omnia Seculi XV. indicia prae ſe ferat, & a nemine, quod nos quidem ſciamus, memorata ſit. Litterarum charactere exſcripta eſt gothico, omnibusque litteris initialibus deſtituitur. Quaelibet pagina in duas columnas diuiſa eſt. In textu ſcribendi compendia, occurrunt multa, quae librum lectu difficilem reddunt. Nullum praeterea anni, loci & typographi adlatum eſt indicium, eaque tantummodo, in fine ſe offerunt lectorum oculis verba: *Sit laus Deo. exterminium hereſis, pax viuis, requies eterna defunctis Amen.* Cum data, quod aiunt opera et Summe Reuerend. Eberhard. Dauid Hauberus, librum ex orco prognatum, in *Bibliotheca, actis & ſcriptis magicis* Tom. I. p. 1 ſqq. deſcripſerit, lectores

noſtros inde ablegamus, neque verbum addimus
›lius. Conf. Cl. Vogtii *Catalogus libr. rar.* l. cit.
ılecta noſtra *litterar. de libr. rar.* p. 561 ſqq.

CCXXXVII.

·mularium aduocatorum & procuratorum Ro-
ıane curie & Regii Parleamenti: practicam ſe-
um iura communia clariſſime oſtendens.
inens & tradens formam Commiſſionum.
llorum. Articulorum. Proteſtationum.
ptionum. Replicationum. Duplicationum.
:rogatoriorum. Petitionum. Sententiarum.
ellationum. Plurimorumque que Aduocatis
ıriis & Procuratoribus maxime neceſſaria ſunt
portuna.

auſidicus quid agat. iudexue tabellio doctus·
Patronusue foro: iura clientis agens.
erdocet iſte liber. cauſarum condere formas
Quisquis amas lector: nec bene preſſa legas.

ol. folior. 121.

Titulus ſatis prolixus, lectores docere poterit,
ıid in libro, litteris gothicis excuſo, reperiatur.
!uis illum compilauerit, nos fugit. Characteribus
tterarum gothicis excuſus eſt, & in fine haec refert
erba: *Formularium Aduocatorum & Procuratorum.*
omane *curie & regii Parleamenti practicam oſten-*
ens ſecundum iura communia: exactiſſima diligentia
npreſſum Baſylee *Anno dni. M. CCCC. LXXXIX.*
1489) *quarto ydus Marcii finit feliciter.* Hisce
verbis,

V traducta. in 4. fol. 22.

Quis librum, quem sola commendat
posuerit, ignorare nos vltro libenterqu
structissimarum bibliothecarum catalogo
yimus, & Michaeli Maittaire ipsi inc
intelleximus. In puerorum gratiam co
rias loquendi formulas, latino, & belg
nicus adpellatur, sermone expressas ob
In titulo adparet praeceptoris figura,
cum ferula, & libro, cuius pedibus quir
sident. In altera folii primi pagina, li
tione inchoatur: *Vulgaria quedam ad*
TIO *in* theutonicam *linguam traducta.*

Hunc studiose puer menti committe lib
E latio *ducit tibi qui* theutonica
Non insulsa quidem nam sunt hec
RENTI
Quem si nosse cupis hic tibi multa
Sex capitulis distinctus est hic liber, ita
co ea, quae verbo aut scripto salutantes,
quemtiam dicimus tradita sunt. Secunda

quae valedicentium ſunt. Speciminis loco Caput primum heic adſcribimus:

God gruet y. wes gegruet. weeſt ſalich in Xpo.
Saluete Salue Saluus ſis in Chriſto.
Jc biede y goeden dach.
Jubeo te ſaluere.
Syt willecome. dat ghy geſont uns ghecomen ſyt verblydick my
Bene veniſti. Saluum te aduenniſſe gratulor. Adveniſſe gaudeo.
Gheeft my dyn hant.
Cedo dextram. i. porrige vel da.
Vaer dy wel ick vaer te bat
Si bene habetis ego melius habeo. Si vales bene eſt ego vero valeo.

etc. Capiti ſexto typographus haec verba adſcripſit: *Vulgaria* THERENTII *in* theutonicam *linguam tra-ductta* Antuerpie *impreſſa per me* Gerardum leeu *Anno dni Milleſimo CCCC LXXXVII.* (1487) *tercio kalendas iulias feliciter expliciunt.* Omnis libellus charactere gothico exſcriptus eſt.

ADPENDICVLA
IN QVA
E
BIBLIOTHECA PORTENSI AVGVSTINI DE CIVITATE DEI MEMBRANA DESCRIBITVR.

Inter alia, veterum librorum monumenta, quae in publica prouincialis ſcholae portenſis bibliotheca adſeruantur, duo praeſertim codices, manu exarati, omnium in ſe, oculos conuertunt. Alter latinam Joſephi verſionem, a Rufino elaboratam, alter Auguſtini libros, DE CIVITATE DEI, complectitur. Illum, a Patre meo, portenſis ſcholae rectore, deſcriptum habemus *, hunc ego, aliqua ex parte, deſcribere, hoc tempore, in animum, induxi. Me quidem minime fugit, quod in maximis inſtructiſſimisque, per omnem Europam, bibliothecis, multi variique codices Auguſtini, DE CIVITATE DEI, calamo exſcripti, inueniantur, cuius rei teſtem habeo Bernhardum de Montfaucon, qui **, in bibliotheca vaticana, in pariſina regia, aliisque pluribus, quas

* In programmate de *Joſephi membrana*, Numburg. 1727. in 4. edito.

** In Bibliotheca, bibliothecarum manuſcriptorum noua, quae Pariſiis 1739 duobus Tomis in fol. prodiit.

uas descripsit, bibliothecis, eiusmodi codices
agno numero *, reperiri confirmat; por-
nsis tamen codex, consideratione non in-
gnus esse videtur, qui cum antiquitatem
aud adeo spernendam, tum singularem quam-
am elegantiam prae se ferre conspicitur. Ille
membrana scriptus CCLXXXX folia com-
lectitur, &, quemadmodum iam dictum est,
ugustini, Episcopi hipponensis, quem, inter
atres ecclesiae latinos, facile principem no-
inaueris, XXII. libros exhibet DE CIVITA-
E DEI, seu ecclesia, conscriptos. Omnes
i codicem oculis lustrauerunt, tractarunt-
e manibus, litterarum in primis elegantiam
rati sunt, atque Eckbertum, monasterii ci-
rciensis, quod Bossaugiae ** olim floruit,
batem, quem codici, manu exarando, na-
sse operam nouimus, in arte scribendi, lon-
aliis, vt tunc fuerunt tempora, scribis ex-

 celluisse,

* Caussa vero illius rei promtu est; scripta enim eronymi, Ambrosii & Augustini, in ecclesia, sic dicta, cidentali diligenter lecta, proinde saepissime de-scripta, & in monasteriorum bibliothecis reposita fuerunt.

** Bossaugia f. Possauia monasterium fuit, haud procul ab vrbe Ciza, a primo Episcopo martisburgensi Bosone, exstructum. Vid. Paull. Langius in chronic. citizensi, ap. Pistorium Tom. I. p. 1149. edit. Struuianae. it. Thuring. sacra Tom. II. p. 655. In primis autem Jo. Georg. Leuckfeld. Chronologia abbatum bossaugiensium, quam Jo. Martin. Schamelius, Numburgi 1731. in 4to edidit.

celluisse, vno quasi ore, dixerunt. Litterae singulorum librorum initio, positae, quas initiales, & capitales, tunc temporis monachi vocare solebant, variis diuersorum animalium, aliarumque rerum simulacris conspicuae, & rubro praesertim, caeruleo, viridique colore distinctae sunt, quibus aurum, nonnunquam etiam argentum, mira quadam arte, laeuigatum internitet, id quod insigne codici ornamentum conciliat. In primis singulare pictoris artificium, in historiis, e sacro codice, effingendis, adparet. Conspicitur DEVS, primos omnium, qui, in hoc terrarum orbe, viuunt, mortalium parentes, e paradiso expellens. Obiicit se oculis Chamus, Noacho patri ebrio illudens. Sed superuacua, sine dubio, foret industria, si omnes illas historias, quas artifici penicillo delineauit pictor, longa serie, enumerare vellem. Illas quadraginta pictas *icunculas*, vt Suetonii voce * vtar, silentio praeterire non possum, quae circulis inclusae, in fronte codicis, sub adspectum veniunt. Ex iis viginti quadrupedum, & volatilium animalium mirificas exhibent formas; viginti numinum, quae pagani coluerunt, & quorumdam heroum speciem repraesentant. Offert se adspectui Janus bifrons, dextra baculum, sinistra clauum gestans. Adest Pallas, scuto

* In Nerone c. LVI.

ſcuto armata, virgulam, forte oleaginam, manu tenens. Eminet Mars cataphractus, dextra ferens gladium euaginatum. Subiicitur oculis Fortuna, quae manu verſat rotam, in qua duo homines inſiſtunt. Et quis omnes operoſe recenſeat imagunculas, e quibus, & ingenium, & artificium pictoris mirifice elucet. Omnium ſane, quae in iis occurrunt, ita eſt comparata ratio, vt nihil pulcrius, nihil elegantius, in hoc ſcribendi pingendique genere, iis temporibus, adferri potuiſſe videatur. Quod ad aetatem codicis adtinet, illum ſeculo P. C. N. XII. ſcriptum fuiſſe, e litteris craſſioribus, ſcribendique compendiis *, quibus eo tempore, praecidi ſolebant voces, colligere poſſum. Nuſquam ae, diphthongus, adparet, quae, ab initio, per e ſimplex, v. c. EGROTVS, ENEAS; in medio per ę, cuius inferiori parti lineola incuruata, adiecta eſt, exprimitur. Praeter punctum, quod crebro repetitum conſpicimus, ſignum diſtinctionis reperimus nullum. Plurimae voces in ſ longum exeunt, in nonnullis tamen vocibus s, minoris formae ** inuenitur. Littera i, ſine

 puncto,

* Vid. Struuius in diſſertat. de criteriis Manuſcriptorum apud Baringium in clauo diplomatic. p. 92.

** Eiuſmodi ſcribendi characteres *Mabillonius*, in praeſtantiſſimo opere, *de re diplomatica*; Struuius l. cit. ap. Baringium & Eckardus in *Introductione, in rem diplomaticam*, ſeculo XII. adſignant.

puncto, seu apice, & simpliciter nudeque posita: particula autem connectendi QVE per q; & VS, syllaba, in fine per 9 V. C. SVPERSTICIONIB9 expressa legitur. Praeterea, insolens & dura illorum temporum pronunciatio, e tot vocibus asperatis cognoscitur. Sic enim MICHI, NICHIL, ERVMPNA, DAMPNETVR, pro NIHIL, MIHI, AERVMNA, DAMNETVR, subinde occurrit. Literam Y, origine graecam, sine omni ratione, in vocibus, PHYLOSOPHVS, SYDVS, YSAAC, atque aliis, vsurpatam, videmus. Et quid pluribus eiusmodi indiciis opus est, quibus antiquitatem codicis confirmem, vbi luculenta testimonia scriptorum adsunt, qui eum, ante hos sexcentos annos, calamo exscriptum, ornatumque fuisse perhibent? Certe Paullus Langius, fide dignus auctor, de Eckenberti II. abbatis bossaugiensis epitaphio, quod anno P. C. N. MDX, inuentum detectumque fuit, haec memoriae prodidit [*]: *Eckenberti Abbatis eius nominis II. epitaphium inuentum constat, anno Domini MDX. in latere ecclesiae nostrae sinistro, versus septentrionem, in loco communis fratrum sepulturae, non procul ab ara diuae Vrsulae, cum pro Joanne Searp, confratre, praebendarioque nostro, equite quondam*

* In Chronico citizensi p. 1233. edit. supra adductae.

n armis, strenuo, reuerendi domini Jo-
Abbatis nostri moderni, genitore, in bona
ite recenter tunc defuncto, sepulcrum fo-
r, quod quidem epitaphium, ita casu re-
n, continebat, ipsum Eckenbertum, mul-
voluminum, praecipue Augustini & Hie-
*ii * operum scriptorem originalium fuisse*
um, quae quidem opera, manu ipsius, ele-
charactere exarata, in praesens vsque
u nostrum, & venustate & magnitudine
ibliothecam plurimum exornant. Cogni-
obate bossaugiensi, qui Augustini librum,
mbrana, descripsit, ad rem omnino per-
, quo is vixerit seculo, cognoscere.
etsi autem annus, quo Eckbertus Abbatis
tate ornatus fuit, a rerum scriptoribus,
ate designari nequit; seculo tamen XII.
dulto eum monasterio praefuisse, omnes
memorant. Ipsum vero illum, in quo
ibendo, versor, codicem, in bibliothe-
oslaugiensis forulis, olim fuisse reposi-
verba confirmant, quae folio, si ab ini-
odicis numeraueris, tertio, minio seu ru-
colore, scripta leguntur:

IN

* Hieronymi explanatio- III. prophetarum, in theca portensi reper- ur; an vero illae ab Eckberto scriptae sint, pro certo, id ego confirmare, haud sustineo.

IN. NOMINE. SCE. ET. INDIVIDUE. TRINITATIS. INCIPIT. LIBER. SCI. AVRELII. AVGVSTINI. YPPONENSIS. EPISCOPI. QVI. INTITVLATVR. DECIVITATE. DEI. XXDUO. VOLVMINA. CONTINENS. HIC. ATTINET. SCE. MARIE. DEI. GENITRICI. IN. BVZOWE.

Accidit autem, vt, instituta, per Lutherum, sacrorum emendatione, & facta, post Julii, Episcopi numburgensis, obitum, in monasterio bosaugiensi, rerum conuersione, Augustini, *de ciuitate Dei, codex, ab Eckberto, in membranam* transcriptus, anno P.C. N. MDLXXIII cum aliis & manuscriptis, & typothetarum formis, expressis libris *, AVGVSTI, glorio-

* Adfert eorum librorum Catalogum Jo. Martin. Schamelius in Chronico portensi Pertuchii, quod cura illius Lips. 1739 in 4 denuo editum fuit, & Libro quidem II. c. XII. p. 236. Sed catalogum istum minus adcurate fuisse compositum experientia edoctus didici, cum data occasione, bibliothecae portensis forulos inspicerem.

»riosissimi principis electoris Saxoniae, iussu mandato, in prouincialem scholam porten-n, commigraret. Ceterum, memoria eti-ı dignos existimo, rhythmos, qui, in prin-»io codicis adscripti sunt, & pro illius se-li genio, diram imprecationem, his ver-; *, denunciant:

Faueas, o Christe, labori

Respiciasque pia tibi reddita vota, Maria,

Haec Eckenbertus, spe firmus & hac ope certus

Stella Maria maris, tibi vouit, quae tuearis

Qui tibi tollit ea, fur, raptor, hic est anathema

Et ni reddat ea, damnetur sorte suprema.

Et

* Imprecationem, quam, issis scribendi compen-ı adscripsimus, ab Eck-to, non esse profectam, nen Azonis docet, qui bas, mortuo iam Eck-to, bossaugiensi mona-io praefectus fuit. Vid. ıgius in Chronico citi-f. p. 1233. it. in Chro-» *numburgensi*, ap. Men-kenium in Scriptor. rer. germ. T. II. p. 24. vbi haec legimus: *Venerandus valde vir Azzo, Zelator regularis disciplinae eximius, & non minus conuersatione, quam diuinarum scripturarum conditione clarissimus.* Conf. Leuckfeld. l. cit. p. 16. & Schamelius *in Addendis*, ad illam chronologiam p. 63.

Et pater AZZO bonus, in vota, fauendo,

Patronus

Dignus mercede, requiescat perpete sede *

Amen.

* Addi poterit iis, haec imprecatio, quas Jo. Albert. Fabricius L. V. Biblioth. Gr. c. l. p. 74 sqq. Lilienthal in selectis historico-litterariis, Obseru. I. p. 1 sqq. Jo. Burcard. Menckenius diss. III. p. 23. Gottlob. Henric. Pippingius, in diss. de imprecationibus libris adscriptis Lips. 1711. & C. H. Trotz in notis ad Cap. XXVII. libri Hermann. Hugonis de scribendi origine p. 273. singulari studio collegerunt. Omnium autem optime de eiusmodi imprecationibus, recentioribus temporibus, egit Anonymus, qui librum hoc edidit titulo: Historische vnd Moralische Abhandlung von dem gelehrten Bücherfluche, wie auch von einigen andern, juristischen, politischen, Kunst-Geheimnis-Wissenschafts-Religions-Kriegs-vnd Staats-Flüchen der Heiden vnd Christen, Halle 1751. in 8. pp. 144.

INDEX

INDEX

n, qui Tomo I & II recensentur.

a. numeris adpofita Tom. I indicat.

A.

Alberti Magni de Abundantia exemplorum a.
- Mariale a.
Albutii Paulli, Epistola ad Jesuitas a.
Alcheri claraeuallensis, liber de anima & spiritu
Alciati Andreae, epistola contra vitam monasticam
alia
Aleandri Hieronymi, explicatio tabulae marmoreae
liacae a.
S. Ambrosii mediolanensis, Expositio S. Lucae
- camaldulensis versio latina Diogenis Laertii 1475
Ampigolli Antonii, aurea biblia
de Anania Joann. Tr. de Jubileis
de Ancharano Petri, Consilia a.
Andreae Joannis Nouella
- Mercuriale
- Commentar. in libr. VI. Decretalium a.
- Jo. Valentini, veri christianismi &c. libertas, the
giae encomium, & bonae caussae fiducia.
- Syntagma de curiositatis pern

Andreas Hispanus, vid. Andr. Escobar.
Andrelini P. Fausti, Epistolae prouerbiales
- Carmen de virtutibus moralibus &
tellectualibus, & elegiae
- Epistola elegiaca, qua Anna Fran
regina Ludouicum maritum post subactos Venetos a
reuocat
Angeli Joannis ab Aichem, astrolabium planum
Animae hortulus
S. Annae legenda a.
De S. Annae festiuitate a.
Anthologia epigram. graecor. Brodaei
H. Stephani
Eilh. Lubini
Andr. Riuini
Anthologiae epitome Jo. Frisii
- Jo. Soteris
- - Romae 1608
- Flexiae 1624
Antigoni Carystii, Historiarum mirabil. collectanea
de Antilla Alexandri, super c. tibi qui de rescriptis in VI
1443
Apicius Coelius, de re coquinaria 1503 a.

Beroaldi

Buceri Martini, metaphrasis in Epistolam Pa

- - Praelectiones in Epistolam Paulli ad E
- - Versio latina enarrationum M. Luth
Petri & Judae

Buchanani Georg Historia scotica, & dialog
apud Scotos

Budaei Guilielm. Annotat. in XXIIII. Pande
- - de Asse & partibus eius libri V
- - Commentarii linguae graecae

Guldin Bull Caroli IIII

Burgensis Paullus, vid. Paull. de Sancta Ma

de Burrio Antonii Consilia
- - Lectura a tit. de translat. Praelator.
officio delegatorum
- - Lectura super titulis super quibus Ab
nus non scripsit

Byzantinae historiae scriptores latin.

C.

de Caccialupis Jo. Baptist. de modo studen
iure

Caelestini V. Pontificis vita

Caesar C. Jul. cum commentar. Henr.

de

E.

F.

I.

Juuena-

K.

L.

de Lyra

M.

Murell-

Q.

Rolo-

R.

S.

T.

V.

W.

Xeno-

X.

Y.

Z.

Emendanda.

Tom. I. p. 607. lin. 1. leg. Paulli IIII. Tom. II. p. [illegible] lin. 2. pro anno 1658. leg. anno 1674. Reliqua, [illegible]pothetis, secus ac fieri debebat, posita L. B. facili [illegible]gotio emendare poterit.

